Kobras OÜ
Registrikood 10171636
kobras@kobras.ee

TÖÖ NR 2021-298-2

August 2023

Tellija: Lüganuse Vallavalitsus

VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE HINDAMINE

KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE I ETAPI ARUANNE

Juhataja: Erki Kõnd

KSH juhtekspert: Urmas Uri
(KMH litsents nr KMH0046)

KSH juhteksperdi abi: Noeela Kulm

KSH juhteksperdi abi: Maris Palo

Kontrollija: Ene Kõnd

Objekti asukoht: Ida-Viru maakond, Lüganuse vald
X= 6585150, Y= 675900

ÜLDINFO

TÖÖ NIMETUS:	**Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine**
TÖÖ LIIK:	Keskkonnamõju strateegiline hindamine
TÖÖ STAADIUM:	Keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruanne
OBJEKTI ASUKOHT:	Ida-Viru maakond, Lüganuse vald
TÖÖ EESMÄRK:	Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila parima võimaliku asukoha määramiseks ja prügila rajamise detailse lahenduse väljatöötamiseks koostatava eriplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine
TÖÖ TELLIJA:	**Lüganuse Vallavalitsus** Keskpuiestee 20, 43199 Kiviõli
Kontaktisik:	**Kaie Metsaots** Tel +372 5361 8707 kaie.metsaots@lyganuse.ee
HUVITATUD ISIK:	**Viru Keemia Grupp AS** Registrikood 10490531 Järveküla tee 14, 30328 Kohtla-Järve
Kontaktisik:	**Bert Lõuke** Tel 334 2799 bert.louke@vkg.ee
TÖÖ TÄITJA:	**Kobras OÜ** Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel 730 0310 http://www.kobras.ee
Eksperdid (töögrupp):	**Urmas Uri** (KSH juhtekspert ja KMH litsents nr KMH0046) urmas@kobras.ee **Noeela Kulm –** projektijuht/keskkonnaekspert (KMH litsents nr KMH0159) noeela@kobras.ee **Maris Palo –** keskkonnaekspert **Marite Paat** – keskkonnaekspert **Ene Kõnd –** geoloog
Kontrollija:	**Ene Kõnd** – tehniline kontrollija

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS 5
1.1 KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERING JA SELLE MENETLUSPROTSESS 5
1.2 PLANEERINGU VAJADUS JA EESMÄRK 7
1.2.1 ERIPLANEERINGU KOOSTAMISE VAJADUS JA EESMÄRK 7
1.2.2 KAVANDATAVA TEGEVUSE EESMÄRK JA VAJADUS 7
1.3 KAVANDATAVA TEGEVUSE KIRJELDUS 8
1.4 ERIPLANEERINGU ALA ASUKOHT 9
1.5 ERIPLANEERINGU KSH KORRALDAMINE, AVALIKKUSE KAASAMINE JA KOOSTÖÖ 11
2. SEOS ASJAKOHASTE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA 12
2.1 KÕRGEMA TASEME STRATEEGILISED PLANEERIMISDOKUMENDID 13
2.2 ÜLDPLANEERING 17
2.3 KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGUD JA DETAILPLANEERINGUD 20
3. PRÜGILA RAJAMISE NÕUDED 23
3.1 SEADUSANDLUSEST TULENEVAD OHTLIKE JÄÄTMETE PRÜGILA RAJAMISE NÕUDED 23
3.2 PRÜGILA RAJAMISEKS VAJALIKU ALA SUURUS JA KAVANDATAV TARISTU 24
4. ASUKOHAALTERNATIIVIDE MÄÄRATLEMINE 25
4.1 ALTERNATIIV 1 26
4.1.1. AVALIK HUVI PRÜGILA RAJAMISEKS JA MAAVARA KAEVANDAMISVÄÄRSUS 28
4.2 ALTERNATIIV 2 30
4.3 ALTERNATIIV 3 30
5. EELDATAVALT OLULISELT MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS 30
5.1 EELDATAV MÕJUALA 30
5.2 MAASTIK 31
5.3 ASUSTUS 31
5.4 MAAKASUTUS JA MAAVARAD 32
5.5 PÕHJAVESI 34
5.6 PINNAVESI 36
5.7 PINNAS JA MULLASTIK 37
5.8 TAIMESTIK JA LOOMASTIK 38
5.9 ÕHUKVALITEET 42
5.10 KULTUURIVÄÄRTUSED 43
5.11 TEHNILINE TARISTU 43
6. EELDATAVALT KAASNEVATE OLULISTE KESKKONNAMÕJUDE SELGITAMINE 44
6.1 MÕJU PROGNOOSIMISE MEETODITE KIRJELDUS 44
6.2 MÕJU MAASTIKULE 44
6.3 MÕJU MAAKASUTUSELE JA MAAVARAVARUDELE 54
6.4 MÕJU PINNASELE JA PINNASE SOBIVUS EHITUSTEGEVUSEKS 55
6.5 MÕJU VEEKVALITEEDILE JA VEEREŽIIMILE, SH MAAPARANDUSSÜSTEEMIDE EESVOOLUDELE 56
6.6 MÕJU BIOLOOGILISELE MITMEKESISUSELE JA POPULATSIOONIDELE, TAIMEDELE NING LOOMADELE 58
6.6.1 MÕJU ROHELISE VÕRGUSTIKU TOIMIMISELE 60

6.7 MÕJU ÕHUKVALITEEDILE, SH MÕJU MÜRATASEMELE JA LÕHNA ESINEMINE 62
6.8 MÕJU INIMESE TERVISELE JA HEAOLULE 64
6.9 MÕJU KULTUURIPÄRANDILE 65
6.10 MÕJU KLIIMAMUUTUSTELE JA KLIIMAMUUTUSTEGA ARVESTAMINE 65
7. ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMINE 67
7.1 ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMISE METOODIKA 67
7.2 ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMISE KRITEERIUMID 69
7.3 ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMINE KRITEERIUMIDE ALUSEL 72
8. EELDATAVALT OLULISELT MÕJUTATAVA KESKKONNA TÕENÄOLINE ARENG JUHUL, KUI STRATEEGILIST PLANEERIMISDOKUMENTI ELLU EI VIIDA 76
9. RASKUSED, MIS ILMNESID KSH ARUANDE KOOSTAMISEL 76
10. KOKKUVÕTE 77
11. KASUTATUD MATERJALID 84

LISAD

Lisa 1. Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus

Lisa 2. Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila asukohavaliku analüüs

Lisa 3. VKG tööstusjäätmete prügila eriplaneeringu ala taimestiku vaatluse aruanne

Lisa 4. Kooskõlastamisel ja arvamuse avaldamisel laekunud kirjad ja ettepanekutega arvestamine

Lisa 5. Avalikul väljapanekul laekunud kirjad, vastuskiri ja ettepanekutega arvestamine

Lisa 6. 05.06.2023 avalike arutelude protokollid ja osalejate nimekirjad

Lisa 7. Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande avalikustamise tulemustest teavitamine Ametlikes Teadaannetes, ajalehes Postimees ning Lüganuse Vallalehes

Lisa 8. 01.08.2023 avalike arutelude protokollid ja osalejate nimekirjad

1. SISSEJUHATUS

Viru Keemia Grupp AS (edaspidi ka *VKG*) tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (edaspidi ka *EP*) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka *KSH*) koostamine algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289 „Viru Keemia Grupi tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine".

Eriplaneeringu algatamise aluseks oli VKG poolt 18.08.2020 esitatud taotlus Lüganuse valla eriplaneeringu algatamiseks. Taotlusega avaldati soovi kavandada Lüganuse valla territooriumile tööstusjäätmete prügila. Kavandatava prügila puhul on tegemist jäätmeseaduse (vastu võetud 28.01.2004) § 34 lg 4 tähenduses ohtlike jäätmete prügilaga.

13.01.2022 hakkas kehtima uus planeerimisseaduse (vastu võetud 28.01.2015, edaspidi ka *PlanS*) ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (vastu võetud 22.02.2005, edaspidi *KeHJS*) redaktsiooni, millega nähti ette ka kohaliku omavalitsuse EP ja KSH-ga seotud muudatusi. Eriplaneeringu koostamisele ja KSH läbiviimisele rakendub algatamise otsuse tegemise ajal kehtinud PlanS redaktsioon (kehtivusaeg 01.05.2019 kuni 12.01.2022) ja KeHJS redaktsioon (kehtivusaeg 01.01.2021 kuni 31.10.2021), edaspidi viidatakse dokumendis vastavatele redaktsioonidele.

1.1 KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERING JA SELLE MENETLUSPROTSESS

Kohaliku omavalitsuse eriplaneering on üldplaneeringut ja detailplaneeringut ühes menetluses ühendav planeering. Kohaliku omavalitsuse eriplaneering koosneb kahest osast: ehitise püstitamiseks sobivaima asukoha eelvalikust ja sobivaimasse asukohta detailse lahenduse koostamisest. Mõlemas etapis viiakse läbi keskkonnamõjude strateegiline hindamine. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetlusprotsessi iseloomustab joonis 1, kus on praegune menetlusetapp märgistatud punase kriipsjoonega.

Ühe integreeritud dokumendina on koostatud VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohad (edaspidi ka *LS*) ja KSH väljatöötamise kavatsus (edaspidi ka *VTK*) (lisa 1), mis on aluseks EP asukoha eelvaliku otsuse ja KSH I etapi aruande koostamiseks.

KSH I etapi aruanne käsitleb kavandatava tegevuse mõjusid asukoha eelvaliku etapi täpsusastmes. Detailse lahendusega määratakse asukoha eelvaliku etapis valitud alal rajatiste ehitusõigused (sh paiknemine alal) ning lahendatakse muud planeerimisseadusest tulenevad ülesanded. Detailse lahenduse KSH aruanne käsitleb kavandatava tegevuse mõjusid detailse lahenduse täpsusastmes.

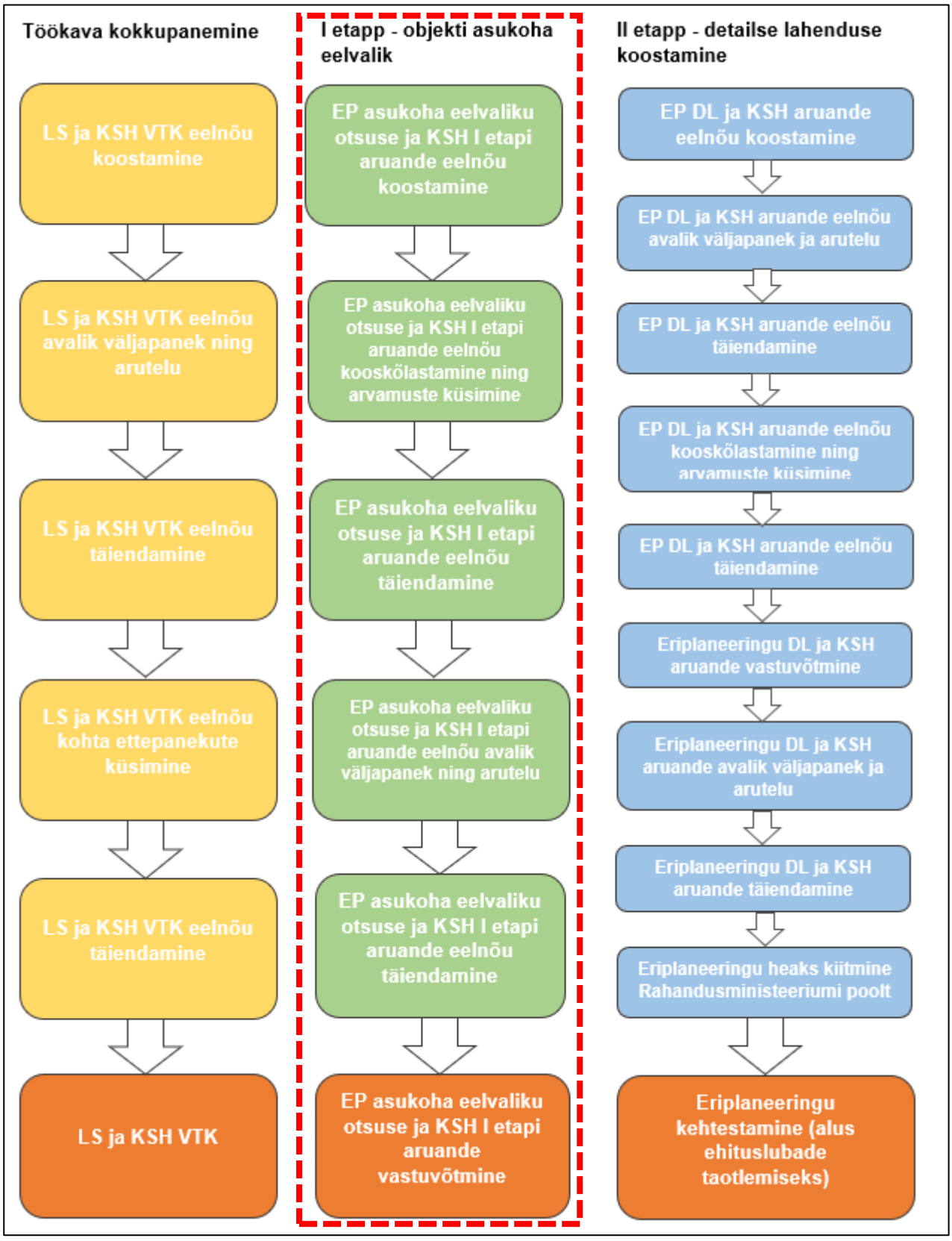

Joonis 1. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetlusprotsess, praegune menetlusetapp on märgitud punase kriipsjoonega

1.2 PLANEERINGU VAJADUS JA EESMÄRK

1.2.1 Eriplaneeringu koostamise vajadus ja eesmärk

Vastavalt PlanS § 95 lg 1 koostatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei ole üldplaneeringus määratud. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määrusele nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri" loetakse olulise ruumilise mõjuga ehitiseks tavajäätmete keemiliseks töötlemiseks mõeldud rajatis, kus töödeldakse üle 100 tonni jäätmeid ööpäevas (p 6) ja ohtlike jäätmete ladestamise paik (p 7). Kavandatavas prügilas hakatakse ladestama poolkoksi ja põlevkivituhka. Keskkonnaministri 14.12.2015 määrus nr 70 „Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu" § 3 lg 2 ja määruse lisa „Jäätmenimistu" kohaselt on põlevkivituhk tavajääde (koldetuhk koodiga 10 01 97, lendtuhk koodiga 10 01 98) ja poolkoks ohtlik jääde (kood 05 06 97*). Sellest lähtuvalt on algatatud Lüganuse valla eriplaneering VKG tööstusjäätmete ladestamise prügila rajamiseks eesmärgiga viia läbi parima võimaliku asukoha valiku menetlus ja töötada välja prügila rajamise detailne lahendus.

VKG tööstusjäätmete prügila asukoha eelvaliku eesmärk on leida prügilale asukoht, millega oleks võimalik tagada VKG tootmistegevuse jätkamine nii, et looduskeskkonnale ja inimesele avalduv ebasoodne mõju oleks võimalikult väike. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku tegemise raames koostatakse KSH I etapi aruanne. Võimalike asukohaalternatiivide võrdlemise tulemuse põhjal tehakse ettepanek olulise ruumilise mõjuga objekti asukoha määramiseks.

1.2.2 Kavandatava tegevuse eesmärk ja vajadus

VKG on erakapitalil põhinev Eesti suurtööstusettevõte, mille peamised tegevusalad on põlevkivi kaevandamine, põlevkiviõli, soojus- ja elektrienergia koostootmine ning peenkeemia toodete valmistamine ja turustamine. Ettevõtte missiooniks on väärtustada Eesti põhilist maavara – põlevkivi.

VKG peamiseks toodanguks on põlevkiviõli. Kohtla-Järvel Järve linnaosas asuvas tootmiskompleksis toimub VKG tütarettevõtte VKG Oil AS põlevkiviõli tootmine. Põlevkiviõli toodetakse erinevate tehnoloogiatega – gaasilise soojuskandjaga tehnoloogia Kiviter ja tahke soojuskandjaga tehnoloogia Petroter (edaspidi ka *TSK*).

Põlevkivis on ligi 50% mineraalset osa, mis väljub põlevkivi utmise protsessis tahkete jäätmetena. Põlevkiviõli tootmisel tekkivaid jäätmed (poolkoks ja tuhk) ladestatakse tootmiskompleksi kõrval asuvasse tööstusjäätmete prügilasse. Teadaolevate põlevkiviõli tootmise tehnoloogiatega ei ole võimalik oluliselt vähendada tootmisest tulenevate jäätmete tekkimist. Jäätmete tekke vähendamiseks on rakendatud ja otsitakse täiendavalt võimalusi tootmise efektiivsuse tõstmiseks. Arvestades tekkivate jäätmete suurt kogust, on siiski põlevkiviõli tootmisjäätmete ladestamine vajalik kuni jätkatakse põlevkiviõli tootmist.

VKG Oil AS keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338[1] (kehtivus 31.12.2008–...) alusel on olemasolevas tööstusjäätmete prügilas lubatud ladestada kuni 2 100 000 t põlevkivikoldetuhka (sh põlevkivi soojuselektrijaama ohtlikke aineid sisaldavad gaasipuhastusjäätmed) ja 1 003 121 t põlevkivi poolkoksi, st

[1] Keskkonnaluba nr L.KKL.IV-198338 (KOTKAS): https://kotkas.envir.ee/permits/public_view?represented_id=&search=1&permit_nr=L.KKL.IV-198338&owner_name=&issue_date_start=&issue_date_end=&valid_start_date_start=&valid_start_date_end=&permit_status=ISSUED&ehak_ac_long_id=&db_ehak_label=&object_name=&permit_id=137940.

summaarne ladestatavate põlevkivijäätmete kogus on 3 103 121 t/a ning lisaks muudest keskkonnaprojektidest pärinevad jäätmed 150 000 t/a.

2018. aastal OÜ Hendrikson & Ko poolt koostatud KMH käsitles Põhja SEJ tuhaladestule rajatud ladestusala ja varasemalt suletud riikliku prügila ala osalist ühendamist, et uue ladestusala rajamisel oleks võimalik kasutada juba olemasolevat infrastruktuuri ja lükata edasi uute alade kasutusele võtmist. Lahenduse kasutusele võtmisel pikenes olemasoleva ladestusala kasutusaeg ligikaudu seitsme aasta võrra (ette nähti II ladestusala mahutavusega 16,63 milj m^3). Lähtuvalt täitumise monitooringust ja prognoosides olemasolevaid tootmisvõimsusi, vajatakse uut prügilat alates 2026. aastast. Uue tööstusjäätmete prügila rajamine on VKG Oil AS töö jätkamiseks vältimatult vajalik.

VKG põlevkiviõli tootmisel on märgatav mõju piirkonna tööhõivele, Eesti sisemajanduse kogutoodangule, riigi maksutuludele ja väliskaubandusbilansile, mistõttu on ettevõtte tegevuse võimaldamiseks tööstusjäätmete prügila rajamine vajalik ka tulenevalt avalikust huvist. Kuna uue prügila rajamine võimaldab VKG Oil AS tegevuse jätkamist, on prügila rajamise vajadus seotud ka oluliste sotsiaalsete ja majanduslike aspektidega. Lisaks toetab VKG tegevus Eesti energiajulgeolekut kütuse tootmise ning kõrvalproduktina saadavast uttegaasist soojus-ja elektrienergia tootmise kaudu.

Prügila rajamine on lisaks seotud riikliku huviga erinevate jääkreostusobjektide likvideerimiseks, kuna tööstusjäätmete prügilas on VKG Oil AS keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 kohaselt võimalik ka teistest keskkonnaprojektidest pärit saastunud pinnase ladestamine. Keskkonnakompleksluba käsitleb Erra ja Purtse jõest eraldatud naftasaadustega reostatud setete ja Kohtla-Nõmme rehvitehase jääkreostuse ohustamisel väljakaevatava reostunud pinnase ladestamist. Nõuetekohase tööstusjäätmete prügila olemasolu ja sobiva ladestusmeetodi valik võimaldab jääkreostusobjektidelt välja kaevatavat pinnast ohutult ladestada. Jääkreostusobjektide ohutustamine on seotud strateegiliste sihtidega keskkonnaseisundi parandamiseks.

1.3 KAVANDATAVA TEGEVUSE KIRJELDUS

Kavandatava tööstusjäätmete prügila täitmisel on planeeritud rakendada ka praegu olemasolevas tööstusjäätmete prügilas kasutatavat ladestusmetoodikat.

Varasemalt põlevkivituha ladestamiseks kasutatud metoodika nägi ette, et mäe sees moodustati poolkoksitammidega eraldatud nn „kärjed" ning ladestu välisperimeeter tehti vähemalt 10 m laiuselt tihendatud värskest poolkoksist. Kuna prognoositav poolkoksi osatähtsus ladestatavate jäätmete hulgas väheneb, töötati välja uus ladestamise tehnoloogiline lahendus. Võeti kasutusele automaatne tuhaärastussüsteem Petroter tehnoloogiaga tootmises tekkiva tuha eemaldamiseks ja torukonveierite abil tööstusjäätmete prügilasse transportimiseks. Süsteemi osaks on tuha täiendav niisutamine konveieri otsa juures ümberlaadimissõlmes, tuha paigutamine ladestusalale ja tihendamine.

Ladestut täidetakse 0,5–0,7 m tihendatavate kihtidena nii, et alumine kiht moodustab ülemisele vettpidava põhja ning pealmine alumisele vettpidava katte. Kui TSK tuha ladestamisel järgitakse eelpool kirjeldatud tööjuhist, moodustub ühtlaselt tugev ja vettpidav mäemassiiv, mille filtratsioonimoodul on $<10^{-9}$ m/s, mistõttu on nõrgvee teke minimaalne.

TSK tuha ladestamisel kujuneb mägi nõlvadega 1:3. Selline nõlvus võimaldab nõlval liikuda tehnikaga ja tagab mäe lühiajalise stabiilsuse. Pikema aja vältel võivad keskkonnatingimuste muutumisel TSK tuhast väliskihis osakestevahelised sidemed (keemiliste reaktsioonide tagajärjel kujunev tsementeeritus) kas osaliselt väheneda

või kaduda. Kujuneva prügila kehandi pikaajalise stabiilsuse tagamiseks tuleb ehitada nõlvale välisvall. Prügila kehandi välisvall rajatakse poolkoksist. Uuringute põhjal on tehniliselt ja majanduslikult sobivaks lahenduseks ka ladestu välisnõlvade katmine 4 m paksuse aherainekillustiku kihiga.

Kattekiht kaitseb tsementeerunud tuhka temperatuurimuutuste ja erosiooni eest ning on ühtlasi vett dreenivaks kihiks. Ladestusalalt kogutav vesi suunatakse kraavide kaudu kogumisbasseini. Kui vee kvaliteet on nõudetele vastav, on võimalik juhtida vett suublasse, kuid vajadusel tuleb vesi suunata käitlemiseks reoveepuhastisse.

Eelistatult toimub jäätmete transport lintkonveieri abil. Tuha transportimine konveierveoga aitab vähendada tolmuheidet, müra ja võimaldab tuha paremat tsementeerumist vee lisamise abil. Tuha niisutamiseks kasutatakse tootmises tekkivat kvaliteedinõuetele vastavat puhastatud tööstusvett, ladestusalalt kogutavat sademevett või varuvariandina Konsu järvest võetavat pinnavett (veevõtt toimub OÜ-le VKG Energia keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-204118 alusel).

Muudest keskkonnaprojektidest pärinevate jäätmete ladestamisel kasutatakse vastavalt jäätmete omadustele sobivat metoodikat. Kasutatakse Kukruse A-kategooria jäätmehoidlasse ladestatud ja ladestuse keemiliste protsesside käigus tekkinud materjalide (karbonaatne materjal, utmisjääk, peen-põlevkivi, jms) ümberladestamiseks väljatöötatud metoodikat (OÜ Hendrikson & Ko, 2018) või Erra ja Purtse jõe reostunud setet ladestamise jaoks väljatöötatud metoodikat (OÜ IPT Projektijuhtimine, 2019).

1.4 ERIPLANEERINGU ALA ASUKOHT

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ala on Lüganuse valla territooriumil. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK koostamisel määratleti esmase kaardianalüüsi ja täiendavate tegurite põhjal prügila võimalike asukohaalternatiivide ala (joonis 2).

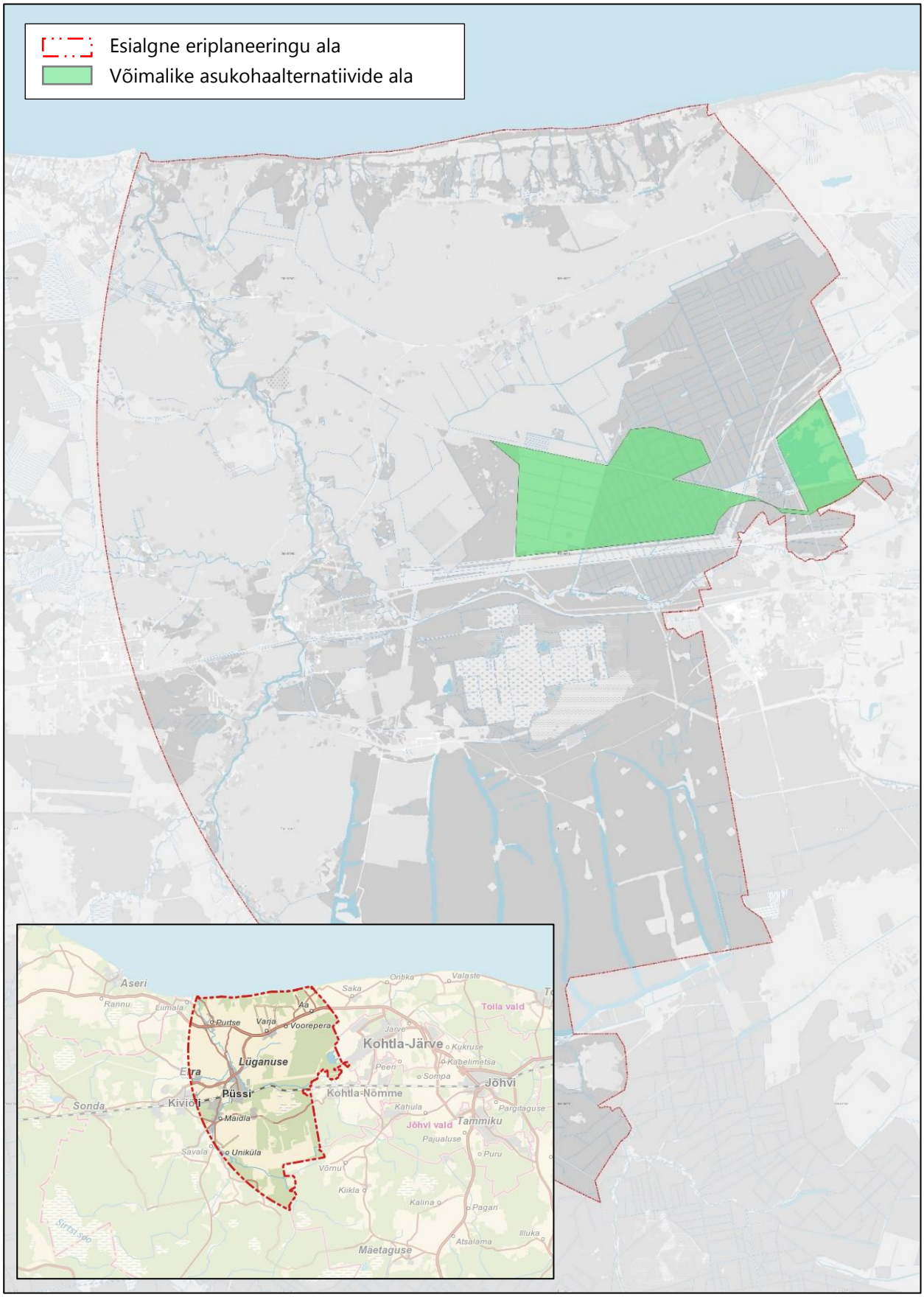

Joonis 2. Esialgne eriplaneeringu ala ning LS ja KSH VTK koostamisel määratletud võimalike asukohaalternatiivide ala (aluskaart: Maa-amet 17.05.2022)

1.5 ERIPLANEERINGU KSH KORRALDAMINE, AVALIKKUSE KAASAMINE JA KOOSTÖÖ

VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse EP ja KSH koostamine algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289 „Viru Keemia Grupi tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine" (lisa 1 lisa 1).

EP asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK

Kobras OÜ koostöös Lüganuse Vallavalitsusega koostas EP asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK eelnõu, mille avalik väljapanek toimus 01.12.2021 kuni 31.01.2022. Avaliku väljapaneku ajal laekus kokku 16 kirja. Oma arvamuse dokumentide täiendamiseks või planeeringuprotsessis edaspidi arvestamiseks esitasid Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Terviseamet, Maa-amet, Päästeamet, Muinsuskaitseamet, Kaitseministeerium, Rahandusministeerium, Riigimetsa Majandamise Keskus, Maaeluministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Keskkonnaamet, Keskkonnaministeerium, Elering AS, Transpordiamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Eesti Raudtee AS. Avaliku väljapaneku raames laekunud kirjade koopiad ja ülevaatlik tabel seisukohtadega arvestamisest on esitatud EP asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK lisas 2 (lisa 1 lisa 2). Dokumenti täiendati avaliku väljapaneku käigus laekunud kirjade põhjal.

Avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimus 23.02.2022 Maidla rahvamajas. Arutelul tutvustati eriplaneeringu protsessi ja avalikustamisel olnud dokumendi sisu, avaliku väljapaneku käigus laekunud arvamusi ning vastati kohalolijate küsimustele. Arutelu protokoll ja osalejate nimekiri on esitatud EP asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK lisas 3 (lisa 1 lisa 3).

Avaliku väljapaneku järel esitas Keskkonnaamet 16.02.2022 kirjas nr 6-5/21/24133-4 täiendava seisukoha seoses vajadusega linnustiku inventuuri läbiviimiseks. Keskkonnaameti seisukohale vastati Lüganuse Vallavalitsuse kirjas nr 6-2/2053-20 (lisa 1 lisa 4).

Lüganuse Vallavalitsus esitas avaliku väljapaneku ja arutelu järel täiendatud EP asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK ettepanekute küsimiseks. Ettepanekute küsimisel laekusid kirjad järgmistelt asutustelt: Eesti Geoloogiateenistus, Kaitseministeerium, Maaeluministeerium, Rahandusministeerium, Terviseamet, Keskkonnaamet, Keskkonnaministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Transpordiamet, Päästeamet ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Ettepanekute esitamisel laekunud kirjade koopiad ja ülevaatlik tabel ettepanekutega arvestamisest on esitatud EP asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK lisas 5 (lisa 1 lisa 5).

EP asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruanne

Kobras OÜ koostas EP asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande (lisa 1), mille Lüganuse Vallavalitsus edastas 05.07.2022 kirjaga nr 6-2/2053-34 kooskõlastamiseks või arvamuse avaldamiseks. Kooskõlastuse või arvamuse saatsid järgmised asutused: Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Terviseamet, Päästeamet, Rahandusministeerium, Maaeluministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Maa-amet, Eesti Keskkonnaühenduste Koda, Transpordiamet, Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet, Kaitseministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning Muinsuskaitseamet. Laekunud kirjade koopiad ja ülevaatlik tabel ettepanekutega arvestamisest on esitatud KSH I etapi aruande lisas 4. Dokumente täiendati kooskõlastamisel ja arvamuse avaldamisel laekunud kirjade põhjal.

Eriplaneeringu dokumentide nimetustega seotud segaduse tõttu nimetati kooskõlastamiseks saatmisel asukoha eelvaliku aruannet asukoha eelvaliku otsuse eelnõuks. Avaliku väljapaneku etapis nimetati dokument ümber asukoha eelvaliku otsuse aruandeks. Lüganuse vald edastas 09.03.2023 kirjaga nr 6-2/2053-55

asjaomastele asutustele Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu, mille lisadeks on varasemalt kooskõlastamiseks saadetud materjalid. Kuna pärast kooskõlastusringi asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandes sisulisi muudatusi teha ei olnud vaja, saadeti kiri teavitamise eesmärgil.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande ning asukoha eelvaliku otsuse eelnõu avalik väljapanek toimus 10.04.–09.05.2023. Avaliku väljapaneku raames laekusid kirjad järgmistelt asutustelt ja isikutelt: Maaeluministeerium, Transpordiamet, Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet, Eesti Keskkonnaühenduste Koda ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Lüganuse Vallavalitsus saatis 28.06.2023 kirjaga nr 6-2/2053-64 avaliku väljapaneku käigus ettepanekuid, küsimusi ja seisukohti edastanud asutuste ja isikutele (loetletud eespool) oma põhjendatud seisukoha arvamuste kohta ning andis teada avalikustamise järgselt täiendatud materjalidega tutvumise asukoha. Laekunud kirjade koopiad, ülevaatlik tabel ettepanekutega arvestamisest ning Lüganuse Vallavalitsuse 28.06.2023 kiri nr 6-2/2053-64, millega esitas kirja saatnutele oma põhjendatud seisukoha arvamuste kohta on esitatud KSH I etapi aruande lisas 5.

Avaliku väljapaneku tulemuste avalikud arutelud toimusid 05.06.2023 kell 15.00 Kiviõli Linnaraamatukogus (Viru tn 7, Kiviõli linn) ja kell 17.30 Lüganuse Rahvamajas (Lüganuse tee 25, Lüganuse alevik). Aruteludel tutvustati avalikul väljapanekul olnud dokumentide sisu, kooskõlastamisel ja arvamuse avaldamisel ning avaliku väljapaneku käigus laekunud arvamusi, vastati kohalolijate küsimustele. Arutelude protokollid ja osalejate nimekirjad on esitatud KSH I etapi aruande lisas 6.

Dokumente täiendati avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste põhjal.

Lüganuse Vallavalitsus teavitas Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande avalikustamise tulemustest Ametlikes Teadaannetes 19.06.2023, Postimehes 21.06.2023 ning juunikuu 2023 Lüganuse Vallalehes (lisa 7).

Tulenevalt asjaolust, et eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande ning asukoha eelvaliku otsuse eelnõu avalikul väljapanekul laekunud kirjadele ei saadetud vastuskirjasid (omavalitsuse põhjendatud seisukohti arvamuste kohta) planeerimisseaduse § 106 lg 8 ettenähtud aja jooksul (30 päeva jooksul pärast avaliku väljapaneku lõppemist), otsustati Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi soovitusel korraldada dokumentide avaliku väljapaneku tulemuste täiendavad arutelud. Lüganuse Vallavalitsus teavitas 13.07.2023 kirjaga nr 6-2/2053-65 asjassepuutuvaid isikuid ja asutusi täiendavate arutelude toimumisest. Täiendavad arutelud toimusid 01.08.2023 algusega kl 15.00 Kiviõli Linnaraamatukogus (Viru tn 7, Kiviõli linn) ja kell 17.00 Lüganuse Rahvamajas (Lüganuse tee 25, Lüganuse alevik). Aruteludel tutvustati avalikul väljapanekul olnud dokumentide sisu, kooskõlastamisel ja arvamuse avaldamisel ning avaliku väljapaneku käigus laekunud arvamusi, vastati kohalolijate küsimustele. Arutelude protokollid ja osalejate nimekirjad on esitatud käesoleva aruande lisas 8. Täiendavate arutelude tulemusena ei olnud vajalik dokumente sisulises osas täiendada. Täiendava arutelu tulemustest teavitatakse planeerimisseadusega ettenähtud korras (vastavalt PlanS § 108 lg 1).

2. SEOS ASJAKOHASTE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA

VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse EP asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK dokumendis (lisa 1) on kirjeldatud kavandatava tegevuse üldiseid seoseid strateegiliste planeerimisdokumentidega ning arvestades

kogu esialgset eriplaneeringu ala. Järgnevalt keskendutakse seoste kirjeldamisel võimalike asukohaalternatiivide alale.

2.1 KÕRGEMA TASEME STRATEEGILISED PLANEERIMISDOKUMENDID

Ida-Viru maakonna arengustrateegia 2019-2030+ (kiidetud heaks Lüganuse Vallavolikogu 19.12.2018 määrusega nr 48) määratleb piirkonna kõige olulisemad arenguprioriteedid aastateks 2019-2030+. Ida-Viru maakonna arengustrateegiaga võetud eesmärkide saavutamisel on kõige olulisem koostöö kohalike omavalitsuste üksuste, koostööpartnerite ja naaberregioonide ning riigi keskvõimuga.

Majanduse ja ettevõtluse valdkonna visiooniks on, et aastaks 2030+ toimib Ida-Virumaal mitmekesine, tugevatel ettevõtlikkushoiakutel tuginev ning suure lisandväärtuse loomist soodustav ettevõtluskeskkond. Nähakse, et maakonna sõltuvus nafta hindadest väheneb tänu maakonna tööstuse mitmekesistumisele ning põlevkivisektori osakaalu vähenemisele.

Elukeskkonna ja taristu valdkonnas on visiooniks, et aastaks 2030+ on Ida-Viru maakonnas kaasaegne ja kvaliteetne elu- ja ettevõtluskeskkond, mis tugineb puhtale looduskeskkonnale, moodsale ja mitmekesisele taristule ning kaasaegsetele energialahendustele. Nähakse, et energeetika valdkonnas toimuvate muutuste tulemusena paraneb Ida-Viru maakonna elukeskkond ning jõuab tasemele, mis on Eestis ja väljaspool konkurentsivõimeline.

Ruumiliseks suundumuseks on, et tööstus ja ettevõtluspiirkonnad koonduvad suuremate linnade ja linnastute juurde. Jõhvi - Kohtla-Järve tööstuspiirkond paikneb suhteliselt hajusalt, kuna tööstuspiirkonna orientatsioon on mitmekesine, hõlmates keemiatööstuskompleksi Kohtla-Järve Järve linnaosas kuni toiduainetööstuse kompleksini Jõhvis. Eriplaneeringu võimalike asukohaalternatiivide ala asub nimetatud Jõhvi - Kohtla-Järve tööstuspiirkonna alast lääne pool. Eriplaneeringu abil valitav tööstusjäätmete prügila asukoht laiendab vähemal või rohkemal määral tööstuspiirkonna ulatust.

Puhke- ja rekreatsioonipiirkonnad keskenduvad loodusliku või inimtekkelise rekreatiivse- ja turismiressursi ärakasutamisele ning väärindamisele. Arengustrateegias on esile tõstetud Kohtla-Nõmme - Kiviõli puhke- ja rekreatsioonipiirkond, mis on maakonna omanäolisim ning põhineb põlevkivi kaevandamise ja töötlemise alade taaskasutusel, saades alguse Kohtla-Nõmmelt endisest kaevandusest, kulgedes läbi endise põlevkivikarjääri Kiviõli endise poolkoksiladestu ja selle puhke otstarbel kasutatavate lähialadeni. Kohtla-Nõmme - Kiviõli puhke- ja rekreatsioonipiirkond asub eriplaneeringu võimalike asukohaalternatiivide ala lähistel.

Maakonna arengustrateegia näeb ette põlevkivitööstuse osakaalu vähenemist ning on seadnud eesmärgiks soodustada kaasaegse ja kvaliteetse elu- ja ettevõtluskeskkonna soodustamist. Oluliseks on maakonnas asuvad puhke- ja rekreatsioonipiirkonnad. Kavandatavat prügilat kasutaksid juba olemasolevad tootmisüksused, tootmisvõimsuste suurendamist ei ole kavandatud. Tööstusjäätmete prügila asukoha valikul tuleb arvestada prügila ruumilise mõju ja piirkonna arengu ruumiliste suundumuste omavahelise suhtega.

Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+ (kehtestatud Ida-Viru maavanema 28.12.2016 korraldusega nr 1-1/2016/278, täiendatud 08.02.2017 korraldusega nr 1-1/2017/25). Maakonnaplaneeringu eesmärk on kujundada strateegiliselt läbimõeldud, maakonna ja riigi huve tasakaalustatult ja ettevaatavalt arvestavad ruumilise arengu põhisuunad ning anda suunised üldplaneeringute koostamiseks; koordineerida vastavalt valla

ja linna üldplaneeringuid; anda signaal investoritele ja arendajatele maakonna soovitud arengusuundade kohta.

Maakonnaplaneeringu kohaselt piirneb VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse EP võimalike asukohaalternatiivide ala idas Kohtla-Järve linnalise asustuse alaga ning alale jääb maakonnaplaneeringus ära märgitud lubjakivimaardla (joonis 3).

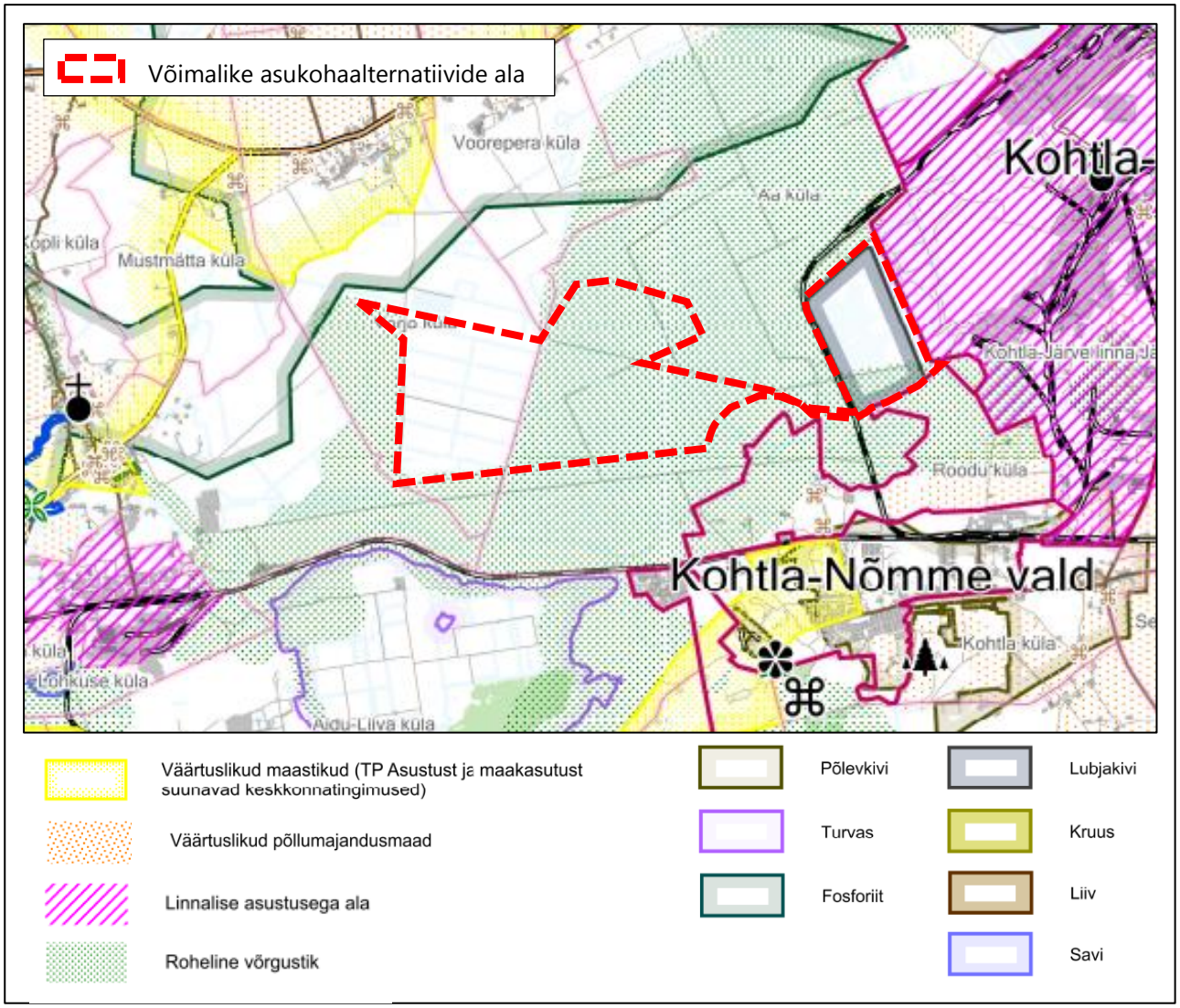

Joonis 3. Väljavõte Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (2016) joonisest „Ruumilised väärtused"

Eriplaneeringu võimalike asukohaalternatiivide ala jääb osaliselt maakonnaplaneeringuga määratud rohelise võrgustiku alale. Ida-Virumaa roheline võrgustik on esmalt määratud maakonna teemaplaneeringuga „Ida-Virumaa asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" (kehtestatud maavanema 11.07.2003 korraldusega nr 130). Maakonnaplaneeringuga on täpsustatud rohelise võrgustiku piire, lähtudes nii maakonna arengu kui rohelise võrgustiku sidususe ja edaspidise toimimise vajadusest. Maakonnaplaneeringus on määratud rohelise võrgustikuga seotud tingimused üldplaneeringute koostamiseks.

Maakonnaplaneeringus on Ida-Virumaa tuuleressursist lähtuvalt ära märgitud arvestatavaks tuuleenergia tootmise piirkonnaks olevad potentsiaalsed tuuleparkide asukohad, millest üks asub osaliselt ka võimalike asukohaalternatiivide alal (joonis 4). Maakonnaplaneeringus on määratud üldised taastuvenergia arendamistingimused.

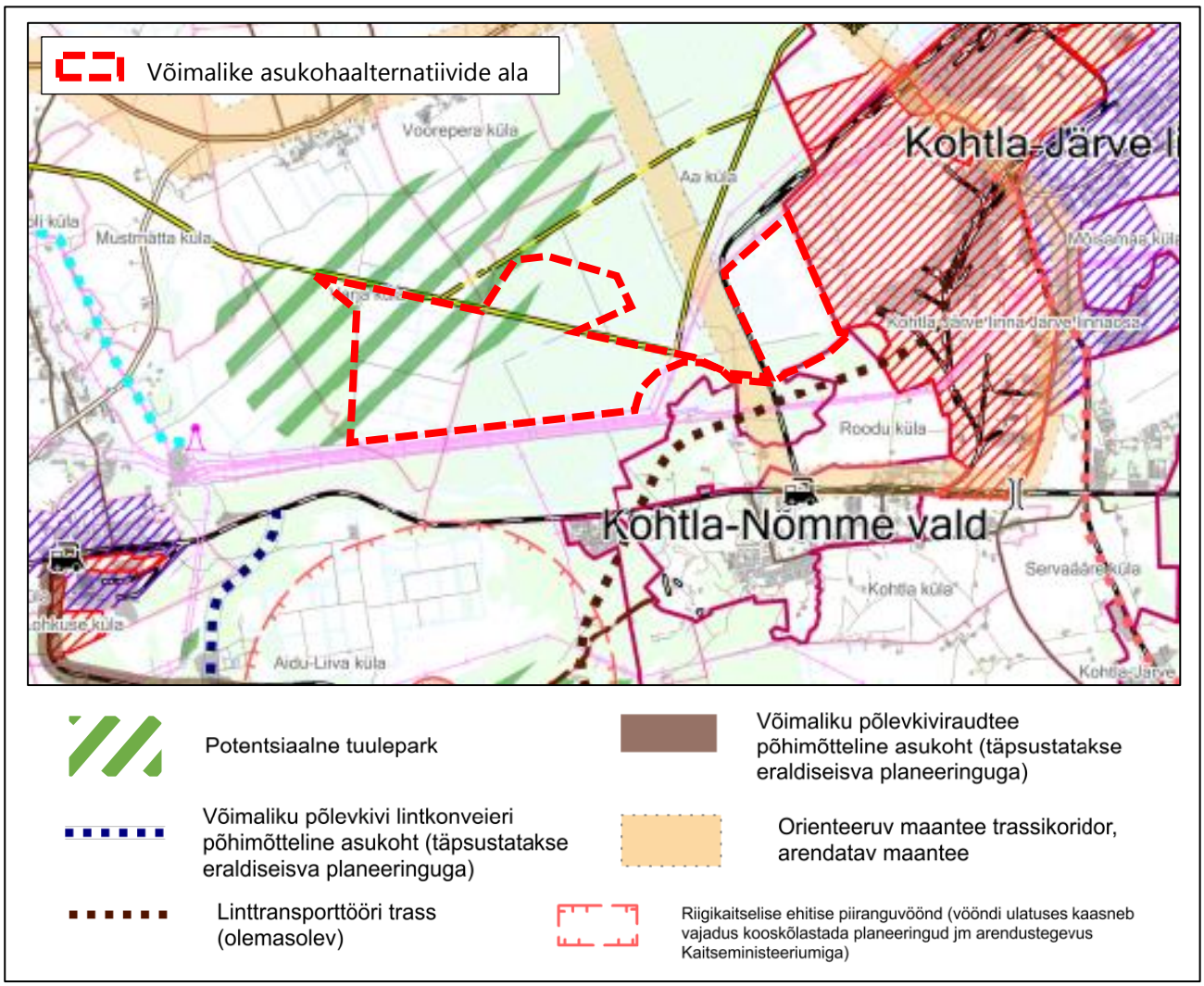

Joonis 4. Väljavõte Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (2016) joonisest „Tehnilised võrgustikud"

Maakonnaplaneeringu koostamisel vaadati üle varemkehtestatud infrastruktuuri objektidega seotud teemaplaneeringud. Kui teemaplaneeringu lahendus oli endiselt kaasaegne ja uuendamist ei vajanud, viidi see sisse maakonnaplaneeringusse. **Eriplaneeringu asukohaalternatiivide alaga piirneval ala kulgeb varemkehtestatud planeeringutest maakonnaplaneeringu lahendusse sisse kantud orienteeruv maantee trassikoridor.**

Eriplaneeringu koostamisel tuleb arvestada maakonnaplaneeringus välja toodud objektide ja alade ning nende kohta määratud tingimustega, arvestades eriplaneeringu täpsusastet. Maakonnaplaneeringuga on seatud suunised üldplaneeringu koostamiseks, mida võetakse arvesse koostatava Lüganuse valla üldplaneeringu koostamisel. **Tööstusjäätmete prügila kavandamisel tuleb arvestada koostatava Lüganuse valla üldplaneeringu lahendusega, mis täpsustab maakonnaplaneeringus määratletud alade (nt roheline võrgustik) paiknemist ja kasutustingimusi.**

Haljala-Kukruse 2+2 riigimaantee riigi eriplaneeringu (algatatud Vabariigi Valitsuse 23.03.2022 korraldusega nr 97) eesmärk on kavandada riigiteel 1 Tallinn–Narva asuva Haljala ja Kukruse vahelise teelõigu kiirusele 120 km/h vastava 2+2 ristlõikega maantee rajamist. Eriplaneeringuga koos algatati ka keskkonnamõju strateegiline hindamine. Riigi eriplaneeringuga planeeritakse eelkõige riigimaantee toimimiseks vajalikud trassid ja tehnovõrgud, 5G taristu, eritasandilised liiklussõlmed, kogujateed, kergliiklusteed, ökoduktid, sillad

jm vajalikud maakasutus- ja ehitustingimused. Vabariigi Valitsuse 23.03.2022 korraldusega nr 97 lisas esitatud planeeringuala hõlmab ka VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse EP võimalike asukohaalternatiivide ala. **Praeguses etapis ei ole teada infot, mis võiks mõjutada tööstusjäätmete prügila asukohavalikut, kuid vajadusel tuleb VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamisel arvestada Haljala-Kukruse 2+2 riigimaantee riigi eriplaneeringuga.**

„Riigi jäätmekava 2014–2020" (kehtivus on pikendatud 2022. aasta lõpuni) peaeesmärk on jäätmekäitluse hierarhiat järgiv säästev jäätmehooldus. Jäätmekäitluse hierarhiat silmas pidades on püstitatud jäätmekava strateegilised eesmärgid, millest esimene on vältida ja vähendada jäätmeteket. Strateegilise eesmärgiga seotud jäätmetekke vältimise programmi eesmärgiks on parandada Eesti majanduse ressursitõhusust ja edendada jäätmetekke vältimist, sh vähendada jäätmete ohtlikkust, et alandada loodusressursside kasutusest ja jäätmete käitlemisest tulenevat negatiivset mõju keskkonnale ja inimese tervisele. Oluline ülesanne on ressursitõhususe ja jäätmetekke vähendamise saavutamine prioriteetsetes ettevõtlussektorites (põlevkivisektoris, ehituses, ehitusmaterjalide tootmises, toiduainetööstuses ja kaubanduses). Jäätmetekke vähendamisele aitab kaasa uute tehnoloogiate kasutuselevõtt, mis võimaldab teatud materjale, mida varem käideldi jäätmetena, käsitleda kõrvalsaadusena.

Jäätmete ladestamine prügilasse on jäätmekäitluse hierarhia kohaselt kõige kehvemaks variandiks. On oluline, et ettevõte otsiks oma töös jätkuvalt võimalusi ressursitõhususe parandamiseks, jäätmetekke vähendamiseks ja jäätmete taaskasutamiseks. Põlevkivitööstuses tekkivad jäätmete mahud on väga suured ning ka võimalike uute jäätmetekke vähendamise või taaskasutamise võimaluste leidmisel, on tõenäoliselt siiski vajadus ka jäätmete ladestamiseks. Uue prügila kavandamine on seega paratamatult hoolimata strateegilisest eesmärgist vähendada jäätmeteket siiski vajalik. Kavandatava prügila puhul arvestatakse strateegilise eesmärgiga vähendada jäätmete ohtlikust, kasutades ladestusmetoodikat, kus lisatakse TSK tuhale vett, mille tulemusel materjal tsementeerub ja väheneb ladestatava materjali ohtlikkust.

Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavas 2022–2027 (kinnitatud 07.10.2022 käskkirjaga nr 357) on esitatud veekogumite seisundi hinnangud ja meetmed veekaitse eesmärgi saavutamiseks.

Lääne-Eesti, Ida-Eesti ja Koiva vesikondade veemajanduskavade 2022-2027 meetmeprogrammis 2022-2027 (kinnitatud 07.10.2022 käskkirjaga nr 357) on välja töötatud meetmed, mille rakendamine tagab veekogumite soodsa seisundi. Kui kõiki meetmeprogrammi tabelites loetletud meetmeid ja asjakohaseid põhimeetmeid rakendatakse, on põhjust oodata soodsat seisundit aastaks 2027.

Veemajanduskava kohaselt on põlevkivipiirkonnas asuv Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogum paratamatult halvas keemilises ja koguselises seisundis. Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini puhul ei ole aastaks 2027 hea seisundi saavutamine võimalik sotsiaalmajanduslikel põhjustel. Meetmeprogrammis on Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibassein veekogumi kohta kavandatud jääkreostusega seotud meetmeid nagu veeuuringud reostuse ulatuse selgitamiseks, jääkreostuse likvideerimine ning põhjaveevarude, põhjavee kvaliteedi ja kasutamise võimaluste uurimine. Võimalike asukohaalternatiivide alaga on eelkõige seotud 2023–2027 perioodiks kavandatud meede, millega nähakse ette teha jääkreostusobjektide, sh Kohtla-Järve tööstuskompleks (JRA0000002), põhjaveele ja pinnaveele riskihinnang ning ettepanekud edasisteks tegevusteks. Meetmeprogrammis on ära nimetatud ka 2022. aastaks ettenähtud uuring Kohtla-Nõmmel Tööstuse tn 20 endise autokummide remonditehase ala ohutuskategooria hinnangu andmiseks.

Lisaks on kavandatud meetmeid kohtkäitluse mõjude selgitamiseks kanaliseerimata aladel ning kaevandamisega seotud uuringud saasteainete sisalduse vettejuhtimise vähendamiseks ja piiramiseks.

Kohtla jõe veekogumi 1070700_ 1 seisund oli 2019. aasta seisuga hinnatud halvaks. Kohtla jõe puhul kohaldub veekaitse eesmärgi saavutamise erand, kuna meetmete rakendamine on veninud tehnilistel põhjustel ja ebaproportsionaalse kulukuse tõttu. Meetmeprogramm näeb ette meetmed, mida rakendatakse veemajanduskava perioodi jooksul, kuid hea seisundi taastumine võtab kauem aega. Kavas on meetmeid jääkreostuse ohutustamiseks, põllumajandusliku hajukoormuse vähendamiseks ning puhastite rajamise ja uuendamise vajaduse väljaselgitamiseks.

Konsu järve veekogumi 2027900_1 seisund oli 2019. aasta seisuga hinnatud heaks. Konsu järve veekogumi osas meetmeid ei kavandatud.

2.2 ÜLDPLANEERING

Lüganuse vald moodustati Kiviõli linna, Lüganuse valla ja Sonda valla ühinemise teel Vabariigi Valitsuse 22.06.2017 määrusega nr 102. Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse (vastu võetud 22.02.1995) § 14^1 lg-st 4^4 tulenevalt kehtivad kuni haldusterritoriaalse korralduse muutmise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava vastuvõtmiseni ja üldplaneeringu kehtestamiseni ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuste arengukavad ja üldplaneeringud nendel territooriumidel, kus need enne ühinemist või liitumist kehtestati.

Eriplaneeringu võimalike asukohaalternatiivide ala jääb haldusreformieelse Lüganuse valla territooriumile. Vald moodustati Lüganuse Vallavalitsuse 12.04.2013 määruse nr 2 alusel Lüganuse valla, Maidla valla ja Püssi linna ühinemisel. Lüganuse valla haldusterritooriumil kehtivad kuni uue Lüganuse valla üldplaneeringu kehtestamiseni ühinenud haldusüksustel kehtinud üldplaneeringud. Endise Lüganuse valla alal kehtib seega Lüganuse valla üldplaneering (kehtestatud 17.03.1999). Võimalike asukohaalternatiivide alal on tegemist tööstuse ja ladude maa-alaga ja riigimetsamaaga (joonis 5).

Üldplaneeringu seletuskiri ei anna täpsemat selgitust tööstuse ja ladude maa-ala juhtotstarbega ala jaoks sobiva maakasutuse kohta ning ei näe ka ette eraldi jäätmekäitlusega seotud juhtotstarvet. Seletuskirja järgi on Ida-Viru maakonna jäätmemajanduse kava kohaselt perspektiivselt maakonna lääneosa prügi ladestamine ette nähtud Uikala prügilasse ning ohtlike jäätmete kogumine lahendatakse mobiilsete kogumispunktide baasil, mis töötavad sobiva liikumisgraafiku alusel. Seletuskirjast ei nähtu samas selgelt vastuolu prügila rajamiseks tööstuse ja ladude maa-ala juhtotstarbega alale, kuid üldplaneeringus ei ole tööstusjäätmete prügila rajamise vajaduse ja võimalusega arvestatud. Kavandatava tööstusjäätmete prügila rajamine kuulub sisuliselt tööstustegevuse hulka, seega võib pidada prügila rajamist üldiselt kavandatud maakasutusega sobivaks.

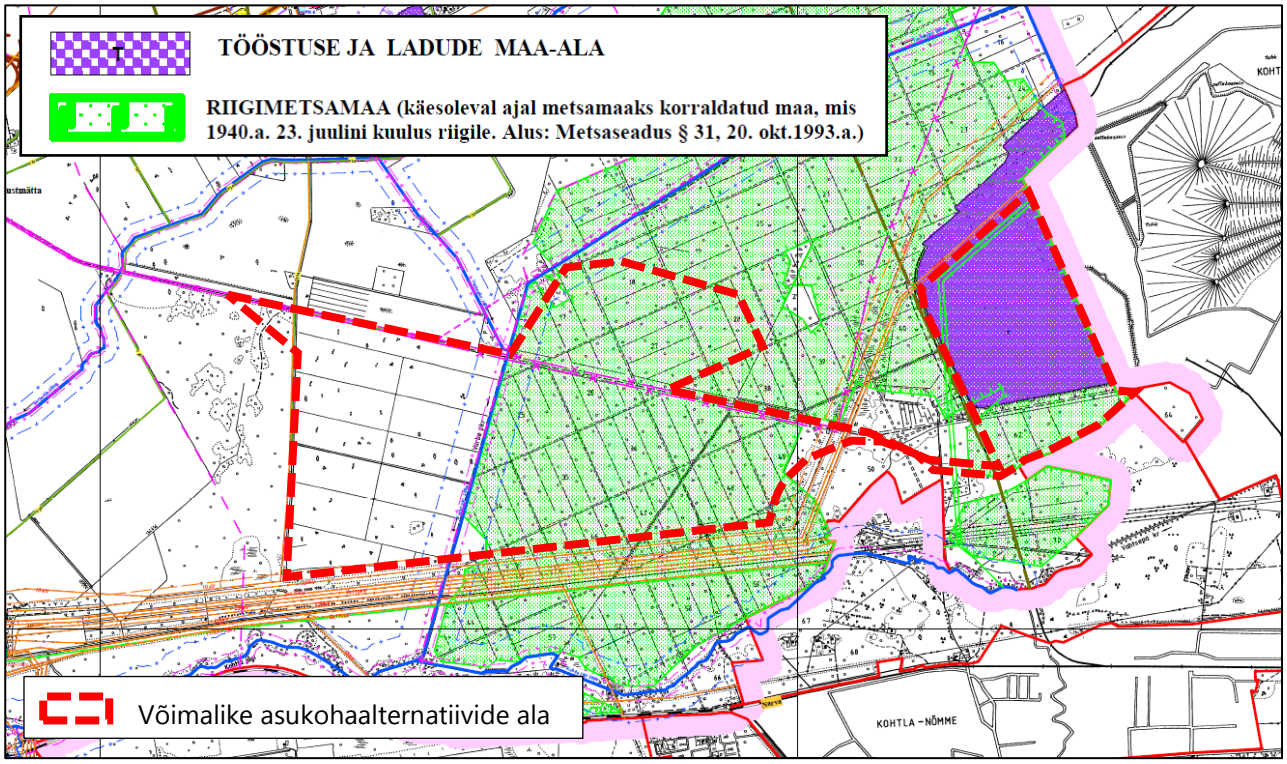

Joonis 5. Väljavõte Lüganuse üldplaneeringu joonisest „Piirangud ja ettepanekud asulate tsoneerimine“

Haldusreformijärgse Lüganuse valla üldplaneeringu koostamine ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine algatati Lüganuse Vallavolikogu 22.08.2018 otsusega nr 99. Lüganuse valla üldplaneering on vastu võetud Lüganuse Vallavolikogu 22.12.2022 nr 87 otsusega. Üldplaneeringu avalik väljapanek toimus 23.01.2023 kuni 26.02.2023 ning avaliku väljapaneku tulemuste avalikud arutelud toimusid aprilli alguses. Tegemist ei ole kehtiva strateegilise planeerimisdokumendiga, kuid arvestades, et varasemad planeeringud on kehtestatud pikka aeg tagasi ja suures osas vananenud, on asjakohane arvestada vastuvõetud Lüganuse valla üldplaneeringu lahendusega (joonis 6).

Vastuvõetud üldplaneeringu seletuskirjas on välja toodud, et VKG kavandab rajada valla territooriumile tööstusjäätmete prügilat, mille kavandamine toimub läbi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu. Seletuskirja kohaselt arvestatakse üldplaneeringu koostamisel menetluses olevate VKG biotoodete tootmiskompleksi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga. Mõlema eriplaneeringu puhul arvestab üldplaneering eriplaneeringute asukoha eelvaliku käigus selgunud sobivaima asukohaga, mis kantakse üldplaneeringu lahendusse esimesel võimalusel. Koostatava üldplaneeringuga määratakse seega ka tööstusjäätmete prügila rajamiseks vastav maakasutuse juhtotstarve.

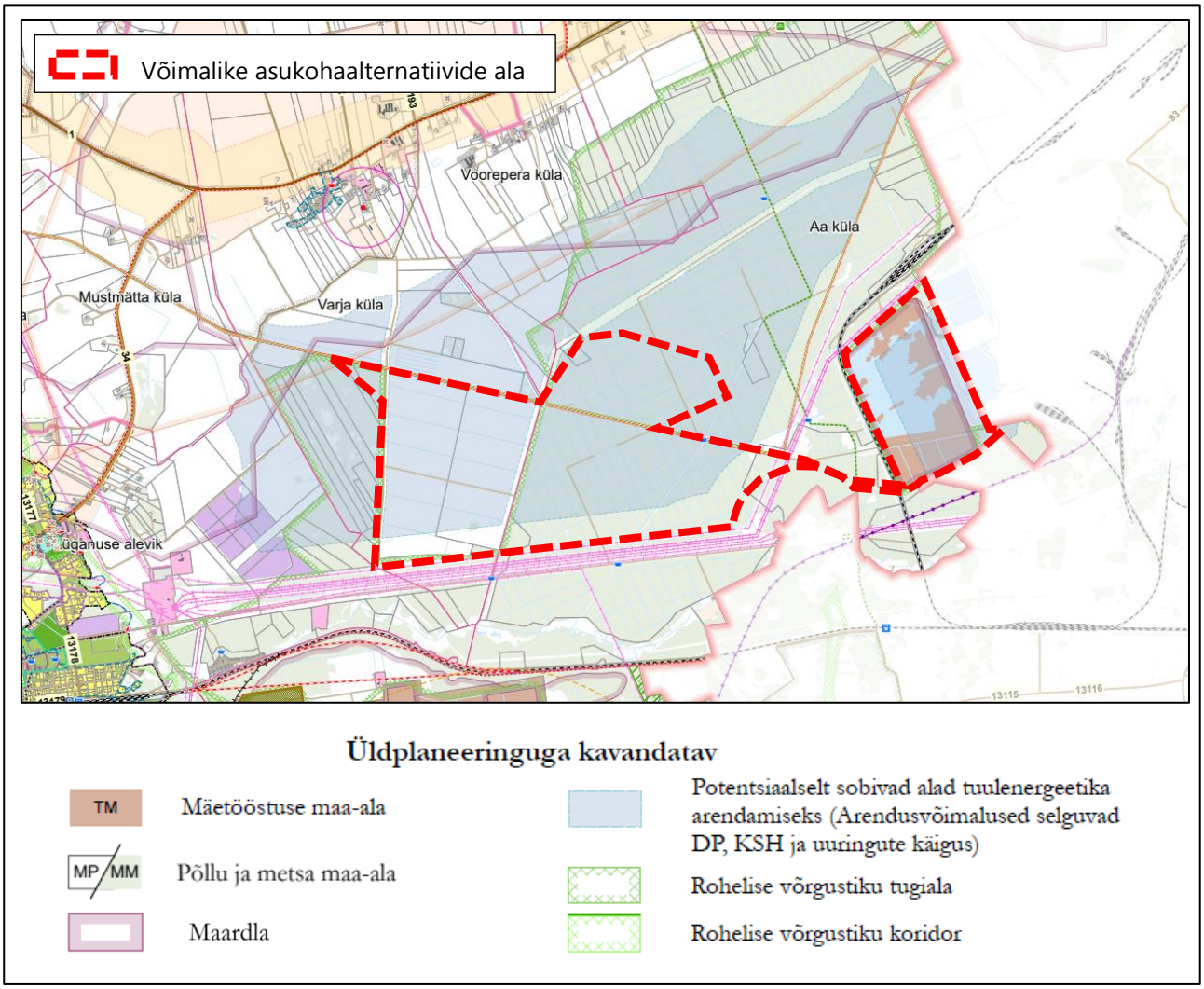

Joonis 6. Väljavõte 22.12.2022 vastuvõetud Lüganuse valla üldplaneeringu maakasutusplaanist

Lüganuse valla üldplaneeringuga täpsustatakse rohelise võrgustiku piire ja kasutustingimusi. Eriplaneeringu võimalike asukohaalternatiivide alal on rohelist võrgustikku üldplaneeringu koostamisel muudetud vähesel määral, näiteks on maakonnaplaneeringuga ette nähtud rohelisest võrgustikust välja jäetud Kohtla-Järve lubjakivikarjääriga kattuv rohelise võrgustiku osa.

Üldplaneeringu lisa 2 „Tuuleenergeetika kavandamiseks sobivate alade kriteeriumide täpsustamine, alade määramine ja tingimuste väljatöötamine" põhjal on määratud põhimõtteliselt sobivad alad tööstuslike tuulikutega tuuleparkide arendamiseks. Potentsiaalsed tuulepargi alad erinevad maakonnaplaneeringus määratud aladest. Üldplaneeringus väljatoodud potentsiaalsed tuulepargi ala jäävad ka eriplaneeringu võimalike asukohaalternatiivide alale. Üldplaneeringus antakse tingimused tuuleparkide arendamiseks, kuid arendusvõimalused selguvad detailplaneeringu, KSH ja uuringute käigus.

Üldplaneeringu eelnõu avalikul väljapanekul esitas VKG 04.11.2021 kirjaga nr VKG.01-09/246-2 ettepaneku muuta seoses koostatava VKG tööstusjäätmete prügila eriplaneeringu ja VKG biotoodete tootmiskompleksi eriplaneeringuga üldplaneeringus kajastatud tuuleenergeetika arendamiseks potentsiaalselt sobivaid alasid. Ettepanekust tulenevalt on vastuvõetud üldplaneeringu seletuskirjas esitatud tuuleparkidega seoses järgmine tingimus: *„Üldplaneeringuga samaaegselt on vallas koostamisel VKG biotoodete tehase KOV eriplaneering ja VKG tööstusjäätmete prügila KOV eriplaneering. Eriplaneeringute protsessis võib ilmneda, et sobivaim ala*

tehase või prügila rajamiseks jääb tuuleenergeetika arendamiseks sobivale alale. Eriplaneeringute asukohavaliku käigus leitud parim asukoht arvestatakse tuuleenergeetika alade hulgast välja."

Üldplaneeringuga määratakse maakasutuse juhtotstarve valdavalt tiheasustusega ala piires, mistõttu ei ole enamikul võimalike asukohaalternatiivide alast juhtotstarvet määratud. Kohtla-Järve lubjakivikarjääri alal on juhtotstarbeks määratud mäetööstuse maa-ala.

Eriplaneeringu koostamisel tuleb arvestada koostatava Lüganuse valla üldplaneeringu osas ajakohaseima lahendusega ja Lüganuse vallavalitsuse poolt saadava täiendava infoga.

2.3 KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGUD JA DETAILPLANEERINGUD

Koostatava **Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi Lüganuse valla eriplaneeringu** (algatatud Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 317) eesmärgiks on olulise ruumilise mõjuga ehitise objekti asukohavaliku menetluse läbiviimine ja biotoodete tootmiskompleksi rajamise detailse lahenduse väljatöötamine. Soovitakse leida biotoodete tootmiskompleksile parim võimalik asukoht, misjärel on võimalik lahendada ehituslikud küsimused. Eriplaneeringu planeeringualaks määrati esialgu kogu Lüganuse valla territoorium. Eriplaneeringu koostamisest huvitatud isik on Viru Keemia Grupp AS.

Eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse raames määratleti VKG biotoodete tootmiskompleksi eriplaneeringu võimalike asukohaalternatiivide ala, mis kattub suures osas VKG tööstusjäätmete prügila eriplaneeringu võimalike asukohaalternatiivide ala. Avalikul väljapanekul tõi Keskkonnaamet 01.04.2022 kirjas nr 6-5/22/842-2 välja eriplaneeringute võimalike asukohaalternatiivide alade kattumise ning juhtis tähelepanu, et tuleks hinnata mõju keskkonnale, kui mõlemad tööstusjäätmete prügila ja biotoodete tootmiskompleks asuvad lähestikku. **Keskkonnaameti seisukohale esitatud vastuse kohaselt hinnatakse biotoodete tootmiskompleksi eriplaneeringu raames koosmõjusid, kui see osutub asjakohaseks ning lisaks arvestatakse biotoodete tootmiskompleksi jaoks sobivatelt aladelt asukohaalternatiivide määramisel, et need ei kattuks kavandatava prügila vm muu arendustegevusega.**

22.12.2022 edastati biotoodete tootmiskompleksi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruanne vastavalt PlanS § 105 lõikele 1 kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks. Asukoha eelvaliku tegemiseks määratleti kaks asukohaalternatiivi ala (joonis 7). Alternatiivide võrdlemisel sai tugeva eelistuse BTT Põhja asukohaalternatiiv. **Biotoodete tootmiskompleksi eelistatud asukoht ei kattu tööstusjäätmete prügila asukoha valikuks määratletud võimalike asukohaalternatiivide alaga.**

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande avalik väljapanek toimus 05.04.–04.05.2023 ning avalikud arutelud toimusid juuni alguses. Asukoha eelvaliku põhilahenduse olulist muutmist kaasa toovaid seisukohti ei esitatud.

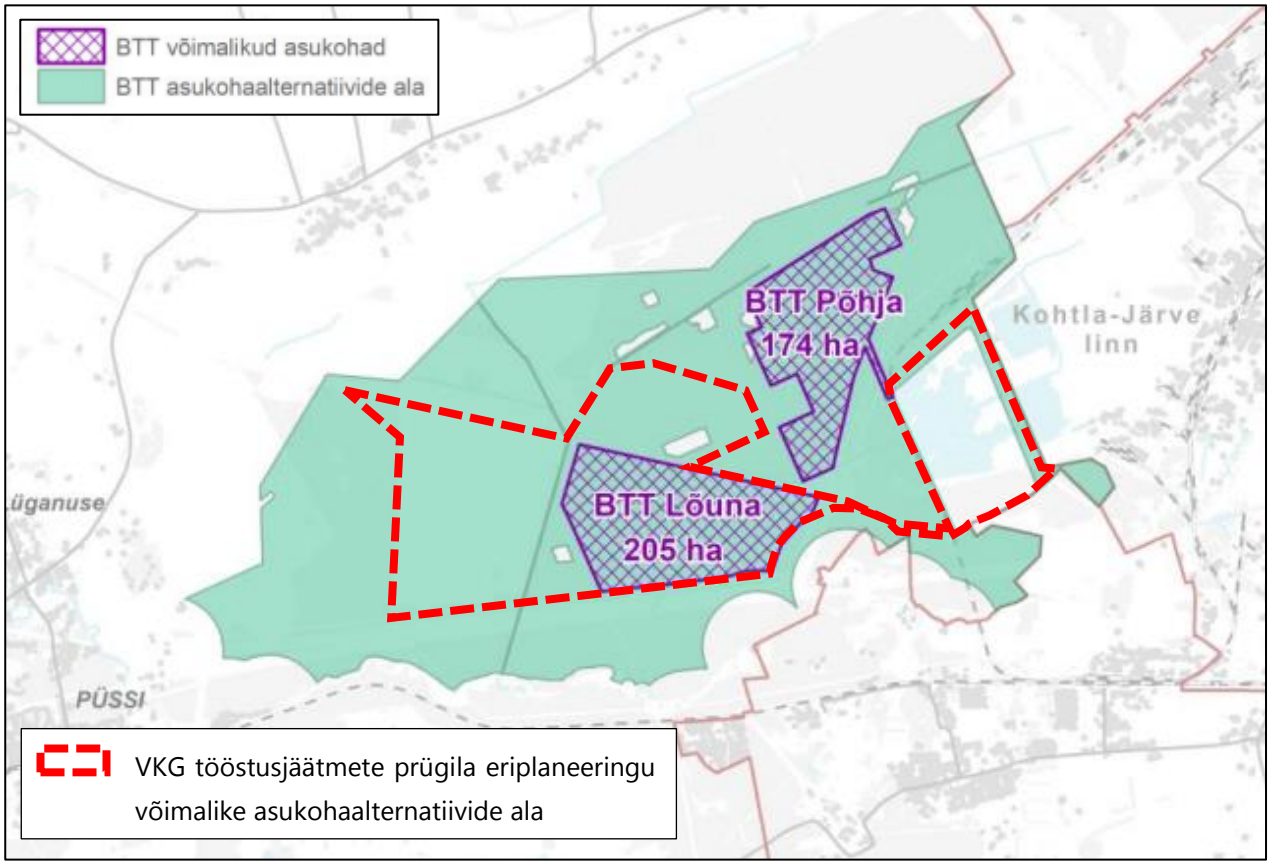

Joonis 7. VKG biotoodete tootmiskompleksi võrreldavad asukohaalternatiivid (seisuga 22.12.2022)

Koostatav Lüganuse vallas Varja tuulikupargi planeeringuala nr 2 detailplaneering (menetluses) on algatatud Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 320. Koostatav Lüganuse vallas Varja tuulikupargi planeeringuala nr 3 detailplaneering (menetluses) on algatatud Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 321. Lüganuse Vallavolikogu 21.12.2021 otsusega nr 18 muudeti Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsuste nr 319, 320 ja 321 teksti. Detailplaneeringud on algatatud Varja Windfarm OÜ esitatud taotluse alusel. Tegemist on üldplaneeringut muutvate detailplaneeringutega, mille eesmärk on viia läbi parima võimaliku asukoha valiku menetlus ning töötada välja tuulikute ja vajalike tehnorajatiste detailne lahendus. Detailplaneeringutega hõlmatav ala asub VKG tööstusjäätmete prügila eriplaneeringu võimalike asukohaalternatiivide ala vahetus läheduses (joonis 8). Täpsemalt koosneb detailplaneeringute ala võimalikes tuulikute asukohtades *ca* 1 ha suurustest planeeringualadest. Vajadusel kaasatakse detailplaneeringusse ka tee- ja kaablikoridorid nendes asukohtades, kus neid muul viisil lahendada ei saa. Tuulikute maksimaalseks kõrguseks kavandatakse kuni 300 m maapinnast ja elektriliseks võimsuseks kavandatakse vähemalt 3 MW.

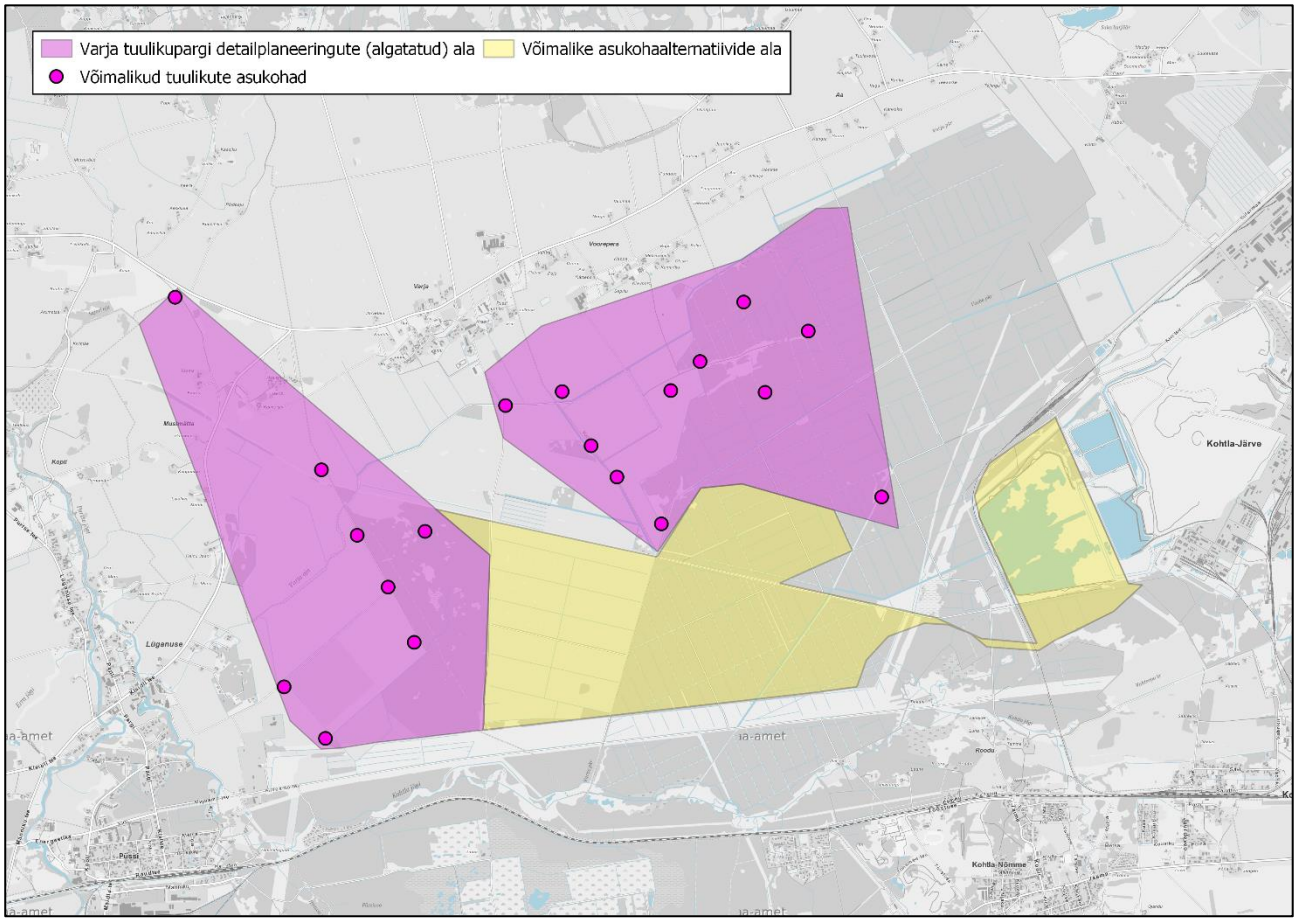

Joonis 8. Varja tuulikupargi detailplaneeringute alad ja võimalikud tuulikute asukohad (aluskaart: Maa-amet 09.05.2023)

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel valminud „Kohalike omavalitsuste tuule- ja päikeseenergia käsiraamat" (SEI, 2021) selgitab takistuse mõju tuulikute tööle järgnevalt: *„Kõik looduslikud ja tehisobjektid takistavad tuule sujuvat voolamist, vähendades tuule kiirust ja tekitades õhukeeriseid ehk turbulentse, mistõttu tuleb tuulik paigutada eemale nii puudest, majadest kui muudest tuult segavatest objektidest. Rusikareegel on, et tuuliku kõrgus peaks olema takistusest 10x kõrguse kaugusel või kaks korda kõrgem."* **Prügilaga rajamisega kaasneb reljeefi muutus, mis mõjutab õhuliikumist ja võib seeläbi mõjutada lähedusesse kavandatavate tuulikute töö efektiivsust. Eriplaneeringu koostamisel tuleb arvestada reljeefi mõjuga kavandatava tuulepargi toimimisele.**

3. PRÜGILA RAJAMISE NÕUDED

3.1 SEADUSANDLUSEST TULENEVAD OHTLIKE JÄÄTMETE PRÜGILA RAJAMISE NÕUDED

Prügila asukoha valikul tuleb järgida keskkonnaministri 29.04.2004 määruses nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded" esitatud põhimõtteid. Määruse § 4 sõnastab üldise põhimõtte keskkonnahäiringute vältimiseks:

(1) Prügila rajamisel, kasutamisel, sulgemisel ja järelhoolde perioodil tuleb nii palju kui võimalik vältida või vähendada jäätmete ladestamisest ja ladestatud jäätmetest lähemas ja kaugemas tulevikus tuleneda võivat negatiivset mõju keskkonnale, eelkõige pinna- ja põhjavee ning pinnase ja õhu saastamist, kasvuhooneefekti põhjustavate gaaside teket ja nendest mõjudest tulenevat ohtu inimese tervisele.

(2) Arvulise normi piiresse jääva või arvulise normiga reguleerimata keskkonnahäiringu nagu hais, tolm, müra, aerosoolide teke, prügilapõlengud, ladestatud jäätmete tuulega kandumine, lindude, näriliste ja putukate kogunemine, vähendamiseks ja võimalusel vältimiseks tuleb rakendada kõiki asjakohaseid meetmeid, mille kulud ei ole selgelt ülemäärased.

Prügila rajamisel tuleb arvestada määruse § 6 esitatud põhimõttega, mille kohaselt kavandatakse prügila võimalikult pika kasutuseaga ning kasutusiga on vähemalt 25 aastat.

Määruse § 7 kohaselt kavandatakse prügila kohta, kus prügilast lähtuv keskkonnaoht ja keskkonnahäiringud on võimalikult väikesed. Määruses on väljatoodud põhimõtted ja tingimused, millest selle eesmärgi saavutamiseks juhinduda. Kavandatava tegevuse puhul on oluline välja tuua, et prügila asukoha valikul juhindutakse muuhulgas maa-ala geoloogilistest ja hüdrogeoloogilistest tingimustest, sealhulgas põhjavee reostustundlikkusest tuleneva ohu suurusest; ohust, mida tekitab prügila põllumajandusmaade ja veekogude läheduses; prügila ja asustusalade, eriti tiheasustusalade vahemaast. Oluliseks on välja tuua, et määruse kohaselt eeldatakse keskkonnaohu ja negatiivse keskkonnamõju ülemäärast suurust prügila rajamisel näiteks kalda ehituskeeluvööndis; loodus-, maastiku- või muinsuskaitsealal ja kaitstavate looduse üksikobjektide ning kultuurimälestiste vahetus läheduses; tiheasustusalal; puhke- ja virgestusalal; väikese kandevõimega vajumis- või maalihkeohtlikul pinnasel. Lisaks tuleb arvestada määruse § 9 tingimusega, et prügila rajatakse prügilaga mitteseotud ehitistest vähemalt 300 m kaugusele, et prügilast lähtuvate keskkonnahäiringute mõju nendele ehitistele ja ehitiste kasutamisele oleks tühine. Tuleb ka arvestada määruse § 10 tingimusega, et rajatava prügila maa-alale ei tohi jääda läbivaid vee-, kanalisatsiooni-, kütte- ja gaasitorustikke, elektri- ja sidekaableid ning ladestusalale õhuliine. Eeltoodud aspekte on võetud arvesse eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK koostamisel võimalike asukohaalternatiivide ala määramisel ning neist juhindutakse ka asukohaalternatiivide täpsemal määratlemisel ja alternatiivide võrdlemisel.

Eeluuringute vajadus on sätestatud määruse paragrahvis 8, mille kohaselt teeb rajatava prügila mõju piirkonnas teeb arendaja kindlaks keskkonna seisundi nagu näiteks põhjavee kvaliteet, saasteainete sisaldus pinnases, välisõhu kvaliteet, millega võrreldakse hilisemaid seireandmeid ning kaitsealuste taime- ja loomaliikide olemasolu. Arendaja teeb kindlaks rajatava prügila mõjupiirkonnas asuvate pinnaveekaevude vee kvaliteedi ja välisõhu saastetaseme väärtused, kasutades võimalusel riikliku seire andmeid.

Keskkonnaministri 29.04.2004 määruse nr 38 § 11 põhjal peavad ohtlike jäätmete prügila alus ja küljed koosnema sellise paksusega ja filtratsioonimooduliga homogeensest kihist, mis peab tagama vähemalt võrdse kaitse pinnasega, millel on filtratsioonimoodul ≤$1{,}0\times10^{-9}$ m/s ja paksus ≥5 m. Kui geoloogiline barjäär ei vasta

eeltoodud tingimusetele, tuleb rakendada abinõusid nagu tehisbarjääriga (vähemalt 0,5 m paksune) tugevdamine, mis koos geoloogilise barjääriga tagab vähemalt samaväärse kaitse.

Määruse § 28 näeb ette nõrgvee tekke vähendamise põhimõte ja § 13 kohaselt kaetakse nõrgvee kogumiseks ja prügila põhja koguneva nõrgvee koguse võimalikuks vähendamiseks prügila põhi ja küljed vettpidavast tehismaterjalist kihi ja dreenkihiga (vähemalt 0,5 m paksune). Nõrgvesi kogutakse ja puhastatakse nõuetelevastavalt kohapeal või juhitakse lähimasse sobivasse reoveepuhastisse. Samas sätestab määruse§ 14 lg 1, et Keskkonnaamet võib vabastada nõrgvee kogumise ja töötlemise kohustusest, kui on tehtud keskkonnamõju hindamine, milles on muuhulgas arvestatud asukoha ja prügilas potentsiaalselt ladestatavate jäätmete iseärasusi ning analüüsitud pinnase ja põhjavee kaitstust ilma nimetatud nõuete rakendamiseta, ning Keskkonnaamet on hindamise aruannet arvestades veendunud, et pinnase ja põhjavee kaitse on ilma nimetatud nõuete rakendamiseta tagatud.

3.2 PRÜGILA RAJAMISEKS VAJALIKU ALA SUURUS JA KAVANDATAV TARISTU

Eriplaneeringu algatamisel on prügila asukohavaliku esialgsete kriteeriumidena nimetatud, et prügila eeldatav maht on 100 miljonit tonni ja prügila rajamiseks vajalik maa-ala suurus on 120–150 ha.

VKG Oil AS keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 (kehtivus 31.12.2008–...) järgi on olemasolevas tööstusjäätmete prügilas lubatud ladestada kuni 2 100 000 t põlevkivikoldetuhka (sh põlevkivi soojuselektrijaama ohtlikke aineid sisaldavad gaasipuhastusjäätmed) ja 1 003 121 t põlevkivi poolkoksi, st summaarne ladestatavate põlevkivijäätmete kogus on 3 103 121 t/a ning lisaks muudest keskkonnaprojektidest pärinevad jäätmed 150 000 t/a.

Kui kavandatava prügila maht on 100 miljonit tonni, siis praegu tekkiva aastase koguse (3 253 121 t/a) ladestamisel oleks prügila kasutusiga 31 aastat. Eriplaneeringu koostamisel on VKG andnud teada, et ettevõtte vajadusi rahuldab ka väiksema mahutavusega prügila. Keskkonnaministri 29.04.2004 määruse nr 38 § 6 tingimusest tulenevalt peab rajatava prügila kasutusiga olema vähemalt 25 aastat. Praegu tekkiva aastase koguse ladestamisel on määruse kohaselt vajalik prügila maht 81,3 miljonit tonni. Ladestu parameetrid olenevad ladestatava materjali tihedusest, nõlvusest ja maa-ala suurusest. Tihendatud Petroter tuha kuivtihedus on 1,29 t/m^3, mille korral on 25 aastase kasutusega prügila hinnanguline maht 63 miljonit m^3. Kavandatavas prügilas rakendatava ladestustehnoloogia puhul tehakse tuhaladestu nõlvusega 1:3. **Asukoha eelvalikul tuleb seega arvestada, et ala pindala peab nõlvusega 1:3 ladestamise korral võimaldama 63 miljonit m^3 mahuga prügila rajamise.**

Prügila asukohaalternatiivide määramisel tuleb arvestada vajadusega rajada taristu veekäitluseks. Ladestu pinnale sattuv sademevesi on kavas juhtida kogumisbasseini, kuhu kogutud sademevett saab kasutada ladestatava tuha niisutamiseks. Kogumisbasseini puhul tuleb arvestada, et sademeterohkel perioodil tuha niisutamiseks vett ei võeta, mistõttu peab kogumisbassein mahutama võimaliku veekoguse ka sademeterohkel perioodil või tuleb kavandada võimalus liigse vee ärajuhtimiseks (reoveepuhastisse või suublasse). Eriplaneeringu asukoha eelvaliku täpsusastmes on arvestatud 10 ha suuruse kogumisbasseini rajamise ja vee ärajuhtimise vajadusega.

Ladestusala ümber tuleb rajada kraav sademevee kogumiseks ja hooldustee. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapi täpsusastmes on arvestatud, et ladestusala ümbritseva kraavi ja hooldustee rajamiseks on vajalik vähemalt *ca* 15 m laiune vöönd ladestusala ümber.

Eriplaneeringuga tuleb kavandada taristu tootmisjäätmete transpordiks VKG tootmisterritooriumilt ladestule. Olemasoleva tööstusjäätmete prügila puhul on jäätmete transport tootmisterritooriumilt ladestule lahendatud lintkonveieriga, varuvariandina on võimalik kasutada kallureid. Lintkonveier on VKG hinnangul materjali transportimiseks eelistatud lahendus, kuid võimalike rikete tõttu peab varuvariandina olema võimalik materjali transportida ka kalluritega. Asukohaalternatiivide määratlemisel on seega kavandatud võimalik trass konveieri ja kalluritega liikumiseks sobiva juurdepääsutee rajamiseks.

Olulise ruumilise mõjuga ehitiseks, mille kavandamiseks on vajalik eriplaneeringu koostamine, on Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määruse nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri" kohaselt ohtlike jäätmete ladestamise paik. Tegevust toetav taristu ei ole olulise ruumilise mõjuga ehitis, seega ei ole vajalik taristu võimaliku asukoha ala kaasamine planeeringualasse. Kavandatava tegevust toetava taristu võimalik asukoht jääb osaliselt ka Kohtla-Järve linna territooriumile, mis jääb väljapoole esialgset eriplaneeringu ala. Kohtla-Järve linna territooriumil on taristu rajamine võimalik projekteerimistingimustega.

4. ASUKOHAALTERNATIIVIDE MÄÄRATLEMINE

Asukoha eelvalikuga tuleb teha ettepanek olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha määramiseks, kaaludes mitut võimalikku asukohaalternatiivi (PlanS § 98 lg 2).

Asukohaalternatiivide valimisel lähtuti eeldusest, et Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise ala on võimalik käsitleda reaalse alternatiivina (vt ptk 4.1.1), arvestati prügila jaoks vajaliku maa-ala suuruse (vt ptk 3.2) ja teiste teadaolevate piirangutega, nagu tehnilised trassid (elektripaigaldised ja gaasipaigaldised), veekogud ja loodusväärtused (vääriselupaigad). Eeltoodust lähtuvalt määratleti võimalike asukohaalternatiivide alal kolm täpsemat ala ehk asukohaalternatiivi (joonis 9), mida on kirjeldatud järgnevates alapeatükkides.

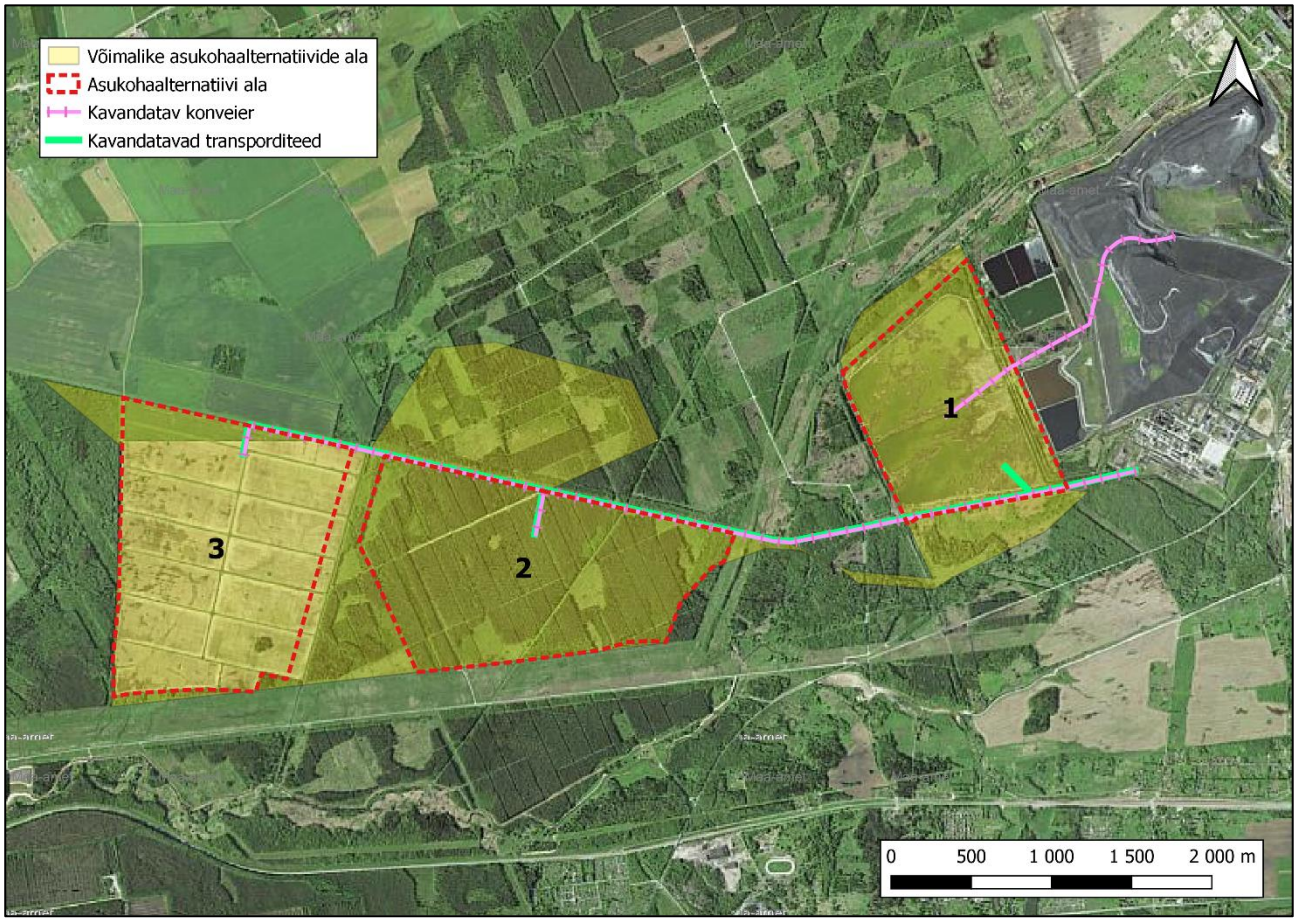

Joonis 9. Esmase kaardianalüüsi põhjal selgunud võimalike asukohaalternatiivide alal määratletud asukohaalternatiivid koos võimaliku juurdepääsutee ja konveieri trassiga. Alternatiivi 1 lintkonveieri võimalik asukoht täpsustus avaliku väljapaneku järel (vt joonis 10) (aluskaart: Maa-amet, 28.06.2022)

4.1 ALTERNATIIV 1

Alternatiivi 1 ala hõlmab peaaegu täielikult riigiomandis oleva Tuhavälja katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0127) ja osaliselt Kohtla metskond 3 katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0320).

Alternatiivi puhul ei ole ette nähtud uue sademevee kogumisbasseini rajamist, kuna on võimalik kasutada Kohtla-Järve linna territooriumile jääval Keemia vkt 2e katastriüksusel (kü tunnus 32215:001:0058) paiknevat olemasolevat kogumisbasseini, millel praegu kasutusotstarve puudub.

Alternatiivi 1 ala pindala on *ca* 130 ha. Arvestades ka vajaliku taristuga on asukohas võimalik ladestusala suurus *ca* 111 ha. Nõlvuse 1:3 korral on sellel alal võimalik rajada *ca* 63 milj m^3 mahutav prügila. Prügila suhteliseks kõrguseks kujuneb *ca* 160 m.

Alternatiivi 1 puhul arvestati eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis, et võimalusel rajatakse kavandatava prügila jaoks lintkonveier olemasoleva konveieri pikendusena. Juurdepääsutee võimalik asukoht kavandati ala lõunaservalt. VKG on lintkonveieri pikendamise võimalust täiendavalt analüüsinud ning avaliku väljapaneku järel on selgunud, et optimaalseks lahenduseks on siiski rajada lintkonveier tootmisterritooriumilt ladestusala kagunurgani olemasoleva tööstusjäätme prügila ida- ja lõunaserva mööda (joonis 10). Lintkonveieri võimalik asukoht kulgeks paralleelselt juurdepääsutee võimaliku asukohaga. Lintkonveieri ja juurdepääsutee võimalik asukoht on selles lõigus kõigi alternatiivide korral sama, seega ei kaasne täpsustatud lahendusega aspekte, mis mõjutaksid alternatiivide võrdluse tulemusi.

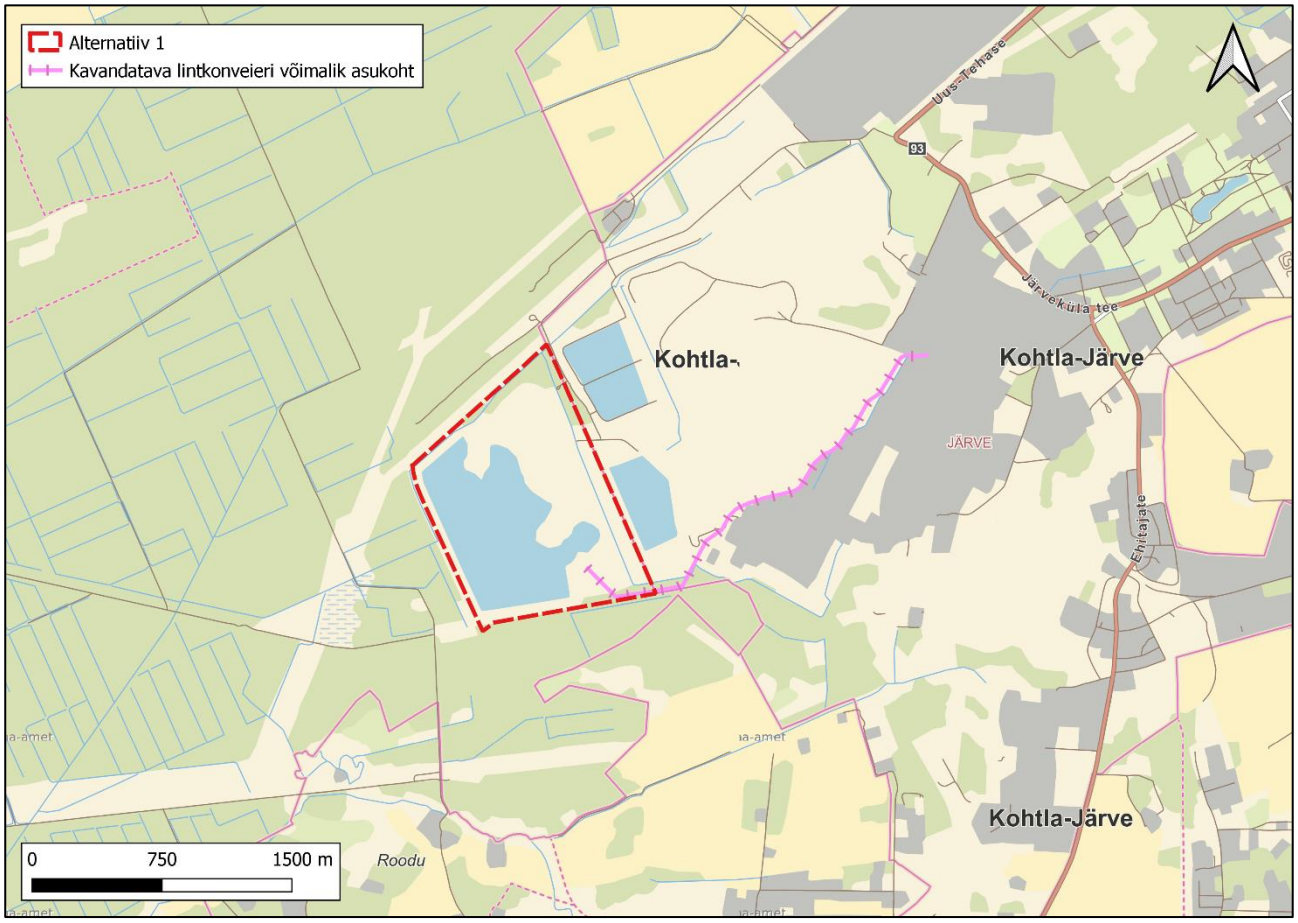

Joonis 10. Alternatiivi 1 lintkonveieri täpsustunud võimalik asukoht (aluskaart: Maa-amet 13.06.2023)

Tuhavälja katastriüksust on ka varasemalt peetud sobivaks uue tööstusjäätmete prügila rajamiseks, mistõttu on alal nõukogude ajal ettevalmistavaid tehtud töid prügila rajamiseks. Praegu on ala kasutuseta, ala on osaliselt võsastunud ja osaliselt on alale kujunenud veekogu. Võimalike asukohaalternatiivide alale jääb ka Tuhavälja katastriüksusega lõunas piirnev Kohtla metskond 4 katastriüksus (kü tunnus 43701:003:0330), mis on riigiomandis olev metsamaa. Kuna põhjapoolse ala pindala võimaldab vajaliku mahuga prügila rajamist ja ala iseloomu tõttu on Tuhavälja katastriüksus võrreldes lõuna poole jääva metsamaaga selgelt eelistatud, ei ole Kohtla metskond 4 katastriüksust alternatiivi 1 ala hulka kaasatud.

Asukohaalternatiiv hõlmab Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. ploki (Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise) ala. Haldusorganil tuleb maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel lähtuda maapõueseaduse (vastu võetud 27.10.2016, edaspidi ka *MaaPS*) § 14 lg 1 tingimustest. MaaPS § 14 lg 2 p 3 kohaselt võib Keskkonnaministeerium või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutus lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta.

Maa-amet on 15.12.2021 kirjas nr 6-3/21/18168-2 teavitanud, et kui kaalutlemise tulemusena soovitakse prügilat planeerida Kohtla-Järve lubjakivikarjääri alale, siis tuleb põhjalikult selgitada, miks Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. plokis arvel olev 23 646 tuh m^3 tsemendilubjakivi ei ole kaevandamisväärne, miks ükski teine ala ei ole prügila asukoha jaoks sobiv ja mis põhjusel on prügila puhul tegu ülekaaluka avaliku

huviga ehitisega. Põhjalik selgitus on antud lisas 2. Maavara kaevandamisväärsust ja avalikku huvi prügila rajamiseks on kokkuvõtvalt käsitletud järgnevas peatükis.

4.1.1. Avalik huvi prügila rajamiseks ja maavara kaevandamisväärsus

Lähtuvalt olemasoleva tööstusjäätmete prügila täitumise monitooringust ja prognoosides VKG tootmisvõimsusi, vajatakse uut prügilat alates 2026. aastast.

Uue tööstusjäätmete prügila rajamine on VKG Oil AS töö jätkamiseks vältimatult vajalik. VKG põlevkiviõli tootmisel on märgatav mõju piirkonna tööhõivele, Eesti sisemajanduse kogutoodangule, riigi maksutuludele ja väliskaubandusbilansile, mistõttu on ettevõtte tegevuse võimaldamiseks tööstusjäätmete prügila rajamine vajalik ka tulenevalt avalikust huvist. Lisaks toetab VKG tegevus Eesti energiajulgeolekut kütuse tootmise ning kõrvalproduktina saadavast uttegaasist soojus-ja elektrienergia tootmise kaudu.

Prügila rajamine on seotud ka riikliku huviga erinevate jääkreostusobjektide likvideerimiseks, kuna tööstusjäätmete prügilas on VKG Oil AS keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 kohaselt võimalik ka teistest keskkonnaprojektidest pärit saastunud pinnase ladestamine. Nõuetekohase tööstusjäätmete prügila olemasolu võimaldab ohutult ladestada jääkreostusobjektidelt välja kaevatavat pinnast. Jääkreostusobjektide ohutustamine on seotud strateegiliste sihtidega keskkonnaseisundi parandamiseks.

Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara arvele võtmisel oli motivatsiooniks VKG huvi tsemendilubjakivi tootmise vastu. Tsemendilubjakivi puhul ei hinnata varustuskindlust riiklikust huvist lähtuvalt, kuna tegemist on spetsiifilise kasutusega maavaraga. Osa lubjakivivarust on kasutatav ehituslubjakivina, kuid kaevandamistingimused alal on väga keerulised kasuliku lubjakivivaru sügavuse tõttu ning ümbrusest karjäärisüvendisse koguneva reostunud vee puhastamise vajaduse tõttu. Töö „Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara sobivus tsemendi- ja ehituskillustiku tootmiseks käesolevas majanduslikus situatsioonis“ (TalTech, 2022) põhjal on nii tsemendi kui ka ehituskillustiku tootmine praeguses majanduslikus situatsioonis pikaajaliselt negatiivne projekt.

Arvestades, et reostunud põhjavee puhul on tegemist riikliku tähtsusega jääkreostuskoldega, on reostuse leviku vältimine ka riiklik huvi. Karjääri rajamisega kaasneb vajadus veepuhastamiseks (sh vajadus uue puhasti rajamiseks või olemasoleva puhasti laiendamiseks), mille elluviimiseks tuleb eeldatavalt vahendeid eraldada avalikul sektoril. Lisaks tuleb suure veekoguse tõttu arvestada vajadusega potentsiaalselt reostunud põhjasetetega VKG kraavi ja äsja puhastatud Kohtla jõe rekonstrueerimiseks (veejuhtme sängi ristlõike suurendamine ja truupide vahetamine). Karjääri rajamisega kaasneksid riigile olulised kulutused ja esineb oht varasemalt riigi poolt elluviidud Kohtla jõe jääkreostuse ohutustamise tööde tulemustele. Lisaks vähendab kaevandamine olemasoleva tööstusjäätmete prügila kui riikliku tähtsusega jääkreostuskolde lokaliseerimiseks tehtud tööde ja kasutatud ressursside otstarbekust.

Alternatiivi 1 ala kasutusvõimalusi (lubjakivikarjäär ja tööstusjäätmete prügila) võrreldi analüütiliste hierarhiate meetodil (AHP) (vt peatükis 7.1). Määratleti kriteeriumid, mille omavahel paariti võrdlemise tulemusena saadi kriteeriumide olulisust väljendavad kaalud (tabel 1). Kriteeriumidena ei ole arvestatud tegureid, mille puhul on mõlema tegevusstsenaariumi mõju analoogne, nagu tööstusliku ala tekkimine, alal taimestiku ja pinnase eemaldamine ja masinatega kaasnev müra teke. Kriteeriumide kaalude põhjal on kõige olulisemaks mõju põhjaveele ja pinnaveele.

Tabel 1. Alternatiivi 1 ala kasutusvõimaluste võrdluse kriteeriumide kaalud

Kriteerium	Kaal
Mõju pinnaveele	**0,348**
Mõju põhjaveele	**0,332**
Lõhn	**0,146**
Lõhkamine, vibratsioon	**0,081**
Tolm	**0,064**
Mõju maastikule (visuaalne mõju)	**0,029**

Iga kriteeriumi lõikes võrreldi alternatiivi 1 ala kasutusvõimalusi omavahel (tabel 2).

Tabel 2. Alternatiivi 1 ala kasutusvõimaluste võrdluse tulemused

Kriteerium	Karjäär	Prügila
Mõju pinnaveele	0,058	0,290
Mõju põhjaveele	0,055	0,277
Lõhn	0,121	0,024
Lõhkamine, vibratsioon	0,013	0,067
Tolm	0,043	0,021
Mõju maastikule (visuaalne mõju)	0,022	0,007
Kaalutud punktisumma	**0,313**	**0,687**

Alternatiivi 1 ala kasutusvõimaluste võrdluse põhjal on eelistatud ala kasutamine tööstusjäätmete prügilana.

- Prügila rajamisel ja kasutamisel rakendatakse tehnilisi lahendusi ja metoodikaid, mille korral on mõju pinna- ja põhjaveele minimaalne. Karjääri rajamisega kaasneb põhjavee saaste levik ning suure veekoguse väljapumpamise ja suublasse juhtimisega kaasneb märkimisväärne koormus maaparandussüsteemi eesvoolule ja Kohtla jõele. Karjääri rajamisel on vajalik piirkonna veejuhtmete põhjalikum ümberehitamine, mis prügila rajamisel tõenäoliselt vajalik ei ole.
- Karjääri ja prügila puhul on olulised ümbruses elavaid inimesi ja ümbruses töötavaid ettevõtteid häirivad tegurid nagu lõhn, tolm ja vibratsioon. Mõlemal juhul kaasneb tegevusega tolmu teke ja levik. Karjäär on eelistatud lõhna mõju aspektist, kuna prügila kasutamisel võib kaasneda lõhna teke ja levik, mida karjääriga ei kaasne. Samas kaasneb karjääri tegevusega lõhkamine ja vibratsiooni teke, mis mõjutab nii läheduses elavaid inimesi, kui ka karjääri kõrval asuva raudtee kasutamist.
- Karjääri rajamine on eelistatud visuaalse mõju osas, kuna ei kaasne kaugele nähtavat reljeefi muutust.

Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara kaevandamisväärsus on mõjutatud asjaolust, et mäeeraldisel on tingimused kaevandamiseks väga keerulised, kaasnevad märkimisväärsed kulutused seoses veetõrje ja jääkreostuse leviku ohuga. Lisaks on tsemendilubjakivi spetsiifiline maavara, mille puhul ei kaaluta varustuskindlust riigi huvi aspektist. Avalik huvi prügila rajamiseks tuleneb nii VKG tegevuse jätkamisega seotud sotsiaal-majanduslikest aspektidest kui ka võimalusest ladestada ohutult ohutustatavatelt jääkreostusobjektidelt pärinevaid jäätmeid. Ühtlasi võib pidada riigi huviks Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldisel kaevandamisega kaasnevate probleemide ja kulutuste ära hoidmist. **Tulenevalt eeltoodust on MaaPS § 14 lg 2 p 3 erisuse rakendamine ja ala käsitlemine eriplaneeringu KSH I etapi aruande koostamisel reaalse asukohaalternatiivina põhjendatud.**

4.2 ALTERNATIIV 2

Asukohaalternatiivi 2 ala paikneb põhiliselt riigiomandis oleval Kohtla metskond 2 katastriüksusel (kü tunnus 43701:003:0310) ja väikeses ulatuses Kohtla metskond 80 katastriüksusel (kü tunnus 43701:003:0131). Kogu ulatuses on tegemist RMK hallatava metsamaaga.

Alternatiivi 2 ala piiritlemisel on välditud vanemaid metsaosasid, vääriselupaiku ja nendega piirnevat ala. Ala põhjapiir on määratud gaasipaigaldise kaitsevööndi ulatusega. Kogu ala pindala on *ca* 206 ha. Ala mahutab eriplaneeringu algatamisel kavandatud 100 milj tonni mahutavusega prügila ja 10 ha suuruse ala sademevee kogumisbasseini rajamiseks.

Alternatiivi 2 transporditrass on kavandatud ala põhjaserval kulgevale olemasolevale teesihile. Trassi pikkus on *ca* 4 km.

Ala jääb Kohtla metskond 2 katastriüksuse ulatuses maaparandussüsteemi alale ja seda läbib maaparandusehitise eesvool. Alternatiivi 2 ala piires ei ole asukoha eelvaliku etapis määratud täpset ladestusala ja kogumisbasseini asukohta. Täpse asukoha määramisel on võimalik arvestada detailse lahenduse koostamisel selguvate teguritega ning leida asukoht, kus mõju looduskeskkonnale ja maaparandussüsteemile on minimaalne.

4.3 ALTERNATIIV 3

Asukohaalternatiivi 3 ala hõlmab Aasa (kü tunnus 43701:004:0168) ja Aru (kü tunnus 43701:004:0176) katastriüksust, mis oli EP asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK koostamise ajal riigiomandis, kuid on alates 09.05.2022 eraomandis (Riigi kinnisvararegister, 16.05.2022). Põhjas piirneb ala gaasipaigaldise kaitsevööndi ulatusega ja idas Varbe peakraavi piiranguvööndi ulatusega.

Kogu ala pindala on *ca* 210 ha. Ala mahutab eriplaneeringu algatamisel kavandatud 100 milj tonni mahutavusega prügila ja 10 ha suuruse ala sademevee kogumisbasseini rajamiseks.

Alternatiivi 3 transporditrass on kavandatud ala põhjaservani kulgevale olemasolevale teesihile. Trassi pikkus on *ca* 6 km.

Asukohaalternatiivi 3 ala jääb kogu ulatuses maaparandussüsteemi alale ja seda läbib eesvool. Ala piires ei ole asukoha eelvaliku etapis määratud täpset ladestusala ja kogumisbasseini asukohta. Täpse asukoha määramisel on võimalik arvestada detailse lahenduse koostamisel selguvate teguritega ja maaparandussüsteemile avalduva mõju minimeerimisega.

5. EELDATAVALT OLULISELT MÕJUTATAVA KESKKONNA KIRJELDUS

5.1 EELDATAV MÕJUALA

Eeldatavalt oluliselt mõjutatav keskkond hõlmab eelkõige asukohaalternatiivide ala, kus toimub kavandatav ehitustegevus, keskkonna ümber kujundamine ja ala kasutamisaktiivsuse muutus, ning selle lähiümbrust. Samas oleneb mõjutatava ala ulatus mõju liigist ja vastuvõtjast ning mõju erineb ka tegevuse erinevate etappide lõikes. Ulatuslikum on mõju õhukvaliteedile ja visuaalne mõju, mis ulatub väljapoole asukohaalternatiivide ala ja võib ulatuda ka Lüganuse vallast väljapoole naaberomavalitsustesse.

Prügiala rajamiseks kavandatakse lisaks ladestusalale ja seda ümbritsevale taristule (sademevee kogumisbassein ja hooldusteed) ka trass tootmisjäätmete transpordiks. Kavandatud transporditrassi asukohaga on arvestatud ka mõjutatava ala kirjeldamisel.

5.2 MAASTIK

Maastikuliselt jääb planeeringuala valdavalt Viru lavamaale, mis hõlmab Kirde-Eestis klindist lõuna poole kuni Alutaguse madalikuni ulatuva paese rannikumaa. Maastiku eripära on kujundanud rõhtkihilise paese aluspõhja maapinnalähedus ja lõhestatus tektoonilistest lõhedest, mandrijää valdavalt kulutav tegevus, Soome lahe klimaatiline mõju ning inimtegevus. Piirkonnas on pinnamoodi, põhja-ja pinnavee liikumist mõjutatud põlevkivi kasutamise ja ümbertöötlemisega. Põlevkivitööstusest on mõjutatud ka asustus ja teedevõrk. Viru lavamaa idaosa on omandanud tööstus-linliku olemuse, rajatised ning maastikusilueti (Arold, 2005).

Asukohaalternatiivide alad asuvad küll lähestikku, kuid on maastiku iseloomult mõnevõrra erinevad. Alternatiivi 1 ala asub vahetul tööstusala läheduses, kuid piirneb osaliselt ka metsamaaga. Alternatiivi 2 ala on metsamaa, kus maastiku looduslikku ilmet on mõjutanud inimese tegevus metsade majandamisel, on rajatud teed ja tihe kuivenduskraavide süsteem. Alternatiivi 3 ala ja sellest põhja suunas on põllumaad. Alal ilmestavad maastikku maaparanduskraavid ja põllusaared. Alternatiivi 2 ja 3 alast lõunas on lage elektriliinidega ala.

5.3 ASUSTUS

Võimalike asukohaalternatiivide ala määramisel seati kriteeriumiks, et elukondlikud hooned jääksid alast vähemalt 0,7 km kaugusele. Asukohaalternatiivide alal ega lähiümbruses seega inimesi ei ela. Samas on alale suhteliselt lähedal tihedamalt asustatud Kohtla-Nõmme alev (elanike arv 938) (joonis 11). Läheduses on ka Kohtla-Järve tiheasustusala ning Varja ja Voorepera küla keskused (elanike arv vastavalt 100 ja 38) (Statistikaamet, 30.06.2021).

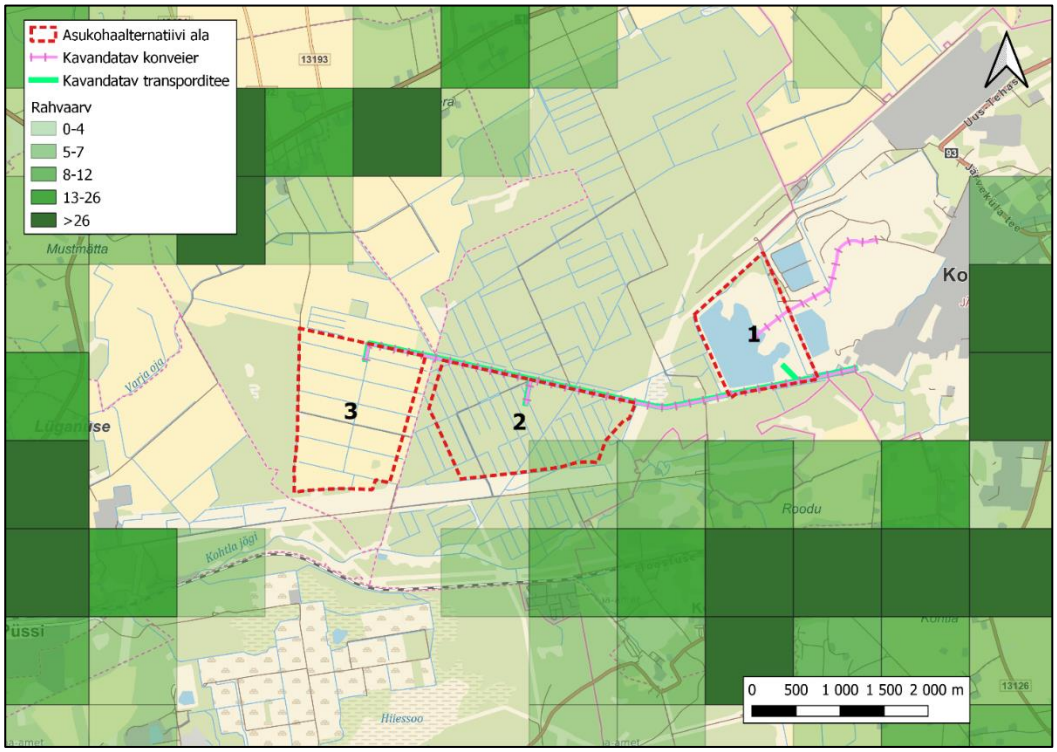

Joonis 11. Rahvaarv (ruudustik 1 x 1 km) seisuga 01.01.2021. Alternatiivi 1 lintkonveieri võimalik asukoht täpsustus avaliku väljapaneku järel (vt joonis 10) (Statistikaamet, 30.06.2022)

Alternatiivi 1 puhul on lähimad elukondlikud hooned *ca* 1,1 km kaugusel lõunas ja edelas. Kagu suunas asuvad elukondlikud hooned alast *ca* 1,25 km kaugusel. Alast 1,5 km raadiusesse jääb 11 elukondlikku hoonet, millest enamik on eramajad (tabel 3). Hooned on võimalikust ladestusalast osaliselt eraldatud metsamaaga. Tihedamalt hoonestatud ala Kohtla-Nõmme alevis jääb võimalikust ladestusalast *ca* 1,7 km kaugusele kagu ja lõuna poole.

Alternatiivi 2 puhul jäävad lähimad elukondlikud hooned alast *ca* 0,7 km kaugusele kagusse ja on osaliselt eraldatud metsaga. Kagu suunas on elukondlike hooneid ka mõnevõrra kaugemal. Tihedamalt asustatud Roodu küla piirkond jääb *ca* 1,3 km kaugusele lõunasse ja on eraldatud metsamaaga. Alast 1 km raadiusesse jääb kuus ja 1,5 km raadiusesse 72 elukondlikku hoonet. Alternatiivi 2 puhul võib olla võimalik määrata ladestusala asukoht ka lähimatest elukondlikest hoonetest kaugemale ala lääneosale nii, et lähim majapidamine jääb *ca* 1 km kaugusele.

Alternatiivi 3 puhul jäävad elukondlikud hooned ladestusala võimalikust asukohast kaugemale. Lähimad on Roodu aiandusühistu hooned, mis on alternatiivi 3 ala piirist *ca* 1,5 km kaugusel edelas ja osaliselt eraldatud ka metsamaaga. Alast *ca* 2,0 km kaugusel kagus on samuti metsamaaga eraldatud Roodu küla hooned. Alternatiivi 3 alast põhja pool asuvad põllumajandusmaad, mille taga jäävad Varja küla hooned *ca* 1,7 km ja Voorepera küla hooned *ca* 2,4 km kaugusele.

Tabel 3. Elukondlike hoonete arv asukohaalternatiivi alade läheduses

Kaugus	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3
0,75 km	-	2	-
1,0 km	-	6	-
1,5 km	11	72	-
2,0 km	118	144	75

Alternatiivi 1 puhul arvestati esialgu, et lintkonveier rajatakse võimalusel olemasoleva konveieri pikendusena. Alternatiivi 1 lintkonveieri võimalik asukoht täpsustus avaliku väljapaneku järel (vt joonis 10). Lintkonveieri võimalik asukoht kulgeks paralleelselt juurdepääsutee võimaliku asukohaga. Kallurite juurdepääsutee võimalik asukoht on kavandatud ala lõunaservale, kus elukondlikud hooned jäävad trassist *ca* 1 km kaugusele.

Alternatiivi 2 ja 3 puhul rajatakse transporditrassid eeldatavalt alade põhjaserval kulgevale olemasolevale teesihile. Kavandatud trassile lähim elukondlik hoone on *ca* 0,7 km kaugusel, kuid valdavalt jäävad hooned trassist vähemalt *ca* 1 km kaugusele. Hooned on trassist osaliselt eraldatud metsamaaga. Alternatiivi 3 puhul lisanduva trassilõigu võimalikku mõjualasse rohkem hooneid ei jää.

5.4 MAAKASUTUS JA MAAVARAD

Asukohaalternatiivide alal on valdavalt maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksused. Alternatiivi 1 alal on Tuhavälja katastriüksus (kü tunnus 43701:003:0127), mis on määratud sihtotstarbeta maaks. Tuhavälja katastriüksusel on varasemalt prügila rajamiseks ettevalmistatud põlevkivi killustikust alus, mis moodustab tasase platoo, mida ümbritseb 1,6 kuni 3,5 m kõrgune ja 6 kuni 7 m laiune vall. Praegu on ala kasutuseta, ala on osaliselt võsastunud ja osaliselt on alale vett mitteläbilaskva killustiku peenfraktsiooni tõttu kujunenud veekogu. Alal on Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla (registrikaardi nr 16) 8. plokk, kus on aktiivse tarbevaruna arvel 23 646 tuh m^3 tsemendilubjakivi (joonis 12).

Osaühingule VKG Tsement (registrikood 11436628, praegune VKG Logistika OÜ) anti Keskkonnaameti 11.05.2018 korraldusega nr 1-3/18/1243 keskkonnaluba nr L.MK/330055[2] maavara kaevandamiseks Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldisel. Põhjalikum mäeeraldise kirjeldus ja maavara kaevandamisega seotud probleemide kirjeldus on esitatud lisas 2.

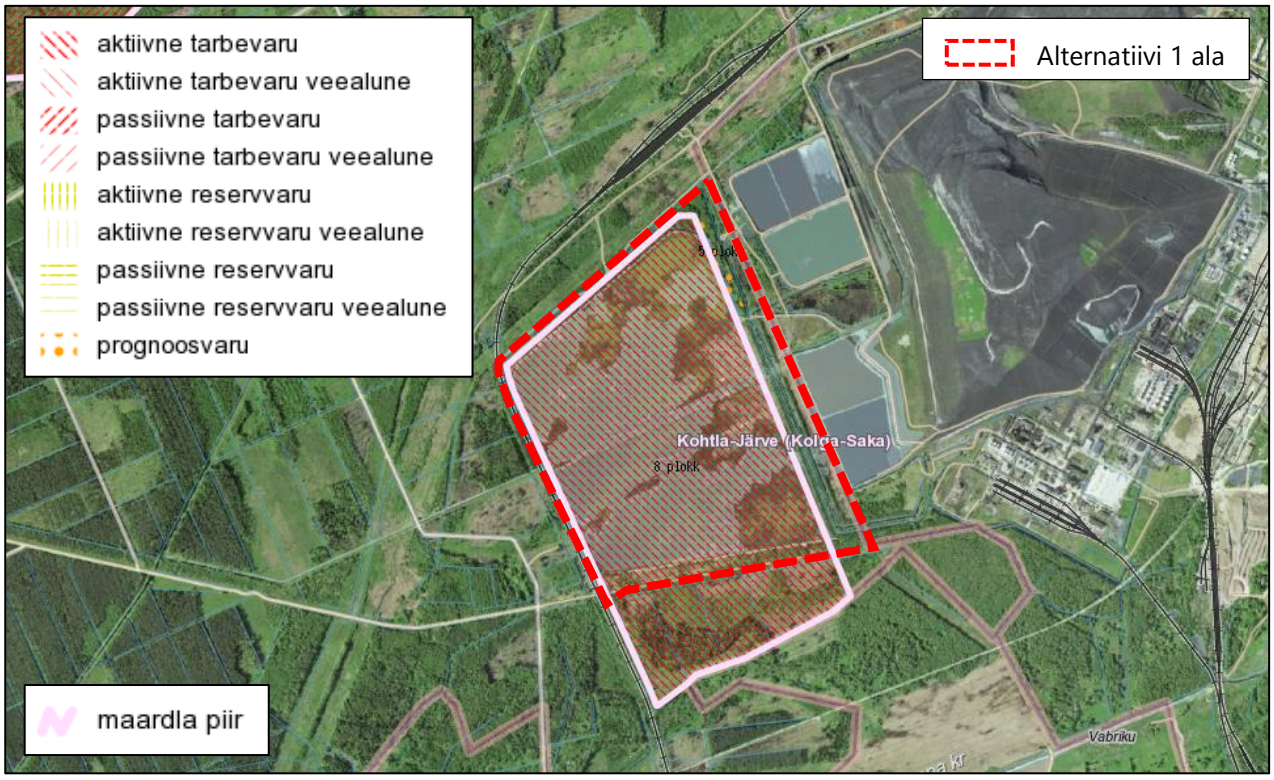

Joonis 12. Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. plokk (Maa-amet, 19.05.2022)

Alternatiivi 2 ala hõlmab riigiomandis olevat majandatavat metsamaad Kohtla metskond 2 (kü tunnus 43701:003:0310) katastriüksusel ja Kohtla metskond 80 (kü tunnus 43701:003:0131) katastriüksustel (joonis 13). Alal on kehtivaid metsateatisi lageraie, sanitaarraie ja harvendusraie tegemiseks (*ca* 15 ha) (Metsaportaal, 26.05.2022).

Alternatiivi 3 ala hõlmab Aru (kü tunnus 43701:004:0176) ja Aasa (kü tunnus 43701:004:0168) katastriüksusi, millel on PRIA registrisse kantud põllumassiivid põllukultuuride (suvioder, kaer allakülvita) kasvatamiseks (PRIA, 26.05.2022). Võimalike asukohaalternatiivide ala määratlemisel välistati väärtuslikud põllumajandusmaad. Põllumajandusuuringute Keskuse poolt 17.01.2022 edastatud info kohaselt ei ole Aru ja Aasa katastriüksustel tegemist väärtusliku põllumajandusmaaga arvestades boniteete. Maakonna keskmine reaalboniteet on 38 hindepunkti, nendel katastriüksustel on väärtused vastavalt 29-30 hindepunkti.

Transporditrass on valdavalt kavandatud olemasolevale teesihile ja metsaservale.

[2] Keskkonnaluba nr L.MK/330055 (KOTKAS): https://kotkas.envir.ee/permits/public_detail_view?represented_id=&search=1&permit_nr=L.MK/330055&owner_name=&issue_date_start=&issue_date_end=&valid_start_date_start=&valid_start_date_end=&search_location=&permit_status=ISSUED&permit_id=109072.

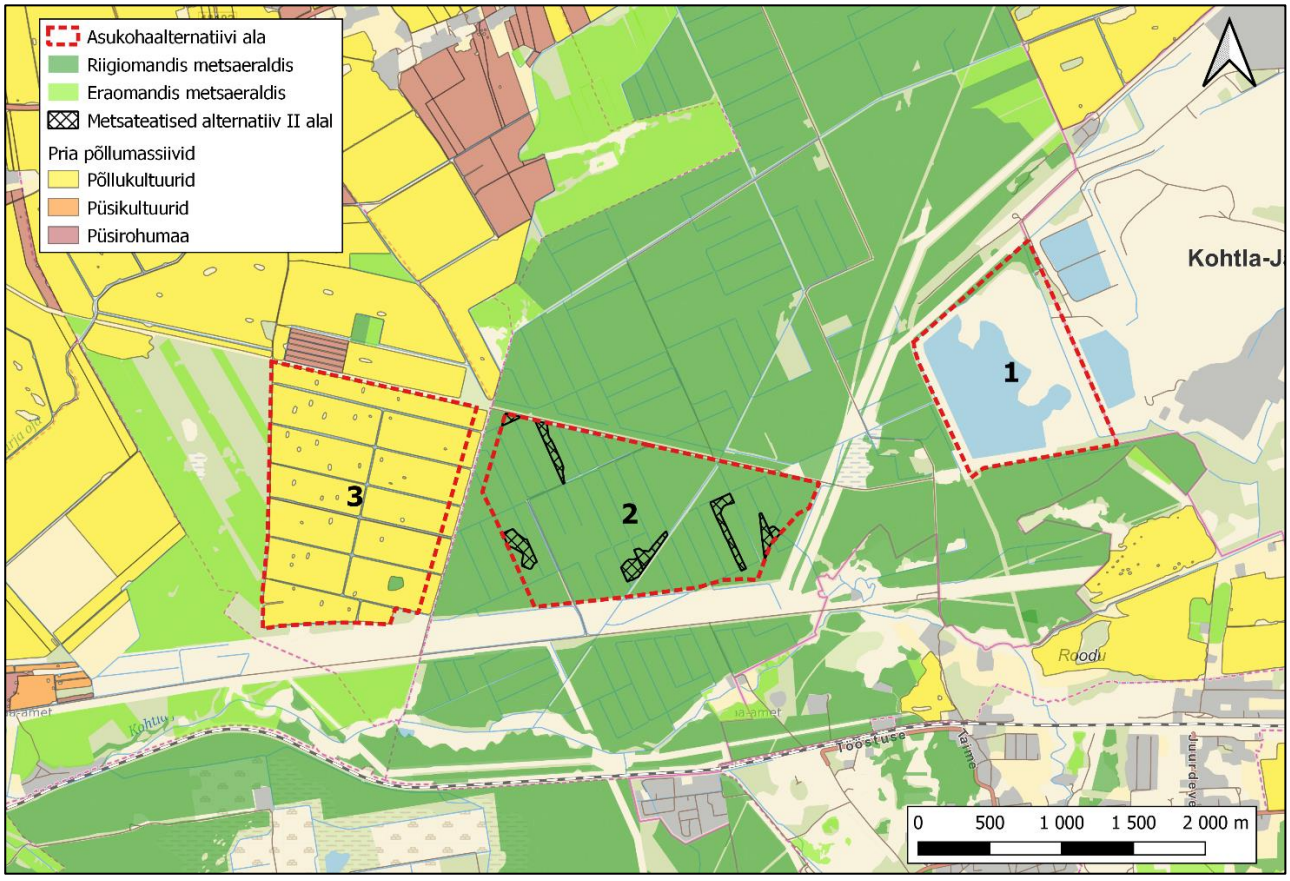

Joonis 13. Põllumassiivid, metsaeraldised ja metsateatised (põllumassiivid: PRIA, 30.05.2022; metsaeraldised: Metsaportaal, 26.05.2022; aluskaart: Maa-amet, 30.05.2022)

5.5 PÕHJAVESI

Asukohaalternatiivide aladel levib Ordoviitsiumi-Kambriumi Virumaa põhjaveekogum Ida-Eesti vesikonnas, Kambriumi-Vendi Gdovi põhjaveekogum ja Kambriumi-Vendi Voronka põhjaveekogum. Lisaks on alternatiivi 1 ja 2 alal Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogum ning alternatiivi 3 alal Ordoviitsiumi Ida-Viru põhjaveekogum (EELIS, 26.05.2022).

Põhjaveekogumite 2020. aasta seisundi hinnangu põhjal on sügavamad põhjaveekogumid heas keemilises ja koguselises seisundis. Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogum ja Ordoviitsiumi Ida-Viru põhjaveekogum on halvas keemilises seisundis. Ordoviitsiumi Ida-Viru põhjaveekogumi koguseline seisund on hea, kuid Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogum halb tulenevalt piirkonna kaevanduste tegevusest ja seisund ei parane enne nende sulgemist (Marandi *et al.*, 2020).

Esimene aluspõhjaline põhjaveekiht on alternatiivi 1 alal nõrgalt kaitstud, kuid alternatiivi 2 ja 3 alal enamikus keskmiselt kaitstud (joonis 14).

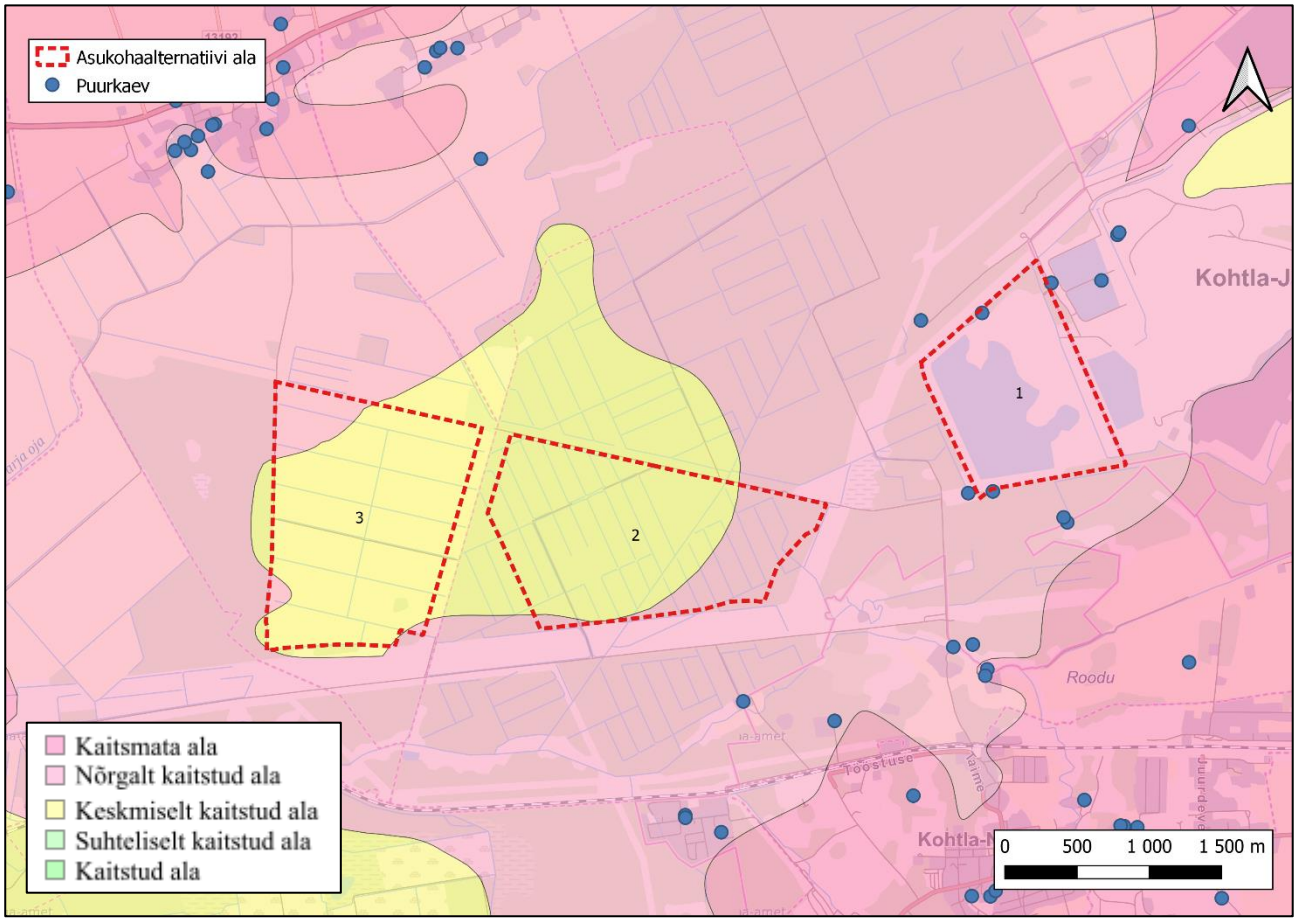

Joonis 14. Põhjavee kaitstus eriplaneeringu asukohaalternatiivide alal (aluskaart ja põhjavee kaitstus: Maa-amet, 26.05.2022; puurkaevud: EELIS, 26.05.2022)

Läheduses on Kohtla-Järve linna ning Kohtla-Nõmme ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni piirkonnad (Ruum ja Keskkond OÜ, 2019; AS Infragate Eesti, 2014). Kohtla-Nõmme ühisveevärgi vesi tuleb Kambriumi-Vendi Voronka põhjaveekogumi puurkaevust PRK0054199 ja Kambriumi-Vendi Gdovi põhjaveekogumi puurkaevust PRK0004787, mis asuvad asukohaalternatiivide aladest vähemalt *ca* 2,5 km kaugusel. Kohtla-Järve linna ühisveevärgi puurkaevud asuvad veelgi kaugemal (AS Infragate Eesti, 2014).

Alternatiivi 1 ala serval ja veidi kaugemal on olemasoleva tööstusjäätmete prügilaga seoses mitmeid hüdrogeoloogilise uuringu puurkaeve. Ka läheduses asuva Kohtla jõe läheduses on hüdrogeoloogilise uuringu puurkaeve. Kaevud on kantud seirejaamadena Eesti looduse infosüsteemi (edaspidi *EELIS*) andmebaasi (EELIS, 19.05.2022).

EELIS-sse kantud olmevee kaevud asuvad asukohaalternatiivide aladest vähemalt 0,5 km kaugusel. Asukohaalternatiivi 2 alast *ca* 0,6 km kaugusel asub Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogumi puurkaev PRK0019635 olmevee saamiseks ning *ca* 0,9 km kaugusel Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogumi puurkaev PRK0063354 olmevee saamiseks. (EELIS, 19.05.2022).

Alternatiivi 1 ala vahetusse lähedusse jääb Kohtla-Järve tööstuskompleksi jääkreostusobjekt (JRA0000002), kus on tegemist pinnase ja põhjavee reostusega. Reostuse allikaks on olemasolev põlevkivitööstuse jäätmeladestuskoht. Alal on pinnas ja põhjavesi reostunud põlevkiviõli, fenoolide, tolueeni, ksüleenide, stüreeni, naftaleeni, PAH-ide, indeenirea süsivesinike ja arseeniga (As) (EELIS, 19.05.2022). Tegemist on varasemalt toimunud tööstusliku tegevuse ja toona kasutatud ladestusmetoodikatest tulenenud reostusega.

5.6 PINNAVESI

Asukohaalternatiivide 2 ja 3 ala vahel kulgeb Varbe peakraav (Varbe oja) (VEE1071100), mis on Kohtla jõkke suubuv tugevasti muudetud veekogu. Vaadeldavast alast ülesvoolu suubub Varbe peakraavi Varja peakraav (Reite oja) (VEE1071200). Kohtla jõgi (VEE1070700) asub alternatiivi 2 ja 3 alast *ca* 0,5 km kaugusel ja alternatiivi 1 alast *ca* 1 km kaugusel (joonis 15).

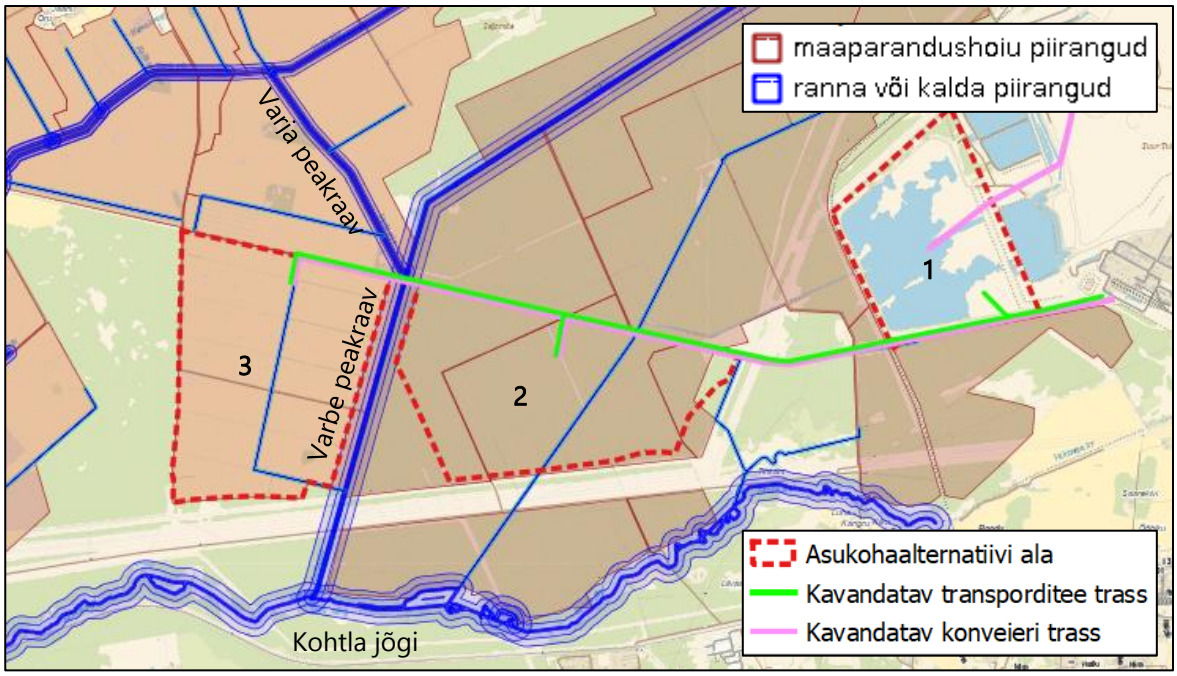

Joonis 15. Veekogud ja maaparandussüsteemidega seotud kitsendused. Alternatiivi 1 lintkonveieri võimalik asukoht täpsustus avaliku väljapaneku järel (vt joonis 10) (kitsendused ja aluskaart: Maa-amet, 18.05.2022)

Varbe peakraav ja Varja peakraav ei ole määratletud pinnaveekogumitena.

Kohtla jõgi on määratletud pinnaveekogumina (1070700_1, Kohtla). Veekogumi koondseisund on 2021. aasta seisuga hinnatud halvaks. Keemiline seisund on hinnatud halvaks. Seire põhjal on olnud halvad näitajad TBT vees, fluoranteen ja pentaklorofenool vees, antratseen, benso(a)püreen, benso(k)fluoranteen ja plii settes. Ökoloogiline potentsiaal on hinnatud halvaks. Seire põhjal on olnud mittehead elemendid vesikonnaspetsiifilised saasteained (SPETS) , suurselgrootud ja kalastik. Mittehea seisundi põhjusena on välja toodud jääkreostus (põlevkivi keemiatööstus ja kaevandamine), Püssi pais (varem Sillaoru pais) ja jõesängi muutmine (KeM, 2022).

Alternatiivi 1 alal on veekogu, mis on alale kujunenud varasemalt nõukogude ajal prügila jaoks ettevalmistatud aluse vett mitteläbilaskva killustiku peenfraktsiooni tõttu. Läheduses on ka olemasoleva tööstusjäätmete prügilaga seotud kogumisbasseinid. Maaparandussüsteemi 1107070010020 reguleeriv võrk Tuhavälja 2/PU-54 Kohtla jääb alternatiivi 1 vahetusse lähedusse. Maaparandussüsteemi alla 10 km^2 valgalaga eesvool Tuhavälja 2 läbib väikeses ulatuses alternatiivi 1 ala Tuhavälja katastriüksuse edelanurgas (Maa-amet, 11.05.2023).

Alternatiivi 2 alale jääb mitmeid maaparandussüsteemide ehitisi (Maa-amet, 26.05.2022):

- maaparandussüsteemi 1107070010020 maaparandusehitise reguleeriv võrk Tuhavälja 2/PÜ-54 Kohtla;
- maaparandussüsteemi 1107070010010 maaparandusehitise reguleeriv võrk Roodu 1/TP-758 Kohtla ning alla 10 km^2 valgalaga eesvool Roodu 1 ja Tuhavälja 1;

- maaparandussüsteemi 1107110020010 maaparandusehitise reguleeriv võrk Roodu 2/TP-758 Kohtla.

Alternatiivi 3 alale jääb maaparandussüsteemi 1107110020020 maaparanduse hitise reguleeriv võrk Ühisjõud 2 ja alla 10 km^2 valgalaga eesvool Ühisjõud 2 (Maa-amet, 26.05.2022).

Alternatiivi 2 ja 3 jaoks kavandatud transporditrass kattub osaliselt maaparandussüsteemi 1107070010020 eesvooluga Tuhavälja 2 ja lõikub maaparandussüsteemi 1107070010010 Tuhavälja 1 eesvooluga. Alternatiivi 3 korral lõikub trass ka Varbe peakraaviga, mis on maaparandussüsteemi 1107110020000 üle 25 km^2 valgalaga eesvool ja kuulub Vabariigi Valitsuse 01.11.2018 korraldusega nr 274 määratud riigi poolt korrashoitavate eesvoolude hulka (Maa-amet, 26.05.2022).

Lähedusse jääb EELIS-sse kantud seirejaam Kohtla-Järve tööstuspiirkonna põhja-poolne äravool (VKG kraav) (SJB3345000) ja seirejaam VKG kraavi alamjooks (SJB3342000), kus on võetud pinnavee proove seoses LIFE IP CleanEST projektiga.

Varuvariandina kasutatakse tuha niisutamiseks ka Konsu järvest võetavat pinnavett. EELIS-sse on kantud pinnaveehaare (PIH0000024). OÜ-le VKG Energia on väljastatud keskkonnakompleksluba nr L.KKL.IV-204118[3], mille kohaselt on Konsu veehaardest lubatud veevõtt 7 500 000 m^3/a. VKG OIL AS keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 kohaselt kasutatakse praegu nii tehnoloogilisest protsessist tulenevat vett, sademevett kui ka järvevett, mida saadakse OÜ-lt VKG Energia. Kavandatava prügila rajamisel soovitakse jätkata senist erialaekspertide poolt välja töötatud ja praktikas tõhusaks osutunud lahenduse kasutamist.

Konsu järv on 27 km^2 suuruse pindalaga 141,2 ha suurune järv, mille keskmine sügavus on 5,8 m. Järve suubub Konsu kanal (VEE1064100) ja Lähtepää jõgi (VEE1064203). Konsu järv on määratletud veekogumina 2027900_1 (Konsu järv), mille koondseisund on Eesti pinnaveekogumite seisundi 2021. aasta vahehinnangu põhjal hinnatud halvaks. Ökoloogiline seisund on 2020. aastal tehtud seirele tuginedes hinnatud kesiseks. Mitteheaks elemendiks on suurtaimed ja vesikonnaspetsiifilised saasteained ning mitteheaks näitajaks taimekooslus, ujulehtedega taimed, mändvetikad, niitrohevetikad, Ba vees. Mittehea seisundi põhjusena on ära märgitud veetaseme kõikumine, kuid osaliselt on põhjus teadmata. Keemiline seisund on 2020. aastal tehtud seirele tuginedes hinnatud halvaks. Seire põhjal on halvaks näitajaks Hg kalas (KeM, 2022).

5.7 PINNAS JA MULLASTIK

Alternatiivi 1 ala geoloogilise uuringu kohaselt on alal Kvaternaari setete looduslik kogupaksus 3,7-7,2 m. Seteteks on helehalli- kuni tumepruun saviliiv ja liivsavi (kohati ka savi ja saviliivmoreen) ning selle peal lasuv turbasegune mulla kiht, mille paksus on vaid 0,3-0,7 m. Looduslikke Kvaternaari setteid katavad 0,7-1,6 m (keskmiselt 1,2 m) paksuse kihina tehnogeensed setted (põlevkivi töötlemise aheraine) (OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2015).

Alternatiivi 2 alal on kõige enam levinud leede-turvastunud muld (LG1), mis on tugeva liigniiskuse tingimustes kujunenud leedemuld (joonis 16). Esineb ka leetunud gleimulda (LkG), leede-gleimulda (LG) ja leetjat gleimulda

[3] Keskkonnaluba nr L.KKL.IV-204118 (KOTKAS): https://kotkas.envir.ee/permits/public_detail_view?represented_id=&search=1&permit_nr=L.KKL.IV-204118&owner_name=&issue_date_start=&issue_date_end=&valid_start_date_start=&valid_start_date_end=&search_location=&permit_status=ISSUED&permit_id=114683

(GI), mis on alaliselt (keskmiselt) liigniisked mullad, ning madalsoomulda (väga õhuke), mis on põhja- ja üleujutusveega toituv toitaineterikas (eutroofne) soomuld (Maa-amet, 2001).

Alternatiivi 3 asukohas on valdavalt leostunud ja leetjad gleimullad (Go, GI), mis on alaliselt (keskmiselt) liigniisked mullad, kus liigniiskus on tingitud pidevalt mullaprofiili ulatuvast põhjaveest (Maa-amet, 2001).

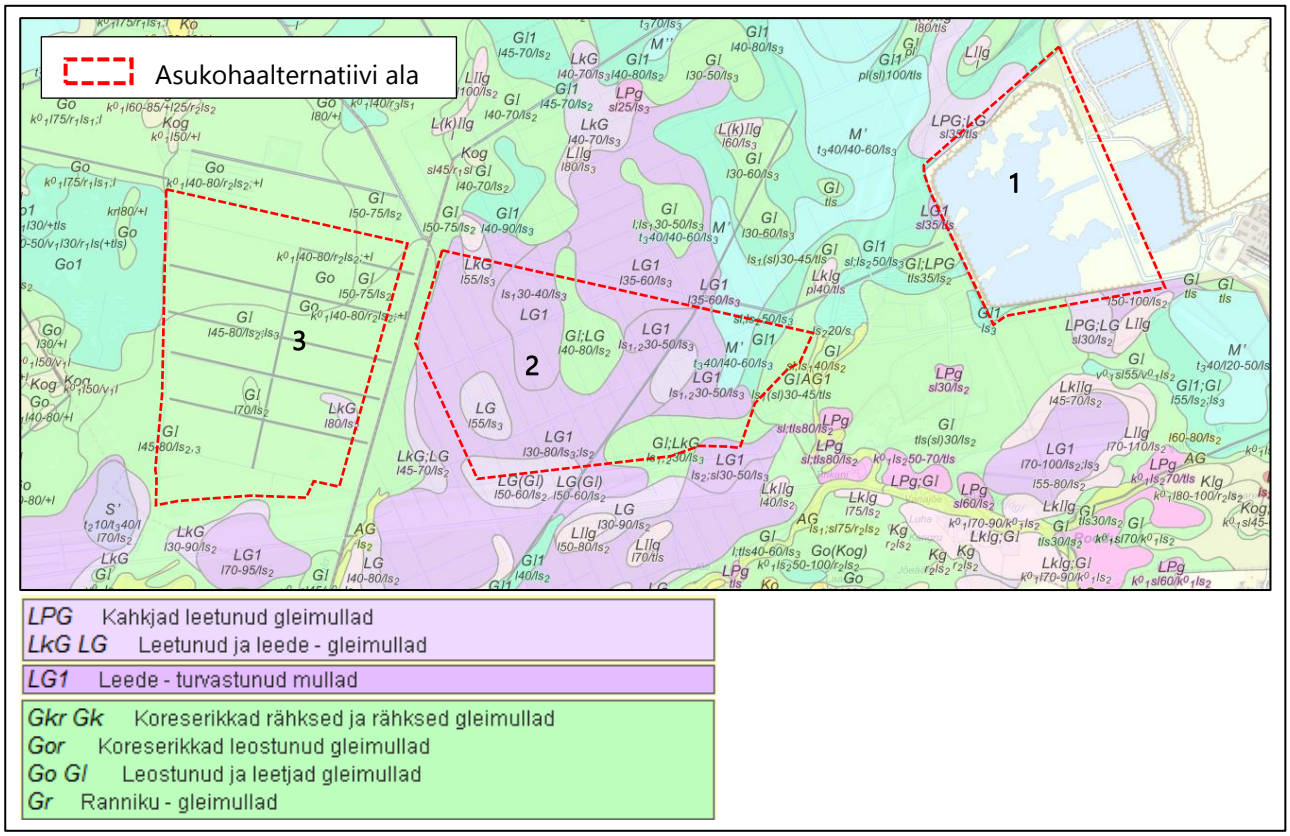

Joonis 16. Mullastik asukohaalternatiivide alal (Maa-amet, 27.05.2022)

Alternatiivi 1 ala vahetus läheduses asub Kohtla-Järve tööstuskompleksi jääkreostusobjekt (JRA0000002). Tegemist on eriti ohtliku jääkreostusobjektiga, pinnas ja põhjavesi on reostunud põlevkiviõli, fenoolide, tolueeni, ksüleenide, stüreeni, naftaleeni, PAH-ide, indeenirea süsivesinike ja arseeniga (As) (EELIS, 19.05.2022). Tegemist on varasemalt toimunud tööstusliku tegevuse ja toona kasutatud ladestusmetoodikatest tulenenud reostusega.

Alternatiivi 1 alaga kattuva lubjakivikarjääri geoloogilise uuringu puursüdamikud ei viidanud pinnasereostuse olemasolule. Mäeeraldise alal tehtud uuringute ja kaevandamise loa KMH raames ei peetud vajalikuks täiendavate pinnasereostuse analüüside tegemist, kuna ei ole tõenäoline, et tehnogeensete setete kiht sisaldaks saasteaineid üle tootmispiirkonna pinnastele lubatud normide.

5.8 TAIMESTIK JA LOOMASTIK

Asukohaalternatiivide alale lähim kaitseala on *ca* 3 km kaugusel asuv Püssi mõisa park (KLO1200450), lähimaks kaitsealuse loomaliigi leiukohaks on *ca* 2 km kaugusel asuvad II kategooria kaitsealuse kanakulli (*Accipiter gentilis*) leiukoht (KLO9128084) ja põhja-nahkhiire (*Eptesicus nilssonii*) leiukoht (KLO9114075) (EELIS, 07.06.2022). Asukohaalternatiivide määratlemisel oli teadaolev lähim kaitsealuse taimeliigi leiukoht on *ca* 1 km kaugusel asuv III kategooria kaitsealuse aas-karukella (*Pulsatilla pratensis*) leiukoht (KLO9308920), kuid 2023. aasta alguses on EELIS-sse kantud mitmeid alternatiivi 2 alal asuvaid II ja III kaitsekategooria taimeliikide

leiukohti, mis on tuvastatud 2022. aasta juulis tehtud vaatlustel. Alternatiivi I ja III alal kaitsealuste liikide leiukohti 02.03.2023 seisuga EELIS-sse lisandunud ei ole.

Alternatiivide määramisel välditi teadaolevaid vääriselupaiku ja piirnevat ala (joonis 17). Alternatiivi 1 alast *ca* 0,1 km kaugusele jääb kaks vääriselupaika: VEP157100 ja VEP157099. Lisaks jääb alast vähemalt *ca* 0,8 km kaugusele ka teisi vääriselupaigaks määratud alasid (VEP157091, VEP157092, VEP157097, VEP157098, VEP207390, VEP209774, VEP209775) (EELIS, 07.06.2022).

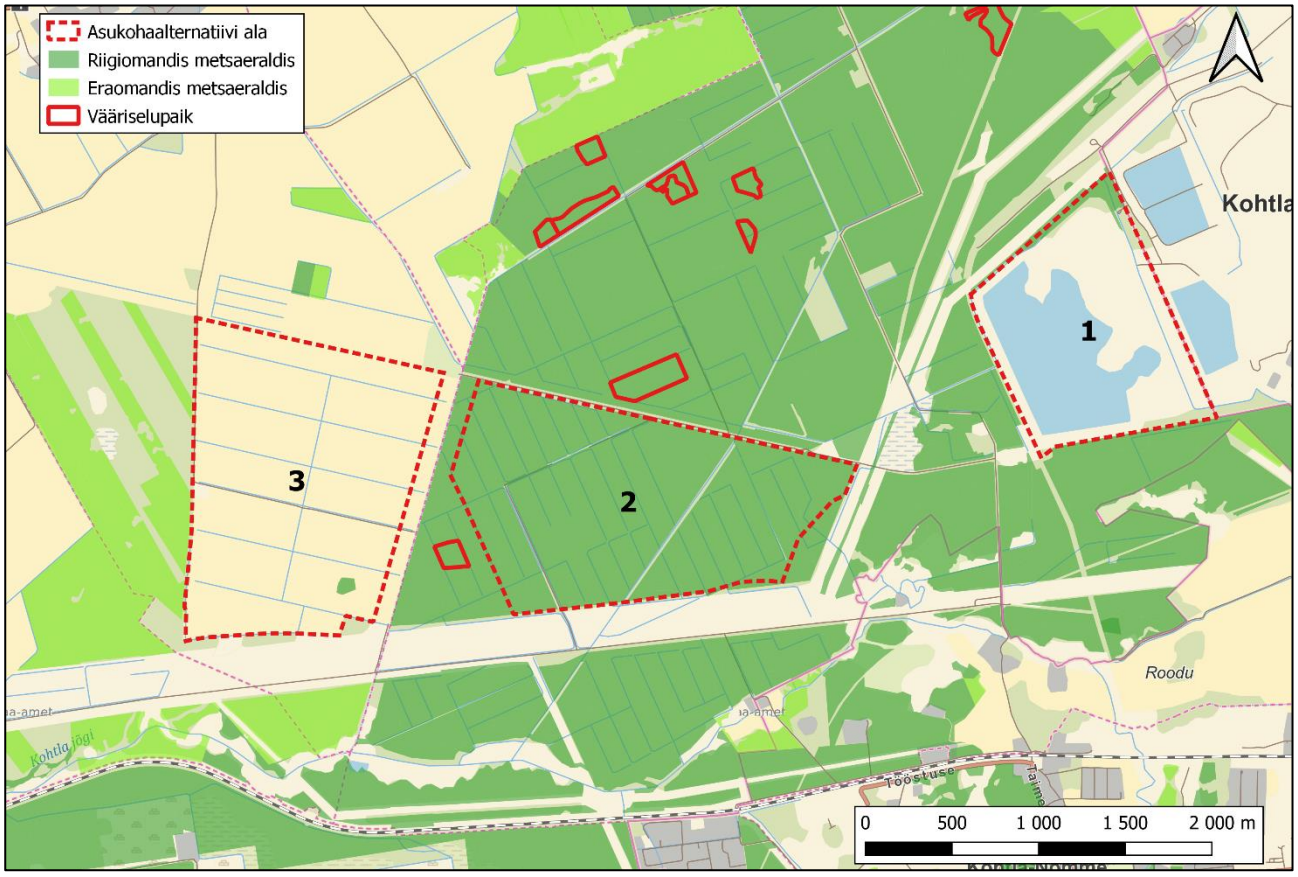

Joonis 17. Metsaeraldised ja vääriselupaigad (metsaeraldised: Metsaportaal, 19.05.2022; vääriselupaigad: EELIS, 07.06.2022; aluskaart: Maa-amet, 30.05.2022)

Andmebaasi eElurikkus andmetel (seisuga 06.06.2022) on asukohaalternatiivide alal kirjeid vähe. Alternatiivi 1 alal on märgitud rõngusside hõimkonda kuuluva *Aulophorus furcatus* kirjanduspõhine kirje. Alternatiivi 2 ja 3 alade vahetus läheduses on 19.02.2021 registreeritud hundi (*Canis lupus*) ning alternatiivi 3 ala vahetus läheduses 27.02.2021 metskitse (*Capreolus capreolus)* esinemine.

Asukohaalternatiivide 1 ja 2 vahele jääval alal on andmebaasis eElurikkus 17.11.2020 registreeritud III kaitsekategooria liigi hallõgija (*Lanius excubitor*) kirje. Asukohaalternatiivi 1 ja 2 aladest *ca* 1 km kaugusel on 28.05.2021 registreeritud mitu linnuliiki, sh III kaitsekategooria rukkirääk (*Crex crex*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), hoburästas (*Turdus viscivorus*) ja väiketüll (*Charadrius dubius*). Alternatiivi 1 alast *ca* 1 km kaugusel on 27.05.2019 samuti registreeritud kirjed mitme linnuliigi kohta, sh III kaitsekategooria liigid punaselg-õgija (*Lanius collurio*), väänkael (*Jynx torquilla*) ja ristpart (*Tadorna tadorna*). Alternatiivi 3 ala läheduses on 22.04.2017 registreeritud valgepõsk-lagled (*Branta leucopsis*, arv 5000) ja suur-laukhaned (*Anser albifrons*, arv 500).

Asukohaalternatiivide alal on riikliku keskkonnaseire saarma seire alamprogrammi seireala NF08 (SJA6920000) ja riikliku keskkonnaseire ulukite jäljeloenduse alamprogrammi seireala 307 (SJB2265000) (EELIS, 06.06.2022). Ulukite jäljeloendusalal tehti loendust 2021. aastal, mil tuvastati järgimised liigid: nurmkana (*Perdix perdix*, 8 tk), laanepüü (*Tetrastes bonasia*, 1 tk), metsis (*Tetrao urogallus*, 2 tk), orav (*Sciurus vulgaris*, 2 tk), metsnugis (*Martes martes*, 3 tk), kährik (*Nyctereutes procyonoides*, 5 tk), rebane (*Vulpes vulpes*, 11 tk), halljänes (*Lepus europaeus*, 2 tk), valgejänes (*Lepus timidus*, 1 tk), ilves (*Lynx lynx*, 5 tk), metskits (*Capreolus capreolus*, 39 tk), metssiga (*Sus scrofa*, 13 tk), põder (*Alces alces*, 9 tk) (KESE, 06.06.2022).

Asukohaalternatiivide alad jäävad Kohtla-Nõmme jahipiirkonda (JAH1000331) (EELIS, 06.06.2022). Kohtla-Nõmme jahipiirkonna kohta saadud info põhjal on piirkonnas jahiulukite populatsioon heas seisundis ning tegemist on olulise jahialaga.

Asukohaalternatiivide aladel tehti taimestiku vaatlus, mille aruanne on esitatud lisas 3. Järgnevalt on kirjeldatud alade taimestikku tuginedes eelkõige aladel tehtud vaatlusele.

Alternatiivi 1 ala katab osaliselt kunstlikult tekkinud veekogu (joonis 18). Maismaa osas on tegemist rikutud pinnasega maaga (lisa 3, foto 1). Taimekooslust ei ole õigupoolest välja kujunenud, hajusalt kasvab noori puid ja põõsaid (pajud, haavad, paplid, männid) ning kohati ka rohttaimi. Veekogude ja maismaa piirialadel leidub rohkesti roostikku (lisa 3, foto 2). Floristiline ja koosluseline väärtus alal puudub, kaitsealuseid liike ei leitud.

Alternatiivi 2 paikneb kogu ulatuses RMK metsamassiivil, mis koosneb majandusmetsadest, millest valdav enamik on olulise kuivenduse mõjuga (joonis 19). Metsaregistri andmetel on tegu valdavalt keskealiste metsadega (70-80 a, ka nooremaid ja veidi vanemaid; lisa 3, foto 3), peamiselt männi enamusega, vähem lehtpuudega. Enamik metsaeraldisi on teatava soostumise mõjuga (karusambla-mustika, karusambla, kõdusoo, angervaksa-tarna kasvukohatüüp), vähesel määral leidub ka jänesekapsa-mustika mineraalmaametsi. Tegu on ilusa tervikliku metsamassiiviga. Leidub ka metsaosasid, mis on säilitanud suhteliselt loodusliku ilme, on mitmerindelised (lisa 3, foto 4), kuivendusest vähem mõjutatud (lisa 3, foto 5) või kus kasvab vanemaid haabasid (nt kv KT025 er 8; kv KT049 er 11), mis võivad saada kaitsealuste liikide elupaigaks. Taimestiku vaatluse raames kaitsealuseid liike ei tuvastatud, kuid 2023. aasta alguses on EELIS-sse kantud mitmeid alternatiivi 2 alal asuvaid II ja III kaitsekategooria taimeliikide leiukohti, mis on tuvastatud 2022. aasta juulis tehtud vaatlustel.

Alternatiivi 3 ala paikneb kasutataval põllumajandusmaal (joonis 20). Põllumassiivil ja ka põllu vaheribadel botaaniline väärtus puudub. Vajalikud transporditrassid läbivad ka metsamaid, kuid tegemist on olemasoleva teetrassiga, kus on puittaimestik suhteliselt laial alal eemaldatud.

Joonis 18. Taimestik ja veekogu alternatiivi 1 alal (Maa-ameti fotoladu, pildistamise aeg 30.05.2021)

Joonis 19. Kuivendatud metsamassiivid alternatiivi 2 alal (Maa-ameti fotoladu, pildistamise aeg 03.05.2022)

Joonis 20. Põllumaa alternatiivi 3 alal (Maa-ameti fotoladu, pildistamise aeg 30.05.2021)

5.9 ÕHUKVALITEET

Kohtla-Järve õhuseirejaam, kus mõõdetakse pidevalt SO_2, NO_2, CO, O_3, H_2S, PM10 ja PM2,5 sisaldust, asub alternatiivi 1 alast *ca* 5 km kaugusel kirdes. VKG õhuseirejaam, kus mõõdetakse SO_2 ja H_2S sisaldust välisõhus, asub alternatiivi 1 alast *ca* 2 km kaugusel kirdes (Õhukvaliteedi portaal, www.õhuseire.ee, 15.06.2022).

2016. aastal valmis OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus töö „Välisõhu kvaliteedi, lõhnahäiringu ning saasteainete heitkoguste hindamine Kohtla-Järve linnas Järve linnaosa piirkonnas". Tehti passiivsete samplerite kampaaniaid, teostati Kohtla-Järve linna Järve linnaosa saastetaseme pidevmõõtmisi, võeti saaste- ja lõhnaainete emissiooniproove olulisematest saasteallikatest ning hinnati kahe erineva meetodiga lõhnaainete esinemist Kohtla-Järve linnas Järve linnaosas.

Tulemustest järeldub, et ehkki lõhn on Kohtla-Järvel reeglina erinevate väävliühendite segu, siis domineerivaks komponendiks on vesiniksulfiid. Mõõtmistulemustest nähtus, et viimase kümne aasta jooksul on vesiniksulfiidi tasemed linnas oluliselt langenud. Tööstusjäätmete prügila osakaal välisõhu saastatusele on seevastu suurenenud, mis on tingitud teiste saasteallikate heitkoguste vähenemisest. Tööstusjäätmete prügilas on kuumenemiskoldeid, millest immitseb välisõhku vesiniksulfiidi, mis on mägedesse maetud jääkorgaanika hapnikuvaese pürolüüsi tulemus. 2015-2016. aasta emissioonimõõtmiste põhjal on tööstusjäätmete ladestu oluline redutseeritud väävliühendite ning lõhnaainete allikas piirkonnas. Olemasolevast tööstusjäätmete prügilast lähtuv emissioon on paratamatu ka tulevikus, st ka suletud prügilast vabanevad kuumenemiskolletest gaasid välisõhku. Kohtla-Järve välisõhus on väävliühendite ja lõhnaainete foonilised tasemed kõrgemad kui mujal Eestis.

Tulemuste põhjal tõdeti, et välisõhu kvaliteedi parandamise nimel on tehtud palju muudatusi nii seadusandluses kui ettevõtete poolt, ent lõhnaprobleem eksisteerib Järve linnaosas jätkuvalt. Lõhnaainete

esinemise hindamine näitas nii rastermeetodi kui psühhomeetrilise meetodi alusel, et ebameeldiv lõhn piirkonnas on soovimatut lõhnataju ületav.

5.10 KULTUURIVÄÄRTUSED

Võimalike asukohaalternatiivide ala määratlemisel välistati prügila rajamiseks sobiva ala hulgast kultuurimälestised koos piiranguvööndiga. Asukohaalternatiivide alal ei asu seega ühtegi riikliku kaitse all olevat mälestist. Lähimaks on *ca* 0,7 m kaugusel asuv rauasulatuskoht (registrinumber 9013) ja kultusekivi (registrinumber 9011) (Maa-amet, 19.05.2022).

Muinsuskaitseameti 15.12.2021 kirja nr 1.1-7/3447-1 põhjal ei ole võimalike asukohaalternatiivide alal teada ühtegi seni riikliku kaitse alla veel mitte jõudnud muistist sellel alal. Muinsuskaitseamet juhtis tähelepanu, et Varja küla lähiümbrus on tuntud aarete rohkuse poolest. Lisaks toodi välja, et tegemist on osaliselt niiske ja soise alaga, kus võidakse tööde käigus sattuda näiteks sooteedele, rabasaarel asunud asula- või pelgupaigale, sohu peidetud esemetele või rabalaipadele.

Alternatiivi 1 ja 2 alal pärandkultuuri objekte ei asu, kuid alternatiivi 3 ala on ära märgitud pärandkultuuri objektina: Varja maaparandusobjekt (registreerimisnumber 437:MPO:001), pärandkultuuri objekti tüübiks on maaparandusobjekt. Objekt on hästi või väga hästi säilinud. Alternatiivi 2 ja 3 korral lõikub kavandatav transporditrass pärandkultuuri objektiga Kohtla-Nõmme-Aa tee (registreerimisnumber 437:MET:001). Pärandkultuuri objekti tüübiks on põlised metsateed, jalgrajad, hobuseteed ning objektist või tema esialgsest funktsionaalsusest on säilinud 50-90% (Maa-amet, 27.05.2022).

5.11 TEHNILINE TARISTU

Alternatiiv 1 ala jääb 30 m kaugusele Tõrviku katastriüksusel (kü tunnus 43701:003:0103) asuva aktsiaseltsile NITROFERT kuuluva laiarööpmelise raudtee (ID 4291596) rööpme teljest. Kohtla-Järve lubjakivikarjääri kaevandamise keskkonnaloa andmise korralduse põhjal kasutab AS NITROFERT tavapärasel töörežiimil raudteed ohtlike veoste (ammoniaagi) transpordiks.

Raudtee kaitsevööndis tehtavate tööde käigus ei tohi rikkuda majandus- ja taristuministri 09.11.2020 määruses nr 71 „Raudtee tehnokasutuseeskiri" viidatud raudtee ehitusgabariidi nõudeid. Ehitusgabariit on rööbastee teljega risti oleval tasandil kujutatud piirjoon, millest sissepoole ei tohi ulatuda ükski ehitise või seadme osa (erandiks võivad olla seadmed, mis on ette nähtud vahetuks koostööks raudteeveeremiga). Raudtee kaitsevööndis ehitise ehitamisel tuleb arvestada raudteeveeremist tulenevate mõjudega, sh võimaliku vibratsiooniga. Ehitusseadustiku (vastu võetud 11.02.2015) § 73 lg 2 kohaselt on raudtee kaitsevööndis keelatud ohustada liiklust ja takistada nähtavust raudteel.

Alternatiivi 2 ja 3 ala põhjaserval on Gaasitrassi tee (nr 4370091), mida mööda on kavandatud transporditrass. Alternatiivi 2 ala läbib Roodu metsatee (nr 4370092). Alternatiivi 3 ala lääneserval on Varja uudismaa tee (nr 4370028) ja ala läbib Varja uudismaa tee (nr 4370030). Asukohaalternatiivide 2 ja 3 alast *ca* 0,25 km kaugusele lõunasse jääb Püssi-Kohtla-Nõmme tee (nr 4370094) ning alternatiivi 1 ja 2 vahelt kulgeb Aa - Kohtla tee (nr 4370023), mis lõikub kavandatava transporditrassiga (Maa-amet, 06.06.2022).

Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (2016) kohaselt kulgeb alternatiivi 1 ja 2 vahelisel alal varemkehtestatud planeeringutest maakonnaplaneeringu lahendusse sisse kantud orienteeruv maantee trassikoridor, mis lõikub alternatiivi 2 ja 3 jaoks kavandatava transporditrassiga.

Haljala-Kukruse 2+2 riigimaantee riigi eriplaneeringu (algatatud) ala hõlmab asukohaalternatiivide alasid, kuid praeguses etapis ei ole teada infot, mis võiks mõjutada tööstusjäätmete prügila asukohavalikut.

Asukohaalternatiivide alale ja lähedusse jääb Eleringi AS hallatav taristu (gaasitorustik, sidekaablid, elektriliinid), mille puhul tuleb arvestada elektri- ja gaasipaigaldiste kaitsevööndiga. Gaasi- ja sidekaablitrass kulgeb Gaasitrassi teed mööda. Elektriliinid kulgevad alternatiivi 2 ja 3 alast lõunas, kuid lõikuvad alternatiivi 2 alast idas alternatiivi 2 ja 3 jaoks kavandatud transporditrassiga.

6. EELDATAVALT KAASNEVATE OLULISTE KESKKONNAMÕJUDE SELGITAMINE

6.1 MÕJU PROGNOOSIMISE MEETODITE KIRJELDUS

Mõjude hindamisel on lähtutud EP asukohavaliku LS ja KSH VTK-s (lisa 1) kirjeldatud meetoditest.

KSH I etapi aruande koostamisel koondati mõjude hindamiseks info olemasolevate andmete, inventuuride ja uuringute kohta. Asukohaalternatiivide aladel tehti taimestiku vaatlus (lisa 3). Maastikus avalduva visuaalse mõju hindamiseks koostati Autodesk Infraworks programmi abil 3D mudel. KSH I etapi aruande koostamisel konsulteeriti Kohtla-Nõmme Jahtkond MTÜ-ga, et selgitada välja asukohaalternatiivide ala olulisus ulukite jaoks ja analüüsida mõju rohelise võrgustiku toimimisele.

EP asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK-s anti hinnang tööstusjäätmete prügila asukoha eelvalikuga seotud asjakohasele keskkonnamõjule (PlanS § 4 lg 2 p 5). KSH I etapi aruandes keskendutakse eelkõige eeldatavalt olulisele keskkonnamõjule (KeHJS § 40 lg 4 p 4) ning käsitletakse teemasid, mille puhul võib asjakohase mõju hindamise põhjal esineda eeldatavalt oluline mõju ja mis võivad olla määravaks asukoha eelvaliku tegemisel.

6.2 MÕJU MAASTIKULE

Tööstusjäätmete prügila rajamise visuaalset mõju maastikule hinnati kasutades Autodesk Infraworks programmi abil koostatud 3D mudelit. Iga asukohaalternatiivi jaoks nähti ette sarnase suurusega ladestusala, mis mahutab nõlvusega 1:3 ladestamisel 25 kasutusaastale vastava mahu 63 miljonit m^3. Kujunev ladestu kõrgus jäi vahemikku 150 kuni 170 m.

3D mudelisse kanti erinevate alternatiivide korral kujunev reljeef, võimalik sademevee kogumisbasseini asukoht, ladestusala ümbritsev kraav ja hooldustee ning kavandatava lintkonveieri ja transporditee võimalik asukoht. Lisaks kanti 3D mudelisse koostatavate detailplaneeringutega kavandatava Varja tuulepargi tuulikud (arvestades maksimaalse kõrgusega 300 m).

Vaatepunktide asukohad on märgitud joonisel 21. Vaadetes on roosa joonena näha lintkonveieri võimalik trass, mis kavandatava realiseerumisel maastikus nii silmapaistev ei ole. Puittaimestiku mõjust vaadetele annab aimu maakatte kõrgusmudeli kõrguspunktide pilv.

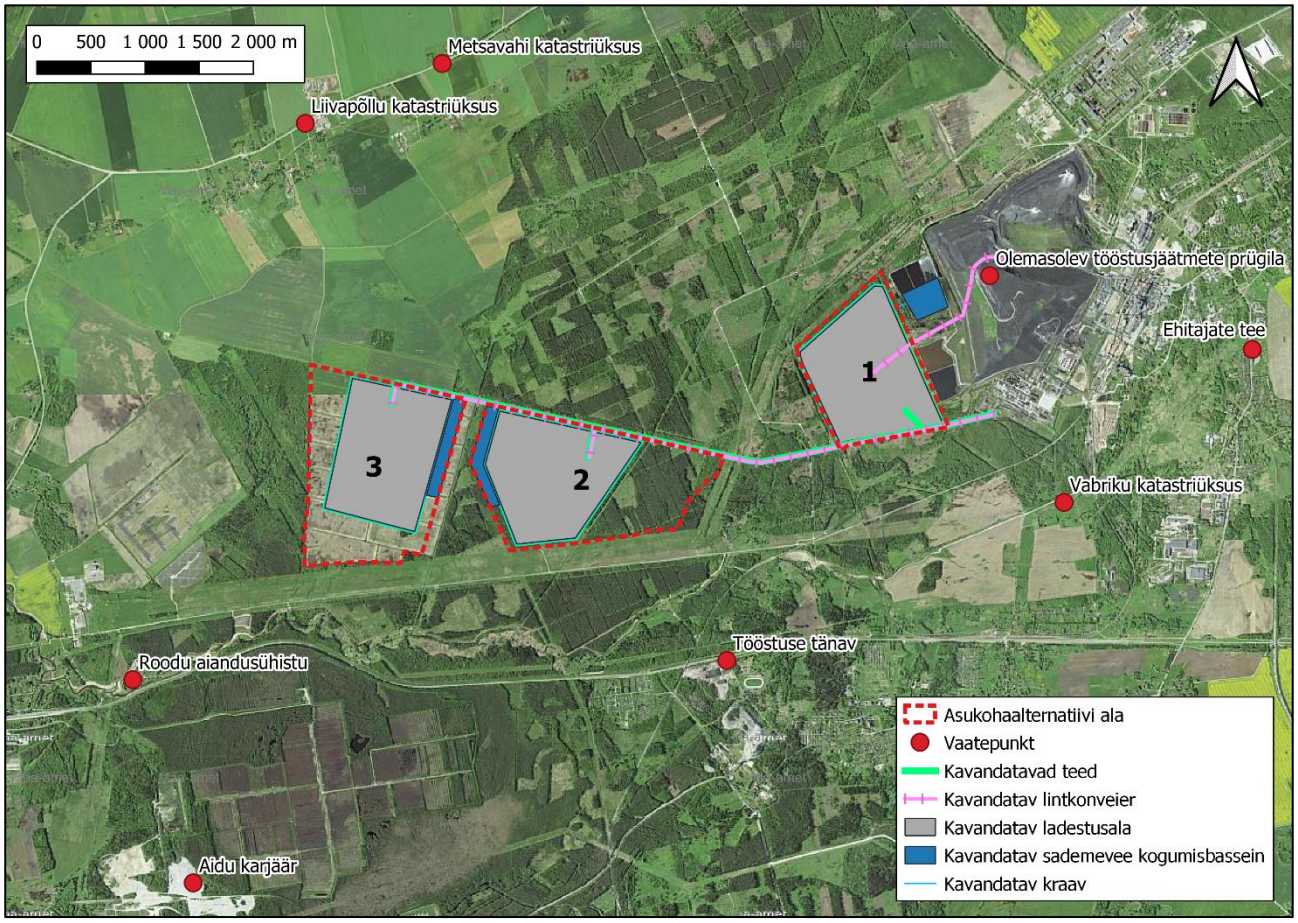

Joonis 21. Vaatepunktide asukohad. Alternatiivi 1 lintkonveieri võimalik asukoht täpsustus avaliku väljapaneku järel (vt joonis 10) (aluskaart: Maa-amet, 29.06.2022)

Kavandatava tegevuse puhul asendub prügila asukohas olemasolev maastiku iseloom tööstusliku maastikuga. Mõju oleneb kontrastist ala olemasoleva ja ümbritseva maastiku ning kavandatava tööstusliku maastiku vahel. **Alternatiivi 1 ala asub olemasoleva tööstusjäätmete prügila ja tööstuspiirkonna läheduses, mis maastiku muutuse kontrastsust vähendab, kuid kaasneb siiski tööstusliku ala märkimisväärne laienemine. Alternatiivi 2 ja 3 ala on küll inimtegevusest metsamajanduse ja põllumajanduse kaudu ka praegu mõjutatud, kuid kontrast ulatusliku tööstusliku alaga on suurem kui alternatiivi 1 puhul.**

Kavandatava tööstusobjekti üldist mõju piirkonnas väljendavad joonisel 22, 23 ja 24 esitatud vaated endise Aidu karjääri suunalt ning joonisel 25, 26 ja 27 esitatud vaated olemasoleva tööstusjäätmete prügila suunalt.

Tööstusjäätmete prügila on kahtlemata maastikus domineeriv objekt, mis mõjutab laiemalt maastiku üldpilti. Tööstusjäätmete prügila suhteliseks kõrguseks kujuneb 25 kasutusaasta jooksul *ca* 160 m. Piirkonna maastik on ajalooliselt olnud mõjutatud põlevkivi kasutamise ja ümbertöötlemisega seotud aladest ja objektidest. **Kõigi asukohaalternatiivide puhul on tegemist silmatorkava objektiga, mis süvendab piirkonna maastiku mõjutatust tööstusest.**

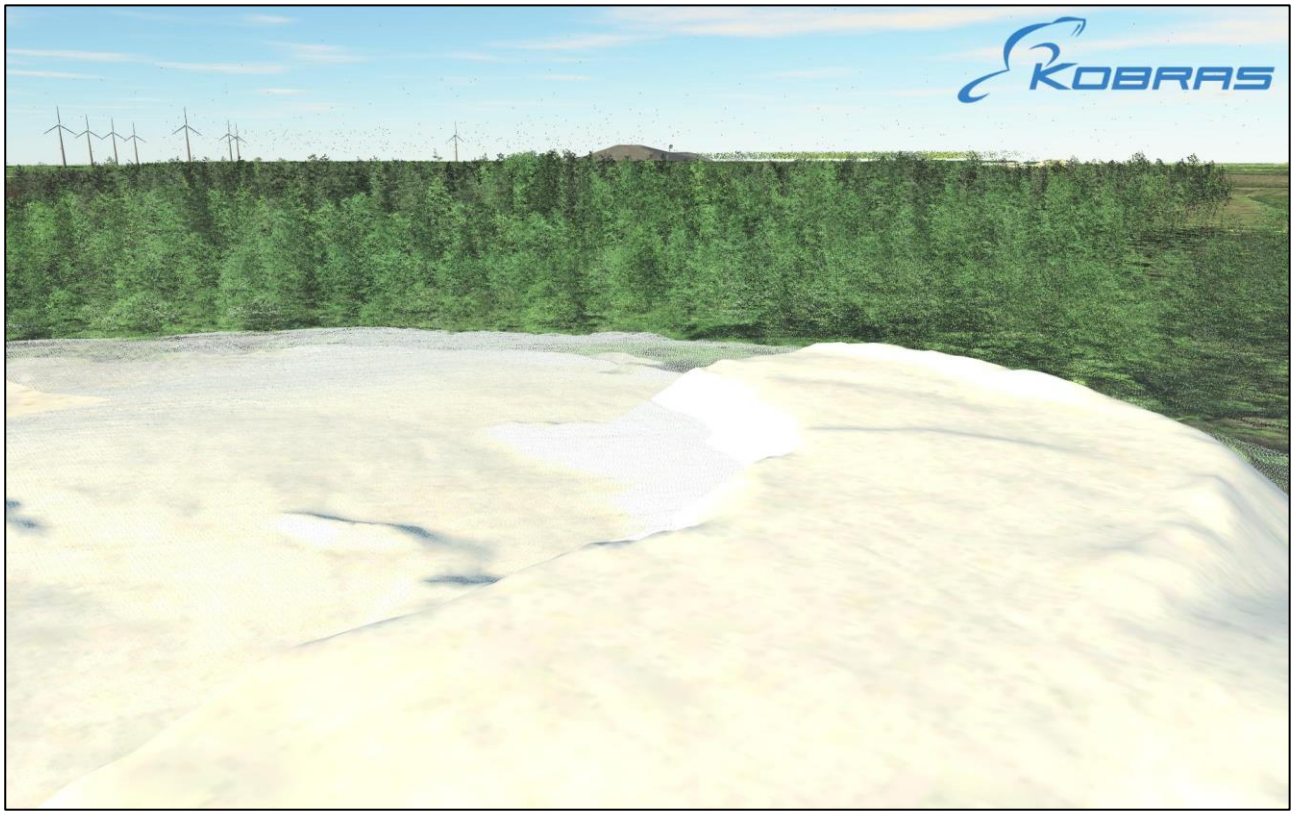

Joonis 22. Vaade Aidu karjääri vaatepunktist alternatiivi 1 korral

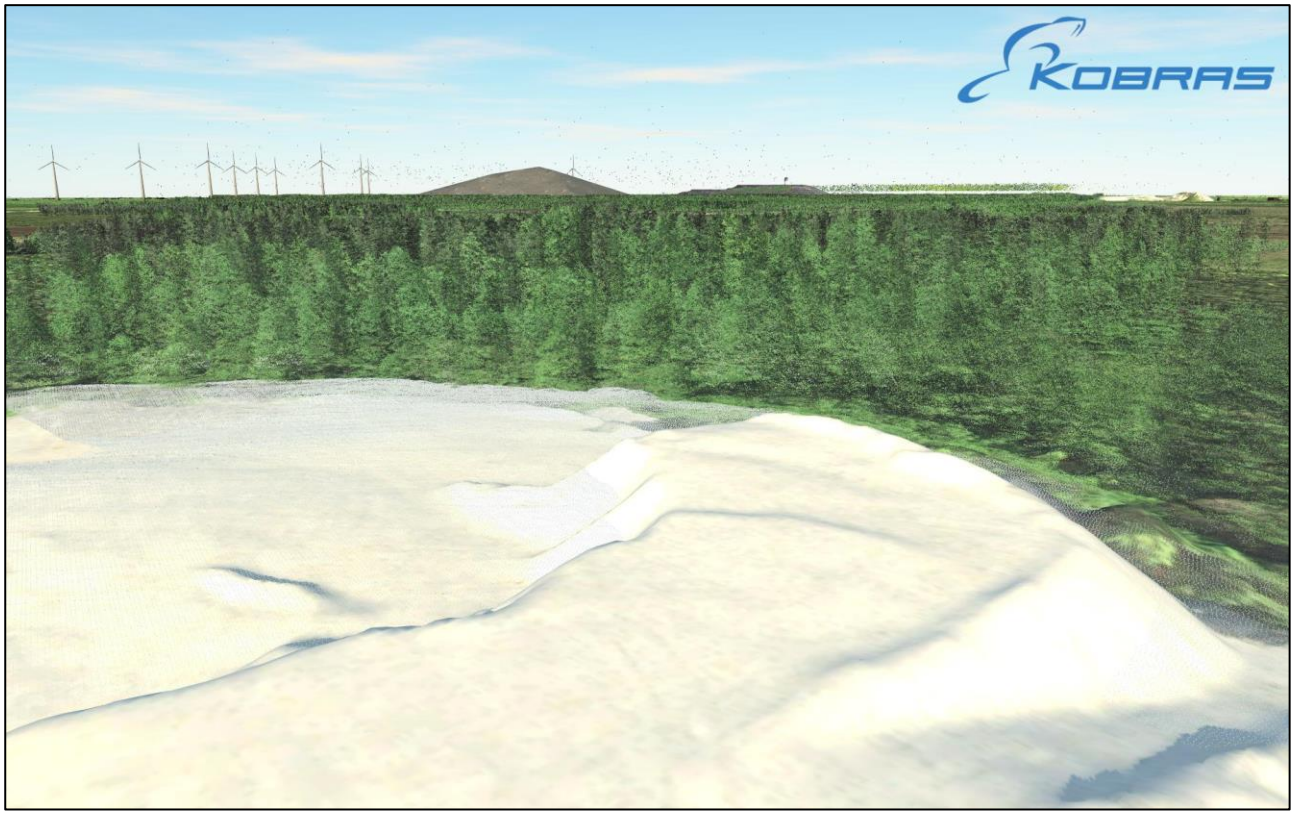

Joonis 23. Vaade Aidu karjääri vaatepunktist alternatiivi 2 korral

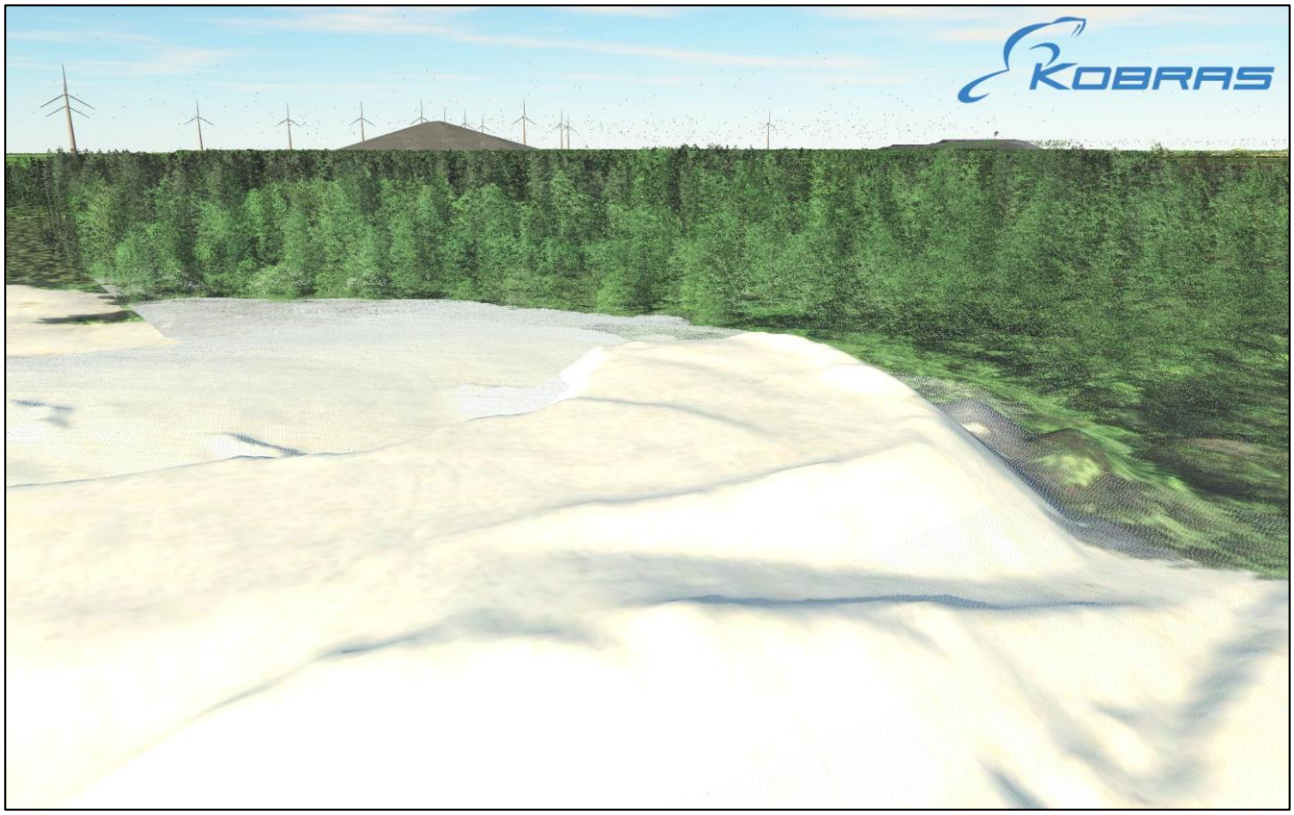

Joonis 24. Vaade Aidu karjääri vaatepunktist alternatiivi 3 korral

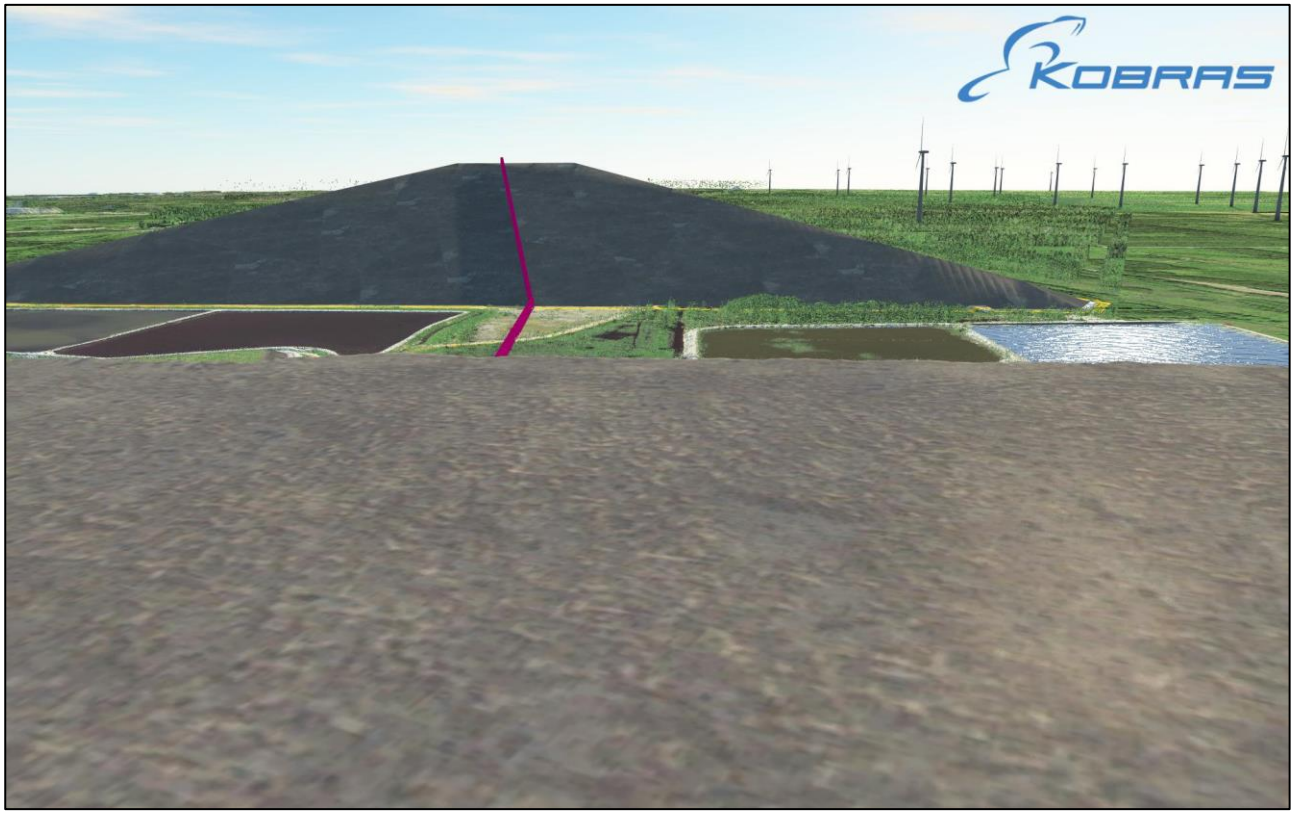

Joonis 25. Vaade olemasoleva tööstusjäätmete prügila vaatepunktist alternatiivi 1 korral. Alternatiivi 1 lintkonveieri võimalik asukoht täpsustus avaliku väljapaneku järel (vt joonis 10)

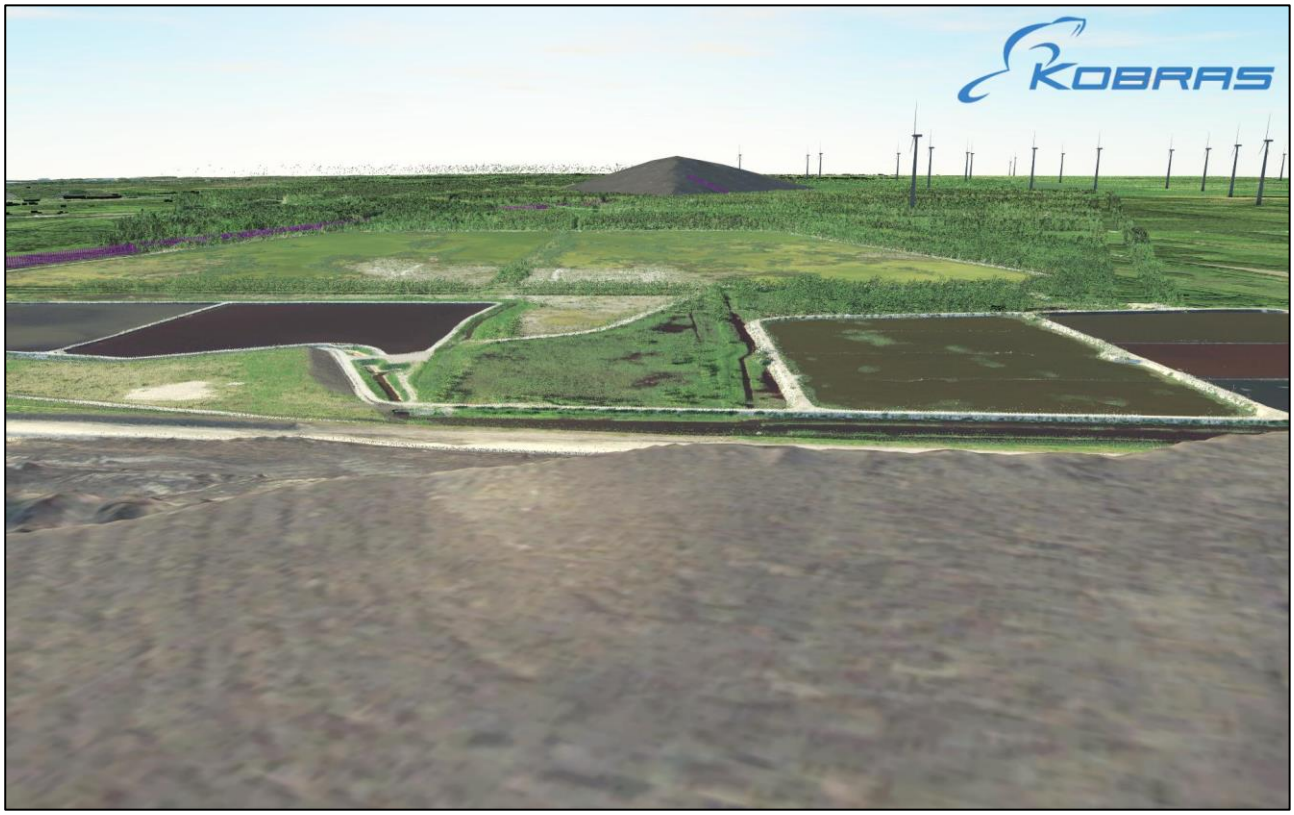

Joonis 26. Vaade olemasoleva tööstusjäätmete prügila vaatepunktist alternatiivi 2 korral

Joonis 27. Vaade olemasoleva tööstusjäätmete prügila vaatepunktist alternatiivi 3 korral

Maastikule avalduva mõju puhul tuleb eelkõige pidada tähtsaks, et reljeefne tööstusobjekt võib piirkonnas elavatele inimestele mõjuda rõhuvalt. Prügila rajamisega kaasnev visuaalne mõju oleneb asustuse ja vastuvõtjate kaugusest ning vaadete avatusest.

Asustus on lähim alternatiivi 2 puhul. Kujunev reljeef on maastikus selgelt domineeriv, kuid visuaalset mõju lähimate elamute juures vähendab olemasolev puittaimestik. Lähimate elukondlike hoonete juures Tihkani katastriüksusel (kü tunnus 32003:001:0016) ja Jõe katastriüksusel (kü tunnus 32003:001:0013) on mäe reljeef tänu lähedal asuvale puittaimestikule varjatud, kuid olukord muutub, kui eraldaval metsaalal toimub lageraie. Visuaalne mõju on tugevam ka siis, kui ladestusala asukohta alternatiivi 2 ala piires ida poole elamutele lähemale nihutada. Kaugemal asuva tihedamalt asustatud Roodu küla piirkonnas (*ca* 1,3 km) pehmendab reljeefi visuaalset mõju suurem vahemaa ja tihe varjestav metsaala. Roodu küla läheduses Tööstuse tänavalt avanevas vaates on prügila reljeef suures osas puittaimestikuga varjatud (joonis 28). Roodu küla hoonete juures on varjav metsaala veelgi ulatuslikum ja mõju seega väiksem.

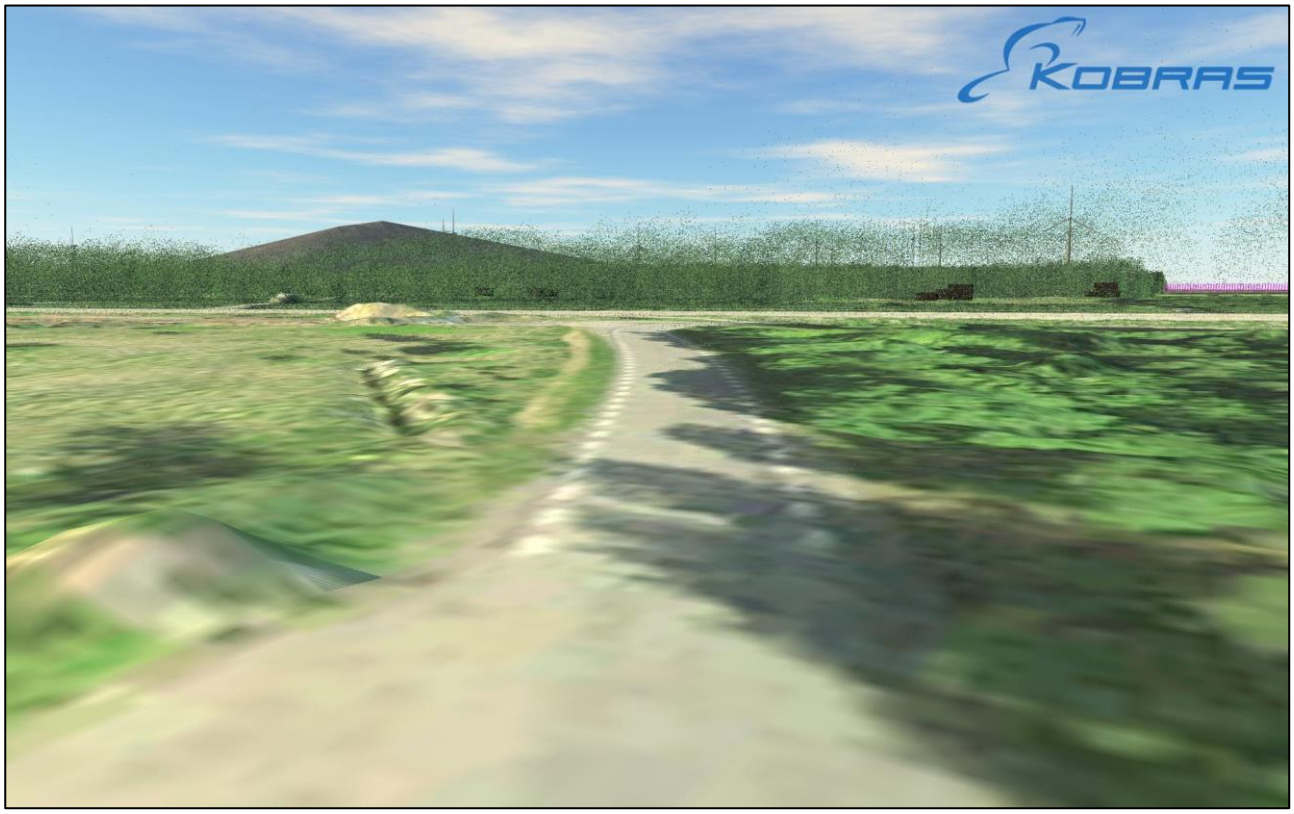

Joonis 28. Vaade inimese vaatekõrguselt Tööstuse tänava vaatepunktist alternatiivi 2 korral

Alternatiivi 1 puhul on lähimad elukondlikud hooned *ca* 1,1 km kaugusel, kus kumuleerub olemasoleva tööstusjäätmete prügila ja kavandatava prügila mõju. Joonisel 29 on kujutatud vaade lähima elamu juurest Vabriku katastriüksusel (kü tunnus 32003:001:0017). Lähimate elamute ja alternatiivi 1 ala vahele jääb küll puittaimestikku, kuid metsaala on elamutest kaugemal ja toimunud raiete tõttu pigem hõre. Kaugemal asuva tihedamalt asustatud Kohtla-Nõmme piirkonnas (*ca* 1,7 km) pehmendab visuaalset mõju suurem vahemaa. Ka Kohtla-Järve tiheasustusala suunal on visuaalne mõju tagasihoidlik tänu suuremale distantsile ja asjaolule, et juba tööstusest mõjutatud ala kõrval on uue tööstusjäätmete prügila kontrastsus väiksem (joonis 30, 31 ja 32).

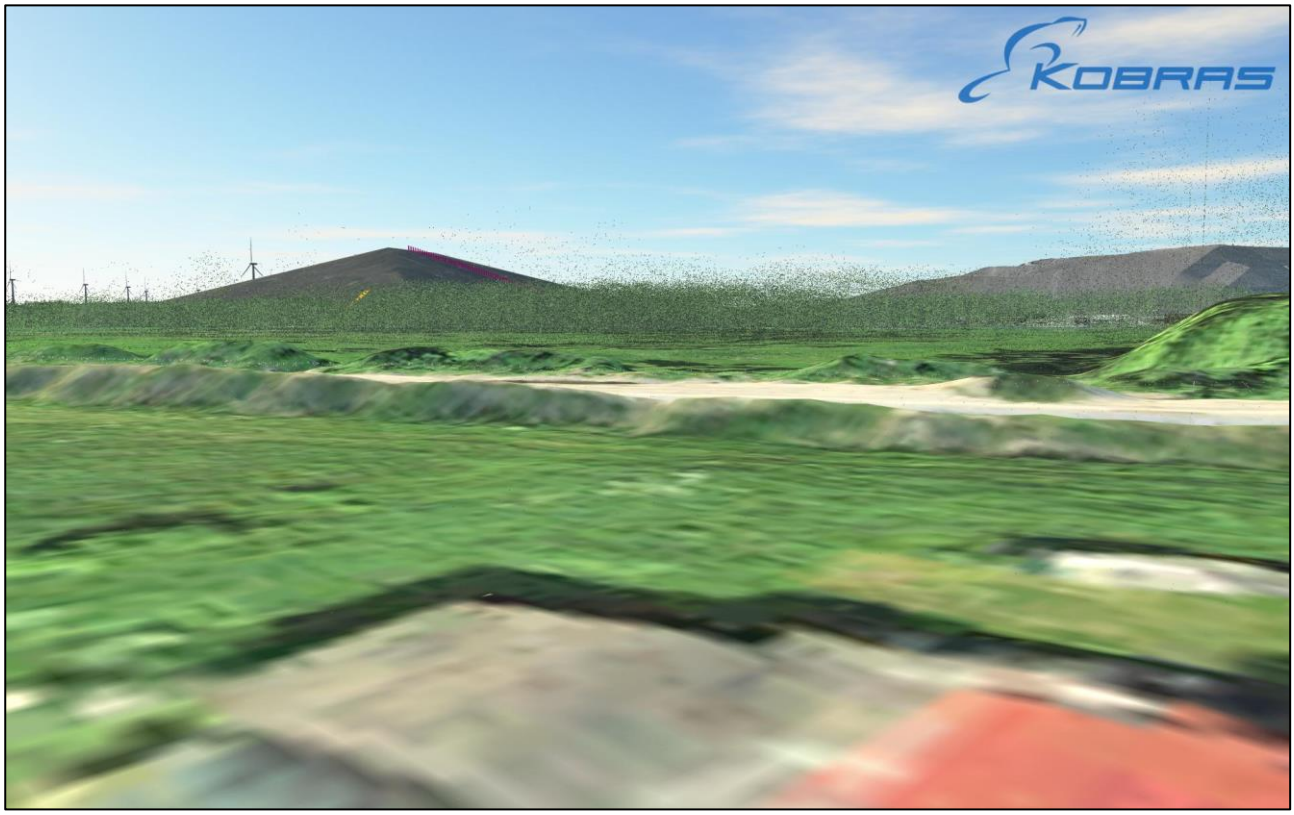

Joonis 29. Vaade inimese vaatekõrguselt Vabriku katastriüksuse vaatepunktist alternatiivi 1 korral. Alternatiivi 1 lintkonveieri võimalik asukoht täpsustus avaliku väljapaneku järel (vt joonis 10)

Joonis 30. Vaade Ehitajate tee vaatepunktist alternatiivi 1 korral. Alternatiivi 1 lintkonveieri võimalik asukoht täpsustus avaliku väljapaneku järel (vt joonis 10)

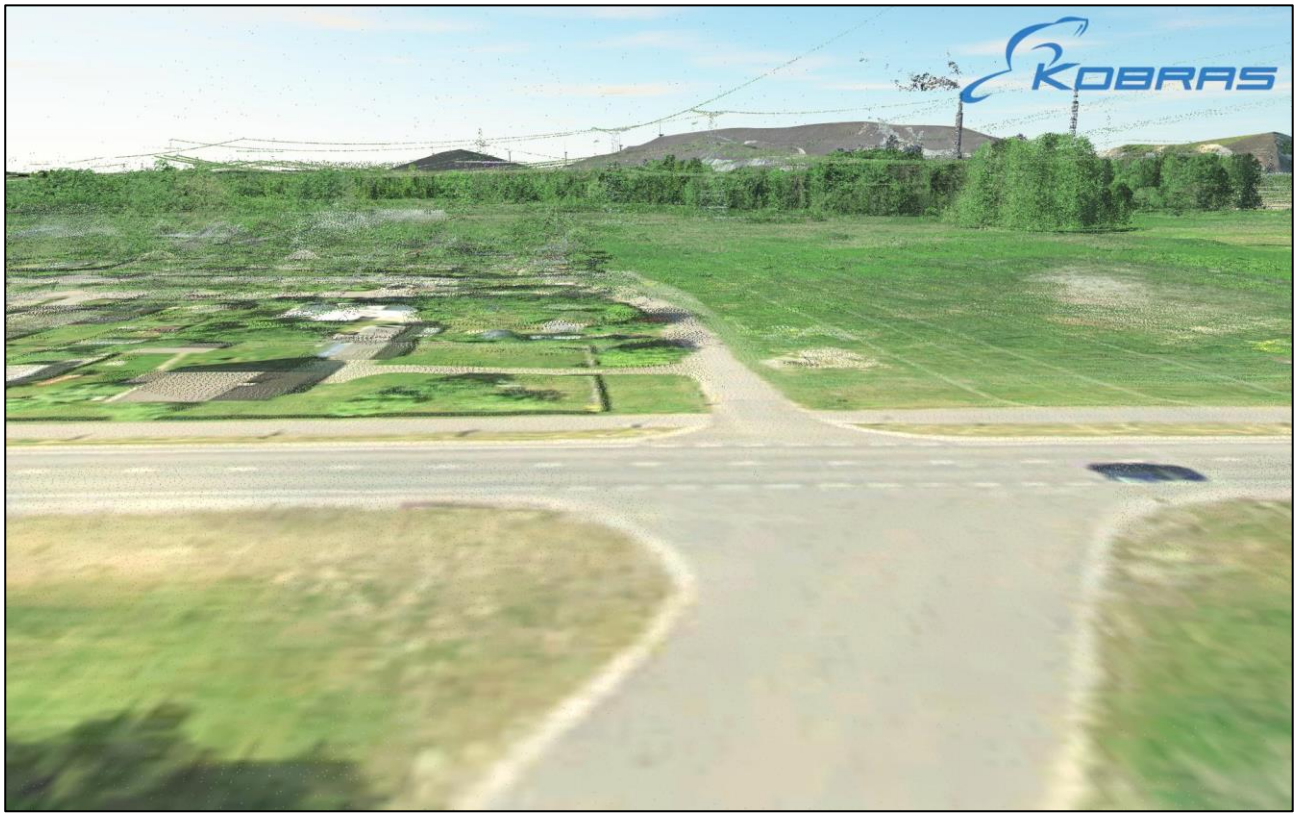

Joonis 31. Vaade Ehitajate tee vaatepunktist alternatiivi 2 korral

Joonis 32. Vaade Ehitajate tee vaatepunktist alternatiivi 3 korral

Alternatiivi 3 puhul on lähimad elamud Roodu aiandusühisus, kus avanevas vaates jääb prügila reljeef puittaimestiku varju (joonis 33).

Joonis 33. Vaade Roodu aiandusühistu vaatepunktist alternatiivi 3 korral

Joonisel 34, 35 ja 36 on kujutatud vaadet Tallinn-Narva põhimaanteelt. Alternatiivi 3 puhul asuvad elukondlikud hooned teiste alternatiividega võrreldes kaugemal, kuid Varja küla hoonete suunast on vaade avatud. Visuaalset mõju pehmendab küll suurem vahemaa, kuid prügila reljeef on üldiselt siiski maastikus hästi silmapaistev (joonis 36). **Alternatiivi 3 puhul avaldub kõige tugevamalt ka kumulatiivne mõju Varja külas kavandatava tuulepargiga.**

Joonis 34. Vaade inimese vaatekõrguselt Metsavahi katastriüksuse vaatepunktist alternatiivi 1 korral

Joonis 35. Vaade inimese vaatekõrguselt Liivapõllu katastriüksuse vaatepunktist alternatiivi 2 korral

Joonis 36. Vaade inimese vaatekõrguselt Liivapõllu katastriüksuse vaatepunktist alternatiivi 3 korral

Alternatiivi 2 ja 3 puhul on ka kavandatav lintkonveier maastikus silmapaistev tööstuslik joonobjekt, kuid selle mõju ulatus on oluliselt väiksem. Lintkonveieri visuaalne mõju oleneb ka olemasoleva tee ja raudteega ning maakonnaplaneeringuga kavandatava maanteega lõikumise lahendusest.

6.3 MÕJU MAAKASUTUSELE JA MAAVARAVARUDELE

Alternatiivi 1 ala on praegu kasutuseta ala, mida on varasemalt nõukogude ajal valmistatud ette prügila rajamiseks. Alal asub Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldis. Mäeeraldis hõlmab ka Kohtla metskond 4 katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0330), mis alternatiivi 1 alale ei jää, kuid prügila rajamisel ei ole maavara väljamine võimalik. Alal on osaühingule VKG Tsement (registrikood 11436628, praegune VKG Logistika OÜ) antud keskkonnaluba nr L.MK/330055 maavara kaevandamiseks.

Lubjakivi on MaaPS § 11 järgi riigile kuuluv maavara ning tuleb arvestada § 14 esitatud maapõue ja maavara kaitse põhimõtetega. Lisas 2 on iseloomustatud Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. ploki maavara ja käsitletud maavara kaevandamisega seotud probleeme ning jõutud järeldusele, et MaaPS § 14 lg 2 p 3 erisuse rakendamine ja ala käsitlemine eriplaneeringu KSH I etapi aruande koostamisel reaalse asukohaalternatiivina on põhjendatud. **Kuna kaevandamisega seotud probleemide ning tsemendi ja lubjakivikillustiku tootmise majanduslike aspektide tõttu ei ole maavara väljamine otstarbekas, ei kaasne prügila rajamisel olulist mõju maavaravarudele.**

Alternatiivi 2 puhul on kogu ulatuses tegemist majandatava metsamaaga ja ka ümbruses on riigiomandis olevaid metsamaid. Prügila rajamisel ei ole võimalik jätkata endist tegevust vähemalt *ca* 120 ha suurusel alal. Alale on väljastatud metsateatisi (kuus teatist lageraie, kaks teatist sanitaarraie ja üks teatis harvendusraie tegemiseks), kuid suures osas on tegemist keskealise metsaga, mis ei ole prügila rajamisel täisväärtuslikult realiseeritav. Metsamaal on rajatud korralikud kuivenduskraavid, alal toimub aktiivne metsamajandustegevus ning ala võib seega pidada metsamajanduslikult väärtuslikuks. Kuna kogu ala jääb ka maaparandussüsteemi alale, võib prügila rajamise mõju maaparandussüsteemi toimimisele mõnevõrra mõjutada ka metsa majandamist ümbruses. **Prügila rajamisel jääks osa praegu aktiivselt majandatavast metsamaast kasutusest välja. Metsamaa vähenemisega võib kaasneda mõju metsandussektori arengule ja tööhõivele piirkonnas. Metsandussektoris valitsevate pingete tõttu võib esineda kumulatiivne mõju valdkonna seisundile.**

Alternatiivi 3 alal on praegu põllumajanduslikus kasutuses olevate katastriüksuste kogu pindala *ca* 210 ha. Alale prügila rajamisel ei ole võimalik jätkata endist tegevust vähemalt *ca* 120 ha suurusel alal, kuid ka ümbritseval alal on põllumajandustegevuse jätkamise võimalus tööstusjäätmete ladestuskoha läheduse tõttu ebatõenäoline. **Suhteliselt madalast boniteedist tulenevalt ei ole tegemist põllumajanduslikult kõrge väärtusega alaga, kuid põllumajandusmaa kadumisega võib kaasneda mõningane mõju põllumajandussektori arengule ja tööhõivele piirkonnas, kuid eeldatavalt on mõju pigem lokaalne ja tagasihoidlik.**

Alternatiivi 1 ja 2 ala hõlmab riigiomandis katastriüksusi. Alternatiivi 1 alal asuva Tuhavälja (kü tunnus 43701:003:0127) kinnisasja riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Maa-amet ning Kohtla metskond 3 (kü tunnus 43701:003:0320) kinnisasja riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). Alternatiivi 2 alal asuva Kohtla metskond 2 (kü tunnus 43701:003:0310) ja Kohtla metskond 80 (kü tunnus 43701:003:0131) kinnisasja riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus RMK. **Eriplaneeringuga ei lahendata prügila rajamiseks vajalike kinnisasjade omandiküsimust ning maakasutusõiguse saamine toimub riigivaraseaduse (vastu võetud 11.11.2009) alusel.**

Asukohaalternatiivi 3 ala hõlmab Aasa (kü tunnus 43701:004:0168) ja Aru (kü tunnus 43701:004:0176) katastriüksust, mis oli EP asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK koostamise ajal riigiomandis, kuid on alates 09.05.2022 eraomandis (Riigi kinnisvararegister, 16.05.2022).

6.4 MÕJU PINNASELE JA PINNASE SOBIVUS EHITUSTEGEVUSEKS

Tööstusjäätmete prügila ja vajaliku taristu rajamine eeldab pinnasetöid, nagu prügila alustarindi ning uute teede rajamisel kasvupinnase ja ehituseks mittesobiva pinnase koorimine ning asendamine sobilike täite- ja ehitusmaterjalidega.

Alternatiivi 1 asukohas on varasemalt nõukogude ajal tehtud ettevalmistavaid töid prügila rajamiseks. **Prügila rajamisega kaasnevad küll pinnasetööd, kuid alal on looduslik mullakiht valdavalt juba hävinud, mistõttu võib mõju pinnasele pidada väheoluliseks.**

Alternatiivi 2 alal on praegu maaparandussüsteem ning tegemist on metsakasvatuseks sobiva ja väärtusliku alaga. **Prügila rajamise korral hävib või kahjustub metsa kasvatuseks sobilik pinnas ulatuslikul alal.** Arvestades, et metsaalad on olulised nii puidu kui ressursi kasvatamiseks, bioloogilise mitmekesisuse hoidmiseks kui ka kliimamuutustega toimetulekus, siis on metsa kasvatuseks sobiva pinnase hävimine märkimisväärne kaotus.

Alternatiivi 3 alal on tegemist põllumajandusmaaga. Tegemist ei ole kõrge boniteediga väärtusliku põllumajandusmaaga ja kavandatavaga ei kaasne seega olulist mõju, kuid **ka madalama boniteediga põllumajandusmaade kasutuses hoidmist võib pidada toidujulgeolekut toetavaks.**

Peatükis 6.5 on kirjeldatud mõju maaparandussüsteemidele ja vajadust maaparandusehitiste ümberehitamiseks, mis võib omakorda mõjutada pinnase niiskusrežiimi laiemal alal. Alternatiivi 1 alal maaparandussüsteemide ehitisi ei ole ning ei ole põhjust eeldada mõju läheduses asuva metsamaa pinnaseniiskusele, kuid alternatiivi 2 ja 3 ala jääb maaparandussüsteemide alale. Alternatiivi 2 korral tuleb tagada piirkonnas säilivatel metsamaadel metsa kasvatuseks sobivad pinnase niiskustingimused. Alternatiivi 3 korral ei ole eeldatavalt võimalik jätkata põllumajanduslikku tegevust Aasa ja Aru katastriüksusel, seega ei ole ümbritseval alal pinnase niiskustingimuste säilimine oluline. Alternatiivi 2 ja 3 korral tuleb tagada põhja pool asuvatelt metsamaadelt ja põllumajanduslikelt aladelt kuivendusvett Kohtla jõkke suunavate eesvoolude toimimine. **Kui juhindutakse maaparandusseadusega (vastu võetud 16.05.2018) määratud tingimusest ja arvestatakse vajadusega maaparandussüsteemide toimimise tagamiseks, siis ei ole põhjust eeldada, et kaasneks olulist mõju pinnase niiskusrežiimile laiemal alal.**

Prügila rajamiseks peavad alal olema sobivad pinnase omadused ja tuleb rakendada sobivaid ehituslikke võtteid. Prügila ehituseks ei sobi väikese kandevõimega ja tugevalt kokkusurutavad pinnased nagu turvas, lubi ja orgaanikalt sisaldav möllikas peenliiv kuni peenliiv. Samuti on nõrgaks ehitusaluseks suurema veesisaldusega savid, mis on kohevad ja kokkusurutavad ning kus võib esineda vajumeid. Ka liigniisked (gleistunud, glei- ja turvastunud) mullad ei ole hea kandevõimega.

Alternatiivi 1 alal on valdavalt seteteks saviliiv ja liivsavi, kuid kohati võib esineda ka savi, lisaks on tehnogeensete setete all õhuke turbasegune mulla kiht. **Alal võib seega kohati esineda keerukamaid ehitustehnilisi tingimusi, millega tuleb projekteerimisel arvestada.**

Alternatiiv 2 alal on laialt levinud tugeva liigniiskuse tingimustes kujunenud leede-turvastunud muld (LG1), mida ei saa kehva kandevõime tõttu pidada prügila rajamiseks hästi sobivaks pinnaseks. Asukohaalternatiivi ala piires on võimalik ladestusala asukohta mõnevõrra nihutada, kuid suhteliselt suurele alale jääb siiski tugevalt liigniisket pinnast, mis muudab ehitustehnilised tingimused keeruliseks.

Alternatiivi 3 asukohas ei esine tugevalt liigniisket mulda ning pinnast võib pidada ehituseks sobivaks.

Kasutusperioodil ja selle järgselt on võimalik mõju pinnasele seotud pinnase reostumisega ladestatavate jäätmete tõttu. **Kavandatavas prügilas ladestatakse tahkeid jäätmeid, seega ei esine võimalust pinnase reostumiseks vedelate jäätmetega. Kasutatakse ladestusmetoodikat, mille korral moodustub tugev ja vettpidav mäemassiiv, mille puhul on nõrgvee teke minimaalne, seega on välistatud ka pinnase reostumine nõrgvee tõttu.**

Olemasoleva tööstusjäätmete prügila alal on Kohtla-Järve tööstuskompleksi jääkreostusobjekt (JRA0000002). Tegemist on varasemalt toimunud tööstusliku tegevuse ja toona kasutatud ladestusmetoodikatest tulenenud reostusega. Reostus ei ole tekkinud olemasolevas tööstusjäätmete prügilas praegu kasutatava ja kavandatavas prügilas kasutusele võetava ladestamismetoodika tagajärjel. Kohtla-Järve tööstuskompleksi jääkreostusobjektiga (JRA0000002) analoogse reostusobjekti kujunemine kavandatava prügila alale on välistatud.

6.5 MÕJU VEEKVALITEEDILE JA VEEREŽIIMILE, SH MAAPARANDUSSÜSTEEMIDE EESVOOLUDELE

Kasutusperioodil ja selle järgselt on võimalik mõju põhja- ja pinnavee kvaliteedile seotud vee reostumisega ladestatavate jäätmete tõttu. **Kavandatavas prügilas ladestatakse tahkeid jäätmeid, seega ei esine võimalust vedelate jäätmete sattumiseks vette. Kasutatakse ladestusmetoodikat, mille korral moodustub tugev ja vettpidav mäemassiiv, mille puhul on nõrgvee teke minimaalne.**

Esimene aluspõhjaline põhjaveekiht on alternatiivi 1 alal nõrgalt kaitstud ning alternatiivi 2 ja 3 alal enamikus keskmiselt kaitstud (vt joonis 14). Piirkonnas on maapinnalt esimese aluspõhjalise põhjaveekogumi keemiline seisund hinnatud halvaks (vt ptk 5.5). Tööstusjäätmete prügila rajamisel on oht pinnase, pinna- ja põhjavee reostumiseks prügilast sademeveega väljaleostuvate saasteainetega, kuid võimalik mõju oleneb rajatavast alustarindist ja ladestamisel kasutatavast tehnikast. Prügila rajamisel tuleb igal juhul kõikide asukohaalternatiivide puhul rakendada meetmeid ohu välistamiseks ja arvestada keskkonnaministri 29.04.2004 määruses nr 38 esitatud nõudeid. **Alternatiivi 1 alal on küll põhjavee kaitstus nõrgem, kuid oht põhjavee reostumiseks tuleb igal juhul minimeerida nõuetekohase prügila aluse rajamisega. Võimalikku mõju põhjavee kvaliteedile võib seega pidada kõigi asukohaalternatiivide korral sarnaseks ja väheseks.**

Olemasoleva tööstusjäätmete prügila alal on Kohtla-Järve tööstuskompleksi jääkreostusobjekt (JRA0000002). Tegemist on varasemalt toimunud tööstusliku tegevuse ja toona kasutatud ladestusmetoodikatest tulenenud reostusega. Reostus ei ole tekkinud olemasolevas tööstusjäätmete prügilas praegu kasutatava ja kavandatavas prügilas kasutusele võetava ladestamismetoodika tagajärjel. Kohtla-Järve tööstuskompleksi jääkreostusobjektiga (JRA0000002) analoogse reostusobjekti kujunemine kavandatava prügila alale on välistatud.

EELIS-sse kantud olmevee kaevud asuvad asukohaalternatiivide aladest vähemalt 0,5 km kaugusel. Arvestades, et rakendatakse meetmeid põhjavee reostuse minimeerimiseks, ei ole põhjust eeldada mõju lähimate olmeveekaevude veekvaliteedile. Samas on asjakohane kavandada detailse lahenduse etapis meetmeid põhjavee seireks.

Tööstusjäätmete prügila rajamisega võib kaasneda vajadus maaparandussüsteemide ümberehitamiseks ja sademevee juhtimiseks maaparandussüsteemi eesvoolu. **Maaparandussüsteemide toimimist mõjutavate tegevuste kavandamisel tuleb juhinduda maaparandusseadusega määratud tingimusest ning selgitada**

koostöös Põllumajandus- ja Toiduametiga välja vajadus maaparandussüsteemide toimimise tagamiseks ja selleks vajalikud tegevused.

VKG OIL AS keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 kohaselt kasutatakse praegu nii tehnoloogilisest protsessist tulenevat vett, sademevett kui ka järvevett. Kavandatava prügila rajamisel soovitakse jätkata senist erialaekspertide poolt välja töötatud ja praktikas tõhusaks osutunud lahenduse kasutamist. Kavandatavas prügilas on tuha ladestamiseks kavas niisutamisel kasutada tootmises tekkivat kvaliteedinõuetele vastavat puhastatud tööstusvett, ladestusalalt kogutavat sademevett või varuvariandina Konsu järvest võetavat pinnavett (veevõtt toimub OÜ-le VKG Energia keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-204118 alusel)

Keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 kohaselt seob 1 kg TSK tuhka 0,48 l vett. Loa põhjal on põlevkivikoldetuha kogus 2 100 000 t/a, mille kohta on hinnanguline veekulu 1 008 000 m^3/a. Teistest keskkonnaprojektidest pärit jäätmete ladestamisel on veekulu pigem väiksem ja kogukulu oluliselt ei mõjuta.

OÜ-le VKG Energia keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-204118 kohaselt on Konsu veehaardest aastane lubatud veevõtt kokku 7 500 000 m^3/a. Kavandatava prügila rajamisel veevõtt ei suureneks ning järvevee võtmine jätkuks OÜ VKG Energia poolt. Vajalik taristu pinnavee kasutamiseks olemasolevas prügilas on rajatud ja kavandatava prügila rajamisel on võimalik pikendada olemasolevat veetrassi.

IPT Projektijuhtimine OÜ (2014) uuringu põhjal on võimalik tootmises tekkiva heitvee kasutamine tuha niisutamiseks. Heitvee kasutamisel seotakse vees sisalduvad orgaanilised reostavad ühendid tuha tsementeerumisel ära kivistuvas tuhamassis, seega ei kaasne vee kasutamisega täiendavat reostusohtu. Varasemate uuringutega on kindlaks tehtud ladestamiseks vajalik veekogus, nii et lisatav vesi seotakse tuha tahkestumisel ja seda ei juhita keskkonda. Tuha niisutamisega ei kaasne seega mõju kogumisbasseinidesse kogutava vee kogusele ega kvaliteedile.

Kavandatavas prügilas kogutakse sademevesi ladestusalalt kogumisbasseini, millest on vett võimalik juhtida konveieri otsa juurde ümberlaadimissõlme, et kasutada vett tuha niisutamiseks. Sademeterohkel perioodil, kui vett tuha niisutamiseks ei kasutata, võib olla vajadus liigse vee ärajuhtimiseks. Prügila rajamisel tuleb kavandada piisava mahutavusega kogumisbassein, mis mahutab sademeterohkete perioodide ja intensiivsete sademete korral piisvalt vett, et vältida liigse vee ärajuhtimisel ekstreemseid vooluhulki.

Vee ärajuhtimise kavandamisel arvestatakse paralleelselt kahe võimalusega olenevalt vee kvaliteedist: vett on võimalik juhtida suublasse või vett tuleb juhtida reoveepuhastisse. Kui selgub, et sademevesi ei vasta loodusesse laskmiseks lubatud veele esitatud kvaliteedinõuetele, juhitakse vesi pumpla ja survetrassi abil reoveepuhastisse. Kui vee kvaliteet on piisavalt hea, on võimalik suublasse juhtimine. Sademevee juhtimine suublasse on võimalik, kui vee kvaliteet vastab keskkonnaministri 08.11.2019 määruse nr 61 „Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused“ nõuetele. Veekäitluse lahenduse mõju on erinevate asukohaalternatiivide puhul analoogne ning on arvestatud, et igal juhul järgitakse keskkonnaministri 08.11.2019 määruse nr 61 nõudeid. **Täpsem veekäitluse lahendus tuleb näha ette tegevuse kavandamise järgmistes etappides.**

Alternatiivi 1 ala edelanurgas on kattuvus maaparandussüsteemi eesvooluga, kuid alaga kattuvus on väikeses ulatuses ning kavandatava tegevuse puhul otsene mõju maaparandussüsteemidele puuduks. Alternatiiv 2 ja 3 hõlmavad maaparandussüsteemide ala, kuhu jäävad ka eesvoolud, seega kaasneb otsene mõju

maaparandussüsteemide toimimisele. Mõju oleneb eesvoolude valgalast ja ka ladestusala paigutusest alternatiivi alal.

Prügila sademevee kogumisbasseinist üleliigse vee ärajuhtimiseks kasutatakse alternatiivi 1 puhul eeldatavalt olemasoleva tööstusjäätmete prügilaga seotud kraave. Eeldatavalt juhitakse vesi nn VKG kraavi kaudu maaparandussüsteemi 1107070010010 eesvoolu, mille kaudu jõuab vesi Kohtla jõkke.

Asukohaalternatiivi 2 alale jäävad maaparandussüsteemi 1107070010010 eesvoolu lõigud ROODU 1 ja TUHAVÄLJA 1. Eesvool kogub kuivendusvee ka põhja pool asuva maaparandussüsteemi alalt ja juhib selle allavoolu Kohtla jõkke.

Alternatiivi 3 puhul ei ole tõenäoliselt võimalik paigutada ladestusala ja sademevee kogumisbasseini nii, et vältida maaparandussüsteemi 1107110020020 eesvoolu ÜHISJÕUD 2 ümberehitamise vajadust. **Alale jääv eesvool on seotud vaid Aasa ja Aru katastriüksusega ning kuna alal on alternatiivi 3 valimisel põllumajandusliku tegevuse jätkamine ebatõenäoline, siis puudub eeldatavalt vajadus maaparandussüsteemi toimimiseks endisel kujul.**

Nii alternatiivi 2 kui ja 3 puhul on oluline tagada läheduses asuva maaparandussüsteemi 1107110020000 eesvoolu (Varbe peakraavi) toimimine. Tegemist on riigi poolt korras hoitava eesvooluga, mille kaudu juhitakse Kohtla jõkke kuivendusvesi ka põhja pool asuvatelt metsamaadelt ja põllumajanduslikelt aladelt. Mõlema alternatiivi puhul on ladestusala ja sademevee kogumisbassein võimalik asukohaalternatiivi alale paigutada nii, et välditakse tegevusi eesvoolu piiranguvööndis. **Otsest mõju eesvoolu toimimisele ei ole seega põhjust eeldada. Mõlema alternatiivi korral võib olla vajalik kavandada kogumisbasseinist üleliigse vee ärajuhtimine Varbe peakraavi.**

Kavandatud transporditee rajatakse suures ulatuses olemasolevale teesihile, mille ääres on olemasolevad kraavid. **Taristu rajamisel võib olla vajadus kraavide rekonstrueerimiseks või uute kraavide rajamiseks, kuid olemasoleva teetrassi kasutamisel on kaasnev mõju maaparandussüsteemidele ja pinnaveekvaliteedile vähene.**

6.6 MÕJU BIOLOOGILISELE MITMEKESISUSELE JA POPULATSIOONIDELE, TAIMEDELE NING LOOMADELE

Asukohaalternatiivide ala määramisel välistati teadaolevad (EELIS, 07.06.2022) kaitsealuste looma- ja taimeliikide leiukohad ning välditi metsa väärislepaikasid ja vanemaid metsaeraldisi, kus esineb kõrge väärtusega taimekooslusi, ja nende lähiümbrust, et vältida seeläbi olulise negatiivse mõju esinemist. 2023. aasta alguses on EELIS-sse kantud mitmeid alternatiivi 2 alal asuvaid II ja III kaitsekategooria taimeliikide leiukohti, mis on tuvastatud 2022. aasta juulis tehtud vaatlustel (EELIS, 02.03.2023). Asukohaalternatiivide määramisel ei olnud nende kaitsealuste liikide leiukohad teada. **Alternatiivi 1 ja 3 alad on looduskaitseliselt väärtuslikest aladest väljaspool, vältides seeläbi olulise negatiivse mõju esinemist. Alternatiivi 2 puhul võib selgunud kaitsealuste liikide leiukohtade tõttu eeldatavalt esineda oluline mõju looduskaitselistele väärtustele.**

Tööstusjäätmete prügila rajamisega kaasnev mõju taimestikule on otseselt seotud ehitustöödega. Ehitustööde käigus hävineb prügila ja kaasneva taristu ehitusaladel olemasolev taimkate. Lisaks kahjustub ehitustööde piirkonnas taimkate laiemal alal masinatest põhjustatud tallamise tõttu. Tööstusjäätmete prügila rajamisega kaasnev negatiivne mõju lindudele ja loomadele avaldub eelkõige elupaikade hävimise kaudu, aga ka toitumisalade kadumise ja loomade liikumise takistamise kaudu.

Alternatiivi 1 ala on kunstlikult tekitatud, pinnas rikutud ning botaaniline väärtus alal puudub. Alale kujunenud hõre taimestik ei ole tõenäoliselt loomade jaoks oluliseks elu- või toitumispaigaks, kuid veeala on tõenäoliselt sobiv lindude rändepeatumispaigaks. **Siiski ei ole põhjust eeldada, et ala kasutusele võtmine oleks oluliseks mõjuks lindudele. Looduslähedasi alasid lindude toitumis- ja peatumispaigaks leidub ka mujal lähikonnas ning ühtlasi on inimtegevuse intensiivistumine alal otsustatud juba varasemalt kaevandamise loa väljastamisel.**

Alternatiivi 3 alal kasvavad põllukultuurid ja alal ei ole botaanilist väärtust. Mitmekesisust lisavad küll põllusaared ja kraavide ümbruse taimestik, kuid ala on siiski põllumajandusest tugevalt mõjutatud ning kaitsealuste liikide ja mitmekesise taimestiku kujunemist ei ole põhjust eeldada. **Samas on jahipiirkonna kohta saadud info põhjal sealne põllumajandusmaastik oluliseks loomade liikumise ja toitumise kohaks.**

Alternatiivi 2 ala on aktiivselt majandatav metsamaa, millest enamik on olulise kuivenduse mõjuga. Leidub metsaosi, mis on suhteliselt loodusliku ilmega, mitmerindelised ja kuivendusest vähem mõjutatud ning kus leidub ka vanemaid haabasid, mis võivad sobida kaitsealuste liikide elupaigaks. **Tegu ilusa tervikliku metsamassiiviga, mis on oluline loomade ja metsalindude elupaiga ja toitumiskohana ning liikumisteena. Kui metsamajandamisel säilitatakse metsa sidusus (mitte liiga suured raielangid, nende hajus paiknemine, raiete mitte liiga sage ajastamine), võimaldab ala kaitsealuste ja muude väärtuslike liikide, ka jahiloomade levikut ja lindude pesitsemist. 2023. aasta alguses on EELIS-sse kantud mitmeid alternatiivi 2 alal asuvaid II ja III kaitsekategooria taimeliikide leiukohti (EELIS, 02.03.2023).**

Alternatiivi 2 alast *ca* 0,1 km kaugusele jääb kaks EELIS-sse kantud vääriselupaika (EELIS, 07.06.2022):

- VEP157100 – tegemist on 2,11 ha suuruse riigiomandis oleva märgalade männikud ja kaasikud (C3) tüüpi vääriselupaigaga, kus on määratletud sinihelmika kasvukohatüüp (1313). Vääriselupaiga puhul on nõrga mõjutegurina nimetatud kuivendus ja läheduses asuv lageraielank. EELIS-sse kantud majandamise info kohaselt ei tohi alal puid raiuda;
- VEP157099 – tegemist on 6,13 ha suuruse riigiomandis oleva märgalade männikud ja kaasikud (C3) tüüpi vääriselupaigaga, kus on määratletud sinika kasvukohatüüp (1323). Vääriselupaiga puhul on nõrga mõjutegurina nimetatud kuivendus ja läheduses asuv lageraielank.

Keskkonnaamet on 17.01.2022 kirjas nr 6-5/21/24133-2 märkinud, et asukohaalternatiivide määramisel tuleb arvestada, et mõju võib avaldada ka vääriselupaiga piiridest väljajääv tegevus. Tegemist on märgalade männikud ja kaasikud vääriselupaikadega, mille puhul on mõjutegurina nimetatud kuivendus ja läheduses asuvad lageraielangid. Tööstusjäätmete prügila rajamisel võib seega olla oluliseks ehitustegevuse ja rajatavate kraavidega kaasnev mõju pinnaseniiskusele ja lageda ala tekitav raadamine.

Vääriselupaika VEP157100 ja alternatiivi 2 ala eraldab kaks olemasolevat kuivenduskraavi. Tegemist on toimivate ja suhteliselt sügavate maaparanduskraavidega. Prügila rajamisega kaasnev ehitustegevus, prügila ümber rajatav kraav ja ka hooldustee rajamine võib mõjutada pinnase niiskusrežiimi ümbruses, **kuid vääriselupaiga ümbrus on juba praegu mõjutatud olemasolevatest maaparanduskraavidest ning on ebatõenäoline, et tööstusjäätmete prügila rajamise mõju võiks olulisel määral vääriselupaigani ulatuda.**

Vääriselupaiga ümbruses on hiljuti toimunud lageraie suhteliselt suurel alal (joonis 37). Lageraielangid mõjutavad nii vääriselupaiga mikrokliimat tuulele avatuse tõttu kui ka metsaalade sidusust. **Olenevalt ladestusala või kogumisbasseinide paigutusest võivad vääriselupaiga ümbruse metsaeraldised jääda põllu, tööstusjäätmete prügila ja lõunas asuva elektriliinide aluse lageda ala vahele. Eraldatus teistest metsaaladest võib vääriselupaika mõjutada.**

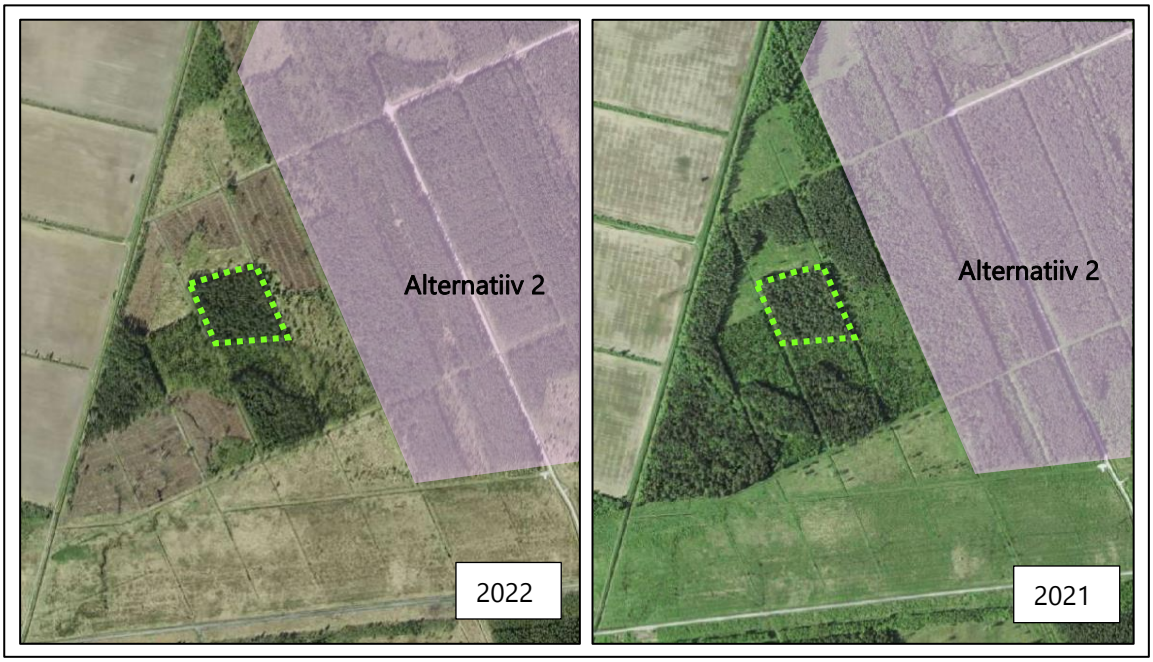

Joonis 37. Vääriselupaiga VEP157100 ümbrus 2022. aastal Maa-ameti kiirortofotol (Maa-ameti fotoladu, 03.06.2022) ja 30.05.2021 ortofotol (Maa-amet, 03.06.2022)

Vääriselupaik VEP157099 asub alast põhjas olemasolevast teetrassis põhja pool. Ka selle vääriselupaiga puhul on olemasoleva kraavituse tõttu tööstusjäätmete prügila rajamise kuivendav mõju ebatõenäoline. Ala sidusus teiste metsaaladega on tagatud põhja poolt ning eeldatavalt tööstusjäätmete prügila vääriselupaigale mõju ei avaldaks. **Küll aga võib kumulatiivne mõju avalduda, kui teiste piirkonnas kavandatavate tegevuste koosmõjul metsaala sidusus ikkagi väheneb.**

Asukohaalternatiivide piirkonnas on teada kanakulli leiukoht ja lind võib alasid kasutada toitumiseks. Kanakulli kaitse tegevuskava (2022) kohaselt sobivad toitumisalaks nii metsa- kui kultuurmaastikud, piirkonniti on olulised ka veekogud ja sood. Kõige olulisemaks toitumisalaks peetakse metsa. Kanakulli toidu koostis on väga mitmekesine, sisaldades peamiselt linde ja imetajaid, mõnel pool ka roomajaid ja teisi selgroogseid. Kanakulli sagedamateks saakliikideks on läbi aegade olnud keskmise suurusega linnud, imetajatest on saakloomade seas olnud peamiselt oravad ja jänesed. **Alternatiivide aladest on linnule sobivaimaks toitumisalaks alternatiivi 2 ala, kuid alternatiivi 1 ala võib sobida läheduse tõttu. Üldiselt on piirkonnas siiski piisavalt linnule sobivat toitumisala, seega ei kaasne ühegi asukohaalternatiivi puhul olulist mõju kanakullile. Küll aga võib kumulatiivne mõju avalduda, kui teiste piirkonnas kavandatavate tegevuste koosmõjul väheneb linnule toitumiseks sobivaima metsaala pindala olulisel määral.**

6.6.1 Mõju rohelise võrgustiku toimimisele

Bioloogilise mitmekesisuse säilimine on tagatud, kui elupaigad ja liikide levikukohad on omavahel seotud ning toimivad ühtse ökoloogilise võrgustikuna, mistõttu on oluline hinnata planeeringu mõju rohelise võrgustiku sidususele.

Ida-Viru maakonnaplaneeringuga 2030+ (2016) nähti ette rohelise võrgustiku alad, mille lahendust täpsustab koostatav Lüganuse valla üldplaneering (joonis 38). Vastuvõetud üldplaneeringu (seisuga 22.12.2022) põhjal asukohaalternatiivide piirkonnas suuri muudatusi ei kavandata.

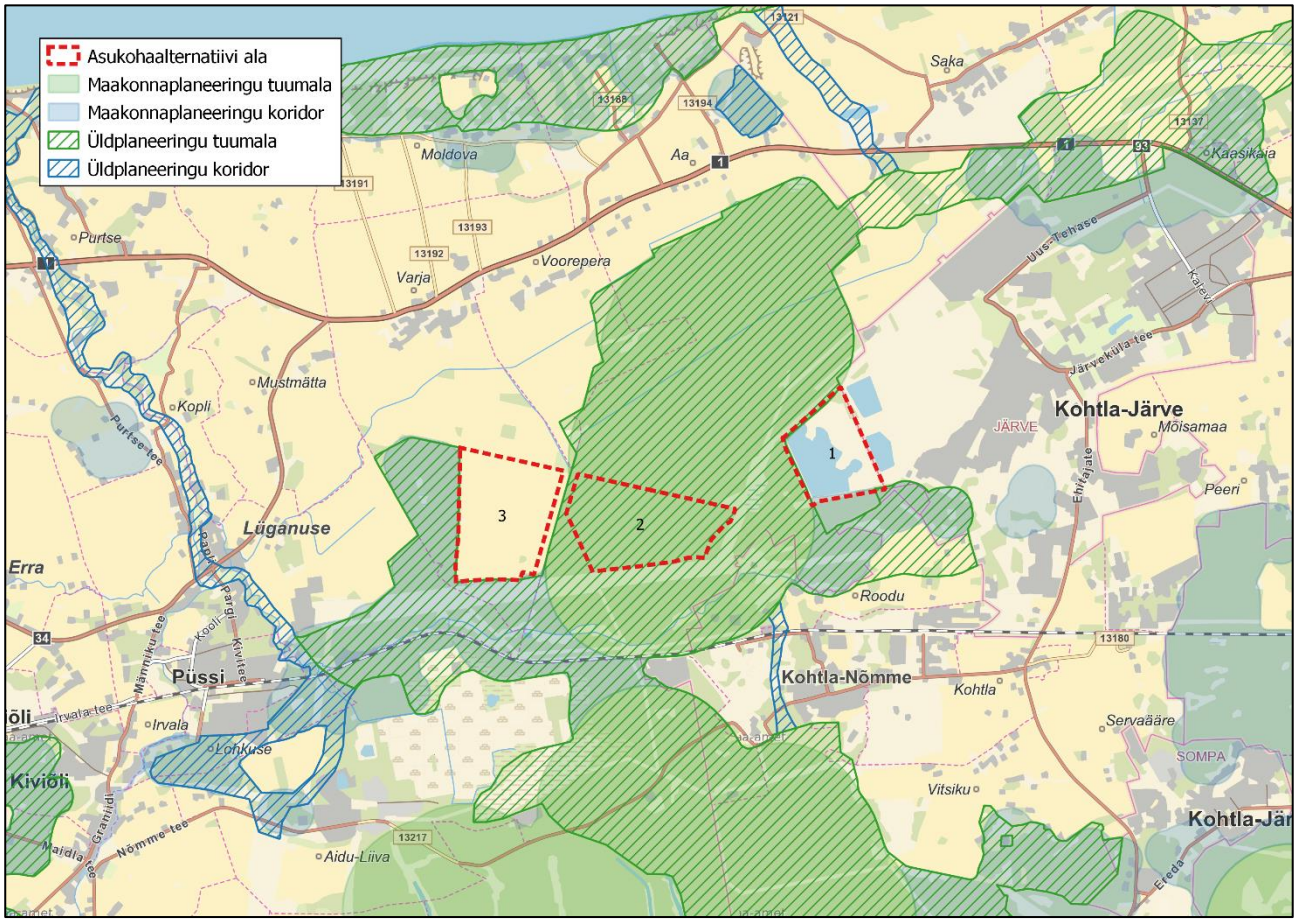

Joonis 38. Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (2016) roheline võrgustik ja koostatava Lüganuse valla üldplaneeringu roheline võrgustik (kaardikiht seisuga 30.09.2021, vastuvõetud üldplaneeringu maakastutusplaani põhjal asukohaalternatiivide piirkonnas muudatusi tehtud ei ole) (aluskaart: Maa-amet, 30.05.2022)

Vastuvõetud Lüganuse valla üldplaneeringu kohaselt on rohelise võrgustiku eesmärk Ida-Virumaale iseloomulike ökosüsteemide ja liikide säilimise tagamine; looduslike, poollooduslike jt väärtuslike ökosüsteemide kaitsmise tagamine ning säästlikkuse printsiibi jälgimine looduskasutusel. Roheline võrgustik aitab säilitada elurikkust, reguleerida klimaatilisi muutusi, hoiab alal inimesele elutähtsaid keskkonda kujundavaid protsesse (põhja- ja pinnavee teke, õhu puhastumine, keemiliste elementide looduslikud ringed jne) ja pakub elanikele puhkevõimalusi. Kogu võrgustiku toimimine toetub tugialadele, mis moodustuvad kaitse alla võetud kõrgema loodusväärtusega aladest ja metsamassiividest.

Üldplaneeringu kohaselt **tuleb tegevuste elluviimisel, mis muudavad maa sihtotstarvet või kavandavad joonehitisi, tähelepanu pöörata rohelise võrgustiku funktsioneerimisele**. Üldplaneeringus on esile toodud, et **tugialadele ja koridoridele pole soovitatav uute teatud taristute (kiirteed, prügilad, jäätmehoidlad ja teised kõrge keskkonnariskiga objektid) ulatuslik rajamine.** Juhul, kui uute taristute rajamine on vajalik või vältimatu, tuleb planeeringu käigus hoolikalt valida rajatiste asukohta ning koostada keskkonnamõjude strateegiline hindamine. Ladestusala rajamiseks tuleb määrata praegu maatulundusmaa sihtotstarbega alal sihtotstarbeks jäätmehoidla maa. Lisaks kavandatakse läbi rohelise võrgustiku ala transporditee ja lintkonveier.

ELME projekti raames on alternatiivi 2 ala ökosüsteemide seisnud hinnatud kesiseks või viletsaks ning loodusmaastiku sidusus piirkonnas on hinnatud viletsaks (ELME, 08.06.2022). Peatükis 5.8 esitatud andmed piirkonna loomastiku kohta viitad, et alternatiivi 2 ala on oluline loodmade elupaiga ja liikumisteena.

Tööstusjäätmete prügila rajamisel rohelise võrgustiku alale asendub looduslik/looduslähedane maastik ulatuslikul alal tööstusliku maastikuga, mistõttu muutub ala loomadele raskesti läbitavaks või läbimatuks. Kohtla-Nõmme jahipiirkonna kohta saadud info kohaselt on olemasoleva lintkonveieri näitel väga oluliseks ka joonobjektist põhjustatud populatsioonide killustatus, mis viib populatsiooni nõrgenemiseni.

Asukohaalternatiivi 2 ala jääb kogu ulatuses rohelise võrgustiku alale. Ala piires on võimalik ladestusala asukohta mõnevõrra nihutada, kuid ala jääb igal juhul rohelise võrgustiku tugialast ümbritsetuks. Piirkonnas on praegu rohelise võrgustiku tugiala laius ida-läänesihiliselt vähemalt 3 km. Alternatiivi 2 korral säilib alast idas rohelise võrgustiku metsamaa laiuseks *ca* 1 km. Olenevalt ladestusala paigutusest on võimalik idas säilivat metsamaad laiendada või säilitada ligi 0,5 kuni 1 km laiune metsavöönd alast läänes. Samas tuleb seejuures arvestada ka idas säilivat metsamaa vööndit läbiva transporditrass mõjuga. **Tööstusliku ala kujunemine rohelise võrgustiku alale mõjutab oluliselt rohelise võrgustiku toimimist nii looduslik/looduslähedase ala vähenemise kaudu kui ka ala ümbruses kaasnevate häiringute kaudu. Täiendava mõju lisab transporditrass, mis ala sidusust lõhub.**

Üheks rohelise võrgustiku eesmärgiks on ka rekreatiivsete teenuste pakkumine. Alternatiivi 2 alal on looduse virgestusväärtuse hinnang vahemikus 2 kuni 7 (hindepallide võimalik vahemik -2 kuni 8). Alal on kohati suhteliselt kõrge pohlade, mustikate, metsvaarikate ning söögiseente pakkumine (ELME, 08.06.2022). Lisaks on tegemist aktiivselt kasutatava jahialaga, mis alternatiivi 2 korral enam kasutatav ei ole. Alternatiivi 2 korral säilib ümbruses metsaala, kuid piirkonna rekreatiivne väärtus väheneb oluliselt.

Täiendavalt avaldub rohelisele võrgustikule kumulatiivne mõju, kuna piirkonda on maakonnaplaneeringuga kavandatud maantee trassikoridor ning kavandatakse ka biotoodete toomiskompleksi ja tuulepargi rajamist. Kavandatavate tegevustega kaasneb samuti metsaala vähenemine või rohelise võrgustiku ala kvaliteedi halvenemine häiringute tõttu.

Alternatiivi 1 ja 3 ala ei ole üldiselt rohelise võrgustikku hõlmatud, kuid tegemist on piirnevate aladega. Alternatiivi 1 kattub rohelise võrgustiku alaga väikeses ulatuses ala põhja- ja lõunaserval. Maastiku muutus ja suurenev kasutusaktiivsus mõjutab mõnevõrra ka ümbritseva rohelise võrgusikku ala kvaliteeti. Mõlema alternatiivi ladestusalad piirnevad koostatava üldplaneeringu rohelise võrgustiku tugialaga ning on üldiselt eeldatavalt sarnase mõjuga rohelise võrgustiku kvaliteedile. **Looduslikud ja looduslähedased alad rohelise võrgustiku ümbruses toetavad võrgustiku toimimist. Alternatiivi 3 ala on jahipiirkonna kohta saadud info põhjal loomadele oluliseks liikumis- ja toitumisalaks.**

Transporditee ja lintkonveieri rajamisega ei kaasne olulist mõju taimestikule, kuna tegemist on olemasoleva teesihiga, kuid lintkonveier võib takistada loomade liikumist nii füüsilise tõkkena kui ka häiringute allikana. Loomade liikumise võimaldamiseks on võimalik teha konveieri ja maapinna vahele liikumiskäike väiksemate loomade jaoks ning võimaldada suuremate loomade liikumist konveieri tõstmise või silla abil. Sarnast praktikat on kasutatud VKG Kaevandused OÜ põlevkivi transportimise konveieri puhul. **Alternatiivi 3 puhul lõikab transporditrass rohelise võrgustiku ala ida-läänesihiliselt täies ulatuses läbi. Mõju avaldumine on paratamatu, kuid mõju saab leevendada arvestades konveieri lahenduse puhul vajadusega võimaldada loomade liikumist.**

6.7 MÕJU ÕHUKVALITEEDILE, SH MÕJU MÜRATASEMELE JA LÕHNA ESINEMINE

Tööstusjäätmete prügila rajamisega kaasnev mõju õhukvaliteedile on seotud ehitustegevusel ning prügila kasutamisel tekkiva müra ja õhku paisatavate saasteainete, sh tolmuga.

Tööstusjäätmete prügila kasutamise perioodil on müra seotud jäätmete ladestusalale transportimisega ja veomasinatega, mida kasutatakse ladestusalal. Müra teke on väiksem, kui jäätmete transpordiks ladestusalale kasutatakse lintkonveierit, kuid kohati võib olla vajadus ka kallurite kasutamiseks. Ladestusalal kasutatakse kallureid jäätmete ladestusalale paigutamiseks. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis ei ole täpselt teada, millised müraallikad tegevusega kaasnevad ja milline on kaasnev liiklussagedus. Asukohaalternatiivide alad ja ka kavandatav transporditrass jäävad vähemalt *ca* 0,7 km kaugusele elukondlikest hoonetest. **Keskkonnaministri 16.12.2016 määruses nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid" kehtestatud piirväärtuste ületamine on asustuse kauguse tõttu ebatõenäoline. Välditud on tihedalt asustatud piirkondi, kus võiks kavandatav tegevus tõenäolisemalt põhjustada inimesi häirivat müra.**

Keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 kohaselt päevasel ajal ehitusmüra osas piirväärtust kehtestatud ei ole, ehitusmüra piirväärtusena rakendatakse kell 21.00–7.00 asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtaset. Ehitustöödel on võimalik välistada müranormide ületamine tehes töid päevasel ajal. **Häiringuid võib siiski põhjustada ehitustöödega seotud transport, kuna ehitustööde etapis kasutatakse ka olemasolevaid teid, mis läbivad tihedamalt asustatud alasid. Tegemist on ajutise mõjuga, mis lakkab tööde lõppemisel.**

Nii ehitus- kui ka kasutusperioodil kaasneb veo- ja ehitusmasinate kasutamisega heitgaaside väljutamine välisõhku ning tolmu levik teedelt ja prügila alalt. Mõju avaldub eelkõige masinate ja liikumisteede ning ehitusplatsi vahetus ümbruses ja väheneb kaugemale liikudes järk-järgult. Ehitustöödel on oluliseks pinnasetöödel ja materjalide vedamisel tekkiv tolm. Kasutusperioodil esineb tolmu teket ladestatava materjali prügilasse paigutamisel ja prügilas ladestatud materjali pealmise kihi tolmamisel. **Ei ole põhjust eeldada, et ehitustegevuse või transpordiga kaasneks olulist mõju heitgaaside leviku tõttu. Kuid teedelt ja ladestusalalt tolmu levik võib põhjustada märkimisväärseid häiringuid, mistõttu tuleb rakendada meetmeid tolmamise vähendamiseks (nagu kastmine).**

Keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 81 „Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed" kehtestab lõhnaaine esinemise hindamise korra, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed. Lõhnaaine esinemise häiringutase on aasta lõhnatundide osakaal kogu aasta tundidest, millest alates loetakse lõhnaaine esinemine oluliseks keskkonnahäiringuks. Standardit EVS 886-1 kasutades loetakse üheks lõhnatunniks tunnikeskmise lõhnaaine kontsentratsiooni 0,25 OU/m³ ületamist. Standardit EVS 886-1 või standardi EVS 888 rastermeetodit kasutades on lõhnaaine esinemise häiringutase vastuvõtja juures 15% aasta lõhnatundidest.

Kohtla-Järve välisõhus on väävliühendite ja lõhnaainete foonilised tasemed kõrgemad kui mujal Eestis. Lõhna esinemine on ja jääb Kohtla-Järvel probleemteemaks. Olemasoleva tööstusjäätmete prügila sulgemise järel lõhna teke väheneb, kuid prügila jääb jätkuvalt oluliseks lõhnaallikaks (EKUK, 2016).

Olemasoleva tööstusjäätmete prügila lõhna teke on eelkõige seotud kuumenemiskolletega, millest immitseb välisõhku vesiniksulfiidi, mis on ladestusala maetud jääkorgaanika hapnikuvaese pürolüüsi tulemus. Kavandatava tööstusjäätmete prügila puhul kasutatava ladestamistehnoloogia puhul on kuumenemiskollete teke välistatud. Ladestamisel seotakse lõhna domineerivaks komponendiks olev vesiniksulfiid TSK tuha tsementeerumisel sulfaatsesse vormi ning vesiniksulfiidi ei eraldu. **Jäätmete ladestamisel võib mõningane lõhna teke siiski esineda, näiteks seoses teistelt jääkreostusobjektidelt toodavate jäätmete ladestamisega.**

Tolmu ja lõhna levikut ladestusalalt mõjutab ala avatus tuultele. Alternatiivi 2 ja 3 ala lõunaservale jääb lage elektriliinide alune ala ning alternatiivi 3 puhul on alast põhjas avatud põllumaad. Eestis on valdavaks läänekaare tuuled, mille korral mõjutab alternatiivi 1 puhul tolmu ja lõhna levikut Kohtla-Järve linna suunas olemasoleva tööstusjäätmete prügila reljeef. **Üldiselt on alternatiivi 3 ala tuultele kõige enam avatud. Samas tuleb arvestada, et tööstusjäätmete prügila reljeefi tõttu ei ole prügila kasutamise hilisemates etappides puittaimestiku mõju tuule takistamisel enam nii oluline.**

Alternatiivi 1 alale prügila rajamisel lisandub olemasolevate õhusaasteallikate lähedusse uus allikas ja avaldub kumulatiivne mõju. Valdavate läänetuulte tõttu on lõhna esinemine alternatiivi 1 korral tõenäolisem Kohtla-Järve linna suunas. Kavandatava tööstusjäätmete prügila lõhna teke on võrreldes olemasoleva tööstusjäätmete prügilaga tagasihoidlik. Võrreldes olemasoleva tööstusjäätmete prügilaga on lõhna ja tolmu levik linna suunas vähem intensiivne, kuna distants on suurem ja olemasolev prügila mõjutab õhu liikumist. Samas on läheduses ka Roodu küla majapidamised, mille juures olemasoleva ja kavandatava prügila mõju õhukvaliteedile kumulatiivselt avaldub.

Alternatiivi 2 ja 3 puhul on ümbruses olemasolevaid õhusaaste allikaid vähem ja probleemide esinemine vähem tõenäoline. Samas suureneb ala, kus tööstus õhukvaliteeti mõjutada võib.

6.8 MÕJU INIMESE TERVISELE JA HEAOLULE

Mõju inimese tervisele ja heaolule võib avalduda müratasеme muutumise, õhukvaliteedi halvenemise, vibratsiooni esinemise ja joogivee kvaliteedi halvenemise ning visuaalse mõju kaudu. Oluliseks on järgmiste õigusaktide sätestatud piirväärtused:

- sotsiaalministri 24.09.201 määrus nr 61 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollnõuded ning analüüsimeetodid“;
- sotsiaalministri 17.05.2002 määrus nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“;
- keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja müratasеme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“;
- keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 81 „Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed“;
- keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 75 „Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamispiirid“.

Mõju vältimiseks ja minimeerimiseks on välditud asukohaalternatiivide määramisel tihedamalt asustatud alasid. **Asukohaalternatiivide alad ja ka kavandatud transporditrass jäävad vähemalt *ca* 0,7 km kaugusele elukondlikest hoonetest ning tänu piisavale vahemaale ei ole olulise mõju avaldumine inimese tervisele ja heaolule tõenäoline.**

Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (vastu võetud 16.02.2011) kohaselt on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. Keskkonnahäiring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Igaüks peab rakendama meetmeid oma tegevuse või tegevusetusega põhjustatava keskkonnahäiringu vähendamiseks niivõrd, kuivõrd seda on mõistlik eeldada. Ka keskkonnaministri 29.04.2004 määruse nr 38 § 4 kohaselt tuleb arvulise normi

piiresse jääva või arvulise normiga reguleerimata keskkonnahäiringu nagu hais, tolm, müra, aerosoolide teke, prügilapõlengud, ladestatud jäätmete tuulega kandumine, lindude, näriliste ja putukate kogunemine, vähendamiseks ja võimalusel vältimiseks rakendada kõiki asjakohaseid meetmeid, mille kulud ei ole selgelt ülemäärased.

Asukohaalternatiivid on inimese tervisele ja heaolule olulise mõju esinemise osas analoogsed, st olulist mõju on välditud majapidamiste ümber määratud puhverala abil. Võib siiski esineda ebasoodne mõju, mis oleneb häiringute esinemise tõenäosusest (vahemaa ja häiringuid leevendavad tegurid) ja häiringutest mõjutatud elanikkonna suurusest. Alternatiivi 2 puhul on elukondlikud hooned alale kõige lähemal ning läheduses asuvate majapidamiste arv suurim, mistõttu on häiringute esinemise tõenäosus suurim. Igal juhul tuleb kõigi asukohaalternatiivide puhul ette näha meetmeid võimalike häiringute vähendamiseks.

6.9 MÕJU KULTUURIPÄRANDILE

Negatiivne mõju kultuurimälestistele puudub, kuna mälestisi ja kavandatavaid mälestisi asukohaalternatiivide ega kavandatavate trasside lähedusse ei jää.

Varja küla lähiümbrus on tuntud aarete rohkuse poolest ning on võimalik, et asukohaalternatiivide alal võib samuti olla mõni seni avastamata aare. Kuna ala on osaliselt niiske ja soine, tuleb arvestada, et tööde käigus võidakse sattuda näiteks sooteedele, rabasaarel asunud asula- või pelgupaigale, sohu peidetud esemetele või rabalaipadele.

Tõenäosus arheoloogiapärandi leidmiseks või sooleidudeks on mõnevõrra väiksem alternatiivi 1 asukohas, kus on alal varasemalt nõukogude ajal tehtud ettevalmistavaid töid prügila rajamiseks.

Prügila rajamisega kaasnevatel kaevetöödel tuleb igal juhul arvestada arheoloogiliste leidude ja arheoloogilise kultuurkihi ilmsikstuleku võimalusega ja lähtuda muinsuskaitseseadusest (vastu võetud 20.02.2019) tulenevatest nõuetest (§ 31 lg 1, § 60).

Alternatiivi 1 korral ei kaasne mõju pärandkultuuri objektidele. Alternatiivi 2 ja 3 korral lõikub transporditrass pärandkultuuri objektiga Kohtla-Nõmme-Aa tee (registreerimisnumber 437:MET:001). Kaasnev ehitustegevus mõjutab pärandkultuuri objekti vaid transporditrassi ja Kohtla-Nõmme-Aa tee lõikumise kohas kitsal alal. Transporditrass kulgeb mööda olemasolevat teed, mille ehitusel on pärandkultuuri objekti juba mõjutatud. Tee ja lintkonveieri rajamine ei mõjuta seega märkimisväärsel määral Kohtla-Nõmme-Aa tee säilimist.

Alternatiivi 3 ala on ära märgitud pärandkultuuri objektina Varja maaparandusobjekt (registreerimisnumber 437:MPO:001). Pärandkultuuri objekt on hästi või väga hästi säilinud. **Alternatiivi 3 alale prügila rajamisel ei ole võimalik pärandkultuuri objektiks olevat Varja maaparandusobjekt säilitada.**

Pärandkultuuri objektide kaardistamise eesmärk on hoida elus teadmist sellest, millist kultuurilist väärtust põlised talukohad, veskid, puud ja kivid, kõrtsid, keldrid, punkrid, vanad kohanimed ja muud pärandkultuuri objektid kunagi kandnud on. **Pärandkultuuri objektid ei ole riikliku kaitse alla. Pärandkultuuri objektide andmestik on mõeldud töövahendiks planeerimisotsuste tegijatele, et võimalusel vältida pärandkultuuri objektide hävimist.**

6.10 MÕJU KLIIMAMUUTUSTELE JA KLIIMAMUUTUSTEGA ARVESTAMINE

Kliimamuutuste all mõeldakse eelkõige kasvuhoonegaasidest põhjustatud globaalse keskmise temperatuuri tõusu, mis omakorda toob kaasa mitmeid teisi muutusi. Maismaa ja merealade temperatuuri tõus toob kaasa

liustike sulamise, maailmamere taseme tõusu, muutuse sademete hulgas ja jaotuses maailmas, mis omakorda mõjutab väljakujunenud ökosüsteemide toimimist. Kuna inimene sõltub ökosüsteemide poolt pakutavatest teenustest, mõjutavad kliimamuutused kaudselt või otseselt ka inimeste sotsiaalset ja majanduslikku olukorda.

Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärk on muuta Euroopa 2050. aastaks kliimaneutraalseks. Euroopa kliimamäärusega (jõustunud 29.07.2021) seati uus kõrgem eesmärk vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet 2030. aastaks vähemalt 55% võrreldes 1990. aasta tasemega ning vähendada 2050. aastaks kasvuhoonegaaside netoheide nullini. EL institutsioonid ja liikmesriigid on kohustatud võtma eesmärgi saavutamiseks vajalikke meetmeid EL ja riiklikul tasandil, võttes samal ajal arvesse liikmesriikidevahelise õigluse ja solidaarsuse edendamise olulisust.

Arengustrateegia „Eesti 2035" (vastu võetud Riigikogu 12.05.2021 otsusega) üheks aluspõhimõtteks on, et aastaks 2050 on Eesti konkurentsivõimeline, teadmistepõhise ühiskonna ja majandusega kliimaneutraalne riik, kus on tagatud kvaliteetne ja liigirikas elukeskkond ning valmisolek ja võime kliimamuutuste põhjustatud ebasoodsaid mõjusid vähendada ja positiivseid mõjusid parimal viisil ära kasutada.

„Kliimapoliitika põhialused aastani 2050" (vastu võetud Riigikogu 05.04.2017 otsusega, uuendatud Riigikogu 08.02.2023 otsusega) seavad Eesti pikaajaliseks sihiks tasakaalustada kasvuhoonegaaside heide ja sidumine hiljemalt 2050. aastaks ehk vähendada selleks ajaks kasvuhoonegaaside netoheide nullini.

„Kliimamuutustega kohanemise arengukava 2030" (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 02.03.2017 korraldusega nr 62) kohaselt peame kliimamuutuste mõjude vähendamiseks esiteks vähendama kasvuhoonegaaside heidet (st võtma leevendamismeetmeid) ja teiseks peame võtma kliimamuutuste mõjuga kohanemise meetmeid (edaspidi kohanemismeetmeid) kliimamuutuste vältimatute tagajärgedega toimetulekuks. Looduskeskkonna valdkondlikuks eesmärgiks on, et muutuvas kliimas on tagatud liikide, elupaikade ja maastike mitmekesisus ning maismaa- ja veeökosüsteemide soodne seisund ja terviklikkus ning sotsiaal-majanduslikult oluliste ökosüsteemiteenuste pakkumine piisavas mahus ja piisava kvaliteediga.

Eriplaneeringu koostamise eesmärk on VKG tööstusjäätmete prügila parima võimaliku asukoha määramine ja prügila rajamise detailse lahenduse väljatöötamine. Prügila rajamine on küll seotud VKG tootmistegevusega, mis toimub keskkonnakaitselubade alusel, kuid eriplaneering ja selle KSH ei hõlma kogu tootmistegevust vaid ainult selle osa (jäätmete ladestamine) jaoks vajaliku taristu ja sellega rajamisega kaasnevat mõju. Eriplaneeringu kehtestamisega võimaldatakse prügila rajamist, kuid otsus ei taga õigust tootmistegevuseks. Eriplaneeringu ja selle KSH raames ei ole seega kogu tootmistegevuse käsitlemine asjakohane. VKG tootmistegevuse mõju hinnatakse vajadusel laialdasemalt keskkonnakompleksloa keskkonnamõju hindamise raames ning põlevkivitööstuse üldist kliimamõju hinnatakse vastavate arengukavade KSH raames.

Prügila rajamiseks on vajalik puittaimestiku eemaldamine ladestusala ja vajaliku taristu ehitusalalt. **Olenevalt valitavast asukohast on vajalik suurema või väiksema mahuline metsa raadamine, millega kaasneb süsinikku siduva taimkatte hävimine ja seega ka kaudne mõju kliimale.**

Atmosfääri kasvuhoonegaaside sisaldust mõjutab ka fossiilsete kütuste kasutamine ehitustegevuse ja prügila kasutamisega seotud transpordil. Asukoha eelvaliku tegemisel on arvestatud asukohaalternatiividega seotud kliimamõjudega üldiselt ning ei ole täpselt hinnatud transporditee pikkuse erinevusest ja raadamisala suurusest tulenevat mõju erinevust.

Prügila rajamiseks tuleb taimestik eemaldada ladestusala, seda ümbritseva kraavi ja tee ning sademevee kogumisbasseini alal. Alternatiivi 1 alal on taimestikku vähe. Alternatiivi 3 ala paikneb kasutataval põllumajandusmaal. Kuigi alternatiivi 3 korral läbib transporditrass ka metsamaid, on olemasoleva teetrassi kasutamise tõttu puittaimestiku eemaldamise vajadus vähene. **Alternatiiv 2 paikneb kogu ulatuses majandataval metsamaal ja alale prügila rajamisel kaasneb vajadus metsa raadamiseks suurel alal. Metsamaa vähendamine ei ole kooskõlas strateegiliste suundumustega kasvuhoonegaaside netoheite vähendamiseks, mis on vajalik kliimamuutuste ohjamiseks.**

Erinevate alternatiivide korral on erinev transporditee pikkust. Alternatiivi 1 korral on ligikaudne pikkus *ca* 1 km, alternatiivi 2 korral *ca* 4 km ja alternatiivi 3 korral *ca* 6 km. **Transpordist tuleneva heite ja energia kulu vähendamise seisukohast on eelistatud jäätmete ladestamine tekkekohale lähemal.**

Kliimamuutustega kohanemise arengukava kohaselt võib Eestis prognooside alusel 21. sajandi jooksul oodata temperatuuri tõusu, sademete hulga suurenemist, merepinna tõusu ja tormide sagenemist. Asukohaalternatiivide aladel ei ole tegemist üleujutatavate aladega, kuid sademeterohked perioodid ja tugevad vihmad võivad siiski probleeme põhjustada. Intensiivsete vihmasadudega võib kaasneda ka ladestatava materjali erosioon.

Olemasoleva tööstusjäätmete prügilaga seoses on tehtud uuringuid sobiva ladestustehnoloogia väljaselgitamiseks. Uuringute põhjal tagab nõlvus 1:3 ladestu püsimise. Ladestu täidetakse kihiti, nii et enne uue kihi lisamist alumine tahkestub. **Prügilale rajatakse välisvall, mis tagab nõlvade ilmastikukindluse ja dreenib sademevee kraavidesse, mille kaudu suunatakse vesi kogumisbasseini.**

Kasutamisperioodi järgselt toetab vastupidavust kliimamuutustest tulenevatele ekstreemsetele ilmaoludele ka ladestu nõlvade haljastamine. Olemasolevas prügilas on projektikohaselt ettenähtud nõlvade haljastamine hüdrokülviga. VKG on teostamas katseid, hindamaks kas ja kuidas saaks nõlvu tulemuslikkumalt haljastada kasutades regionaalse reoveepuhasti setteid. **Olemasoleva prügila nõlvade haljastamisel saadavaid teadmisi on võimalik rakendatakse kavandatava prügila puhul.**

Tugevate vihmade korral jõuab prügila suurelt pinnalt kogumisbasseini suures koguses vett. **Detailse lahenduse koostamisel tuleb täpsustada vajalik kogumisbasseini mahutavus. Arvestades kliimamuutustest tuleneva sademete hulga kasvuga, on vajalik ka üleliigse vee ärajuhtimise võimalus, et suure koormusega vihmaperioodidel oleks võimalik sademevee ärajuhtimine.**

Kliimamuutustega seostatakse ka tugevate tuulte esinemist, mis võib põhjustada intensiivset tolmu kaasakannet ladestusalalt. **Prügila käitamisel tuleb arvestada vajadusega rakendada meetmeid tolmu leviku minimeerimiseks.**

7. ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMINE

7.1 ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMISE METOODIKA

Asukohaalternatiivide võrdluseks kasutati **analüütiliste hierarhiate meetodit (*analytic hierarchy process*, edaspidi *AHP*)**.

AHP on kõige levinum KMH kirjanduses tutvustatav multikriteeriumtehnika, mida on põhjalikumalt käsitletud „Keskkonnamõju hindamise käsiraamatus" (Põder, 2017) ja Jane Adleri magistritöös (Adler, 2014). Järgnevalt on tehtud kokkuvõte meetodi kasutamisest ja eelistest keskkonnamõju hindamisel.

Meetodi töötas 1971.–1975. aastal välja Thomas L. Saaty. Tegemist on rahvusvaheliselt aktsepteeritud jõulise ja paindliku meetodiga, mida kasutatakse keeruliste otsustusprobleemide korral erinevates valdkondades. Meetod võimaldab kasutada nii kvantitatiivset kui ka kvalitatiivset informatsiooni

AHP on kvantitatiivse paariti võrdluse meetod, kus paariti võrdluse tehnikat kasutakse nii kriteeriumidele kaalude kui ka alternatiividele hindepallide leidmiseks. Analüüsi raames tehakse paariti võrdluses üksikotsustusi, mille kaudu jõutakse lõppotsustuseni.

Meetod hõlmab täpsemalt nelja peamist sammu:

1. kriteeriume võrreldakse omavahel nende suhtelise tähtsuse alusel, võrdlused ühendatakse matemaatiliselt leides igale kriteeriumile kaal. Kaalud näitavad kriteeriumide suhtelisi eelistusi või tähtsust;
2. alternatiivide paremust võrreldakse paarikaupa iga kriteeriumi suhtes ja leitakse igale alternatiivile hindepall iga kriteeriumi suhtes sarnaselt eeltoodud põhimõtetele;
3. kriteeriumide kaalud korrutatakse alternatiivide hindepalliga ja saadakse kaalutud punktid;
4. saadud punktid liidetakse iga alternatiivi jaoks kokku. Saadud summa näitab alternatiivi suhtelist paremust teiste alternatiivide suhtes.

Meetod põhineb ideel, et inimesed on võimelised paremini tegema suhtelisi kui absoluutseid otsustusi. Psühholoogide sõnul on lihtsam ja täpsem väljendada enda eelistusi kahe alternatiivi (või kriteeriumi) samaaegsel võrdlemisel kui nende kõigi paralleelsel võrdlemisel. Paariti võrdlemise üksikotsustuste tegemisel küsitakse, kumb kriteerium on „olulisem“ või kumb alternatiiv „eelistatum“. Võrdlusel mõõdetakse eelistatust suhteskaala alusel, milleks kasutatakse näiteks skaalat 0 kuni 9 (tabel 4). Üksikotsuste tegemisel saab tugineda nii eksperthinnangule (mis väljendab suhtelisi eelistusi) kui ka reaalsetele andmetele.

Tabel 4. Paariti võrdlemisel kasutatav skaala

Hindepallid	Definitsioon
1	Võrdtähtis
3	Mõõdukas paremus või tähtsus
5	Oluline paremus või tähtsus
7	Väga tugev paremus või tähtsus
9	Ekstreemne paremus või tähtsus
2, 4, 6, 8	Kompromiss kahe kõrvutise hinnangu vahel

AHP puhul on võimalik rakendada erinevaid grupiotsustusvõtteid, mis võimaldab vähendada kallutatust hinnangutes. Mitme erineva isiku kaasamine võib seega tulemused objektiivsemaks muuta.

AHP puhul tuleb ridamisi sooritada hulk paariti võrdlusi, kusjuures võrdlustulemused peaksid olema omavahel enam-vähem kooskõlas. AHP meetodi rakendamisel on võimalik hinnata üksikotsustuste järjepidevust ehk nende omavahelist kooskõla ja vasturääkivuste puudumist matemaatilisel teel kooskõlaindeksi kaudu. Kooskõlalisus kontroll võimaldab avastada vigu, vähendab numbritega manipuleerimise võimalust ja tagab seega ka usaldusväärsemad tulemused.

Paariti võrdluse tehnika kasutamisel on teistele osapooltele võimalik näidata, kuidas ja miks on lõpptulemuseni (kaalude, alternatiivide hindepallide ja paremusjärjestuseni) jõutud. Lõpptulemuseni jõudmine on

üksikotsustuste kaupa jälgitav ja läbipaistev ning võimaldab tõsta esile peamised lõppotsustuse kujunemist mõjutavad aspektid.

Lisaks AHP kvantitatiivsele esitlusele on oluline lisada ka sõnalisi selgitusi olulisemat erinevust põhjustavate aspektide kohta, mis avaldavad enim mõju lõplikele kaaludele või alternatiivide punktisummadele ja paremusjärjestusele.

7.2 ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMISE KRITEERIUMID

Esmalt määratleti kriteeriumid, mis on kavandatava tööstusjäätmete prügila ja võimalike asukohtade seisukohast olulised.

- Mõju inimese tervisele ja heaolule – mõju avaldub prügilast inimeste elukohtadeni leviva õhusaaste (sh lõhna ja tolmu) kaudu ning oleneb eelkõige elukondlike hoonete kaugusest ja mõjusfääris elavate inimeste arvust.
- Transporditrassi mõju – mõju oleneb eelkõige transporditee pikkusest ning hõlmab rändebarjääri tekkimist rohelise võrgustiku alal, transpordimüra mõju inimestele, taristu rajamise kulukust ja transpordi energiakulu.
- Mõju rohelise võrgustiku toimimisele – mõju rohelise võrgustiku toimimisele hõlmab endas loodusliku taimestiku hävimist, taimede kasvukoha ja loomade elupaiga kadumist, mõju kaitsealustele taimeliikidele, loodusliku mitmekesisuse vähenemist ja ladestusala mõju loomade liikumisele ning mõju ala rekreatiivsele kasutamisele.
- Tehnoloogilised probleemid – kriteerium hõlmab pinnase omadustega seotud ehitustehnilist keerukust, lõikumist tehniliste trassidega, pinnaveesüsteemi ümberkujundamist.
- Kavandatavad tegevused – kriteerium hõlmab mõju läheduses koostatavate detailplaneeringutega kavandatava Varja tuulepargi arendusele ja Ida-Viru maakonnaplaneeringuga kavandatavale maanteele.
- Mõju pinnasele – asukohaalternatiivide puhul hõlmatakse erineva iseloomuga pinnasega alasid, pinnase hävimine on omakorda seotud mõjuga maakasutusele.
- Mõju pinnaveele – pinnavee kvaliteedile avalduv mõju, mis on seotud liigse sademevee ärajuhtimisega.
- Mõju põhjaveele – põhjavee kvaliteedile avalduv mõju, mis on seotud nõrgvee tekkega.
- Mõju maastikule – eelkõige on tegemist visuaalse mõjuga, mille tähtsus oleneb suuresti elukondlike hoonete kaugusest ja kontrastist olemasoleva maastikuga.

Kriteeriume võrreldi omavahel paariti, mille tulemusena saadi kriteeriumide olulisust väljendavad kaalud (tabel 5). Kriteeriumide paari kaupa võrdlemist kajastab tabel 6.

Tabel 5. Asukohaalternatiivide võrdluse kriteeriumide kaalud

Kriteerium	Kaal
Mõju inimese tervisele ja heaolule	**0,213**
Transporditee pikkus	**0,213**
Mõju rohelise võrgustiku toimimisele	**0,173**
Tehnoloogilised probleemid	**0,147**
Kavandatavad tegevused	**0,115**
Mõju pinnasele	**0,054**
Mõju pinnaveele	**0,036**
Mõju põhjaveele	**0,028**
Mõju maastikule	**0,022**

Tabel 6. Asukohaalternatiivide võrdluse kriteeriumide võrdlus paari kaupa

	Kriteerium	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Suurim omaväärtus	Geomeetriline keskmine	Normeeritud geomeetriline keskmine
1	Mõju põhjaveele	1,00	0,33	0,20	0,20	3,00	0,20	0,20	0,20	0,20	0,0001	0,34	0,028
2	Mõju pinnaveele	3,00	1,00	0,20	0,20	3,00	0,20	0,20	0,20	0,20	0,0006	0,44	0,036
3	Mõju pinnasele	5,00	5,00	1,00	0,20	3,00	0,20	0,20	0,20	0,20	0,0240	0,66	0,054
4	Mõju rohelise võrgustiku toimimisele	5,00	5,00	5,00	1,00	7,00	1,00	1,00	1,00	1,00	875,0000	2,12	0,173
5	Mõju maastikule	0,33	0,33	0,33	0,14	1,00	0,20	0,20	0,20	0,20	0,0000	0,27	0,022
6	Mõju inimese tervisele ja heaolule	5,00	5,00	5,00	1,00	5,00	1,00	1,00	3,00	3,00	5625,0000	2,61	0,213
7	Transporditee pikkus	5,00	5,00	5,00	1,00	5,00	1,00	1,00	3,00	3,00	5625,0000	2,61	0,213
8	Kavandatavad tegevused	5,00	5,00	5,00	1,00	5,00	0,33	0,33	1,00	0,33	23,1481	1,42	0,115
9	Tehnoloogilised probleemid	5,00	5,00	5,00	1,00	5,00	0,33	0,33	3,00	1,00	208,3333	1,81	0,147
	Summa	34,33	31,67	26,73	5,74	37,00	4,47	4,47	11,80	9,13		12,28	1
	Summa × normeeritud geomeetriline keskmine	0,96	1,13	1,44	0,99	0,82	0,95	0,95	1,36	1,35	Summa: 9,94		

7.3 ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMINE KRITEERIUMIDE ALUSEL

Iga kriteeriumi lõikes võrreldi alternatiive paari kaupa, arvestades konkreetsete asukohtade keskkonnatingimuste ja väärtusega ning võimalike konfliktikohtadega (tabel 7). Võrdluse põhjal omistati igale alternatiivile hindepall (kaal) iga kriteeriumi suhtes.

Tabel 7. Asukohaalternatiivide võrdlus paari kaupa

Mõju põhjaveele	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Geomeetriline keskmine	Kaal/ hinne
Alternatiiv 1	1,00	1,00	1,00	1,0	0,333
Alternatiiv 2	1,00	1,00	1,00	1,0	0,333
Alternatiiv 3	1,00	1,00	1,00	1,0	0,333
Mõju pinnaveele	**Alternatiiv 1**	**Alternatiiv 2**	**Alternatiiv 3**	**Geomeetriline keskmine**	**Kaal/ hinne**
Alternatiiv 1	1,00	1,00	1,00	1,0	0,333
Alternatiiv 2	1,00	1,00	1,00	1,0	0,333
Alternatiiv 3	1,00	1,00	1,00	1,0	0,333
Mõju pinnasele	**Alternatiiv 1**	**Alternatiiv 2**	**Alternatiiv 3**	**Geomeetriline keskmine**	**Kaal/ hinne**
Alternatiiv 1	1,00	5,00	3,00	2,5	0,637
Alternatiiv 2	0,20	1,00	0,33	0,4	0,105
Alternatiiv 3	0,33	3,00	1,00	1,0	0,258
Mõju rohelise võrgustiku toimimisele	**Alternatiiv 1**	**Alternatiiv 2**	**Alternatiiv 3**	**Geomeetriline keskmine**	**Kaal/ hinne**
Alternatiiv 1	1,00	7,00	3,00	2,5	0,649
Alternatiiv 2	0,20	1,00	0,33	0,4	0,072
Alternatiiv 3	0,33	5,00	1,00	1,0	0,279
Mõju maastikule	**Alternatiiv 1**	**Alternatiiv 2**	**Alternatiiv 3**	**Geomeetriline keskmine**	**Kaal/ hinne**
Alternatiiv 1	1,00	3,00	3,00	2,1	0,600
Alternatiiv 2	0,33	1,00	1,00	0,7	0,200
Alternatiiv 3	0,33	1,00	1,00	0,7	0,200
Mõju inimese tervisele ja heaolule	**Alternatiiv 1**	**Alternatiiv 2**	**Alternatiiv 3**	**Geomeetriline keskmine**	**Kaal/ hinne**
Alternatiiv 1	1,00	3,00	1,00	1,4	0,429
Alternatiiv 2	0,33	1,00	0,33	0,5	0,143
Alternatiiv 3	1,00	3,00	1,00	1,4	0,429
Transporditee pikkus	**Alternatiiv 1**	**Alternatiiv 2**	**Alternatiiv 3**	**Geomeetriline keskmine**	**Kaal/ hinne**
Alternatiiv 1	1,00	5,00	7,00	3,3	0,731
Alternatiiv 2	0,20	1,00	3,00	0,8	0,188
Alternatiiv 3	0,14	0,33	1,00	0,4	0,081

Kavandatavad tegevused	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3	Geomeetriline keskmine	Kaal/ hinne
Alternatiiv 1	1,00	3,00	5,00	2,5	0,637
Alternatiiv 2	0,33	1,00	3,00	1,0	0,258
Alternatiiv 3	0,20	0,33	1,00	0,4	0,105
Tehnoloogilised probleemid	**Alternatiiv 1**	**Alternatiiv 2**	**Alternatiiv 3**	**Geomeetriline keskmine**	**Kaal/ hinne**
Alternatiiv 1	1,00	5,00	3,00	2,5	0,637
Alternatiiv 2	0,20	1,00	0,33	0,4	0,105
Alternatiiv 3	0,33	3,00	1,00	1,0	0,258

Kriteeriumide kaalud korrutati alternatiivide hindepalliga ja saadi kaalutud punktid. Seejärel liideti saadud punktid iga alternatiivi jaoks kokku ja saadi alternatiivide paremusjärjestus (tabel 8).

Tabel 8. Asukohaalternatiivide võrdluse tulemused

Kriteerium	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3
Mõju inimese tervisele ja heaolule	0,091	0,030	0,091
Transporditee pikkus	0,155	0,040	0,017
Mõju rohelise võrgustiku toimimisele	0,112	0,012	0,048
Tehnoloogilised probleemid	0,094	0,015	0,038
Kavandatavad tegevused	0,074	0,030	0,012
Mõju pinnasele	0,034	0,006	0,014
Mõju pinnaveele	0,012	0,012	0,012
Mõju põhjaveele	0,009	0,009	0,009
Mõju maastikule	0,013	0,004	0,004
Kaalutud punktisumma	**0,595**	**0,159**	**0,246**

Kõige kehvemaks alternatiiviks osutus alternatiiv 2, mille puhul on probleemsed nii inimestele avalduva mõju, looduskeskkonna kui ka tehnilise keerukusega seotud aspektid.

- Asukohaalternatiivi 2 ala asub täies ulatuses nii maakonnaplaneeringu kui ka vastuvõetud Lüganuse valla üldplaneeringuga (seisuga 22.12.2022) ette nähtud rohelise võrgustiku alal. Prügila rajamisel mõjutab rohelise võrgustiku toimimist otseselt metsa raadamine. Kavandatav transporditrass läbib rohelist võrgustiku ja lintkonveieri rajamisel on loomade liikumine takistatud või häiritud peaaegu kogu rohelise võrgustiku ala laiuses. Intensiivistuva inimtegevuse tõttu väheneb ka ümbruses häiringuteta metsaala. Prügila rajamine vähendaks oluliselt rohelise võrgustiku tugiala väärtust. 2023. aasta alguses on EELIS-sse kantud mitmeid alternatiivi 2 alal asuvaid II ja III kaitsekategooria taimeliikide leiukohti (EELIS, 02.03.2023).
- Asukohaalternatiivide alad ja transporditrass määrati nii, et need jäävad vähemalt *ca* 0,7 km kaugusele elukondlikest hoonetest, seega ei ole inimeste tervisele olulise mõju avaldumine tõenäoline, kuid võib esineda häiringuid, mis inimeste heaolu märkimisväärselt mõjutavad. Alternatiivi 2 puhul on inimeste tervisele ja heaolule kaasnev mõju suurim, kuna ala asub võrreldes teistega lähemal olemasolevatele elukondlikele hoonetele ning läheduses elavate inimeste arv on suurim.
- Tegemist on maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksusel asuva metsamaaga.

- Prügila rajamisega kaasneb ulatuslik metsaraie. Suure metsaala raadamine on vastuolus Euroopa Liidu kliimapoliitikast tulenevate strateegiliste sihtidega ja Eesti kliimapoliitika eesmärkidega.
- Prügila rajamisel hävineb metsa kasvuks sobilik looduslik pinnas.
- Ala langeb pöördumatult välja metsamajanduslikust kasutusest. RMK on 07.01.2022 kirjas nr 3-1.1/2021/6596 esitanud oma seisukoha metsamaa kasutamise kohta: „*RMK on seisukohal, et tööstusjäätmete prügila planeerimine metsamaadele ei ole põhjendatud kui olemasoleva prügila vahetus läheduses on sobivaid asukohti jäätmaade näol…*"

- Alternatiivi 2 korral kaasneb mitmeid tehnilisi keerukusi.
  - Tegemist on maaparandussüsteemi alaga, mistõttu võib olla vajalik suurt ala teenindava maaparandussüsteemi eesvoolu ümberehitamine.
  - Maa-ameti mullastiku kaardirakenduse põhjal on suhteliselt suurel osal alast tugeva liigniiskuse tingimustes kujunenud leede-turvastunud muld, mis muudab ehitustehnilised tingimused alal keeruliseks.
  - Kavandatav transporditrass lõikub olemasoleva sõidutee ja raudtee ning elektriliinidega.
- Alternatiivi 2 korral kaasneb mõju läheduses kavandatavatele tegevustele.
  - Läheduses asub kavandatava Varja tuulepargi ala. Tuulepargi ja tööstusjäätmete prügila kõrvuti asetsemisel tuleb arvestada, et prügilaga rajamisega kaasneb reljeefi muutus, mis mõjutab õhuliikumist ja võib seeläbi mõjutada tuulikute töö efektiivsust. Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel valminud „Kohalike omavalitsuste tuule- ja päikeseenergia käsiraamat" (SEI, 2021) selgitab võimalikku mõju järgnevalt: „*Kõik looduslikud ja tehisobjektid takistavad tuule sujuvat voolamist, vähendades tuule kiirust ja tekitades õhukeeriseid ehk turbulentse, mistõttu tuleb tuulik paigutada eemale nii puudest, majadest kui muudest tuult segavatest objektidest. Rusikareegel on, et tuuliku kõrgus peaks olema takistusest 10x kõrguse kaugusel või kaks korda kõrgem.*" Kuna tööstusjäätmete prügila kavandamine alternatiivi 2 alale võib takistada tuulepargi arendamist, ei ole see kooskõlas strateegiliste planeerimisdokumentidega määratud taastuvenergeetika valdkonna arendamiseks seatud eesmärkidega.
  - Transporditrass lõikub maakonnaplaneeringuga kavandatava maanteetrassiga, millega lõikumiseks tuleb vajadusel leida sobiv lahendus.

Alternatiivide paremusjärjestuses osutus teiseks alternatiiv 3, mille korral on probleemseks ala kaugus Kohtla-Järvel asuvast tootmiskompleksist ja transporditrassi mõju.

- Prügila rajamisel hävineb põllumajandustegevuseks sobilik pinnas ja ala langeb välja põllumajanduslikust kasutusest. Alates 09.05.2022 on maa eraomandis (Riigi kinnisvararegister, 16.05.2022) ning eeldatavalt on omanikul kavas jätkata varasemat põllumajandustegevust.
- Alternatiivi 3 ala asub põlevkiviõli tootmiskompleksist kõige kaugemal. Materjali transpordiks tuleb rajada *ca* 6 km pikkune juurdepääsutee ja lintkonveier, mille rajamise ja kasutamisega kaasnev mõju on üldiselt iseloomult sarnane alternatiivi 2 puhul avalduvale mõjule, kuid alternatiivi 3 korral on trass pikem ja seega selle mõjuala suurem. Eriti oluliseks on, et trass lõikab läbi kogu rohelise võrgustiku ala.
- Alternatiiviga 3 kaasneb tehnilisi keerukusi.

- Alternatiivi 3 ala asub maaparandussüsteemi alal, kuid see teenindab vaid põllumaad, mis prügila rajamisel eeldatavalt kasutusest välja jääb. Maaparandussüsteemi ümberehitamise vajadus eeldatavalt puudub. Ala äärde jääb riigi poolt korrashoitav ühiseesvool ning ehitustegevusel või ladestusala liigse sademevee ärajuhtimise jaoks võib olla vajadus suurt ala teenindava ühiseesvoolu ümberehitamiseks.
- Kavandatav transporditrass lõikub olemasoleva sõidutee ja raudtee ning elektriliinidega.

- Alternatiivi 3 korral kaasneb märkimisväärne mõju läheduses kavandatavatele tegevustele.
  - Alternatiivi 3 ala vahetus läheduses asub kavandatav Varja tuulepargi ala. Tuulepargi ja tööstusjäätmete prügila kõrvuti asetsemisel tuleb arvestada, et prügilaga rajamisega kaasneb reljeefi muutus, mis mõjutab õhuliikumist ja võib seeläbi mõjutada tuulikute töö efektiivsust. Ladestusala reljeefi tõttu ei ole lähedusse otstarbekas tuulikuid kavandada. Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel valminud „Kohalike omavalitsuste tuule- ja päikeseenergia käsiraamat" (SEI, 2021) selgitab võimalikku mõju järgnevalt: „*Kõik looduslikud ja tehisobjektid takistavad tuule sujuvat voolamist, vähendades tuule kiirust ja tekitades õhukeeriseid ehk turbulentse, mistõttu tuleb tuulik paigutada eemale nii puudest, majadest kui muudest tuult segavatest objektidest. Rusikareegel on, et tuuliku kõrgus peaks olema takistusest 10x kõrguse kaugusel või kaks korda kõrgem.*" Ladestusala reljeefi tõttu ei ole lähedusse otstarbekas tuulikuid kavandada. Kuna tööstusjäätmete prügila kavandamine alternatiivi 3 alale takistab tõenäoliselt tuulepargi arendamist ala läheduses, ei ole see kooskõlas strateegiliste planeerimisdokumentidega määratud taastuvenergeetika valdkonna arendamiseks seatud eesmärkidega.
  - Transporditrass lõikub maakonnaplaneeringuga kavandatava maanteetrassiga, millega lõikumiseks tuleb vajadusel leida sobiv lahendus.

Parimaks alternatiiviks on võrdluse põhjal alternatiiv 1, mis osutus enamike kriteeriumide lõikes teiste alternatiividega võrreldes eelistatuks. Alternatiiv 1 eeliseks on paiknemine juba praegu tööstusest intensiivselt mõjutatud ala vahetus läheduses. Lisaks on alal nõukogude ajal tehtud ettevalmistavaid töid prügila rajamiseks, mistõttu on ala juba inimtegevusest tugevalt mõjutatud. Alternatiivi 1 valikuga välditakse metsamaa hõivamist alternatiivi 2 korral ja põllumajanduslikus kasutuses oleva ala hõivamist alternatiivi 3 korral. Ühtlasi on tegemist tootmiskompleksile lähima alternatiiviga, kus ei ole vajalik rajada rohelist võrgustikku ja metsaala killustavat transporditrassi.

Alternatiivide võrdluses on arvestatud, et igal juhul rakendatakse kõiki vajalikke meetmeid võimaliku keskkonnariski vähendamiseks ning võimalik risk keskkonnareostuse tekkeks on seega erinevate alternatiivide puhul analoogne. Olemasoleva tööstusjäätmete prügila puhul on tegemist jääkreostusobjektina määratletud alaga, mis on seotud teatava keskkonnariskiga. Kui uus tööstusjäätmete prügila rajatakse juba olemasoleva lähedusse, on riskipiirkonda juurde haaratav ala väiksem. Alternatiivi 1 kasutamine aitab hoida võimalikest riskidest potentsiaalselt mõjutatud ala võimalikult väiksena. Ka varasemalt on lähtutud põhimõttest, et tuleks vältida uute alade kasutusele võtmist prügila rajamiseks, näiteks VKG Energia OÜ Põhja SEJ tuhaladestule rajatava uue ohtlike jäätmete prügila ühendamisel riikliku prügilaga sooviti juba prügilate all olevaid alasid maksimaalselt ära kasutada, mistõttu pakutigi välja, et uus ladestusala ühendatakse varasemalt suletud riikliku prügila aladega, et ala maksimaalselt ära kasutada.

Asukohaalternatiivide võrdluse põhjal on tugevalt eelistatud alternatiiv 1, mis asub Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise alal. Haldusorganil tuleb maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel lähtuda MaaPS § 14 tingimustest. Võrdluse põhjal eelistatud asukohaalternatiiv on VKG tööstusjäätmete prügila rajamiseks võimalik, kui tegevus on kooskõlas maapõueseaduse tingimustega.

8. EELDATAVALT OLULISELT MÕJUTATAVA KESKKONNA TÕENÄOLINE ARENG JUHUL, KUI STRATEEGILIST PLANEERIMISDOKUMENTI ELLU EI VIIDA

VKG tootmistegevuse jätkamiseks on täiendava tööstusjäätmete ladestuskoha leidmine vajalik. Kui strateegilist planeerimisdokumenti ellu ei viida, ladestatakse jäätmeid olemasolevasse tööstusjäätmete prügilasse selle ammendumiseni, kuid samaaegselt otsitakse siiski lahendusi edasise ladestusvõimaluse leidmiseks. Tööstusjäätmete ladestamine piirkonnas jätkub, kuid sellega kaasnev mõju erineb mõnevõrra olenevalt prügila asukohast ja lokaalsetest teguritest.

Alternatiivi 1 alal on tegemist Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldisega. Maavara kaevandamisväärsust ja kaevandamisega seotud keskkonnaaspekte on käsitletud lisas 2. Kaevandamistegevuse toimumine on praegu teadaoleva põhjal ebatõenäoline. Kaevandamistegevusega kaasnevaid mõjusid on kirjeldatud kaevandamise loa taotluse keskkonnamõju hindamise raames, kuid veekäitlusega kaasnev mõju oleneb valitavast tehnoloogiast ning mõju tuleb täiendavalt hinnata.

Alternatiivi 1 ala on koostatava Lüganuse valla üldplaneeringu lisa 2 „Tuuleenergeetika kavandamiseks sobivate alade kriteeriumide täpsustamine, alade määramine ja tingimuste väljatöötamine“ põhjal määratletud kui põhimõtteliselt sobiv ala tööstuslike tuulikutega tuuleparkide arendamiseks. Võimaliku tuulikupargi rajamisel tuleb arvestada kõrval asuva olemasoleva tööstusjäätmete prügila reljeefiga, mis mõjutab õhuliikumist ja võib seeläbi mõjutada tuulikute töö efektiivsust. Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel valminud „Kohalike omavalitsuste tuule- ja päikeseenergia käsiraamat“ (SEI, 2021) selgitab võimalikku mõju järgnevalt: *„Kõik looduslikud ja tehisobjektid takistavad tuule sujuvat voolamist, vähendades tuule kiirust ja tekitades õhukeeriseid ehk turbulentse, mistõttu tuleb tuulik paigutada eemale nii puudest, majadest kui muudest tuult segavatest objektidest. Rusikareegel on, et tuuliku kõrgus peaks olema takistusest 10x kõrguse kaugusel või kaks korda kõrgem.*“ Tuulikupargi rajamine olemasoleva tööstusjäätmete prügila kõrvale on seega küsitav. Üldplaneeringuga nähakse ette põhimõtteliselt sobiv alad, kuid arendusvõimalused (sh kaasnev mõju keskkonnale) selguvad detailplaneeringu, tuulepargi KSH ja uuringute käigus.

Kui kavandatavat tegevust ellu ei viida, siis jääb alternatiivi 1 ala tõenäoliselt jätkuvalt kasutuseta. Suuremaid muutusi ala iseloomus ei ole ette näha ning alal jätkub taimestiku aeglane areng.

9. RASKUSED, MIS ILMNESID KSH ARUANDE KOOSTAMISEL

Kavandatava tegevuse puhul on tegemist mastaapse tööstusobjektiga, mille jaoks vajalik ala on ulatuslik. Sobiva suuruse, keskkonnatingimuste ja mõistliku transpordikaugusega ala leidmine esialgsel eriplaneeringu alal on keeruline. Arvestades sobivate alade vähesust, kaasati alternatiivina Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. ploki ala, mis asub VKG tootmistegevuse suhtes soodsas asukohas, kuid mille kasutamise võimalus sõltub sealse maavara kaevandamisväärsusest ja riigi huvist kaevandamise vastu. KSH I etapi tulemused on seega tingimuslikud, kuna valituks osutunud alternatiivi kasutamise võimalus oleneb vastavusest

MaaPS § 14 tingimustele. Kui mäeeraldise maavara hinnatakse kaevandamisväärseks, ei ole alternatiivide võrdluse põhjal eelistatud alal prügila rajamine võimalik.

Piirkonnas on paralleelselt toimumas mitmeid planeerimismenetlusi, nagu koostatav Lüganuse valla territooriumile rajatava biotoodete tootmiskompleksi kohaliku omavalitsuse eriplaneering (algatatud Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 317) ja koostatavad Varja tuulikupargi detailplaneeringud. KSH I etapi aruande koostamisel on püütud vältida konflikte teiste kavandatavate tegevustega ja samas arvestada kumulatiivsete mõjude esinemisega. Kuna erinevates etappides koostatavate planeeringute puhul on kaasnevad kumulatiivsed mõjud ebaselged, on nendega arvestamine keerukas ning mõjuhinnangu puhul tuleb arvestada teatava ebatäpsusega.

Koostamisel on Lüganuse valla üldplaneering. Tegemist ei ole kehtiva strateegilise planeerimisdokumendiga, kuid arvestades, et varasemad planeeringud on kehtestatud pikka aeg tagasi ja suures osas vananenud, on asjakohane arvestada vastuvõetud Lüganuse valla üldplaneeringu ajakohaseima lahendusega ja Lüganuse Vallavalitsuse poolt saadava täiendava infoga. Vastuvõetud üldplaneeringu seletuskirja kohaselt arvestatakse üldplaneeringus eriplaneeringu asukoha eelvaliku käigus selgunud sobivaima asukohaga, mis kantakse üldplaneeringu lahendusse esimesel võimalusel. Kummagi planeeringu kehtestamise ajast oleneb, millised muudatused tuleb dokumentides teha planeeringulahenduste kooskõlla viimiseks.

10. KOKKUVÕTE

VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse EP ja KSH koostamine algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289 „Viru Keemia Grupi tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“.

Vastavalt PlanS § 95 lg 1 koostatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei ole üldplaneeringus määratud. VKG tööstusjäätmete prügila asukoha eelvaliku eesmärk on leida prügilale asukoht, millega oleks võimalik tagada VKG tootmistegevuse jätkamine nii, et looduskeskkonnale ja inimesele avalduv ebasoodne mõju oleks võimalikult väike. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku tegemise raames koostatakse KSH I etapi aruanne. Võimalike asukohaalternatiivide võrdlemise tulemuse põhjal tehakse ettepanek olulise ruumilise mõjuga objekti asukoha määramiseks.

Kavandatava tööstusjäätmete prügila täitmisel rakendatakse praegu olemasolevas tööstusjäätmete prügilas kasutatavat ladestusmetoodikat. Ladestut täidetakse 0,5–0,7 m tihendatavate kihtidena nii, et alumine kiht moodustab ülemisele vettpidava põhja ning pealmine alumisele vettpidava katte. Prügila kehandi välisvall rajatakse poolkoksist. Kui TSK tuha ladestamisel järgitakse eelpool kirjeldatud tööjuhist moodustub ühtlaselt tugev ja vettpidav mäemassiiv, mille filtratsioonimoodul on $<10^{-9}$ m/s, mistõttu on nõrgvee teke minimaalne. TSK tuha ladestamisel kujuneb mägi nõlvadega 1:3. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis on arvestatud vajadusega 10 ha suuruse sademevee kogumisbasseini rajamiseks ja jäätmete transporditrassi kavandamiseks.

Lähtuvalt olemasoleva tööstusjäätmete prügila täitumise monitooringust ja prognoosides olemasolevaid tootmisvõimsusi vajatakse põlevkivi ümbertöötlemise jätkamisel uut prügilat alates 2026. aastast.

Seos strateegiliste planeerimisdokumentidega

Planeeringu koostamisel tuleb arvestada, et **Ida-Viru maakonnaplaneeringuga** (2016) on piirkonda kavandatud varemkehtestatud planeeringutest maakonnaplaneeringu lahendusse sisse kantud orienteeruv maantee trassikoridor.

Piirkonda on maakonnaplaneeringuga kavandatud rohelise võrgustiku ala ning potentsiaalne tuulepargi ala. **Vastuvõetud Lüganuse üldplaneeringuga** (seisuga 22.12.2022) on varasemalt kavandatud alade paiknemist ja nendega seotud tingimusi täpsustatud. Eriplaneeringu koostamisel tuleb arvestada koostatava Lüganuse valla üldplaneeringu osas kõige ajakohasema lahendusega ja Lüganuse valla poolt antava täiendava infoga.

Prügila rajamise nõuded

Nõuded ohtlike jäätmete prügila rajamiseks on sätestatud keskkonnaministri 29.04.2004 määruses nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded". Prügila asukoha eelvaliku etapis on oluliseks põhimõte, et prügila kavandatakse kohta, kus prügilast lähtuv keskkonnaoht ja keskkonnahäiringud on võimalikult väikesed.

Keskkonnaministri 29.04.2004 määrusest nr 38 § 6 tulenevalt peab rajatava prügila kasutusiga olema vähemalt 25 aastat. Praegu tekkiva aastase jäätmete koguse ladestamisel on määruse kohaselt vajalik prügila maht 81,3 miljonit tonni, mis vastab hinnangulisele mahule 63 miljonit m^3. **Asukoha eelvalikul tuleb arvestada, et ala pindala peab nõlvusega 1:3 ladestamise korral võimaldama 63 miljonit m^3 mahuga prügila rajamise.**

Asukohaalternatiivid

Asukoha eelvalikuga tuleb teha ettepanek olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha määramiseks, kaaludes mitut võimalikku asukoha alternatiivi (PlanS § 98 lg 2). Määratleti kolm asukohaalternatiivi, mille valimisel lähtuti eeldusest, et Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. ploki ala on võimalik käsitleda reaalse alternatiivina (vt lisa 2 ja ptk 4.1.1), arvestati prügila jaoks vajaliku maa-ala suuruse (vt ptk 3.2) ja teiste teadaolevate piirangutega, nagu tehnilised trassid (elektripaigaldised ja gaasipaigaldised), veekogud ja loodusväärtused (vääriselupaigad).

Alternatiivi 1 ala hõlmab täielikult riigiomandis oleva Tuhavälja katastriüksusele (kü tunnus 43701:003:0127) ja osaliselt Kohtla metskond 3 katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0320). Alternatiivi 1 ala pindala on *ca* 130 ha, mis on piisav *ca* 63 milj m^3 mahutava prügila rajamiseks. Alternatiivi puhul ei ole ette nähtud uue sademevee kogumisbasseini rajamist, kuna on võimalik kasutada Kohtla-Järve linna territooriumile jääval Keemia vkt 2e katastriüksusel (kü tunnus 32215:001:0058) paiknevat olemasolevat kogumisbasseini, millel praegu kasutusotstarve puudub.

Tuhavälja katastriüksust on ka varasemalt peetud sobivaks uue tööstusjäätmete prügila rajamiseks, mistõttu on alal nõukogude ajal tehtud ettevalmistavaid töid prügila rajamiseks. Praegu on ala kasutuseta, ala on osaliselt võsastunud ja osaliselt on alale kujunenud veekogu.

Asukohaalternatiiv hõlmab praeguse Kohtla-Järve lubjakivikarjääri ala. Alale prügila rajamise võimalikkust on käsitletud lisas 2 ja aruande peatükis 4.1.1. Prügila rajamine on võimalik MaaPS § 14 lg 2 p 3 erisuse rakendumisel.

Alternatiivi 1 ala kasutuse puhul on oluluiseks kolm aspekti: ala kasutamise keskkonnamõju, kaevandamise majanduslik otstarbekus ning vajadus kaevandamiseks või prügila rajamiseks.

Kohtla-Järve lubjakivikarjääri ala kasutusvõimaluste (lubjakivikarjäär ja tööstusjäätmete prügila) keskkonnamõju võrreldi analüütiliste hierarhiate meetodil (AHP). Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise ala kasutusvõimaluste võrdluse põhjal on eelistatud ala kasutamine tööstusjäätmete prügilana. Eelkõige osutus alternatiivide võrdlemisel oluliseks mõju põhja- ja pinnaveele. Karjääri rajamisega kaasneb põhjavee saaste levik ning suure veekogus väljapumpamisega kaasneb märkimisväärne koormus maaparandussüsteemile ja Kohtla jõele. Karjääri rajamisel alale on vajalik piirkonna veejuhtmete ümberehitamine, mis prügila rajamisel vajalik ei ole.

Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara arvele võtmisel oli motivatsiooniks VKG huvi tsemendilubjakivi tootmise vastu. Tsemendilubjakivi puhul ei hinnata varustuskindlust riiklikust huvist lähtuvalt, kuna tegemist on spetsiifilise kasutusega maavaraga. Osa lubjakivivarust on kasutatav ehituslubjakivina, kuid kaevandamistingimused alal on väga keerulised kasuliku lubjakivivaru sügavuse tõttu ning ümbrusest karjäärisüvendisse koguneva reostunud vee puhastamise vajaduse tõttu. Töö „Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara sobivus tsemendi- ja ehituskillustiku tootmiseks käesolevas majanduslikus situatsioonis" (TalTech, 2022) põhjal on nii tsemendi kui ka ehituskillustiku tootmine praeguses majanduslikus situatsioonis pikaajaliselt negatiivne projekt.

Riigi huvi prügila rajamiseks tuleneb nii VKG tegevuse jätkamisega seotud sotsiaal-majanduslikust mõjust kui ka võimalusest ladestada ohutult ohutustatavatelt jääkreostusobjektidelt pärinevaid jäätmeid. Ühtlasi võib pidada riigi huviks Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldisel kaevandamisega kaasnevate probleemide ja kulutuste ära hoidmist.

Lisas 2 esitatud analüüsi põhjal on MaaPS § 14 lg 2 p 3 erisuse rakendamine ja ala käsitlemine eriplaneeringu KSH I etapi aruande koostamisel reaalse asukohaalternatiivina on põhjendatud.

Alternatiivi 2 ala paikneb põhiliselt riigiomandis oleval Kohtla metskond 2 katastriüksusel (kü tunnus 43701:003:0310) ja väikeses ulatuses Kohtla metskond 80 katastriüksusel (kü tunnus 43701:003:0131). Kogu ulatuses on tegemist RMK hallatava metsamaaga. Ala kogu pindala on *ca* 206 ha. Ala mahutab eriplaneeringu algatamisel kavandatud 100 milj tonni mahutavusega prügila ja 10 ha suuruse ala sademevee kogumisbasseini rajamiseks.

Alternatiivi 3 ala hõlmab Aasa (kü tunnus 43701:004:0168) ja Aru (kü tunnus 43701:004:0176) katastriüksust, mis on kasutusel põllumaana. Ala oli eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK koostamise ajal riigiomandis, kuid on alates 09.05.2022 eraomandis. Kogu ala pindala on *ca* 210 ha. Ala mahutab eriplaneeringu algatamisel kavandatud 100 milj tonni mahutavusega prügila ja 10 ha suuruse ala sademevee kogumisbasseini rajamiseks.

Eeldatavalt kaasnevate oluliste keskkonnamõjude selgitamine

Mõju maastikule:

- kõigi asukohaalternatiivide puhul on tegemist maastikus silmatorkava objektiga, mis süvendab piirkonna maastiku mõjutatust tööstusest;
- alternatiivi 2 puhul on elukondlikud hooned kõige lähemal, kuid visuaalset mõju lähimate elamute juures vähendab olemasolev puittaimestik. Olukord muutub, kui läheduses toimub lageraie;

- alternatiivi 1 ala asub olemasoleva tööstusjäätmete prügila ja tööstuspiirkonna läheduses, mis maastiku muutuse kontrastsust vähendab, kuid kaasneb siiski tööstusliku ala märkimisväärne laienemine. Lähimate elamute juures on prügila reljeef hästi jälgitav;
- alternatiivi 3 puhul on asustus teiste alternatiividega võrreldes kaugemal, kuid Varja küla hoonete suunast on vaade avatud. Prügila reljeef üldiselt maastikus hästi silmapaistev. Alternatiivi 3 puhul avaldub kõige tugevamalt ka kumulatiivne mõju Varja külas kavandatava tuulepargiga.

Mõju maakasutusele:

- alternatiivi 1 ala on Kohtla-Järve lubjakivikarjääri alal. Kuna kaevandamisega seotud probleemide ning tsemendi ja lubjakivikillustiku tootmise majanduslike aspektide tõttu ei ole maavara väljamine otstarbekas, ei kaasne prügila rajamisel olulist mõju maavaravarudele;
- alternatiivi 2 korral jääks osa praegu aktiivselt majandatavast metsamaast kasutusest välja. Metsamaa vähenemisega võib kaasneda mõju metsandussektori arengule ja tööhõivele piirkonnas. Metsandussektoris valitsevate pingete tõttu võib esineda kumulatiivne mõju valdkonna seisundile;
- alternatiivi 3 ala on praegu põllumajanduslikus kasutuses, põllumajandustegevuse jätkamise võimalus on tööstusjäätmete käitluskoha läheduse tõttu ebatõenäoline. Põllumajandusmaa kadumisega võib kaasneda mõningane mõju põllumajandussektori arengule ja tööhõivele piirkonnas, kuid eeldatavalt on mõju pigem lokaalne ja tagasihoidlik.

Mõju pinnasele:

- alternatiivi 1 alal on looduslik mullakiht valdavalt juba hävinud, mistõttu võib mõju pidada väheoluliseks;
- alternatiivi 2 korral hävib või kahjustub metsa kasvatuseks sobilik pinnas ulatuslikul alal;
- alternatiivi 3 alal on tegemist põllumajandusmaaga. Tegemist ei ole kõrge boniteediga väärtusliku põllumajandusmaaga ja kavandatavaga ei kaasne seega olulist mõju, kuid ka madalama boniteediga põllumajandusmaade kasutuses hoidmist võib pidada toidujulgeolekut toetavaks;
- kui juhindutakse maaparandusseadusega määratud tingimusest ja arvestatakse vajadusega maaparandussüsteemide toimimise tagamiseks, siis ei ole põhjust eeldada, et kaasneks olulist mõju pinnase niiskusrežiimile laiemal alal;
- alternatiivi 2 alal on suhteliselt laialt levinud ka tugeva liigniiskuse tingimustes kujunenud leede-turvastunud muld (LG1), mida ei saa kehva kandevõime tõttu pidada prügila rajamiseks hästi sobivaks pinnaseks.

Mõju veekvaliteedile ja veerežiimile:

- esimene aluspõhjaline põhjaveekiht on alternatiivi 1 alal nõrgalt kaitstud ning alternatiivi 2 ja 3 alal enamikus keskmiselt kaitstud. Alternatiivi 1 alal on küll põhjavee kaitstus nõrgem, kuid ohtu põhjavee reostumiseks tuleb igal juhul kõikide asukohaalternatiivide puhul minimeerida keskkonnaministri 29.04.2004 määruse nr 38 nõuete kohase prügila rajamisega. Võimalikku mõju põhjavee kvaliteedile võib seega pidada kõigi asukohaalternatiivide korral sarnaseks ja väheseks;
- kavandatav tegevus ei mõjuta olulisel määral veerežiimi, kuna keskkonda ei juhita täiendavaid veekoguseid. Prügila rajamisel tuleb kavandada piisava mahutavusega kogumisbassein, mis mahutab sademeterohkete perioodide ja intensiivsete sademete korral piisvalt vett, et vältida liigse vee ärajuhtimisel ekstreemseid vooluhulki. Veekäitlus lahenduse mõju on erinevate asukohaalternatiivide

puhul analoogne ning on arvestatud, et igal juhul järgitakse keskkonnaministri 08.11.2019 määruse nr 61 nõudeid;

- maaparandussüsteemide toimimist mõjutavate tegevuste kavandamisel tuleb juhinduda maaparandusseadusega määratud tingimusest ning selgitada koostöös Põllumajandus- ja Toiduametiga välja vajadus maaparandussüsteemide toimimise tagamiseks ja selleks vajalikud tegevused;
- alternatiivi 1 alal otsene mõju maaparandussüsteemidele puudub. Alternatiiv 2 ja 3 on maaparandussüsteemide alal ja alale jäävad ka maaparandussüsteemide eesvoolud, seega kaasneb otsene mõju maaparandussüsteemide toimimisele. Mõju oleneb eesvoolude valgalast ja ka ladestusala paigutusest alternatiivi alal. Alternatiivi 3 puhul ei ole eeldatavalt võimalik jätkata põllumajanduslikku tegevust, seega puudub vajadus maaparandussüsteemi toimimiseks endisel kujul;
- nii alternatiivi 2 kui ja 3 puhul on oluline tagada läheduses asuva maaparandussüsteemi 1107110020000 eesvoolu Varbe peakraavi toimimine. Tegemist on riigi poolt korras hoitava eesvooluga, mille kaudu juhitakse Kohtla jõkke kuivendusvesi ka põhja pool asuvatelt metsamaadelt ja põllumajanduslikelt aladelt.

Mõju bioloogilisele mitmekesisusele, taimedele ja loomadele:

- asukohaalternatiivide alad on määratud väärtuslikest aladest väljapoole, vältides seeläbi olulise negatiivse mõju esinemist;
- alternatiivi 1 ala on kunstlikult tekitatud, pinnas on rikutud ning botaaniline väärtus alal puudub;
- alternatiivi 3 alal kasvavad põllukultuurid ja alal ei ole botaanilist väärtust. Jahipiirkonna kohta saadud info põhjal on sealne põllumajandusmaastik oluliseks loomade liikumise ja toitumise kohaks;
- alternatiivi 2 ala on aktiivselt majandatav metsamaa, millest enamik on olulise kuivenduse mõjuga. Leidub metsaosasid, mis on suhteliselt loodusliku ilmega, mitmerindelised ja kuivendusest vähem mõjutatud ning kus leidub ka vanemaid haabasid, mis võivad sobida kaitsealuste liikide elupaigaks. Tegu ilusa tervikliku metsamassiiviga, mis on oluline loomade ja metsalindude elupaiga ja toitumiskohana ning liikumisteena. Kui metsamajandamisel säilitatakse metsa sidusus (mitte liiga suured raielangid, nende hajus paiknemine, raiete mitte liiga sage ajastamine), võimaldab ala kaitsealuste ja muude väärtuslike liikide, ka jahiloomade levikut ja lindude pesitsemist. 2023. aasta alguses on EELIS-sse kantud mitmeid alternatiivi 2 alal asuvaid II ja III kaitsekategooria taimeliikide leiukohti (EELIS, 02.03.2023);
- alternatiivi 2 läheduses on vääriselupaiga VEP157100. Olemasolevate maaparanduskraavide tõttu on ebatõenäoline, et tööstusjäätmete prügila rajamise mõju võiks olulisel määral vääriselupaigani ulatuda. Olenevalt ladestusala või sademevee kogumisbasseini paigutusest võivad vääriselupaiga ümbruse metsaeraldised jääda põllu, tööstusjäätmete prügila ja lõunas asuva elektriliinide aluse lageda ala vahele. Eraldatus teistest metsaaladest võib vääriselupaika mõjutada;
- asukohaalternatiivide piirkonnas on teada kanakulli leiukoht. Linnule kõige olulisemaks toitumisalaks peetakse metsa. Alternatiivide aladest on linnule sobivaimaks toitumisalaks alternatiivi 2 ala, kuid alternatiivi 1 ala võib sobida läheduse tõttu;
- vastuvõetud Lüganuse valla üldplaneeringu kohaselt tuleb tegevuste elluviimisel, mis muudavad maa sihtotstarvet või kavandavad joonehitisi, tähelepanu pöörata rohelise võrgustiku funktsioneerimisele

ning tugialadele ja koridoridele pole soovitatav uute teatud taristute (kiirteed, prügilad, jäätmehoidlad ja teised kõrge keskkonnariskiga objektid) ulatuslik rajamine;

- alternatiiv 2 asub rohelise võrgustiku tugialal. Tööstusliku ala kujunemine rohelise võrgustiku alale mõjutab oluliselt rohelise võrgustiku toimimist nii rohelise võrgustiku looduslik/looduslähedase ala vähenemise kaudu kui ka ala ümbruses kaasnevate häiringute kaudu. Täiendava mõju lisab transporditrass, mis ala sidusust lõhub;
- alternatiivi 3 puhul lõikab transporditrass rohelise võrgustiku ala ida-läänesihiliselt täies ulatuses läbi;
- lisaks avaldub rohelisele võrgustikule kumulatiivne mõju, kuna piirkonda on maakonnaplaneeringuga kavandatud orienteeruv maanteetrass, kavandatakse biotoodete toomiskompleksi ja tuulepargi rajamist. Kavandatavate tegevustega kaasneb samuti metsaala vähenemine või rohelise võrgustiku ala kvaliteedi halvenemine häiringute tõttu.

Mõju õhukvaliteedile:

- asukohaalternatiivide valikul on välditud tihedalt asustatud piirkondi, kus võiks kavandatav tegevus tõenäolisemalt põhjustada inimesi häirivat müra. Keskkonnaministri 16.12.2016 määruses nr 71 kehtestatud piirväärtuste ületamine on asustuse kauguse tõttu ebatõenäoline;
- ei ole põhjust eeldada ehitustegevuse või transpordiga kaasneks olulist mõju heitgaaside leviku tõttu. Kuid tolmu levik võib põhjustada häiringuid, mistõttu tuleb rakendada meetmeid tolmamise vähendamiseks, et võimalike häiringuid minimeerida;
- kavandatava tööstusjäätmete prügila puhul kasutatava ladestamistehnoloogia puhul on lõhna tekkega seotud kuumenemiskollete esinemine välistatud. Jäätmete ladestamisel võib mõningane lõhna teke siiski esineda, näiteks seoses teistelt jääkreostusobjektidelt toodavate jäätmete ladestamisega;
- tolmu ja lõhna levikut ladestusalalt mõjutab ala avatus tuultele. Üldiselt on alternatiivi 3 ala tuultele kõige enam avatud. Samas tuleb arvestada, et tööstusjäätmete prügila kõrge reljeefi tõttu ei ole prügila kasutamise hilisemates etappides puittaimestiku mõju tuule takistamisel enam nii oluline;
- alternatiivi 1 alale prügila rajamisel lisandub olemasolevate õhusaasteallikate lähedusse uus allikas ja avaldub kumulatiivne mõju. Võrreldes olemasoleva tööstusjäätmete prügilaga on lõhna levik linna suunas vähem intensiivne, kuna distants on suurem ja olemasolev prügila mõjutab õhu liikumist;
- alternatiivi 2 ja 3 puhul on ümbruses olemasolevaid õhusaaste allikaid vähem ja probleemide esinemine vähem tõenäoline. Samas suureneb ala, kus tööstus õhukvaliteeti mõjutada võib.

Mõju inimese tervisele ja heaolule:

- asukohaalternatiivide alad ja ka kavandatud transporditrass jäävad vähemalt *ca* 0,7 km kaugusele elukondlikest hoonetest ning tänu piisavale vahemaale ei ole olulise mõju avaldumine inimese tervisele ja heaolule tõenäoline;
- asukohaalternatiivid on olulise mõju esinemise osas analoogsed, st olulist mõju on välditud majapidamiste ümber määratud puhverala abil. Võib siiski esineda ebasoodne mõju, mis oleneb häiringute esinemise tõenäosusest (vahemaa ja häiringuid leevendavad tegurid) ja häiringutest mõjutatud elanikkonna suurusest;
- alternatiivi 2 puhul on elukondlikud hooned alale kõige lähemal ning läheduses asuvate majapidamiste arv suurim, mistõttu on häiringute esinemise tõenäosus suurim. Igal juhul tuleb kõigi asukohaalternatiivide puhul ette näha meetmeid võimalike häiringute vähendamiseks.

Mõju kultuuripärandile:

- tõenäosus arheoloogiapärandi leidmiseks või sooleidudeks on mõnevõrra väiksem alternatiivi 1 asukohas, kus on alal varasemalt nõukogude ajal tehtud ettevalmistavaid töid prügila rajamiseks. Prügila rajamisega kaasnevatel kaevetöödel tuleb igal juhul arvestada arheoloogiliste leidude ja arheoloogilise kultuurkihi ilmsikstuleku võimalusega ja lähtuda muinsuskaitseseadusest (vastu võetud 20.02.2019) tulenevatest nõuetest (§ 31 lg 1, § 60);
- alternatiivi 3 ala on ära märgitud pärandkultuuri objektina Varja maaparandusobjekt (registreerimisnumber 437:MPO:001). Alternatiivi 3 alale prügila rajamisel ei ole võimalik pärandkultuuri objektiks olevat Varja maaparandusobjekt säilitada;
- pärandkultuuri objektid ei ole riikliku kaitse alla. Pärandkultuuri objektide andmestik on mõeldud töövahendiks planeerimisotsuste tegijatele, et võimalusel vältida pärandkultuuri objektide hävimist.

Mõju kliimamuutustele ja kliimamuutustega arvestamine:

- olenevalt valitavast asukohast võib olla vajalik suurema või väiksema mahuline metsa raadamine, millega kaasneb süsinikku siduva taimkatte hävimine ja seega ka kaudne mõju kliimale. Atmosfääri kasvuhoonegaaside sisaldust mõjutab ka fossiilsete kütuste kasutamine ehitustegevuse ja prügila kasutamisega seotud transpordil;
- alternatiivi 1 ja 3 puhul ei ole vajalik puittaimestiku eemaldamine olulisel määral. Alternatiiv 2 paikneb kogu ulatuses majandataval metsamaal ja alale prügila rajamisel kaasneb vajadus metsa raadamiseks suurel alal. Metsamaa vähendamine ei ole kooskõlas strateegiliste suundumustega kasvuhoonegaaside netoheite vähendamiseks, mis on vajalik kliimamuutuste ohjamiseks;
- transpordist tuleneva heite ja energia kulu vähendamise seisukohast on eelistatud jäätmete ladestamine tekkekohale lähemal;
- vastupidavust kliimamuutustest tulenevatele ekstreemsetele ilmaoludele ilmastikukindel välisvall ja nõlvade haljastamine.

<u>Alternatiivide võrdlus</u>

VKG tööstusjäätmete prügila asukoha alternatiivide võrdluseks ja parima asukoha väljaselgitamiseks on kasutatud Thomas L. Saaty poolt 1971.–1975. aastal välja töötatud analüütiliste hierarhiate meetodit (AHM).

Alternatiivide võrdlemise tulemusena osutus kõige kehvemaks alternatiiv 2, mille puhul on probleemiks nii inimestele avalduva mõju, looduskeskkonna kui ka tehnilise keerukusega seotud aspektid. Alternatiivide paremusjärjestuses osutus teiseks alternatiiv 3, mille korral on eelkõige probleemiks ala kaugus ja transporditrassi mõju. **Asukohaalternatiivide võrdluse põhjal on tugevalt eelistatud alternatiiv 1, mis asub Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise alal.**

Haldusorganil tuleb maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel lähtuda MaaPS § 14 tingimustest. Lisas 2 esitatud analüüsi põhjal on MaaPS § 14 lg 2 p 3 erisuse rakendamine ja ala käsitlemine eriplaneeringu KSH I etapi aruande koostamisel reaalse asukohaalternatiivina põhjendatud. Asukohaalternatiivide võrdluse põhjal on tugevalt eelistatud alternatiiv 1, mis asub Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise alal. Võrdluse põhjal eelistatud asukohaalternatiiv on VKG tööstusjäätmete prügila rajamiseks võimalik, kui tegevus on kooskõlas maapõueseaduse tingimustega.

11. KASUTATUD MATERJALID

Õigusaktid jmt

1. Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus, vastu võetud 22.02.1995.
2. Ehitusseadustik, vastu võetud 11.02.2015.
3. Joogivee kvaliteedi- ja kontrollnõuded ning analüüsimeetodid, sotsiaalministri 24.09.201 määrus nr 61.
4. Jäätmeseadus, vastu võetud 28.01.2004.
5. Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu, keskkonnaministri 14.12.2015 määrus nr 70.
6. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus, vastu võetud 22.02.2005 (redaktsiooni kehtivusaeg 01.01.2021 kuni 31.10.2021).
7. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse, vastu võetud 16.02.2011.
8. Lõhnaaine esinemise hindamise kord, hindamisele esitatavad nõuded ja lõhnaaine esinemise häiringutasemed, keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 81.
9. Maaparandusseadus, vastu võetud 16.05.2018.
10. Maapõueseadus, vastu võetud 27.10.2016.
11. Muinsuskaitseseadus, vastu võetud 20.02.2019.
12. Nõuded reovee puhastamise ning heit-, sademe-, kaevandus-, karjääri- ja jahutusvee suublasse juhtimise kohta, nõuetele vastavuse hindamise meetmed ning saasteainesisalduse piirväärtused, keskkonnaministri 08.11.2019 määrus nr 61.
13. Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri, Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määrus nr 102.
14. Planeerimisseadus, vastu võetud 28.01.2015 (redaktsiooni kehtivusaeg 01.05.2019 kuni 12.01.2022).
15. Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded, keskkonnaministri 29.04.2004 määrus nr 38.
16. Raudtee tehnokasutuseeskiri, majandus- ja taristuministri 09.11.2020 määrus nr 71.
17. Riigi poolt korras hoitavate ühiseesvoolude loetelu, Vabariigi Valitsuse 01.11.2018 korraldus nr 274.
18. Riigivaraseadus, vastu võetud 11.11.2009.
19. Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid, sotsiaalministri 17.05.2002 määrus nr 78.
20. Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid, keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71.
21. Õhukvaliteedi piir- ja sihtväärtused, õhukvaliteedi muud piirnormid ning õhukvaliteedi hindamispiirid, keskkonnaministri 27.12.2016 määrus nr 75.

Strateegilised planeerimisdokumendid

1. AS Infragate Eesti, 2014. Kohtla-Järve linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2015-2026, kinnitatud Kohtla-Järve Linnavolikogu 26.11.2014 määrusega nr 49.
2. Eesti 2035, vastu võetud Riigikogu 12.05.2021 otsusega.
3. Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022–2027, kinnitatud 07.10.2022 käskkirjaga nr 357.
4. Lääne-eesti, Ida-Eesti ja Koiva vesikondade veemajanduskavade 2022-2027 meetmeprogramm 2022-2027, kinnitatud 07.10.2022 käskkirjaga nr 357.
5. Ida-Viru maakonna arengustrateegia 2019-2030+, heaks kiidetud Lüganuse Vallavolikogu 19.12.2018 määrusega nr 48.

6. Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+, kehtestatud Ida-Viru maavanema 28.12.2016 korraldusega nr 1-1/2016/278, täiendatud 08.02.2017 korraldusega nr 1-1/2017/25.
7. Kliimamuutustega kohanemise arengukava 2030, heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 02.03.2017 korraldusega nr 62.
8. Kliimapoliitika põhialused aastani 2050, vastu võetud Riigikogu 05.04.2017 otsusega.
9. Lüganuse valla üldplaneering, kehtestatud 17.03.1999.
10. Lüganuse valla üldplaneering (koostamisel), vastu võetud Lüganuse Vallavolikogu 22.12.2022 otsusega nr 87.
11. Riigi jäätmekava 2014–2020 (kehtivus on pikendatud 2022. aasta lõpuni).
12. Ruum ja Keskkond OÜ, 2019. Toila valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava 2019-2031, kinnitatud Toila Vallavolikogu 09.07.2019 määrusega nr 63.
13. Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi Lüganuse valla eriplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine. Asukoha eelvalik ja I etapi KSH aruanne (seisuga 22.12.2022): https://www.lyganuse.ee/documents/18275789/33519408/2022-12-21_VKG_BTT_I_etapi_aruanne.pdf/e2c199bb-f4f7-4808-b7c0-d67a35b101b0 (viimati vaadatud 03.03.2023).

Teised allikad

1. Adler, J., 2014. KMH osapoolte huvide kaitse alternatiivide võrdlemisel tegevusloa keskkonnamõju hindamises AHP näitel. Magistritöö. Tartu Ülikool, keskkonnatehnoloogia õppekava.
2. Arold, I. 2005. Eesti maastikud. Tartu Ülikool Geograafia Instituut.
3. EELIS (Eesti looduse infosüsteem), Keskkonnaagentuur (*andmete seis on märgitud viite juures*).
4. eElurikkus: https://elurikkus.ee/ (andmed seisuga 06.06.2022).
5. Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ (EKUK), 2016. Välisõhu kvaliteedi, lõhnahäiringu ning saasteainete heitkoguste hindamine Kohtla-Järve linnas Järve linnaosa piirkonnas.
6. ELME kaardikihtide kataloog, https://arcg.is/1z1iO10 (viimati vaadatud 08.06.2022).
7. IPT Projektijuhtimine OÜ, 2014. AS VKG Petroter meetodil tekkiva TSK tuha ja poolkoksi optimaalse koosladustamise tehnoloogia väljatöötamine (töö nr 13-11-1124/1).
8. Kanakulli (*Accipiter gentilis*) kaitse tegevuskava, kinnitatud Keskkonnaameti 02.03.2022 korraldusega nr 1-3/22/70.
9. Keskkonnaministeerium (KeM), 2022. Eesti pinnaveekogumite seisundi 2021. aasta ajakohastatud vahehinnang.
10. Keskkonnaotsuste infosüsteem (KOTKAS): https://kotkas.envir.ee/ (viimati vaadatud 21.06.2022).
11. Maa-amet, 2001 Vabariigi digitaalse suuremõõtkavalise mullastiku kaardi seletuskiri.
12. Maa-ameti fotoladu: https://fotoladu.maaamet.ee/ (viimati vaadatud 22.06.2022).
13. Maa-ameti geoportaal: https://geoportaal.maaamet.ee/ (*andmete seis on märgitud viite juures*).
14. Marandi, A., Karro, E., Osjamets, M., Polikarpus, M., Hunt, M., 2020. Eesti põhjaveekogumite seisund perioodil 2014-2019. EGF 9416. Eesti Geoloogiateenistus, Rakvere.
15. OÜ Hendrikson & Ko, 2018. VKG Energia OÜ Põhja SEJ tuhaladestule rajatava uue ohtlike jäätmete prügila ühendamine riikliku prügilaga ja prügila uue sulgemislahenduse kasutuselevõtu keskkonnamõju hindamine. Keskkonnamõju hindamise aruanne.

16. OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2015. Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla Kohtla-Järve IV uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.01.2015) (töö nr 14/1347).
17. Põder, T., 2017. Keskkonnamõju hindamise käsiraamat.
18. Põllumajanduse registrite ja informatsiooni ameti (PRIA) veebikaart: https://kls.pria.ee/kaart/ (andmed seisuga 30.05.2022).
19. Riigi kinnisvararegister: https://riigivara.fin.ee/kvr/ (viimati vaadatud 16.05.2022).
20. Statistikaameti kaardirakendus: https://estat.stat.ee/StatistikaKaart/VKR (viimati vaadatud 18.05.2022).
21. Stockholmi Keskkonnainstituudi (SEI) Tallinna Keskus, 2021. Kohalike omavalitsuste tuule- ja päikeseenergia käsiraamat.
22. Õhukvaliteedi portaal: https://ohuseire.ee/ (viimati vaadatud, 15.06.2022).

LISAD

LISA 1. VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGU ASUKOHA EELVALIKU LÄHTESEISUKOHAD JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS

Kobras OÜ
Registrikood 10171636
kobras@kobras.ee

TÖÖ NR 2021-298

Mai 2022

Tellija: Lüganuse Vallavalitsus

VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERING JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILINE HINDAMINE

ASUKOHA EELVALIKU LÄHTESEISUKOHAD JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS

Juhataja:	Urmas Uri
Juhteksperdid:	Urmas Uri (KSH juhtekspert) Teele Nigola (KSH juhtekspert)
Projektijuht/keskkonnaekspert:	Noeela Kulm
KSH juhteksperdi abi/keskkonnaekspert:	Maris Palo
Projektijuht/planeerija:	Teele Nigola (volitatud ruumilise keskkonna planeerija, tase 7)
Kontrollija:	Ene Kõnd

Objekti asukoht: Ida-Viru maakond, Lüganuse vald
X= 6585150, Y= 675900

ÜLDINFO

TÖÖ NIMETUS:	**Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine**
TÖÖ LIIK:	Eriplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine
TÖÖ STAADIUM:	Eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus
OBJEKTI ASUKOHT:	Ida-Viru maakond, Lüganuse vald
TÖÖ EESMÄRK:	Eriplaneeringu koostamine Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila asukoha valiku tegemiseks
TÖÖ TELLIJA:	**Lüganuse Vallavalitsus** Keskpuiestee 20, 43199 Kiviõli
Kontaktisik:	**Kaie Metsaots** Tel +372 5361 8707 kaie.metsaots@lyganuse.ee
HUVITATUD ISIK:	**Viru Keemia Grupp AS** Registrikood 10490531 Järveküla tee 14, 30328 Kohtla-Järve
Kontaktisik:	**Bert Lõuke** Tel 334 2799 bert.louke@vkg.ee
TÖÖ TÄITJA:	**Kobras OÜ** Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel 730 0310 http://www.kobras.ee
Eriplaneeringu ja KSH töögrupp:	**Urmas Uri** (KSH juhtekspert ja KMH litsents nr KMH0046) urmas@kobras.ee **Teele Nigola** (volitatud ruumilise keskkonna planeerija, tase 7, KSH juhtekspert) teele@kobras.ee, **+372 518 7602** **Noeela Kulm** - projektijuht/keskkonnaekspert **Maris Palo –** keskkonnaekspert **Erki Kõnd –** insener, projekteerija/projektijuht **Silvia Türkson –** maastikuarhitekt-planeerija **Piia Kirsimäe –** kartograaf, planeerija **Ene Kõnd –** geoloog **Marite Blankin** – keskkonnaekspert **Priit Paalo –** maastikuarhitekt-planeerija **Ivo Maasik –** geodeet-maakorraldaja, projektijuht
Kontrollija:	**Ene Kõnd** – tehniline kontrollija

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS 5
1.1 KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERING JA SELLE MENETLUSPROTSESS 5
1.2 KAVANDATAVA TEGEVUSE EESMÄRK JA VAJADUS 8
2. ERIPLANEERINGU ASUKOHA EELVALIKU LÄHTESEISUKOHAD 9
2.1 ERIPLANEERINGU VAJADUS JA ÜLESANDED 9
2.2 ERIPLANEERINGU ALA 9
2.3 ERIPLANEERINGU ALA ÜLEVAADE 10
2.4 SEOSED ASJAKOHASTE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA 16
2.4.1 KÕRGEMA TASEME STRATEEGILISED PLANEERIMISDOKUMENDID 16
2.4.2 ÜLDPLANEERINGUD, TEEMAPLANEERINGUD JA ERIPLANEERINGUD 22
2.4.3 DETAILPLANEERINGUD 26
2.5 ERIPLANEERINGU ALA TÄPSUSTAMINE 27
3. KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS 37
3.1 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VAJADUS JA EESMÄRK 37
3.2 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE RUUMILINE ULATUS 38
3.3 ASJAKOHASTE MÕJUDE SELGITAMINE 38
3.3.1 MÕJU BIOLOOGILISELE MITMEKESISUSELE JA POPULATSIOONIDELE, TAIMEDELE NING LOOMADELE 40
3.3.2 MÕJU KAITSEALADELE 41
3.3.3 MÕJU VEEKVALITEEDILE JA VEEREŽIIMILE 41
3.3.4 MÕJU PINNASELE, SH VÄÄRTUSLIKULE PÕLLUMAJANDUSMAALE 42
3.3.5 MÕJU MAASTIKULE, SH VÄÄRTUSLIKULE MAASTIKULE 43
3.3.6 MÕJU ROHEVÕRGUSTIKULE 43
3.3.7 MÕJU ÕHUKVALITEEDILE 44
3.3.8 MÕJU INIMESE TERVISELE JA HEAOLULE 46
3.3.9 MÕJU SOTSIAALSETELE VAJADUSTELE JA VARALE 46
3.3.10 MÕJU MAAVARAVARUDELE 47
3.3.11 MÕJU KULTUURIPÄRANDILE 47
3.3.12 MÕJU KLIIMAMUUTUSTELE 48
3.3.13 PIIRIÜLESE KESKKONNAMÕJU ESINEMISE VÕIMALIKKUS 48
3.4 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE METOODIKA 48
4. ERIPLANEERINGU JA KSH PROTSESS 51
4.1 OSAPOOLED JA TÖÖRÜHM 51
4.2 KAASATAVAD JA KOOSTÖÖ TEGIJAD 52
4.3 AJAKAVA 54
4.4 ERIPLANEERINGU JA KSH MENETLUS 55
5. KASUTATUD MATERJALID 56

LISAD

Lisa 1. Eriplaneeringu algatamine (Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsus nr 289)

Lisa 2. Avalikul väljapanekul laekunud kirjad ja vastuskirjad

Lisa 3. Avaliku arutelu protokoll ja osalejate nimekiri

Lisa 4. Keskkonnaameti 16.02.2022 kiri ja vastuskiri

Lisa 5. Ettepanekute küsimisel laekunud kirjad ja ettepanekutega arvestamine

1. SISSEJUHATUS

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (edaspidi ka *EP*) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka *KSH*) koostamine algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289 „Viru Keemia Grupi tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine" (lisa 1).

Eriplaneeringu algatamise aluseks oli Viru Keemia Grupp AS poolt 18.08.2020 esitatud taotlus Lüganuse valla eriplaneeringu algatamiseks. Taotlusega avaldati soovi kavandada Lüganuse valla territooriumile tööstusjäätmete prügila. Kavandatava prügila puhul on tegemist jäätmeseaduse § 34 lg 4 tähenduses ohtlike jäätmete prügilaga.

13.01.2022 hakkas kehtima uus planeerimisseaduse (vastu võetud 28.01.2015, edaspidi ka *PlanS*) ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (vastu võetud 22.02.2005, edaspidi *KeHJS*) redaktsiooni, millega nähti ette ka kohaliku omavalitsuse EP ja KSH-ga seotud muudatusi. Eriplaneeringu koostamisele ja KSH läbiviimisele rakendub algatamise otsuse tegemise ajal kehtinud PlanS redaktsioon (kehtivusaeg 01.05.2019 kuni 12.01.2022) ja KeHJS redaktsioon (kehtivusaeg 01.01.2021 kuni 31.10.2021), edaspidi viidatakse dokumendis vastavatele redaktsioonidele.

1.1 KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERING JA SELLE MENETLUSPROTSESS

Kohaliku omavalitsuse eriplaneering on üldplaneeringut ja detailplaneeringut ühes menetluses ühendav planeering. Kohaliku omavalitsuse eriplaneering koosneb kahest osast: ehitise püstitamiseks sobivaima asukoha eelvalikust ja sobivaimasse asukohta detailse lahenduse (edaspidi ka *DL*) koostamisest. Mõlemas etapis viiakse läbi keskkonnamõjude strateegiline hindamine.

Eriplaneeringu detailse lahenduse koostamisel määratakse püstitatava ehitise ehitusõigus ja lahendatakse muud detailplaneeringutele seatud ülesanded, mis on ehitise kavandatavas asukohas asjakohased, näiteks tehnovõrkude asukoha määramine. Kohaliku omavalitsuse kehtestatud eriplaneering on ehitusprojekti koostamise aluseks. See tähendab, et ehitusprojekti koostamiseks ei ole vaja läbi viia mitut erinevat planeeringumenetlust, vaid ehitusprojekti koostamiseni on võimalik jõuda ühe tervikliku menetluse käigus.

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetlusprotsessi iseloomustab joonis 1.

Esimesena koostatakse eriplaneeringu asukoha valiku lähteseisukohad (edaspidi ka *LS*) ja KSH väljatöötamise kavatsus (edaspidi ka *VTK*). LS on aluseks eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse koostamiseks ja VTK on aluseks KSH I etapi aruande koostamiseks ning edasiseks KSH läbiviimiseks.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis on planeerimise ja mõjuhindamise protsess tihedalt seotud, mistõttu on koostatud Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise jaoks asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH VTK dokument integreeritult.

KSH VTK põhjal toimub KSH I etapi aruande koostamine ja selle alusel asukoha eelvaliku otsuse tegemine. KSH I etapi aruanne käsitleb kavandatava tegevuse mõjusid asukoha eelvaliku etapi täpsusastmes. KSH esimese

etapi aruanne sisaldab lähteülesannet eriplaneeringu detailse lahenduse koostamise etapis KSH aruande koostamiseks.

Detailse lahendusega määratakse asukoha eelvaliku etapis valitud alal rajatiste ehitusõigused (sh paiknemine alal) ning lahendatakse muud planeerimisseadusest tulenevad ülesanded. Detailse lahenduse KSH aruanne käsitleb kavandatava tegevuse mõjusid detailse lahenduse täpsusastmes.

Eriplaneeringu detailse osa ruumilise lahenduse aluseks on töö käigus koostatav ladestu eskiisprojekt.

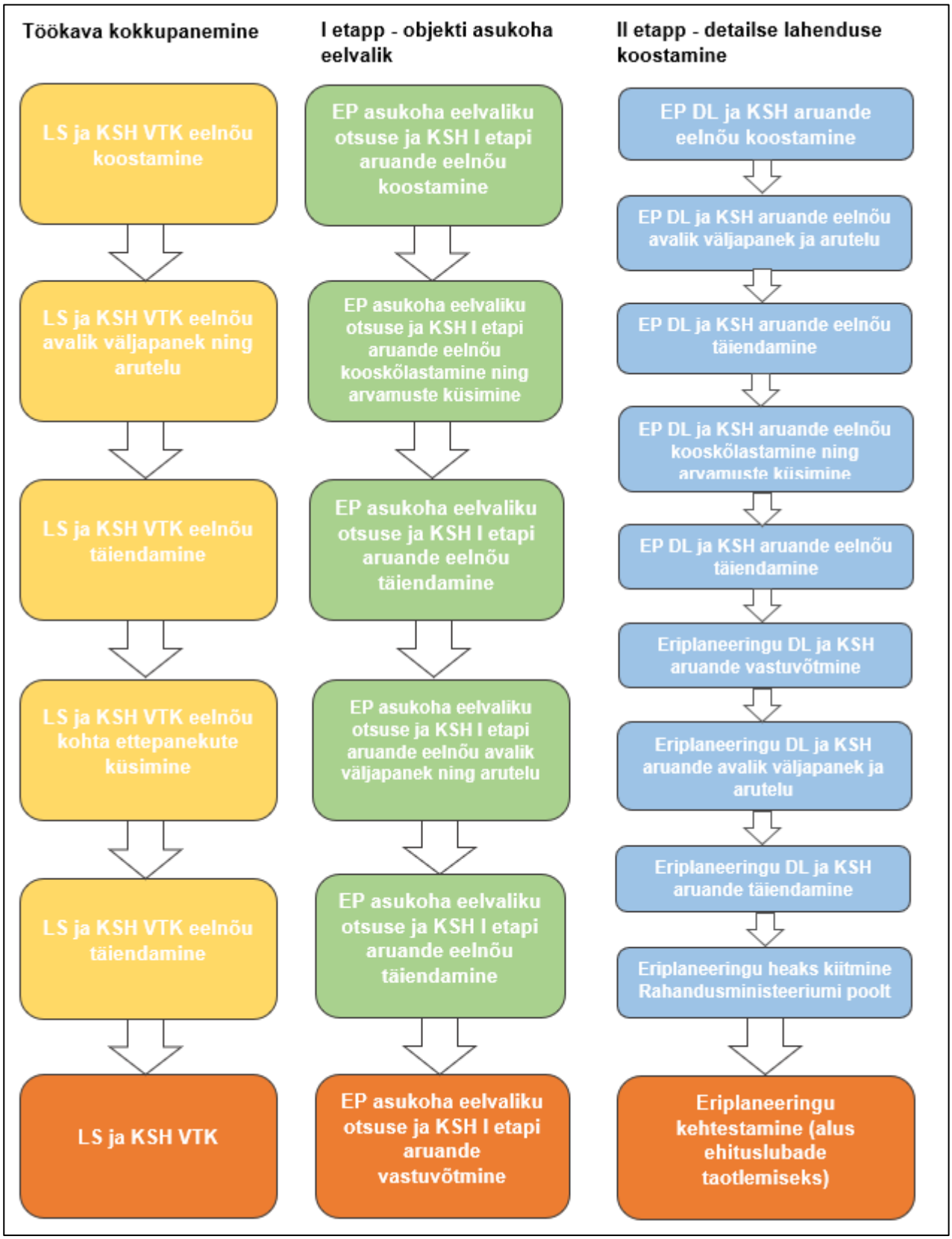

Joonis 1. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu menetlusprotsess

1.2 KAVANDATAVA TEGEVUSE EESMÄRK JA VAJADUS

Viru Keemia Grupp AS on erakapitalil põhinev Eesti suurtööstusettevõte, mille peamised tegevusalad on põlevkivi kaevandamine, põlevkiviõli, soojus- ja elektrienergia koostootmine ning peenkeemia toodete valmistamine ja turustamine. Ettevõtte missiooniks on väärtustada Eesti põhilist maavara – põlevkivi.

Viru Keemia Grupp AS peamiseks toodanguks on põlevkiviõli. Kohtla-Järvel Järve linnaosas asuvas tootmiskompleksis toimub Viru Keemia Grupp AS tütarettevõtte VKG Oil AS põlevkiviõli tootmine. Põlevkiviõli toodetakse erinevate tehnoloogiatega – gaasilise soojuskandjaga tehnoloogia Kiviter ja tahke soojuskandjaga tehnoloogia Petroter (edaspidi *TSK*).

Põlevkivis on ligi 50% mineraalset osa, mis väljub põlevkivi utmise protsessis tahkete jäätmetena. Põlevkiviõli tootmisel tekkivaid jäätmed (poolkoks ja tuhk) ladestatakse tootmiskompleksi kõrval asuvasse ohtlike jäätmete prügilasse. Teadaolevate põlevkiviõli tootmise tehnoloogiatega ei ole võimalik vähendada tootmisest tulenevate jäätmete tekkimist. Jäätmete taaskasutamise võimalusi otsitakse pidevalt, kuid arvestades tekkivate jäätmete kogust, on põlevkiviõli tootmisjäätmete ladestamine vajalik kuni jätkatakse põlevkiviõli tootmist.

VKG Oil AS keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 järgi töödeldakse Kiviter gaasigeneraatorjaamades ümber 1 759 862 t põlevkivi aastas ja tekib 1 003 121 t poolkoksi aastas. VKG Oil AS keskkonnakompleksloa nr KKL/300389 järgi on Petroter seadmetel lubatud ümber töödelda 3 650 000 t põlevkivi aastas ja tekib 2 015 000 t põlevkivikoldetuhka aastas (TSK tuhk). Praegu on olemasolevasse prügilasse keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 alusel lubatud ladestada kuni 2 100 000 t põlevkivikoldetuhka (sh põlevkivi soojuselektrijaama ohtlikke aineid sisaldavad gaasipuhastusjäätmed), st summaarne ladestatavate põlevkivijäätmete kogus on 3 103 121 t/a ning lisaks muudest keskkonnaprojektidest pärinevad jäätmed 150 000 t.

Kavandatava tööstusjäätmete prügila täitmisel rakendatakse ka praegu kasutatavat ladestusmetoodikat. Poolkoksiprügila ladestut täidetakse 0,5..0,7 m tihendatavate kihtidena nii, et alumine kiht moodustab ülemisele vettpidava põhja ning pealmine alumisele vettpidava katte. Kui TSK tuha ladestamisel järgitakse eelpool kirjeldatud tööjuhist moodustub ühtlaselt tugev ja vettpidav mäemassiiv, mille filtratsioonimoodul on $<10^{-9}$ m/s, mistõttu on nõrgvee teke minimaalne. TSK tuha ladestamisel kujuneb mägi nõlvadega 1:3. Selline nõlvus ei nõua hiljem täiendavaid töid, võimaldab nõlval liikuda tehnikaga ning tagab mäe pikaajalise stabiilsuse ka juhul, kui keskkonnatingimuste muutumisel võivad osakestevahelised sidemed (keemiliste reaktsioonide tagajärjel kujunev tsementeeritus) kas osaliselt väheneda või kaduda.

Põlevkivi ümbertöötlemise jätkamisel ammendub praegu tekkiva aastase jäätmete koguse korral olemasolev tööstusjäätmete prügila eeldatavalt 6-10 aasta pärast lähtuvalt täitumise monitooringust ja prognoosides olemasolevaid tootmisvõimsusi. Kavandatava prügila mahu 100 miljonit tonni korral on praegu tekkiva aastase jäätmete koguse ladestamisel prügila kasutusiga 31 aastat.

2. ERIPLANEERINGU ASUKOHA EELVALIKU LÄHTESEISUKOHAD

2.1 ERIPLANEERINGU VAJADUS JA ÜLESANDED

Vastavalt PlanS § 95 lg 1 koostatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering olulise ruumilise mõjuga ehitise püstitamiseks, kui olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoht ei ole üldplaneeringus määratud. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määrusele nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri" loetakse olulise ruumilise mõjuga ehitiseks tavajäätmete keemiliseks töötlemiseks mõeldud rajatis, kus töödeldakse üle 100 tonni jäätmeid ööpäevas (p 6) ja ohtlike jäätmete ladestamise paik (p 7). Kavandatavas prügilas hakatakse ladestama poolkoksi ja põlevkivituhka. Keskkonnaministri 14.12.2015 määrus nr 70 „Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu" § 3 lg 2 ja määruse lisa „Jäätmenimistu" kohaselt on põlevkivituhk tavajääde (koldetuhk koodiga 10 01 97, lendtuhk koodiga 10 01 98) ja poolkoks ohtlik jääde (kood 05 06 97*). Sellest lähtuvalt on algatatud Lüganuse valla eriplaneering Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete ladestamise prügila rajamiseks eesmärgiga viia läbi parima võimaliku asukoha valiku menetlus ja töötada välja prügila rajamise detailne lahendus.

Asukoha eelvalikuga tuleb teha ettepanek olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha määramiseks, kaaludes mitut võimalikku asukoha alternatiivi.

2.2 ERIPLANEERINGU ALA

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ala jääb Lüganuse valla territooriumile. Vastavalt eriplaneeringu algatamise otsusele võetakse asukoha valimisel arvesse VKG Oil AS tootmiskompleksi lähedust. Lisaks peab asukoht vastama järgmistele kriteeriumitele:

- prügila rajamiseks vajalik maa-ala suurus on 120-150 ha;
- eeldatav maht on 100 miljonit tonni;
- asukoht Lüganuse vallas kuni 15 km kaugusel VKG Oil AS tootmiskompleksist;
- prügila ehitamiseks ja toimimiseks on vajalik taristu olemasolu või rajamise võimalus.

Eriplaneeringu algatamisotsuse lisas 2 määratletud ala hõlmab ligikaudu 172 km^2 suuruse osa Lüganuse valla territooriumist (joonis 2). Planeeringuala hõlmab Lüganuse valla kirdeosa, piirnedes idas Toila valla ja Kohtla-Järve linnaga ning kagus Alutaguse vallaga.

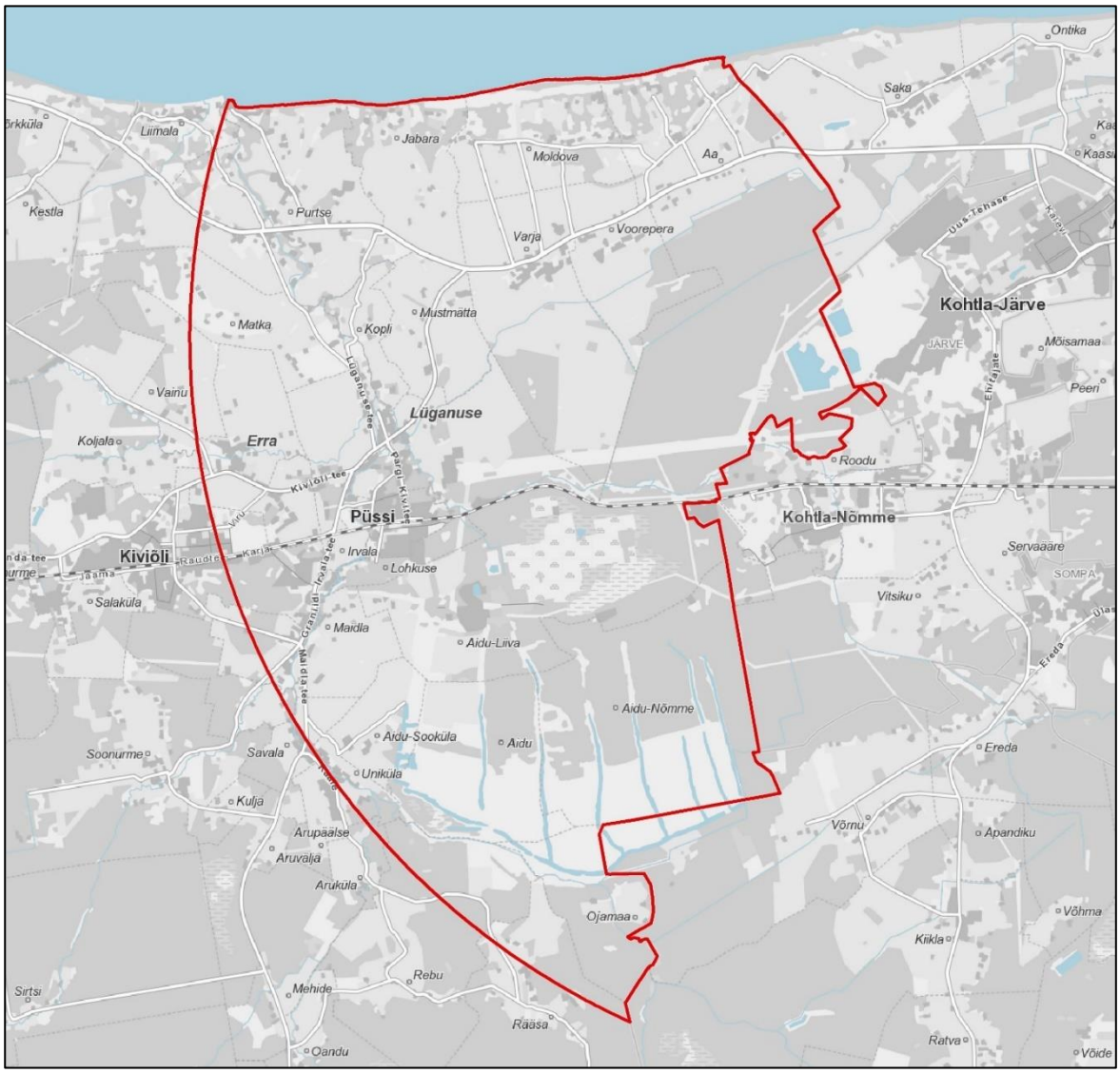

Joonis 2. Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsuse nr 289 lisa 2 „Planeeringuala joonis"

2.3 ERIPLANEERINGU ALA ÜLEVAADE

Maastikuliselt jääb planeeringuala valdavalt Viru lavamaale, mis hõlmab Kirde-Eestis klindist lõuna poole kuni Alutaguse madalikuni ulatuva paese rannikumaa. Maastiku eripära on kujundanud rõhtkihilise paese aluspõhja maapinnalähedus ja lõhestatus tektoonilistest lõhedest, mandrijää valdavalt kulutav tegevus, Soome lahe klimaatiline mõju ning inimtegevus. Piirkonnas on pinnamoodi, põhja-ja pinnavee liikumist mõjutatud põlevkivi kasutamise ja ümbertöötlemisega. Põlevkivitööstusest on mõjutatud ka asustus ja teedevõrk. Viru lavamaa idaosa on omandanud tööstus-linliku olemuse, rajatised ning maastikusilueti (Arold, 2005).

Eriplaneeringu alal on esimene aluspõhjaline põhjaveekiht valdavalt kaitsmata või nõrgalt kaitstud, kuid esineb ka suuremaid keskmiselt kaitstud põhjaveega piirkondi ning väikesemaid kaitstud või suhteliselt kaitstud põhjaveega piirkondi (joonis 3).

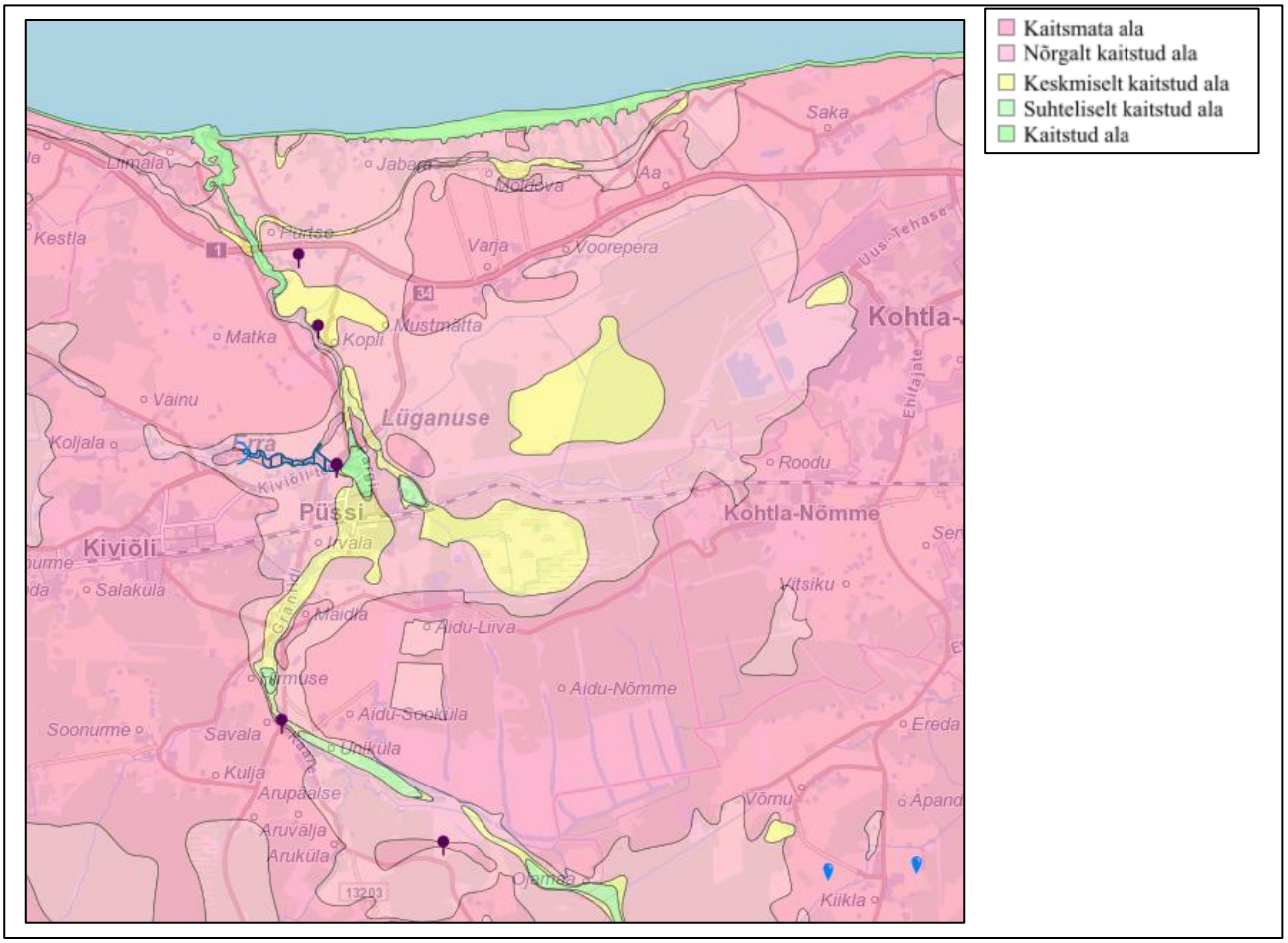

Joonis 3. Põhjavee kaitstus eriplaneering alal (Maa-ameti geoportaal, 15.11.2021)

Planeeringualale jäävad Püssi linn, Lüganuse alevik ja Erra alevik. Lisaks on ala idapiiri lähistel Kohtla-Järve linn ja Kohtla-Nõmme alev ning läänepiiri lähistel Kiviõli linn. Joonisel 4 on värviskaala abil kujutatud piirkonna asustusüksuste rahvaarvu seisuga 01.01.2020. Elanike arv on suurem linnade ja alevike ümbruses, näiteks oli planeeringuala läheduses asuva Kohtla-Järve linna Järve linnaosa elanike arv oli 2020. aasta alguses 15 297. Statistikaameti veebilehe andmetel on Lüganuse valla rahvaarv 2021. aastal 8219, kusjuures Püssi linnas elab 863 ja Kiviõli linnas 4725 inimest. Planeeringualale jäävatest asustusüksustest on tihedamalt asustatud Lüganuse alevik (452 elanikku), Purtse küla (261), Erra alevik (140), Varja küla (106) ja Maidla küla (108). Piirkonnas on rahvaarv eelmise aastaga võrreldes kahanenud: Lüganuse vallas on rahvaarvu kahanemine 1,9%, Kiviõli linnas lausa 2,4%.

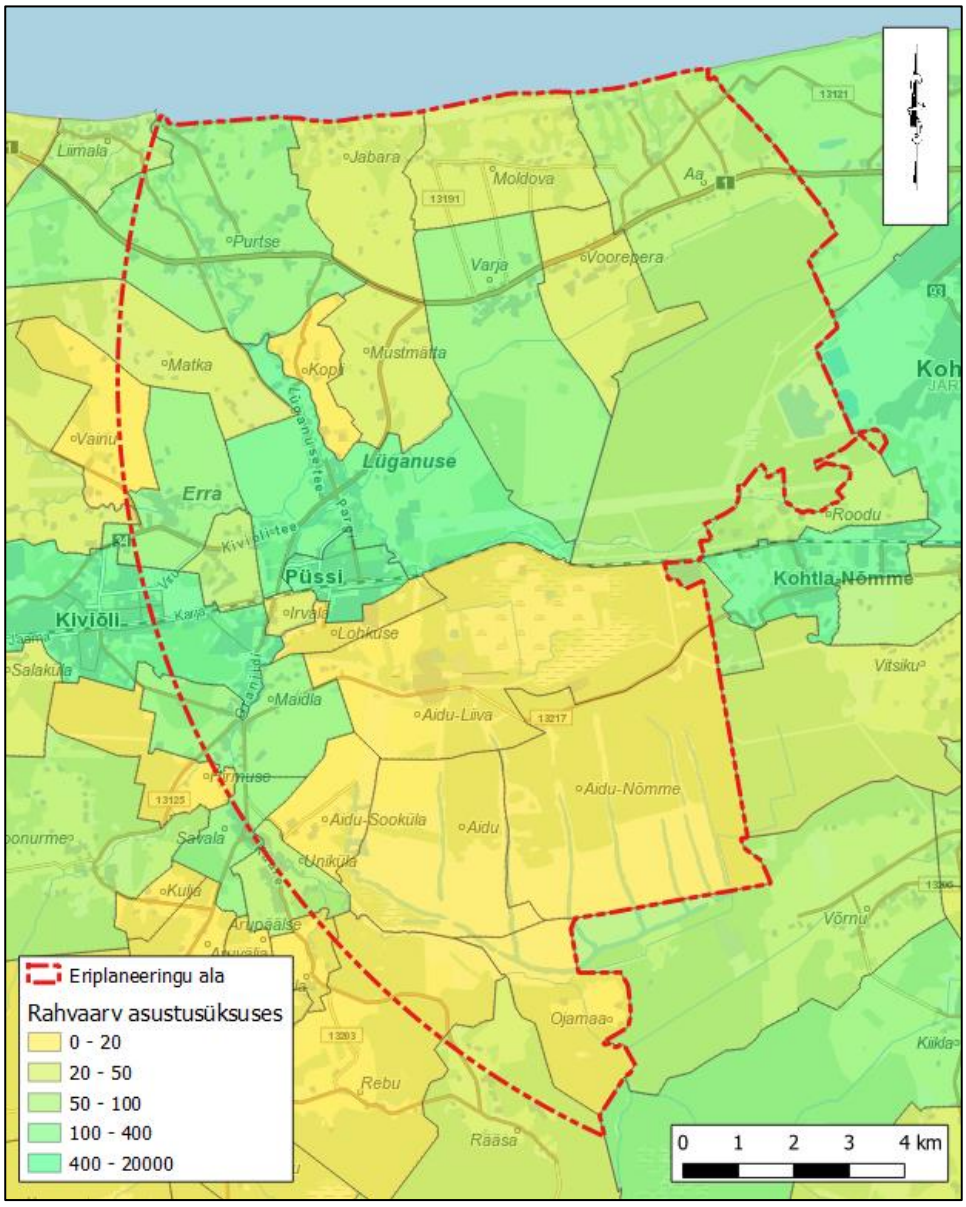

Joonis 4. Rahvaarv eriplaneeringu alal (aluskaart: Maa-amet, 11.11.2021; rahvaarv: Statistikaamet, andmed seisuga 01.01.2020)

Planeeringualale jääb Aidu karjäär. Aidu veespordikeskuse veebilehe andmetel alustas põlevkivikarjäär alal tööd 1974. aastal ja lõpetas töö 2012. aastal varude ammendumise tõttu. Pärast karjääri sulgemist hakkasid sissesõiduteed ja kaevealad veega täituma. Aidu karjäär on omanäoline tehismaastik, mis on perspektiivne suure turismipotentsiaaliga ala. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse projekti „Aidu veespordi- ja vabaajakeskuse arendamine" raames on kavas rajada endise põlevkivikarjääri tehismaastikule ainulaadne külastusatraktsioon Aidu veemaa, mis ühendab tipptasemel veespordi ja aktiivse puhkuse võimalused.

Ülevaade kogu eriplaneeringu alaga seotud potentsiaalselt kitsendusi põhjustavatest või tegevust oluliselt mõjutatavatest objektidest, millega tuleb asukoha eelvaliku tegemisel ja KSH raames arvestada, on esitatud tabelis 1. Tabelis toodud info ei ole lõplik. Eriplaneeringu lahenduse täpsustumise käigus võib selguda muid piiranguid põhjustavaid objekte.

Tabel 1. Eriplaneeringu alal paiknevad objektid, millega tuleb asukoha eelvaliku tegemisel ja KSH raames arvestada

Objekti tüüp	Objekti nimetus	Olulisus KSH kontekstis
Kaitseala (EELIS, 29.10.2021)	Eriplaneeringu alale jääb kuus looduskaitse alust ala: Aa männik – KLO1200202; Purtse männik – KLO1200201; Aa mõisa park – KLO1200438; Maidla mõisa park – KLO1200447; Püssi mõisa park – KLO1200450; Uhaku maastikukaitseala – KLO10006219.	Tööstusjäätmete prügila jaoks sobiva asukoha leidmisel tuleb arvestada kaitse-eeskirjades ja looduskaitseseaduses (vastu võetud 21.04.2004) kehtestatud piirangute ja eesmärkidega.
Kaitsealused üksikobjektid (EELIS, 29.10.2021)	Planeeringualal asuvad järgmised kaitsealused üksikobjektid: Varja rändrahn – KLO4001015; Ohvripärn – KLO4000695 (Purtse külas).	Kaitsealuste üksikobjektide kaitsekorra aluseks on LKS ja keskkonnaministri 02.04.2003 määrus nr 27 „Kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse-eeskiri". Tööstusjäätmete prügila asukoha valimisel tuleb arvestada kaitsealuste üksikobjektide ja nende piiranguvööndi osas määratud tingimustega.
Kaitsealused taime-, seene- ja samblikuliigid (EELIS, 29.10.2021)	Alale jäävad järgmised kaitsealuste taime-, seene- ja samblikuliikide keskkonnaregistrisse kantud leiukohad: II kaitsekategooria: kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) – leiukohad KLO9302886, KLO9302887, KLO9337728, KLO9337727, KLO9302893); III kaitsekategooria: hall käpp (*Orchis militaris*) – leiukohad KLO9337745, KLO9337746; laialehine neiuvaip (*Epipactis helleborine*) – leiukoht KLO9302890; soo-neiuvaip (*Epipactis palustris*) – leiukoht KLO9334742; mets-kuukress (*Lunaria rediviva*) – leiukoht KLO9301102.	Kaitsealustele taime- ja samblikuliikidele avaldub negatiivne mõju eelkõige juhul, kui ehitustegevust kavandatakse liigi kasvukohas. Prügila asukoha valikul on võimalik negatiivset mõju liikidele ära hoida.
Kaitsealused loomaliigid (EELIS, 29.10.2021)	Alale jäävad järgmised kaitsealuste loomaliikide keskkonnaregistrisse kantud leiukohad: II kaitsekategooria: laanerähn (*Picoides tridactylus*) – leiukohad KLO9114290, KLO9114291; põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*) – leiukoht KLO9121337; sarvikpütt (*Podiceps auritus*) – leiukoht KLO9127488; kanakull (*Accipiter gentilis*) – leiukoht KLO9128084; III kaitsekategooria: võldas (*Cottus gobio*) – leiukohad KLO9125054, KLO9125062, KLO9125074, KLO9125073; väike-kirjurähn (*Dendrocopos minor*) – leiukoht KLO9121635; rabakonn (*Rana arvalis*) – leiukohad KLO9121861, KLO9121862; nõmmelõoke (*Lullula arborea*) – leiukoht KLO9127504.	Kaitsealustele loomaliikidele avaldub tööstusprügila rajamisel negatiivne mõju eelkõige juhul, kui ehitustegevust kavandatakse liigi leiukohas või selle vahetus läheduses. Tööstusprügila rajamine võib mõjutada loomaliikide populatsioone negatiivselt ka toitumisalade pindala või kvaliteedi vähenemise ning keskkonnaseisundi halvenemise kaudu.

Natura 2000 (EELIS, 29.10.2021)	Alale jääb Uhaku loodusala (RAH0000683, EE0070132). Alale jääb 63 inventeeritud Natura elupaika, millest 39 on loodusdirektiivi lisas I esmatähtsa elupaigatüübi elupaigad.	Kavandatava tegevuse elluviimise tulemusena ei tohi kahjustuda Natura alade terviklikkus ja kaitse-eesmärgid.
Vääriselupaik (EELIS, 29.10.2021)	Eriplaneeringualal on registreeritud 22 vääriselupaigana määratletud ala: VEP209775, VEP209774, VEP207390, VEP207389, VEP207384, VEP207373, VEP207345, VEP204371, VEP157225, VEP157100, VEP157099, VEP157098, VEP157097, VEP157096, VEP157094, VEP157092, VEP157091, VEP157089, VEP157088, VEP157086, VEP157067, VEP157066.	Vääriselupaikadele avaldub negatiivne mõju eelkõige juhul, kui vaadeldavale alale kavandatakse otseselt ehitustegevust. Vääriselupaikades kehtiv kord tuleneb keskkonnaministri 04.01.2007 määrusest nr 2 „Vääriselupaiga klassifikaator, valiku juhend, kaitse korraldamine ning vääriselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine ja kasutusõiguse tasu arvutamise täpsustatud alused".
Veekogud (EELIS, 29.10.2021)	Alale jääb neli keskkonnaregistrisse kantud seisuveekogu: Suurlaugas (Hiiessoo Suurlaugas) (VEE2014200), Moldova karjäär (VEE2014030), Püssi paisjärv (VEE2064510) ja Hiiesoo turbamaardlaga seotud tehisjärv (VEE2014120). Alale jääb 20 keskkonnaregistrisse kantud vooluveekogu, mille hulgas on kuus jõge (Purtse jõgi (VEE1068200), Hirmuse jõgi (VEE1069700) Kohtla jõgi (VEE1070700), Erra jõgi (VEE1070200), Raudjõgi (VEE1069600), Ojamaa jõgi (VEE1068700)), viis oja (Männiku oja (VEE1068225), Naisteoja (VEE1071401), Sajori oja (VEE1068201), Varja oja (Naisteoja) (VEE1071400), Hundiaugu oja (VEE1071410)), kolm peakraavi (Hiiesoo peakraav (Külmoja) (VEE1071300), Varja peakraav (Reite oja) (VEE1071200), Varbe peakraav (Varbe oja) (VEE1071100)) ja kuus kraavi (Emakraav (VEE1068226), Kallikormi kraav (VEE1071402), Vahtsepa kraav (VEE1071000), Sookraav (VEE1071301), Heinakraav (VEE1071403), Saka kraav (VEE1200005)).	Veekogudel kehtivad vastavalt looduskaitseseadusele (vastu võetud 21.04.2004) ehituskeeluvöönd ja piiranguvöönd ning vastavalt veeseadusele (vastu võetud 30.01.2019) veekaitsevöönd.
Riigiteed (Maa-ameti geoportaal, 29.10.2021)	Eriplaneeringuala läbib ida-läänesihiliselt Tallinn-Narva põhimaantee (tee nr 1). Alale jääb Kiviõli-Varja tugimaantee (tee nr 34) ning järgmised kõrvalmaanteed: Lüganuse-Oandu-Tudu (tee nr 13103), Purtse-Lüganuse (tee nr 13118), Purtse-Hiie (tee nr 13119), Voorepera-Saka (tee nr 13121), Aa-Hooldekodu (tee nr 13123), Kiviõli-Maidla (tee nr 13124), Maidla-Hirmuse (tee nr 13125), Savala-Arvila (tee nr 13129), Savala-Uniküla (tee nr 13130), Kõrkküla-Erra (tee nr 13132), Lüganuse kalmistu tee (tee nr 13171), Lüganuse tee (tee nr 13177), Püssi jaama tee (tee nr 13178), Püssi tee (tee nr 13179),	Tööstusjäätmete prügila asukoha valikul peab arvestama teede paiknemise ja ehitusseadustikust (vastu võetud 11.02.2015) tuleneva avalikult kasutatava tee kaitsevööndi ulatuse ja kaasnevate kitsendustega.

	Noorte laagri tee (tee nr 13188), Purtse-Liimala-Kõrkküla (tee nr 13190), Soodumäe-Moldova-Aa (tee nr 13191), Varja-Moldova (tee nr 13192), Moldova karjäär (tee nr 13193), Aa - Aa rand (tee nr 13194), Maidla - Kohtla-Nõmme - Kohtla (tee nr 13217).	
Riigikaitselised ehitised	Vastavalt Ida-Viru maakonnaplaneeringule 2030+ (2016) jääb alale kaks riigikaitselist ehitist: Aidu lasketiir Lüganuse vallas (perspektiivne), piiranguvööndi ulatus kuni 2 km välispiirjoonest; Aidu linnak Lüganuse vallas, piiranguvööndi ulatus kuni 2 km kinnisasja välispiirjoonest.	Riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse püstitatav ehitis ei tohi vähendada riigikaitselise ehitise töövõimet ja suurendada ohtu riigikaitselisele ehitisele.
Kultuurimälestised (EELIS 20.10.2021)	Alale jääb 42 muinsuskaitsealust ala ja 104 punktobjekti.	Vastavalt muinsuskaitseseaduse (vastu võetud 20.02.2019) § 33 ei tohi mälestist hävitada ega rikkuda. Kinnismälestise kaitsevööndis on ilma Muinsuskaitseameti loata keelatud ehitamine, teede, kraavide ja trasside rajamine, muud mulla- ja kaevetööd ning maaparandustööd.
Maardlad (Maa-ameti geoportaal, 29.10.2021)	Eriplaneeringualal asub täielikult neil maardlat ja osaliselt viis maardlat või maardla osa. Täielikult jäävad alale Moldova (AA) kruusamaardla (registrikaardi nr 174), Lüganuse lubjakivimaardla (registrikaardi nr 788), Lohkuse savimaardla (registrikaardi nr 672), Hiiesoo turbamaardla (registrikaardi nr 149) ning osaliselt Aseri fosforiidimaardla (registrikaardi nr 191), Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla (registrikaardi nr 16), Eesti põlevkivimaardla Aidu kaeveväli (registrikaardi nr 3), Eesti põlevkivimaardla Uus-Kiviõli uuringuväli (registrikaardi nr 11) ja Eesti põlevkivimaardla Ojamaa uuringuväli (registrikaardi nr 2). Alal on kuus aktiivset mäeeraldist: Kohtla-Järve lubjakivikarjäär (registrikaardi nr 16, keskkonnaloa nr L.MK/330055), Lüganuse lubjakivikarjäär (registrikaardi nr 788, keskkonnaloa nr KL-509345), Moldova kruusakarjäär (registrikaardi nr 174, keskkonnaloa nr IVIM-007), Hiiesoo turbatootmisala (registrikaardi nr 149, keskkonnaloa nr L.MK.IV-55900), Uus-Kiviõli II kaevandus (registrikaardi nr 11, keskkonnaloa nr L.MK/333343), Uus-Kiviõli kaevandus (registrikaardi nr 11, keskkonnaloa nr L.MK/329491).	Maavara kasutamist ja kaitset reguleerib maapõueseadus (vastu võetud 27.10.2016).

2.4 SEOSED ASJAKOHASTE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA

2.4.1 Kõrgema taseme strateegilised planeerimisdokumendid

Üleriigiline planeering „Eesti 2030+" (kehtestatud Vabariigi Valitsuse 30.08.2012 korraldusega nr 368) määratleb Eesti riigi kestliku ja tasakaalustatud ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused. Üleriigiline planeering on aluseks maakonnaplaneeringute ja üldplaneeringute koostamisele.

Planeeringus tuuakse välja, et kasvavate keskkonnatasude tõttu ei ole põlevkivienergeetika pika aja jooksul konkurentsivõimeline. Riigi energiavarustuses tuleks suurendada taastuvenergia osakaalu ja vähendada energiatootmise keskkonnamõju (sh mõju kliimale) ning Eestil tasub energiajulgeoleku kindlustamiseks lisaks põlevkivienergeetikale keskenduda senisest rohkem hajutatumale piirkondlikule energiatootmisele.

Planeeringu kohaselt sõltub Eesti mootorikütuste valdkonnas praegu impordist. Kütuse tootmine Eestis on oluline ka energiajulgeoleku aspektist, sest tegu oleks riigi strateegilise energiareserviga. Sellest tulenevalt nähakse ette põlevkivi väärindamist keemia- ja kütusetööstuse jaoks.

Eriplaneeringu eesmärgiks on leida põlevkivikeemiaga tegeleva Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila rajamiseks sobiv asukoht. Eriplaneeringu elluviimine loob seega eeldused põlevkivi väärindamiseks, mis on kooskõlas üleriigilise planeeringuga ette nähtud suundumusega.

Eesti pikaajaline strateegiaga „Eesti 2035" (Riigikogu poolt vastu võetud 12.05.2021) seatakse Eesti riigile ja rahvale järgmiseks viieteistkümneks aastaks strateegilised sihid ning määratakse kindlaks nende saavutamiseks vajalikud muutused. Strateegia viiakse ellu eelkõige valdkonna arengukavade ja programmide kaudu. Seda saavad strateegilise planeerimise lähtealusena kasutada ka kohaliku omavalitsuse üksused ning avaliku, vaba- ja erasektori organisatsioonid.

Ettevõtluskeskkonna arenguvajadusena tuuakse välja, et Eestis on kohaliku ressursi väärindamise ressursitootlikkus väga väike. Ettevõtluses tuleb suuremat rõhku panna keskkonnahoidlikele tehnoloogiatele ja ärimudelitele ning kohalike ressursside ning teisese toorme suuremale ja keskkonnahoidlikule väärindamisele. Majandusvaldkonna strateegiliseks sihiks on, et Eesti majandus on uuendusmeelne ja teadmistepõhine, kasutades uusi tehnoloogiaid ja ärimudeleid ning paindlikke töövorme, ning vastutustundlik inimeste ja looduse suhtes. Kohalike ressursside väärindamine on kasvanud ja loodusvarade kasutamisel arvestatakse nii elurikkuse säilimise kui ka sotsiaal-majanduslike mõjudega.

Viru Keemia Grupp AS tegeleb põlevkiviõli tootmisega, mille puhul on tegemist kohaliku ressursi väärindamisega. Tööstusjäätmete prügila rajamiseks sobiva asukoha leidmisel võimaldab eriplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine inimeste ja loodus suhtes vastustundliku valiku tegemist ning kaasnevate mõjude minimeerimist.

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 (heaks kiidetud Riigikogu 14.02.2007 otsusega) on keskkonnavaldkonna arengustrateegia, mis juhindub Eesti säästva arengu riikliku strateegia „Säästev Eesti 21" põhimõtetest ja on katusstrateegiaks valdkondlikele arengukavadele. Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030 eesmärgiks on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

Visiooni 2030 kohaselt on Eesti majanduse struktuuris muu hulgas suurenenud teadusmahuka tootmise osatähtsus, majanduse surve loodusele on hajutatud ja vähenenud, tootmise energia- ja materjalimahukus on suhteliselt väike ning jäätmeid tekib minimaalselt, loodusmaastikud ja traditsioonilised kultuurmaastikud on säilinud ning tehiskeskkond ei domineeri rohelise elukeskkonna üle, põlevkivi kasutatakse efektiivsemalt ja vähemate jäätmetega, põlevkivitööstuse keskkonnakoormus on minimeeritud ja selle jääknähud on likvideeritud.

Eesti keskkonnastrateegias on valdkondade kaupa toodud välja põhiprobleemid, strateegilised valikud, eesmärgid ja meetmed. Jäätmetekke kohta tuuakse välja järgmist: selleks et jäätmete ladestamist vähendada, on esmaselt oluline vähendada märkimisväärselt jäätmeteket, kasutades sealjuures tõhusamalt loodusvarasid ja muid ressursse, oluline on katkestada seosed ühelt poolt jäätmetekke ja loodusvarade kasutamise ning teiselt poolt majanduskasvu vahel, st majanduskasv ei tohi põhjustada loodusvarade kasutamise ja jäätmekoguste ning negatiivse keskkonnamõju suurenemist.

Viru Keemia Grupp AS puhul on tegemist teadusmahukale tootmisele ja põlevkivi efektiivsele kasutamisele keskendunud ettevõttega. Ettevõtte tegevuseks vajaliku taristu jaoks sobiva asukoha valimine eriplaneeringu koostamise kaudu toetab keskkonnastrateegias seatud visiooni, mis näeb ette põlevkivitööstuse keskkonnakoormuse minimeerimist. Viru Keemia Grupp AS poolt praegu kasutusel oleva ja kavandatavas prügilas kasutatav ladestusmetoodika keskkonnamõjusid on uuritud, seetõttu on neid piisava detailsusega võimalik käsitleda mõjude hindamisel. Samas tuleb tõdeda, et olulisemaks on, et ettevõte otsiks oma töös jätkuvalt võimalusi jäätmetekke vähendamiseks ja jäätmete taaskasutamiseks.

Eriplaneeringu koostamine võimaldab leida maastikku ja keskkonda võimalikult hästi sobivat asukohta ja lahendust. Eriplaneeringu koostamisel tuleb silmas pidada eelkõige keskkonna (vesi, muld, õhk, mets jne) kasutuse, maastike ja looduse mitmekesisuse ning inimeste elukeskkonna kvaliteedi osas seatud suundumusi.

„Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2016-2030" (kinnitatud Riigikogu otsusega 16.03.2016) on riigi jaoks olulise tähtsusega strateegiline dokument, milles määratakse põlevkivi kasutamise arengu strateegilised eesmärgid ning kirjeldatakse nende saavutamiseks vajalikke meetmeid ja tegevust.

Põlevkivi arengukava seab riigi huvi elluviimise vajadusest tulenevalt kolm strateegilist eesmärki:

- põlevkivi kaevandamise efektiivsuse tõstmine ja negatiivse keskkonnamõju vähendamine;
- põlevkivi kasutamise efektiivsuse tõstmine ja negatiivse keskkonnamõju vähendamine;
- põlevkivialase haridus-ja teadustegevuse arendamine.

Põlevkivi kaevandamise ja kasutamise efektiivsuse tõstmine on võimalik põlevkivi väärindamise tulemusena, mille peamiseks teadaolevaks viisiks on õlitööstuse arendamine ja keemiasaaduste tootmine. Õlitootmise osakaalu suurendamine põlevkivi kasutamisel annab suuremat lisandväärtust.

Põlevkivitööstuse arengu tõttu muutuvad ladestatavate jäätmete koostis ja omadused. Tolmpõletuse kasutamise vähenemisega ja keevkihtkatelde ning TSK õlitootmisprotsessi osakaalu suurenemisega kaasneb väheuuritud omadustega põlevkivituha koguse kasv. Arengukavas nähakse, et on vajalik nende tuhajäätmete ohutu ladestamise ja taaskasutamise võimaluste analüüsimine, mille tulemusel täpsustuvad eri tootmisüksustes tekkiva põlevkivituha jäätmekäitluse keskkonnanõuded, sh jäätmete ohutu ladestamise ja seire nõuded. Tuha

omaduste uurimise tulemustest tulenevalt on võimalik, et tuleb rajada uus jäätmekäitluse infrastruktuur, mis mõjutab muuhulgas õlitootmise tasuvust. Õlitootmisel tekkiva tuha taaskasutus traditsioonilistel kasutusaladel ehituses, ehitusmaterjalide tootmisel ja põldude lupjamisel on samuti ebaselge.

Arengukavas juhitakse tähelepanu põlevkivitööstuse arenguga seotud ladestatavate jäätmete omaduste muutumisele. Viru Keemia Grupp AS-il on väljatöötatud toimiv ladestusmetoodika. Tööstusjäätmete prügila rajamisel tuleb arvestada ajakohaseima teabega ladestatavate jäätmete (sh vähem uuritud TSK tuha) käitlemise kohta.

Ida-Viru maakonna arengustrateegia 2019-2030+ (kiidetud heaks Lüganuse Vallavolikogu 19.12.2018 määrusega nr 48) määratleb piirkonna kõige olulisemad arenguprioriteedid aastateks 2019-2030+. Ida-Viru maakonna arengustrateegiaga võetud eesmärkide saavutamisel on kõige olulisem koostöö kohalike omavalitsuste üksuste, koostööpartnerite ja naaberregioonide ning riigi keskvõimuga.

Majanduse ja ettevõtluse valdkonna visiooniks on, et aastaks 2030+ toimib Ida-Virumaal mitmekesine, tugevatel ettevõtlikkushoiakutel tuginev ning suure lisandväärtuse loomist soodustav ettevõtluskeskkond. Nähakse, et maakonna sõltuvus nafta hindadest väheneb tänu maakonna tööstuse mitmekesistumisele ning põlevkivisektori osakaalu vähenemisele.

Elukeskkonna ja taristu valdkonnas on visiooniks, et aastaks 2030+ on Ida-Viru maakonnas kaasaegne ja kvaliteetne elu- ja ettevõtluskeskkond, mis tugineb puhtale looduskeskkonnale, moodsale ja mitmekesisele taristule ning kaasaegsetele energialahendustele. Nähakse, et energeetika valdkonnas toimuvate muutuste tulemusena paraneb Ida-Viru maakonna elukeskkond ning jõuab tasemele, mis on Eestis ja väljaspool konkurentsivõimeline.

Ruumiliseks suundumuseks on, et tööstus ja ettevõtluspiirkonnad koonduvad suuremate linnade ja linnastute juurde. Jõhvi - Kohtla-Järve tööstuspiirkond paikneb suhteliselt hajusalt, kuna tööstuspiirkonna orientatsioon on mitmekesine, hõlmates keemiatööstuskompleksi Kohtla-Järve Järve linnaosas kuni toiduainetööstuse kompleksini Jõhvis.

Puhke- ja rekreatsioonipiirkonnad keskenduvad loodusliku või inimtekkelise rekreatiivse- ja turismiressursi ärakasutamisele ning väärindamisele. Eriplaneeringu alale jääb oluline Soome lahe ranniku- ja rekreatsioonipiirkond. Piirkonnas paiknevad maakonna spaad ja suurem osa maakonna majutuskohtadest. Arengustrateegias on esile tõstetud ka Kohtla-Nõmme - Kiviõli puhke- ja rekreatsioonipiirkond, mis on maakonna omanäolisim ning põhineb põlevkivi kaevandamise ja töötlemise alade taaskasutusel, saades alguse Kohtla-Nõmmelt endisest kaevandusest, kulgedes läbi endise põlevkivikarjääri Kiviõli endise poolkoksiladestu ja selle puhke otstarbel kasutatavate lähialadeni.

Maakonna arengustrateegia näeb ette põlevkivitööstuse osakaalu vähenemist ning on seadnud eesmärgiks soodustada kaasaegse ja kvaliteetse elu- ja ettevõtluskeskkonna soodustamist. Oluliseks on maakonnas asuvad puhke- ja rekreatsioonipiirkonnad. Kavandatavat prügilat kasutaksid juba olemasolevad tootmisüksused, tootmisvõimsuste suurendamist ei ole kavandatud. Tööstusjäätmete prügila asukoha valikul tuleb arvestada prügila ruumilise mõju ja piirkonna arengu ruumiliste suundumuste omavahelise suhtega.

Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+ (kehtestatud Ida-Viru maavanema 28.12.2016 korraldusega nr 1-1/2016/278, täiendatud 08.02.2017 korraldusega nr 1-1/2017/25). Maakonnaplaneeringu eesmärk on

kujundada strateegiliselt läbimõeldud, maakonna ja riigi huve tasakaalustatult ja ettevaatavalt arvestavad ruumilise arengu põhisuunad ning anda suunised üldplaneeringute koostamiseks; koordineerida vastavalt valla ja linna üldplaneeringuid; anda signaal investoritele ja arendajatele maakonna soovitud arengusuundade kohta.

Eriplaneeringu alale jäävad Püssi linna ja Kiviõli linna ning lähedusse Kohtla-Järve linna linnalise asustusega ala (joonis 5). Eriplaneeringu alale jääb kaks riigikaitselist ehitist: Aidu lasketiir Lüganuse vallas (perspektiivne), piiranguvööndi ulatus kuni 2 km välispiirjoonest; Aidu linnak Lüganuse vallas, piiranguvööndi ulatus kuni 2 km kinnisasja välispiirjoonest. Maakonnaplaneeringus on välja toodud territooriumil asuvad maardlad ning üldised tingimused maardlate kasutuselevõtuks ja üldplaneeringute koostamiseks.

Maakonnaplaneeringu lahenduse järgi ulatuvald osaliselt eriplaneeringualale neli maakondliku tähtsusega väärtusliku maastiku ala: Sope-Ontika, Lüganuse-Purtse, Kohtla-Nõmme ja Maidla. Väikeses ulatuses jääb alale Oandu-Rääsa kohaliku tähtsusega väärtuslik maastik. Maakonnaplaneeringuga on määratud kasutustingimused väärtuslike maastike säilitamiseks ja väärtuste suurendamiseks.

Eriplaneeringu ala jääb osaliselt maakonnaplaneeringuga määratud rohelise võrgustiku alale. Ida-Virumaa roheline võrgustik on esmalt määratud maakonna teemaplaneeringuga „Ida-Virumaa asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" (kehtestatud maavanema 11.07.2003 korraldusega nr 130). Maakonnaplaneeringuga on täpsustatud rohevõrgustiku piire, lähtudes nii maakonna arengu kui rohevõrgustiku sidususe ja edaspidise toimimise vajadusest. Maakonnaplaneeringus on määratud rohelise võrgustikuga seotud tingimused üldplaneeringute koostamiseks.

Eriplaneeringu alale jääb väärtuslikke põllumajandusmaid. Maakonnaplaneeringuga on seatud tingimused väärtuslike põllumajandusmaade kasutamiseks ja üldplaneeringute koostamiseks. Samas on nenditud, et maakonnaplaneeringus kajastatakse väärtuslike põllumajandusmaade kaardikihti informatiivsena ja kitsendused seatakse õigusaktiga, mis on ka praegu koostamisel.

Maakonnaplaneeringus on Ida-Virumaa tuuleressursist lähtuvalt ära märgitud arvestatavaks tuuleenergia tootmise piirkonnaks olevad potentsiaalsed tuuleparkide asukohad, millest mõni asub ka eriplaneeringu alal (joonis 6). Maakonnaplaneeringus on määratud üldised taastuvenergia arendamistingimused.

Maakonnaplaneeringu koostamisel vaadati üle varemkehtestatud infrastruktuuri objektidega seotud teemaplaneeringud. Kui teemaplaneeringu lahendus oli endiselt kaasaegne ja uuendamist ei vajanud, viidi see sisse maakonnaplaneeringusse. Eriplaneeringu alale jääb varemkehtestatud planeeringutest maakonnaplaneeringu lahendusse sisse kantud orienteeruv maantee trassikoridor, arendatav maantee.

Eriplaneeringu koostamisel tuleb arvestada maakonnaplaneeringus välja toodud objektide ja alade ning nende kohta määratud tingimustega, arvestades eriplaneeringu täpsusastet. Maakonnaplaneeringuga on seatud suunised üldplaneeringu koostamiseks, mida on eeldatavalt võetud arvesse koostatava Lüganuse valla üldplaneeringu eelnõu koostamisel. Tööstusjäätmete prügila kavandamisel tuleb arvestada koostatava Lüganuse valla üldplaneeringu lahendusega, mis täpsustab maakonnaplaneeringus määratletud alade (nt väärtuslikud maastikud, roheline võrgustik) paiknemist ja kasutustingimusi.

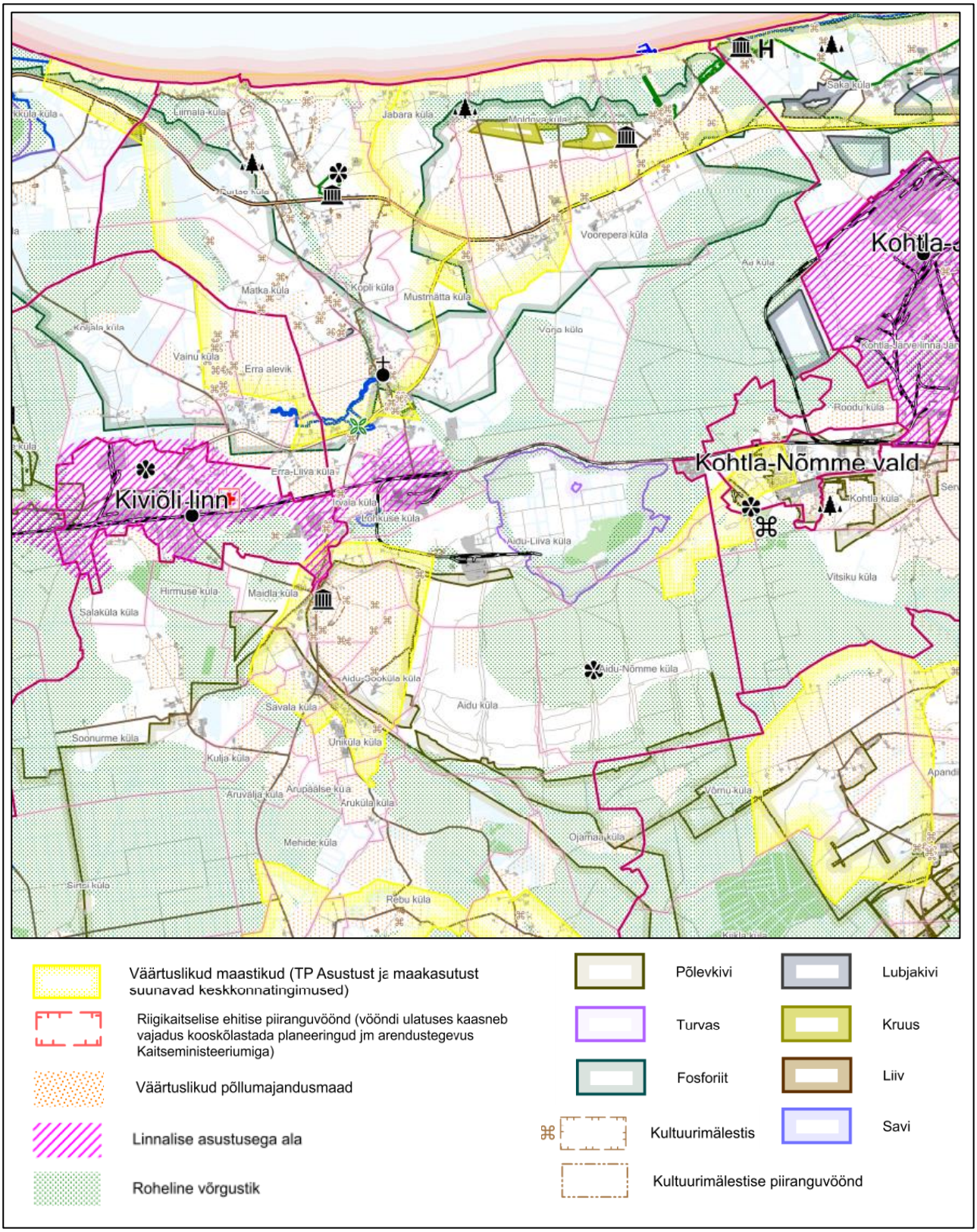

Joonis 5. Väljavõte Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (2016) joonisest „Ruumilised väärtused"

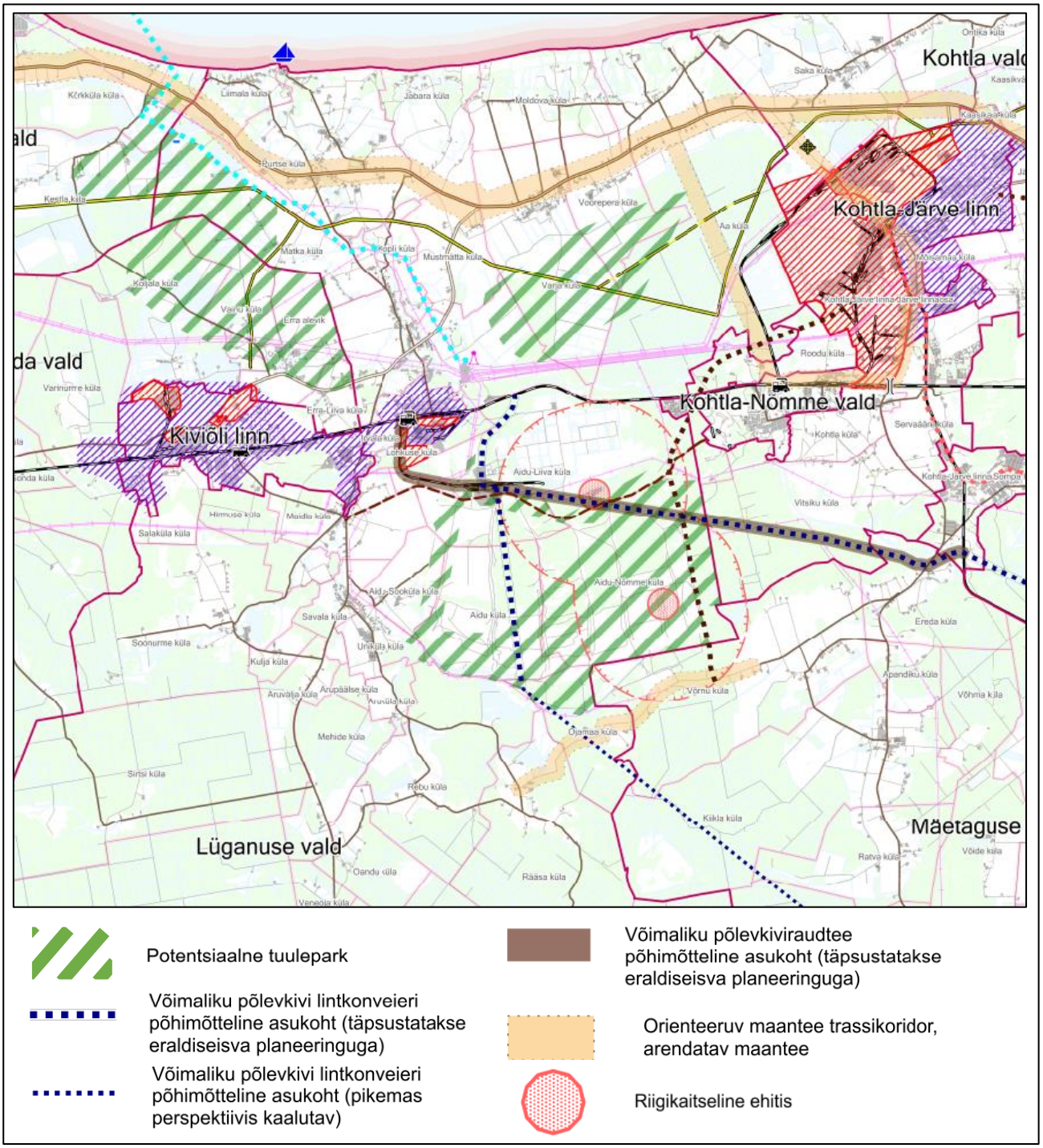

Joonis 6. Väljavõte Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (2016) joonisest „Tehnilised võrgustikud"

Koostatava Ida-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Uus-Kiviõli kaevanduse logistikataristu asukohavaliku kavandamine" (algatatud Ida-Viru maavanema 19.05.2015 korraldusega nr 1-1/2015/150) eesmärgiks on Uus-Kiviõli kaevanduse logistika taristule optimaalse asukoha leidmine variantide võrdluse teel, mis on edaspidi alus taristu ehitamiseks vajaliku projektdokumentatsiooni koostamisele. Planeeringuala asub Alutaguse valla Võrnu külas ja Lüganuse valla Ojamaa, Rebu ja Rääsa külades. Praeguseks on toimunud planeeringu eskiislahenduse avalik arutelu (19.01.2022), misjärel on planeering ja KSH arunne esitatud kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks.

Haljala-Kukruse 2+2 riigimaantee riigi eriplaneeringu (algatatud Vabariigi Valitsuse 23.03.2022 korraldusega nr 97) eesmärk on kavandada riigiteel 1 Tallinn–Narva asuva Haljala ja Kukruse vahelise teelõigu kiirusele 120 km/h vastava 2+2 ristlõikega maantee rajamist. Eriplaneeringuga koos algatati ka keskkonnamõju strateegiline hindamine. Riigi eriplaneeringuga planeeritakse eelkõige riigimaantee toimimiseks vajalikud trassid ja tehnovõrgud, 5G taristu, eritasandilised liiklussõlmed, kogujateed, kergliiklusteed, ökoduktid, sillad jm vajalikud maakasutus- ja ehitustingimused. Planeeringuala asukoht hõlmab osaliselt ka Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ala. **Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamisel tuleb arvestada algatatava Haljala-Kukruse 2+2 riigimaantee riigi eriplaneeringuga.**

2.4.2 Üldplaneeringud, teemaplaneeringud ja eriplaneeringud

2.4.2.1 Üldplaneeringud

Lüganuse vald moodustati Kiviõli linna, Lüganuse valla ja Sonda valla ühinemise teel Vabariigi Valitsuse 22.06.2017 määrusega nr 102. Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse (vastu võetud 22.02.1995) § 14^1 lg-st 4^4 tulenevalt kehtib kuni haldusterritoriaalse korralduse muutmise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava vastuvõtmiseni ja üldplaneeringu kehtestamiseni ühinenud kohaliku omavalitsuse üksuste arengukavad ja üldplaneeringud nendel territooriumidel, kus need enne ühinemist või liitumist kehtestati.

Eriplaneeringu alale jääb väikeses ulatuses haldusreformieelse Sonda valla ja Kiviõli linna territoorium, kus kehtib vastavalt Sonda valla üldplaneering (kehtestatud Sonda Vallavolikogu 28.11.2000 määrusega nr 3) ja Kiviõli linna üldplaneering (kehtestatud Kiviõli Linnavolikogu 28.08.2014 määrusega nr 14).

Eriplaneeringu ala jääb valdavalt haldusreformieelse Lüganuse valla territooriumile. Vald moodustati Lüganuse Vallavalitsuse 12.04.2013 määruse nr 2 alusel Lüganuse valla, Maidla valla ja Püssi linna ühinemisel. Lüganuse valla haldusterritooriumil kehtivad kuni uue Lüganuse valla üldplaneeringu kehtestamiseni ühinenud haldusüksustel kehtinud üldplaneeringud. Eriplaneeringu alale jääval Püssi linna territooriumil kehtib seega Püssi linna üldplaneering (kehtestatud 27.04.2006), eriplaneeringu ala lõunaosas endise Maidla valla alal kehtib Maidla valla üldplaneering (vastu võetud 30.06.2008) ja eriplaneeringu ala põhjaosas endise Lüganuse valla alal kehtib Lüganuse valla üldplaneering (kehtestatud 17.03.1999).

Haldusreformijärgse Lüganuse valla üldplaneeringu koostamine ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine algatati Lüganuse Vallavolikogu 22.08.2018 otsusega nr 99. Üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avalik väljapanek toimus 07.10.2021-05.11.2021. Tegemist ei ole kehtiva strateegilise planeerimisdokumendiga, kuid arvestades, et varasemad planeeringud on kehtestatud pikka aeg tagasi ja suures osas vananenud, on asjakohane arvestada koostatava Lüganuse valla üldplaneeringu eelnõuga.

Maidla väärtuslik maastik on Lüganuse vallas võetud kohaliku kaitse alla (joonis 7). Üldplaneeringuga täpsustatakse maakonnaplaneeringus toodud väärtuslike maastike kasutustingimusi.

Koostatava Lüganuse valla üldplaneeringuga täpsustatakse rohelise võrgustiku piire ja kasutustingimusi. Rohelist võrgustikku muudetakse olulisemalt endise Aidu karjääri piirkonnas, mis jääb ka eriplaneeringu alale.

Üldplaneeringu maakasutusplaanil kajastatakse väärtuslike põllumajandusmaade paiknemise osas Maaeluministeeriumi poolt koostatud kaardikihti, mida on täpsustatud Kiviõli ja Püssi linna territooriumil, tiheasustusega aladel, metsamaadel, mäetööstusmaadel (mäeeraldistel) lähtudes olemasolevast ja kavandatavast maakasutusest. Üldplaneeringuga määratakse tingimused väärtuslike põllumajandusmaade kasutamiseks.

Üldplaneeringus kajastatakse kõrgendatud avaliku huviga ehk nn KAH-metsasid. KAH-metsad on määratud riigimetsamaadele koostöös RMK-ga. Üldplaneeringus antakse põhimõtted kõrgendatud avaliku huviga metsade osas.

Üldplaneeringu lisa 2 „Tuuleenergeetika kavandamiseks sobivate alade kriteeriumite täpsustamine, alade määramine ja tingimuste väljatöötamine" põhjal on määratud põhimõtteliselt sobivad alad tööstuslike tuulikutega tuuleparkide arendamiseks. Potentsiaalsed tuulepargi alad erinevad maakonnaplaneeringus määratud aladest. Mitu üldplaneeringus väljatoodud potentsiaalset tuulepargi ala jäävad ka eriplaneeringu alale. Üldplaneeringus antakse tingimused tuuleparkide arendamiseks.

Üldplaneeringuga määratakse maakasutuse juhtotstarve valdavalt tiheasustusega ala piires, kuid kohati määratakse juhtotstarve ka väljaspool tiheasustusega ala.

Eriplaneeringu koostamisel tuleb arvestada koostatava Lüganuse valla üldplaneeringu osas kõige ajakohasema lahendusega ja Lüganuse valla poolt antava täiendava infoga.

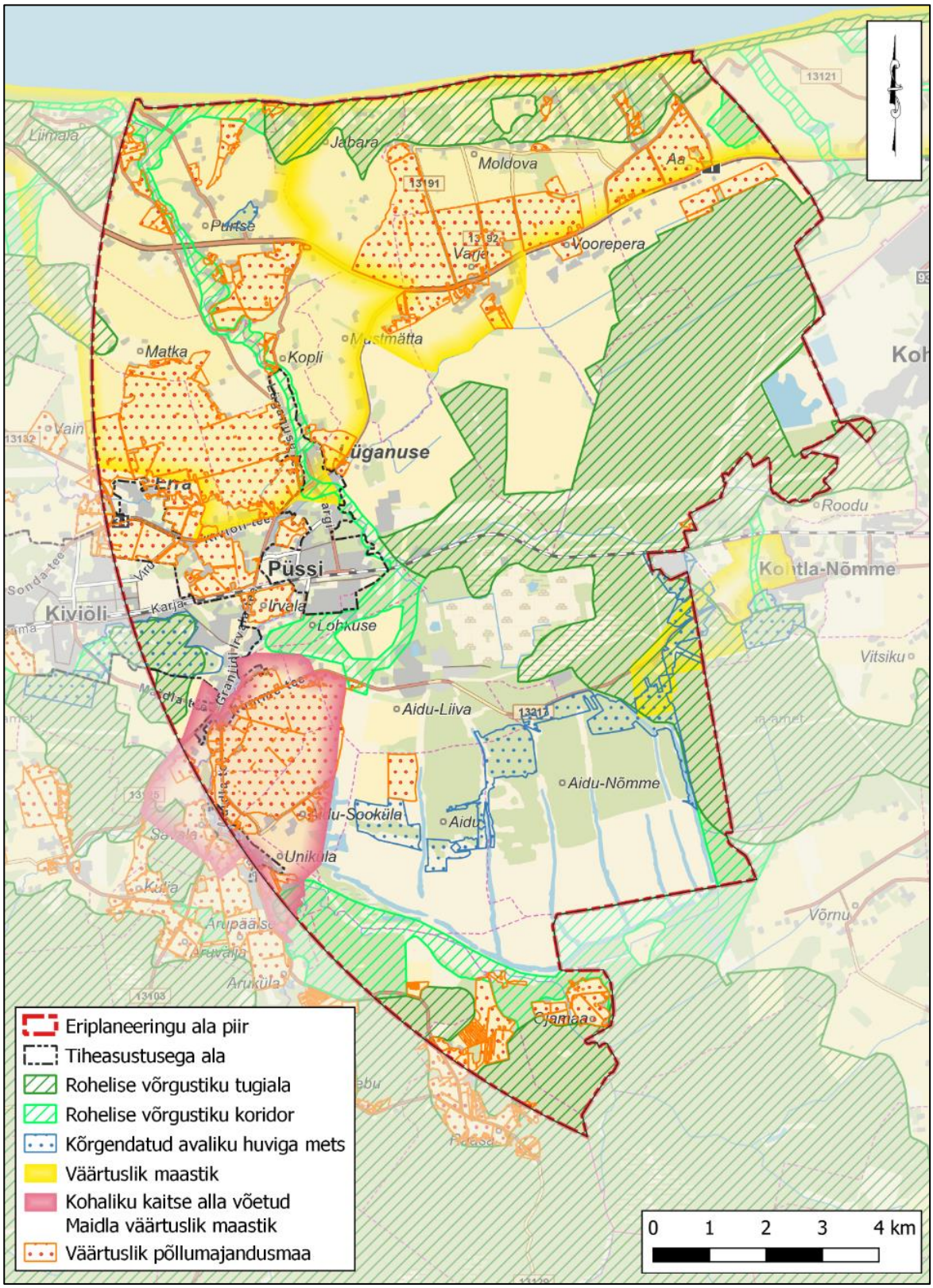

Joonis 7. Eriplaneeringu alal koostatava Lüganuse valla üldplaneeringuga kavandatavad ruumilised väärtused (aluskaart: Maa-amet, 17.11.2021; üldplaneeringu kaardikihid eelnõu avalikustamise seisuga)

2.4.2.2 Üldplaneeringu teemaplaneeringud

Maidla valla üldplaneeringu teemaplaneering „Olulise ruumilise mõjuga Aidu tuulepargi, seda toetava infrastruktuuri ja rekreatsioonialade ning lasketiiru asukohavalik" kehtestati Maidla Vallavolikogu 17.03.2011 otsusega nr 143.

Planeeringu koostamise eesmärgid:

- Aidu karjääri kaevandatud alade kasutamine taastuvenergia tootmiseks 2 ja 3 MW tuulikutega, tuulepargi asukohavaliku, sh tuulikute teenindusmaa, elektrikaabelliinide, teede ja teenindavate ehitiste asukoha määramine;
- Aidu karjääri sulgemise järel kaevandatud aladele spordi-, puhke- ja virgestusalade asukoha määramine, kaitseliidu lasketiiru asukoha määramine, Aidu karjääri raudteeharu koridori määramine põlevkivi vedamiseks Ojamaa kaevandusest.

Lüganuse valla üldplaneeringu teemaplaneering „Uus-Kiviõli kaevanduse tehnilise taristu objektid" on kehtestatud Lüganuse Vallavolikogu 23.04.2020 otsusega nr 252.

Teemaplaneeringu koostamise eesmärgiks on:

- Lüganuse valla territooriumil Uus-Kiviõli kaevanduse tehnilise taristu objektide ruumilise arengu põhimõtete ning maa- ja veealade üldiste kasutamis- ja ehitustingimuste täpsustamine;
- kavandatava ruumilise arenguga kaasneda võivate majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjude ning looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamine ning selle alusel säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu tingimuste seadmine;
- tehnilise taristu objektideks on ettevõte või ühiskonna üldiseks majanduslikuks arenguks ja omavalitsuse ülesannete täitmiseks vajalikud tehnilised struktuurid nagu maavara kaevandamiseks vajalikud tehnilised rajatised, teed, elektri- ja sidevõrgud, veevarustuse ja kanalisatsioonivõrgud, sademevee kanalisatsiooni ja maaparandussüsteemid või muud tehnorajatised.

Teemaplaneeringu põhieesmärk on planeerida Lüganuse valla piires Uus-Kiviõli kaevanduse maapealne taristu, mida ei ole planeeritud kehtiva detailplaneeringuga „Maidla valla kehtivat üldplaneeringut muutva Uus-Kiviõli kaevanduse kaevise lintkonveieri ja teenindustee, kaevise veokonveieri ja abikallakšahti ja väljapumbatava vee settebasseini maa-ala detailplaneering".

2.4.2.3 Eriplaneeringud

Lüganuse valla territooriumile rajatava biotoodete tootmiskompleksi kohaliku omavalitsuse eriplaneering on algatatud Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 317. Taotletava eriplaneeringu eesmärgiks on olulise ruumilise mõjuga ehitise objekti asukohavaliku menetluse läbiviimine ja biotoodete tootmiskompleksi rajamise detailse lahenduse väljatöötamine. Soovitakse leida biotoodete tootmiskompleksile parim võimalik asukoht, misjärel on võimalik lahendada ehituslikud küsimused. Eriplaneeringu planeeringualaks määrati esialgu kogu Lüganuse valla territoorium. Eriplaneeringu koostamisest huvitatud isik on Viru Keemia Grupp AS. Praeguseks on toimunud eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalik väljapanek ja tulemusi tutvustavad avalikud arutelud (06.05.2022).

Koostatav Varja tuulikupargi kohaliku omavalitsuse eriplaneering algatati Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 318. Eriplaneeringu alaks on kogu Varja küla piiresse ja Tallinna-Narva maanteest põhjapoole jääv ala. Ala pindala ja alternatiivsed asukohad täpsustuvad planeeringu koostamise käigus. Eriplaneeringu eesmärgiks on algatada Lüganuse vallas põhjapoolsel planeeringualal olulise ruumilise mõjuga ehitise Varja tuulikupargi parima võimaliku asukoha valiku menetlus ja töötada välja tuulikute ja vajalike tehnorajatiste detailne lahendus. Eriplaneeringu koostamisest huvitatud isik on Varja Windfarm OÜ. Lüganuse Vallavolikogu 21.12.2021 otsusega nr 18 tunnistati täielikult kehtetuks Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsus nr 318 „Varja tuulikupargi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine".

2.4.3 Detailplaneeringud

Järgnevalt on nimetatud ja lühidalt kirjeldatud eriplaneeringu alal kehtestatud ja algatatud detailplaneeringud lähtudes Lüganuse valla veebilehel esitatud infost (https://www.lyganuse.ee/detailplaneeringud, seisuga12.11.2021).

Aheraine ladestusala ja Kaitseliidu lasketiiru maa-ala detailplaneering kehtestati 23.08.2012. Detailplaneeringu eesmärk oli kruntide moodustamine ladestusala ja lasketiiru ehitiste rajamiseks.

Aidu Veespordikeskuse detailplaneering kehtestati Lüganuse Vallavolikogu 27.02.2014 otsusega nr 48. Detailplaneeringuga kavandati maa-ala kruntideks jaotamine, sihtotstarbe ja ehitusõiguse määramine, Aidu Veespordikeskuse hoonete, tehnovõrkude ja -rajatiste asukohad ning haljastuse ja liikluskorralduse põhimõtted.

Uus-Kiviõli kaevanduse detailplaneering algatati Maidla Vallavolikogu 17.11.2011 otsusega nr 196. Detailplaneering kehtestati 30.10.2014. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks oli Uus-Kiviõli kaevanduse ja kaevanduse teenindamiseks vajalike tehnorajatiste ning teenindus- ja olmehoonete planeerimine ning olemasoleva Aidu karjääri tööstusterritooriumi kasutusotstarbe määratlemine.

Lüganuse vallas Lüganuse alevikus Pargi tn 52 detailplaneering kehtestati Lüganuse Vallavalitsuse 16.08.2021 korraldusega nr 482. Detailplaneeringu koostamise eesmärgiks on kinnistu jagamine ja hoonestamine.

Koostatav Lüganuse valla Moldova küla Mõru vkt 15 detaliplaneering kehtestati Lüganuse Vallavalitsuse 10.12.2018 korraldusega nr 226). Detailplaneeringu eesmärk on katastriüksuse sihtotstarbe muutmine elamumaast ärimaaks.

Koostatav Lüganuse aleviku Papli 7b krundi detailplaneering kehtestati Lüganuse Vallavalitsuse 23.03.2016 korraldusega nr 163. Detailplaneeringu eesmärgiks on Papli 7b krundi maakasutuse määramine ärimaaks (75%) ja elamumaaks (25%) ning ehitusõiguse määramine turismitalu hoonete püstitamiseks. Tegemist on kehtivat Lüganuse valla üldplaneeringut muutva detailplaneeringuga.

Koostatav A. Kitzbergi tn 5 kinnistu detailplaneering kehtestati Lüganuse Vallavalitsuse 15.09.2021 korraldusega nr 531. Detailplaneeringu eesmärk on kinnistu jagamine kaheks ning hoonestamata osale tingimuste määramine, et ehitada sellele elumaja ja saun koos nende juurde kuuluvate kommunikatsioonidega.

Koostatav Aidu taastuvenergiapargi detailplaneering (menetluses) on algatatud Lüganuse Vallavolikogu 28.01.2021 otsusega nr 298. Detailplaneeringu eesmärk on tuule- ja päikeseenergiapargi rajamiseks tingimuste

määramine. Alale kavandatakse elektrialajaam, mikrotuulikud ja päikesepaneelid ning neid teenindavate ehitiste, ühendusteede ja elektrikaabelliinide võimalikud asukohad.

Koostatav Lüganuse vallas Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 detailplaneering (menetluses) on algatatud Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 319. Koostatav Lüganuse vallas Varja tuulikupargi planeeringuala nr 2 detailplaneering (menetluses) on algatatatud Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 320. Koostatav Lüganuse vallas Varja tuulikupargi planeeringuala nr 3 detailplaneering (menetluses) on algatatud Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 321. Lüganuse Vallavolikogu 21.12.2021 otsusega nr 18 muudeti Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsuste nr 319, 320 ja 321 teksti. Detailplaneeringud on algatatud Varja Windfarm OÜ esitatud taotluse alusel. Tegemist on üldplaneeringut muutvate detailplaneeringutega, mille eesmärk on viia läbi parima võimaliku asukoha valiku menetlus ning töötada välja tuulikute ja vajalike tehnorajatiste detailne lahendus. Detailplaneeringud koosnevad võimalikes tuulikute asukohtades *ca* 1 ha suurustest planeeringualadest. Vajadusel kaasatakse detailplaneeringusse ka tee- ja kaablikoridorid nendes asukohtades, kus neid muul viisil lahendada ei saa. Tuulikute maksimaalseks kõrguseks kavandatakse kuni 300 m maapinnast ja elektriliseks võimsuseks kavandatakse vähemalt 3 MW.

Koostatav Lüganuse valla Kiviõli linna Teeserva kinnistu detailplaneering (menetluses) algatati Lüganuse Vallavolikogu 22.09.2021 otsusega nr 326. Detailplaneeringu eesmärk on muuta kinnistu sihtotstarvet tootmismaaks ja rajada kinnistule päikesepaneelid (ligikaudu 2000 tk).

2.5 ERIPLANEERINGU ALA TÄPSUSTAMINE

Prügila asukoha valikul tuleb järgida keskkonnaministri 29.04.2004 määruses nr 38 "Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded" esitatud põhimõtteid. Määruse § 7 kohaselt kavandatakse prügila kohta, kus prügilast lähtuv keskkonnaoht ja keskkonnahäiringud on võimalikult väikesed. Kavandatava tegevuse puhul on oluline välja tuua, et prügila asukoha valikul juhindutakse muuhulgas maa-ala geoloogilistest ja hüdrogeoloogilistest tingimustest, sealhulgas põhjavee reostustundlikkusest tuleneva ohu suurusest; ohust, mida tekitab prügila põllumajandusmaade ja veekogude läheduses; prügila ja asustusalade, eriti tiheasustusalade vahemaast. Oluliseks on välja tuua, et määruse kohaselt eeldatakse keskkonnaohu ja negatiivse keskkonnamõju ülemäärast suurust prügila rajamisel näiteks kalda ehituskeeluvööndis; loodus-, maastiku- või muinsuskaitsealal ja kaitstavate looduse üksikobjektide ning kultuurimälestiste vahetus läheduses; tiheasustusalal; puhke- ja virgestusalal; väikese kandevõimega vajumis- või maalihkeohtlikul pinnasel.

Kavandatava prügila puhul on tegemist jäätmeseaduse § 34 lg 4 tähenduses ohtlike jäätmete prügilaga. Keskkonnaministri 29.04.2004 määruses nr 38 on välja toodud ka eraldi ohtlike jäätmete prügilatele kehtivaid nõudeid, kuid prügila asukoha valiku osas ohtlike jäätmete prügilatele erisusi ei ole.

Eriplaneeringu LS ja KSH VTK koostamisel tehti esmane analüüs prügila võimalike asukohaalternatiivide ala välja selgitamiseks. Analüüsi tegemisel arvestati keskkonnaministri 29.04.2004 määrusest nr 38 tulenevaid tingimusi prügila asukoha valikuks ning kaasati täiendavaid tegureid.

Analüüsi jaoks määratleti kriteeriumid, mis välistavad alal prügila rajamise või mille tõttu ei ole ala prügila rajamiseks eelistatud. Kaardianalüüsi põhjal sobivaks osutunud ala vaadeldi täpsemalt arvestades prügila jaoks vajaliku ala suuruse ja täiendavate teguritega vaadeldaval alal.

Järgnevalt on välja toodud analüüsis käsitletud tegurid, mis on esitatud joonistel 8-14.

Veekogud (sh riigi poolt korras hoitavad ühiseesvoolud) koos piiranguvööndiga loeti prügila rajamist välistavaks tingimuseks (joonis 8). Veekogude rannal ja kaldal tuleb järgida looduskaitseseaduses (vastu võetud 21.04.2004, edaspidi ka *LKS*) esitatud nõudeid. LKS § 37 lg 3 p 3 kohaselt on ranna või kalda piiranguvööndis keelatud jäätmete töötlemiseks või ladustamiseks määratud ehitise rajamine ja laiendamine. Maaparandussüsteemi eesvoolude puhul on alale siiski võimalik prügila rajada maaparandussüsteemi ümberehitamisel. Küll aga tuleb arvestada, et riigi poolt korras hoitavate ühiseesvoolude puhul on tegemist oluliste maaparandusehitistega, mille ümberehitamine mõjutab laiemat ala ning on seega seotud suuremate kulutuste ja võimalike negatiivsete mõjude esinemisega.

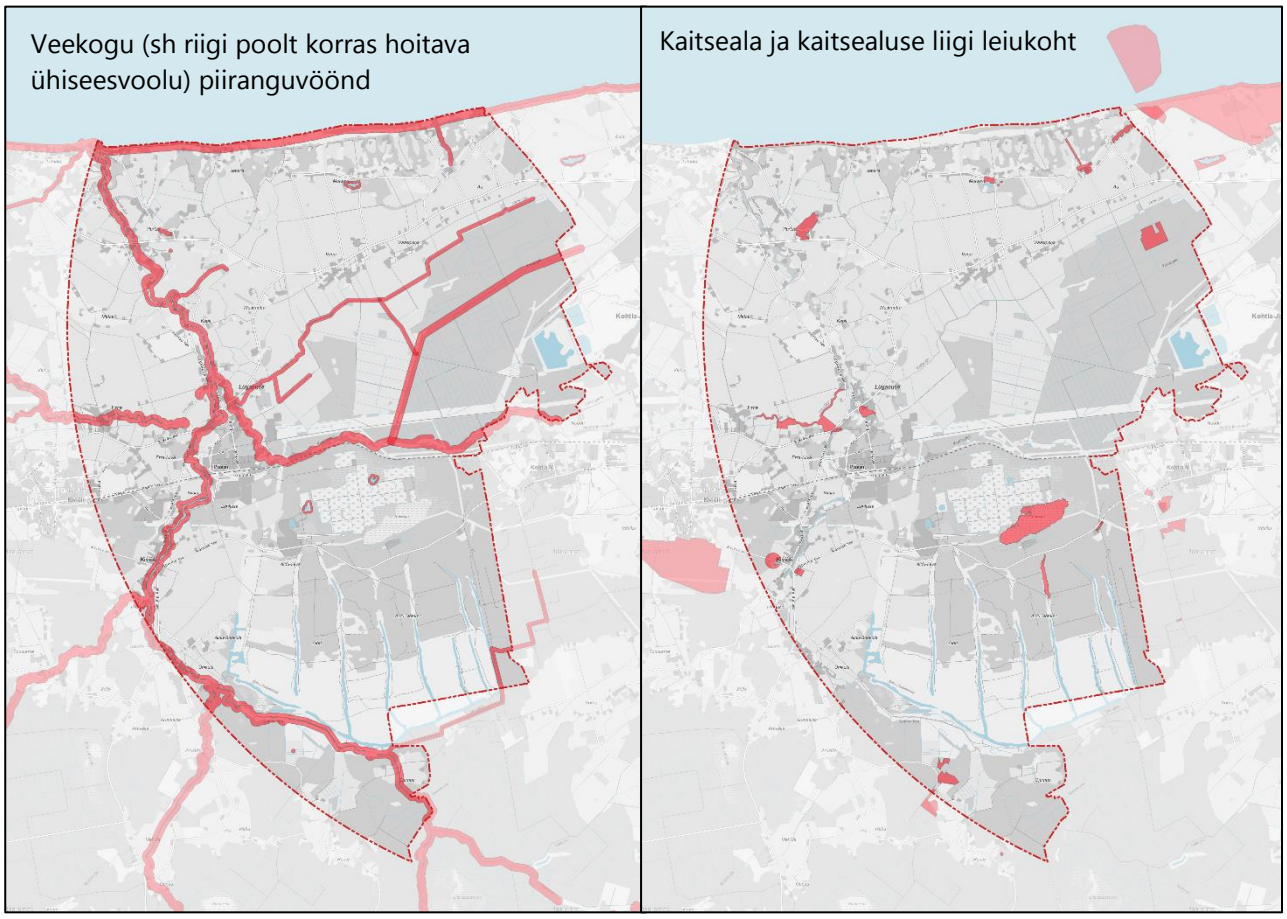

Joonis 8. Veekogud (sh riigi poolt korras hoitavad ühiseesvoolud) koos piiranguvööndiga ning kaitsealad ja kaitsealuste liikide leiukohad, mis loeti prügila rajamist välistavaks tingimuseks

Kaitsealad ja kaitsealuste liikide leiukohad loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks (joonis 8). Kaitsealuste objektidega seotud kitsendused tulenevad eelkõige LKS-st või selle alamaktidest. Olenevalt loodukaitsealusest objektist võib olla ka vajalik ümbritseva puhverala määramine, kuid ühtset puhverala esmaseks analüüsiks ei määratud. Kriteeriumite põhjal määratud ala edasisel analüüsimisel vaadeldi vajadusel olukorda eraldi seisvalt.

Kultuurimälestised koos kaitsevööndiga loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks (joonis 9). Muinsuskaitsealuste objektide ja aladega seotud kitsendused tulenevad muinsuskaitseseadusest (vastu võetud 20.02.2019). Mälestist ja muinsuskaitsealal asuvat ehitist ei tohi hävitada ega rikkuda ning tuleb hoiduda tegevustest, mis võivad mälestist või muinsuskaitsealal asuvat ehitist ohustada.

Riigikaitselised ehitised (ilma piiranguvööndita) loeti prügila rajamist välistavaks (joonis 9). Kaitseministri 26.06.2015 määruse nr 16 § 3 lg 1 põhjal ei tohi riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse püstitatav ehitis vähendada riigikaitselise ehitise töövõimet ja suurendada ohtu riigikaitselisele ehitisele. Riigikaitseliste ehitiste piiranguvööndit ei käsitletud analüüsis välistava kriteeriumina, kuna ei ole põhjust eeldada, et prügila rajamine ehitise piiranguvööndis võiks konkreetseid riigikaitselisi ehitisi ohustada.

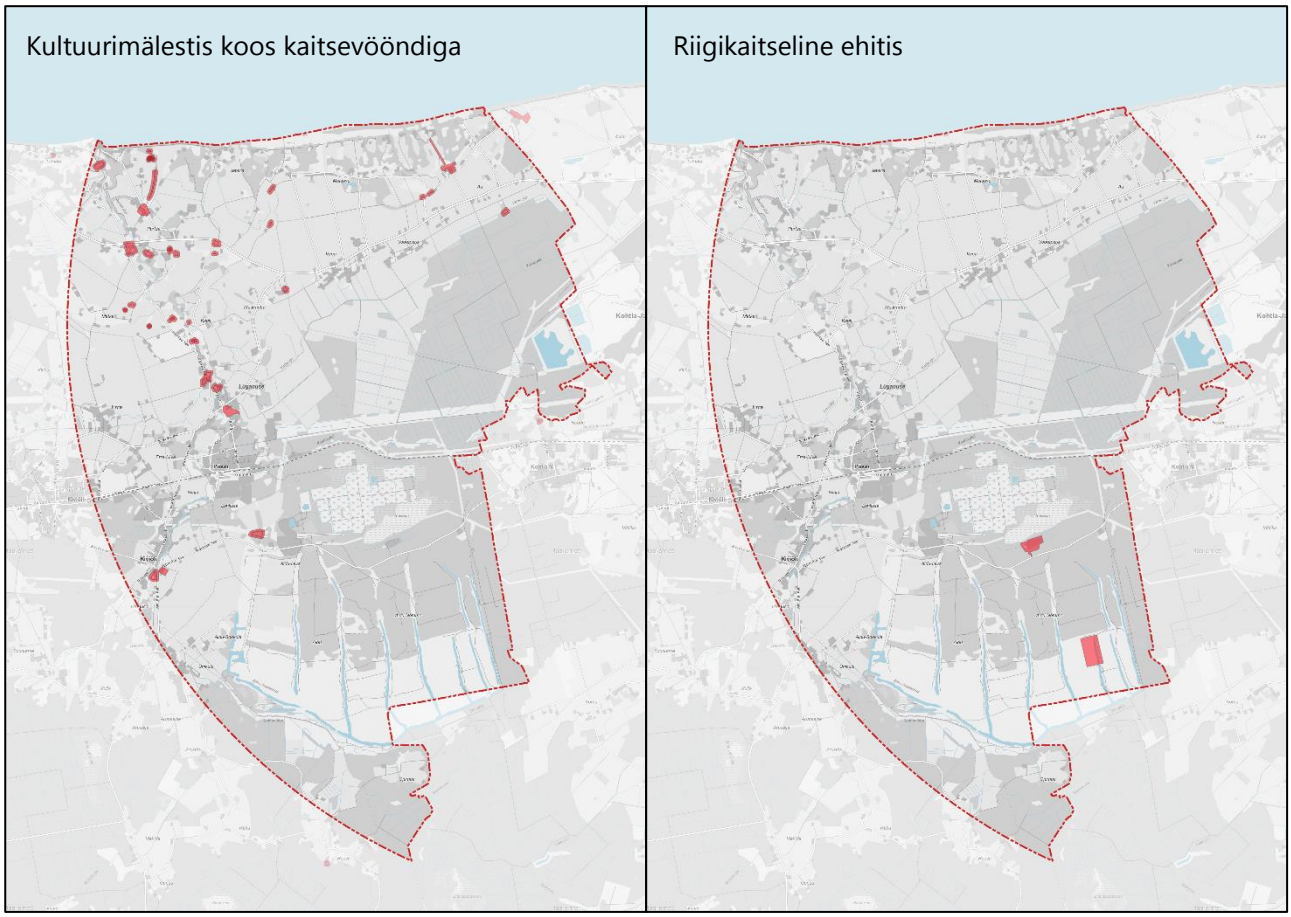

Joonis 9. Kultuurimälestised koos kaitsevööndiga ja riigikaitselised ehitised, mis loeti prügila rajamist välistavaks tingimuseks

Teed ja rööbasteed koos kaitsevööndiga loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks (joonis 10). Olemasoleva teedevõrgu ümberkujundamisega kaasneb täiendavaid kulutusi ning võimalik mõju liikluse sujuvusele ja liiklusohutusele.

Elektripaigaldised ja gaasipaigaldised koos kaitsevööndiga loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks (joonis 10). Olemasolevate trasside ümberehitamisega kaasneb täiendavaid kulutusi ning riske trasside toimimisele ja ohutusele.

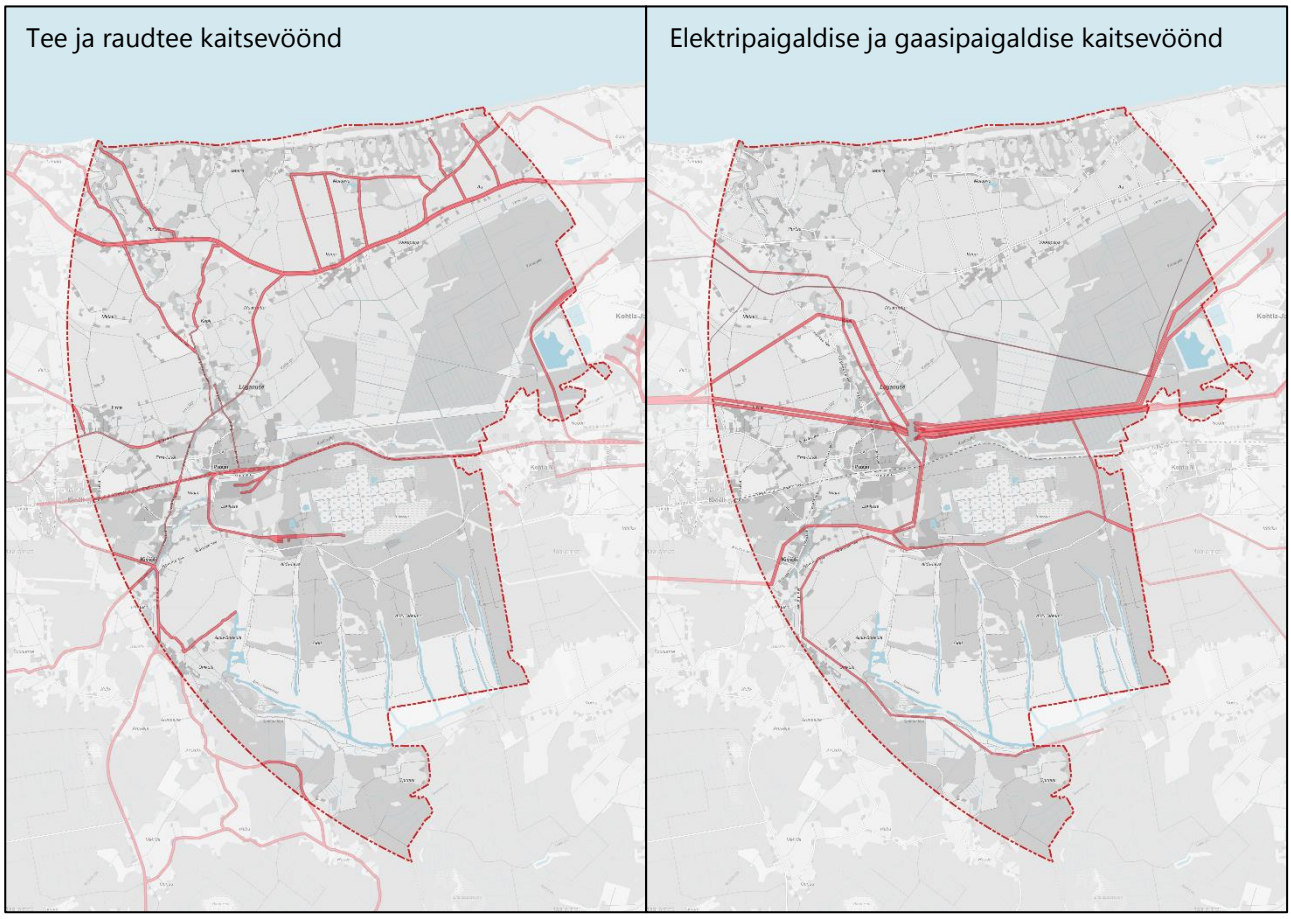

Joonis 10. Teed ja rööbasteed koos kaitsevööndiga ning elektripaigaldised ja gaasipaigaldised koos kaitsevööndiga, mis loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks

Lintkonveier Ojamaa kaevandusest Kohtla-Järve tööstusterritooriumini loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks (joonis 11). 12,5 kilomeetri pikkuse maapealse konveieri abil jõuab tooraine kaevandusest põlevkiviõlitehasteni. Lintkonveieri ümberehitamine on tehniliselt keeruline ja kulukas.

Aidu tuulepargi ala loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks (joonis 11). Maidla valla üldplaneeringu teemaplaneering „Olulise ruumilise mõjuga Aidu tuulepargi, seda toetava infrastruktuuri ja rekreatsioonialade ning lasketiiru asukohavalik" kehtestati Maidla Vallavolikogu 17.03.2011 otsusega nr 143. Praeguseks on alal püstitatud osa tuulegeneraatoreid ja ettevalmistatud ehitusalasid tuulegeneraatorite rajamiseks. Tööstusjäätmete prügila rajamisega kaasneb oluline reljeefi muutus, mis mõjutab ka õhu liikumist. Olemasoleva (ja osaliselt ehitamisel oleva) tuulepargi alale ega lähiümbrusesse ei ole prügila rajamine seega mõistlik.

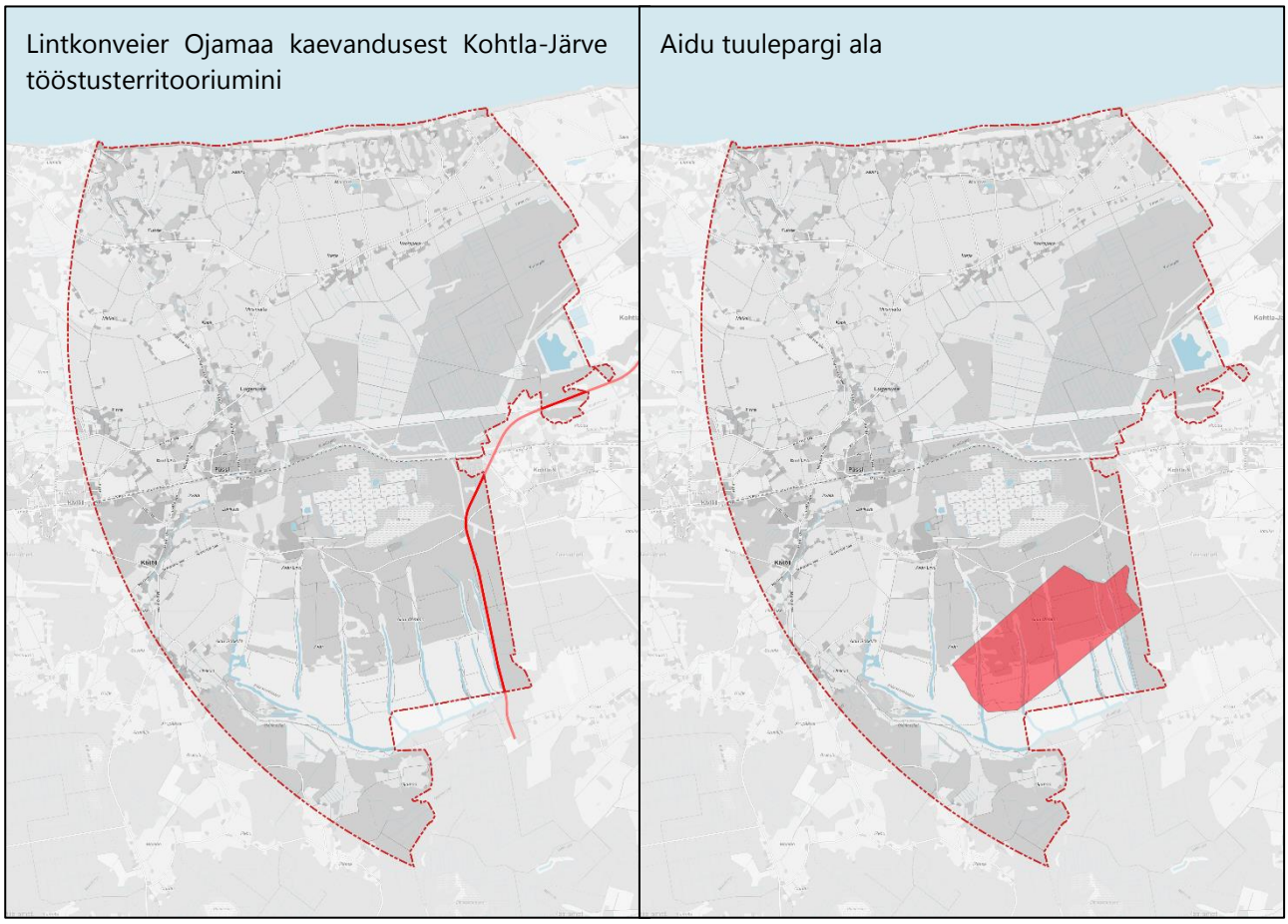

Joonis 11. Lintkonveier Ojamaa kaevandusest Kohtla-Järve tööstusterritooriumini ja Aidu tuulepargi ala, mis loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks

Mäeeraldised ja turbaalad loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks (joonis 12). Maapõueseaduse (vastu võetud 27.10.2016) § 14 lg 2 tulenevalt võib alal maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust lubada üksnes juhul, kui kavandatav tegevus:

1) ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda;
2) halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga;
3) halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise (edaspidi riigikaitseline ehitis) ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta.

Esmases analüüsis välistati kehtivad mäeeraldised, kuid tehti erand Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise osas. Mäeeraldisel on kaevandamisloa nr L.MK/330055 alusel lubatud lubjakivi kaevandamine Viru Keemia Grupp AS kuuluval osaühingul VKG Tsement (registrikood 11436628, alates 17.08.2018 VKG Logistika OÜ). Maavara arvele võtmise aluseks oli Viru Keemia Grupp AS huvi tsemendilubjakivi kaevandamise vastu. Olukorra muutustest tulenevalt ettevõttel kaevandamise soov praegu ja tulevikus puudub.

Mäeeraldise ala on varasemalt peetud sobivaks uue tööstusjäätmete prügila rajamiseks ja alal on juba varasemalt nõukogude ajal prügila rajamiseks ette valmistatud. Töid on looduses juba tehtud. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku koostamisel tehakse koostööd Maa-ametiga ja selgitatakse välja, kas ja millistel tingimustel

on võimalik mäeeraldise ala käsitleda reaalse prügila asukoha alternatiivina. Eeltoodud asjaoludest tulenevalt ei välistatud seda ala esmase analüüsi käigus. Eriplaneeringu koostamise tulemusena võib tekkida ka olukord, kus praeguse mäeeraldise ala osutub teiste variantidega võrreldes eelistatuks. Sel juhul võib esineda tõendatud ülekaalukas avalik huvi rajada prügila sellele alale ning see võib osutuda kaalukamaks kui riiklik huvi konkreetsel alal lubjakivi kaevandamise vastu. Maa-ameti 15.12.2021 kirjas nr 6-3/21/18168-2 esitatud seisukohast tulenevalt analüüsitakse praeguse maardla ala prügila rajamiseks kasutamise võimalust, selgitades maavara kaevandamisväärsust, kaaludes alternatiivseid asukohti ja ülekaaluka avaliku huvi esinemist.

Lisaks loeti välistavaks Tallinna Tehnikaülikooli poolt on SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel 2015. aastal koostatud töös „Põlevkivi altkaevandatud alade planšettide digitaliseerimine ja stabiilsushinnangu andmine" määratud altkaevandatud alad.

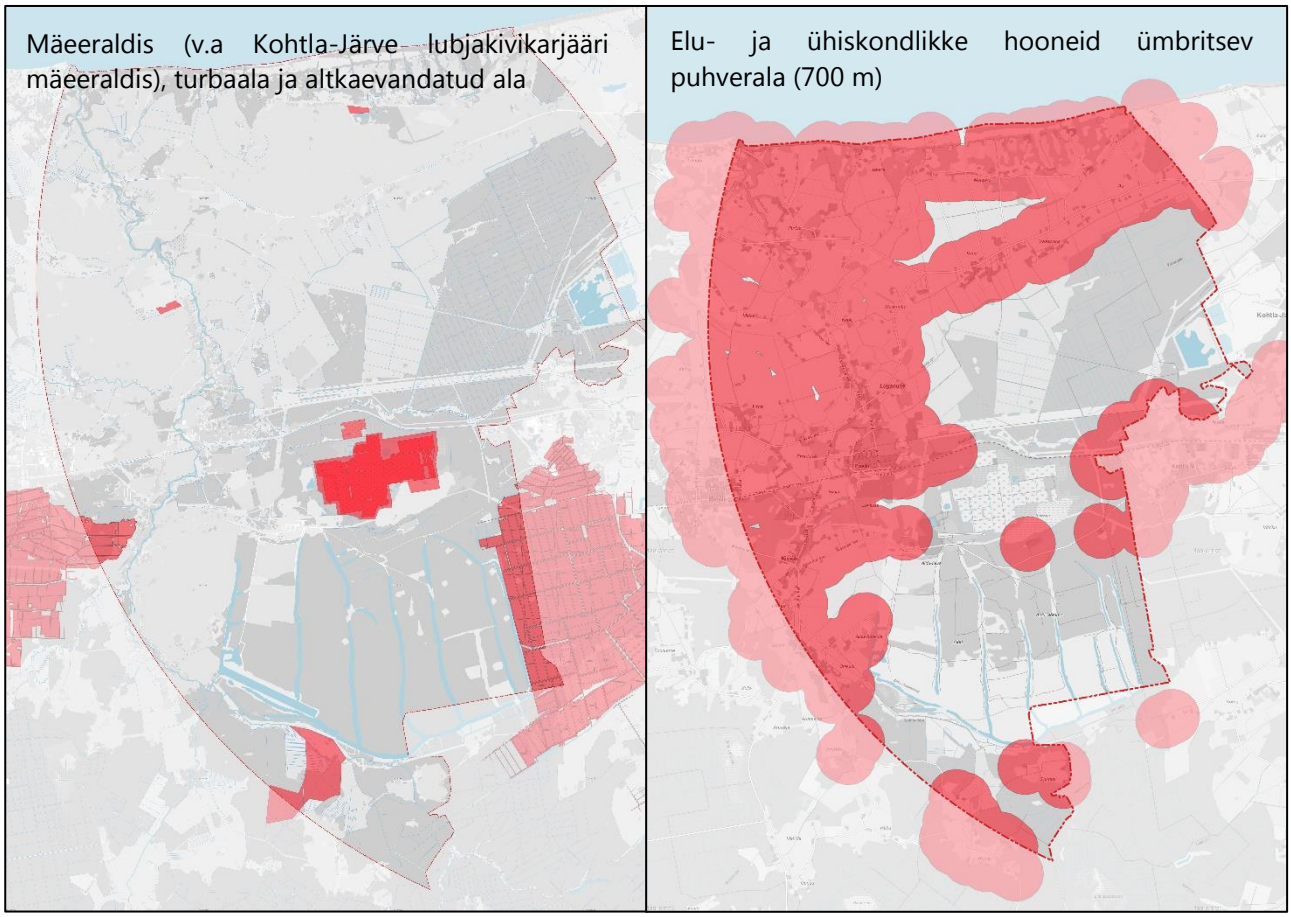

Joonis 12. Mäeeraldised (v.a Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldis), turbaalad ja altkaevandatud alad ning elu- ja ühiskondlikke hooneid ümbritsev puhverala (700 m), mis loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks

Elu- ja ühiskondlikke hooneid ümbritsev 700 m raadiusega puhveralaga loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks (joonis 12). Tööstusjäätmete prügila rajamisega kaasneb eeldatavalt negatiivne mõju õhu kvaliteedile ja müratasemele, võimalik pinnase, pinna- ja põhjavee reostusoht ning visuaalne häiring. Puhverala määramisel arvestati distantsiga, mille korral on suure tõenäosusega tervist mõjutav õhusaaste ja müra elamualade juures välistatud ning mille korral võiks prügila rajamisega kaasnev reljeefi muutus elamute juurest avanevas vaates olla vähetajutav. Tegemist on hinnanguga, et välistada olulise negatiivse mõju avaldumine inimeste elukvaliteedile. Planeerimise järgmistes etappides arvestatakse lokaalsete oludega ja vajadusel täpsustatakse vajaliku puhverala laiuse hinnangut.

Väärtuslikud põllumajandusmaad loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks (joonis 13). Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (2016) ja koostatava Lüganuse valla üldplaneeringuga määratud väärtuslike põllumajandusmaade säilitamine ning kaitse on vajalik toidujulgeoleku kindlustamiseks. Väärtuslikud põllumajandusmaad on ette nähtud hoidmiseks põllumajanduslikus kasutuses.

Maakonnaplaneeringu kohane orienteeruv maantee trassikoridor, arendatav maantee loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks (joonis 13). Ida-Viru maakonnaplaneeringusse 2030+ (2016) kanti sisse varemkehtestatud planeeringutest orienteeruv maantee trassikoridor, arendatav maantee. Maakonnaplaneeringu koostamise ajal olid lahendused endiselt kaasaegsed ja uuendamist ei vajanud. Tegemist on kehtestatud kõrgema taseme strateegilise planeerimisdokumendiga kavandatava tegevusega, mille puhul ei ole olemasoleva info põhjal alust eeldada, et lahendus ei oleks ajakohane.

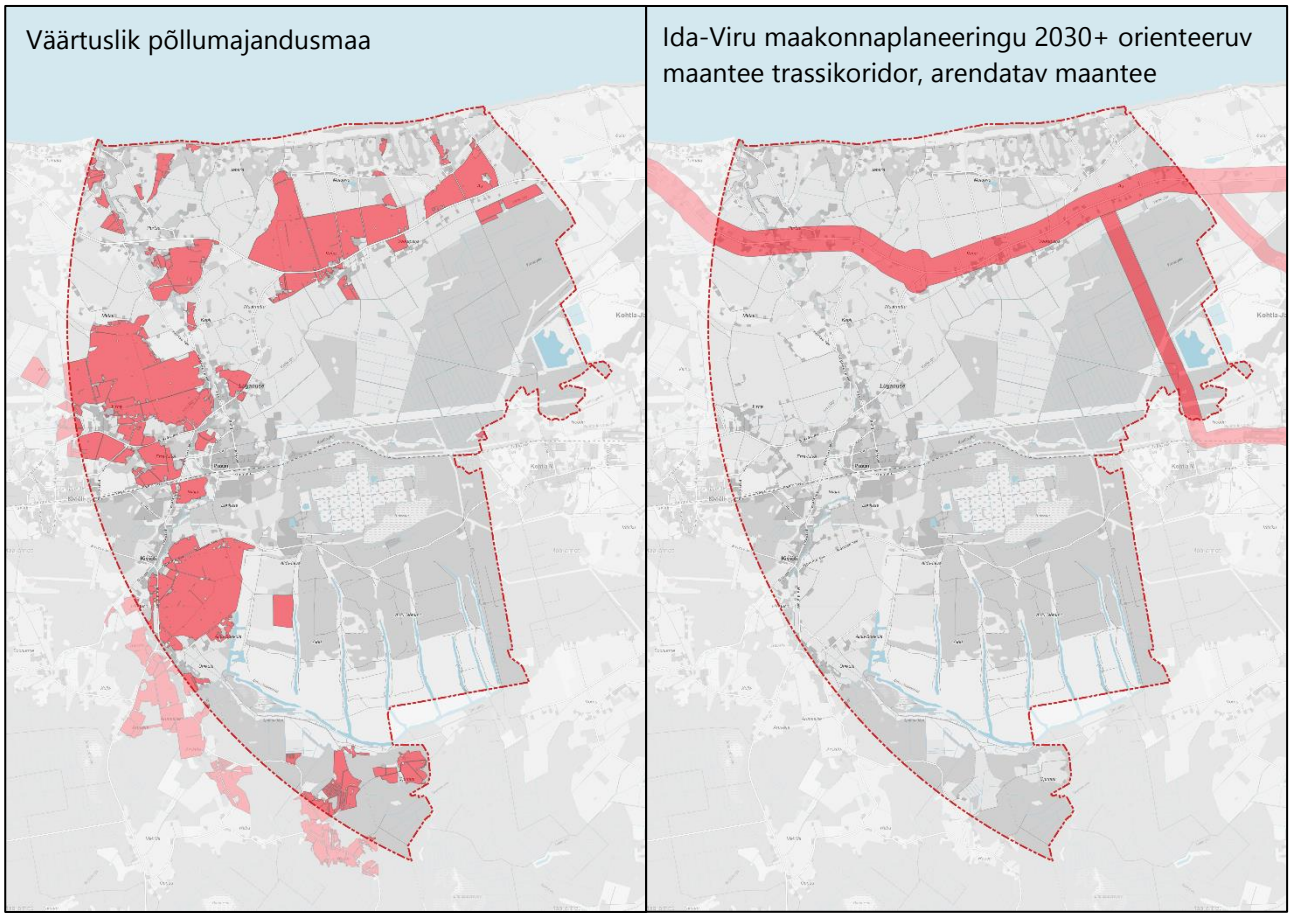

Joonis 13. Väärtuslikud põllumajandusmaad ja maakonnaplaneeringu kohane orienteeruv maantee trassikoridor, arendatav maantee, mis loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks

Aidu karjääri turismipotentsiaaliga ala käsitleti alana, mis ei ole prügila rajamiseks eelistatud (joonis 14). Osaliselt kehtib alal Aidu Veespordikeskuse detailplaneering (kehtestatud Lüganuse Vallavolikogu 27.02.2014 otsusega nr 48) ning ala nähakse Ida-Viru maakonna arengustrateegia 2019-2030+ (2018) kohaselt olulise ja omapärase turismipiirkonnana. Olulise ruumilise mõjuga tööstusobjekti rajamine turismi jaoks olulises piirkonnas võib märkimisväärselt kahjustada valdkonna arengut.

Kavandatava biotoodete tootmiskompleksi ala käsitleti alana, mis ei ole prügila rajamiseks eelistatud (joonis 14). Lüganuse valla territooriumile rajatava biotoodete tootmiskompleksi kohaliku omavalitsuse

eriplaneering on algatatud Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 317. Praeguses menetlusetapis ei ole teada kavandatava tootmiskompleksi asukoht eriplaneeringu alal. Ka ei ole kindel, kas ja millal kavandatav tegevus realiseeritakse. Tööstusjäätmete prügila asukoha eelvaliku esmases analüüsis arvestati eriplaneeringu algatamisotsuse lisas esitatud sobivate aladega. Kuna kattuva ala planeerimisel võib esineda konflikte, ei käsitleta biotoodete tootmiskompleksi jaoks eriplaneeringu algatamisel sobivana määratletud ala prügila asukoha jaoks sobiva alana.

Kavandatava Varja tuulikupargi ja Aidu taastuvenergiapargi ala käsitleti alana, mis ei ole prügila rajamiseks eelistatud (joonis 14). Lüganuse vallas Varja tuulikupargi planeeringuala nr 1 detailplaneering on algatatud Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 319, Lüganuse vallas Varja tuulikupargi planeeringuala nr 2 detailplaneering on algatatud Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 320 ja Lüganuse vallas Varja tuulikupargi planeeringuala nr 3 detailplaneering on algatatud Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 321. Koostatav Aidu taastuvenergiapargi detailplaneering (menetluses) on algatatud Lüganuse Vallavolikogu 28.01.2021 otsusega nr 298. Praeguses menetlusetapis ei ole teada planeeringulahenduste detailid ega kas ja millal kavandatav tegevus realiseeritakse. Kuna kattuva ala planeerimisel võib esineda konflikte, ei käsitleta detailplaneeringute ala prügila asukoha jaoks sobiva alana.

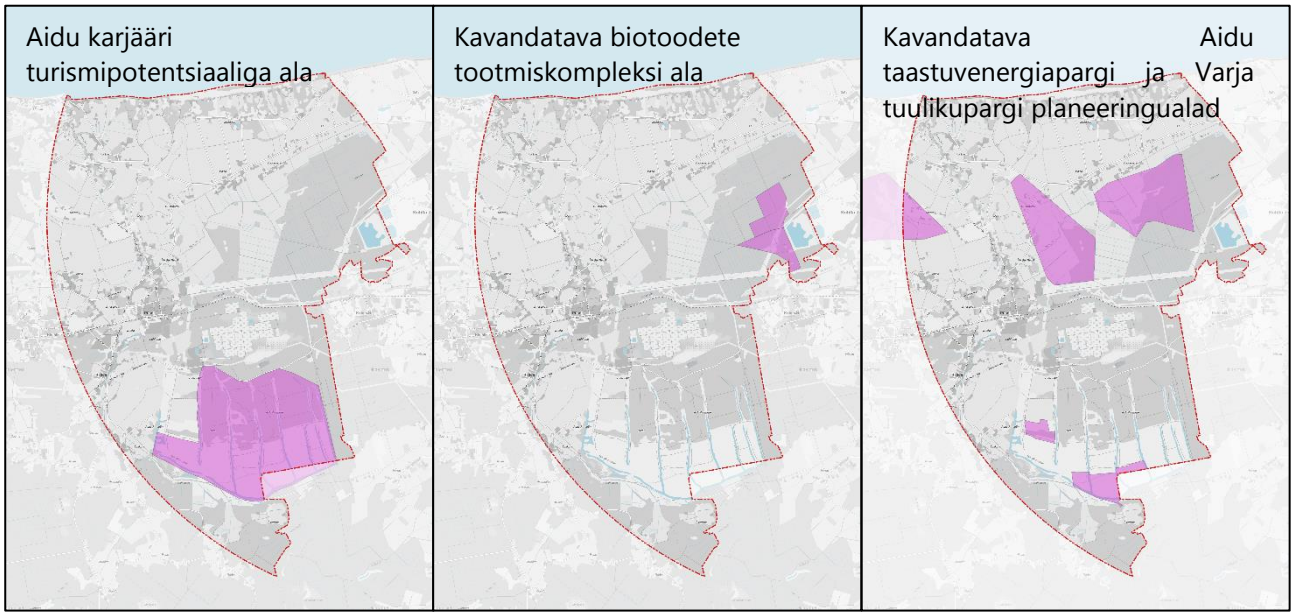

Joonis 14. Aidu karjääri turismipotentsiaaliga ala, kavandatava biotoodete tootmiskompleksi ala ning kavandatava Aidu taastuvenergiapargi ja Varja tuulikupargi planeeringualad, mida käsitleti alana, mis ei ole prügila rajamiseks eelistatud

Esmase kaardianalüüsi põhjal ei ole prügila rajamine võimalik eriplaneeringu ala põhja- ja lääneosas. Määratud ala edasisel analüüsil oli prioriteetseks kriteeriumiks ala suurus. Lisaks arvestati maaomandiga, läheduses asuvate looduskaitsealuste objektidega ja VKG Oil AS tootmiskompleksi lähedusega.

Kaardianalüüsi põhjal jäi uuritavasse alasse piirkondi, kus oleks võimalik ära mahutada prügila jaoks vajalik maa-ala, kuid alale jääks mitmeid eraomandis maaüksusi (joonis 15). Üksikute või suurte eraomandis olevate maaüksuste puhul oleks kavandatava tegevuse võimaldamiseks kokkulepete sõlmimine eeldatavalt võimalik. Kui alal on palju eraomandis maaüksusi, siis võib sobivate kokkulepete saavutamine olla keeruline. Prügila võimalike asukohaalternatiivide ala määramisel välditi seega esialgu eramaade hõlmamist.

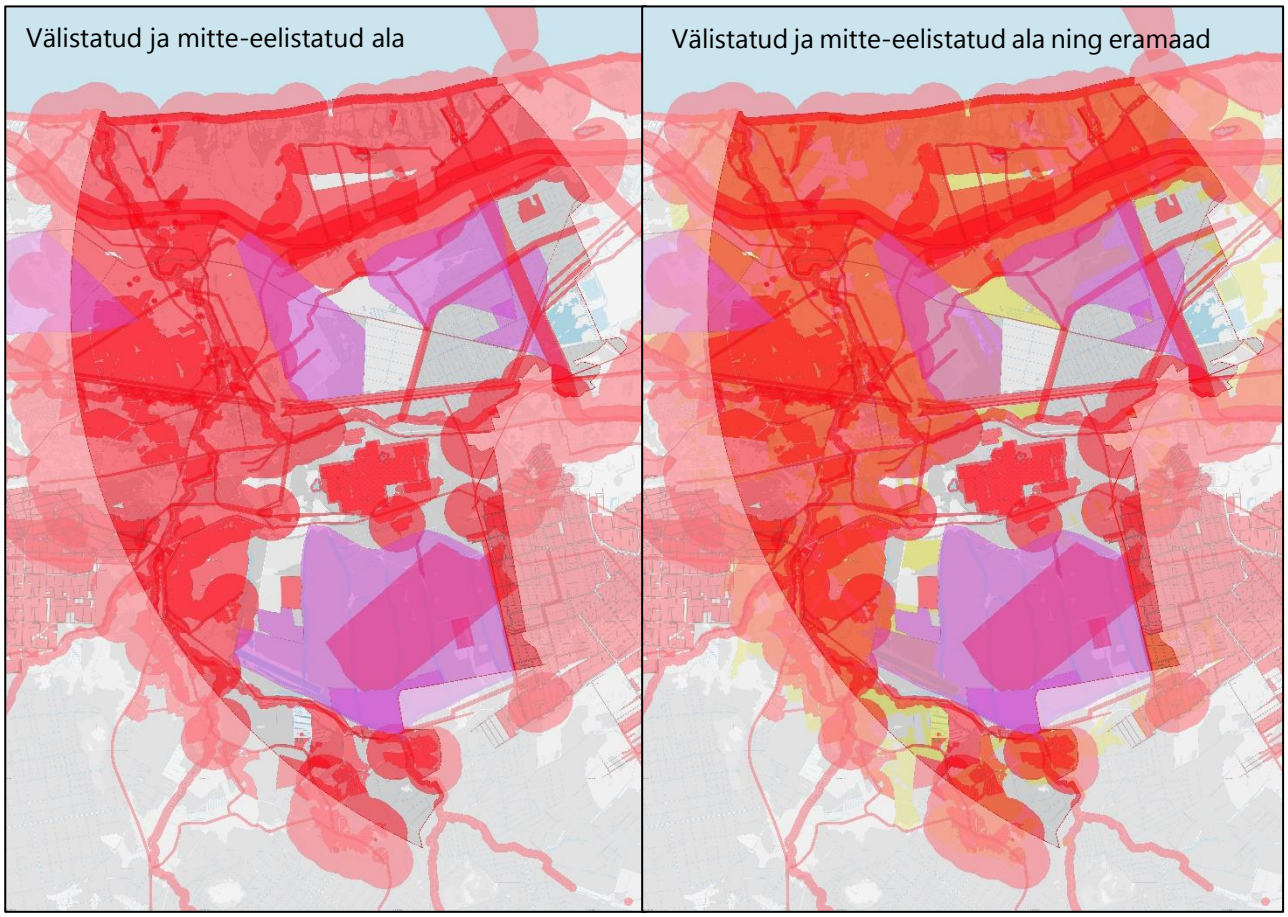

Joonis 15. Esmase kaardianalüüsi põhjal välistatud ja mitte-eelistatud ala ning edasises analüüsis arvestatud eraomandis maade paiknemine

Eriplaneeringu alal lõunaosas Aidu karjääri läheduses asuvad esmase kaardianalüüsi põhjal sobivad alad, mis mahutaksid suhteliselt napilt ära vajaliku pindalaga prügila ala. Ala sobivuse täpsemal hindamisel arvestati, et aladel on mitmeid eraomandis maaüksusi ning ka prügila ja vajaliku infrastruktuuri rajamist segavaid joonobjekte. Lisaks asuvad alad tehasest linnulennul vähemalt 10 km kaugusel, mis põhjustab logistilisi keerukusi. Kohtla jõest lõunasse jääval eriplaneeringu ala osal seega analüüsi põhjal prügila jaoks eelistatud ala ei leitud.

Esmase kaardianalüüsi põhjal on prügila rajamise jaoks sobiva suurusega alasid Aa külas ja Varja külas.

VKG Oil AS tootmiskompleksist loodes asub prügila rajamiseks piisava suurusega metsaala. Ala sobivuse täpsemal hindamisel arvestati, et piirneval alal asub kaitsealuse loomaliigi leiukoht. Alal tuleks prügila paigutada kaitsealuse liigi leiukoha vahetusse lähedusse, kuna ala suurus ei võimalda suuremat vahekaugust. Leiukoha kõrval toimuv aktiivne tegevus oleks kaitsealuse liigi seisukohast eeldatavalt olulise negatiivse mõjuga, mistõttu ei ole ala prügila rajamiseks eelistatud valik.

Esmase kaardianalüüsi põhjal selgunud ala täpsemal analüüsil määratleti prügila võimalike asukohaalternatiivide ala, mis on kujutatud joonisel 16. Ala hõlmab riigiomandis olevat sihtotstarbeta maad Tuhavälja (kü tunnus 43701:003:0127) katastriüksusel ning riigiomandis olevat maatulundusmaad Kohtla metskond 2 (kü tunnus 43701:003:0310), Kohtla metskond 80 (kü tunnus 43701:003:0131), Kohtla metskond

81 (kü tunnus 43701:003:0132), Aru (kü tunnus 43701:004:0176) ja Aasa (kü tunnus 43701:004:0168) katastriüksusel.

Eriplaneeringu käigus tuleb järgnevalt eelkõige joonisel 16 määratud ala ulatuses läbi viia asukoha eelvalik. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku tegemise ja KSH esimese etapi aruande koostamise käigus võib ilmneda asjaolusid, mille tõttu võib olla vajalik keskkonnamõju seisukohalt vaadeldava ala suurendamine või vähendamine. Prügila asukoha eelvaliku ala täpsustamine esmase analüüsi abil ei välista hiljem täiendavate alade kaasamist või ala kitsendamist. Ala planeerimisel keskendutakse esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alale, kuid käsitletava ala ruumilist ulatust täpsustatakse vajadusel vastavalt töö käigus ilmnevale teabele.

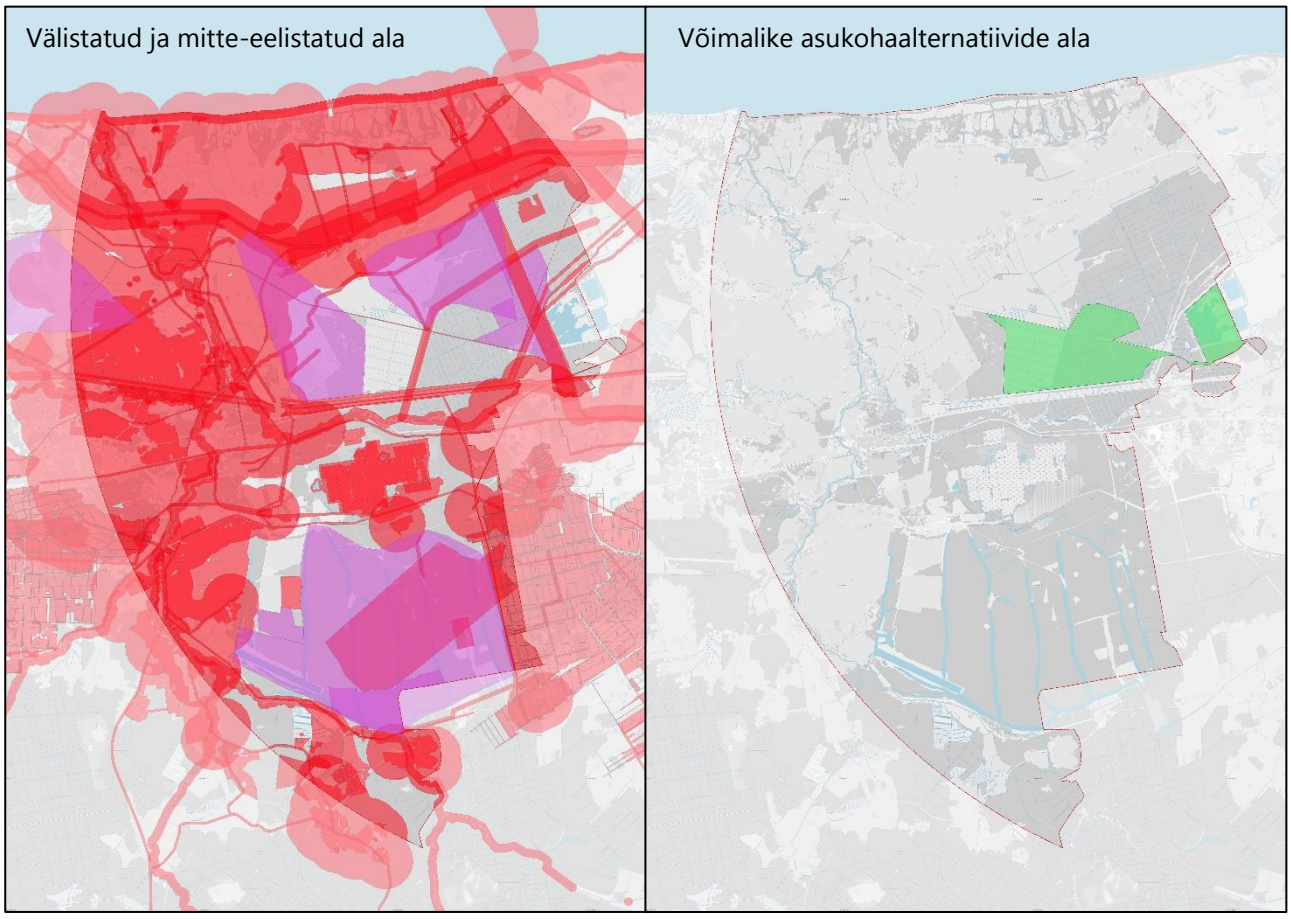

Joonis 16. Esmase kaardianalüüsi põhjal selgunud ala ja selle ala täpsemal analüüsil määratletud prügila võimalike asukohaalternatiivide ala

3. KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS

3.1 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VAJADUS JA EESMÄRK

Vastavalt PlanS § 95 lg 5 ja KeHJS § 33 lg 1 p 2 on eriplaneeringu koostamisel keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimine kohustuslik.

KSH eesmärgiks on arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvat arengut. Nende eesmärkide elluviimist toetab asjaolu, et KSH viiakse läbi samaaegselt eriplaneeringu koostamisega. KSH on planeerimisprotsessis otsuste tegemise abivahendiks, mis annab võimaluse arvestada keskkonnaaspekte ja keskkonnaväärtusi planeeringu lahenduse kujundamise käigus, mitte tagantjärele.

PlanS § 2 lg 3 kohselt kohaldatakse planeeringu koostamise käigus läbiviidavale keskkonnamõju strateegilisele hindamisele PlanS tulenevaid menetlusnõudeid ning nõuded keskkonnamõju hindamise aruande sisule ja muudele tingimustele tulenevad KeHJS-st. PlanS 7. peatükk käsitleb kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamist. PlanS § 98 lg 1 kohaselt tehakse pärast kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu algatamist kavandatavale ehitisele sobivaima asukoha leidmiseks asukoha eelvalik, mis on kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu detailse lahenduse väljatöötamise alus. PlanS § 100 sätestab tingimused eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avaliku väljapaneku korraldamiseks, kuid PlanS ega KeHJS ei sätesta tingimusi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku KSH väljatöötamise kavatsuse sisule. PlanS paragrahvid 17, 60 ja 80 annavad üldised juhised üleriigilise planeeringu, maakonnaplaneeringu ja üldplaneeringu KSH väljatöötamise kavatsuse sisu kohta. Nende paragrahvide põhjal märgitakse KSH väljatöötamise kavatsuses keskkonnamõju hindamise ulatus ja eeldatav ajakava ning planeeringu rakendamisega eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus, võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku alale ja muu planeeringu koostamise korraldajale teadaolev asjasse puutuv teave. Ühtlasi on KSH väljatöötamise kavatsus KSH aruande koostamise alus.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku tegemise käigus koostatavas keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruandes:

- kirjeldatakse eriplaneeringu sisu ja peamisi eesmärke;
- kirjeldatakse eeldatavalt mõjutatavat keskkonda kasutades olemasolevaid andmebaase (EELIS, Maa-ameti geoportaal, Metsaregister, Statistikaameti andmebaas, KESE, KOTKAS jt) ja alal eelnevalt teostatud uuringuid;
- määratletakse/täpsustatakse kriteeriumid, et selgitada välja sobiv potentsiaalne ala, mille piires leitakse asukoha alternatiivid. Potentsiaalse ala leidmiseks ja asukoha alternatiivide valimiseks koondatakse vajalikud taustandmed ja viiakse läbi kaardianalüüs;
- analüüsi käigus leitud asukoha alternatiivide kohta antakse hinnang kavandatava tegevuse elluviimisel eeldatavalt kaasneva olulise vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise, soodsa ja ebasoodsa mõju kohta keskkonnale. Analüüsitakse peamiselt eeldatavalt mõjutatavat

looduskeskkonda (taimestik, loomastik, maastik), kuid ka sotsiaal-majanduslikku keskkonda, tehiskeskkonda ja kultuurilist keskkonda (väärtuslikud maastikud, kultuurimälestised) looduskeskkonnale avalduvate mõjude kaudu. Mõjude hindamisel püsitakse eriplaneeringu vastava etapi täpsusastmes ja keskendutakse teemadele, mida saab eriplaneeringu vastava etapi koostamisel reguleerida ja mis on planeeringulahenduse etapi puhul olulised. Vajadusel viiakse läbi uuringuid;

- tehakse ettepanek sobivaima asukoha alternatiivi valimiseks;
- kirjeldatakse kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju vältimise või vähendamise meetmeid ning tuuakse välja tingimused, mida tuleks eriplaneeringu detailse lahenduse koostamisel arvestada. Eriplaneeringu täpsusaste määrab leevendavate meetmete detailsuse;
- esitatakse lähteülesanne eriplaneeringu KSH aruande koostamiseks, kus tuuakse välja detailse lahenduse kavandamiseks vajalike (täiendavate) uuringute/eksperthinnangute vajadus ja ulatus.

3.2 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE RUUMILINE ULATUS

Eriplaneeringu koostamisel ja kaasneva mõju hindamisel keskendutakse esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alale (vt joonis 16), kuid käsitletava ala ruumilist ulatust täpsustatakse vajadusel vastavalt töö käigus ilmnevale teabele.

Mõjuala ulatus sõltub ka mõju liigist ja vastuvõtjast, näiteks on eeldatavalt ulatuslikum õhusaaste mõju ja visuaalne mõju, mis võib ulatuda väljaspoole esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide ala ja ka Lüganuse vallast väljapoole naaberomavalitsustesse. Mõju hindamisel keskendutakse prügila võimalike asukohaalternatiivide alale, kuid vajadusel vaadeldakse mõjualana ka selles väljapoole jäävaid alasid.

3.3 ASJAKOHASTE MÕJUDE SELGITAMINE

Keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuses antakse hinnang asjakohasele keskkonnamõjule (PlanS § 4 lg 2 p 5) ulatuses, mis on seotud tööstusjäätmete prügila asukoha eelvaliku tegemisega. Eeldatavalt olulise mõju hindamine (KeHJS § 40 lg 4 p 4) toimub KSH I etapi aruandes. Järgnevates alampeatükkides on asjakohast mõju käsitletud valdkondade kaupa ning välja toodud, milliste asjakohaste mõjude puhul on tegemist eeldatavalt olulise mõjuga ja mida käsitletakse täpsemalt KSH I etapi aruandes.

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete ladestamine toimub praegu keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 alusel. Loa kohaselt on lubatud ladestada kuni 1 003 121 t poolkoksi ja kuni 2 100 000 t põlevkivikoldetuhka (sh põlevkivi soojuselektrijaama ohtlikke aineid sisaldavad gaasipuhastusjäätmed) ning lisaks muudest keskkonnaprojektidest pärinevaid jäätmed 150 000 t. Kavandatavas prügilas on kavas jätkata sarnase ladestustegevusega nagu praegu keskkonnakompleksloaga nr L.KKL.IV-198338 lubatud. Kavandatava tööstusjäätmete prügila täitmisel rakendatakse ka praegu kasutatavat ladestusmetoodikat.

Prügila rajamisega kaasnevad mõjud looduskeskkonnale on seotud:

- ala ettevalmistuse ja ehitustegevusega – taimestiku eemaldamine, vajadusel metsa raadamine, pinnasetööd, vajadusel veejuhtmete ümbersuunamine, maa kuivendamine jne ning prügila alustarindi rajamine, vajalike infrastruktuuride väljaehitamine (teed, rööbasteed, konveierid, sidekaablid, elektriliinid vmt);

- prügila kasutamise ehk jäätmete ladestamisega – tööstusjäätmete transport, tööstusjäätmete prügilasse paigutamine ja jäätmeladestu kujunemine/kujundamine, nõrg- ja sademevee kogumine ja käitlus;
- prügila sulgemine – nõrg- ja sademevee kogumine ja käitlus, maastiku kujundamine.

Ettevalmistuse ja ehitustegevuse etapis toimub taimestiku ja pinnase eemaldamine prügila ja vajalike infrastruktuuriobjektide ehitusaladelt. Tegevusega kaasneb loodusliku pinnase, taimekoosluste ja elupaikade hävimine. Tegemist on lokaalse ja kohapõhise pikaajalise mõjuga. Otseselt mõjutatud ala piirdub ehitusaladega. Tööstusjäätmete prügila ja vajaliku taristu väljaehitamisega võib kaasneda koosluste ja elupaigatüüpide killustumine, mis võib vähendada piirkonnas liikide arvukust ja olemasolevate liikide geneetilist varieeruvust. Ehitustegevus võib mõjutada ka rohelise võrgustiku toimimist, kui ala muutub loomadele raskesti läbitavaks või läbimatuks. Ehitustegevusega kaasneb kaudne mõju, mis avaldub kõige tugevamalt ehitusala lähiümbruses. Alast kaugemale liikudes mõju järk-järgult nõrgeneb. Samas tuleb arvestada kumulatiivset efekti piirkonnas eraldiseisvalt toimuva ehitus- ja tööstustegevuse mõjuga.

Igasuguse ehitustegevusega kaasneb ehitusmüra, mille peamiseks allikaks on ehitusmasinad. Tegu on lühiajalise mõjuga, mis lakkab pärast tööde tegemist. Lisaks kaasneb ehitustegevusega liikluskoormuse suurenemine, mis võib mõjutada piirkonna teede seisundit ja liiklusohutust. Ehitustegevusel võib kaasneda tehnika, kütuste ja kemikaalide kasutamisest tulenev oht pinnase, pinna- ja põhjavee reostumiseks.

Tööstusjäätmete prügila alal või ümbruses võidakse rajada kuivenduskraave (nt teede ehitusel), mis võib mõjutada ümbruses pinnase niiskusrežiimi. Rajatavate kraavide juhtimisega olemasolevatesse vooluveekogudesse võib kaasneda settekoormuse suurenemine, mis võib kahjustada vooluveekogumi seisundit. Olenevalt valitavast asukohast võib olla vajalik maaparandussüsteemide ümberehitamine. Samas tuleb arvestada, et ka muu ehitustegevuse käigus võidakse mõjutada olemasolevate maaparandussüsteemide toimimist. Tööstusjäätmete prügila rajamine võib seega mõjutada pinnase niiskusrežiimi lokaalselt kui ka laiemal alal.

Tööstusjäätmete prügila kasutusaegsed mõjud on seotud erinevate häiringutega, nagu tööstusjäätmete vedamisel ja prügilasse paigutamisel kasutatavate transpordivahenditega seotud müra ja õhusaaste, ladestatavast materjalist lähtuv õhusaaste (eelkõige tolm) ning maastikupildi muutuse tõttu ümbruses elavatele inimestele avalduv visuaalne häiring.

Inimkartlikele loomadele võib lisaks mürale ja õhusaastele osutuda häirivaks ka senisest intensiivsem inimeste liikumine. Tööstusprügila rajamisest tulenev elupaikade killustatus, liikumistakistus ja kasutusaegsed häiringud võivad halvendada piirkonnas elavate loomade ja lindude elupaikade kvaliteeti, mis võib omakorda tingida tööstusjäätmete prügila ümbruses liigilise mitmekesisuse vähenemise ja populatsioonide kadumise.

Tööstusjäätmete prügila rajamisega võib kaasneda oht pinnase, pinna- ja põhjavee reostumiseks prügilast sademeveega väljaleostuvate saasteainetega. Sademeveega väljaleostuvate saasteainete jõudmine keskkonda tuleb välistada ja reostuse esinemise risk minimeerida. Lisaks võib kaasneda veotehnika, kütuste ja kemikaalide kasutamisest tulenev oht pinnase, pinna- ja põhjavee reostumiseks.

Tegevuse lõpetamise järel jäävad püsima kasutusajal avaldunud iseloomult pöördumatud mõjud. Prügila hinnanguline kasutusaeg on ca 30 aastat. Kavandatava tööstusjäätmete prügila puhul on tegemist pikaajalise

objektiga ning ka prügila sulgemise järel jääb maastikupilt ja loodus mõjutatuks. Prügila sulgemise järel hakkab ümbruses looduslik taimestik ja loomastik taastuma, kuid prügila on suure pindalaga, mistõttu ei kujune alale looduslähedast keskkonda väga pika aja jooksul ja mõju võib pidada pöördumatuks. Prügila kasutamisel toimub alal reljeefi muutus, mis säilib ka prügila sulgemise järel. Ümbruses looduslikuma ilme taastumine pehmendab mõju, kuid maastikupildis avalduvat mõju võib samuti lugeda pöördumatuks. Kuumenemiskollete/põlemiskollete tekkimise ohtu kavandatava prügila puhul tulenevalt jäätmete omadustest ja ladusmetoodikast (õhu juurdepääs kehandisse on takistatud) ei esine. Prügila sulgemise järel võib jääda vajadus nõrg- ja sademevee kogumiseks.

Eriplaneeringu KSH I etapi aruandes käsitletakse mõjusid, mida on võimalik hinnata ja mis on asjakohased prügila asukohaalternatiivide omavahelisel võrdlemisel ja asukoha eelvaliku tegemisel. Detailse lahenduse KSH aruande koostamisel on teada tegevuse asukoht ning mõjude hindamine viiakse läbi asukohapõhiselt ja detailsemalt.

3.3.1 Mõju bioloogilisele mitmekesisusele ja populatsioonidele, taimedele ning loomadele

Vaadeldavates alternatiivsetes asukohtades taimede ja loomade populatsioonide kirjeldamiseks kasutatakse olemasolevaid andmebaase (nt EELIS, Maa-ameti geoportaal, metsaportaal, KESE). Mõju hindamiseks kasutatakse kvalitatiivseid hindamismeetodeid (ekspertarvamused, konsultatsioonid jms) ja viiakse läbi kaardianalüüse.

Bioloogilise mitmekesisuse säilimine on tagatud, kui elupaigad ja liikide levikukohad on omavahel seotud ning toimivad ühtse ökoloogilise võrgustikuna. Seetõttu on oluline hinnata planeeringu mõju rohelise võrgustiku sidususele. Mõju rohevõrgustikule on käsitletud täpsemalt peatükis 5.6.

Tööstusjäätmete prügila rajamisega kaasnev mõju taimestikule on otseselt seotud ehitustöödega. Ehitustööde käigus hävitatakse prügila ja kaasneva taristu ehitusaladel olemasolev taimkate. Lisaks kahjustub ehitustööde piirkonnas taimkate laiemal alal masinatest põhjustatud tallamise tõttu. Kui kavandatava prügila alal kasvab mets, on vajalik metsa raadamine kogu alal. **Olenevalt raadatava ala suurusest ja metsakoosluse väärtusest võib kaasnev mõju osutuda oluliseks teguriks. Mõju taimkattele käsitletakse KSH I etapi aruandes.**

Esmase analüüsi tegemisel välistati tööstusjäätmete prügila rajamine kaitsealuste taimeliikide leiukohtadesse. Mõju taimestikule on oluline, kui alale jäävad kaitsealused taimeliigid. Arvestada tuleb ka inventeeritud Natura elupaikade ja metsa vääriselupaikade paiknemisega, kus teadaolevalt esineb kõrge väärtusega taimekooslusi. Tööstusjäätmete prügila asukoha planeerimisega on võimalik olulist negatiivset mõju vältida. **Mõju hindamiseks koondatakse KSH I etapi aruandes ala taimestiku ja selle väärtuse kohta varem kogutud informatsiooni ning andmelünkade täitmiseks teostatakse välivaatlusi.**

Esmase analüüsi tegemisel välistati tööstusjäätmete prügila rajamine kaitsealuste loomaliikide leiukohtadesse. Tööstusjäätmete prügila rajamisega kaasnev negatiivne mõju lindudele ja loomadele avaldub eelkõige elupaikade hävimise kaudu, aga ka toitumisalade kadumise ja loomade liikumise takistamise kaudu. Asukoha eelvaliku etapis koondatakse olemasolev andmestik ala loomastiku ja linnustiku kohta. Koondatud andmestiku, välivaatluste ja maakatte analüüsi põhjal hinnatakse elupaikadele ning rohelise võrgustiku toimimisele avalduvat mõju. Tööstusjäätmete prügila rajamisega seonduv mõju metsloomadele on seotud eelkõige nende

elupaikade ja liikumisteede kvaliteediga, mistõttu hinnatakse mõju metsloomadele analüüsides kavandatava tegevuse elluviimise mõju rohevõrgustikule.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande koostamisel viiakse valitud (eelistatud) asukohaalternatiivi alal (juhul, kui see jääb väljaspoole kaevandamisõigusega ala) läbi linnustiku inventuur. Kogu võimalike asukohaalternatiivide alal linnustiku inventuuri tegemine ei ole vajalik ega proportsionaalne. Osal võimalike asukohaalternatiivide alast Keskkonnaameti poolt välja antud kaevandamisluba nr L.MK/330055, mille taotlemisel viidi läbi ka keskkonnamõju hindamine. Alal, kus on kehtiva keskkonnaloa alusel lubatud kaevandamistegevus, ei ole linnustiku inventuuri läbiviimine asjakohane.

3.3.2 Mõju kaitsealadele

Eriplaneeringu alale ja selle lähedusse jääb kuus kaitseala (vt tabel 1). Esmase analüüsi tegemisel välistati tööstusjäätmete prügila rajamine kaitsealale ning ka esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide ala ümbruses ei asu kaitsealasid. **Kaitsealad jäävad prügila rajamiseks sobivast alast suhteliselt kaugele ja ei ole ette näha ka infrastruktuuri rajamist tingitud mõju kaitsealadele. Puudub vajadus teema käsitlemiseks KSH I etapi aruandes.**

3.3.3 Mõju veekvaliteedile ja veerežiimile

Eriplaneeringu alale jäävad veekogud on välja toodud tabelis 1. Esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide ala läbib Varbe peakraav (Varbe oja) (VEE1071100), millesse suubub vahetult prügila võimalike asukohaalternatiivide alast ülesvoolu Varja peakraav (Reite oja) (VEE1071200). Varbe peakraav ja Varja peakraav kuuluvad Vabariigi Valitsuse 01.11.2018 korralduse nr 274 kohaselt riigi poolt korras hoitavate ühiseesvoolude loetellu. Alal on ka mitmeid maaparandusega seotud kraave ja hõlmab ala varasemalt tööstusjäätmete prügila rajamiseks ettevalmistatud ala, kuhu on kujunenud veekogu.

Esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alal on mitmeid maaparandussüsteemide ehitisi:

- maaparandussüsteemi 1107070010020 maaparandusehitise reguleeriv võrk Tuhavälja 2/PÜ-54 Kohtla ja alla 10 km^2 valgalaga eesvool Tuhavälja 2;
- maaparandussüsteemi 1107070010010 maaparandusehitise reguleeriv võrk Roodu 1/TP-758 Kohtla ning alla 10 km^2 valgalaga eesvool Roodu 1 ja Tuhavälja 1;
- maaparandussüsteemi 1107110020010 maaparandusehitise reguleeriv võrk Roodu 2/TP-758 Kohtla;
- maaparandussüsteemi 1107110020020 maaparandusehitise reguleeriv võrk Ühisjõud 2 ja alla 10 km^2 valgalaga eesvool Ühisjõud 2;
- maaparandussüsteemi 1107110020030 maaparandusehitise reguleeriv võrk Ahu/PÜ-54 Kohtla;
- maaparandussüsteemi 1107110020000 üle 25 km^2 valgalaga eesvool Varbe peakraav (Varbe oja).

Tööstusjäätmete prügila rajamisega võib kaasneda vajadus maaparandussüsteemide ümberehitamiseks või negatiivne mõju nende toimimisele, mis võib omakorda mõjutada piirkonna veekogude veerežiimi. Kui kavandatava tegevusega kaasneb suuremahuline maaparandussüsteemide ümberehitamine, võib olla tegemist

olulise mõjuga. **KSH aruande I etapis hinnatakse kavandatava tegevuse mõju maaparandussüsteemide toimimisele.**

Prügila jaoks vajaliku taristu jaoks võidakse rajada uusi kraave, mille kaudu suunatakse vett veekogudesse, kus avaldub sel juhul täiendav settekoormus. Prügila ja kaasneva taristu alal tuleb liigvee juhtimine kavandada nii, et ebasoodsat mõju veekogudele ei avalduks või et kaasnev mõju veekogudele oleks minimaalne. Veekogude läheduses toimuva ehitustegevusega võib kaasneda reostusoht, mille korral võib avalduda oluline mõju veekvaliteedile. **KSH I etapi aruandes hinnatakse kavandatava tegevuse mõju pinnavee kvaliteedile arvestades asukoha eelvaliku täpsusastmega. Vajadusel määratakse veekogude seisundi kaitseks leevendusmeetmeid või tingimusi, millega tuleb detailse lahenduse väljatöötamisel arvestada.**

Eriplaneeringu alal varieerub põhjavee (esimese aluspõhjalise põhjavee) kaitstus ulatuslikult (vt joonis 3). Esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide ala idaosas on esimese aluspõhjalise põhjaveekihi põhjavesi nõrgalt kaitstud ja läänеosas keskmiselt kaitstud.

Tööstusjäätmete prügila rajamisega kaasneb ehitustegevusel ja ka prügila tööperioodil veotehnika, kütuste ja kemikaalide kasutamisest tulenev oht pinnase, pinnavee- ja põhjavee reostumiseks. Võimalik reostusoht on eelkõige seotud avariiolukordade ja kasutatavate ehitusmasinate rikete korral esinevate kütuse või kemikaalide leketega. Avariiolukordade tekkimise riski maandamiseks ehitusperioodil on ehitustöövõtja kohustatud järgima ohutuseeskirju ja maandama riske vastavate tegevuskavade abil. Prügila kasutusperioodil maandatakse riske töökorralduslike meetmetega. **Avariiolukorrad on erandid ja ei iseloomusta tavapärast olukorda. Nõuetekohase ehitustegevuse ja prügila käitamise korral ei ole ette näha olulise mõju esinemist. Arvestades eriplaneeringu asukoha eelvaliku täpsusastmega, ei ole vajalik teema täiendav käsitlemine KSH I etapi aruandes.**

Tööstusjäätmete prügila rajamisel on oht pinnase, pinna- ja põhjavee reostumiseks prügilast sademeveega väljaleostuvate saasteainetega. Võimalik mõju oleneb rajatavast alustarindist ja ladestamisel kasutatavast tehnikast. Prügila rajamisel tuleb rakendada meetmeid ohu välistamiseks. **Tööstusjäätmete ladestamise võimalikku mõju põhjaveele käsitletakse täpsemat KSH I etapi aruandes arvestades asukoha eelvaliku täpsusastmega.**

3.3.4 Mõju pinnasele, sh väärtuslikule põllumajandusmaale

Tööstusjäätmete prügila ja vajaliku taristu rajamine eeldab pinnasetöid, näiteks prügila alustarindi ja uute teede rajamisel kasvupinnase ja ehituseks mittesobiva pinnase koorimine ning asendamine sobilike täite- ja ehitusmaterjaliga. **Tööstusjäätmete prügila võib toimuda olemasoleva pinnase hävimine suurel alal ning mõju pinnasele tuleb pidada oluliseks. Mõju on olulisem, kui alal on tegemist loodusliku pinnasega. KSH I etapi aruandes käsitletakse asukoha eelvaliku tegemisel kavandatava tegevuse mõju pinnasele.**

Eriplaneeringu alale jääb väärtuslikuks põllumajandusmaaks määratud alasid. Väärtuslike põllumajandusmaade säilitamine ja kaitse on vajalik toidujulgeoleku kindlustamiseks. Tänapäeva maailma suure ehitussurve tõttu väheneb pidevalt põllumaade pindala. Põllumaadele ehitiste kavandamine ei piirdu ainult toidu kasvatamiseks sobiva pinnase hävimisega, sellega võetakse ära ka eeldused ala uuesti kasutusele võtuks põllumajandusmaana. Esmase analüüsi tegemisel käsitleti väärtuslikke põllumajandusmaid välistavana. **Kuna esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alal ega ümbruses, kuhu võidakse**

rajada vajalikku taristut, ei ole väärtuslikke põllumajandusmaid, võib mõju väärtuslikele põllumajandusmaadele pidada välistatuks.

Tööstusjäätmete prügila rajamisega võib kaasneda vajadus maaparandussüsteemide ümberehitamiseks või negatiivne mõju nende toimimisele (vt peatükk 5.3), mis võib omakorda mõjutada piirkonna pinnase niiskusrežiimi. Kui kavandatava tegevusega kaasneb suuremahuline maaparandussüsteemide ümberehitamine, võib olla tegemist olulise mõjuga. **KSH I etapi aruandes hinnatakse maaparandussüsteemide toimimisele avalduvat mõju.**

3.3.5 Mõju maastikule, sh väärtuslikule maastikule

Kavandatava tegevuse puhul asendub prügila asukohas olemasolev maastiku iseloom tööstusliku maastikuga. Mõju intensiivsus oleneb kontrastist olemasoleva ja ümbritseva maastiku ning kavandatava tööstusliku maastiku vahel. **Kuna tegemist on mastaapse tööstusliku objekti rajamisega, käsitletakse võimalikku mõju maastikule KSH I etapi aruandes.**

Tööstusjäätmete prügila on kahtlemata maastikus domineeriv objekt, mis mõjutab maastiku üldpilti. Eriplaneeringu alale jäävad maakonnaplaneeringuga ette nähtud väärtuslikud maastikud, mille osas koostatava Lüganuse valla üldplaneeringuga suuri muudatusi ei kavandata (vt peatükki 2.1 ja 2.2).

Esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alale ega lähiümbrusesse ei jää väärtuslikke maastikke. **Oluline mõju väärtuslikele maastikele on välistatud, kui prügila rajatakse esmase analüüsi põhjal selgunud võimalike asukohaalternatiivide alale.**

3.3.6 Mõju rohevõrgustikule

Eriplaneeringu alale jääb Ida-Viru maakonnaplaneeringuga 2030+ (2016) ette nähtud rohelise võrgustiku tuumalasid ja koridore. Rohelise võrgustiku lahendust täpsustab koostatav Lüganuse valla üldplaneering.

Esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alale jääb maakonnaplaneeringu ja üldplaneeringu lahenduse kohaselt rohelise võrgustiku ala, mille osas üldplaneeringuga suuri muudatusi ei kavandata (joonis 17).

Tööstusjäätmete prügila rajamisel asendub looduslik maastik ulatuslikul alal tööstusliku maastikuga, mistõttu muutub ala loomadele raskesti läbitavaks või läbimatuks. Alal kaovad loomade elupaigad ja ala ümbruses asuvate elupaikade kvaliteet halveneb.

Prügila võimalike asukohaalternatiivide alale jääv rohelise võrgustiku osa on osaliselt majandatav metsamaa ja osaliselt olemasoleva tööstusjäätmete prügila ümbruses asuv tööstusest mõjutatud maastik. Tegemist on seega erineva iseloomuga maastikega, mille väärtus rohelise võrgustiku seisukohast on mõnevõrra erinev. Kavandatava tegevuse mõju rohelise võrgustiku toimimisele oleneb ka sellest, kas tegevust kavandatakse rohelise võrgustiku ala ääres või keskel.

Asukoha eelvaliku etapis koondatakse olemasolev andmestik ala loomastiku ja linnustiku kohta. Koondatud andmestiku, välivaatluste ja maakatte analüüsi põhjal hinnatakse KSH I etapi aruandes rohelise võrgustiku toimimisele avalduvat mõju.

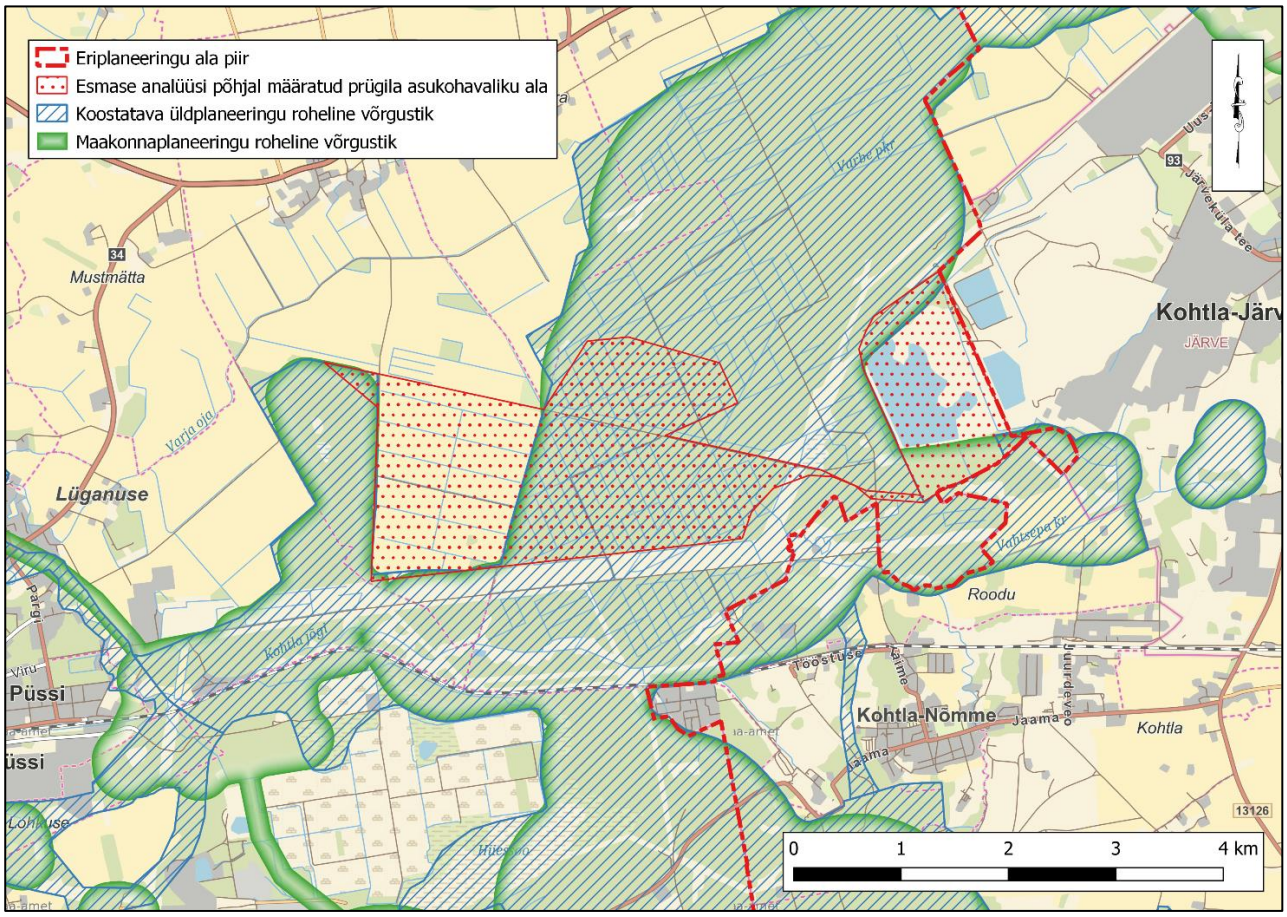

Joonis 17. Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ (2016) ja koostatava Lüganuse valla üldplaneeringu roheline võrgustik (aluskaart: Maa-amet, 15.11.2021; rohevõrgustik: maakonnaplaneeringu rohelise võrgustiku kaardikiht ja koostatava üldplaneeringu rohelise võrgustiku kaardikihid eelnõu avalikustamise seisuga)

3.3.7 Mõju õhukvaliteedile

Tööstusprügila rajamisega kaasnev mõju õhukvaliteedile on seotud ehitustegevusel ning prügila kasutamisel tekkiva müra ja õhku paisatavate saasteainete, sh tolmuga.

Välisõhus leviv müra on atmosfääriõhu kaitse seaduse (vastu võetud 15.06.2016, edaspidi ka *AÕKS*) tähenduses inimtegevusest põhjustatud ning välisõhus leviv soovimatu või kahjulik heli. Eestis on keskkonnamüra normväärtused AÕKS § 56 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid" (tabel 2). Määrust ei kohaldata alal, kuhu avalikkusel puudub juurdepääs ja kus ei ole püsivat asustust, ning töökeskkonnas, kus kehtivad töötervishoidu ja tööohutust käsitletavad nõuded.

Müratundlike alade kategooriad määratakse vastavalt üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarbele (v.a maatulundusmaal asuvate elamute õuealad, kus arvestatakse elamumaal kehtivate müranormidega).

Planeeringutes ja projekteerimisel kasutatakse järgmisi müra normtasemete liigitusi:

- müra piirväärtus – suurim lubatud müratase, mille ületamine põhjustab olulist keskkonnahäiringut ja mille ületamisel tuleb rakendada müra vähendamise abinõusid;
- müra sihtväärtus – suurim lubatud müratase uute üldplaneeringutega aladel.

Eraldi normatiivid on kehtestatud liiklus- ja tööstusmürale. Tööstusmüra on määruse tähenduses müra, mida põhjustavad paiksed müraallikad. Ehitusmüra piirväärtusena rakendatakse kella 21.00–7.00 asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtaset.

Tabel 2. Liiklus- ja tööstusmüra piir- ja sihtväärtus päevasel (07.00–23.00) ja öisel (23.00–07.00) ajal

Müra kategooria	Liiklusmüra piirväärtus (dB(A)) päev / öö	Liiklusmüra sihtväärtus (dB(A)) päev / öö	Tööstusmüra[b] piirväärtus (dB(A)) päev / öö	Tööstusmüra[b] sihtväärtus (dB(A)) päev / öö
I kategooria – virgestusrajatiste maa-alad ehk vaiksed alad	55 / 50	50 / 40	55 / 40	45 / 35
II kategooria – haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoole-kandeasutuste ning elamumaa-alad, maatulundusmaa õuealad, rohealad	60 / 55 (65[a] / 60[a])	55 / 50	60 / 45	50 / 40
III kategooria – keskuse maa-alad, IV kategooria – ühiskondlike hoonete maa-alad	65 / 55 (70[a] / 60[a])	60 / 50	65 / 50	55 / 45

[a] Müratundliku hoone teepoolsel küljel.

[b] Impulssmüra (nt lõhkamisel tekkiva müra) piirväärtusena rakendatakse asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtaset ning ehitusmüra piirväärtusena rakendatakse kella 21.00–7.00 asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtaset.

Koostatava Lüganuse valla üldplaneeringu eelnõuga on esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alal maakasutuse juhtotstarve ette nähtud vaid Kohtla-Järve lubjakivikarjäär mäeeraldise alal (mäetööstuse maa-ala). Prügila võimalike asukohaalternatiivide ala läheduses rohkem kui 0,5 km kaugusele jääb ka jäätmekäitluse maa-ala ja taastuvenergeetika maa-ala. Teised alad, kus oleks asjakohane arvestada maakasutuse juhtotstarbele vastava kategooria müranormidega, asuvad kaugemal.

Tööstusprügila ehitusetapiga kaasneb tavaline ehitustegevuse müra, mille allikaks on eelkõige ehitamisel kasutatavad masinad. Tegemist on lühiajalise ja pöörduva mõjuga, st tavapärasest suurem müra esineb ainult ehitusperioodil ning tegevuste lõppemisel see lakkab. Ehitustegevus toimub eeldatavalt päevasel ajal (7.00–21.00), mil ei ole ehitusmüra lühiajalisusega arvestades normväärtusi sätestatud. Müranormide ületamine on seega ebatõenäoline.

Tööstusprügila kasutamise perioodil on müra põhiliselt seotud kasutatavate veomasinatega. Asukoha valikul on oluline, et prügila alalt ei kostuks ümbruses asuvate müratundlike aladeni normväärtust ületavat müra. Olenevalt kasutatavatest transpordivahenditest ja marsruutidest võib müraprobleeme esineda ka juurdepääsuteede või muu taristu läheduses. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis ei ole täpselt teada, millised müraallikad tegevusega kaasnevad, milline on kaasnev liiklussagedus või milliste teede ümbruses müritaset mõjutatakse. Esmase analüüsi käigus välistati prügila rajamiseks sobiva ala hulgast elu- või ühiskondlike hoonete ümbrus (puhverala raadiusega 700 m), seega ei hõlma prügila võimalike

asukohaalternatiivide ala tihedalt asustatud piirkondi, kus võiks kavandatav tegevus tõenäolisemalt põhjustada inimesi häirivat müra. Siiski võib esineda müraprobleeme ehitustegevuse ja prügila kasutamise ajal kasutatavate juurdepääsuteede ümbruses. **Kavandatava tegevuse mõju müratasemele käsitletakse KSH I etapi aruandes, kus määratakse vajadusel tingimused, mida järgida eriplaneeringu detailse lahenduse koostamisel**.

Ehitusperioodil transpordi- ja ehitusmasinate kasutamisega kaasneb heitgaaside väljutamine välisõhku ning tolmu levik teedelt ja ehitusplatsilt. Mõju avaldub eelkõige masinate ja liikumisteede ning ehitusplatsi vahetus ümbruses ja väheneb kaugemale liikudes järk-järgult. Mõju intensiivsus oleneb kasutatavast tehnikast, kütustest ja teekatte materjalist. Tolmu tekib ka pinnasetöödel ja materjalide vedamisel. Mõju avaldub eelkõige ehitusplatsi vahetus ümbruses ning mõju intensiivsus oleneb pinnase omadustest ja ilmastikutingimustest. Tegemist on lühiajalise ja pöörduva mõjuga, mis tegevuste lõppemisel lakkab. Üldiselt on tööstusjäätmete prügila ehitusetapiga kaasnev mõju õhukvaliteedile iseloomult sarnane tavalise ehitustegevusega kaasnevale mõjule. **Samas on prügila alustarindi rajamiseks vajalikud suuremahulised pinnasetööd, mille ajal võib esineda olulise mõjuga tolmu teket. Kavandatava ehitustegevuse mõju õhukvaliteedile käsitletakse KSH I etapi aruandes.**

Kasutamisperioodil kaasneb veomasinate kasutamisega heitgaaside väljutamine välisõhku ja tolmu levik teedelt. Tolmu teket võib esineda ka ladestatava materjali transpordil ja prügilasse paigutamisel. Lisaks võib olenevalt ilmastikutingimusest olla õhukvaliteet mõjutatud ka prügilas ladestatud materjali pealmise kihi tolmamisest. **Kavandatava prügila kasutusaegset mõju õhukvaliteedile käsitletakse KSH I etapi aruandes.**

3.3.8 Mõju inimese tervisele ja heaolule

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku tulemusena tuleb prügila paigutada tundlikest aladest, sh elamualadest, kaugusele, mis välistab inimeste elukohas tervist otseselt kahjustava müra ja õhusaaste esinemise. Esmase analüüsi käigus välistati prügila rajamiseks sobiva ala hulgast elu- või ühiskondlike hoonete ümbrus (puhverala raadiusega 700 m), seega ei hõlma prügila võimalike asukohaalternatiivide ala tihedalt asustatud piirkondi, kus võiks kavandatav tegevus tõenäolisemalt ja olulisemalt inimeste tervist ja heaolu mõjutada. Samas tuleb arvestada, et ümbruses elavad inimesed võivad tajuda häiringut ka juhul, kui olukord on seadusandluses sätestatud normidele vastav. **Mõju inimese tervisele on tööstusjäätmete prügila rajamisel seotud eeskätt õhukvaliteedile, müratasemele ja põhjavee kvaliteedile avalduva mõjuga, mida käsitletakse täpsemalt KSH I etapi aruandes.**

Inimeste heaolu mõjutab ka visuaalne häiring, kuna kavandatava tegevusega rajatakse suuremahuline tööstuslik objekt ja väheneb loodusliku maastiku ulatus. **KSH I etapi aruandes visualiseeritakse kavandatava tegevuse mõju maastikuilmele.**

3.3.9 Mõju sotsiaalsetele vajadustele ja varale

Asukoha eelvaliku etapis valitavas prügila asukohas ei ole võimalik jätkata endist maakasutust. Mitmete eramaaomanikega alal on vajalike nõusolekute saamine maa omandamiseks või kasutamiseks keeruline. Esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide ala määramisel hoiduti seega eraomandis maa hõlmamisest.

Esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide ala on suures osas maatulundusmaa sihtotstarbega ala, osaliselt on tegemist sihtotstarbeta maaga ja transpordimaaga. Alal on haritavat maad ja

majandatavat metsamaad ning osaliselt on maa aktiivse kasutuseta. Kuna valitaval alal ei ole võimalik jätkata endist tegevust, kaasneb prügila rajamisega mõju varale, mis väljendub vara müümise või kasutuslepingu tingimuste kaudu.

KSH I etapi aruande koostamisel arvestatakse üldiselt maakasutuse majanduslikele aspektidele avalduva mõjuga. Detailsem mõju hindamine arvestades tööhõive ning põllumajanduses või metsamajanduses loodavate lisaväärtustega ei ole asukoha eelvaliku etapis vajalik.

3.3.10 Mõju maavaravarudele

Eriplaneeringu alale jäävad maardlad on nimetatud tabelis 1. Esmase analüüsi koostamisel välistati kehtivate mäeeraliste alad, kuid tehti erand Kohtla-Järve (Kolga-Saka) maardla (registrikaardi nr 16) Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise osas. Maapõueseaduse (vastu võetud 27.10.2016) § 14 lg 2 kohaselt on maapõue seisundit ja kasutamist mõjutav tegevus lubatud üksnes Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutuse nõusolekul.

Eriplaneeringu koostamisel ja KSH läbiviimisel tehakse koostööd Maa-ametiga, et selgitada välja, kas ja millistel tingimustel on prügila võimalike asukohaalternatiivide alale jääva Kohtla-Järve (Kolga-Saka) maardla (registrikaardi nr 16) alal võimalik tööstusjäätmete prügila rajamine.

3.3.11 Mõju kultuuripärandile

Eriplaneeringu mõjualale jääb mitmeid muinsuskaitsealuseid objekte ja alasid (vt tabel 1). Esmase analüüsi koostamisel välistati prügila rajamiseks sobiva ala hulgast kultuurimälestised koos piiranguvööndiga.

Küll aga tuleb prügila jaoks vajaliku taristu kavandamisel silmas pidada muinsuskaitsealuste objektide ja alade paiknemist ning lähtuda muinsuskaitseseadusest (vastu võetud 20.02.2019) tulenevatest nõuetest. Kinnismälestise kaitseks on kehtestatud kaitsevöönd, mille eesmärk on tagada mälestiste säilimine ajalooliselt väljakujunenud maastikustruktuuris ja mälestist väärivas keskkonnas ning vältida mälestist ja ümbritsevat keskkonda kahjustavaid tegevusi. Kui kinnismälestisele või selle kaitsevööndisse soovitakse ehitada või rajada teid, liine, trasse vm, tuleb kavandatav tegevus kooskõlastada Muinsuskaitseametiga. **Kui tööstusjäätmete prügila rajamisega kaasnevaid ehitisi kultuurimälestiste kaitsevööndisse ei kavandata, saab eeldada, et negatiivne mõju neile puudub.**

Esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alal ei asu kultuurimälestisi, kuid alal asub pärandkultuuri objekte (Maa-ameti geoprotaal, 15.11.2021):

- Varja maaparandusobjekt (registreerimisnumber 437:MPO:001) – pärandkultuuri objekti tüübiks on maaparandusobjekt; objekt on hästi või väga hästi säilinud;
- Vaigutuslank (registreerimisnumber 437:EKM:001) – pärandkultuuri objekti tüübiks on eripärase kasutuseesmärgiga puistud; objekt on hästi või väga hästi säilinud;
- Kohtla-Nõmme-Aa tee (registreerimisnumber 437:MET:001) – pärandkultuuri objekti tüübiks on põlised metsateed, jalgrajad, hobuseteed; objektist või tema esialgsest funktsionaalsusest säilinud 50-90%;
- Ahu metsavahikoht (registreerimisnumber 437:VKK:001) – pärandkultuuri objekti tüübiks on vahtkondade kordonid; objektist või tema esialgsest funktsionaalsusest säilinud alla 20%.

KSH I etapi aruandes käsitletakse muinsuskaitsealustele objektidele ja aladele ning pärandkultuuriobjektidele avalduvat mõju asukoha eelvaliku etapi täpsusastmes.

3.3.12 Mõju kliimamuutustele

Kliimamuutuste all mõeldakse eelkõige kasvuhoonegaasidest põhjustatud globaalse keskmise temperatuuri tõusu, mis omakorda toob kaasa mitmeid teisi muutusi. Maismaa ja merealade temperatuuri tõus toob kaasa liustike sulamise, maailmamere taseme tõusu, muutuse sademete hulgas ja jaotuses maailmas, mis omakorda mõjutab väljakujunenud ökosüsteemide toimimist. Kuna inimene sõltub ökosüsteemide poolt pakutavatest teenustest, mõjutavad kliimamuutused kaudselt või otseselt ka inimeste sotsiaalset ja majanduslikku olukorda.

Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärk on muuta Euroopa 2050. aastaks kliimaneutraalseks. Eesmärgi õiguslikult siduvaks muutmiseks tegi Euroopa komisjon ettepaneku võtta vastu Euroopa kliimamäärus, milles seatakse ka uus kõrgem eesmärk vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet 2030. aastaks vähemalt 55% võrreldes 1990. aasta tasemega. Euroopa kliimamäärusega seatakse õiguslikult siduv eesmärk vähendada 2050. aastaks kasvuhoonegaaside netoheide nullini. EL institutsioonid ja liikmesriigid on kohustatud võtma eesmärgi saavutamiseks vajalikke meetmeid EL ja riiklikul tasandil, võttes samal ajal arvesse liikmesriikidevahelise õigluse ja solidaarsuse edendamise olulisust. Euroopa kliimamäärus avaldati Euroopa Liidu Teatajas 9. juulil 2021 ja see jõustus 29. juulil 2021.

Prügila rajamiseks on vajalik puittaimestiku eemaldamine prügila ja vajaliku taristu ehitusalalt. Olenevalt valitavast asukohast võib olla vajalik suurema või väiksema mahuline metsa raadamine, millega kaasneb süsinikku siduva taimkatte hävimine ja seega ka kaudne mõju kliimale.

Atmosfääri kasvuhoonegaaside sisaldust mõjutab ka fossiilsete kütuste kasutamine ehitustegevuse ja prügila kasutamisega seotud transpordil. Kuna tegemist on pikaajaliselt kasutatava objektiga, siis osutub eriti oluliseks prügila kasutamise aegne jäätmete transpordilahendus.

KSH I etapi aruandes arvestatakse mõjuhindamisel taimkatte eemaldamisest ja võimalikust transpordilahendusest tulenevat mõju atmosfääri kasvuhoonegaaside sisaldusele ja omakorda kaasnevat mõju kliimale. Lisaks käsitletakse KSH I etapi aruandes tööstusjäätme prügila asukoha valikul ka kliimamuutuste mõjuga seotud riske.

3.3.13 Piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus

Eriplaneeringu elluviimisega kaasnevat piiriülese keskkonnamõju esinemist ette näha ei ole.

3.4 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE METOODIKA

Mõjude hindamisel lähtutakse asjakohastest metoodilistest juhendmaterjalidest (peamised juhendmaterjalid: „Keskkonnamõju strateegilise hindamise käsiraamat" (Peterson *et al.*, 2017), „Keskkonnamõju hindamise käsiraamat" (Põder, 2017), „Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis" (MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2019)) ning kasutatakse üldtunnustatud metoodikaid, valides ning täpsustades töö käigus sobivaimad hindamismeetodid vastavalt vajadusele. Töö teostamisel tehakse koostööd vallavalitsuse ametnike, kohalike elanike, planeerimisdokumendi koostaja konsultandi ja keskkonnaekspertide vahel. Töö koostamisel võetakse arvesse asjaomaste asutuste, isikute ja avalikkuse ettepanekuid ning tuuakse välja nendega arvestamise või mittearvestamise põhjendused.

KSH I etapi aruandes kirjeldatakse eeldatavalt mõjutatavat keskkonda kasutades olemasolevaid andmebaase (EELIS, Maa-ameti geoportaal, Metsaregister, Statistikaameti andmebaas, KESE, KOTKAS jt) ja alal eelnevalt teostatud uuringuid. Olemasolevaid andmeid kasutatakse eksperthinnangu andmisel sisendina mõjuvaldkondade lõikes.

KSH aruande koostamisel selgitatakse välja varasemalt tehtud uuringud, mis võiksid olla KSH läbiviimisel asjakohaseks referentsmaterjaliks ning hinnatakse olemasolevate materjalide sobivust ja kasutatavust keskkonnamõju hindamise sisendina. KSH VTK koostamisel on esitatud päringud olemasolevate andmete, inventuuride ja uuringute välja selgitamiseks Keskkonnaametile, Keskkonnaagentuurile, Eesti Geoloogiateenistusele, Lüganuse Vallavalitsusele ja Viru Keemia Grupp AS-ile. Eriplaneeringu KSH I etapi aruande koostamisel tehakse järgnevad uuringud ja analüüsid:

- **taimestiku kasvukohtade vaatlus või taimestiku inventuur** – esmase analüüsi põhjal valitavate asukoha alternatiivide aladel tehakse vaatlus või inventuur, mille läbiviimisel peetakse silmas kaitsealuste taimeliikide esinemist ja kasvukoha sobivust kaitsealustele liikidele;
- **rohelise võrgustiku toimivuse eksperthinnang** – esmase analüüsi põhjal valitavate asukoha alternatiivide alade loomastiku kohta koondatakse olemasolev info ja tehakse alade vaatlus, mille läbiviimisel peetakse silmas looduslike alade sidusust ja alade väärtust loomastiku elupaigana. Lisaks hinnatakse kaardiandmete põhjal laiemalt mõju Lüganuse valla üldplaneeringuga määratud rohelise võrgustiku toimivusele;
- **visuaalse mõju hindamine** – maastikus avalduva visuaalse mõju hindamiseks kasutatakse Autodesk Infraworks programmi, mille abil koostatakse esmase analüüsi põhjal valitavate asukoha alternatiivide alade kohta 3D mudel koos ortofoto alusplaani, puude, hoonestuse ja kavandatava ladestuga.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande koostamisel viiakse valitud (eelistatud) asukohaalternatiivi alal (juhul, kui see jääb väljaspoole kaevandamisõigusega ala) läbi linnustiku inventuur. Kogu võimalike asukohaalternatiivide alal linnustiku inventuuri tegemine ei ole vajalik ega proportsionaalne. Osal võimalike asukohaalternatiivide alast Keskkonnaameti poolt välja antud kaevandamisluba nr L.MK/330055, mille taotlemisel viidi läbi ka keskkonnamõju hindamine. Alal, kus on kehtiva keskkonnaloa alusel lubatud kaevandamistegevus, ei ole linnustiku inventuuri läbiviimine asjakohane.

KSH I etapi aruandes käsitletavate alternatiivide (väljaveotee ja kaevandamisjärgselt kujunev veekogu) eeliste ja puuduste esitamisel on kavas kasutada analüütiliste hierarhiate meetodit (AHM) ehk Saaty metoodilist analüüsi või muud sobivat metoodikat.

Saaty metoodiline analüüs töötati välja Ameerika Ühendriikides *ca* 20 aastat tagasi, Thomas L. Saaty poolt. Meetod on eeskätt mõeldud subjektiivsete hinnangute alusel tegutsevate süsteemide korrastamiseks ja kaalutletud otsusteni jõudmiseks.

Saaty meetod põhineb objektide (antud juhul kriteeriumite ja seejärel kriteeriumite alusel alternatiivide) paarikaupa võrdlemisel. Meetod võimaldab keerukat otsustusprobleemi modelleerida hierarhilise struktuuri kaudu, kus kogu tegevus jaotatakse järgmisteks etappideks:

- probleemi defineerimine;

- eesmärgi defineerimine;
- modelleerimine ehk süsteemi analüüs (tükeldamine) ja süntees (hierarhia koostamine);
- mõjurite ehk kriteeriumite leidmine;
- alternatiivide leidmine;
- kriteeriumite paarikaupa võrdlemine;
- alternatiivide paarikaupa võrdlemine iga kriteeriumi suhtes;
- kriteeriumite osakaalude leidmine;
- tulemuste analüüs.

Kriteeriumid, mille alusel võrreldakse KSH I etapi aruandes käsitletavaid asukohaalternatiive, lähtuvad peatükis 3.3 kirjeldatud mõju valdkondadest, mis asukohaalternatiivide omavahelisel võrdlemisel on asjakohased. Kriteeriumite loetelu võib KSH I etapi aruande koostamisel täieneda.

4. ERIPLANEERINGU JA KSH PROTSESS

4.1 OSAPOOLED JA TÖÖRÜHM

Eriplaneeringu ja KSH koostamise osapooled on järgmised:

- eriplaneeringu ja KSH algataja ning kehtestaja on Lüganuse Vallavolikogu ning eriplaneeringu koostaja ja koostamise korraldaja Lüganuse Vallavalitsus;
- eriplaneeringu heakskiitja Rahandusministeerium;
- eriplaneeringust huvitatud isik on Viru Keemia Grupp AS (registrikood 10490531; Järveküla tee 14, 30328, Kohtla-Järve; e-post: info@vkg.ee);
- eriplaneeringu koostamise konsultant ja KSH koostaja Kobras OÜ (registrikood 10171636; Riia 35, 50410, Tartu; e-post: kobras@kobras.ee).

KSH eksperdirühma koosseis on esitatud tabelis 3. Tabelis on nimetatud, milliseid valdkondi ja mõju hakkab iga eksperdirühma kuuluv isik hindama. KSH läbiviimise käigus kaasatakse KSH protsessi vastavalt vajadusele täiendavaid eksperte. Lisaks kasutatakse töös ala kohta varasemalt koostatud ekspertarvamusi, uuringuid ja muid asjakohaseid andmeid ja allikaid. Lisaks kaasatakse KSH koostamisel täiendavalt eksperte vastavalt vajadusele.

Planeeringu koostaja konsultandi töörühma koossseis on esitatud tabelis 4.

Tabel 3. KSH eksperdirühma koosseis

Valdkond	Ekspert
KSH juhteksperdid	Urmas Uri (KSH juhtekspert ja KMH litsents nr KMH0046) Teele Nigola (KSH juhtekspert)
Mõju looduskaitselistele väärtustele, rohelise võrgustiku analüüs, mõju õhukvaliteedile ja müratasemele	Noeela Kulm (KMH litsents nr KMH0159)
Rohelise võrgustiku analüüs, mõju inimese tervisele ja heaolule, mõju kliimale	Marite Blankin
Mõju maastikule ja pinnasele	Maris Palo
Mõju pinnasele, pinna- ja põhjaveele	Urmas Uri (KSH juhteksperdi õigused ja KMH litsents nr KMH0046)
Mõju pinna- ja põhjaveele	Ene Kõnd

Tabel 4. Planeeringu koostaja konsultandi töörühma koosseis

Valdkond	Ekspert
Kartograaf, planeerija	Teele Nigola
Maastikuarhitekt-planeerija, nähtavusanalüüsi visualiseeringud	Silvia Türkson
Kartograaf, planeerija	Piia Kirsimäe
Insener, projekteerija/projektijuht (volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8), vastutab prügila eskiisprojekti koostamise eest	Erki Kõnd
Maastikuarhitekt-planeerija	Priit Paalo
Geodeet-maakorraldaja, projektijuht (geodeet, tase 7; markšeider, tase 6);	Ivo Maasik

4.2 KAASATAVAD JA KOOSTÖÖ TEGIJAD

Planeerimismenetlus on avalik. Plans § 9 kohaselt tuleb planeerimisalase tegevuse korraldajal avalikkust planeerimismenetlusest arusaadavalt teavitada, menetlusse piisavalt kaasata ning korraldada planeeringu koostamise käigus planeeringu tutvustamiseks avalikke väljapanekuid ja avalikke arutelusid. Eriplaneeringuga seonduvat kajastatakse ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded, ajalehes Postimees ja ajalehes Põhjarannik ning Lüganuse valla koduleheküljel (https://www.lyganuse.ee/). Teisi huvigruppe teavitatakse elektrooniliselt (e-kirja teel).

Eriplaneeringuga seotud sisulise dokumentatsiooni ja kommunikatsioonisõnumite avalikustamiseks, koondamiseks ja operatiivseks uuendamiseks luuakse eriplaneeringu veebileht (https://arcg.is/zSnD5). Veebilehel on ligipääs interaktiivsele kaardirakendustele, mille abil on avalikkusel võimalik mugavalt tutvuda asukoha eelvalikuga seotud informatsiooniga.

PlanS § 99 lg 2 kohaselt kaasatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvaliku koostamisse valdkonna eest vastutav minister, isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada, isikud, kes on avaldanud soovi olla eelvaliku tegemisse kaasatud, samuti isikud ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu elluviimise vastu, sealhulgas valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid neid ühendava organisatsiooni kaudu. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvaliku tegemisse võib kaasata isiku, kelle huve planeering võib puudutada.

Isikud ja valitsusasutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi vastu, on esitatud tabelis 5. Kui eriplaneeringu koostamise käigus ilmneb, et eriplaneeringu lahendus puudutab mõnda teist valitsusasutust, organisatsiooni, elanikke esindavat mittetulundusühingut või sihtasutust, tehnovõrkude ja -rajatiste valdajat, asutakse nendega koostööd tegema või kaasatakse puudutatu koheselt eriplaneeringu koostamisse.

Tabel 5. Kaasatavad asutused, ettevõtted ja isikud

Huvigrupp	Asutus või isik
Huvitatud isik	Viru Keemia Grupp AS
Naaberomavalitsused	Kohtla-Järve Linnavalitsus
	Toila Vallavalitsus
	Alutaguse Vallavalitsus
Ministeeriumid	Kaitseministeerium
	Keskkonnaministeerium
	Maaeluministeerium
	Majandus-ja kommunikatsiooniministeerium
	Rahandusministeerium
	Siseministeerium
Ametid ja riigiasutused	Keskkonnaamet

	Transpordiamet
	Maa-amet
	Terviseamet
	Muinsuskaitseamet
	Põllumajandus- ja Toiduamet
	Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet
	Päästeamet
	Politsei- ja Piirivalveamet
	Põllumajandusuuringute Keskus
	Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet
Äriühingud ja ettevõtted	Riigimetsa Majandamise Keskus
	Eesti Keskkonnaühenduste Koda
	Osaühing Saka ERA
	Varja Windfarm OÜ
	Elering AS
	Telia Eesti AS
	Elektrilevi OÜ
	AS Eesti Raudtee
	NOVOTRADE Invest AS
	Nitrofert AS
Seltsid ja MTÜ-d	SAKA KÜLA SELTS
	Lüganuse Küla Selts
	Lüganuse Tagaküla MTÜ
	Kohtla-Nõmme Jahtkond
Maaomanikud	Prügila võimalike asukohaalternatiivide alal asuvate maaüksuste omanikud/esindajad

Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused" kohaselt koostatakse eriplaneering koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalasse või tegevusvaldkonda küsimus kuulub, samuti koostöös planeeringualaga piirnevate kohalike omavalitsustega. Eriplaneering koostatakse ja kooskõlastatakse asjaomaste asutustega, kelleks on Kaitseministeerium, Keskkonnaamet, Keskkonnaministeerium, Maa-amet, Transpordiamet, Muinsuskaitseamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Päästeamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet ning Terviseamet.

4.3 AJAKAVA

Eriplaneeringu koostamise ja KSH läbiviimise esialgne ja ligikaudne ajakava, mis täpsustub edasise planeerimisprotsessi käigus, on esitatud tabelis 6.

Tabel 6. Eriplaneeringu ja KSH ajakava

Etapp	Toimumise aeg/täitmine
Eriplaneeringu ja KSH algatamine	Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289
EP asukoha eelvaliku lähteseisukohtade (LS) ja KSH väljatöötamise kavatsuse (VTK) koostamine	November 2021
EP asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK avalik väljapanek	01.12.2021-31.01.2022
EP asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK avalik arutelu	Veebruar 2022
Muudatuste tegemine	Veebruar kuni märts 2022
EP asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK ettepanekute küsimine	Aprill 2022
Muudatuste tegemine	Mai 2022
Ekspertiiside ja eskiisprojekti koostamine	November 2021 kuni august 2022
Asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande koostamine	Aprill kuni juuni 2022
Eelvaliku ja KSH I etapi aruande esitamine kooskõlastamiseks ja arvamuse andmiseks ning muudatuste tegemine	Juuli kuni september 2022
Eelvaliku ja KSH I etapi aruande avalik väljapanek	Oktoober 2022
Eelvaliku ja KSH I etapi aruande avalik arutelu	November 2022
Eelvaliku ja KSH I etapi aruande muudatuste tegemine	Detsember 2022
Asukoha eelvaliku otsuse ja KSH I etapi aruande vastuvõtmine	Jaanuar 2023
Detailse lahenduse ja KSH aruande koostamine	Detsember 2022 kuni veebruar 2023
Ekspertiiside ja eskiisprojekti koostamine	Oktoober 2022 kuni veebruar 2023
Detailse lahenduse ja KSH aruande avalik väljapanek	Märts 2023
Detailse lahenduse ja KSH aruande avalik arutelu	Aprill 2023
Detailse lahenduse ja KSH aruande muudatuste tegemine	Mai 2023
Detailse lahenduse ja KSH aruande kooskõlastamine	Mai kuni juuli 2023
Detailse lahenduse ja KSH aruande vastuvõtmine	August 2023
Eriplaneeringu avalik väljapanek	Oktoober 2023
Eriplaneeringu avalik arutelu	November kuni detsember 2023
Eriplaneeringu muudatuste tegemine	Detsember 2023
Eriplaneeringu esitamine Rahandusministeeriumile heakskiitmiseks	Jaanuar kuni veebruar 2024
Eriplaneeringu kehtestamine	Märts 2024

4.4 ERIPLANEERINGU JA KSH MENETLUS

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse EP ja KSH koostamine algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289 „Viru Keemia Grupi tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine" (lisa 1).

Kobras OÜ koostöös Lüganuse Vallavalitsusega koostas eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse eelnõu, mille avalik väljapanek toimus 01.12.2021 kuni 31.01.2022. Avaliku väljapaneku ajal laekus kokku 16 kirja. Oma arvamuse dokumentide täiendamiseks või planeeringuprotsessis edaspidi arvestamiseks esitasid Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Terviseamet, Maa-amet, Päästeamet, Muinsuskaitseamet, Kaitseministeerium, Rahandusministeerium, Riigimetsa Majandamise Keskus, Maaeluministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Keskkonnaamet, Keskkonnaministeerium, Elering AS, Transpordiamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Eesti Raudtee AS. Avaliku väljapaneku raames laekunud kirjade koopiad ja ülevaatlik tabel seisukohtadega arvestamisest on esitatud lisas 2. EP asukoha eelvaliku lähteseisukohti ja KSH väljatöötamise kavatsust on avaliku väljapaneku käigus laekunud kirjade põhjal täiendatud.

Avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimus 23.02.2022 Maidla rahvamajas. Arutelul tutvustati eriplaneeringu protsessi ja avalikustamisel olnud dokumendi sisu, avaliku väljapaneku käigus laekunud arvamusi ning vastati kohalolnute küsimustele. Arutelul protokoll ja osalejate nimekiri on esitatud lisas 3.

Avaliku väljapaneku järel esitas Keskkonnaamet 16.02.2022 kirjas nr 6-5/21/24133-4 täiendava seisukoha seoses vajadusega linnustiku inventuuri läbiviimiseks (lisa 4). Keskkonnaameti seisukohale vastati Lüganuse Vallavalitsuse kirjas nr 6-2/2053-20 (lisa 4).

Lüganuse Vallavalitsus esitas avaliku väljapaneku ja arutelu järel täiendatud eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse ettepanekute küsimiseks. Ettepanekute küsimisel laekusid kirjad järgmistelt asutustelt: Eesti Geoloogiateenistus, Kaitseministeerium, Maaeluministeerium, Rahandusministeerium, Terviseamet, Keskkonnaamet, Keskkonnaministeerium, Politsei- ja Piirivalveamet, Transpordiamet, Päästeamet ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Ettepanekute esitamisel laekunud kirjade koopiad ja ülevaatlik tabel ettepanekutega arvestamisest on esitatud lisas 5.

5. KASUTATUD MATERJALID

Õigusaktid jmt

1. Atmosfääriõhu kaitse seadus, vastu võetud 15.06.2016.
2. Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus, vastu võetud 22.02.1995.
3. Ehitusseadustik, vastu võetud 11.02.2015.
4. Jäätmeseadus, vastu võetud 28.01.2004.
5. Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu, keskkonnaministri 14.12.2015 määrus nr 70 .
6. Kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse-eeskiri, keskkonnaministri 02.04.2003 määrus nr 27.
7. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus, vastu võetud 22.02.2005.
8. Kiviõli linna, Lüganuse valla ja Sonda valla osas haldusterritoriaalse korralduse ja Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 1995. a määruse nr 159 „Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine" muutmine, Vabariigi Valitsuse 22.06.2017 määrus nr 102.
9. Looduskaitseseadus, vastu võetud 21.04.2004.
10. Maapõueseadus, vastu võetud 27.10.2016.
11. Muinsuskaitseseadus, vastu võetud 20.02.2019.
12. Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri, Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määrus nr 102.
13. Planeerimisseadus, vastu võetud 28.01.2015.
14. Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused, Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määrus nr 133.
15. Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded, keskkonnaministri 29.04.2004 määrus nr 38.
16. Riigi poolt korras hoitavate ühiseesvoolude loetelu, Vabariigi Valitsuse 01.11.2018 korraldus nr 274.
17. Riigikaitselise ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitselise ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta, kaitseministri 26.06.2015 määrus nr 16.
18. Veeseadus, vastu võetud 30.01.2019.
19. Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid, keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71.
20. Vääriselupaiga klassifikaator, valiku juhend, kaitse korraldamine ning vääriselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine ja kasutusõiguse tasu arvutamise täpsustatud alused, keskkonnaministri 04.01.2007 määrus nr 2.

Strateegilised planeerimisdokumendid

1. Eesti 2030+, kehtestatud Vabariigi Valitsuse 30.08.2012 korraldusega nr 368.
2. Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030, heaks kiidetud Riigikogu 14.02.2007 otsusega.

3. Eesti pikaajaline strateegiaga „Eesti 2035", Riigikogu poolt vastu võetud 12.05.2021.
4. Ida-Viru maakonna arengustrateegia 2019-2030+ (kiidetud heaks Lüganuse Vallavolikogu 19.12.2018 määrusega nr 48).
5. Ida-Viru maakonnaplaneering 2030+, kehtestatud Ida-Viru maavanema 28.12.2016 korraldusega nr 1-1/2016/278, täiendatud 08.02.2017 korraldusega nr 1-1/2017/25.
6. Kiviõli linna üldplaneering, kehtestatud Kiviõli Linnavolikogu 28.08.2014 määrusega nr 14.
7. Lüganuse valla üldplaneering, kehtestatud 17.03.1999.
8. Lüganuse valla üldplaneeringu eelnõu (seisuga 07.10.2021), algatatud Lüganuse Vallavolikogu 22.08.2018 otsusega nr 99.
9. Lüganuse valla üldplaneeringu teemaplaneering Uus-Kiviõli kaevanduse tehnilise taristu objektid, kehtestatud Lüganuse Vallavolikogu 23.04.2020 otsusega nr 252.
10. Maidla valla üldplaneering, vastu võetud 30.06.2008.
11. Olulise ruumilise mõjuga Aidu tuulepargi, seda toetava infrastruktuuri ja rekreatsioonialade ning lasketiiru asukohavalik, kehtestatud Maidla Vallavolikogu 17.03.2011 otsusega nr 143.
12. Põlevkivi kasutamise riiklik arengukava 2016-2030, kinnitatud Riigikogu otsusega 16.03.2016.
13. Püssi linna üldplaneering, kehtestatud 27.04.2006.
14. Sonda valla üldplaneering, kehtestatud Sonda Vallavolikogu 28.11.2000 määrusega nr 3.

Teised allikad

1. Aidu veespordikeskuse veebileht: https://www.aidu.ee/ (viimati vaadatud 11.11.2021).
2. Arold, I. 2005. Eesti maastikud. Tartu Ülikool Geograafia Instituut.
3. EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem - Keskkonnaregister): Keskkonnaagentuur (viimati vaadatud 17.11.2021).
4. Lüganuse valla veebileht: https://www.lyganuse.ee/ (viimati vaadatud 17.11.2021).
5. Maa-ameti geoprotaal: https://geoportaal.maaamet.ee/est/Kaardirakendused/Maainfo-kaardirakendus-X-GIS-20-p629.html (viimati vaadatud 17.11.2021).
6. MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2019. Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis.
7. Peterson, K., Kutsar, R., Metspalu, P., Vahtrus, S. ja Kalle, H., 2017. Keskkonnamõju strateegilise hindamise käsiraamat.
8. Põder, T., 2017. Keskkonnamõju hindamise käsiraamat.
9. Rahandusministeeriumi veebileht, Ida-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneering "Uus-Kiviõli kaevanduse logistikataristu asukohavaliku kavandamine": https://www.rahandusministeerium.ee/et/ruumiline-planeerimine/maakonnaplaneeringud#uus_kivioli (viimati vaadatud 02.02.2022)

10. Statistikaameti kaardirakendus: https://estat.stat.ee/StatistikaKaart/VKR (viimati vaadatud 12.11.2021).
11. Statistikaameti veebileht: https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/piirkonnad/ida-viru-maakond/luganuse-vald (viimati vaadatud 12.11.2021).

LISAD

LISA 1. ERIPLANEERINGU ALGATAMINE (LÜGANUSE VALLAVOLIKOGU 29.10.2020 OTSUS NR 289)

LÜGANUSE VALLAVOLIKOGU

OTSUS

Kiviõli 29. oktoober 2020 nr 289

Viru Keemia Grupi tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine

Viru Keemia Grupp AS (registrikood 10490531; edaspidi VKG) esitas 18.08.2020 Lüganuse Vallavalitsusele taotluse (Lisa 1) Lüganuse vallas kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu algatamiseks (edaspidi KOV EP), sooviga kavandada valla territooriumile tööstusjäätmete prügila (edaspidi prügila), kus hakata ladestama poolkoksi ja põlevkivituhka.

Keskkonnaministri 14.12.2015 määruse nr 70 „Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu" § 3 lõike 2 ning määruse lisa „Jäätmenimistu" kohaselt on põlevkivituhk tavajääde ja poolkoks ohtlik jääde. Vastavalt planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 95 lõikele 1 koostatakse KOV EP olulise ruumilise mõjuga ehitise (edaspidi ORME) püstitamiseks, kui ORME asukoht ei ole üldplaneeringus määratud. Praegu kehtivas üldplaneeringus (kehtestatud 28.07.2004) ei ole käsitletud ORME asukohti ega rajamistingimusi. Alates 2015. aastast kehtiv planeerimisseadus näeb olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha valikuks üldplaneeringule samaväärsena kohaliku omavalitsuse eriplaneeringut. PlanS § 98 lõige 2 näeb ette, et KOV EP asukoha eelvaliku tegemisel tuleb kaaluda mitut (minimaalselt kahte) võimalikku asukohta. Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määrus nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri" määratleb ORME-na: tavajäätmete prügila, kui selle üldmaht on üle 25 000 tonni (punkt 6) ja ohtlike jäätmete ladestamise paik (punkt 7).

Taotletava KOV EP eesmärgiks on ORME jaoks parima võimaliku asukoha valiku menetluse läbiviimine ja prügila rajamise detailse lahenduse (sh ehituslikud küsimused) väljatöötamine. Asukoha valimisel palutakse arvesse võtta VKG õlitehase lähedust (Keemia vkt 12j, Kohtla-Järve, 32217:001:0046). Asukoht peab vastama ka järgmistele kriteeriumitele:

- prügila rajamiseks vajalik maa-ala suurus on 120-150 ha;
- eeldatav maht on 100 miljonit tonni;
- asukoht Lüganuse vallas kuni 15 km õlitehasest;
- prügila ehitamiseks ja toimimiseks on vajalik taristu olemasolu või rajamise võimalus.

Taotluse esitamine just Lüganuse Vallavalitsusele on tingitud asjaolust, et prügila otstarbekam asukoht asub VKG õlitehasele lähedal, kuid samas vajab ulatuslikku maa-ala. Võimalik paiknemine Lüganuse vallas vähendab sundliikumise vajadusi ja on eeldatavasti majanduslikult otstarbekam. Lisaks peab KOV EP ala jääma tervenisti ühe omavalitsuse piiridesse. Eeltoodud kriteeriumitest tulenevalt on taotletava KOV EP ala pindalaks *ca* 500 km^2 (Lisa 2).

Kui kavandatava prügila maht on 100 mln tonni, siis praegu tekkiva aastase koguse ladestamisel on prügila kasutusiga 31 aastat. Koostatud on prügila asukohavaliku eelhindamise eksperthinnang (2019. a), milles kaaluti nelja asukohaalternatiivi (Lisa 3). Selgus, et Aa külas vahetult valla piiri ääres ja otse Kohtla-Järvel asuva olemasoleva poolkoksimäe naabruses asuv alternatiiv nr 1 on tehniliste ja keskkonnatingimuste poolest eelistatud asukoht, sest ala on õlitehasele lähedal, olemasolevat haruraudteed ja konveierit on võimalik pikendada, puudub (looduslik) mullastik ja kaitstavad loodusväärtused, ala kuulub VKG-le. Lisaks on VKG-le väljastatud sel alal lubjakivi kaevandamise luba, et varustada kavandatav tsementitehas

toormega, kuid projekti ei realiseerita ja muuks otstarbeks see lubjakivi kasutatav ei ole. Ainuke võimalus muuta kinnistu kasutusotstarvet prügila rajamiseks on läbi KOV EP.

Asukohaalternatiivide 2 ja 3 puhul tuleb eriplaneeringu koosseisus arvestada taristu rajamisega (transporditeed ja konveieri kulgemine), lisaks on mõlemal alal kogu ulatuses maaparandust reguleerivad võrgud ning tagada tuleb piirkonna maaparandussüsteemi eesmärgipärane toimimine. Asukoht 4 tuleks samuti välistada – prügila rajamine eeldaks vahepeal väljatöötatud Aidu karjääri arengukontseptsiooni ümbervaatamist, samuti olemasolevate tuulegeneraatorite teise kohta üleviimist. Lisaks asub see kaalutud variantidest õlitehasest kõige kaugemal ja eeldatavad transporditeed läbiksid naabervalda. Alternatiivide põhjalikum analüüs ja sobivaim asukoha valik tuleb läbi viia KOV EP ja keskkonnamõju strateegiline hindamise (edaspidi KSH) käigus.

VKG on planeeringu koostamisest huvitatud isikuna vastavalt PlanS § 4 lõikele 2^1 valmis kandma planeeringu tellimisega kaasnevad kulud. Ollakse valmis panustama planeeringu materjalide väljatöötamisse. Alusuuringute vajaduse väljaselgitamiseks on vajalik koostöö erinevate osapoolte, eelkõige Keskkonnaametiga.

Eriplaneeringu algatamise asjaolusid selgitati 17.09 kuni 28.09 toimunud vallavolikogu keskkonna- ja maaelukomisjoni koosolekul (Lisa 4). Muuhulgas selgitas VKG esindaja komisjonile, millist kasu omavalitsus oma territooriumile prügila rajamise võimaldamisest saab. Keskkonnatasude seaduse § 551 lõike 1 punkti 26 alusel saab kohalik omavalitsus 0,275 eurot kaevandatud põlevkivi tonni kohta. Planeeritava Uus-Kiviõli kaevanduse aastaseks kaevemahuks on planeeritud *ca* 6 000 000 tonni. Seega laekuks valla eelarvesse hinnanguliselt 1650 000 eurot aastas. Põlevkivi lend- ja koldetuha tonni kõrvaldamise saastetasust kantakse 0,08 eurot ühe kõrvaldatud tonni eest kõrvaldamise asukoha kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse. Kuna jäätmekoodi ei ole juurde pandud, siis seda rakendatakse Kiviter seadmete poolkoksi ja Petroter seadmete tuha puhul. Sellisel juhul lisanduks valla eelarvesse 248 000 € aastas. Komisjon jõudis otsusele, et prügila rajamisel on vaja arvesse võtta kõiki keskkonnaohutuse nõudmisi, et mitte lubada õhu ja pinnasevee reostamist.

PlanS § 95 lõike 5 alusel on KSH kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamisel kohustuslik. PlanS § 96 lõike 1 kohaselt algatab mõlemad kohaliku omavalitsuse volikogu oma otsusega. Kohaliku eriplaneeringu koostamises eristatakse kaht etappi: asukohtade võrdlus ja neist sobivaima valik (asukoha eelvaliku etapp) ning täpse lahenduse väljatöötamine. KSH viiakse läbi mõlemas etapis.

Arvestades eeltoodud asjaoludega ja võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 2, planeerimisseaduse § 95 lõiked 1, 5 ja 6 ning § 96 lõike 1, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 1 punkti 2 ning Viru Keemia Grupp AS poolt 18.08.2020 esitatud taotluse, Lüganuse Vallavolikogu

o t s u s t a b:

1. Algatada Lüganuse vallas kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamine Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete ladestamise prügila rajamiseks, eesmärgiga viia läbi parima võimaliku asukoha valiku menetlus ja töötada välja prügila rajamise detailne lahendus.

2. Algatada eriplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine.

3. Kinnitada planeeringuala piir ja pindala (Lisa 2, *ca* 500 km^2).

4. Planeeringu koostamise algataja ja kehtestaja on Lüganuse Vallavolikogu, koostamise korraldaja Lüganuse Vallavalitsus.

5. Volitada vallavanem sõlmima eriplaneeringu koostamisest huvitatud isikuga haldusleping planeeringu koostamisega ja keskkonnamõju strateegilise hindamisega kaasnevate kulude tasumiseks.

6. Volitada vallavanem sõlmima eriplaneeringu koostamisest huvitatud isikuga haldusleping tehnorajatiste ja -liitumiste väljaehitamiseks ning nende tegevustega kaasnevate kulude tasumiseks.

7. Eriplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise otsusega saab tutvuda Lüganuse Vallavalitsuses aadressil Keskpuiestee 20, Kiviõli linn, tööpäevadel kell 9:00 kuni 15:00.

8. Lüganuse Vallavalitsusel teatada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise läbiviimise algatamisest ajalehes Põhjarannik, Lüganuse valla lehes, väljaandes Ametlikud Teadaanded ja Lüganuse valla veebilehel www.lyganuse.ee ning teavitada asjaomaseid asutusi ja isikuid.

9. Korraldus jõustub teatavakstegemisest.

10. Käesoleva korralduse peale võib esitada Lüganuse Vallavolikogule vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates korraldusest teadasaamise päevast või esitada kaebuse Tartu Halduskohtule, Jõhvi kohtumajas Kooli 2a, 41532 Jõhvi, halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse jõustumisest.

Risto Lindeberg
vallavolikogu esimees

VIRU KEEMIA GRUPP

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

18.08.2020 nr VKG.01-09/216

Taotlus kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu algatamiseks

Viru Keemia Grupp AS esitab (registrikood 10490531; edaspidi VKG) taotluse Lüganuse valla eriplaneeringu algatamiseks (edaspidi KOV EP), sooviga kavandada Lüganuse valla territooriumile tööstusjäätmete prügila *(*edaspidi prügila). Täpsem informatsioon kavandatava prügila üldinfo, planeeringuala ja -protsessi kohta on leitav käesoleva taotluse lisas.

Vastavalt planeerimisseaduse § 95 lõikele 1 koostatakse KOV EP olulise ruumilise mõjuga ehitise (edaspidi ORME) püstitamiseks, kui ORME asukoht ei ole üldplaneeringus määratud.

Lüganuse valla üldplaneering on käesoleval hetkel koostamisel (ÜP ja KSH algatati 22.08.2018). Praegu kehtivas üldplaneeringus (kehtestatud 28.07.2004) ei ole käsitletud ORME asukohti ega rajamistingimusi. Alates 2015. aastast kehtiv planeerimisseadus näeb olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha valikuks üldplaneeringule samaväärsena kohaliku omavalitsuse eriplaneeringut. Planeerimisseaduse § 98 lg 2 näeb ette, et kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku tegemisel tuleb kaaluda mitut võimalikku asukohta. Alternatiivsete asukohtade arv ei ole õigusaktis määratletud, minimaalne asukohtade arv on kaks.

Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määrus nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri“ määratleb ORME-na: tavajäätmete keemiliseks töötlemiseks mõeldud rajatis, kus töödeldakse üle 100 tonni jäätmeid ööpäevas (punkt 6) ja ohtlike jäätmete ladestamise paik (punkt 7). Kavandatavas prügilas hakatakse ladestama poolkoksi ja põlevkivituhka. Keskkonnaministri 14.12.2015 määrus nr 70 „Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu“ § 3 lg 2 ning määruse lisa „Jäätmenimistu“ kohaselt on põlevkivituhk tavajääde (koldetuhk koodiga 10 01 97, lendtuhk koodiga 10 01 98) ja poolkoks ohtlik jääde (kood 05 06 97*).

Eelnevast lähtudes palub VKG algatada tööstusjäätmete prügila rajamiseks KOV EP, mille eesmärgiks on ORME asukohavaliku menetluse läbiviimine ja prügila rajamise detailse lahenduse väljatöötamine. Täpsemalt soovitakse leida prügilale parim võimalik asukoht, misjärel on võimalik lahendada ehituslikud küsimused.

Kavandatava prügila sobivaima asukoha valimisel palume arvesse võtta VKG õlitehase lähedust (Keemia vkt 12j; Kohtla-Järve; 32217:001:0046).

VIRU KEEMIA GRUPP AS

Registrikood 10490531
Järveküla tee 14
30328 Kohtla-Järve
EESTI

Telefon +372 334 2700
Faks +372 337 5044
E-post info@vkg.ee
www.vkg.ee

JUHTIMISSÜSTEEMIDE SERTIFITSEERIMINE DNV·GL ISO 9001 = ISO 14001

VKG on planeeringu koostamisest huvitatud isikuna vastavalt planeerimisseaduse § 4 lg-le 2^1 valmis kandma planeeringu tellimisega kaasnevad kulud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Ahti Asmann
juhatuse esimees

(allkirjastatud digitaalselt)
Meelis Eldermann
juhatuse aseesimees

Bert Lõuke
bert.lõuke@vkg.ee, 5682 0230

Lisa: Kavandatava tööstusjäätmete prügila iseloomustus, planeeringuala ja -protsess .pdf

Ontika
Saka
Liimala
Jabara
Moldova
Aa
Kestla
Purtse
Varja
Voorepera
Uus-Tehase
Kalevi
Kohtla-Järve
JÄRVE
Mõisamaa
Mustmätta
Matka
Kopli
Vainu
Lüganuse tee
Lüganuse
Peeri
Ehitajate
Koljala
Erra
Roodu
Kivioli-tee
Pargi-Kivitee
Püssi
Kohtla-Nõmme
Viru
Kiviõli
Raudtee
Karja
Jaama
Irvala
Lohkuse
Servaääre
SOMPA
Salaküla
Vitsiku
Granitidi–Irvala tee
Maidla
Aidu-Liiva
Maidla tee
Ereda
Aidu-Nõmme
Aidu-Sooküla
Aidu
Soonurme
Savala
Ereda
Kaare
Uniküla
Kulja
Võrnu
Apandiku
Arupäälse
Aruväljа
Aruküla
Võhma
Ojamaa
Kiikla
Sirtsi
Mehide
Rebu
Rääsa
Ratva
Oandu
Võide

Lisa
Viru Keemia Grupp AS
18.08.2020 kirjale nr
VKG.01-09/216

Kavandatava prügila üldinfo, planeeringuala ja –protsess

1. Üldinfo

Viru Keemia Grupp (VKG) soovib planeerida VKG õlitehase piirkonda põlevkiviõli tootmisjäätmete jaoks uut prügilat, kuhu ladestatakse poolkoksi ja põlevkivituhka. Lähtudes majanduslikust otstarbekusest peaks uue prügila asukohad olema VKG õlitehasele võimalikult lähedal ja paiknema ühe kohaliku omavalitsuse territooriumil (arvestades, et asukohavalik tehakse läbi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu). Prügila asukoht peab vastama veel ka järgmistele kriteeriumitele:

- prügila rajamiseks vajalik maa-ala suurus on 120-150 ha;
- eeldatav maht on 100 miljonit tonni;
- aukoht Lüganuse vallas kuni 15 km õlitehasest (vt joonis 1);
- prügila ehitamiseks ja toimimiseks on vajalik taristu olemasolu või rajamise võimalus.

VKG Oil AS toodab põlevkiviõli Kohtla-Järvel Järve linnaosas asuvas tootmiskompleksis. Põlevkiviõli toodetakse erinevate tehnoloogiatega – gaasilise soojuskandjaga tehnoloogia Kiviter ja tahke soojuskandjaga tehnoloogia Petroter. Põlevkiviõli tootmisel tekkivaid jäätmed (poolkoks ja tuhk) ladestatakse tootmiskompleksi kõrval asuvasse ohtlike jäätmete prügilasse. Kuna põlevkivis on ligi 50% mineraalset osa, mis põlevkivi utmise protsessis väljub tahkete jäätmetena, ei ole teadaolevate põlevkiviõli tootmise tehnoloogiatega võimalik vähendada tootmisest tulenevate jäätmete tekkimist. Jäätmete taaskasutamise võimalusi otsitakse pidevalt, kuid arvestades tekkivate jäätmete kogust, on põlevkiviõli tootmisjäätmete ladestamine vajalik ka edaspidi, seni kuni jätkatakse põlevkiviõli tootmist.

Kompleksloa nr L.KKL.IV-198338 järgi töödeldakse Kiviter gaasigeneraatorjaamades ümber 1 759 862 t/a põlevkivi ja tekib 1 003 121 t/a poolkoksi. Kompleksloaga nr KKL/300389 on Petroter seadmetel lubatud ümber töödelda 3 650 000 t/a põlevkivi ja tekib 2 015 000 t/a põlevkivikoldetuhka (TSK tuhk). Praegu on VKG prügilasse lubatud ladestada kuni 2 100 000 tonni põlevkivikoldetuhka (sh põlevkivi soojuselektrijaama ohtlikke aineid sisaldavad gaasipuhastusjäätmed), st summaarne ladestatavate jäätmete kogus on 3 103 121 t/a. Kui kavandatava prügila maht on 100 mln tonni, siis praegu tekkiva aastase koguse ladestamisel on prügila kasutusiga 31 aastat.

2. Planeeringuala

KOV EP planeeringualaks on otstarbekas määrata kogu omavalitsuse territoorium (Lüganuse vald) ning majanduslikust aspektist peaks uue prügila asukoht olema VKG õlitehasele võimalikult lähedal (maksimum 15 km õlitehasest).

Praeguseks on koostatud prügila asukohavaliku eelhindamise eksperthinnang. Antud analüüsi eesmärk oli leida võimalikud asukohaalternatiivid uue prügila rajamiseks. Analüüsitava piirkonna määramiseks kasutati geoinformaatilist analüüsi, mille läbiviimiseks koondati avalikest andmebaasidest kättesaadav ruumi-info (Maa-ameti andmebaasid, Eesti Topograafiline Andmekogu, Eesti Looduse Infosüsteem, kultuurimälestiste register jm). Edasi määrati seadustest tulenevad prügila asukohta välistavad kriteeriumid ning informatiivsed piirangualad ning viidi läbi GIS-analüüs. Asukoha eelvaliku välistavad tegurid olid näiteks kaitse-, hoiualad, Natura 2000 alad, Ramsar alad (märgalad), sood, kaitsealused üksikobjektid, üleujutuste ohuga alad, veekogud ning puhvertsoonid seati ümber elu- ja ühiskondlike hoonete, kultuurimälestiste, kaitsealuste loomade elupaikade ja taimede kasvukohtade).

Prügila asukohaalternatiividena võrreldi 4 ala (toodud järgneval joonisel).

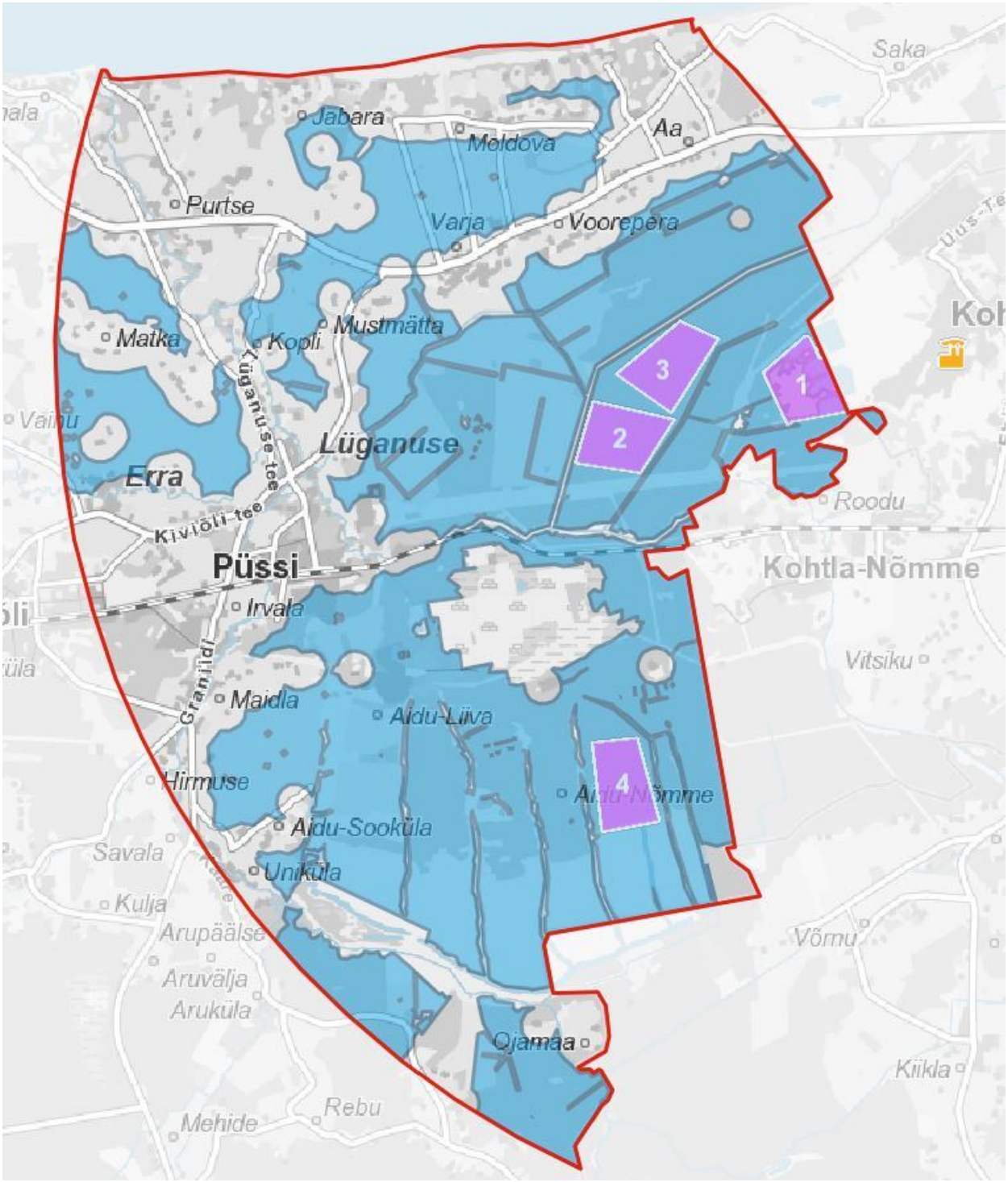

Joonis 1. Esialgselt sobivate alade paiknemine Lüganuse vallas (tähistatud lillaga) ja VKG õlitehase asukoht (kollasega) (Hendrikson & Ko 2019)

Analüüsist selgus, et asukohaalternatiiv 1 on tehniliste ja keskkonnatingimuste poolest eelistatud asukoht (ala on õlitehasele lähedal, olemasolevat haruraudteed ja konveierit on võimalik pikendada, puudub (looduslik) mullastik, ala kuulub VKG-le).

Asukohaalternatiivide 2 ja 3 puhul tuleb eriplaneeringu koosseisus arvestada taristu rajamisega (transporditeed ja konveieri kulgemine), lisaks on mõlemal alal kogu ulatuses maaparandust reguleerivad võrgud ning tagada tuleb piirkonna maaparandussüsteemi eesmärgipärane toimimine.

Endise Aidu karjääri piirkonnas asuv asukohalternatiiv 4 eeldaks vahepeal väljatöötatud Aidu karjääri arengukontseptsiooni ümbervaatamist, samuti olemasolevate tuulikute teisse kohta

üleviimist. Arvestades ka kaugust õlitehasest ning et eeldatavad transporditeed läbivad teist omavalitsusüksust, ei ole kokkuvõttes tegemist realistiku alternatiiviga.

3. Planeeringuprotsess

VKG on huvitatud maksimaalselt avalikust käitise kavandamise protsessist. Prügila kavandamine läbi KOV EP võimaldab välja selgitada olulised kaalutlused ja annab ühtlasi kindluse, et valitud asukoht ja prügila on piirkonda sobivad. Oleme arvestanud, et planeeringu koostamise orienteeruv ajaskaala on ligikaudu 2,5 aastat. Oleme omalt poolt valmis igati panustama planeeringu materjalide väljatöötamisse. Praeguseks on koostatud prügila asukohavaliku eelhindamise eksperthinnang (peatükis 3). Tutvustame seda hea meelega omavalitsusele, võimalusel ühisel kokkusaamisel.

Oleme teadlikud, et planeeringuprotsessi läbiviimiseks on eeldatavalt vajalik riigihange planeeringu ja mõjude hindamise konsultandi leidmiseks. Vajaduse ja soovi korral saame omavalitsust kui planeeringu koostamise korraldajat aidata hankedokumentatsiooni koostamisel tuginedes Eesti Planeerijate Ühingu ja Rahandusministeeriumi poolt koostatud juhendmaterjalile „Soovitused ruumilise planeerimise konsultatsioonihanke läbiviimiseks".

4. Lähteandmed ja uuringute vajadus

KOV EP läbiviimisel läheb vaja erinevat tüüpi lähteandmeid. Põhiosas tugineti esialgse planeeringulahenduse väljatöötamisel olemasolevatele ruumi- ja keskkonnaseisundi andmetele, kasutades eelkõige Maa-ameti ja Statistikaameti poolt koondatud andmekogusid ja väljaantud materjale. Ruumiandmete puhul on olulisemateks andmekogudeks maakatastri andmed, Eesti topograafiline andmekogu (ETAK), maa-ameti kitsenduste ja maakatte andmebaas ja Eesti Looduse Infosüsteem-Keskkonnaregister (EELIS). Riikliku seire käigus saadud keskkonnaseisundi andmed on koondatud keskkonnaseire infosüsteemi KESE (kese.envir.ee). Olemasolul kasutatakse ka asukohaspetsiifilisi andmeid (nt õhukvaliteedi pidevseirejaamade tulemusi Eesti õhukvaliteedi juhtimissüsteemist ohuseire.ee). Riiklikele ametlikele andmebaasidele tuginemine tagab planeeringulahenduse usaldusväärsuse ja vähendab mitmeti mõistetavusest tulenevaid vaidlusi.

Lähteandmeid kasutati sobivate asukohtade leidmisel läbiviidud geoinformaatilises analüüsis, GIS-analüüsi kasutatakse ka detailse lahenduse väljatöötamisel.

Vajalikuks võivad osutuda ka alusuuringud. Nende väljaselgitamiseks on vajalik koostöö erinevate osapoolte, eelkõige Keskkonnaametiga. VKG on valmis omalt poolt koondama lähteseisukohtade väljatöötamise kavatsuse sisendi ja vormistama esialgse versiooni nimetatud dokumendist.

Keskkonna- ja maaelukomisjoni koosoleku protokoll nr 22

Kiviõlis 02.oktoober 2020.a.

Koosolek algas kell 17.09.2020 e-kirja teel

Koosolek lõppes kell 28.09.2020

Koosolekul osalesid komisjoni liikmed: Jevgeni Korniltsev, Leino Tammann, Hannes Prits, Eldur Lainjärv

Koosolekult puudusid komisjoni liikmed: Arno Strauch, Mehis Kreisman

Koosolekule oli kutsutud: vallavalitsuse esindajad Andrea Eiche, Enno Saarmets ja Anu Needo; Bert Lõuke Viru Keemia Grupp AS Tehnikajuht

Koosoleku juhataja: komisjoni esimees Jevgeni Korniltsev

Koosoleku protokollija: komisjoni esimees Jevgeni Korniltsev

Vaadati läbi ja kinnitati **päevakorda** alljärgnevad küsimused:

1. Meetmesse „Jäätmete liigiti kogumise lahenduste toetamine kohalikes omavalitsustes“ taotluse esitamine ja omafinantseeringu kinnitamine.

   Ettekandja Anu Needo.

2. Põhja-Kiviõli II põlevkivikarjääri korrastamisprojekti kooskõlastamine.

   Ettekandja Enno Saarmets

3. VKG AS taotluse KOV eriplaneeringu algatamiseks, et rajada Lüganuse valda poolkoksi jäätmehoidla.

   Ettekandja Kaie Metsaots.

<u>Päevakorra punkt nr 1</u>

Anu Needo: Jäätmejaama taotluse eelnõu seletuskirjas on lahti kirjutatud, mis plaanis on. Kes soovib, saab juurde lugeda Lüganuse valla jäätmekavast siit: https://www.lyganuse.ee/jaatmemajandus Punktis 5.2.2 on pikemalt selgitatud jäätmejaama sisu.

Jevgeni Korniltsev: Väga hea idee, et teha jäätmejaam, kuid jäätmejaama avamisel peab võtma arvesse, et kasutab seda elanikkond, st et vältida prügi sattumist loodusesse ja teha inimestele mugavaks, peaks jäätmejaam olema vähemalt 1 kord kuu või veel parem iga laupäev avatud.

Anu Needo: Toetuse määruses on sätestatud nõue, et jäätmejaama toetuse korral peab toetuse saaja projekti lõpparuandes tõendama, et jäätmejaama lahtiolekuajad tagavad elanikkonnale võimaluse sorditud ja liigiti kogutud jäätmed sobival ajal üle anda **nädalas** vähemalt 30 tunni jooksul, **sh vähemalt kaheksa tundi ühel puhkepäeval.** Teadmiseks, et ka praegu on ERRA OJP avatud igal laupäeval 9.00-15.00 ja töötavatel inimestel on seda võimalik kasutada! Peale projekti lõppu tuleb suurendada laupäevast lahtiolekuaega 2 tunni võrra.

Jevgeni Korniltsev: Loodan, et enamus kogutavast prügist läheb võimalusel taaskasutusse/ümbertöötlemisse. Praegu on sügavalt puudus näiteks tekstiilikonteinerist, sest vanasti võttis vanu tekstiiltooteid ümbertöötlemisse vastu nt H&M, siis praegu seda ei tehta, kuid tänapäeva kvaliteedi juures tekstiilijäätmeid tekib.

Anu Needo: Jäätmejaamas liigiti kogumise eesmärk ongi suunata kogutav taaskasutusse – muud jäätmed ju annab inimene ära korraldatud jäätmeveo raames. Tekstiilijäätmete kogumine on jäätmejaamas plaanis. Meil on huvi tundnud ka nn uuskasutuskeskused, et tegeleda kasutatud rõivaste ja mööbli kogumisega meie vallas. Esialgu pole veel leitud sobivaid ruume.

Jevgeni Korniltsev: Praegu võetakse Erras vastu ka ravimeid ja vanu elektroonikaseadmeid, kas planeeritavas jäätmejaamas see jätkub?

Anu Needo: Eelnõu seletuskirjas on **kohustuslik nimekiri** jäätmeliikidest, mida peab hakkama jäätmejaamas vastu võtma. **Ravimid** kuuluvad ohtlike jäätmete hulka ja **elektroonikaseadmete osad** probleemtoodete hulka. Järelikult nende kogumine peaks jätkuma.

Jevgeni Korniltsev: Kas jäätmejaama avamise järel jätkatakse või tehakse uusi nö väljasõidukampaaniatega (konteiner viiakse konkreetsetesse kohta konkreetseks ajaks, et elanikud saaks kodule lähemal ladustada tekkinud prügi), nagu suuregabariitse prügi kogumiskonteiner kevadeti ja kevadel/sügisel komposteeritava biolagunevate jäätmete (lehed, oksad jms) kogumine ?

Anu Needo: „**Väljasõidukampaaniad“** peaks teoreetiliselt mõeldes lõppema peale jäätmejaama laienduse valmimist, kuna seal võetakse siis juba vastu **KÕIKI jäätmeliike**, mis ei ole hõlmatud korraldatud jäätmeveoga. Erra ei asu väga kaugel ühestki kodumajapidamisest ja neid kaste ei pea veelgi rohkem „kodule lähemale“ viima. Halb asi on see, et suurde konteinerisse pannakse kõik läbisegamini ja keegi peab hakkama ikkagi jäätmeid sorteerima või kui me ei suuda neid sortida, siis kulgevad need Uikalasse, mis ei ole kindlasti kõige otstarbekam viis taaskasutuseks. Õigem oleks, et igaüks ise sordib oma jäätmed ja viib need vastavalt jäätmejaama. Selles ongi jäätmejaama mõte! Aga kuidas tegelikkuses kujuneb, mida otsustavad poliitikud ja kuidas selle tegevuse kannatab välja valla eelarve – ei oska ennustada. Jäätmejaama ülalpidamine ise on juba täna suhteliselt kulukas.

Jevgeni Korniltsev: Kas plaanitakse ka kompostereid mitte ainult Erra, vaid ka linna/valla territooriumi konkreetsetesse kohtadesse, nagu praegu on klaasi- ja pakendikonteiner või isegi ühistute territooriumile? Vajadus oleks selleks olemas ja komposteeritavate jäätmete puhul on oluline kasutusmugavus ja seda laadi jäätmeid viiakse välja tihedamini.

Anu Needo: iolagunevate jäätmete kogumine on korraldatud ära konkursiga ja alates 17.12.2020 laieneb kogu valla territooriumile s.h Kiviõli linnas, vedajana Ragn-Sells.

Ragn-Sells´i teenuste hulgas hinnakirjas on ette nähtud biolagunevate köögi-ja sööklajäätmete kogumine. **Ühistud saavad tellida vastavad konteinerid:**

140L konteiner - graafikujärgne tühjendus 0,01 EUR, konteineri rent 1,75 EUR.

240L konteiner – graafikujärgne tühjendus 0,01 EUR, konteineri rent 2,10 EUR.

Biolagunevate köögi- ja sööklajäätmete kogumismahuti minimaalne tühjendamissagedus **on vähemalt üks kord 14 päeva jooksul** (valla jäätmehoolduseeskiri).

Biolagunevad aia- ja haljastujäätmed kuuluvad vastuvõtmisele Erras. Meil tuleb läbi mõelda, kuidas seda kraami seal komposteerida ja taaskasutada.

Hannes Prits: Kuidas on piirkonnas lahendatud ehitusjäätmete ja ehitusest üle jäävate pinnaste käitlemine? Ametlikult saab viia vist ainult Uikalasse?

Anu Needo: Ehitusjäätmeid ja kattepinnast võetakse vastu Uikala prügilas, Lääne-Viru Jäätmekeskuses ja Narva pool on ka mõni firma, kes võtab.

Ehitusloaga ehitamise puhul on käitlemine meie jäätmehoolduseeskirjas ka lahti kirjutatud ja **ehitusloa alusel toimuva ehitustegevuse lõpetamisel tuleb esitada omavalitsusele tekkinud jäätmete käitlemist või üleandmist tõendavad dokumendid.** Praktikas lahendatakse neid asju projektipõhiselt – tellija ja töövõtja koostöös ning mida näeb ette ehitusprojekt. Pinnase paigaldamisel uude kohta tuleb ju ka Keskkonnaametit teavitada jäätmete taaskasutamisest maa-ala täitmiseks ja saada vastav jäätmekäitleja registreerimistõend. Suurte objektide puhul ei ole probleeme esinenud.

Erakinnistutel toimuv ehitamine, mis tihtilugu ei ole ka ehitusloa kohustuslik, on reguleerimata s.t vald ei jõua seda jälgida. Sotsiaalmeedias olen sattunud kuulutustele, kus keegi pakub „soodsat“ teenust – veetakse välja ehitus-lammutusprahti. Olen inimestele soovitanud nõuda vastavat tõendit – kuhu on jäätmed üle antud. Siin ongi väga nõrk koht, kus inimene, kellel ei ole kusagile viia, annab soodsat teenust pakkuvale isikule oma lammutusprahi ja hiljem avastatakse see metsast. Lähedalasuvasse jäätmejaama ehk suudaks inimene ise veo ära korraldada.

Jevgeni Korniltsev: Äkki tasuks selle või mõne muu projekti raames soetada eraisikutest/ühistutest kodumajapidamistele komposterid? Sel juhul ei pea nad viima komposteeritavaid jäätmeid Erra, vaid saavad neid ladustada/käidelda oma territooriumil. Kas selline võimalus on programmis ja kas saab selle võimaluse liita seekord taotlusse?

Anu Needo: Määruse seletuskirjast: termin **kodukomposter** on eelnõukohase määruse tähenduses kodumajapidamises tekkinud biojäätmete tekkekohas mikro- ja makroorganismide kaasabil aeroobseks lagundamiseks ettenähtud anum, kuhu on takistatud lindude ja loomade juurdepääs. See tähendab, et komposter peab olema suletud. Tagatud peab olema õhustatus, et toimiks aeroobne protsess. Kompostri suurus peab olema mõistlik ja arvestama majapidamise vajadusi. Suurema kompostri kui 420 liitrit soetamist ei toetata, kuna eramajade jaoks ei ole suurem komposter mõistlik. **Korteriühistute puhul vajab esmalt lahendamist küsimus, kes hoolitseb kompostri õigesti kasutamise eest. Enne, kui tasub suuremas koguses toetada ka kortermajade jaoks kompostrite muretsemist, peab see praktika kujunema.** Küll on võimalik anda kompostreid paarismajadele või ridaelamutele ja sõltuvalt majapidamistest kas igale eraldi või mitmele koos. Liiga suures kompostris ei pruugi toimuda tõhusat kompostimisprotsessi, kuna kompostrisse lisatavate biojäätmete kogused võivad olla liialt väikesed. KOV-idel on võimalik otsustada, kui palju ja kui suuri (kuni 420 l) kodukompostreid olenevalt piirkonna ja majapidamiste iseloomust vaja on. Kompostrite turuhinnad on enamasti vahemikus 50−90 eurot.

Mainin veelkord, et me peaks eelkõige saavutama olukorra, kus korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldajad võtaksid kätte, õpiksid ja harjuksid ära biolagunevate jäätmete üleüldse eraldi kogumise. Ragn-Sells-ile saab seda oma kodu lähedal praktiliselt tasuta üle anda ja rentida soodsa hinnaga konteinerit. Sellega pole veel keegi õieti kokkugi puutunud. Erra ei pea ühistu inimene midagi viima hakkama.

Eramajapidamises võib biolagunevaid kompostida ka lahtiselt aunades või ise rajada kompostikast, selleks ei pea omama spetsiaalset kompostrit. Ning inimesed ka teevad seda.

Korteriühistutele mina siiski soovitaksin tegutseda korraldatud jäätmeveo raames ja siis kunagi hiljem liikuda edasi komposteerimise suunal.

Eriti hästi ei kujuta seda komposteerimist ette tiheasustusaladel kortermajade vahel. Ja 1-2 x aastas viia oma lehed ja oksad Erra see ei tohiks ka olla ületamatu.

Jevgeni Korniltsev: Meie pere sorteerib jäätmeid, sh biolagunevaid. Probleem ongi, et korteris elades pole neid kuskile viia, mistõttu ei pruugi paljud korterites elajad just sel põhjusel biolagunevaid jäätmeid sorteerida. Kas saan õigesti aru, et praegu on küsimus KÜ tegevuste ja soovi taga? Mis tegevusi on vald sel teemal teinud, et julgustada ja suunata kü jäätmeid, sh biolagunevaid, sorteerima ja eraldi käitlema? Koolitused? Infopäevad? Koosolekud?

Anu Needo: Nagu mainisin, alates 17.12.2020 hakkab Kiviõlis vedama Ragn-Sells ja alates 17.12.2020 saavad KÜ-d alles endale taotleda bio-konteinereid. Sõlmitakse kõik uued lepingud ja rakenduvad uued hinnakirjad. Küllap selle ettevalmistustööga hakatakse varsti pihta ka KÜ-de suunal. Iga teadlikum pere on teretulnud ka ise oma KÜ-s sortimist julgustama ja juhatuselt vastavaid konteinereid nõudma.

Jevgeni Korniltsev: Loomulikult pöördume ka ise ühistu poole, kuid KÜ-de juhatused kipuvad vahel uskuma pigem KOVi juttu, kui elanike oma, seega on iga (sõnaline) toetus ka KOVi poolt teretulnud,

Arutelu kokkuvõtte:

Komisjon hääletas ja hääletuse tulemusena võttis vastu otsuse nõustuda esitada taotlus meetmesse „Jäätmete liigiti kogumise lahenduste toetamine kohalikes omavalitsustes“ ja kinnitada omafinantseering.

Päevakorrapunkt nr 2

Hannes Prits: 1) Vallavalitsuse koostatud eelnõu viitab kohustusele taastada kohalikud teed 7510149 Kaubastu tee ning 7510002 Ilmaste tee kaevandamisele eelnenud seisukorra- ja asukohale vastavaks. Kas tegemist saaks oleme avalikult kasutatavate teedega? Milline peaks oleme teede taastamisjärgne kandevõime? Kelle omandisse läheksid teed korrastamisjärgselt (st eratee, riigitee, KOV-le kuuluv tee)? Kohalike teede puhul on kvaliteet ja kandevõime väga olulised – pole mõtet võtte valla bilanssi kehva ehituskvaliteediga ja nõrga kandevõimega (a `la 8 t massipiirang) teid.

2) Korrastamise üldine suund on metsamaa st ala metsastatakse. Kas rekultiveeritavale alale on ette nähtud mingi muu sihtotstarve? Maaomanik on vist peamiselt riik st RMK? Eelnõus, punkt 1.4 sedastab, et vaja on „Kujundada karjääri alale, sobivasse asukohta, tranžeede asemel kunstlik järv pindalaga ca 4 ha.“ Küsin, et mis selle punkti eesmärk on? Kui ala jääb metsamaaks (mitte näiteks puhkealade maaks) siis oleks ju ka veega täitunud tranžeed igati sobilik lahendus?

Enno Saarmets: 1) Kaubastu tee T1 (75101:001:0218), 13201 Sonda-Satsu tee (75101:002:0064) ja Ilmaste tee T1 (75101:001:0207) ja Ilmaste tee T2 (75101:001:0243) on munitsipaalomandis st. avalikus kasutuses. Täiendavate teede bilanssi võtmist ei ole kavandatud, küll aga peaks Ilmaste tee erakinnistutel asuvad osad olema määratud avalikult kasutatavateks, tagamaks juurdepääsu erinevatele kinnistutele. Korrastamisprojektis on näidatud metsateede konstruktsioon punktis 4.4.1. Kuna teede projekti eraldi ei koostata, peavad kohalikud teed vastama enne karjääri alla minekut eelnenud seisukorrale.

2) Eelnõu punkti 1.4 eesmärk on taotleda karjäärialale veekogu, mida saaksid inimesed kasutada puhkekohana. Veega täitunud tranžee ei ole puhkeotstarbeks parim lahendus. Korrastamisprojekt sätestab osas 4, et „Tehnoloogilise korrastamise eesmärk on kaevandamisjärgse maastiku ümberkujundamine looduslähedaseks ja maa-ala väärtuse tõstmine. Kaevandamise järgse ala veerežiimi kujundamine selliselt, et välditud oleks liigniiskete alade teke ning võimalik oleks ala kujundada metsamaaks ning veekoguks arvestades Keskkonnaameti tingimusi“. Seega ei välista metsamaa sihtotstarve veekogu (loe: sealhulgas kunstliku tiigi või järve) olemasolu.

Keskkonnaamet on 04.september 2019 kirjas nr 1-3/19/1792 kirjas sedastanud, et kaevandatud ala korrastatakse vastavalt kehtivale kaevandamisloale metsamaaks ja tehisveekoguks.

Keskkonnaministri 07.04.2017 määruse nr 12 „Uuritud ning kaevandatud maa korrastamise täpsustatud nõuded ja kord, kaevandatud maa korrastamise projekti sisu kohta esitatavad nõuded, kaevandatud maa ning selle korrastamise kohta aruande esitamise kord ja aruande vorm ning maa korrastamise akti sisu ja vorm“ § 14 sätestab veekogu rajamise nõuded. Põhja-Kiviõli II karjäärialale kujundatakse veekogud (täitunud tražeed) erinevate veetasapindadega ja nende hoidmiseks truubid-regulaatorid. Seega peaks olema võimalik sobivasse kohta rajada ka sobiva kuju ja suurusega kunstlik järv. metsamaaks ja tehisveekoguks korrastamiseks.

Arutelu kokkuvõtte: Kooskõlastada Põhja-Kiviõli II põlevkivikarjääri korrastamisprojekt

Päevakorrapunkt nr 3

Kaie Metsaots: Viru Keemia Grupp AS (registrikood 10490531; edaspidi VKG) esitas 18.08.2020 Lüganuse Vallavalitsusele taotluse (6-2/1393) Lüganuse valla eriplaneeringu algatamiseks (edaspidi KOV EP), sooviga kavandada valla territooriumile tööstusjäätmete prügila *(*edaspidi prügila). Kavandatavas prügilas hakatakse ladestama poolkoksi ja põlevkivituhka. Keskkonnaministri 14.12.2015 määrus nr 70 „Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu" § 3 lg 2 ning määruse lisa „Jäätmenimistu" kohaselt on põlevkivituhk tavajääde ja poolkoks ohtlik jääde.

Vastavalt planeerimisseaduse § 95 lõikele 1 koostatakse KOV EP olulise ruumilise mõjuga ehitise (edaspidi ORME) püstitamiseks, kui ORME asukoht ei ole üldplaneeringus määratud. Praegu kehtivas üldplaneeringus (kehtestatud 28.07.2004) ei ole käsitletud ORME asukohti ega rajamistingimusi. Alates 2015. aastast kehtiv planeerimisseadus näeb olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha valikuks üldplaneeringule samaväärsena kohaliku omavalitsuse eriplaneeringut. Planeerimisseaduse § 98 lg 2 näeb ette, et kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku tegemisel tuleb kaaluda mitut (minimaalselt kaht) võimalikku asukohta. Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määrus nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri" määratleb ORME-na: tavajäätmete keemiliseks töötlemiseks mõeldud rajatis, kus töödeldakse üle 100 tonni jäätmeid ööpäevas (punkt 6) ja ohtlike jäätmete ladestamise paik (punkt 7).

Taotletava KOV EP eesmärgiks on ORME jaoks parima võimaliku asukoha valiku menetluse läbiviimine ja prügila rajamise detailse lahenduse (sh ehituslikud küsimused) väljatöötamine. Asukoha valimisel palutakse arvesse võtta VKG õlitehase lähedust (Keemia vkt 12j, Kohtla-Järve, 32217:001:0046). Asukoht peab vastama ka järgmistele kriteeriumitele:

- prügila rajamiseks vajalik maa-ala suurus on 120-150 ha;
- eeldatav maht on 100 miljonit tonni;
- asukoht Lüganuse vallas kuni 15 km õlitehasest;

  Bert Lõuke täpsustus: miks jäävad välja teised kohaliku omavalitsuse üksused - hinnates reaalseid võimalusi ei ole mujal ruumi, lisaks peab KOV eriplaneeringu ala, millelt asukohti otsitakse, jääma ühe KOV piiridesse

- prügila ehitamiseks ja toimimiseks on vajalik taristu olemasolu või rajamise võimalus.

Kui kavandatava prügila maht on 100 mln tonni, siis praegu tekkiva aastase koguse ladestamisel on prügila kasutusiga 31 aastat. Koostatud on prügila asukohavaliku eelhindamise eksperthinnang Hendrikson&Ko OÜ poolt (2019. a), milles kaaluti nelja asukohaalternatiivi (joonis 1 lisatud protokollile). Selgus, et alternatiiv nr 1 on tehniliste ja keskkonnatingimuste poolest eelistatud asukoht, sest ala on õlitehasele lähedal, olemasolevat haruraudteed ja konveierit on võimalik pikendada, puudub (looduslik) mullastik, ala kuulub VKG-le.

VKG on planeeringu koostamisest huvitatud isikuna vastavalt planeerimisseaduse § 4 lg-le 21 valmis kandma planeeringu tellimisega kaasnevad kulud. Ollakse valmis panustama planeeringu materjalide väljatöötamisse. Vajaduse ja soovi korral aitab VKG omavalitsust kui planeeringu

koostamise korraldajat hankedokumentatsiooni koostamisel. Nii asukohtade leidmisel kui ka detailse lahenduse väljatöötamisel kasutatakse geoinformaatilist analüüsi. Alusuuringute vajaduse väljaselgitamiseks on vajalik koostöö erinevate osapoolte, eelkõige Keskkonnaametiga. VKG on valmis koondama lähteseisukohtade väljatöötamise kavatsuse sisendi ja vormistama esialgse versiooni nimetatud dokumendist.

Bert Lõuke: VKG jätkab põlevkivi ümbertöötlemist, kuid eeldatavalt 6-10 aasta pärast on olemasolev tööstusjäätmete prügila ammendunud. Miks kohaliku omavalitsuse eriplaneering: planeerimisseaduse järgi tegemist olulise ruumilise mõjuga ehitisega ja KOV eriplaneering on ette nähtud. Eriplaneeringu käigus tuleb analüüsida vähemalt kahte alternatiivset asukohta.

Asukohavaliku kriteeriumud (vt Kaie Metsaots ettekanne).

Nendele kriteeriumitele vastavate asukohtade olemasolu analüüsiks tellis VKG prügila asukohavaliku eelhindamise eksperthinnangu, milles GIS analüüsi abil välistati asukohad, kuhu õigusaktidega sätestatud piirangute ning praeguse/planeeritud maakasutuse järgi prügilat rajada ei ole võimalik. Hinnati kogu Lüganuse valla territooriumi. Leiti 4 potentsiaalset ala, millest Aidu piirkond tuleks samuti välistada – prügila rajamine eeldaks vahepeal väljatöötatud Aidu karjääri arengukontseptsiooni ümbervaatamist, samuti olemasolevate tuulikute teisse kohta üleviimist. Arvestades ka kaugust õlitehasest ning et eeldatavad transporditeed läbivad teist omavalitsusüksust, ei ole kokkuvõttes tegemist realistiku alternatiiviga.

Analüüsist selgus, et asukohaalternatiiv 1 on tehniliste ja keskkonnatingimuste poolest sobivaim asukoht - ala on õlitehasele lähedal, sisuliselt olemasoleva prügila kõrval, haruraudteed ja konveierit on võimalik pikendada, puudub (looduslik) mullastik, ala kuulub VKG-le. Alale on väljastatud VKG-le lubjakivi kaevandamisluba, et varustada kavandatav tsementitehas toormega, kuid kokkuvõttes projekti ei realiseerita ja muuks otstarbeks see lubjakivi kasutatav ei ole. Kuid ainuke võimalus muuta kinnistu kasutusotstarvet pügila rajamiseks on läbi KOV eriplaneeringu.

Asukohaalternatiivide 2 ja 3 puhul tuleb eriplaneeringu koosseisus arvestada taristu rajamisega (transporditeed ja konveieri kulgemine), lisaks on mõlemal alal kogu ulatuses maaparandust reguleerivad võrgud ning tagada tuleb piirkonna maaparandussüsteemi eesmärgipärane toimimine.

Kas piirduda asukohavalikul juba eelnevalt tehtud analüüsiga? VKG on huvitatud maksimaalselt avalikust prügila kavandamise protsessist ja seda eeldab ka planeerimisseadus. KOV eriplaneeringu protsessis saab tehtud tööd lähteandmetena kasutada, kuid menetlusosalised ja avalikkus peab jõudma ühiselt kaalutledes eeltoodud järeldusteni. Oleme omaltpoolt valmis igakülgselt panustama materjalide ettevalmistamisse ja kandma planeeringuga seotud kulud.

Jevgeni Korniltsev: 1. Kui tuleb asukoht nr 4, siis kuidas see mõjutab Aidu Veemaailma, kuhu vald on tohutu raha sisse pannud?

2. Kui tuleb asukoht 1, mida eelistab ise ettevõte, siis:

2.1 kus on lähimad elumajad, kus aastaringselt elatakse?

2.2 kas on kaitsealuste loomade/taimede elukohti/asukohti?

2.3 millist mõju vallavalitsus praegu selles asukohas näeks valla turismile ja muudele valdkondadele (töökohad vms)?

2.4 mis kasu saab vald prügilast oma maa-alal-keskkonnamaksud täidavad valla eelarvet?

Kaie Metsaots: 1. Asukoht nr 4 tuleks alternatiivide hulgast välja jätta. Peale Aidu Veespordikeskuse plaanide on endise karjääri alale tehtud teemaplaneering "Uus-Kiviõli kaevanduse tehnilise taristu objektid".

2.1 Lähimad elamud on lõunas ja edelas 1,2 km kaugusel Roodu külas Toila vallas (Kangru 32003:001:0001, Vanajõe 32003:001:0007, Tihkani 32003:001:0016 jt).

2.2. Looduskaitseliste piirangute osas esitasin Keskkonnaagentuurile päringu. Vastus tuleb 2-3 päeva jooksul. Maa-ameti geoportaalis looduskaitse ja Natura 2000 kaardirakendus ei tööta (st Flash ei tööta). Lähim kultuurimälestis 1,3 km kaugusel Roodu külas Toila vallas.

2.3. Alternatiiv 1 puhul ilmselt mõju turismile ei oleks suur, kuna asub juba olemasoleva tööstusala ja jäätmemäe vahetus naabruses. Töökohtade osas võib arvata, et tööd saavad õlitööstuse enda töötajad, aga sellele küsimusele oskab Bert Lõuke ilmselt paremini vastata.

2.4. Jätan selle küsimuse Bert Lõukele selgitada.

Bert Lõuke: VKG poolsed vastused küsimustele on järgnevad:

1. Eriplaneeringu eesmärk ongi välistada konfliktsed asukohad, kuhu prügilat rajada ei saa. See, et asukoht on GIS analüüsi alusel võimalik (hinnatakse looduslike tingimusi ja olemasolevat asustust), ei tähenda et see tingimata on reaalseks asukohaks eriplaneeringu läbiviimiseks. Ka VKG ei pea seda asukohta sobivaks, üheks põhjuseks just Aidu piirkonna puhkemajanduslik arendamine.

2.1.Lisaks Kaie poolt toodule toome välja, et eriplaneeringu 1. etapi käigus on kaugus elamutest üks asukohavaliku kriteeriume.

2.2 Ei ole. Eriplaneeringu 1. etapi käigus on kaugus looduskaitseobjektidest üks asukohavaliku kriteeriume.

2.3 Kõikide eriplaneeringus alternatiivsete asukohtade hulka jõudvate kohtade osas hinnatakse igakülgset mõju, sh turismile ja töökohtadele. Mõju töökohtadele peab ka arvestama, et kui VKG ei saa prügila jaoks asukohta, siis sellisel juhul VKG-l puudub võimalus arendada välja ka Uus-Kiviõli kaevandus ning sellega seoses Lüganuse valla tööhõivele mõju negatiivne.

2.4 Keskkonnatasude seaduse § 551 lg1 p26 alusel saab KOV 0,275 eurot kaevandatud põlevkivi tonni kohta. Planeeritav Uus-Kiviõli kaevanduse aastaseks kaevemahuks on planeeritud u. 6'000'000 tonni. Seega laekuks valla eelarvesse hinnanguliselt 1'650'000 eurot aastas. Põlevkivi lend- ja koldetuha tonni kõrvaldamise saastetasust kantakse 0,08 eurot ühe kõrvaldatud tonni eest kõrvaldamise asukoha kohaliku omavalitsuse üksuse eelarvesse. [RT I, 22.12.2018, 1 - jõust.

01.01.2020]. Kuna jäätmekoodi ei ole juurde pandud, siis seda rakendatakse Kiviter seadmete poolkoksi ja Petroter seadmete tuha puhul. Sellisel juhul lisanduks valla eelarvesse 248 000 € aastas.

Jevgeni Korniltsev: kuidas see poolkoksiprügila laiendamine on kooskõlas üldise CO_2 vähendamise suunaga? Kui me räägime üldiselt, siis lähiajal kavandatakse põlevkivitööstust vähendada, kuidas VKG siis arvab, et 6 aasta pärast teil puudub ladustamise plats ja uus plats on vajalik 30. aastaks kasutamiseks? Maa-ameti kaardi järgi on kohal number 1 soine ala. Kas see prügila rajamine ei tekita lisaohtu pinnaseveel

Bert Lõuke: Meie tootmine on ehitatud õli, elektri- ja soojusenergia koostootmisel. VKG põhitoodeteks on põlevkiviõli ning -keemia. Põlevkiviõli müüme maailmaturgudel ning kõikide prognooside järgselt nõudlus kasvab vähemalt aastani 2040. Elektrit suuname börsile ning soojusenergia läheb Kohtla-Järve ning Jõhvi linnade kütmiseks. VKG ei kasuta põlevkivi energia tootmiseks otsepõletamisel. Tootes põlevkivist otse elektrit on tänases turuolukorras raske konkureerida (CO_2 hinna kasv) ning pigem on see hääbuv suund. Põlevkiviõli tootmise vähendamist ei ole ette nähtud riiklikes arengukavades aastani 2030 ega ka kuni 2050. Sellest lähtuvalt teeme meie ka oma pikaajalised plaanid. Lisaks töötame jätkuvalt oma tootmise protsesside efektiivistamise kallal ning sellega püsime jätkuvalt konkurentsivõimelisena.

Me ei näe täiendavat ohtu pinnaseveele, kuna lähtume nii projekteerimisel kui ka ehitamisel rangelt ala looduslikest iseärasustest.

Lisa: Joonis 1 VKG tööstusjäätmete prügila asukoha alternatiivid

Komisjoni otsus: Vaja arvesse võtta prügila rajamisel kõiki keskkonnaohutuse nõudmisi, et mitte lubada õhu- ja pinnasevee reostamist.

Koosoleku juhataja Jevgeni Korniltsev

/allkirjastatud digitaalselt/

Koosoleku protokollija Jevgeni Korniltsev

/allkirjastatud digitaalselt/

LISA 2. AVALIKUL VÄLJAPANEKUL LAEKUNUD KIRJAD JA VASTUSKIRJAD

TARBIJAKAITSE JA
TEHNILISE JÄRELEVALVE
AMET

Lüganuse Vallavalitsus
Keskpuiestee 20, Kiviõli linn, Lüganuse vald, Ida-Viru maakond

Teie: 16.11.2021 nr 6-2/2053

Meie: 13.12.2021 nr 16-6/21-14622-002

Arvamus Lüganuse valla eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta

Edastasite Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (TTJA) 16.11.2021 kirja nr 6-2/2053, millega teavitasite Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalikust väljapanekust.

Lüganuse valla eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamine algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289 „Viru Keemia Grupi tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“. Eriplaneeringu koostamise eesmärgiks on läbi viia parima võimaliku asukoha valiku menetlus ja töötada välja prügila rajamise detailne lahendus. Kavandatavas prügilas hakatakse ladestama poolkoksi ja põlevkivituhka. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ala jääb Lüganuse valla territooriumile.

TTJA tutvus asjakohaste materjalidega ning edastab järgnevad märkused:

1. Vastavalt EhS §73-le tuleb raudtee kaitsevööndis ehitamiseks taotleda luba nii raudteevaldajatelt kui ka Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametilt (TTJA). Loa taotlemiseks TTJA-lt palume vähemalt 30 päeva enne tööde algust saata aadressile info@ttja.ee raudteevaldaja kirjalik nõusolek, projekti seletuskiri ning asendiplaan.
2. Raudtee kaitsevööndis tehtavate tööde käigus ei tohi rikkuda majandus- ja taristuministri 09.11.2020 määruses nr 71 „Raudtee tehnokasutuseeskiri“ viidatud raudtee ehitusgabariidi nõudeid. Ehitusgabariit on rööbastee teljega risti oleval tasandil kujutatud piirjoon, millest sissepoole ei tohi ulatuda ükski ehitise või seadme osa (erandiks võivad olla seadmed, mis on ette nähtud vahetuks koostööks raudteeveeremiga). Raudtee kaitsevööndis ehitise ehitamisel tuleb arvestada raudteeveeremist tulenevate mõjudega, sh võimaliku vibratsiooniga. Raudtee kaitsevööndis on keelatud ohustada liiklust ja takistada nähtavust raudteel.
3. Eriplaneeringu menetlusse on asjakohane kaasata ka raudteevaldaja.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Liina Roosimägi
ehituse tegevusõiguse talituse juhataja

Maarja Moks +372 667 2063
maarja.moks@ttja.ee

TERVISEAMET

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee
mait.rei@lyganuse.ee

Teie: 16.11.2021 nr 6-2/2053

Meie: 14.12.2021 nr 9.3-4/21/15545-2

Seisukoht Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta

Esitasite Terviseametile Viru Keemia Grupp (VKG) AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohad (edaspidi LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (edaspidi VTK) seisukoha esitamiseks. Lüganuse valla eriplaneeringu ning KSH koostamine algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289.

Eriplaneeringu eesmärgiks on leida põlevkivikeemiaga tegeleva VKG AS tööstusjäätmete prügila rajamiseks sobiv asukoht ning töötada välja prügila rajamiseks detailne lahendus. Planeerimisprotsessiga paralleelselt kavandatakse hinnata ka plaanitud tegevuse mõju keskkonnale, mille kohta koostati KSH VTK.

Eriplaneeringu ala (ligikaudu 172 km2) asub Lüganuse valla kirdeosas ning piirneb idas Toila valla ja Kohtla-Järve linnaga ja kagus Alutaguse vallaga. Planeeringu LS ja KSH VTK koostamisel määratleti kriteeriumid (sh veekogude-, teede- ning elu- ja ühiskondlike hoonete asukohad), mille alusel esmaselt analüüsiti prügila ala võimalikud asukohaalternatiivid. Eriplaneeringu LS esmase kaardianalüüsi põhjal selgitati ja määratleti prügila võimalike asukohaalternatiivide ala, mis hõlmab riigiomandis olevat maad (Tuhavälja, kü tunnus 43701:003:0127 sihtotstarbeta maa; Kohtla metskond 2, kü tunnus 43701:003:0310; Kohtla metskond 80, kü tunnus 43701:003:0131; Kohtla metskond 81, kü tunnus 43701:003:0132; Aru, kü tunnus 43701:004:0176 ja Aasa, kü tunnus 43701:004:0168).

Esitatud KSH VTK kohaselt eriplaneeringu KSH esimese etapi aruandes hinnatakse kavandatava tegevusega kaasneda võivate mõjude (vahetu, kaudne, kumulatiivne, sünergiline, lühi- ja pikaajaline, soodne ja ebasoodne) keskkonnale, tehakse ettepanek sobivaima prügila asukoha alternatiivi valimiseks ning määratakse kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või vähendamiseks leevendavaid meetmeid.

KMH käigus hinnatakse muuhulgas mõjuvaldkondi:

- mõju välisõhu seisundile – hinnatakse tööstusprügila rajamisega kaasnevat mõju (ehitusperioodil ja prügila kasutamisel) õhukvaliteedile, mis on seotud tekkiva müra ja õhku paisatavate saasteainete, sh tolmuga. KSH I etapi aruandes ka vajadusel määratakse kavandatava tegevuse müratasemele tingimused, mida järgida eriplaneeringu detailse lahenduse koostamisel.

- mõju inimese tervisele ja heaolule – prügila rajamisel välistatakse selle ala ümbruses elu- või ühiskondlike hoonete (puhvertsoon 700 m). KSH I etapi aruandes käsitletakse tööstusjäätmete prügila rajamisel mõju inimese tervisele, mis on seotud õhukvaliteedile, müratasemele ja põhjaveekvaliteedile avalduva mõjuga. Samuti inimeste heaolu mõjutava visuaalse häiringu hindamiseks visualiseeritakse kavandatava tegevuse mõju maastikuilmele.
- mõju veekvaliteedile ja veerežiimile – hinnatakse kavandatava tegevuse mõju maaparandussüsteemide toimimisele ja pinnavee kvaliteedile ning vajadusel määratakse veekogude seisundi kaitseks leevendusmeetmeid või tingimusi. Vajadusel käsitletakse võimalikku mõju põhjaveele tööstusjäätmete ladestamisel.

Terviseameti Ida regionaalosakond on tutvunud Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusega ning juhib tähelepanu ka asjaolule:

- nii ehitusperioodil kui ka prügila kasutamisel ei tohi kavandatava tegevuse ala (sh teevõrgustik) lähimal asuvates elamutes vibratsioon (nt raske veoautode liiklemisest) ületada sotsiaalministri 17.05.2002 määruses nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“ § 3 kehtestatud piirväärtusi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Marje Muusikus
osakonnajuhataja
Ida regionaalosakond

Jelena Dmitrijeva 5818 1675
jelena.dmitrijeva@terviseamet.ee

MAA-AMET

Marja-Liisa Veiser
Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 16.11.2021 nr 6-2/2053

Meie 15.12.2021 nr 6-3/21/18168-2

Ettepanekute esitamine Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele

Austatud Marja-Liisa Veiser

Teavitasite 16.11.2021 kirjaga nr 6-2/2053 Maa-ametit kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalikust väljapanekust, mis toimub alates 01.12.2021 kuni 31.01.2022. Lüganuse valla eriplaneeringu ja KSH koostamine algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289. Eriplaneeringu koostamise eesmärgiks on läbi viia parima võimaliku asukoha valiku menetlus ja töötada välja prügila rajamise detailne lahendus. Planeeringu materjalidega oli võimalik tutvuda veebilehel: https://www.lyganuse.ee/eriplaneering. Maa-amet, tutvunud kättesaadaval olnud materjalidega, märgib järgmist.

Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 99 lõike 1 kohaselt tehakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvalik koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi kohaliku omavalitsuse eriplaneering käsitleb. PlanS § 105 lõike 1 kohaselt esitatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu koos keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandega kooskõlastamiseks käesoleva seaduse § 99 lõikes 1 nimetatud asutustele. Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 15 lõike 7 kohaselt, kui planeeritaval maa alal asub maardla või selle osa, kooskõlastatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering PlanS sätestatud korras Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega. Keskkonnaminister on oma 05.03.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/198 andnud Maa-ametile volituse kooskõlastada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuid PlanS sätestatud korras, kui planeeritav maa-ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal.

MaaPS § 14 lõike 2 kohaselt võib ministri volitatud asutus lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda või halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga või halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat

olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta.

Seisuga 03.12.2021 asuvad Lüganuse valla eriplaneeringu territooriumil osaliselt või täielikult üheksa keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel olevat maardlat või maardlaosa ning kuus kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldist.

Palume planeeringu jooniste koostamisel kasutada keskkonnaregistris arvel olevate maardlate ja mäeeraldiste ning nende teenindusmaade piire. Ajakohaste andmete saamiseks on võimalus kasutada WFS-teenust aadressil https://teenus.maaamet.ee/ows/maardlad?service=WFS&version=1.1.0&request=GetCapabilities või küsida piiride väljavõtet GIS-failidena. Plaanidele palume lisada info, mis kuupäeva seisuga maardlate ja mäeeraldiste andmeid on kasutatud.

Palume eriplaneeringu koostamisel arvestada, et Lüganuse valla territoorium kattub osaliselt põlevkivi altkaevandatud aladega. Tallinna Tehnikaülikooli poolt on SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel 2015. aastal koostatud töö „Põlevkivi altkaevandatud alade planšettide digitaliseerimine ja stabiilsushinnangu andmine“, mille tekstiosa ja ruumiandmed on kättesaadavad aadressil: https://geoportaal.maaamet.ee/est/Ruumiandmed/Geoloogilised-andmed/Polevkivi-altkaevandatud-alad-p501.html. Palume planeeringujooniste koostamisel märkida joonistele ka altkaevandatud alad ning vastavalt vajadusele arvestada altkaevandatud aladega mõjude hindamise juures.

Palume planeeringu koostamisel maardlate aladel arvestada MaaPS-s sätestatuga. Turbamaardlate puhul palume arvestada MaaPS § 45 lõikes 1 sätestatuga, mille kohaselt turba kaevandamiseks on lubatud kaevandamisluba taotleda üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alal või maardlal.

Seletuskirjas on kirjeldatud: „Mäeeraldised ja turbaalad loeti välistavaks teguriks, va Kohtla-Järve lubjakivikarjäär. Mäeeraldisel on kaevandamisloa nr L.MK/330055 alusel lubatud lubjakivi kaevandamine Viru Keemia Grupp AS kuuluval osaühingul VKG Tsement (registrikood 11436628, alates 17.08.2018 VKG Logistika OÜ). Maavara arvele võtmise aluseks oli Viru Keemia Grupp AS huvi tsemendilubjakivi kaevandamise vastu. Olukorra muutustest tulenevalt ettevõttel kaevandamise soov praegu ja tulevikus puudub. VKG Logistika OÜ on esitanud taotluse maavara kaevandamise loa kehtetuks tunnistamiseks. Mäeeraldise ala on varasemalt peetud sobivaks uue tööstusjäätmete prügila rajamiseks ja alal on juba varasemalt nõukogude ajal prügila rajamiseks ette valmistatud. Töid on looduses juba tehtud. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku koostamisel tehakse koostööd Maa-ametiga ja selgitatakse välja, kas ja millistel tingimustel on võimalik mäeeraldise ala käsitleda reaalse prügila asukoha alternatiivina. Eriplaneeringu koostamise tulemusena võib tekkida ka olukord, kus praeguse mäeeraldise ala osutub teiste variantidega võrreldes eelistatuks. Sel juhul võib tekkida tõendatud ülekaalukas avalik huvi rajada prügila sellele alale ning see võib osutuda kaalukamaks kui riiklik huvi konkreetsel alal lubjakivi kaevandamise vastu.“

Selgitame, et vastavalt MaaPS §14 lõike 2 punktile 2, juhul kui kavandatav tegevus halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, on seda maardla alale võimalik planeerida vaid siis, kui tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta. Kui kaalutlemise tulemusena soovitakse prügilat planeerida Kohtla-Järve lubjakivikarjääri alale, palume seletuskirjas põhjalikult selgitada, miks Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. plokis arvel olev 23 646 tuh m^3 tsemendilubjakivi ei ole kaevandamisväärne, miks ükski teine ala ei ole prügila asukoha jaoks sobiv ja mis põhjusel on prügila puhul tegu ülekaaluka avaliku huviga ehitisega.

Selgitame ja palume olukorra analüüsimisel silmas pidada, et põhjendusena saab arvestada ainult argumente, mis on ajas püsivad. Ühe ettevõtte huvi tekkimine ja kadumine ei ole piisav argument lubjakivimaardla kasutusest välja arvamisele. Kohtla-Järve lubjakivikarjäär, millel on kuni 10.05.2048 kehtiv kaevandamisluba nr L.MK/330055, asub katastriüksusel Tuhavälja (tunnus 43701:003:0127), mille valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Maa-amet. Kui praegune kaevandamisloa omaja kaotab huvi kaevandamisloa omamise suhtes, on võimalik, et tulevikus soovib alal kaevandamisluba omada mõni teine ettevõte.

Maavara on uuritud OÜ Inseneribüroo STEIGER koostatud aruandes „Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla Kohtla-Järve IV uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.01.2015)“, töö nr 14/1347, mis on kättesaadav aadressilt https://fond.egt.ee/fond/egf/8602. Uuringuaruandest nähtub, et tsemendilubjakivina arvele võetud lubjakivi vastab suuremas osas kõrgemargilisele ehituslubjakivile esitatavatele nõuetele ja väheses osas madalamargilisele ehituslubjakivile esitatavatele nõuetele. Eeltoodust tuleneb, et ka juhul, kui maavarana arvel olev lubjakivi ei ole vähese nõudluse tõttu tsemendilubjakivina kasutatav, siis saab materjali kasutada ka teisel otstarbel, kõrgemargilise ja madalamargilise ehituslubjakivina.

Dokumendi *Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus* peatükis *4.2 KAASATAVAD JA KOOSTÖÖ TEGIJAD* on märgitud (tsiteerin): „Eriplaneering koostatakse ja kooskõlastatakse asjaomaste asutustega, kelleks on Kaitseministeerium, Keskkonnaamet, Keskkonnaministeerium, Transpordiamet, Muinsuskaitseamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Päästeamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet ning Terviseamet.“ Selgitame, et kuna planeeritav maa-ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal, tuleb planeering kooskõlastada ka Maa-ametiga. Palume täpsustada.

Palume hoida Maa-ametit kursis planeeringu edasise menetlemisega ning edastada planeering enne vastuvõtmist Maa-ametile kooskõlastamiseks.

Reformimata riigimaade ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate maaüksuste, mille volitatud asutus on Maa-amet, osas annab üldplaneeringule seisukoha Keskkonnaministeerium.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Tambet Tiits
peadirektor

Teadmiseks: Keskkonnaministeerium - keskkonnaministeerium@envir.ee

Holger Ehrlich
675 0194 holger.ehrlich@maaamet.ee

MUINSUSKAITSEAMET

Hr. Andrea Eiche
vallavanem
Lüganuse vallavalitsus
Keskpuiestee 20
Kiviõli
Lüganuse vald
43199 Ida-Viru maakond
valitsus@lyganuse.ee

Teie 16.11.2021 nr 6-2/2053

Meie 15.12.2021 nr 1.1-7/3447-1

Tööstusjäätmete prügila eriplaneering

Teavitasite Muinsuskaitseametit Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalikust väljapanekust ja palusite MKA seisukohta.
Seletuskirjas on kultuurimälestise olemasolu nimetatud ühe prügilat välistava tegurina.

- Prügila asukoha eelvaliku esmase analüüsi alal ei asu ühtegi riikliku kaitse all olevat mälestist ning Muinsuskaitseametile ei ole hetkel teada ka ühtegi seni riikliku kaitse alla veel mitte jõudnud muistist sellel alal.
- Lisaks teadaolevatele muististele, on maastikul ka eeldatavat **arheoloogiapärandit**. Näiteks, Varja küla lähiümbrus on tuntud aarete rohkuse poolest (Kiudsoo, M. 2015. „Viking Age votive deposits from Varja, north-east Estonia“ https://arheoloogia.ee/ave2014/AVE2014_08_Kiudsoo_Varja.pdf ja Kiudsoo, M., Tamla, Ü. 2017. „New hoards from Voorepera, Eastern Virumaa“ https://arheoloogia.ee/ave2016/AVE2016_08_KIUDSOO-TAMLA_Voorepera.pdf) ning on võimalik, et esmase analüüsiga määratletud prügila asukohaalternatiivide alal on samuti mõni seni avastamata aare.
- Kuna eriplaneeringu esmase analüüsiga määratletud ala on osaliselt niiske ja soine, on võimalus, et tööde käigus satutakse näiteks sooteedele, rabasaarel asunud asula- või pelgupaigale, sohu peidetud esemetele või rabalaipadele.
- Väljaspool mälestiste ja kaitsevööndite ala toimuvatel kaevetöödel tuleb igal juhul arvestada arheoloogiliste leidude ja arheoloogilise kultuurkihi ilmsikstuleku võimalusega. Muinsuskaitseseadusest tulenevalt (§ 31 lg 1, § 60) on leidja sellisel juhul kohustatud tööd katkestama, jätma leiu leiukohta ning teatama sellest Muinsuskaitseametile.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Kalle Merilai
Ida-Virumaa nõunik
Keskväljak 1
41594 Jõhvi
e-post: kalle.merilai@muinsuskaitseamet.ee
tel: 5347 8582

From: Alar Tetting <Alar.Tetting@rescue.ee>
Sent: Wednesday, December 15, 2021 8:51 AM
To: valitsus@lyganuse.ee
Subject: Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalik väljapanek

Tere,

Oma 17.11.2021 saadetud kirjas (nr 6-2/2053) soovisite saada ettepanekuid parima asukoha leidmiseks prügilale. Anname teada, et Ida päästekeskusel ettepanekud puuduvad, kuid juhime tähelepanu, et juhul, kui prügila juurde planeeritakse tulevikus erinevaid ehitisi, siis peab olema tagatud tulekustutusvee olemasolu ja päästemeeskonna ligipääs.

Alar Tetting
Ohutusjärelevalve büroo
peainspektor
mob: +372 5300 4667
tel: +372 322 2708
Alar.Tetting@rescue.ee

PÄÄSTEAMET
F. R. Kreutzwaldi 5A | 44314 Rakvere
www.rescue.ee
http://www.facebook.com/paasteamet

OHUTUSE EESTVEDAJA

KAITSEMINISTEERIUM

Lüganuse Vallavalitsus

valitsus@lyganuse.ee

Teie 16.11.2021 nr 6-2/2053

Meie 16.12.2021 nr 12-1/21/4271

Arvamus Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta

Kaitseministeerium tutvus Lüganuse valla veebilehel 01.12.2021 - 31.01.2022 avalikul väljapanekul oleva Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusega (edaspidi dokument).

Dokumendist nähtub, et eriplaneeringu ala hõlmab muuhulgas riigikaitselisi ehitisi Aidu linnakut ja Aidu lasketiiru ning nende piiranguvööndeid. Dokumendi peatükis 2.5 "Eriplaneeringu ala täpsustamine“ on märgitud, et riigikaitselised ehitised on loetud prügila rajamist välistavaks. Riigikaitseliste ehitiste piiranguvööndit ei ole käsitletud välistava kriteeriumina, kuna ei ole põhjust eeldada, et prügila rajamine riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse võiks riigikaitselisi ehitisi ohustada.

Arvestades eeltoodut, nõustub Kaitseministeerium dokumendis märgituga ega pea vajalikuks esitada selle kohta vastuväiteid või ettepanekuid.

Kaitseministeerium soovib olla edasises planeeringumenetluses kaastatud, et kavandatava prügila asukoha täpsustumisel esitada omapoolsed nõuded ja tingimused, kui see on vajalik riigikaitseliste ehitiste töövõime tagamiseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Oliver Tüür
Riigikaitseliste infosüsteemide ja innovatsiooni
osakonna juhataja

Sakala 1 / 15094 Tallinn / 717 0022 / kantselei@kaitseministeerium.ee / www.kaitseministeerium.ee
Registrikood 70004502

Paul Kunimägi 717 0225
paul.kunimagi@kaitseministeerium.ee

Ene Mägi 5332 6332
ene.magi@kaitseinvesteeringud.ee

RAHANDUSMINISTEERIUM

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 16.11.2021 nr 6-2/2053
Meie 17.12.2021 nr 14-11/8058-2

Ettepanekud Lüganuse valla eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse kohta

Lüganuse Vallavalitsus esitas 16. novembril 2021 Rahandusministeeriumile planeerimisseaduse (PlanS) § 103 lõike 1 alusel taotluse ettepanekute saamiseks Viru Keemia Grupi tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) väljatöötamise kavatsuse kohta. Samuti teavitati lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikust väljapanekust 01.12.2021-31.01.2022. Dokument avalikustati Lüganuse Vallavalitsuse ning konsultandi Kobras OÜ veebilehel.

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete ladestamise prügila Lüganuse valla eriplaneeringu ülesanne on töötada välja prügila rajamise detailne lahendus, selle toimimiseks vajaliku taristu kavandamine ning teostada parima võimaliku asukoha valiku menetlus. Planeeringu KSH algatas Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289. Planeeringuala suurusega ca 172 km^2 jääb Lüganuse valla territooriumile, planeeringualal asuvad Püssi linn, Lüganuse alevik ja Erra alevik. Lisaks on ala idapiiri lähistel Kohtla-Järve linn ja Kohtla-Nõmme alev ning läänepiiri lähistel Kiviõli linn.

PlanS § 55 lõige 2 sätestab, et maakonnaplaneering on üldplaneeringu koostamise alus ning PlanS § 74 lõige 5 sätestab, et üldplaneering on kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise alus, mistõttu tuleb planeeringu koostajatel juhinduda Ida-Viru maakonnaplaneeringus väljatoodud põhimõtetest. Vajadusel ja põhjendatud juhul on võimalik teha ettepaneku maakonnaplaneeringu muutmiseks. Kui selgub vajadus maakonnaplaneeringu muutmiseks, palume koheselt selles osas teha koostööd Rahandusministeeriumiga.

Tutvunud esitatud eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtadega ja KSH väljatöötamise kavatsusega ning lähtuvalt PlanS § 103 lõikest 2 peame oluliseks välja tuua järgmist:

1. Peatükis 2.4.1 *Kõrgema taseme strateegilised planeerimisdokumendid* teeme ettepaneku arvestada planeeringulahenduse koostamisel Ida-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Uus-Kiviõli kaevanduse logistikataristu asukohavaliku kavandamine“ eskiisi ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi materjalidega. Teemaplaneering ja selle KSH on algatatud Ida-Viru maavanema 19.05.2015

korraldusega nr 1-1/2015/150. Materjalidega saab tutvuda veebilehel https://www.rahandusministeerium.ee/et/ruumiline-planeerimine/maakonnaplaneeringud#uus_kivioli ja paberkandjal Lüganuse Vallavalitsuses Kiviõlis (Keskpuiestee 20) vallavalitsuste lahtiolekuaegadel.

2. Kuna eriplaneeringu näol on tegemist olulise ruumilise mõjuga ehitiste planeerimisega, siis palume planeeringute koostamisel järgida Rahandusministeeriumi soovitustega veebilehel https://planeerimine.ee/aktid-ja-kohtulahendid/orme-planeerimine/.

Palume hoida Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Ida-Viru talitust kursis eriplaneeringute ja KSH aruande menetlusega ning teavitada kõikidest avalikest aruteludest. Eriplaneeringute asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruanne esitada arvamuse avaldamiseks ning täiendavate koostöötegijate ja kaasatavate määramiseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kaia Sarnet
regionaalvaldkonna asekantsler

Tiit Toos 715 5813
Tiit.Toos@fin.ee

Riigimetsa Majandamise Keskus
Sagadi küla, Haljala vald
45403 Lääne-Viru maakond
Registrikood 70004459
Tel 676 7500
rmk@rmk.ee
www.rmk.ee

Lp Marja-Liisa Veiser
Vallavanem
Lüganuse Vallavalitsus
Keskpuiestee 20
43199 Kiviõli
valitsus@lyganuse.ee

Teie 16.11.2021 nr 6-2/2053

Meie 07.01.2022 nr 3-1.1/2021/6596

RMK seisukohad Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta

Olete 16.11.2021 kirjaga nr 6-2/2053 küsinud Riigimetsa Majandamise Keskuselt (edaspidi RMK) seisukohti Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta.

RMK on saadetud dokumentidega tutvunud ja annab oma seisukohad:

1. Praegune Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila asub Kohtla-Järve linna maadel. Teeme ettepaneku kaaluda olemasoleva prügila vahetut laienemist põhja ja kirdesse Kohtla-Järve linna maadel asuvatele prügilaga piirnevatele jäätmaadele. Nende hinnanguline pindala on vähemalt 100 ha.
2. Teeme ettepaneku teise variandina kaaluda olemasoleva prügila vahetut laienemist läände maaüksustele Keemia vkt 2e (katastritunnus nr 32215:001:0058) ja Keemia vkt 3t (katastrituinnus nr 32215:001:0065), paigutades settebasseinid vajadusel ümber läände või põhja.
3. Kolmanda variandina peaks kaaluma olemasoleva prügila läänekülje asuvate jäätmaade kasutamist, sealhulgas Tuhavälja maaüksus (katastritunnus nr 43701:003:0127), sihtotstarbeta maa 100 %, pindala 122,56 ha.
4. RMK on seisukohal, et tööstusjäätmete prügila planeerimine metsamaadele ei ole põhjendatud kui olemasoleva prügila vahetus läheduses on sobivaid asukohti jäätmaade näol. Juhul kui tööstusjäätmete prügilat planeeritakse metsamaale, tuleb eriplaneeringu lähteseisukohti ja KSH väljatöötamise kavatsust täiendada planeerimisseaduse § 4 lõikes 5 kirjeldatud planeeringu elluviimisega kaasnevate asjakohaste majanduslike, kultuuriliste, sotsiaalsete ja looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamisega. Täpsemalt - on vaja hinnata, millist mõju avaldab eriplaneeringu tulemusel rajatav võimalik tööstusjäätmete prügila maa metsamajanduslikule kasutusele, sellega seotud tööhõivele ja metsamajanduses loodavale lisaväärtusele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Alar Süda
Metsaülem

506 1698 ida-virumaa@rmk.ee

MAAELUMINISTEERIUM

Lüganuse Vallavalitsus

Teie: 16.11.2021 nr 6-2/2053

Meie: 11.01.2022 nr 4.1-5/2158-1

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalik väljapanek

Lüganuse Vallavalitsus edastas avalikule väljapanekule esitatud Lüganuse valla eriplaneeringu lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse ja palub nimetatud dokumendi kohta Maaeluministeeriumi seisukohta. Täname, et olete meid selle eriplaneeringu koostamisse kaasanud.

Eriplaneeringu koostamise eesmärgiks on viia läbi Viru Keemia Grupi tööstusjäätmete prügila parima võimaliku asukoha valiku menetlus ja töötada välja prügila rajamise detailne lahendus. Kavandatavas prügilas hakatakse ladestama poolkoksi ja põlevkivituhka. Eriplaneeringu ala hõlmab ligikaudu 172 km^2 suuruse osa Lüganuse valla territooriumist ning see hõlmab Lüganuse valla kirdeosa, piirnedes idas Toila valla ja Kohtla-Järve linnaga ning kagus Alutaguse vallaga. Prügila rajamiseks vajalik maa-ala suurus on 120-150 hektarit ning selle eeldatav maht on 100 miljonit tonni.

Dokumendi jaotises 2.5 „Eriplaneeringu ala täpsustamine“ märgitu kohaselt loetakse väärtuslikud põllumajandusmaad prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks, kuna Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ ja koostatava Lüganuse valla üldplaneeringuga määratud väärtuslikud põllumajandusmaad tuleb säilitada põllumajanduslikus kasutuses ning nende kaitse on vajalik toidujulgeoleku kindlustamiseks. Maaeluministeeriumis koostatud analüüsi kohaselt on eriplaneeringu alal väärtuslikke põllumajandusmaid u 2500 hektari ulatuses, kuid jooniselt 1616 nähtub, et esmase analüüsil põhjal määratletud prügila võimalike asukoha-alternatiivide alal väärtuslikku põllumajandusmaad ei ole. Ka dokumendi jaotises 3.3.4 „Mõju pinnasele, sh väärtuslikule põllumajandusmaale“ kinnitatakse, et kuna esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alal ega ümbruses, kuhu võidakse rajada vajalikku taristut, ei ole väärtuslikke põllumajandusmaid, võib mõju väärtuslikele põllumajandusmaadele pidada välistatuks. Maaeluministeerium tunnustab eriplaneeringu koostajaid sellise tähelepaneliku ja hooliva suhtumise eest.

Dokumendi jaotises 3.3.3 „Mõju veekvaliteedile ja veerežiimile“ on märgitud, et esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alal on mitmeid maaparandussüsteemide ehitisi, sealhulgas üle 25 km^2 valgalaga eesvool Varbe peakraav (Varbe oja), ja järeldatud, et prügila rajamisega võib kaasneda vajadus maaparandussüsteemide ümberehitamiseks või negatiivne mõju nende toimimisele, mis võib omakorda mõjutada piirkonna veekogude veerežiimi. Kui kavandatava tegevusega kaasneb suuremahuline

Lai tn 39 // Lai tn 41 / 15056 Tallinn / 625 6101/ info@agri.ee / www.agri.ee
Registrikood 70000734

maaparandussüsteemide ümberehitamine, võib olla tegemist olulise mõjuga. Dokumendi koostanud ekspertide poolt kinnitatakse, et KSH aruande I etapis hinnatakse kavandatava tegevuse mõju maaparandussüsteemide toimimisele. Maaeluministeerium on sellega nõus.

Lisaks märgime järgmist. Planeeringuala eelvaliku tegemisel kujundati elu- ja ühiskondlikke hooneid ümbritsev 700 meetri raadiusega puhverala, mis loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks. Sellise puhveralaga arvestamise korral on suure tõenäosusega prügilast tingitud tervist mõjutav õhusaaste ja müra elamualade juures välistatud ning prügila rajamisega kaasnev reljeefi muutus elamute juurest avanevas vaates ilmselt vähetajutav. Nagu dokumendis kinnitatakse, siis eelnimetatud väide on esialgselt hinnanguline ning planeerimise järgmistes etappides kavatsetakse puhverala määramisel arvestada kohalike oludega ja sellest johtuvalt täpsustada vajadusel selle kohta antavat hinnangut. Nõustudes eelnimetatuga aga teeme ettepaneku kõnealuse puhverala kindlakstegemiseks uurida lisaks lokaalsete oludega ja vajadustega arvestamisele ka teistes riikides sarnaste objektide mõjude, sealhulgas võimalike reaalsete negatiivsete mõjude, ulatuse hindamisega seotud kogemusi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Tiina Saron
Kantsler

Helve Hunt
625 6511 helve.hunt@agri.ee
Taavi Kurvits
625 6526 taavi.kurvits@agri.ee
Hannes Puu
625 6241 hannes.puu@agri.ee

MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONI-MINISTEERIUM

Andrea Eiche
Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee
Keskpuiestee 20
Lüganuse vald, 43199, Kiviõli, Ida-Viru maakond

Teie 16.11.2021

Meie 11.01.2022 nr 1.10-17/21-0054/6774-2

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusest

Austatud Andrea Eiche

Teavitasite Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (EP) lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) avalikust väljapanekust. Lüganuse Vallavalitsuse tellitud töö teostajaks on Kobras OÜ (valmis detsember 2021. a). Töö eesmärgiks on eriplaneeringu koostamine Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila asukoha valiku tegemiseks.

VTK-s on kirjeldatud järgmist.

Lk 29-30
„Maapõueseaduse (vastu võetud 27.10.2016) § 14 lg 2 tulenevalt võib alal maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust lubada üksnes juhul, kui kavandatav tegevus:
1) ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda;
2) halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga;
3) halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise (edaspidi riigikaitseline ehitis) ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta.

Esmases analüüsis välistati kehtivad mäeeraldised, kuid tehti erand Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise osas. Mäeeraldisel on kaevandamisloa nr L.MK/330055 alusel lubatud lubjakivi kaevandamine Viru Keemia Grupp AS kuuluval osaühingul VKG Tsement (registrikood 11436628, alates 17.08.2018 VKG Logistika OÜ). Maavara arvele võtmise aluseks oli Viru Keemia Grupp AS huvi tsemendilubjakivi kaevandamise vastu. Olukorra muutustest tulenevalt ettevõttel kaevandamise soov praegu ja tulevikus puudub. VKG Logistika OÜ on esitanud taotluse maavara kaevandamise loa kehtetuks tunnistamiseks.

/.../

Eriplaneeringu koostamise tulemusena võib tekkida ka olukord, kus praeguse mäeeraldise ala osutub teiste variantidega võrreldes eelistatuks. Sel juhul võib tekkida tõendatud ülekaalukas avalik huvi rajada prügila sellele alale ning see võib osutuda kaalukamaks kui riiklik huvi konkreetsel alal lubjakivi kaevandamise vastu.“

Lk 44: 3.3.10 „Mõju maavaravarudele“
„Eriplaneeringu alale jäävad maardlad on nimetatud tabelis 1. Esmase analüüsi koostamisel välistati kehtivate mäeeraliste alad, kuid tehti erand Kohtla-Järve (Kolga-Saka) maardla (registrikaardi nr 16) Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise osas. Maapõueseaduse (vastu võetud 27.10.2016) § 14 lg 2 kohaselt on maapõue seisundit ja kasutamist mõjutav tegevus lubatud üksnes Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutuse nõusolekul. Eriplaneeringu koostamisel ja KSH läbiviimisel tehakse koostööd Maa-ametiga, et selgitada välja, kas ja millistel tingimustel on prügila võimalike asukohaalternatiivide alale jääva Kohtla-Järve (Kolga-Saka) maardla (registrikaardi nr 16) alal võimalik tööstusjäätmete prügila rajamine.“

Märgime, et erand enam ei kehti, kuna VKG Logistika OÜ esitas 17.12.21 Keskkonnaametile maavara kaevandamise loa kehtetuks tunnistamise taotluse tagasi võtmise taotluse (nr LOG.02-04/153-1)“. VKG Logistika OÜ-l tekkis uuesti vajadus uurida täiendavalt Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla Kohtla-Järve lubjakivikarjääris lubjakivi kaevandamise võimalusi.

Juhul, kui VKG Logistika OÜ tulevikus siiski ei näe seal kaevandamise võimalusi, võib vajadus tekkida mõnel teisel kaevandusettevõtjal. Rõhutame, et Kohtla-Järve lubjakivikarjääris on arvel suur kogus maavara (tsemendilubjakivi) ja kui eriplaneeringu koostamise tulemusena võib ikkagi tekkida olukord, kus praeguse mäeeraldise ala osutub teiste variantidega võrreldes eelistatuks, tuleks maavaraga seoses hinnata riigi huvi, lähtudes maapõue majanduslikult otstarbekast kasutamisest, sh maavara ekspordi- ja suurema lisandväärtusega saaduste tootmise potentsiaalist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Ando Leppiman
kantsler

Kristel Marksalu
5100902 Kristel.Marksalu@fin.ee

KESKKONNAAMET

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 16.11.2021 nr 6-2/2053

Meie 17.01.2022 nr 6-5/21/24133-2

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse seisukoht

Teavitasite Keskkonnaametit[1] Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) avalikust väljapanekust (01.12.2021-31.01.2022).

Lüganuse valla eriplaneeringu ja KSH koostamine algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289 „Viru Keemia Grupi tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“. Eriplaneeringu algatamisotsusega määratletud ala hõlmab ligikaudu 172 km^2 suuruse osa Lüganuse valla territooriumist. Planeeringuala piires otsitakse parimat võimalikku asukohta tööstusjäätmete prügilale.

Keskkonnaamet esitas 16.12.2021 kirjaga nr 6-2/21/26272 Kobras OÜ-le esialgse asukoha valiku kohta tähelepanekud. Märkisime, et arvestada tuleb põhjavee kaitstusest ja alal paikneva Varbe peakraavi seisundist ja veemajanduskavaga sätestatud eesmärkidest. Juhtisime tähelepanu, et asukoha valikul tuleb lähtuda keskkonnaministri 29.04.2004 määruse nr 38 "Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded" ptk-s 2 sätestatud nõuetest. Märkisime, et võimalikul ala kattub Kohtla Järve lubjakivikarjääri mäeeraldisega ja vääriselupaigaga (VEP157100). Palume endiselt arvestada Keskkonnaameti tähelepanekute kirjaga nr 6-2/21/26272.

Keskkonnaamet on tutvunud avalikul väljapanekule esitatud materjalidega ning edastame seisukoha:

1. Juhime tähelepanu, et prügila võimalike asukohaalternatiivide alale jäävates metsamassiivides on mitmed vääriselupaigad. Kuna antud piirkonnas ei ole teostatud looduskaitselisi uuringuid ega inventuure, siis tuleb alal teha linnuinventuur.

2. Märgime, et asukoht tuleks valida nii, et vääriselupaiga alal ei tuleks raadamist teha. KSH VTK tabeli 1 on esitatud: „*Vääriselupaikadele avaldub negatiivne mõju eelkõige juhul, kui vaadeldavale alale kavandatakse otseselt ehitustegevust*“. Juhime tähelepanu, et mõju võib siiski olla ka vääriselupaiga piiridest väljajääval tegevusel.

[1] Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 17.11.2021 nr 6-5/21/24133 all

3. KSH VTK ptk-s 3.3.3 on öeldud, et tabelis 1 on väljatoodud veekogud, mis jäävad eriplaneeringu alale, kuid tabelis 1 neid esitatud ei ole. Palume ebatäpsus parandada.

4. KSH VTK ptk-s 2.5 on välja toodud: *„Maavara arvele võtmise aluseks oli Viru Keemia Grupp AS huvi tsemendilubjakivi kaevandamise vastu. Olukorra muutustest tulenevalt ettevõttel kaevandamise soov praegu ja tulevikus puudub. VKG Logistika OÜ on esitanud taotluse maavara kaevandamise loa kehtetuks tunnistamiseks.“* VKG Logistika OÜ esitas Keskkonnaametile küll taotluse nimetatud keskkonnaloa kehtetuks tunnistamiseks[2], ent on nimetatud taotluse tänaseks tagasi võtnud[3]. Märgime muuhulgas, et tegevuse planeerimisel tuleb lähtuda maapõueseaduse §-st 14.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Anna-Maria Tael 5351 3920 (keskkonnakorraldus)
anna-maria.tael@keskkonnaamet.ee

Krista Pukk 5699 5021 (looduskasutus)
krista.pukk@keskkonnaamet.ee

Liilia Tamm 5692 8735 (metsandus)
liilia.tamm@keskkonnaamet.ee

Anna-Maria Vassiljev 5305 2863 (vesi)
anna-maria.vassiljev@keskkonnaamet.ee

Lilli Tamm 5699 2028 (maapõu)
lilli.tamm@keskkonnaamet.ee

[2] Registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis 26.11.2021 nr DL-330055-1
[3] Kiri registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis 23.12.2021 nr DM-118097-2

KESKKONNAMINISTEERIUM

Andrea Eiche
Lüganuse Vallavalitsus

Teie 16.11.2021 nr 6-2/2053

Meie 19.01.2022 nr 7-15/21/5656-4

Ettepanekud Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta

Austatud proua Eiche

Teavitasite Keskkonnaministeeriumi Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi *KSH*) väljatöötamise kavatsuse (töö täitja: Kobras OÜ, töö nr 2021-298, Detsember 2021) avalikust väljapanekust.

Keskkonnaministeerium on tutvunud avalikul väljapanekul esitatud dokumentidega ning esitab oma märkused alljärgnevalt:

1. Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse (edaspidi *dokument*) peatükis 2.2 *Eriplaneeringu ala* on toodud kriteeriumid, millele prügila asukoht peab vastama, nendeks on: prügila rajamiseks vajalik maa-ala suurus on 120-150 ha; eeldatav maht on 100 miljonit tonni; asukoht Lüganuse vallas kuni 15 km kaugusel VKG Oil AS tootmiskompleksist; prügila ehitamiseks ja toimimiseks on vajalik taristu olemasolu või rajamise võimalus.

   Peatüki 2.5 *Eriplaneeringu ala täpsustamine* kohaselt tehti dokumendi koostamisel esmane analüüs prügila võimalike asukohaalternatiivide ala välja selgitamiseks ning analüüsi jaoks määratleti kriteeriumid, mis välistavad alal prügila rajamise või mille tõttu ei ole ala prügila rajamiseks eelistatud. Märgitud on, et analüüsis käsitletud tegurid on esitatud joonistel 8-14, milleks on veekogud, kaitsealad ja kaitsealuste liikide leiukohad, kultuurimälestised koos kaitsevööndiga, riigikaitselised ehitised, teed ja rööbasteed koos kaitsevööndiga, elektripaigaldised ja gaasipaigaldised koos kaitsevööndiga, lintkonveier Ojamaa kaevandusest Kohtla-Järve tööstusterritooriumini, Aidu tuulepargi ala, mäeeraldised ja turbaalad, elu- ja ühiskondlikke hooneid ümbritsev 700 m raadiusega puhverala, väärtuslikud põllumajandusmaad, maakonnaplaneeringu kohane orienteeruv maantee trassikoridor, Aidu karjääri turismipotentsiaaliga ala, kavandatava biotoodete tootmiskompleksi ala, kavandatava

Varja tuulikupargi Aidu taastuvenergiapargi ala. Lisaks on märgitud, et *kaardianalüüsi põhjal jäi uuritavasse alasse piirkondi, kus oleks võimalik ära mahutada prügila jaoks vajalik maa-ala, kuid alale jääks mitmeid eraomandis maaüksusi (joonis 15). Üksikute või suurte eraomandis olevate maaüksuste puhul oleks kavandatava tegevuse võimaldamiseks kokkulepete sõlmimine eeldatavalt võimalik. Kui alal on palju eraomandis maaüksusi, siis võib sobivate kokkulepete saavutamine olla keeruline. Prügila võimalike asukohaalternatiivide ala määramisel välditi seega esialgu eramaade hõlmamist*.

Eeltoodu tulemusena määratleti dokumendis prügila võimalike asukohaalternatiivide ala, mis on kujutatud joonisel 16 ja hõlmab riigiomandis olevat sihtotstarbeta maad Tuhavälja (kü tunnus 43701:003:0127) katastriüksusel ning riigiomandis olevat maatulundusmaad Kohtla metskond 2 (kü tunnus 43701:003:0310), Kohtla metskond 80 (kü tunnus 43701:003:0131), Kohtla metskond 81 (kü tunnus 43701:003:0132), Aru (kü tunnus 43701:004:0176) ja Aasa (kü tunnus 43701:004:0168) katastriüksuseid.

Keskkonnaministeerium juhib tähelepanu, et Aru ja Aasa katastriüksuste puhul on tegemist kinnisasjadega, mille valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Maa-amet. Kinnisasjad on antud kasutusvaldusesse OÜ-le Saka Era tähtajaga 20 aastat. Aru kinnisasja kasutusvalduse leping lõppeb 17.12.2023 ja Aasa kinnisasja leping 23.01.2024. Kasutusvaldajal on kasutusvaldusesse antud maa omandamise õigus ja kasutusvaldaja on 07.09.2021 esitanud taotlused kinnisasjade omandamiseks. Maa-amet maa võõrandamise korraldajana on algatanud kinnisasjade võõrandamise menetluse kasutusvaldajale, teostanud maa võõrandamise eeltoimingud ja Riigi kinnisvararegistris 04.10.2021 algatanud menetluse kinnisasjade vajalikkuse välja selgitamiseks tähtajaga 25.10.2021. Tähtaja jooksul ei esitanud õigustatud isikud taotlusi kinnisasja vajalikkuse kohta. Kinnisasjade osas on Maa-amet määranud maa ostuhinna. Kasutusvaldajal säilib maa omandamise õigus maa omandamise menetluse lõpuleviimiseni, välja arvatud juhul, kui kasutusvaldaja mõjuva põhjuseta ei sõlmi maa müügilepingut maa võõrandamise otsuses määratud tähtaja jooksul.

Kasutusvaldusesse antud maa võõrandamine on reguleeritud eraldi maareformi käigus kasutusvaldusesse antud maa omandamise seadusega (edaspidi *MaaRKMOS*), mille § 3 lõike 1 kohaselt omandada võib maareformi seaduse alusel kasutusvaldusesse antud maad, mis ei ole vajalik riigivõimu teostamiseks, kohalikule omavalitsusele tema ülesannete täitmiseks või muul avalikul eesmärgil. Samuti sätestab MaaRKMOS § 8 lõige 4, kui maa võõrandamise eeltoimingute käigus selgub, et kasutusvaldusesse antud maa võib osutuda vajalikuks riigivõimu teostamiseks, kohalikule omavalitsusele või muul avalikul eesmärgil, on maa võõrandamise korraldajal õigus maa omandamise menetlus peatada kuni riigi, kohaliku omavalitsuse või avaliku huvi selgumiseni, sealhulgas planeeringu kehtestamiseni või joonehitise ehitusprojekti kinnitamiseni.

Eeltoimingute käigus ei ole selgunud, et Aru ja Aasa kinnisasjad oleksid vajalikud MaaRKMOS § 3 lõikes 1 nimetatud eesmärgil ja kasutusvaldajal on seadusest tulenevalt õigustatud ootus kinnisasjade omandamiseks. Keskkonnaministeeriumi seisukohast ei esine kasutusvaldusesse antud maa omandamise piiranguid ja puudub alus maa võõrandamisest keeldumiseks või maa omandamise menetluse peatamiseks.

Palume planeeringu menetlemisel arvestada eeltoodud informatsiooniga ja võimalusega, et Aru ja Aasa kinnisasjad omandatakse kasutusvaldaja poolt.

2. Jäätmeseadus (edaspidi *JäätS*) § 34 lg 4 sätestab prügila liigid. Prügila liigid sõltuvalt ladestavate jäätmete omadustest on: ohtlike jäätmete prügila, tavajäätmeprügila ja püsijäätmeprügila. Kõnealuse strateegilise planeerimisdokumendi lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse dokumendis on läbivalt kasutatud mõistet tööstusjäätmete prügila. Mõistet, tööstusjäätmete prügila, ei ole JäätS defineeritud. Keskkonnaministeerium palub

dokumendis selgitada mida antud töö kontekstis mõistetakse tööstusjäätmetena ning välja tuua millise prügila liigiga on tegemist JäätS mõistes.

Lisaks eelnevale juhib Keskkonnaministeerium tähelepanu, et dokumendis puudub viide keskkonnaministri 29.04.2004 määrusele nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“. Määruse nr 38 kohaselt on teatud juhtudel sätestatud erinevad nõuded prügila liigist lähtuvalt. Võib küll eeldada, et dokumendi koostamisel on lähtutud antud määruse nõuetest, kuid sellele vaatamata palub Keskkonnaministeerium selguse huvides, et määrus nr 38 oleks dokumendis eraldi kirjeldatud. Samuti ei leidu eelnõus ülevaadet, kas sobivate alade valikul on analüüsitud sama määruse 2. peatükis kirjeldatud prügila rajamisnõudeid.

3. Peatükis 3.1 *Keskkonnamõju strateegilise hindamise vajadus ja eesmärk* on toodud, et *Eriplaneeringu KSH esimese etapi aruande koostamisel on planeerimisseaduse § 80 lg 3 kohaselt aluseks keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus.*

   Keskkonnaministeerium juhib tähelepanu, et planeerimisseadus (edaspidi *PlanS*) § 80 ei käsitle kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu KSH väljatöötamise kavatsust vaid üldplaneeringu menetlust. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu sätted on toodud PlanS 7. peatükis.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kaupo Heinma
Asekantsler

Teadmiseks: Maa-amet (maaamet@maaamet.ee)

Antti Pääsukene, 626 2854, antti.paasukene@envir.ee
Kertu Sapelkov, 626 2862, kertu.sapelkov@envir.ee
Kristy Käärid, 5697 0408, kristy.kaarid@envir.ee

Andrea Eiche
Lüganuse vallavalitsus
Keskpuiestee 20
Kiviõli, Lüganuse vald
43199 Ida-Viru maakond

Teie 16.11.2021 nr 6-2/2053
Meie 27.01.2022 nr 11-4/2020/21-9

Elering AS-i vastus Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalikule väljapanekule

Lugupeetud Andrea Eiche

Käesoleva kirjaga esitab Elering AS (edaspidi Elering) oma seisukohad Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtadele ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele.

Planeeringualal asuvad Eleringi poolt hallatava elektri- ja gaasitaristu objektid, mille puhul tuleb arvestada paigaldiste kaitsevööndiga, kus on piiratud tegutseda. Kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord on sätestatud ehitusseadustiku §70 lõike 8 alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri määrusega 25.06.2015 nr 73. Palume tööstusjäätmete prügila planeerida väljaspoole elektri- ja gaasipaigaldiste kaitsevööndit. Kõik ristumised Eleringi taristuga ja kaitsevööndis planeeritavad tegevused tuleb kooskõlastada Eleringiga. Kirjaga on kaasas Eleringi olemasoleva elektri- ja gaasitaristu *Shape* failid (Lisa 1).

Eleringil on järgneval kümnel aastal plaanis Lüganuse valla territooriumil mitmeid elektrivõrgu rekonstrueerimis- ja optimeerimistöid (kujutatud alloleval joonisel):

- Valla territooriumil olevatest 330 kV õhuliinidest on kavas rekonstrueerida L360 Püssi-Rakvere. Ehitustööd on plaanis aastatel 2029-2030.
- 110 kV õhuliinidest rekonstrueeritakse aastatel 2022-2023 L103 Püssi-Rakvere õhuliin endise 220 kV L206 Püssi-Kiisa liinikoridoris.
- Eeldatavalt 2023 aastal rajatakse uus 110 kV õhuliinilõik Jaoskonna 3B ja Kiikla alajaamade vahel ning liini L08 Aidu-Jaoskonna 3B asemel moodustub Aidu-Kiikla 110 kV õhuliin, millele ühendatakse haruna Jaoskonna 3B alajaam. Peale uue õhuliinilõigu valmimist tõstetakse Jaoskonna 3B ja Aidu alajaamade vahelisel liinilõigul gabariidid 60 kraadile.
- Kavas on 110 kV õhuliinide L138A Püssi-Kiikla ja L135 Ahtme-Aidu kokku ühendamine ja tugevdamine ning osaline demonteerimine nii, et moodustub uus liin Püssi-Ahtme (alloleval joonisel).

Eleringi gaasitaristu osas pole praeguse seisuga muudatusi planeeritud.

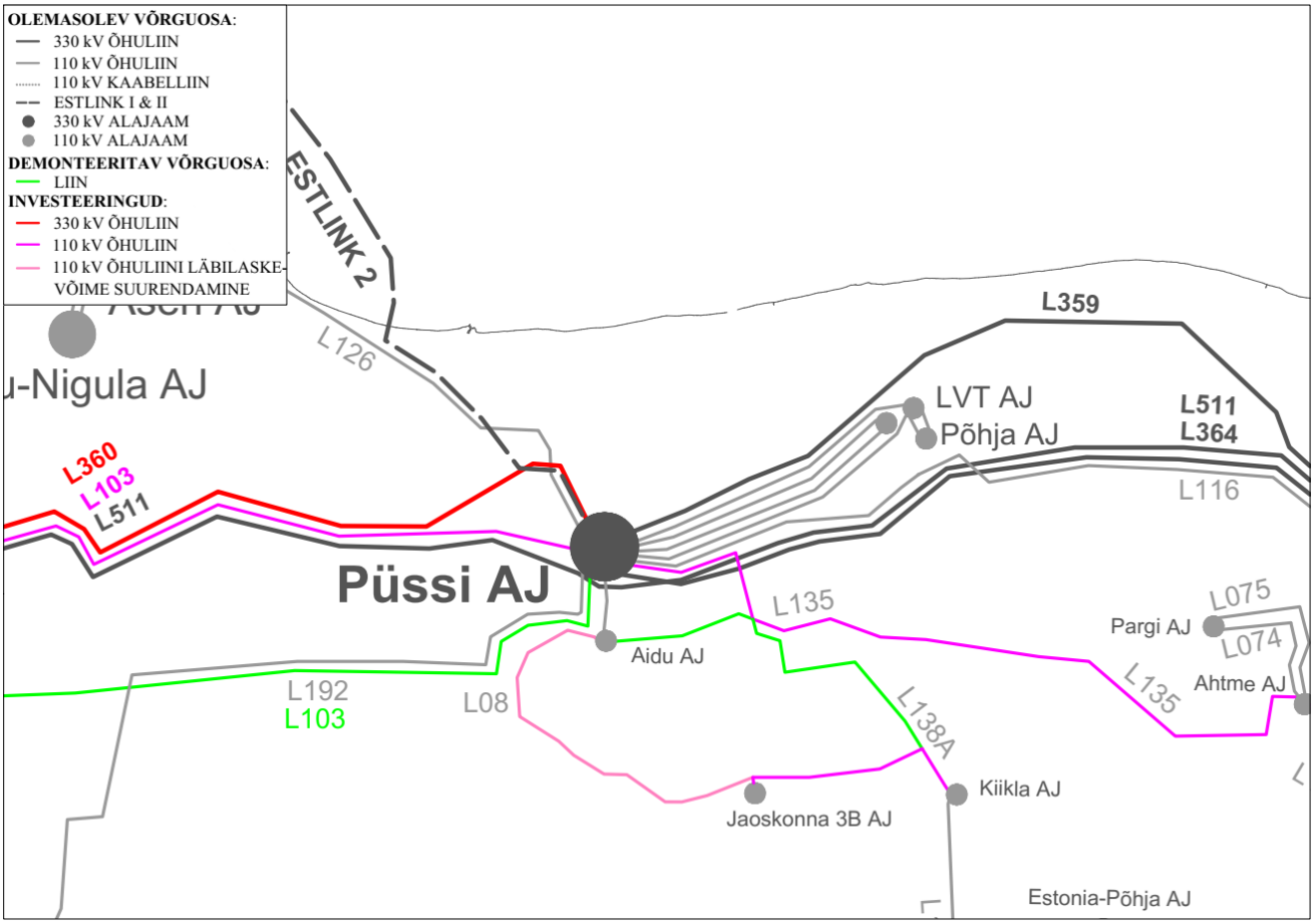

Joonis 1. Elering AS elektrivõrgu rekonstrueerimine ja optimeerimine Lüganuse valla territooriumil

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristen Tammerand
Elektrisüsteemi analüütik
Kristen.Tammerand@elering.ee

Jüri Viirmaa
Gaasitehnika ekspert
Juri.Viirmaa@elering.ee

LISAD:

1. **Elering AS-i olemasolevad elektri- ja gaasipaigaldised Lüganuse vallas (*.zip formaadis pakitud *shape* failid)**

Lüganuse Vallavalitsus
Keskpuiestee 20
Kiviõli, Lüganuse vald
43199 Ida-Viru maakond
valitsus@lyganuse.ee

Teie: 16.11.2021 nr 6-2/2053

Meie: kuupäev digiallkirjas nr 21-1/4471-1

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalik väljapanek

Teavitasite kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalikust väljapanekust 01.12.2021-31.01.2022. Planeeringuala piires otsitakse parimat võimalikku asukohta tööstusjäätmete prügilale.

Oleme tutvunud avalikule väljapanekule suunatud eriplaneeringu asukoha eelvalikus toodud prügila võimalike asukohaalternatiividega. Kuna planeeringu eelvalikus ja planeeringu algatamise taotluses toodud võimalikud prügila alternatiivsed alad asuvad olemasolevast AS-ile Eesti Raudtee kuuluvast raudteetaristust rohkem kui 600 meetri kaugusele, siis eelvalikus toodud prügila asukohaalternatiivide osas AS-il Eesti Raudtee ettepanekud puuduvad.

Kui eriplaneeringu koostamise käigus muutuvad eelvalikus toodud prügila asukohaalternatiivid, siis raudteemaa vahetusse lähedusse jäävate alternatiivsete alade korral palume arvestada:

1. Raudtee kaitsevööndiga, mille laius on määratud ehitusseadustiku (EhS) § 73 lõikes 1 ning raudtee kaitsevööndis kehtivate piirangutega vastavalt EhS §-des 70, 73 toodule.
2. Majandus- ja taristuministri 09.11.2020 määruses nr 71 „Raudtee tehnokasutuseeskiri“ toodud ehitusgabariidi nõuetega. *Ehitusgabariit on tee teljega risti oleval tasandil kujutatud piirjoon, millest sissepoole ei tohi ulatuda ükski ehitise või seadme osa. Erandiks võivad olla seadmed, mis on ette nähtud vahetuks koostööks raudteeveeremiga*.
3. Raudteeinfrastruktuuri sideehitiste ja elektripaigaldiste kaitsevööndites, mille ulatus ja piirangud on kehtestatud vastavalt majandus-ja taristuministri 25.06.2015 määruses nr 73 ja EhS-is toodule.

Lisaks teavitame AS Eesti Raudtee lähiaastate ja pikemas perspektiivis planeeritavatest arendustegevustest, millega palume arvestada valla planeerimis- ja ehitustegevuses:

4. Lähtuvalt Vabariigi Valitsuse otsusest elektrifitseerida raudtee taristu on AS Eesti Raudtee alustanud kontaktvõrgu projekteerimistöödega ning ehitus on kavandatud aastatele 2023-2028. Tapa-Narva liinil ehitatakse välja kontaktvõrk ja nende teenindamiseks vajalikud rajatised raudtee elektrifitseerimise

otstarbeks. Püssi jaama piirkonda on kavandatud perspektiivne veoalajaam. Seoses eeltooduga peab arvestama, et raudteemaale lisandub kitsendusi põhjustavaid tehnovõrke ja rajatisi.

5. Tulenevalt Üleriigilisest planeeringust „Eesti 2030+", et *tulevikus tuleb rongide maksimaalset lubatud piirkiirust suurendada kuni 160 km/h Tallinna–Narva–Peterburi, Tallinna–Tartu–Pihkva ja Tartu–Valga–Riia liinidel,* on Lüganuse valla haldusalas vaja õgvendada olemasolevat raudteetrassi Püssi jaamas 246,9-247,3 km lõigus ja Püssi-Kohtla jaamavahes 248,6 – 252,3 km lõigus. Palume arvestada kõnesolevate õgvendustega valla planeerimis- ja ehitustegevuses (AS Eesti Raudtee 05.11.2021 kiri nr 21-1/3742-1).
6. Pikemas perspektiivis, rongide liiklussageduse suurenemise ja kaubavoogude läbilaskevõime ammendumise riski korral, on Tapa-Narva liinil planeeritud jaamavahedes rajada paralleelselt olemasoleva raudtee peateega teine peatee (raudtee telgede vahega ligikaudu 4,3 meetrit). Seoses sellega peab arvestama ka olemasoleva raudtee kaitsevööndi laienemisega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Riho Vjatkin
Ehitusteenistuse juht

Argo Kangur, 615 8514, argo.kangur@evr.ee

POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET

ASUTUSESISEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud:
Kehtib kuni:
Alus:
Teabevaldaja: Politsei- ja Piirivalveamet

Mait Rei
Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 16.11.2021 nr 6-2/2053

Meie 31.01.2022 nr 2.1-3/37088-2

Tööstusjätmete prügila rajamisest

Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuuri Jõhvi politseijaoskond on läbi vaadanud ja tutvunud Teie poolt esitatud Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avaliku väljapaneku dokumentidega.

Parim ja turvaline elukeskkond tagatakse läbi üld- ja detailplaneeringute koostamise. Hinnates varajases planeerimise staadiumis riske, on tulevikus võimalik vähendada erinevaid võimalikke toimuda võivaid süütegusid ning muuta planeeringutega piirkonna elukeskkond väärtuslikumaks ja kogukonna jaoks turvalisemaks.

Seoses tööstusjäätmete prügila rajamise tuleb arvestada selle koha spetsiifikaga. Kindlasti, tuleb lähtuda ka turvalise linnaplaneerimise ja elukeskkonna standarditest. Nimetatud mõtteviise toetavad CPTED põhimõtted, mille juhendmaterjalidega saab tutvuda aadressil: https://www.kriminaalpoliitika.ee/et/seminaride-materjalid/cpted-juhendmaterjalid.

Lähtudes eeltoodule ei ole Politsei- ja Piirivalveametil esitatud materjalidele täiendavaid ettepanekuid ega kommentaare.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Sofia Sarap
vaneminspektor
Ida prefektuur, Jõhvi politseijaoskond,
Kohtla-Järve piirkonnagrupp
piirkonnapolitseinik

Sofia Sarap, 3372447, sofia.sarap@politsei.ee

TRANSPORDIAMET

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee
Keskpuiestee 20
43199, Ida-Viru maakond, Lüganuse vald, Kiviõli linn

Teie 16.11.2021 nr 6-2/2053

Meie 31.01.2022 nr 7.1-2/21/27575-2

Ettepanekud Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuste kohta

Olete pöördunud meie poole ettepanekute saamiseks Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (edaspidi *eriplaneering*) lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi *KSH*) väljatöötamise kavatsusele.

Eriplaneering algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289, planeeringuala piir on näidatud joonisel 1. Eriplaneeringu koostamise eesmärgiks on läbi viia tööstusjäätmete prügila parima võimaliku asukoha valiku menetlus ja töötada välja prügila rajamise detailne lahendus.

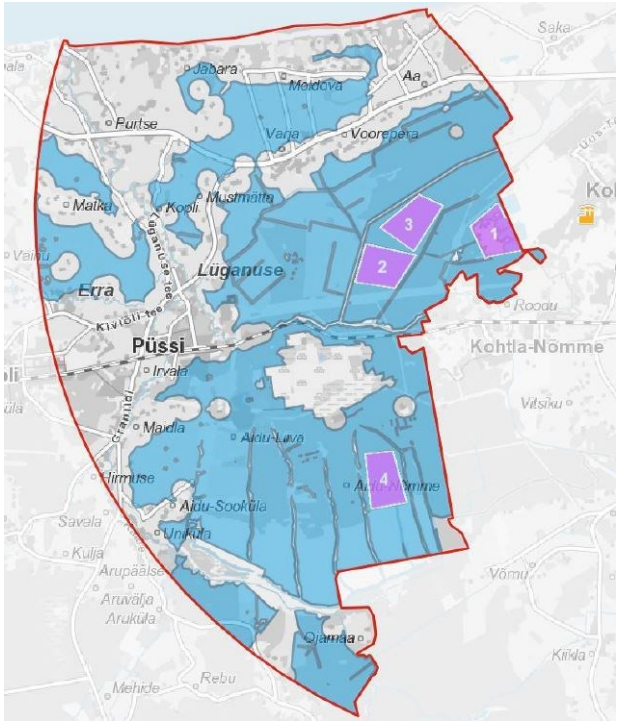

Joonis 1. Planeeringuala piir (tähistatud punasega) ning esialgselt sobivate alade paiknemine Lüganuse vallas (tähistatud lillaga) ja VKG õlitehase asukoht (tähistatud kollasega) (Henddrikson & Ko 2019).

Võttes aluseks planeerimisseaduse § 103 lg 2, ehitusseadustiku ja Transpordiameti põhimääruse, esitame Lüganuse valla eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse kohta järgmised ettepanekud, millega palume arvestada planeeringu edasisel koostamisel.

1. Avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha ja liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine

1.1 Planeeringu lahenduse eesmärgiks on muuhulgas liikluskorralduse põhimõtete määramine ning servituutide seadmise ja olemasoleva või kavandatava tee avalikult kasutatavaks teeks määramise vajaduse märkimine. Asukoha eelvaliku tegemisel tuleb analüüsida olemasoleva teedevõrgustiku piisavust juurdepääsude tagamisel, määrata planeeringualal perspektiivsete kohalike teede üldised asukohad ja nende ristumiskohad riigiteedega ning oluliselt ümberehitatavad riigitee lõigud või ristmikud (nende olemasolul).

1.2 Määrata riigiteede liikluskorralduse ja ümberehituse vajadus seoses kavandatava tegevusega kaasnevate (eri)veostega ning ehitusaegsete veostega.

1.3 Arvestada, et Transpordiamet riigiteede omanikuna ei võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust kui riigiteede võrgustiku arengu seisukohalt selleks vajadus puudub.

1.4 Eelistame prügila asukoha variante nr 1-3. Variandi nr 4 puhul peame vajalikuks täiendavat koostööd täpsustamaks võimalikke marsruute, prügiveoks kasutatavat liikluskoosseisu jms ning sellest tulenevalt meie seisukohti eriplaneeringu koostamiseks.

2. Ettepanekud KSH väljatöötamise kavatsusele

Oleme seisukohal, et KSH väljatöötamise kavatsus on valdavalt asjakohane ja piisav. Täiendavalt palume käsitleda eriplaneeringuga kavandatava tegevuse mõju riigiteede konstruktsioonile nii prügila rajamise ettevalmistamisel kui ka kasutamisel.

Palume kohalikul omavalitsusel planeeringuala asukoha valikul meie ettepanekutega arvestada ning teha meiega planeeringu koostamisel sisulist koostööd. Ettepanekute mittearvestamist palume sisuliselt põhjendada.

Oleme valmis vajadusel selgitama ja täpsustama käesoleva kirjaga esitatud ettepanekuid ning koostöös välja töötama kohakeskselt sobivaimaid lahendusi. Küsimuste korral palume pöörduda kirja koostaja poole kelle nimi on toodud kirja lõpus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Marek Lind
juhtivspetsialist
projekteerimise osakonna taristu kooskõlastuste üksus

Tuuli Tsahkna
58073001, Tuuli.Tsahkna@transpordiamet.ee

LÜGANUSE VALLAVALITSUS

Nimekirja alusel

08.02.2022 nr 6-2/2053-18

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalik arutelu ning vastused avalikul väljapanekul esitatud ettepanekutele ja seisukohtadele

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avaliku väljapaneku tulemuste **avalik arutelu toimub kolmapäeval, 23.02.2022 kell 12.00 Maidla rahvamajas aadressil Maidla tee 56, Savala küla, Lüganuse vald. Avalikul arutelul on võimalik osaleda ka keskkonnas Microsoft Teams: https://bit.ly/3GgpT6L.**

Lüganuse Vallavalitsus teavitas 16.11.2021 kirjaga nr 6-2/2053 Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse (KSH VTK) avalikust väljapanekust, mis toimus 01.12.2021 kuni 31.01.2022. Vastused väljapaneku jooksul esitatud seisukohtadele ja ettepanekutele on toodud kirjale lisatud tabelis.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Marja-Liisa Veiser
vallavanem

Lisa: Avalikul väljapanekul laekunud kirjade ja vastuste koondtabel

Kaie Metsaots
5361 8707; kaie.metsaots@lyganuse.ee

Nimekiri:
Viru Keemia Grupp AS
Kohtla-Järve Linnavalitsus
Toila Vallavalitsus
Alutaguse Vallavalitsus
Kaitseministeerium
Keskkonnaministeerium
Maaeluministeerium
Majandus-ja kommunikatsiooniministeerium
Rahandusministeerium
Siseministeerium
Keskkonnaamet
Transpordiamet
Maa-amet
Terviseamet
Muinsuskaitseamet
Põllumajandus- ja Toiduamet
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet
Päästeamet
Politsei- ja Piirivalveamet
Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet
Põllumajandusuuringute Keskus
Eesti Geoloogiateenistus
Riigimetsa Majandamise Keskus
Osaühing Saka ERA
Varja Windfarm OÜ
Eesti Keskkonnaühenduste Koda
Elering AS
Telia Eesti AS
Elektrilevi OÜ
NOVOTRADE Invest AS
Nitrofert AS
SAKA KÜLA SELTS
Lüganuse Küla Selts
Lüganuse Tagaküla MTÜ
Kohtla-Nõmme Jahtkond
Eesti Raudtee AS
Palumetsa OÜ
Sustainable Investments OÜ
OÜ Viru Mets
Tornator Eesti OÜ
Nitfer Investments OÜ
OÜ Landeker
OÜ Sigwar
Juhan Pärtna
Toomas Evert
Danel Priisaar
Piret Priisaar
Expertline OÜ
Reet Sass
Dan Mikael Wimberg

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul laekunud ettepanekud ja seisukohad ning nendega arvestamine			
Esitaja, kuupäev ja kirja nr	Ettepanek, seisukoht	Seisukohaga ja ettepanekuga arvestamine/mittearvestamine	
Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet 13.12.2021 (kiri nr 16-6/21-14622-002)	TTJA tutvus asjakohaste materjalidega ning edastab järgnevad märkused:		**1**
	1. Vastavalt EhS §73-le tuleb raudtee kaitsevööndis ehitamiseks taotleda luba nii raudteevaldajatelt kui ka Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametilt (TTJA). Loa taotlemiseks TTJA-lt palume vähemalt 30 päeva enne tööde algust saata aadressile info@ttja.ee raudteevaldaja kirjalik nõusolek, projekti seletuskiri ning asendiplaan.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
	2. Raudtee kaitsevööndis tehtavate tööde käigus ei tohi rikkuda majandus- ja taristuministri 09.11.2020 määruses nr 71 „Raudtee tehnokasutuseeskiri“ viidatud raudtee ehitusgabariidi nõudeid. Ehitusgabariit on rööbastee teljega risti oleval tasandil kujutatud piirjoon, millest sissepoole ei tohi ulatuda ükski ehitise või seadme osa (erandiks võivad olla seadmed, mis on ette nähtud vahetuks koostööks raudteeveeremiga). Raudtee kaitsevööndis ehitise ehitamisel tuleb arvestada raudteeveeremist tulenevate mõjudega, sh võimaliku vibratsiooniga. Raudtee kaitsevööndis on keelatud ohustada liiklust ja takistada nähtavust raudteel.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
	3. Eriplaneeringu menetlusse on asjakohane kaasata ka raudteevaldaja.	**Seisukohaga arvestatakse.** Raudteevaldajad on eriplaneeringu koostamisse kaasatud. Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
Terviseamet 14.12.2021 (kiri nr 9.3-4/21/15545-2)	Terviseameti Ida regionaalosakond on tutvunud Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusega ning juhib tähelepanu ka asjaolule: • nii ehitusperioodil kui ka prügila kasutamisel ei tohi kavandatava tegevuse ala (sh teevõrgustik) lähimal asuvates elamutes vibratsioon (nt raske veoautode liiklemisest) ületada sotsiaalministri 17.05.2002 määruses nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“ § 3 kehtestatud piirväärtusi.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	**2**
Maa-amet 15.12.2021 (kiri nr 6-3/21/18168-2)	Seisuga 03.12.2021 asuvad Lüganuse valla eriplaneeringu territooriumil osaliselt või täielikult üheksa keskkonnaregistri maardlate nimistus arvel olevat maardlat või maardlaosa ning kuus kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldist.	**Seisukoht võetakse teatavaks.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	**3**

	Palume planeeringu jooniste koostamisel kasutada keskkonnaregistris arvel olevate maardlate ja mäeeraldiste ning nende teenindusmaade piire. Ajakohaste andmete saamiseks on võimalus kasutada WFS-teenust aadressil https://teenus.maaamet.ee/ows/maardlad?service=WFS&version=1.1.0&request=GetCapabilities või küsida piiride väljavõtet GIS-failidena. Plaanidele palume lisada info, mis kuupäeva seisuga maardlate ja mäeeraldiste andmeid on kasutatud.		
	Palume eriplaneeringu koostamisel arvestada, et Lüganuse valla territoorium kattub osaliselt põlevkivi altkaevandatud aladega. Tallinna Tehnikaülikooli poolt on SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel 2015. aastal koostatud töö „Põlevkivi altkaevandatud alade planšettide digitaliseerimine ja stabiilsushinnangu andmine“, mille tekstiosa ja ruumiandmed on kättesaadavad aadressil: https://geoportaal.maaamet.ee/est/Ruumiandmed/Geoloogilised-andmed/Polevkivi-altkaevandatud-alad-p501.html. Palume planeeringujooniste koostamisel märkida joonistele ka altkaevandatud alad ning vastavalt vajadusele arvestada altkaevandatud aladega mõjude hindamise juures.	**Seisukohaga arvestatakse**. Eriplaneeringu asukoha valiku LS ja KSH VTK täiendatakse.	
	Palume planeeringu koostamisel maardlate aladel arvestada MaaPS-s sätestatuga. Turbamaardlate puhul palume arvestada MaaPS § 45 lõikes 1 sätestatuga, mille kohaselt turba kaevandamiseks on lubatud kaevandamisluba taotleda üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alal või maardlal.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Seisukoht ei ole eriplaneeringu kontekstis asjakohane.	
	Seletuskirjas on kirjeldatud: „Mäeeraldised ja turbaalad loeti välistavaks teguriks, va Kohtla-Järve lubjakivikarjäär. Mäeeraldisel on kaevandamisloa nr L.MK/330055 alusel lubatud lubjakivi kaevandamine Viru Keemia Grupp AS kuuluval osaühingul VKG Tsement (registrikood 11436628, alates 17.08.2018 VKG Logistika OÜ). Maavara arvele võtmise aluseks oli Viru Keemia Grupp AS huvi tsemendilubjakivi kaevandamise vastu. Olukorra muutustest tulenevalt ettevõttel kaevandamise soov praegu ja tulevikus puudub. VKG Logistika OÜ on esitanud taotluse maavara kaevandamise loa kehtetuks tunnistamiseks. Mäeeraldise ala on varasemalt peetud sobivaks uue tööstusjäätmete prügila rajamiseks ja alal on juba varasemalt nõukogude ajal prügila rajamiseks ette valmistatud. Töid on looduses juba tehtud. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku koostamisel tehakse koostööd Maa-ametiga ja selgitatakse välja, kas ja millistel tingimustel on võimalik mäeeraldise ala käsitleda reaalse prügila asukoha alternatiivina. Eriplaneeringu koostamise tulemusena võib tekkida ka olukord, kus praeguse mäeeraldise ala osutub teiste variantidega võrreldes	**Teie poolt viidatud asjaoludest ollakse teadlik ja teemaga tegeletakse. Lähtudes Teie soovitusest koostatakse vastava sisuline analüüs.**	

	eelistatuks. Sel juhul võib tekkida tõendatud ülekaalukas avalik huvi rajada prügila sellele alale ning see võib osutuda kaalukamaks kui riiklik huvi konkreetsel alal lubjakivi kaevandamise vastu.“ Selgitame, et vastavalt MaaPS §14 lõike 2 punktile 2, juhul kui kavandatav tegevus halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, on seda maardla alale võimalik planeerida vaid siis, kui tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta. Kui kaalutlemise tulemusena soovitakse prügilat planeerida Kohtla-Järve lubjakivikarjääri alale, palume seletuskirjas põhjalikult selgitada, miks Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivim aardla 8. plokis arvel olev 23 646 tuh m ^{3} tsemendilubjakivi ei ole kaevandamisväärne, miks ükski teine ala ei ole prügila asukoha jaoks sobiv ja mis põhjusel on prügila puhul tegu ülekaaluka avaliku huviga ehitisega. Selgitame ja palume olukorra analüüsimisel silmas pidada, et põhjendusena saab arvestada ainult argumente, mis on ajas püsivad. Ühe ettevõtte huvi tekkimine ja kadumine ei ole piisav argument lubjakivimaardla kasutusest välja arvamisele. Kohtla-Järve lubjakivikarjäär, millel on kuni 10.05.204 8 kehtiv kaevandamisluba nr L.MK/330055, asub katastriüksusel Tuhavälja (tunnus 43701:003:0127), mille valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Maa-amet. Kui praegune kaevandamisloa omaja kaotab huvi kaevandamisloa omamise suhtes, on võimalik , et tulevikus soovib alal kaevandamisluba omada mõni teine ettevõte.		
	Dokumendi Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja keskkonnamõju strateegiline hindamine lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus peatükis 4.2 KAASATAVAD JA KOOSTÖÖ TEGIJAD on märgitud (tsiteerin): „Eriplaneering koostatakse ja kooskõlastatakse asjaomaste asutustega, kelleks on Kaitseministeerium, Keskkonnaamet, Keskkonnaministeerium, Transpordiamet, Muinsuskaitseamet, Politsei ja Piirivalveamet, Põllumajandus ja Toiduamet, Päästeamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet ning Terviseamet.“ Selgitame, et kuna planeeritav maa-ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal, tuleb planeering kooskõlastada ka Maa-ametiga. Palume täpsustada. Palume hoida Maa-ametit kursis planeeringu edasise menetlemisega ning edastada planeering enne vastuvõtmist Maa-ametile	**Seisukohaga arvestatakse.** Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täpsustatakse.	

	kooskõlastamiseks.		
	Reformimata riigimaade ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate maaüksuste, mille volitatud asutus on Maa-amet, osas annab üldplaneeringule seisukoha Keskkonnaministeerium.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Seisukoht käsitleb üldplaneeringuid ja ei ole eriplaneeringu kontekstis asjakohane.	
Päästeamet 15.12.2021	Anname teada, et Ida päästekeskusel ettepanekud puuduvad, kuid juhime tähelepanu, et juhul, kui prügila juurde planeeritakse tulevikus erinevaid ehitisi, siis peab olema tagatud tulekustutusvee olemasolu ja päästemeeskonna ligipääs.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	**4**
Muinsuskaitseamet 15.12.2021 (kiri nr 1.1-7/3447-1)	Prügila asukoha eelvaliku esmase analüüsi alal ei asu ühtegi riikliku kaitse all olevat mälestist ning Muinsuskaitseametile ei ole hetkel teada ka ühtegi seni riikliku kaitse alla veel mitte jõudnud muistist sellel alal.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	**5**
	Lisaks teadaolevatele muististele, on maastikul ka eeldatavat **arheoloogiapärandit**. Näiteks, Varja küla lähiümbrus on tuntud aarete rohkuse poolest (Kiudsoo, M. 2015. „Viking Age votive deposits from Varja, north-east Estonia“ https://arheoloogia.ee/ave2014/AVE2014_08_Kiudsoo_Varja.pdf ja Kiudsoo, M., Tamla, Ü. 2017. „New hoards from Voorepera, Eastern Virumaa“ https://arheoloogia.ee/ave2016/AVE2016_08_KIUDSOO-TAMLA_Voorepera.pdf) ning on võimalik, et esmase analüüsiga määratletud prügila asukohaalternatiivide alal on samuti mõni seni avastamata aare.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
	Kuna eriplaneeringu esmase analüüsiga määratletud ala on osaliselt niiske ja soine, on võimalus, et tööde käigus satutakse näiteks sooteedele, rabasaarel asunud asula- või pelgupaigale, sohu peidetud esemetele või rabalaipadele.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
	Väljaspool mälestiste ja kaitsevööndite ala toimuvatel kaevetöödel tuleb igal juhul arvestada arheoloogiliste leidude ja arheoloogilise kultuurkihi ilmsikstuleku võimalusega. Muinsuskaitseseadusest tulenevalt (§ 31 lg 1, § 60) on leidja sellisel juhul kohustatud tööd katkestama, jätma leiu leiukohta ning teatama sellest Muinsuskaitseametile.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
Kaitseministeerium 16.12.2021 (kiri nr 12-1/21/4271)	Dokumendist nähtub, et eriplaneeringu ala hõlmab muuhulgas riigikaitselisi ehitisi Aidu linnakut ja Aidu lasketiiru ning nende piiranguvööndeid. Dokumendi peatükis 2.5 "Eriplaneeringu ala täpsustamine“ on märgitud, et riigikaitselised ehitised on loetud prügila rajamist välistavaks. Riigikaitseliste ehitiste piiranguvööndit ei ole käsitletud välistava kriteeriumina, kuna ei ole põhjust eeldada, et prügila rajamine riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse võiks riigikaitselisi ehitisi ohustada. Arvestades eeltoodut, nõustub Kaitseministeerium dokumendis märgituga ega pea vajalikuks esitada selle kohta vastuväiteid või ettepanekuid.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	**6**

	Kaitseministeerium soovib olla edasises planeeringumenetluses kaastatud, et kavandatava prügila asukoha täpsustumisel esitada omapoolsed nõuded ja tingimused, kui see on vajalik riigikaitseliste ehitiste töövõime tagamiseks.	**Seisukohaga arvestatakse.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
Rahandusministeerium, 17.12.2021 (kiri nr 14-11/8058-2)	Tutvunud esitatud eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtadega ja KSH väljatöötamise kavatsusega ning lähtuvalt PlanS § 103 lõikest 2 peame oluliseks välja tuua järgmist:		**7**
	1. Peatükis 2.4.1 *Kõrgema taseme strateegilised planeerimisdokumendid* teeme ettepaneku arvestada planeeringulahenduse koostamisel Ida-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Uus-Kiviõli kaevanduse logistikataristu asukohavaliku kavandamine“ eskiisi ja keskkonnamõju strateegilise hindamise programmi materjalidega. Teemaplaneering ja selle KSH on algatatud Ida-Viru maavanema 19.05.2015 korraldusega nr 1-1/2015/150. Materjalidega saab tutvuda veebilehel https://www.rahandusministeerium.ee/et/ruumiline-planeerimine/maakonnaplaneeringud#uus_kivioli ja paberkandjal Lüganuse Vallavalitsuses Kiviõlis (Keskpuiestee 20) vallavalitsuste lahtiolekuaegadel.	**Seisukohaga arvestatakse.** Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendatakse.	
	2. Kuna eriplaneeringu näol on tegemist olulise ruumilise mõjuga ehitiste planeerimisega, siis palume planeeringute koostamisel järgida Rahandusministeeriumi soovitustega veebilehel https://planeerimine.ee/aktid-ja-kohtulahendid/orme-planeerimine/.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
	Palume hoida Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Ida-Viru talitust kursis eriplaneeringute ja KSH aruande menetlusega ning teavitada kõikidest avalikest aruteludest. Eriplaneeringute asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruanne esitada arvamuse avaldamiseks ning täiendavate koostöötegijate ja kaasatavate määramiseks.	**Seisukoht teatavaks võetud.**	
Riigimetsa Majandamise Keskus 07.01.2022 (kiri nr 3-1.1/2021/6596)	RMK on saadetud dokumentidega tutvunud ja annab oma seisukohad:		**8**
	1. Praegune Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila asub Kohtla-Järve linna maadel. Teeme ettepaneku kaaluda olemasoleva prügila vahetut laienemist põhja ja kirdesse Kohtla-Järve linna maadel asuvatele prügilaga piirnevatele jäätmaadele. Nende hinnanguline pindala on vähemalt 100 ha.	**Ettepanekuga ei arvestata.** Nimetatud ala jääb Kohtla-Järve linna territooriumile. Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu raames ei ole võimalik kaaluda teise omavalitsuse territooriumile jäävaid alasid asukohaalternatiividena.	
	2. Teeme ettepaneku teise variandina kaaluda olemasoleva prügila vahetut laienemist läände maaüksustele Keemia vkt 2e (katastritunnus nr 32215:001:0058) ja Keemia vkt 3t (katastrituinnus nr 32215:001:0065), paigutades settebasseinid vajadusel ümber läände või põhja.	**Ettepanekuga ei arvestata.** Nimetatud katastriüksused jäävad samuti Kohtla-Järve linna territooriumile. Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu raames ei ole võimalik kaaluda teise	

		omavalitsuse territooriumile jäävaid alasid asukohaalternatiividena.	
	3. Kolmanda variandina peaks kaaluma olemasoleva prügila läänekülje asuvate jäätmaade kasutamist, sealhulgas Tuhavälja maaüksus (katastritunnus nr 43701:003:0127), sihtotstarbeta maa 100 %, pindala 122,56 ha.	**Ettepanekuga arvestatakse** eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande koostamisel. Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
	4. RMK on seisukohal, et tööstusjäätmete prügila planeerimine metsamaadele ei ole põhjendatud kui olemasoleva prügila vahetus läheduses on sobivaid asukohti jäätmaade näol. Juhul kui tööstusjäätmete prügilat planeeritakse metsamaale, tuleb eriplaneeringu lähteseisukohti ja KSH väljatöötamise kavatsust täiendada planeerimisseaduse § 4 lõikes 5 kirjeldatud planeeringu elluviimisega kaasnevate asjakohaste majanduslike, kultuuriliste, sotsiaalsete ja looduskeskkonnale avalduvate mõjude hindamisega. Täpsemalt - on vaja hinnata, millist mõju avaldab eriplaneeringu tulemusel rajatav võimalik tööstusjäätmete prügila maa metsamajanduslikule kasutusele, sellega seotud tööhõivele ja metsamajanduses loodavale lisaväärtusele.	**Seisukoht teatavaks võetud.** **Selgitus.** Asukoha eelvaliku etapis arvestatakse üldiselt maakasutuse majanduslikele aspektidele avalduva mõjuga. Detailsem mõju hindamine arvestades tööhõive ning põllumajanduses või metsamajanduses loodavate lisaväärtustega ei ole asukoha eelvaliku etapis vajalik. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendatakse vastava selgitusega.	
Maaeluministeerium 11.01.2022 (kiri nr 4.1-5/2158-1)	Dokumendi jaotises 2.5 „Eriplaneeringu ala täpsustamine“ märgitu kohaselt loetakse väärtuslikud põllumajandusmaad prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks, kuna Ida-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ ja koostatava Lüganuse valla üldplaneeringuga määratud väärtuslikud põllumajandusmaad tuleb säilitada põllumajanduslikus kasutuses ning nende kaitse on vajalik toidujulgeoleku kindlustamiseks. Maaeluministeeriumis koostatud analüüsi kohaselt on eriplaneeringu alal väärtuslikke põllumajandusmaid u 2500 hektari ulatuses, kuid jooniselt 1616 nähtub, et esmase analüüsil põhjal määratletud prügila võimalike asukoha-alternatiivide alal väärtuslikku põllumajandusmaad ei ole. Ka dokumendi jaotises 3.3.4 „Mõju pinnasele, sh väärtuslikule põllumajandusmaale“ kinnitatakse, et kuna esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alal ega ümbruses, kuhu võidakse rajada vajalikku taristut, ei ole väärtuslikke põllumajandusmaid, võib mõju väärtuslikele põllumajandusmaadele pidada välistatuks. Maaeluministeerium tunnustab eriplaneeringu koostajaid sellise tähelepaneliku ja hooliva suhtumise eest.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	**9**
	Dokumendi jaotises 3.3.3 „Mõju veekvaliteedile ja veerežiimile“ on märgitud, et esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alal on mitmeid maaparandussüsteemide ehitisi, sealhulgas üle 25 km^2 valgalaga eesvool Varbe peakraav (Varbe oja), ja järeldatud, et prügila rajamisega võib kaasneda vajadus maaparandussüsteemide ümberehitamiseks või negatiivne mõju nende	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	

	toimimisele, mis võib omakorda mõjutada piirkonna veekogude veerežiimi. Kui kavandatava tegevusega kaasneb suuremahuline maaparandussüsteemide ümberehitamine, võib olla tegemist olulise mõjuga. Dokumendi koostanud ekspertide poolt kinnitatakse, et KSH aruande I etapis hinnatakse kavandatava tegevuse mõju maaparandussüsteemide toimimisele. Maaeluministeerium on sellega nõus.		
	Lisaks märgime järgmist. Planeeringuala eelvaliku tegemisel kujundati elu- ja ühiskondlikke hooneid ümbritsev 700 meetri raadiusega puhverala, mis loeti prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks. Sellise puhveralaga arvestamise korral on suure tõenäosusega prügilast tingitud tervist mõjutav õhusaaste ja müra elamualade juures välistatud ning prügila rajamisega kaasnev reljeefi muutus elamute juurest avanevas vaates ilmselt vähetajutav. Nagu dokumendis kinnitatakse, siis eelnimetatud väide on esialgselt hinnanguline ning planeerimise järgmistes etappides kavatsetakse puhverala määramisel arvestada kohalike oludega ja sellest johtuvalt täpsustada vajadusel selle kohta antavat hinnangut. Nõustudes eelnimetatuga aga teeme ettepaneku kõnealuse puhverala kindlakstegemiseks uurida lisaks lokaalsete oludega ja vajadustega arvestamisele ka teistes riikides sarnaste objektide mõjude, sealhulgas võimalike reaalsete negatiivsete mõjude, ulatuse hindamisega seotud kogemusi.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Eriplaneeringu koostamisel ja keskkonnamõju hindamisel arvestatakse teiste piirkonnas asuvate tööstusjäätmete ladestamisega seotud objektide (näiteks olemasolev Kohtla-Järve tööstusjäätmete prügila) kogemusega kasutades nende kohta olemasolevat infot ja varasemalt koostatud tööd.	
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 11.01.2022 (kiri nr 1.10-17/21-0054/6774-2)	VTK-s on kirjeldatud järgmist. Lk 29-30 „*Maapõueseaduse (vastu võetud 27.10.2016) § 14 lg 2 tulenevalt võib alal maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust lubada üksnes juhul, kui kavandatav tegevus:* *1) ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda;* *2) halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga;* *3) halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise (edaspidi riigikaitseline ehitis) ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta. Esmases analüüsis välistati kehtivad mäeeraldised, kuid tehti erand Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise osas. Mäeeraldisel on kaevandamisloa nr L.MK/330055 alusel lubatud lubjakivi kaevandamine Viru Keemia Grupp AS kuuluval osaühingul VKG Tsement (registrikood 11436628, alates 17.08.2018 VKG Logistika OÜ). Maavara arvele*	**Teie poolt viidatud asjaoludest ollakse teadlik ja teemaga tegeletakse.**	**10**

	võtmise aluseks oli Viru Keemia Grupp AS huvi tsemendilubjakivi kaevandamise vastu. Olukorra muutustest tulenevalt ettevõttel kaevandamise soov praegu ja tulevikus puudub. VKG Logistika OÜ on esitanud taotluse maavara kaevandamise loa kehtetuks tunnistamiseks. */…/* *Eriplaneeringu koostamise tulemusena võib tekkida ka olukord, kus praeguse mäeeraldise ala osutub teiste variantidega võrreldes eelistatuks. Sel juhul võib tekkida tõendatud ülekaalukas avalik huvi rajada prügila sellele alale ning see võib osutuda kaalukamaks kui riiklik huvi konkreetsel alal lubjakivi kaevandamise vastu.*“ Lk 44: 3.3.10 „Mõju maavaravarudele“ „*Eriplaneeringu alale jäävad maardlad on nimetatud tabelis 1. Esmase analüüsi koostamisel välistati kehtivate mäeeraliste alad, kuid tehti erand Kohtla-Järve (Kolga-Saka) maardla (registrikaardi nr 16) Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise osas. Maapõueseaduse (vastu võetud 27.10.2016) § 14 lg 2 kohaselt on maapõue seisundit ja kasutamist mõjutav tegevus lubatud üksnes Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutuse nõusolekul. Eriplaneeringu koostamisel ja KSH läbiviimisel tehakse koostööd Maa-ametiga, et selgitada välja, kas ja millistel tingimustel on prügila võimalike asukohaalternatiivide alale jääva Kohtla-Järve (Kolga-Saka) maardla (registrikaardi nr 16) alal võimalik tööstusjäätmete prügila rajamine*.“ Märgime, et erand enam ei kehti, kuna VKG Logistika OÜ esitas 17.12.21 Keskkonnaametile maavara kaevandamise loa kehtetuks tunnistamise taotluse tagasi võtmise taotluse (nr LOG.02-04/153-1). VKG Logistika OÜ-l tekkis uuesti vajadus uurida täiendavalt Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla Kohtla-Järve lubjakivikarjääris lubjakivi kaevandamise võimalusi. Juhul, kui VKG Logistika OÜ tulevikus siiski ei näe seal kaevandamise võimalusi, võib vajadus tekkida mõnel teisel kaevandusettevõtjal. Rõhutame, et Kohtla-Järve lubjakivikarjääris on arvel suur kogus maavara (tsemendilubjakivi) ja kui eriplaneeringu koostamise tulemusena võib ikkagi tekkida olukord, kus praeguse mäeeraldise ala osutub teiste variantidega võrreldes eelistatuks, tuleks maavaraga seoses hinnata riigi huvi, lähtudes maapõue majanduslikult otstarbekast kasutamisest, sh maavara ekspordi- ja suurema lisandväärtusega saaduste tootmise potentsiaalist.		
Keskkonnaamet 17.01.2022 (kiri nr 6-5/21/24133-2)	Keskkonnaamet esitas 16.12.2021 kirjaga nr 6-2/21/26272 Kobras OÜ-le esialgse asukoha valiku kohta tähelepanekud. Märkisime, et arvestada tuleb põhjavee kaitstusest ja alal paikneva Varbe peakraavi	**Keskkonnaameti kirjas nr 6-2/21/26272 esitatud tähelepanekutega arvestatakse**. Eriplaneeringu koostamisel ja keskkonnamõju hindamisel	

	seisundist ja veemajanduskavaga sätestatud eesmärkidest. Juhtisime tähelepanu, et asukoha valikul tuleb lähtuda keskkonnaministri 29.04.2004 määruse nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded " ptk-s 2 sätestatud nõuetest. Märkisime, et võimalikul ala kattub Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldisega ja vääriselupaigaga VEP157100. Palume endiselt arvestada Keskkonnaameti tähelepanekute kirjaga nr 6-2/21/26272. Keskkonnaamet 16.12.2021 (kiri nr 6-2/21/26272): *Keskkonnaamet on tutvunud eriplaneeringu esialgse asukoha valikuga ning esitab tähelepanekud:* *1. Esialgse eriplaneeringu asukoht paikneb Maa-ameti 1:50 000 geoloogilise baaskaardi andmetel nõrgal kaitstud ja keskmiselt kaitstud põhjaveega alal. Eelnevast lähtuvalt tuleb asukoha valikul arvestada põhjavee kaitstusest. Alal paikneb Varbe peakraav ja sellest lähtuvalt tuleb asukoha valikul lähtuda peakraavi seisundist ja veemajanduskavaga püstitatud eesmärkidest. Veevaldkonnaalaste uuringute kohta info puudub.* *2. Joonise kohaselt kattub ala Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldisega. Märgime, et maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel tuleb tagada juurdepääs maavarale (maapõueseaduse § 14 lg 1 p 2).Vastavalt maapõueseaduse § 14 lg 2-le tuleb küsida Maa-ametilt nõusolek maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevuse korral.* *3. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et asukoha valikul tuleb lähtuda keskkonnaministri 29.04.2004 määruse nr 38 "Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded" ptk-s 2 sätestatud nõuetest. Jäätmevaldkonnaalaste uuringute kohta info puudub.* *4. Eriplaneeringu alal ei ole läbi viidud looduskaitselisi uuringuid ega inventuure. Keskkonnaregistri andmetel ei jää alale kaitstavaid ega planeeritavaid loodusobjekte. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et alal paikneb vääriselupaik. Märgime, et hindamisel on vajalik arvestada haudelindude levikuatlase andmetega, mille kohaselt on alal võimalik rukkirääga, punaselg-õgija, vaenukägu pesitsemine. Lisaks tuleb arvestada taimede levikuatlase infoga, samuti sellega, et alal asuvad mitmed põhjavee seirejaamad ning saarma seirejaam NF08.*	lähtutakse kirjas nr 6-2/21/26272 esitatud infost. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendatakse lisades info keskkonnaministri 29.04.2004 määruse nr 38 kohta.	
	Keskkonnaamet on tutvunud avalikul väljapanekule esitatud materjalidega ning edastame seisukoha:		
	Juhime tähelepanu, et prügila võimalike asukohaalternatiivide alale jäävates metsamassiivides on mitmed vääriselupaigad. Kuna antud piirkonnas ei ole teostatud looduskaitselisi uuringuid ega inventuure, siis tuleb alal teha linnuinventuur.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks. **Selgitus.**	

		Linnustiku inventeerimine oleks vajalik, kui võrreldakse linnustiku jaoks sarnase väärtusega alasid. Võimalik asukohaalternatiivide ala sisaldab aga väga erineva iseloomuga alasid. Registreeritud vääriselupaigad ja metsamassiivid on loomastiku ja linnustiku elupaikadena ilmselgelt olulisemad, kui põllumajandusmaa või tööstusest mõjutatud jäätmaa. Esialgse info põhjal ei ole linnustiku inventuuri läbiviimine vajalik, kuna kavandatava tegevuse mõju linnustikule on hinnatav alade iseloomu põhjal.	
	Märgime, et asukoht tuleks valida nii, et vääriselupaiga alal ei tuleks raadamist teha. KSH VTK tabeli 1 on esitatud: „Vääriselupaikadele avaldub negatiivne mõju eelkõige juhul, kui vaadeldavale alale kavandatakse otseselt ehitustegevust“. Juhime tähelepanu, et mõju võib siiski olla ka vääriselupaiga piiridest väljajääval tegevusel.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
	KSH VTK ptk-s 3.3.3 on öeldud, et tabelis 1 on väljatoodud veekogud, mis jäävad eriplaneeringu alale, kuid tabelis 1 neid esitatud ei ole. Palume ebatäpsus parandada.	**Seisukohaga arvestatakse.** Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendatakse.	
	KSH VTK ptk-s 2.5 on välja toodud: „Maavara arvele võtmise aluseks oli Viru Keemia Grupp AS huvi tsemendilubjakivi kaevandamise vastu. Olukorra muutustest tulenevalt ettevõttel kaevandamise soov praegu ja tulevikus puudub. VKG Logistika OÜ on esitanud taotluse maavara kaevandamise loa kehtetuks tunnistamiseks.“ VKG Logistika OÜ esitas Keskkonnaametile küll taotluse nimetatud keskkonnaloa kehtetuks tunnistamisekstunnistamiseks, ent on nimetatud taotluse tänaseks tagasi võtnud. Märgime muuhulgas, et tegevuse planeerimisel tuleb lähtuda maapõueseaduse § st 14.	**Teie poolt viidatud asjaoludest ollakse teadlik ja teemaga tegeletakse.**	
Keskkonnaministeerium 19.01.2022 (kiri nr 7-15/21/5656-4)	Keskkonnaministeerium on tutvunud avalikul väljapanekul esitatud dokumentidega ning esitab oma märkused alljärgnevalt:		
	Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse (edaspidi dokument) peatükis 2.2 Eriplaneeringu ala on toodud kriteeriumid, millele prügila asukoht peab vastama, nendeks on: prügila rajamiseks vajalik maa-ala suurus on 120-150 ha; eeldatav maht on 100 miljonit tonni; asukoht Lüganuse vallas kuni 15 km kaugusel VKG Oil AS tootmiskompleksist; prügila ehitamiseks ja toimimiseks on vajalik taristu olemasolu või rajamise võimalus. Peatüki 2.5 Eriplaneeringu ala täpsustamine kohaselt tehti dokumendi koostamisel esmane analüüs prügila võimalike asukohaalternatiivide ala välja selgitamiseks ning analüüsi jaoks määratleti kriteeriumid, mis välistavad alal prügila rajamise või mille tõttu ei ole ala prügila	**Seisukoht ja edastatud info teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	

	rajamiseks eelistatud. Märgitud on, et analüüsis käsitletud tegurid on esitatud joonistel 8-14, milleks on veekogud, kaitsealad ja kaitsealuste liikide leiukohad, kultuurimälestised koos kaitsevööndiga, riigikaitselised ehitised, teed ja rööbasteed koos kaitsevööndiga, elektripaigaldised ja gaasipaigaldised koos kaitsevööndiga, lintkonveier Ojamaa kaevandusest Kohtla-Järve tööstusterritooriumini, Aidu tuulepargi ala, mäeeraldised ja turbaalad, elu- ja ühiskondlikke hooneid ümbritsev 700 m raadiusega puhverala, väärtuslikud põllumajandusmaad, maakonnaplaneeringu kohane orienteeruv maantee trassikoridor, Aidu karjääri turismipotentsiaaliga ala, kavandatava biotoodete tootmiskompleksi ala, kavandatava Varja tuulikupargi Aidu taastuvenergiapargi ala. Lisaks on märgitud, et kaardianalüüsi põhjal jäi uuritavasse alasse piirkondi, kus oleks võimalik ära mahutada prügila jaoks vajalik maa-ala, kuid alale jääks mitmeid eraomandis maaüksusi (joonis 15). Üksikute või suurte eraomandis olevate maaüksuste puhul oleks kavandatava tegevuse võimaldamiseks kokkulepete sõlmimine eeldatavalt võimalik. Kui alal on palju eraomandis maaüksusi, siis võib sobivate kokkulepete saavutamine olla keeruline. Prügila võimalike asukohaalternatiivide ala määramisel välditi seega esialgu eramaade hõlmamist. Eeltoodu tulemusena määratleti dokumendis prügila võimalike asukohaalternatiivide ala, mis on kujutatud joonisel 16 ja hõlmab riigiomandis olevat sihtotstarbeta maad Tuhavälja (kü tunnus 43701:003:0127) katastriüksusel ning riigiomandis olevat maatulundusmaad Kohtla metskond 2 (kü tunnus 43701:003:0310), Kohtla metskond 80 (kü tunnus 43701:003:0131), Kohtla metskond 81 (kü tunnus 43701:003:0132), Aru (kü tunnus 43701:004:0176) ja Aasa (kü tunnus 43701:004:0168) katastriüksuseid. Keskkonnaministeerium juhib tähelepanu, et Aru ja Aasa katastriüksuste puhul on tegemist kinnisasjadega, mille valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Maa-amet. Kinnisasjad on antud kasutusvaldusesse OÜ-le Saka Era tähtajaga 20 aastat. Aru kinnisasja kasutusvalduse leping lõppeb 17.12.2023 ja Aasa kinnisasja leping 23.01.2024. Kasutusvaldajal on kasutusvaldusesse antud maa omandamise õigus ja kasutusvaldaja on 07.09.2021 esitanud taotlused kinnisasjade omandamiseks. Maa-amet maa võõrandamise korraldajana on algatanud kinnisasjade võõrandamise menetluse kasutusvaldajale, teostanud maa võõrandamise eeltoimingud ja Riigi kinnisvararegistris 04.10.2021 algatanud menetluse kinnisasjade vajalikkuse välja selgitamiseks tähtajaga 25.10.2021. Tähtaja jooksul ei esitanud õigustatud isikud taotlusi kinnisasja vajalikkuse kohta. Kinnisasjade osas		

	on Maa-amet määranud maa ostuhinna. Kasutusvaldajal säilib maa omandamise õigus maa omandamise menetluse lõpuleviimiseni, välja arvatud juhul, kui kasutusvaldaja mõjuva põhjuseta ei sõlmi maa müügilepingut maa võõrandamise otsuses määratud tähtaja jooksul. Kasutusvaldusesse antud maa võõrandamine on reguleeritud eraldi maareformi käigus kasutusvaldusesse antud maa omandamise seadusega (edaspidi MaaRKMOS), mille § 3 lõike 1 kohaselt omandada võib maareformi seaduse alusel kasutusvaldusesse antud maad, mis ei ole vajalik riigivõimu teostamiseks, kohalikule omavalitsusele tema ülesannete täitmiseks või muul avalikul eesmärgil. Samuti sätestab MaaRKMOS § 8 lõige 4, kui maa võõrandamise eeltoimingute käigus selgub, et kasutusvaldusesse antud maa võib osutuda vajalikuks riigivõimu teostamiseks, kohalikule omavalitsusele või muul avalikul eesmärgil, on maa võõrandamise korraldajal õigus maa omandamise menetlus peatada kuni riigi, kohaliku omavalitsuse või avaliku huvi selgumiseni, sealhulgas planeeringu kehtestamiseni või joonehitise ehitusprojekti kinnitamiseni. Eeltoimingute käigus ei ole selgunud, et Aru ja Aasa kinnisasjad oleksid vajalikud MaaRKMOS § 3 lõikes 1 nimetatud eesmärgil ja kasutusvaldajal on seadusest tulenevalt õigustatud ootus kinnisasjade omandamiseks. Keskkonnaministeeriumi seisukohast ei esine kasutusvaldusesse antud maa omandamise piiranguid ja puudub alus maa võõrandamisest keeldumiseks või maa omandamise menetluse peatamiseks. Palume planeeringu menetlemisel arvestada eeltoodud informatsiooniga ja võimalusega, et Aru ja Aasa kinnisasjad omandatakse kasutusvaldaja poolt.		
	2. Jäätmeseadus (edaspidi JäätS) § 34 lg 4 sätestab prügila liigid. Prügila liigid sõltuvalt ladestavate jäätmete omadustest on: ohtlike jäätmete prügila, tavajäätmeprügila ja püsijäätmeprügila. Kõnealuse strateegilise planeerimisdokumendi lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse dokumendis on läbivalt kasutatud mõistet tööstusjäätmete prügila. Mõistet, tööstusjäätmete prügila, ei ole JäätS defineeritud. Keskkonnaministeerium palub dokumendis selgitada mida antud töö kontekstis mõistetakse tööstusjäätmetena ning välja tuua millise prügila liigiga on tegemist JäätS mõistes.	**Seisukohaga arvestatakse.** Eriplaneeringu LS ja KSH VTK täiendatakse lisades selgitus, et kavandatava tööstusjäätmete prügila puhul on tegemist jäätmeseaduse § 34 lg 4 tähenduses ohtlike jäätmete prügilaga.	
	Lisaks eelnevale juhib Keskkonnaministeerium tähelepanu, et dokumendis puudub viide keskkonnaministri 29.04.2004 määrusele nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“. Määruse nr 38 kohaselt on teatud juhtudel sätestatud erinevad nõuded prügila liigist	**Seisukohaga arvestatakse**. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendatakse lisades viide keskkonnaministri 29.04.2004 määrusele nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise	

	lähtuvalt. Võib küll eeldada, et dokumendi koostamisel on lähtutud antud määruse nõuetest, kuid sellele vaatamata palub Keskkonnaministeerium selguse huvides, et määrus nr 38 oleks dokumendis eraldi kirjeldatud. Samuti ei leidu eelnõus ülevaadet, kas sobivate alade valikul on analüüsitud sama määruse 2. peatükis kirjeldatud prügila rajamisnõudeid.	nõuded“, tuues välja prügila asukoha valiku osas määratud tingimusi ja nende arvestamise eriplaneeringu ala täpsustamisel.	
	3. Peatükis 3.1 Keskkonnamõju strateegilise hindamise vajadus ja eesmärk on toodud, et „*Eriplaneeringu KSH esimese etapi aruande koostamisel on planeerimisseaduse § 80 lg 3 kohaselt aluseks keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus*.“ Keskkonnaministeerium juhib tähelepanu, et planeerimisseadus (edaspidi PlanS) § 80 ei käsitle kohaliku omavalituse eriplaneeringu KSH väljatöötamise kavatsust vaid üldplaneeringu menetlust. Kohaliku omavalituse eriplaneeringu sätted on toodud PlanS 7. peatükis.	**Seisukohaga arvestatakse.** Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK asendatakse ebatäpne sõnastus ja lisatakse selgitus. **Selgitus.** PlanS 7. peatükk käsitleb kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamist, kuid PlanS ega KeHJS ei sätesta tingimusi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku KSH väljatöötamise kavatsuse sisule. PlanS paragrahvid 17, 60 ja 80 annavad üldise juhised üleriigilise planeeringu, maakonnaplaneeringu ja üldplaneeringu KSH väljatöötamise kavatsuse sisu kohta. Nende paragrahvide põhjal on KSH väljatöötamise kavatsus KSH aruande koostamise alus. Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu KSH VTK koostamisel arvestatakse analoogiast tulenevalt PlanS paragrahvides 17, 60 ja 80 antud juhistega.	
Elering, 27.01.2022 (kiri nr 11-4/2020/21-9)	Planeeringualal asuvad Eleringi poolt hallatava elektri- ja gaasitaristu objektid, mille puhul tuleb arvestada paigaldiste kaitsevööndiga, kus on piiratud tegutseda. Kaitsevööndi ulatus ja kaitsevööndis tegutsemise kord on sätestatud ehitusseadustiku §70 lõike 8 alusel kehtestatud majandus- ja taristuministri määrusega 25.06.2015 nr 73. Palume tööstusjäätmete prügila planeerida väljaspoole elektri- ja gaasipaigaldiste kaitsevööndit. Kõik ristumised Eleringi taristuga ja kaitsevööndis planeeritavad tegevused tuleb kooskõlastada Eleringiga. Kirjaga on kaasas Eleringi olemasoleva elektri- ja gaasitaristu *Shape* failid (Lisa 1). Eleringil on järgneval kümnel aastal plaanis Lüganuse valla territooriumil mitmeid elektrivõrgu rekonstrueerimis- ja optimeerimistöid (kujutatud alloleval joonisel): • Valla territooriumil olevatest 330 kV õhuliinidest on kavas rekonstrueerida L360 Püssi-Rakvere. Ehitustööd on plaanis aastatel 2029-2030. • 110 kV õhuliinidest rekonstrueeritakse aastatel 2022-2023 L103 Püssi-Rakvere õhuliin endise 220 kV L206 Püssi-Kiisa liinikoridoris.	**Seisukoht ja edastatud info teatavaks võetud**. Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	

	• Eeldatavalt 2023 aastal rajatakse uus 110 kV õhuliinilõik Jaoskonna 3B ja Kiikla alajaamade vahel ning liini L08 Aidu-Jaoskonna 3B asemel moodustub Aidu-Kiikla 110 kV õhuliin, millele ühendatakse haruna Jaoskonna 3B alajaam. Peale uue õhuliinilõigu valmimist tõstetakse Jaoskonna 3B ja Aidu alajaamade vahelisel liinilõigul gabariidid 60 kraadile. • Kavas on 110 kV õhuliinide L138A Püssi-Kiikla ja L135 Ahtme-Aidu kokku ühendamine ja tugevdamine ning osaline demonteerimine nii, et moodustub uus liin Püssi-Ahtme (alloleval joonisel). Eleringi gaasitaristu osas pole praeguse seisuga muudatusi planeeritud.		
Transpordiamet 31.01.2022 (kiri nr 7.1-2/21/27575-2)	Võttes aluseks planeerimisseaduse § 103 lg 2, ehitusseadustiku ja Transpordiameti põhimääruse, esitame Lüganuse valla eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse kohta järgmised ettepanekud, millega palume arvestada planeeringu edasisel koostamisel.		**2**
	1. Avalikule teele juurdepääsuteede võimaliku asukoha ja liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine 1.1 Planeeringu lahenduse eesmärgiks on muuhulgas liikluskorralduse põhimõtete määramine ning servituutide seadmise ja olemasoleva või kavandatava tee avalikult kasutatavaks teeks määramise vajaduse märkimine. Asukoha eelvaliku tegemisel tuleb analüüsida olemasoleva teedevõrgustiku piisavust juurdepääsude tagamisel, määrata planeeringualal perspektiivsete kohalike teede üldised asukohad ja nende ristumiskohad riigiteedega ning oluliselt ümberehitatavad riigitee lõigud või ristmikud (nende olemasolul).	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
	1.2 Määrata riigiteede liikluskorralduse ja ümberehituse vajadus seoses kavandatava tegevusega kaasnevate (eri)veostega ning ehitusaegsete veostega.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
	1.3 Arvestada, et Transpordiamet riigiteede omanikuna ei võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust kui riigiteede võrgustiku arengu seisukohalt selleks vajadus puudub.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
	1.4 Eelistame prügila asukoha variante nr 1-3. Variandi nr 4 puhul peame vajalikuks täiendavat koostööd täpsustamaks võimalikke marsruute, prügiveoks kasutatavat liikluskoosseisu jms ning sellest tulenevalt meie seisukohti eriplaneeringu koostamiseks.	**Seisukoht teatavaks võetud.** **Selgitus.** Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK ei ole määratletud asukoha variante. Dokumendis on esialgse kaardianalüüsi põhjal määratud võimalike asukohaalternatiivide ala, mille raames asukoha eelvaliku etapis asukohaalternatiivid valitakse.	

		Viitate kirjas eriplaneeringu algatamisele eelnevalt koostatud Hendrikson & Ko (2019) töös esitatud asukohaalternatiividele. Hendrikson & Ko (2019) töö ei olnud LS ja KSH VTK koostamise aluseks, kuid töös käsitletud asukohaalternatiivid kattuvad osaliselt LS ja KSH VTK koostamisel määratletud võimalike asukohaalternatiivide alaga. Hendrikson & Ko (2019) töös käsitletud variant nr 4 ei jää eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK koostamisel esialgse kaardianalüüsi põhjal määratud võimalike asukohaalternatiivide alale.	
	2. Ettepanekud KSH väljatöötamise kavatsusele Oleme seisukohal, et KSH väljatöötamise kavatsus on valdavalt asjakohane ja piisav. Täiendavalt palume käsitleda eriplaneeringuga kavandatava tegevuse mõju riigiteede konstruktsioonile nii prügila rajamise ettevalmistamisel kui ka kasutamisel. Palume kohalikul omavalitsusel planeeringuala asukoha valikul meie ettepanekutega arvestada ning teha meiega planeeringu koostamisel sisulist koostööd.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
Politsei- ja Piirivalveamet 31.01.2022 (kiri nr 2.1-3/37088-2)	Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuuri Jõhvi politseijaoskond on läbi vaadanud ja tutvunud Teie poolt esitatud Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avaliku väljapaneku dokumentidega. Parim ja turvaline elukeskkond tagatakse läbi üld- ja detailplaneeringute koostamise. Hinnates varajases planeerimise staadiumis riske, on tulevikus võimalik vähendada erinevaid võimalikke toimuda võivaid süütegusid ning muuta planeeringutega piirkonna elukeskkond väärtuslikumaks ja kogukonna jaoks turvalisemaks. Seoses tööstusjäätmete prügila rajamise tuleb arvestada selle koha spetsiifikaga. Kindlasti, tuleb lähtuda ka turvalise linnaplaneerimise ja elukeskkonna standarditest. Nimetatud mõtteviise toetavad CPTED põhimõtted, mille juhendmaterjalidega saab tutvuda aadressil: https://www.kriminaalpoliitika.ee/et/seminaride-materjalid/cpted-juhendmaterjalid. Lähtudes eeltoodule ei ole Politsei- ja Piirivalveametil esitatud materjalidele täiendavaid ettepanekuid ega kommentaare.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
Eesti Raudtee AS (kiri nr 21-1/4471-1)	Oleme tutvunud avalikule väljapanekule suunatud eriplaneeringu asukoha eelvalikus toodud prügila võimalike asukohaalternatiividega. Kuna planeeringu eelvalikus ja planeeringu algatamise taotluses toodud võimalikud prügila alternatiivsed alad asuvad olemasolevast AS-ile Eesti Raudtee kuuluvast raudteetaristust rohkem kui 600 meetri kaugusele,	**Selgitus.** Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK ei ole määratletud asukohaalternatiivide. Dokumendis on esialgse kaardianalüüsi põhjal määratud võimalike asukohaalternatiivide ala, mille raames asukoha eelvaliku	

	siis eelvalikus toodud prügila asukohaalternatiivide osas AS-il Eesti Raudtee ettepanekud puuduvad.	etapis asukohaalternatiivid valitakse. Viitate kirjas eriplaneeringu algatamisele eelnevalt koostatud Hendrikson & Ko (2019) töös esitatud asukohaalternatiividele. Hendrikson & Ko (2019) töö ei olnud LS ja KSH VTK koostamise aluseks, kuid töös käsitletud asukohaalternatiivid kattuvad osaliselt LS ja KSH VTK koostamisel määratletud võimalike asukohaalternatiivide alaga.	
	Kui eriplaneeringu koostamise käigus muutuvad eelvalikus toodud prügila asukohaalternatiivid, siis raudteemaa vahetusse lähedusse jäävate alternatiivsete alade korral palume arvestada: 1. Raudtee kaitsevööndiga, mille laius on määratud ehitusseadustiku (EhS) § 73 lõikes 1 ning raudtee kaitsevööndis kehtivate piirangutega vastavalt EhS §-des 70, 73 toodule. 2. Majandus- ja taristuministri 09.11.2020 määruses nr 71 „Raudtee tehnokasutuseeskiri“ toodud ehitusgabariidi nõuetega. Ehitusgabariit on tee teljega risti oleval tasandil kujutatud piirjoon, millest sissepoole ei tohi ulatuda ükski ehitise või seadme osa. Erandiks võivad olla seadmed, mis on ette nähtud vahetuks koostööks raudteeveeremiga. 3. Raudteeinfrastruktuuri sideehitiste ja elektripaigaldiste kaitsevööndditega, mille ulatus ja piirangud on kehtestatud vastavalt majandus-ja taristuministri 25.06.2015 määruses nr 73 ja EhS-is toodule.	**Seisukoht teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	
	Lisaks teavitame AS Eesti Raudtee lähiaastate ja pikemas perspektiivis planeeritavatest arendustegevustest, millega palume arvestada valla planeerimis- ja ehitustegevuses: 4. Lähtuvalt Vabariigi Valitsuse otsusest elektrifitseerida raudtee taristu on AS Eesti Raudtee alustanud kontaktvõrgu projekteerimistöödega ning ehitus on kavandatud aastatele 2023-2028. Tapa-Narva liinil ehitatakse välja kontaktvõrk ja nende teenindamiseks vajalikud rajatised raudtee elektrifitseerimise otstarbeks. Püssi jaama piirkonda on kavandatud perspektiivne veoalajaam. Seoses eeltooduga peab arvestama, et raudteemaale lisandub kitsendusi põhjustavaid tehnovõrke ja rajatisi. 5. Tulenevalt Üleriigilisest planeeringust „Eesti 2030+”, et *tulevikus tuleb rongide maksimaalset lubatud piirkiirust suurendada kuni 160 km/h Tallinna–Narva–Peterburi, Tallinna–Tartu–Pihkva ja Tartu–Valga–Riia liinidel,* on Lüganuse valla haldusalas vaja õgvendada olemasolevat raudteetrassi Püssi jaamas 246,9-247,3 km lõigus ja Püssi-Kohtla jaamavahes 248,6 – 252,3 km lõigus. Palume arvestada kõnesolevate õgvendustega valla planeerimis- ja ehitustegevuses (AS Eesti Raudtee 05.11.2021 kiri nr 21-1/3742-1).	**Seisukoht ja edastatud info teatavaks võetud**. Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.	

	6. Pikemas perspektiivis, rongide liiklussageduse suurenemise ja kaubavoogude läbilaskevõime ammendumise riski korral, on Tapa-Narva liinil planeeritud jaamavahedes rajada paralleelselt olemasoleva raudtee peateega teine peatee (raudtee telgede vahega ligikaudu 4,3 meetrit). Seoses sellega peab arvestama ka olemasoleva raudtee kaitsevööndi laienemisega.		

LISA 3. AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL JA OSALEJATE NIMEKIRI

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse

AVALIK ARUTELU

PROTOKOLL

Asukoht: Maidla rahvamaja (Maidla tee 56, Savala küla, Lüganuse vald)

Toimumisaeg: 23.02.2022, kell 12.00-13.05

Osavõtjaid: 32 (14 kohapeal ja 18 läbi *Microsoft Teams*i)

Koosoleku juhataja: Marja-Liisa Veiser (Lüganuse Vallavalitus, vallavanem)

Ettekanded ja sõnavõtud:

- Kavandatava tegevuse ja selle vajaduse lühitutvustus - Meelis Eldermann (Viru Keemia Grupp AS, *eriplaneeringu koostamisest huvitatud isik*);
- Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse tutvustus, avalikul väljapanekul laekunud ettepanekute ja seisukohtade tutvustus ning ülevaade nendega arvestamisest – Urmas Uri (Kobras OÜ, eriplaneeringu koostamise konsultant ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostaja).

Küsimused ja arutelu:

Tiit Toos: Kas kavandatava tegevuse puhul on tegemist olulise keskkonnamõjuga tegevuste hulka kuuluva tegevusega ning tuleb läbi viia ka keskkonnamõju hindamine? Küsimus tuleneb sellest, et mitte teha topelt tööd, sest see läheb arendaja jaoks kallimaks.

Noeela Kulm (edaspidi *N.K.*): Seda, kas tegemist on olulise keskkonnamõjuga tegevusega tuleb järele vaadata keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) paragrahvi 6 lõikest 1. KeHJS ütleb, et kui tegevuse mõjusid on varasemalt hinnatud, ei ole vaja topelt hinnata. Kuna detailse lahenduse teeme eskiisprojekti tasemel, siis ei pruugi hiljem keskkonnamõju hindamine vajalik olla, aga hetkel kindlalt öelda ei oska. Kui mõjud saavad keskkonnamõju strateegilise hindamise raames piisava detailsusega käsitletud, ei ole täiendav keskkonnamõju hindamine vajalik.

Laila Meister (edaspidi *L.M.*): Küsimus esmase kaardianalüüsi jooniste kohta. Kas biotoodete tootmiskompleksi alad on joonisel märgitud?

Urmas Uri (edaspidi *U.U.*): Kavandatava biotoodete tootmiskompleksi esialgne valikuala ja kavandatava Varja tuulepargi alad on võimalike asukohaalternatiivide alast välja jäetud.

Kaja Toikka (edaspidi *K.T.*): Küsimus esialgse kriteeriumite olulisuse tabeli kohta. Miks mõju põhjaveele on arvestatud nii väikse kaaluga?

N.K.: Prügila rajamisele kehtivad ranged põhjavee kaitse nõuded.

U.U.: Nõuded prügila aluse, projekteerimise, vee puhastamise kohta on esitatud vastavas määruses, need tuleb nagunii täita.

K.T.: Mis võimalike asukohaalternatiivide alal praegu on?

Meelis Eldermann (edaspidi *M.E.*): Lääneosas on endise prügila alus, mis ehitati kuskil 70-ndate lõpus. See on tööstusmaastik, kus ei kasva peal suurt midagi. See koosneb kahest suurest settebasseinist, mis kunagi planeeriti. Sellest idas on osaliselt kõrghaljastust ja metsa peal. Alast jooksevad läbi kõrgepingeliinid.

U.U.: Idaosa ääres on põllumaa. Lisaks läheb alast keskelt risti läbi raudtee ning on planeeritud maanteetrass, millega tuleb arvestada. Aga need on järgmise etapi küsimused, millega peame tegelema.

Arutelul osaleja: Kas oskate öelda, kui suur on tuha jääk orgaanilise aine keskmine sisaldus?

M.E.: Alla 1%. Utmisprotsessis läheb enamik orgaanikat õlisse.

Arutelul osaleja: Seega sisuliselt isesüttimise võimalus on minimaalne?

M.E: Vanadese prügilatesse on ladestatud õlijäätmeid ja orgaanilist materjali, mis asub mingi lasundi all. See lasund mõjutab nii, et seal on orgaanikal ja õlijäätmetel rõhk ning tekib sama olukord, mis pürolüüsiprotsessis. Teatud rõhu ja temperatuuri juures tekib orgaanika isesüttimine. Tegemist on pürolüüsiga.

U.U.: Vana mäe sulgemise juures on nende küsimustega põhjalikult tegeletud ja me töötame neid materjale läbi.

K.T.: Küsimus esmase kaardianalüüsi põhjal määratud võimalike asukohaalternatiivide ala kohta. Kobras OÜ on kogemus Kohtla jõe jääkreostuse teemaga. Kas võimalike asukohaalternatiivide ala on jääkreostusega kuidagi seotud või kuhu see pinnasereostus ulatub?

U.U.: Sellel alal ei ole jääkreostust täheldatud, reostust ei ole uurimisandmetes fikseeritud. Kui muutuvad põhjaveevoolu suunad, siis see mõjutab reostunud põhjavee levikut piirkonnas. Tahame vältida olukorda, kus vett tuleks juhtida Kohtla jõkke. Uued truubid on dimensioneeritud ja suures koguses vee lisandumine võib tekitada probleeme, aga seda ei ole praegu ette näha.

Inno Naur (edaspidi *I.N.*): Prügila on planeeritud 31 aastaks, aga tootmine on teada 2040. aastani. Kas planeering ei peaks lähtuma sellest?

U.U.: Suure tõenäosusega toimub tootmine edasi peale 2040. aastat. Praegu on arendaja soov sellises mahus kavandada.

I.N.: Kas ta läheb siis vastuollu Vabariigi Valitsuse seisukohaga?

U.U.: Selle kohta otsust vastu ei ole võetud, pigem räägitakse rohelise energia tõttu kaevandamise mahtude vähenemisest, aga see ei kao kuhugi. Kui energiat ei toodeta, siis õli tootmisel või keemia tootmisel tekivad ikkagi jäätmed. Jäätmete hulk võib väheneda. Aga praegu on meilt soovitud sellise kriteeriumiga prügila asukoha valikut.

I.N.: Kas eriplaneeringu suhtes võib volikogu võtta vastu otsuse ei või ja ilma konkreetselt põhjendamata, mille pärast ei või jaa? Kas eriplaneeringut on lihtsam menetleda, et see otsus ei pea olema põhjendatud?

M.E.: Pigem on eriplaneering kõige keerulisem planeeringuvorm üldse. Otsus peab olema ikka kaalutletud.

L.M.: Kas saan õigesti aru, et eriplaneering peaks jääma ühe omavalitsuse territooriumile?

M.E.: Ei pruugi, eriplaneeringuid saab teha ka mitme omavalitusega koos.

L.M.: Küsimus tekkis sellest, et ala on naaberomavalitsuste piiri lähedal.

M.E.: Eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise juures on kõigil piirnevatel omavalitsustel isegi siis, kui nad ei ole otseselt planeerimisel osalised, õigus anda oma seisukoht.

N.K.: Praegu on eriplaneering algatatud ainult Lüganuse valla territooriumil, naaberomavalitsuste alasid enam planeeringualasse liita ei saa, otsime asukohta praegu ainult Lüganuse valla territooriumil. Aga koostöö naaberomavalitsustega käib ikkagi.

L.M.: Kas erinevate eriplaneeringute tegijad omavahel suhtlevad ka pidevalt, et arvestada koosmõjusid?

U.U.: Eesti siseselt üldisel suhtlevad planeerijad omavahel Eesti Planeerijate Ühingu kaudu ja keskkonnamõju hindajad Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingu kaudu. Me oleme konkreetselt suhelnud Lüganuse valla üldplaneeringu koostajaga ja küsinud andmeid (näiteks seoses kavandatava maanteetrassiga). Me oleme arvestanud biotoodete tootmiskompleks eriplaneeringuga võimalike asukohaalternatiivide ala määramisel. Kui nad selle eriplaneeringuga kuhugi jõuavad, siis arutame, seda enam, et arendaja on sama. Tuulikute planeering hakkab seda protsessi ka mõjutama, seal on teine arendaja.

Veebikeskkonna *Microsoft Teams* kaudu osalejad küsimusi esitada ei soovinud.

Protokolli koostas: Maris Palo (Kobras OÜ)

LÜGANUSE VALLA VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGU ASUKOHA EELVALIKU LÄHTESEISUKOHTADE JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUSE AVALIK ARUTELU

KOOSOLEKUST OSAVÕTJATE NIMEKIRI

23. veebruar 2022

Maidla rahvamaja (Maidla tee 56, Savala küla, Lüganuse vald)

Jrk nr	Nimi	Keda esindab ja kontaktandmed	Allkiri
1	Urmas Uri	Kobras OÜ	[signature]
2	Noela Kulm	Kobras OÜ	[signature]
3	Maris Palo	Kobras OÜ	[signature]
4	Bert Lõuce	VKG AS	[signature]
5	ANTS ORAV	RAM REHO Vimmaa talitus	[signature]
6	Teit Joos	RAM	[signature]
7	Enno Saarmet	Lüganuse VV	[signature]
8	Marja-Liisa Veiser	Lüganuse VV	[signature]
9	Kaie Metsaots	Lüganuse VV osales Microsoft Teams keskkonnas	
10	Irina Bojenko	VKG AS osales Microsoft Teams keskkonnas	
11	Aliide Hindreus	VKG AS osales Microsoft Teams keskkonnas	
12	Helve Hunt	osales Microsoft Teams keskkonnas	
13	Imre Aruoja	VKG AS osales Microsoft Teams keskkonnas	

LÜGANUSE VALLA VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGU ASUKOHA EELVALIKU LÄHTESEISUKOHTADE JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUSE AVALIK ARUTELU

KOOSOLEKUST OSAVÕTJATE NIMEKIRI

23. veebruar 2022

Maidla rahvamaja (Maidla tee 56, Savala küla, Lüganuse vald)

Jrk nr	Nimi	Keda esindab ja kontaktandmed	Allkiri
14	Krisli Kaldaru	osales Microsoft Teams keskkonnas	
15	Lauri Raid	VKG AS osales Microsoft Teams keskkonnas	
16	Teele Nigola	Kobras OÜ osales Microsoft Teams keskkonnas	
17	Igor Press	VKG AS osales Microsoft Teams keskkonnas	
18	Hellis Ellermann	VKG AS	
19	Erika Sulg	VKG AS	
20	Ivo Laur		
21	Virje Härm		
22	Helve Pettai	osales Microsoft Teams keskkonnas	
23	Anu Neeldo	osales Microsoft Teams keskkonnas	
24	Kersti Laar	VKG AS osales Microsoft Teams keskkonnas	
25	Kristel Kütt	osales Microsoft Teams keskkonnas	
26	Vladimir	osales Microsoft Teams keskkonnas	
27	Kristina Minonen	VKG AS osales Microsoft Teams keskkonnas	
28.	Kaja Taikka	volikogu	
29.	Laila Meister	volikogu	

LÜGANUSE VALLA VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGU ASUKOHA EELVALIKU LÄHTESEISUKOHTADE JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUSE AVALIK ARUTELU

KOOSOLEKUST OSAVÕTJATE NIMEKIRI

23. veebruar 2022 **Maidla rahvamaja (Maidla tee 56, Savala küla, Lüganuse vald)**

Jrk nr	Nimi	Keda esindab ja kontaktandmed	Allkiri
30	Anna-Maria Tael	Keskkonnaamet osales Microsoft Teams keskkonnas	
31	Alar Süda	RMK osales Microsoft Teams keskkonnas	
32	Indrek Aarna	VKG AS osales Microsoft Teams keskkonnas	

LISA 4. KESKKONNAAMETI 16.02.2022 KIRI JA VASTUSKIRI

KESKKONNAAMET

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 08.02.2022 nr 6-2/2053-18

Meie 16.02.2022 nr 6-5/21/24133-4

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute vastuste seisukoht

Teavitasite Keskkonnaametit Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avaliku väljapaneku (01.12.2021-31.01.2022) tulemuste avaliku arutelu (23.02.2022) toimumisest. Lisaks esitasite vastused avaliku väljapaneku jooksul esitatud seisukohtadele ja ettepanekutele.

Keskkonnaamet esitas 17.01.2022 kirjaga nr 6-5/21/24133-2 seisukoha avalikule väljapanekule esitatud materjalide kohta.

Keskkonnaamet on tutvunud seisukohtade vastustega ning juhime tähelepanu järgnevale:

1. Keskkonnaamet ei nõustu vastuste koondtabeli esitatud väitega (lk 10): *„Registreeritud vääriselupaigad ja metsamassiivid on loomastiku ja linnustiku elupaikadena ilmselgelt olulisemad, kui põllumajandusmaa või tööstusest mõjutatud jäätmaa. Esialgse info põhjal ei ole linnustiku inventuuri läbiviimine vajalik, kuna kavandatava tegevuse mõju linnustikule on hinnatav alade iseloomu põhjal“.*

    1.1. Märgime, et linnustiku inventuur on oluline ka põllumajandusmaastike lindude ja nende elupaikade seisukohast ning eriti siis, kui uue prügila rajamisel antud ala drastiliselt muudetakse. Elupaikade suures ulatuses muutmine mõjutab negatiivselt antud piirkonna lindude eluala ning sigimis- ja poegade kasvatamise ala. Tööstusest mõjutatud maastikel elab samuti palju erinevaid linnuliike, millega nad hetkel juba harjunud on ning edasine häiring ei mõju hästi ala linnustikule. Linnustiku inventuur on vajalik, et hinnata kõrvuti asuvate erinevate alade inimtegevuse mõjusid antud piirkonnas elavale linnupopulatsioonile.

1.2. Lisaks eelmainitutule on linnustiku inventuuri läbiviimine vajalik, kuna puuduvad andmed alal esinevate kaitsealuste liikide kohta ning kavandatav tegevus hävitaks nende elupaigad.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Anna-Maria Tael 5351 3920 (keskkonnakorraldus)
anna-maria.tael@keskkonnaamet.ee

Krista Pukk 5699 5021 (looduskasutus)
krista.pukk@keskkonnaamet.ee

LÜGANUSE VALLAVALITSUS

Keskkonnaamet
info@keskkonnaamet.ee

Teie: 16.02.2022 nr 6-5/21/24133-4

Meie: 23.03.2022 nr 6-2/2053-20

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta ettepanekute küsimine

Lüganuse valla eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostamine algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289 „Viru Keemia Grupi tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avalik väljapanek toimus 01.12.2021-31.01.2022 ning avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimus 23.02.2022.

Keskkonnaamet esitas 16.02.2022 kirjas nr 6-5/21/24133-4 täiendava seisukoha seoses vajadusega linnustiku inventuuri läbiviimiseks.

Esmase kaardianalüüsi põhjal määratletud võimalike asukohaalternatiivide ala piires on praeguseks teada mitmeid tegureid, mis võivad osal alast prügila rajamist oluliselt raskendada või lausa välistada. Neid tegureid analüüsitakse täpsemalt eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande koostamisel. Kogu võimalike asukohaalternatiivide alal linnustiku inventuuri tegemine ei ole seega vajalik ega proportsionaalne. Lisaks on osal võimalike asukohaalternatiivide alast Keskkonnaameti poolt välja antud kaevandamisluba nr L.MK/330055, mille taotlemisel viidi läbi ka keskkonnamõju hindamine. Alal, kus on kehtiva keskkonnaloa alusel lubatud kaevandamistegevus, ei ole linnustiku inventuuri läbiviimine asjakohane.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande koostamisel viiakse valitud (eelistatud) asukohaalternatiivi alal (juhul, kui see jääb väljaspoole kaevandamisõigusega ala) läbi linnustiku inventuur. Selline lähenemine, mil inventuur viiakse läbi pärast asukoha valimist, kujutab küll arendajale (VKG AS-le) teatavaid riske, kuid linnustiku kaitse on sama efektiivselt tagatud.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse peatükke 3.3.1 ja 3.4 on vastavalt täiendatud.

Planeerimisseaduse § 103 alusel esitame Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse ettepanekute esitamiseks ja palume edastada ettepanekud hiljemalt 22.04.2022.a.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusega saab tutvuda eriplaneeringu veebilehel https://arcg.is/zSnD5 ja Lüganuse valla kodulehel https://www.lyganuse.ee/vkg-toostusjaatmete-prugila.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Marja-Liisa Veiser
vallavanem

Kaie Metsaots
5361 8707, kaie.metsaots@lyganuse.ee

LISA 5. ETTEPANEKUTE KÜSIMISEL LAEKUNUD KIRJAD JA ETTEPANEKUTEGA ARVESTAMINE

EESTI
GEOLOOGIATEENISTUS

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie: 25.03.2022 nr 6-2/2053-21

Meie: 06.04.2022 nr 1-4/22-79

Vastuskiri Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta ettepanekute küsimisele

Austatud Marja-Liisa Veiser

Lüganuse Vallavalitsus edastas oma 25.03.2022 kirjaga nr 6-2/2053-21 arvamuse avaldamiseks Lüganuse valda kavandatava Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse.

Käesolevaga kinnitame, et Eesti Geoloogiateenistus on väljatöötamise kavatsusega tutvunud ning ei oma selles osas ettepanekuid ega kommentaare.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Sirli Sipp Kulli
Direktor

Fr. R. Kreutzwaldi 5 / 44314 Rakvere / info@egt.ee / www.egt.ee
Registrikood 77000387

KAITSEMINISTEERIUM

Lüganuse Vallavalitsus

valitsus@lyganuse.ee

Teie 25.03.2022 nr 6-2/2053-21

Meie 06.04.2022 nr 12-1/22/566

Arvamus Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta

Täname, et olete kaasanud Kaitseministeeriumi Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) menetlusse.

Ettepanekute küsimiseks esitatud lähtekohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse järgi hõlmab planeeringuala ka riigikaitselisi ehitisi Aidu linnakut ja Aidu lasketiiru ning nende piiranguvööndeid. Dokumendis on riigikaitselised ehitised loetud prügila rajamist välistavaks. Samas ei ole välistavaks loetud nende piiranguvööndeid.

Praegu teadaolevate andmete põhjal nõustub Kaitseministeerium dokumendis märgitud seisukohtadega ega esita täiendavaid ettepanekuid, kuid rõhutame, et prügila rajamine riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse ei tohi ohustada riigikaitselist ehitist ega vähendada selle töövõimet. Seetõttu soovib Kaitseministeerium jätkuvalt olla planeeringu koostamisse kaasatud, et prügila täpsema asukoha ja tehniliste parameetrite selgumisel hinnata selle mõju riigikaitseliste ehitiste töövõimele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Oliver Tüür
Riigikaitseliste infosüsteemide ja innovatsiooni
osakonna juhataja

Paul Kunimägi 717 0225
paul.kunimagi@kaitseministeerium.ee

Ene Mägi 5332 6339
ene.magi@kaitseinvesteeringud.ee

MAAELUMINISTEERIUM

Marja-Liisa Veiser
Lüganuse Vallavalitsus

Teie: 25.03.2022 nr 6-2 /2053-21

Meie: 06.04.2022 nr 4.1-5/2158-4

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus

Austatud proua Veiser

Lüganuse Vallavalitsus esitas planeerimisseaduse § 103 alusel Maaeluministeeriumile Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse ettepanekute esitamiseks.

Maaeluministeerium esitas 11.01.2022 kirjaga nr 4.1-5/2158-1 eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse kohta oma tähelepanekud. Võtame nende kohta antud vastused, mis kajastuvad asjakohases tabelis, teadmiseks.

Maaeluministeeriumil, võttes aluseks dokumendi jaotises 2.5 „Eriplaneeringu ala täpsustamine“ toodud põhimõtte, et väärtuslikud põllumajandusmaad loetakse prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks, täiendavaid ettepanekuid eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse, sealhulgas prügila asukoha eelvalik, kohta ei ole.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Tiina Saron
Kantsler

Helve Hunt
625 6511 helve.hunt@agri.ee

RAHANDUSMINISTEERIUM

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 25.03.2022 nr 6-2/2053-21
Meie 06.04.2022 nr 15-3/2851-2

Arvamuse andmine VKG tööstusjäätmete prügila KOV eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH programmi kohta

Esitasite Rahandusministeeriumile planeerimisseaduse § 103 alusel arvamuse andmiseks Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse. Lisaks esitasite vastused avaliku väljapaneku (01.12.2021–31.01.2022) jooksul esitatud seisukohtadele ja ettepanekutele.

Tutvunud esitatud lähteseisukohtade ja KSH programmi eelnõuga, märgime järgmist:

1. Planeeringu lähteseisukohtade leheküljel 26 on nimetatud, et Lüganuse valla Moldova küla Mõru vkt 15 detailplaneering (algatatud Lüganuse Vallavalitsuse 29.06.2017 korraldusega nr 227) on menetluses. Meie andmetel kehtestas Lüganuse Vallavalitsus Mõru vkt 15 detailplaneeringu 10.12.2018 aastal korraldusega nr 226.
2. Planeeringu lähteseisukohtade leheküljel 26 on nimetatud, et Lüganuse valla Lüganuse aleviku Papli 7b detailplaneering (algatatud Lüganuse Vallavalitsuse 27.02.2014 korraldusega nr 49) on menetluses. Meie andmetel kehtestas Lüganuse Vallavalitsus Papli 7b detailplaneeringu 23.03.2016 korraldusega nr 163.
3. Planeeringu lähteseisukohtade leheküljel 26 on nimetatud, et Lüganuse valla Püssi linna, A. Kitzbergi tn 5 detailplaneering (algatatud Lüganuse Vallavalitsuse 14.09.2020 korraldusega nr 548) on menetluses. Meie andmetel kehtestas Lüganuse Vallavalitsus A. Kitzbergi tn 5 detailplaneeringu 15.09. 2021 korraldusega nr 531.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kaia Sarnet
regionaalvaldkonna asekantsler

Tiit Toos 715 5813
Tiit.Toos@fin.ee

TERVISEAMET

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee
kaie.metsaots@lyganuse.ee

Teie: 25.03.2022 nr 6-2/2053-21

Meie: 12.04.2022 nr 9.3-4/21/3304-2

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta

Esitasite Terviseametile Viru Keemia Grupp (VKG) AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohad (edaspidi LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (edaspidi VTK) ettepanekute esitamiseks. Lüganuse valla eriplaneeringu ning KSH koostamine algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289.

Eriplaneeringu eesmärgiks on leida põlevkivikeemiaga tegeleva VKG AS tööstusjäätmete prügila rajamiseks sobiv asukoht ning töötada välja prügila rajamiseks detailne lahendus. Planeerimisprotsessiga paralleelselt kavandatakse hinnata ka plaanitud tegevuse mõju keskkonnale, mille kohta koostati KSH VTK.

Eriplaneeringu ala (ligikaudu 172 km2) asub Lüganuse valla kirdeosas ning piirneb idas Toila valla ja Kohtla-Järve linnaga ja kagus Alutaguse vallaga. Planeeringu LS ja KSH VTK koostamisel määratleti kriteeriumid (sh veekogude-, teede- ning elu- ja ühiskondlike hoonete asukohad), mille alusel analüüsiti prügila ala võimalikud asukohaalternatiivid. Eriplaneeringu LS esmase kaardianalüüsi põhjal selgitati ja määratleti prügila võimalike asukohaalternatiivide ala, mis hõlmab riigiomandis olevat maad (Tuhavälja, kü tunnus 43701:003:0127 sihtotstarbeta maa; Kohtla metskond 2, kü tunnus 43701:003:0310; Kohtla metskond 80, kü tunnus 43701:003:0131; Kohtla metskond 81, kü tunnus 43701:003:0132; Aru, kü tunnus 43701:004:0176 ja Aasa, kü tunnus 43701:004:0168).

Esitatud KSH VTK kohaselt eriplaneeringu KSH esimese etapi aruandes hinnatakse kavandatava tegevusega kaasneda võivate mõjude (vahetu, kaudne, kumulatiivne, sünergiline, lühi- ja pikaajaline, soodne ja ebasoodne) keskkonnale, tehakse ettepanek sobivaima prügila asukoha alternatiivi valimiseks ning määratakse kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või vähendamiseks leevendavaid meetmeid.

Amet on varasemalt tutvunud VKG AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu LS ja KSH VTK, mille kohta saatis seisukoha 14.12.2021 kirjas nr 9.3-4/21/15545-2.

KMH käigus hinnatakse muuhulgas mõjuvaldkondi:

- mõju välisõhu seisundile – hinnatakse tööstusprügila rajamisega kaasnevat mõju (ehitusperioodil ja prügila kasutamisel) õhukvaliteedile, mis on seotud tekkiva müra ja õhku paisatavate saasteainete, sh tolmuga. KSH I etapi aruandes ka vajadusel

määratakse kavandatava tegevuse müratasemе tingimused, mida järgida eriplaneeringu detailse lahenduse koostamisel.

- mõju inimese tervisele ja heaolule – prügila rajamisel välistatakse selle ala ümbruses elu- või ühiskondlike hoonete (puhvertsoon 700 m).). KSH I etapi aruandes käsitletakse tööstusjäätmete prügila rajamisel mõju inimese tervisele, mis on seotud õhukvaliteedile, müratasemele ja põhjaveekvaliteedile avalduva mõjuga. Samuti inimeste heaolu mõjutava visuaalse häiringu hindamiseks visualiseeritakse kavandatava tegevuse mõju maastikuilmele.
- mõju veekvaliteedile ja veerežiimile – hinnatakse kavandatava tegevuse mõju maaparandussüsteemide toimimisele ja pinnavee kvaliteedile ning vajadusel määratakse veekogude seisundi kaitseks leevendusmeetmeid või tingimusi. Vajadusel käsitletakse võimalikku mõju põhjaveele tööstusjäätmete ladestamisel.

Terviseameti Ida regionaalosakond on korduvalt tutvunud Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusega ning juhib tähelepanu asjaolule:

- kuna KSH VTK kohaselt eeldatakse ehitustegevusega ja prügila kasutusega kaasneva liikluskoormuse suurenemist, siis tuleks ka hinnata vibratsiooni taset sotsiaalministri 17.05.2002 määruses nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“ § 3 kehtestatud piirväärtustele kasutatavate teede lähedal asuvates elamutes.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Marje Muusikus
osakonnajuhataja
Ida regionaalosakond

Jelena Dmitrijeva 5818 1675
jelena.dmitrijeva@terviseamet.ee

KESKKONNAAMET

Lüganuse Vallavalitsus
lyganuse.ee@mg.lyganuse.ee

Teie 24.03.2022 nr 6-2/2053-20

Meie 20.04.2022 nr 6-5/22/7604

Ettepanekud Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta

Esitasite Keskkonnaametil planeerimisseaduse § 103 alusel ettepanekute esitamiseks Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse.

Avalik väljapanek toimus 01.12.2021-31.01.2022 ning peale seda esitas Keskkonnaamet 16.02.2022 kirjaga nr 6-5/21/24133-4 seisukoha avalikul väljapanekul esitatud ettepanekute ja seiskohtade vastustele. Eelmainitud kirjas juhtisime tähelepanu linnustiku inventuuri vajadusele.

Ettepanekute küsimise kaaskirjas on selgitatud, et eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande koostamisel viiakse valitud (eelistatud) asukohaalternatiivi alal (juhul, kui see jääb väljaspoole kaevandamisõigusega ala) läbi linnustiku inventuur.

Keskkonnaamet nõustub kaaskirjas esitatud linnustiku uuringu vajaduse selgitustega. Keskkonnaametil puuduvad täiendavad ettepanekud eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtadele ja KSH väljatöötamiskavatsusele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Anna-Maria Tael 5351 3920 (keskkonnakorraldus)
anna-maria.tael@keskkonnaamet.ee

Lauri Saapar 527 3872 (looduskasutus)
lauri.saapar@keskkonnaamet.ee

KESKKONNAMINISTEERIUM

Marja-Liisa Veiser
Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 25.03.2022 nr 6-2/2053-21

Meie 21.04.2022 nr 7-15/21/5656-9

Ettepanekud Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta

Austatud proua Veiser

Planeerimisseaduse § 103 alusel küsite ettepanekuid Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaiku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta.

Keskkonnaministeeriumi 19.01.2022 kirjaga nr 7-15/21/5656-4 esitatud ettepanekutega, kohaliku omavalituse eriplaneeringu I etapi avaliku väljapaneku ajal, on arvestatud ning vastavalt dokumenti täiendatud. Siiski juhime täiendavalt tähelepanu kliimamuutuste valdkonnale ning palume tööstusjäätme prügila asukoha valikul hinnata ka kliimamuutuste mõjuga seotud riske.

Lisaks eelnevalt juhime tähelepanu, et Vabariigi Valitsus algatas 23.03.2022 korraldusega nr 97 riigitee 1 Haljala ja Kukruse vahelise teelõigu 2+2 ristlõikega maantee riigi eriplaneeringu ning keskkonnamõju strateegilise hindamise. Palume eetoodust tulenevalt dokumenti korrigeerida.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kaupo Heinma
Asekantsler

Kristy Käärid, 626 0742, kristy.kaarid@envir.ee
Laura Remmelgas, 626 2895, laura.remmelgas@envir.ee

POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS
Märge tehtud:
Kehtib kuni:
Alus:
Teabevaldaja: Politsei- ja Piirivalveamet

Kristel Petrova
Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 25.03.2022 nr 6 2 /2053 21

Meie 21.04.2022 nr 2.1-3/4384-3

Ettepanekute esitamine tööstusjäätmete prügila detailplaneeringule

Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuuri Jõhvi politseijaoskond on läbi vaadanud ja tutvunud Teie poolt esitatud Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse avaliku väljapaneku dokumentidega.

Parim ja turvaline elukeskkond tagatakse läbi üld- ja detailplaneeringute koostamise. Hinnates varajases planeerimise staadiumis riske, on tulevikus võimalik vähendada erinevaid võimalikke toimuda võivaid süütegusid ning muuta planeeringutega piirkonna elukeskkond väärtuslikumaks ja kogukonna jaoks turvalisemaks.

Seoses tööstusjäätmete prügila rajamise tuleb arvestada selle koha spetsiifikaga. Kindlasti, tuleb arvestada, et jäätmete prügila territoorium oleks piiratud aia või tõketega, et kõrvaistel isikutel puuduks liigipääs.

Lähtudes eeltoodule ei ole Politsei- ja Piirivalveametil esitatud materjalidele täiendavaid ettepanekuid ega kommentaare.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Sofia Sarap
vaneminspektor
Ida prefektuur, Jõhvi politseijaoskond, Kohtla-Järve piirkonnagrupp
piirkonnapolitseinik

From: dhs@transpordiamet.ee <dhs@transpordiamet.ee>
Sent: Monday, April 25, 2022 12:19 PM
To: Lüganuse Vallavalitsus <valitsus@lyganuse.ee>
Subject: Kiri

Tere!

Teile on saadetud Transpordiameti dokumendihaldussüsteemi Delta kaudu kiri.

Pealkiri: **Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringust**

Registreerimise kuupäev: **25.04.2022**

Registreerimise number: **7.2-2/22/2915-3**.

Olete pöördunud meie poole ettepanekute küsimiseks Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi KSH) väljatöötamise kavatsuste kohta.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse avalik väljapanek toimus 01.12.2021-31.01.2022 ning avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu toimus 23.02.2022.

Edastasime oma ettepanekud Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuste kohta 31.01.2022 kirjaga nr 7.1-2/21/27575-2 ning hetkel meil täiendavaid ettepanekuid ei ole.

Lugupidamisega

Tuuli Tsahkna
peaspetsialist
58073001

Transpordiamet
Valge 4
11413 Tallinn
kliendiinfo 620 1200, info@transpordiamet.ee
www.transpordiamet.ee

PÄÄSTEAMET

Maarja-Liis Veiser
Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 28.03.2022 nr 6-2/2053-21

Meie 26.04.2022 nr 7.2-3.3/1752-2

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta ettepanekute esitamine

Austatud Maarja-Liis Veiser

Vastavalt planeerimisseaduse § 103 alusel esitasite Päästeameti Ida päästekeskusele Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilisehindamise väljatöötamise kavatsuse kohta ettepanekute küsimiseks.

Päästeameti Ida päästekeskus tutvus esitatud dokumentidega ning Päästeametil puuduvad vastuväited ja ettepanekud esitatud dokumentidele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristina Kazmin
ohutusjärelevalve büroo nõunik
Ida päästekeskus

+372 56877767
kristina.kazmin@rescue.ee

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Marja-Liisa Veiser
Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee
Keskpuiestee 20
Lüganuse vald, 43199, Kiviõli, Ida-
Viru maakond

Teie 25.03.2022 nr 6-2/2053-21

Meie 27.04.2022 nr 1.10-17/2022/2241-2

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse kohta ettepanekute küsimine

Austatud Marja-Liisa Veiser

Olete saatnud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile (MKM) Lüganuse vallas Viru Keemia Grupp AS-i tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse meilt ettepanekute saamiseks. MKM esitas 11.01.2022 kirjaga nr 1.10-17/21-0054/6774-2 seisukohad ning täiendavaid ettepanekuid ei ole.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Ahti Kuningas
transpordi asekantsler
kantsleri ülesannetes

Ülle Otsepp
6113196 ylle.otsepp@fin.ee

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekud		
Esitaja, kuupäev ja kirja nr	Ettepanek	Ettepanekuga arvestamine/mittearvestamine
Maaeluministeerium 06.04.2022 (kiri nr 4.1-5/2158-4)	Maaeluministeerium esitas 11.01.2022 kirjaga nr 4.1-5/2158-1 eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse kohta oma tähelepanekud. Võtame nende kohta antud vastused, mis kajastuvad asjakohases tabelis, teadmiseks. Maaeluministeeriumil, võttes aluseks dokumendi jaotises 2.5 „Eriplaneeringu ala täpsustamine“ toodud põhimõtte, et väärtuslikud põllumajandusmaad loetakse prügila rajamist välistavaks kriteeriumiks, täiendavaid ettepanekuid eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse, sealhulgas prügila asukoha eelvalik, kohta ei ole.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.
Kaitseministeerium 06.04.2022 (kiri nr 12-1/22/566)	Praegu teadaolevate andmete põhjal nõustub Kaitseministeerium dokumendis märgitud seisukohtadega ega esita täiendavaid ettepanekuid, kuid rõhutame, et prügila rajamine riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse ei tohi ohustada riigikaitselist ehitist ega vähendada selle töövõimet. Seetõttu soovib Kaitseministeerium jätkuvalt olla planeeringu koostamisse kaasatud, et prügila täpsema asukoha ja tehniliste parameetrite selgumisel hinnata selle mõju riigikaitseliste ehitiste töövõimele.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.
Eesti Geoloogiateenistus 06.04.2022 (kiri nr 1-4/22-79)	Käesolevaga kinnitame, et Eesti Geoloogiateenistus on väljatöötamise kavatsusega tutvunud ning ei oma selles osas ettepanekuid ega kommentaare.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.
Rahandusministeerium 06.04.2022 (kiri nr 15-3/2851-2)	Tutvunud esitatud lähteseisukohtade ja KSH programmi eelnõuga, märgime järgmist: 1. Planeeringu lähteseisukohtade leheküljel 26 on nimetatud, et Lüganuse valla Moldova küla Mõru vkt 15 detailplaneering (algatatud Lüganuse Vallavalitsuse 29.06.2017 korraldusega nr 227) on menetluses. Meie andmetel kehtestas Lüganuse Vallavalitsus Mõru vkt 15 detailplaneeringu 10.12.2018 aastal korraldusega nr 226. 2. Planeeringu lähteseisukohtade leheküljel 26 on nimetatud, et Lüganuse valla Lüganuse aleviku Papli 7b detailplaneering (algatatud Lüganuse Vallavalitsuse 27.02.2014 korraldusega nr 49) on menetluses. Meie andmetel kehtestas Lüganuse Vallavalitsus Papli 7b detailplaneeringu 23.03.2016 korraldusega nr 163. 3. Planeeringu lähteseisukohtade leheküljel 26 on nimetatud, et Lüganuse valla Püssi linna, A. Kitzbergi tn 5 detailplaneering (algatatud Lüganuse Vallavalitsuse 14.09.2020 korraldusega nr 548) on menetluses. Meie andmetel kehtestas Lüganuse Vallavalitsus A. Kitzbergi tn 5 detailplaneeringu 15.09. 2021 korraldusega nr 531.	**Ettepanekutega arvestatakse.** Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK ptk 2.4.3 korrigeeritakse.

Terviseamet 12.04.2022 (kiri nr 9.3-4/21/3304-2)	Amet on varasemalt tutvunud VKG AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu LS ja KSH VTK, mille kohta saatis seisukoha 14.12.2021 kirjas nr 9.3-4/21/15545-2. Terviseameti Ida regionaalosakond on korduvalt tutvunud Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusega ning juhib tähelepanu asjaolule: kuna KSH VTK kohaselt eeldatakse ehitustegevusega ja prügila kasutusega kaasneva liikluskoormuse suurenemist, siis tuleks ka hinnata vibratsiooni taset sotsiaalministri 17.05.2002 määruses nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“ § 3 kehtestatud piirväärtustele kasutatavate teede lähedal asuvates elamutes.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.
Keskkonnaamet 20.04.2022 (kiri nr 6-5/22/760415)	Ettepanekute küsimise kaaskirjas on selgitatud, et eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande koostamisel viiakse valitud (eelistatud) asukohaalternatiivi alal (juhul, kui see jääb väljaspoole kaevandamisõigusega ala) läbi linnustiku Keskkonnaamet nõustub kaaskirjas esitatud linnustiku uuringu vajaduse selgitustega. Keskkonnaametil puuduvad täiendavad ettepanekud eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtadele ja KSH väljatöötamis kavatsusele.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.
Keskkonnaministeerium 21.04.2022 (kiri nr 7-15/21/5656-9)	Keskkonnaministeeriumi 19.01.2022 kirjaga nr 7-15/21/5656-4 esitatud ettepanekutega, kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu I etapi avaliku väljapaneku ajal, on arvestatud ning vastavalt dokumenti täiendatud. Siiski juhime täiendavalt tähelepanu kliimamuutuste valdkonnale ning palume tööstusjäätme prügila asukoha valikul hinnata ka kliimamuutuste mõjuga seotud riske.	**Ettepanekuga arvestatakse.** Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK ptk 3.3.12 täiendatakse.
	Lisaks eelnevalt juhime tähelepanu, et Vabariigi Valitsus algatas 23.03.2022 korraldusega nr 97 riigitee 1 Haljala ja Kukruse vahelise teelõigu 2+2 ristlõikega maantee riigi eriplaneeringu ning keskkonnamõju strateegilise hindamise. Palume eeltoodust tulenevalt dokumenti korrigeerida.	**Ettepanekuga arvestatakse.** Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK ptk 2.4.1 täiendatakse.
Politsei- ja Piirivalveamet 21.04.2022 (kiri nr 2.1-3/4384-3)	Parim ja turvaline elukeskkond tagatakse läbi üld- ja detailplaneeringute koostamise. Hinnates varajases planeerimise staadiumis riske, on tulevikus võimalik vähendada erinevaid võimalikke toimuda võivaid süütegusid ning muuta planeeringutega piirkonna elukeskkond väärtuslikumaks ja kogukonna jaoks turvalisemaks. Seoses tööstusjäätmete prügila rajamise tuleb arvestada selle koha spetsiifikaga. Kindlasti, tuleb arvestada, et jäätmete prügila territoorium oleks piiratud aia või tõketega, et kõrvaistel isikutel puuduks liigipääs. Lähtudes eeltoodule ei ole Politsei- ja Piirivalveametil esitatud materjalidele täiendavaid ettepanekuid ega kommentaare.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.

Transpordiamet 25.04.2022 (kiri nr 7.2-2/22/2915-3)	Edastasime oma ettepanekud Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuste kohta 31.01.2022 kirjaga nr 7.1-2/21/27575-2 ning hetkel meil täiendavaid ettepanekuid ei ole.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.
Päästeamet 26.04.2022 (kiri nr 7.2-3.3/1752-2)	Päästeameti Ida päästekeskus tutvus esitatud dokumentidega ning Päästeametil puuduvad vastuväited ja ettepanekud esitatud dokumentidele.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 27.04.2022 (kiri nr 1.10-17/2022/2241-2)	MKM esitas 11.01.2022 kirjaga nr 1.10-17/21-0054/6774-2 seisukohad ning täiendavaid ettepanekuid ei ole.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK täiendamiseks.

LISA 2. VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA ASUKOHAVALIKU ANALÜÜS

Kobras OÜ
Registrikood 10171636
kobras@kobras.ee

TÖÖ NR 2022-175

Juuli 2022

Tellija: Viru Keemia Grupp AS

VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA ASUKOHAVALIKU ANALÜÜS

Juhataja: Urmas Uri

Projektijuht/keskkonnaekspert: Noeela Kulm

Vastutav täitja: Maris Palo

Kontrollija: Ene Kõnd

Objekti asukoht: Ida-Viru maakond, Lüganuse vald
X= 6585150, Y= 675900

ÜLDINFO

TÖÖ NIMETUS:	**Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila asukohavaliku analüüs**
OBJEKTI ASUKOHT:	Ida-Viru maakond, Lüganuse vald
TÖÖ EESMÄRK:	Analüüsida Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila asukohaalternatiive ja Kohtla-Järve lubjakivikarjääri ala kasutamise vajadust ja võimalust
TÖÖ TELLIJA:	**Viru Keemia Grupp AS** Registrikood 10490531 Järveküla tee 14, 30328 Kohtla-Järve
Kontaktisik:	**Bert Lõuke** Tel 334 2799 bert.louke@vkg.ee
TÖÖ TÄITJA:	**Kobras OÜ** Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel 730 0310 http://www.kobras.ee
Eksperdid:	**Urmas Uri –** keskkonnaekspert **Noeela Kulm –** keskkonnaekspert **Maris Palo –** keskkonnaekspert
Konsultant:	**Erik Väli** (TalTech) **Vesta Kaljuste** (TalTech) **Ragnar Kauril** (TalTech)
Kontrollija:	**Ene Kõnd** – tehniline kontrollija

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS 4
2. TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA ASUKOHAALTERNATIIVIDE VÕRDLEMINE 6
2.1 ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMISE METOODIKA 7
2.2 ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMISE KRITEERIUMID 8
2.3 ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMINE KRITEERIUMIDE ALUSEL 9
3. KOHTLA-JÄRVE LUBJAKIVIKARJÄÄR 13
3.1. MAAVARA KVALITEET JA KASUTAMISE VÕIMALUSED 13
3.2. HUVI KOHTLA-JÄRVE LUBJAKIVIKARJÄÄRI MAAVARA KAEVANDAMISEKS 14
3.3. KAEVANDAMISEGA SEOTUD PROBLEEMID 16
3.3.1. KATENDI PAKSUS JA KASULIKU KIHI SÜGAVUS 16
3.3.2. KARJÄÄRIST VÄLJA PUMBATAVA VEE KOGUS, KVALITEET, ALANDUSLEHTRI TEKKIMINE 19
3.3.3. KARJÄÄRIST VÄLJA PUMBATAVA VEE EDASISE KÄITLEMISE VÕIMALUSED 21
3.3.4. KOHTLA-JÄRVE TÖÖSTUSKOMPLEKS JÄÄKREOSTUSOBJEKTINA 23
3.3.5. MUUD ASJAOLUD 24
4. PRÜGILA RAJAMISE VAJADUS 25
5. KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED 28
6. KASUTATUD MATERJALID 33

LISAD

Lisa 1. Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara sobivus tsemendi- ja ehituskillustiku tootmiseks käesolevas majanduslikus situatsioonis (TalTech, 2022)

1. SISSEJUHATUS

Viru Keemia Grupp AS (edaspidi ka *VKG*) tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (edaspidi ka *EP*) koostamine ja keskkonnamõju strateegilise hindamine (edaspidi ka *KSH*) algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289 „Viru Keemia Grupi tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine". Eriplaneeringu algatamise otsuse lisas 2 määratletud eriplaneeringu ala hõlmab ka Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. plokki (registrikaardi nr 16). Osaühingule VKG Tsement (registrikood 11436628, praegune VKG Logistika OÜ) on väljastatud keskkonnaluba nr L.MK/330055[1] maavara kaevandamiseks Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldisel. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade (edaspidi ka *LS*) ja KSH väljatöötamise kavatsuse (edaspidi ka *VTK*) raames koostati esmane kaardianalüüs, milles välistati mäeeraldised, kuid tehti erand Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise osas.

Haldusorganil tuleb maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel lähtuda maapõueseaduse (vastu võetud 27.10.2016, edaspidi ka *MaaPS*) § 14 lg 1 tingimustest, mistõttu ei ole tööstusjäätmete prügilat võimalik maardla alale planeerida. VKG näeb maardlaga kattuvat ala ettevõtte jaoks eelistatud alana. Eriplaneeringus on ala võimalik käsitleda reaalse alternatiivina, kui selle osas rakendub MaaPS § 14 lg 2 erisus. MaaPS § 14 lg 2 p 3 kohaselt võib Keskkonnaministeerium või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutus lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta.

Maa-amet on 15.12.2021 kirjas nr 6-3/21/18168-2 esitanud ettepanekud VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele. Kui kaalutlemise tulemusena soovitakse prügilat planeerida Kohtla-Järve lubjakivikarjääri alale, siis palub Maa-amet eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõus põhjalikult selgitada, miks Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. plokis arvel olev 23 646 tuh m^3 tsemendilubjakivi ei ole kaevandamisväärne, miks ükski teine ala ei ole prügila asukoha jaoks sobiv ja mis põhjusel on prügila puhul tegu ülekaaluka avaliku huviga ehitisega.

Eriplaneeringu KSH I etapi aruande raames tehtud asukohaalternatiivide võrdluse tulemuste põhjal on Kohtla-Järve lubjakivikarjääriga kattuv ala võrreldes teiste alternatiividega tugevalt eelistatud. Maavara kaevandamisväärsus on mõjutatud asjaolust, et Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldisel on tingimused kaevandamiseks väga keerulised, kaasnevad ka märkimisväärsed kulutused seoses veetõrje ja jääkreostuse leviku ohuga. Lisaks on tsemendilubjakivi spetsiifiline maavara, mille puhul ei kaaluta varustuskindlust riigi huvi aspektist. Majandusliku analüüsi (lisa 1) põhjal on nii tsemendi kui ka ehituskillustiku tootmine praeguses majanduslikus situatsioonis pikaajaliselt negatiivne projekt. Riigi huvi prügila rajamiseks tuleneb nii VKG põlevkiviõli tootmise jätkamisega seotud sotsiaal-majanduslikust mõjust kui ka võimalusest ladestada ohutult ohutustatavatelt jääkreostusobjektidelt pärinevaid jäätmeid. Ühtlasi võib pidada riigi huviks Kohtla-Järve

[1] Keskkonnaluba nr L.MK/330055 (KOTKAS): https://kotkas.envir.ee/permits/public_detail_view?represented_id=&search=1&permit_nr=L.MK/330055&owner_name=&issue_date_start=&issue_date_end=&valid_start_date_start=&valid_start_date_end=&search_location=&permit_status=ISSUED&permit_id=109072.

lubjakivikarjääri mäeeraldisel kaevandamisega kaasnevate probleemide ja kulutuste ära hoidmist. **Tulenevalt eeltoodust on MaaPS § 14 lg 2 p 3 erisuse rakendamine ja ala käsitlemine eriplaneeringu KSH I etapi aruande koostamisel reaalse asukohaalternatiivina põhjendatud.**

2. TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA ASUKOHAALTERNATIIVIDE VÕRDLEMINE

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK koostamisel tehti esmane analüüs prügila võimalike asukohaalternatiivide ala välja selgitamiseks. Joonisel 1 on esitatud esmase kaardianalüüsi põhjal selgunud ala, mille piires võiks prügila rajamine üldse võimalik olla, ja selle ala täpsemal analüüsil määratletud prügila võimalike asukohaalternatiivide ala.

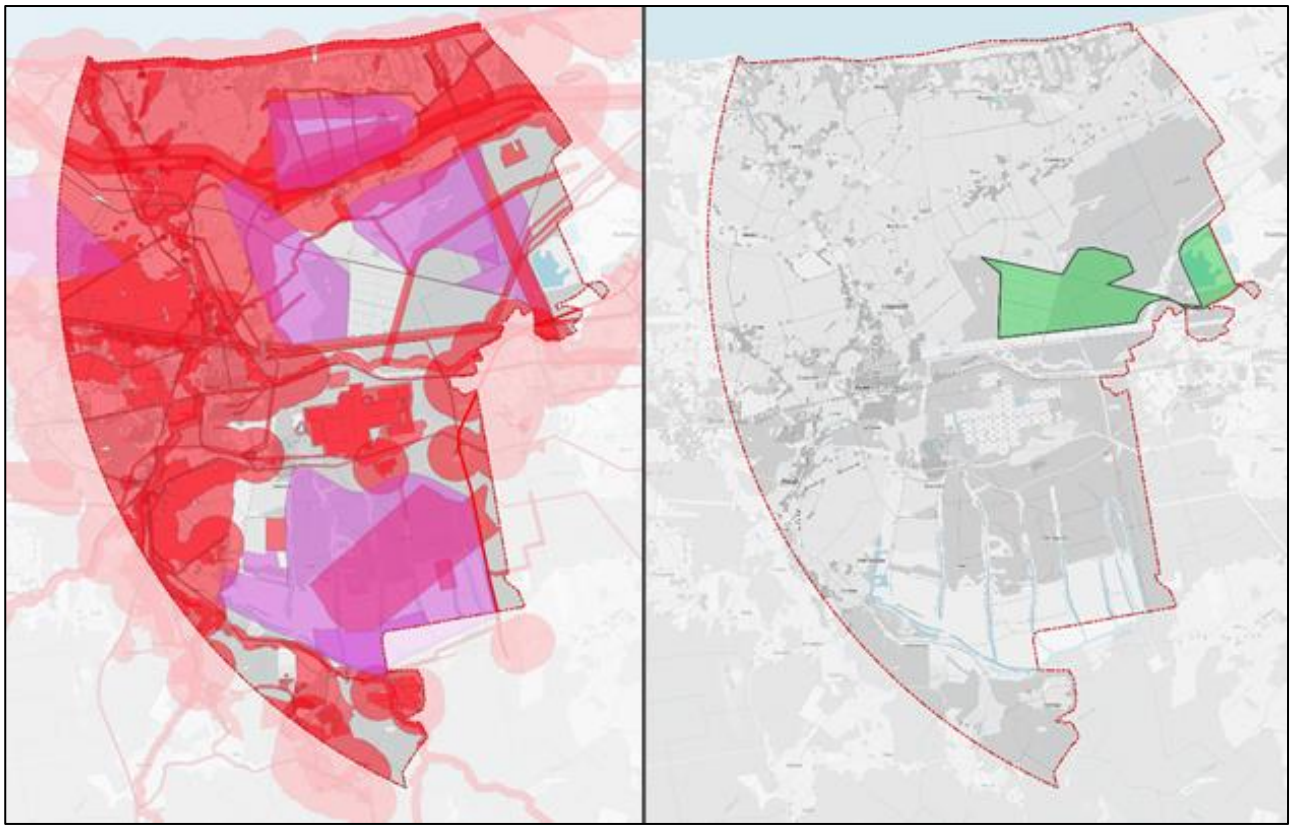

Joonis 1. Esmase kaardianalüüsi põhjal selgunud ala (vasakul) ja selle ala täpsemal analüüsil määratletud prügila võimalike asukohaalternatiivide ala (paremal)

Võimalike asukohaalternatiivide alal määratleti kolm täpsemat ala ehk võimalikku asukohaalternatiivi, mida omavahel võrreldi (joonis 2). Asukohaalternatiivide piiritlemisel lähtuti eeldusest, et Kohtla-Järve lubjakivikarjääri ala on võimalik käsitleda reaalse alternatiivina, ning arvestati prügila jaoks vajaliku maa-ala suuruse ja teiste teadaolevate piirangutega, nagu tehnilised trassid (elektripaigaldised ja gaasipaigaldised), veekogud ja loodusväärtused (vääriselupaigad).

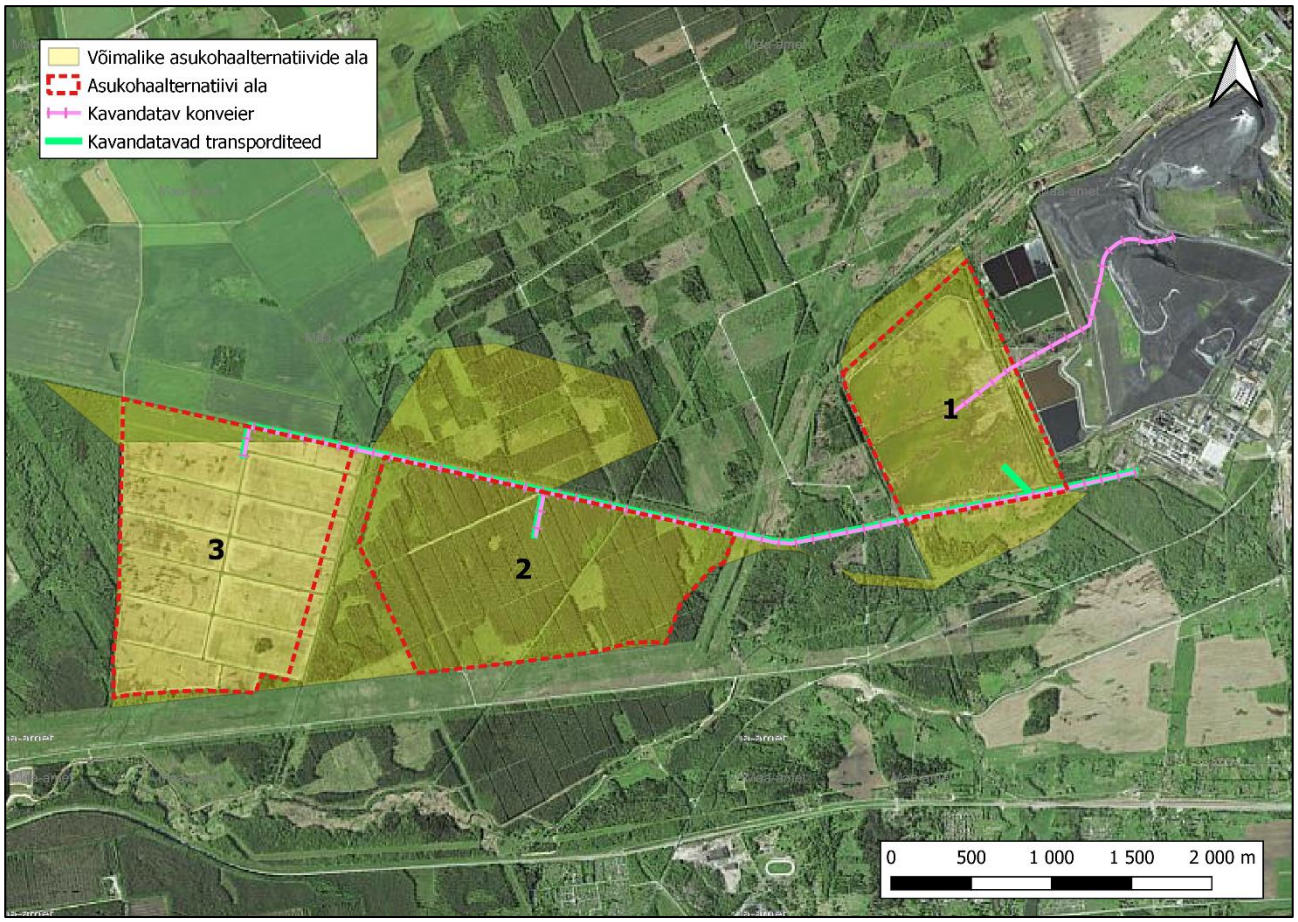

Joonis 2. Esmase kaardianalüüsi põhjal selgunud võimalike asukohaalternatiivide alal määratletud asukohaalternatiivid koos eeldatava juurdepääsutee ja konveieri trassiga (aluskaart: Maa-amet, 28.06.2022)

2.1 ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMISE METOODIKA

KSH I etapi aruande koostamisel viidi läbi asukohaalternatiivide võrdlus, milleks kasutati **analüütiliste hierarhiate meetodit (*analytic hierarchy process*, edaspidi *AHP*)**.

AHP on kõige levinum KMH kirjanduses tutvustatav multikriteeriumtehnika, mida on põhjalikumalt käsitletud „Keskkonnamõju hindamise käsiraamatus" (Põder, 2017) ja Jane Adleri magistritöös (Adler, 2014). Järgnevalt on tehtud kokkuvõte meetodi kasutamisest ja eelistest keskkonnamõju hindamisel.

Meetodi töötas 1971.–1975. aastal välja Thomas L. Saaty. Tegemist on rahvusvaheliselt aktsepteeritud jõulise ja paindliku meetodiga, mida kasutatakse keeruliste otsustusprobleemide korral erinevates valdkondades. Meetod võimaldab kasutada nii kvantitatiivset kui ka kvalitatiivset informatsiooni

AHP on kvantitatiivse paariti võrdluse meetod, kus paariti võrdluse tehnikat kasutakse nii kriteeriumidele kaalude kui ka alternatiividele hindepallide leidmiseks. Analüüsi raames tehakse paariti võrdluses üksikotsustusi, mille kaudu jõutakse lõppotsustuseni.

Meetod hõlmab täpsemalt nelja peamist sammu:

1. kriteeriume võrreldakse omavahel nende suhtelise tähtsuse alusel, võrdlused ühendatakse matemaatiliselt leides igale kriteeriumile kaal. Kaalud näitavad kriteeriumide suhtelisi eelistusi või tähtsust;

2. alternatiivide paremust võrreldakse paarikaupa iga kriteeriumi suhtes ja leitakse igale alternatiivile hindepall iga kriteeriumi suhtes sarnaselt eeltoodud põhimõtetele;
3. kriteeriumide kaalud korrutatakse alternatiivide hindepalliga ja saadakse kaalutud punktid;
4. saadud punktid liidetakse iga alternatiivi jaoks kokku. Saadud summa näitab alternatiivi suhtelist paremust teiste alternatiivide suhtes.

Meetod põhineb ideel, et inimesed on võimelised paremini tegema suhtelisi kui absoluutseid otsustusi. Psühholoogide sõnul on lihtsam ja täpsem väljendada enda eelistusi kahe alternatiivi (või kriteeriumi) samaaegsel võrdlemisel kui nende kõigi paralleelsel võrdlemisel. Paariti võrdlemise üksikotsustuste tegemisel küsitakse, kumb kriteerium on „olulisem" või kumb alternatiiv „eelistatum". Võrdlusel mõõdetakse eelistatust suhteskaala alusel, milleks kasutatakse näiteks skaalat 0 kuni 9 (tabel 1). Üksikotsuste tegemisel saab tugineda nii eksperthinnangule (mis väljendab suhtelisi eelistusi) kui ka reaalsetele andmetele.

Tabel 1. Paariti võrdlemisel kasutatav skaala

Hindepallid	Definitsioon
1	Võrdtähtis
3	Mõõdukas paremus või tähtsus
5	Oluline paremus või tähtsus
7	Väga tugev paremus või tähtsus
9	Ekstreemne paremus või tähtsus
2, 4, 6, 8	Kompromiss kahe kõrvutise hinnangu vahel

AHP puhul on võimalik rakendada erinevaid grupiotsustusvõtteid, mis võimaldab vähendada kallutatust hinnangutes. Mitme erineva isiku kaasamine võib seega tulemused objektiivsemaks muuta.

AHP puhul tuleb ridamisi sooritada hulk paariti võrdlusi, kusjuures võrdlustulemused peaksid olema omavahel enam-vähem kooskõlas. AHP meetodi rakendamisel on võimalik hinnata üksikotsustuste järjepidevust ehk nende omavahelist kooskõla ja vasturääkivuste puudumist matemaatilisel teel kooskõlaindeksi kaudu. Kooskõlalisus kontroll võimaldab avastada vigu, vähendab numbritega manipuleerimise võimalust ja tagab seega ka usaldusväärsemad tulemused.

Paariti võrdluse tehnika kasutamisel on teistele osapooltele võimalik näidata, kuidas ja miks on lõpptulemuseni (kaalude, alternatiivide hindepallide ja paremusjärjestuseni) jõutud. Lõpptulemuseni jõudmine on üksikotsustuste kaupa jälgitav ja läbipaistev ning võimaldab tõsta esile peamised lõppotsustuse kujunemist mõjutavad aspektid.

Lisaks AHP kvantitatiivsele esitlusele on oluline lisada ka sõnalisi selgitusi olulisemat erinevust põhjustavate aspektide kohta, mis avaldavad enim mõju lõplikele kaaludele või alternatiivide punktisummadele ja paremusjärjestusele.

2.2 ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMISE KRITEERIUMID

Esmalt määratleti kriteeriumid, mis on kavandatava tööstusjäätmete prügila ja võimalike asukohtade seisukohast olulised.

- Mõju inimese tervisele ja heaolule – mõju avaldub prügilast inimeste elukohadeni leviva lõhna ja tolmu kaudu ning oleneb eelkõige elukondlike hoonete kaugusest ja mõjusfääris elavate inimeste arvust.

- Transporditrassi mõju – mõju oleneb eelkõige transporditee pikkusest ning hõlmab rändebarjääri tekkimist rohelise võrgustiku alal, transpordimüra mõju inimestele, taristu rajamise kulukust ja transpordi energiakulu.
- Mõju rohelise võrgustiku toimimisele – mõju rohelise võrgustiku toimimisele hõlmab endas loodusliku taimestiku hävimist, taimede kasvukoha ja loomade elupaiga kadumist, loodusliku mitmekesisuse vähenemist ja ladestusala mõju loomade liikumisele ning mõju ala rekreatiivsele kasutamisele.
- Tehnoloogilised probleemid – kriteerium hõlmab pinnase omadustega seotud ehitustehnilist keerukust, lõikumist olemasolevate ja kavandatavate tehniliste trassidega, pinnaveesüsteemi ümberkujundamist.
- Kavandatavad tegevused – kriteerium hõlmab mõju läheduses koostatavate detailplaneeringutega kavandatava Varja tuulepargi arendusele, Ida-Viru maakonnaplaneeringuga kavandatavale maanteele ja eriplaneeringuga kavandatavale biotoodete tootmiskompleksile.
- Mõju pinnasele – asukohaalternatiivide puhul hõlmatakse erineva iseloomuga pinnasega alasid, pinnase hävimine on omakorda seotud mõjuga maakasutusele.
- Mõju pinnaveele – pinnavee kvaliteedile avalduv mõju, mis on seotud liigse sademevee ärajuhtimisega.
- Mõju põhjaveele – põhjavee kvaliteedile avalduv mõju, mis on seotud nõrgvee tekkega.
- Mõju maastikule – eelkõige on tegemist visuaalse mõjuga, mille tähtsus oleneb suuresti elukondlike hoonete kaugusest ja kontrastist olemasoleva maastikuga.

Kriteeriume võrreldi omavahel paariti, mille tulemusena saadi kriteeriumide olulisust väljendavad kaalud (tabel 2).

Tabel 2. Asukohaalternatiivide võrdluse kriteeriumide kaalud

Kriteerium	Kaal
Mõju inimese tervisele, heaolule ja varale	**0,213**
Transporditee pikkus	**0,213**
Mõju rohelise võrgustiku toimimisele	**0,173**
Tehnoloogilised probleemid	**0,147**
Kavandatavad tegevused	**0,115**
Mõju pinnasele	**0,054**
Mõju pinnaveele	**0,036**
Mõju põhjaveele	**0,028**
Mõju maastikule	**0,022**

2.3 ALTERNATIIVIDE VÕRDLEMINE KRITEERIUMIDE ALUSEL

Iga kriteeriumi lõikes võrreldi alternatiive paari kaupa, arvestades konkreetsete asukohtade keskkonnatingimuste ja väärtusega ning võimalike konfliktikohtadega. Võrdluse põhjal omistati igale alternatiivile hindepall iga kriteeriumi suhtes. Kriteeriumide kaalud korrutati alternatiivide hindepalliga ja saadi kaalutud punktid. Seejärel liideti saadud punktid iga alternatiivi jaoks kokku ja saadi alternatiivide paremusjärjestus (tabel 3).

Tabel 3. Asukohaalternatiivide võrdluse tulemused

Kriteerium	Alternatiiv 1	Alternatiiv 2	Alternatiiv 3
Mõju inimese tervisele ja heaolule	0,091	0,030	0,091
Transporditee pikkus	0,155	0,040	0,017
Mõju rohelise võrgustiku toimimisele	0,110	0,018	0,045
Tehnoloogilised probleemid	0,094	0,015	0,038
Kavandatavad tegevused	0,074	0,030	0,012
Mõju pinnasele	0,034	0,006	0,014
Mõju pinnaveele	0,012	0,012	0,012
Mõju põhjaveele	0,009	0,009	0,009
Mõju maastikule	0,013	0,004	0,004
Kaalutud punktisumma	**0,593**	**0,165**	**0,243**

Kõige kehvemaks osutus alternatiiv 2, mille puhul on probleemsed nii inimestele avalduva mõju, looduskeskkonna kui ka tehniliste keerukustega seotud aspektid.

- Asukohaalternatiivi 2 ala asub täies ulatuses nii maakonnaplaneeringu kui ka koostatava Lüganuse valla üldplaneeringuga ette nähtud rohelise võrgustiku tugialal. Prügila rajamisel mõjutab rohelise võrgustiku toimimist otseselt metsa raadamine. Kavandatav transporditrass läbib rohelist võrgustiku ning lintkonveieri rajamisel on loomade liikumine takistatud või häiritud peaaegu kogu rohelise võrgustiku ala laiuses. Intensiivistuva inimtegevuse tõttu väheneb ka ümbruses häiringuteta metsaala. Prügila rajamine vähendaks oluliselt rohelise võrgustiku tugiala väärtust ja mõjutaks rohelise võrgustiku toimimist laiemalt.
- Asukohaalternatiivide alad ja ka kavandatud transporditrass määrati nii, et need jäävad vähemalt *ca* 0,7 km kaugusele elukondlikest hoonetest, seega ei ole inimeste tervisele olulise mõju avaldumine tõenäoline, kuid võib esineda häiringuid, mis inimeste heaolu märkimisväärselt mõjutavad. Alternatiivi 2 puhul on inimeste tervisele ja heaolule kaasnev mõju suurim, kuna ala asub võrreldes teistega lähemal olemasolevatele elukondlikele hoonetele ning suurim on ka läheduses elavate inimeste arv.
- Tegemist on maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksusel asuva metsamaaga.
    - Prügila rajamisega kaasneb ulatuslik metsaraie. Suure metsaala raadamine on vastuolus Euroopa Liidu kliimapoliitikast tulenevate strateegiliste sihtidega.
    - Prügila rajamisel hävineb metsa kasvuks sobilik looduslik pinnas.
    - Ala langeb pöördumatult välja metsamajanduslikust kasutusest. RMK on 07.01.2022 kirjas nr 3-1.1/2021/6596 esitanud oma seisukoha metsamaa kasutamise kohta: *„RMK on seisukohal, et tööstusjäätmete prügila planeerimine metsamaadele ei ole põhjendatud kui olemasoleva prügila vahetus läheduses on sobivaid asukohti jäätmaade näol…"*
- Alternatiivi 2 korral kaasneb mitmeid tehnilisi keerukusi.
    - Tegemist on maaparandussüsteemi alaga, mistõttu võib olla vajalik suurt ala teenindava maaparandussüsteemi eesvoolu ümberehitamine.
    - Maa-ameti mullastiku kaardirakenduse põhjal on suhteliselt suurel osal alast tugeva liigniiskuse tingimustes kujunenud leede-turvastunud muld, mis muudab ehitustehnilised tingimused alal keeruliseks.

- Kavandatav transporditrass lõikub olemasoleva sõidutee ja raudtee ning elektriliinidega.

- Alternatiivi 2 korral kaasneb mõju läheduses kavandatavatele tegevustele.
  - Läheduses asub kavandatava Varja tuulepargi ala. Tuulepargi ja tööstusjäätmete prügila kõrvuti asetsemisel tuleb arvestada, et prügilaga rajamisega kaasneb reljeefi muutus, mis mõjutab õhuliikumist ja võib seeläbi mõjutada tuulikute töö efektiivsust. Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel valminud „Kohalike omavalitsuste tuule- ja päikeseenergia käsiraamat" (SEI, 2021) selgitab võimalikku mõju järgnevalt: „*Kõik looduslikud ja tehisobjektid takistavad tuule sujuvat voolamist, vähendades tuule kiirust ja tekitades õhukeeriseid ehk turbulentse, mistõttu tuleb tuulik paigutada eemale nii puudest, majadest kui muudest tuult segavatest objektidest. Rusikareegel on, et tuuliku kõrgus peaks olema takistusest 10x kõrguse kaugusel või kaks korda kõrgem.*" Kuna tööstusjäätmete prügila kavandamine alternatiivi 2 alale võib takistada tuulepargi arendamist, ei ole see kooskõlas strateegiliste planeerimisdokumentidega määratud taastuvenergeetika valdkonna arendamiseks seatud eesmärkidega.
  - Transporditrass lõikub maakonnaplaneeringuga kavandatava maanteetrassiga, millega lõikumiseks tuleb leida sobiv lahendus.
  - Alternatiivi 2 ala on kaasatud kavandatava biotoodete tootmiskompleksi võimalike asukohaalternatiivide alasse.

Alternatiivide paremusjärjestuses osutus teiseks alternatiiv 3, mille korral on probleemiks ala kaugus Kohtla Järvel asuvast tootmiskompleksist ja transporditrassi mõju.

- Prügila rajamisel hävineb põllumajanduslik pinnas ja ala langeb välja põllumajanduslikust kasutusest. Alates 09.05.2022 on maa eraomandis (Riigi kinnisvararegister, 16.05.2022) ning eeldatavalt on praegu omanikul kavas jätkata varasemat põllumajandustegevust.
- Alternatiivi 3 ala asub põlevkiviõli tootmiskompleksist kõige kaugemal. Materjali transpordiks tuleb rajada *ca* 6 km pikkune juurdepääsutee ja lintkonveier, mille rajamise ja kasutamisega kaasnev mõju on üldiselt iseloomult sarnane alternatiivi 2 puhul avalduvale mõjule, kuid alternatiivi 3 korral on trass pikem ja seega selle mõjuala suurem. Eriti oluliseks on, et trass lõikab läbi kogu rohelise võrgustiku ala.
- Alternatiiviga 3 kaasneb tehnilisi keerukusi.
  - Alternatiivi 3 ala asub maaparandussüsteemi alal, kuid see teenindab vaid põllumaad, mis prügila rajamisel eeldatavalt kasutusest välja jääb. Maaparandussüsteemi ümberehitamise vajadus eeldatavalt puudub. Ala äärde jääb riigi poolt korrashoitav ühiseesvool ning ehitustegevusel või ladestusala liigse sademevee ärajuhtimise jaoks võib olla vajadus suurt ala teenindava ühiseesvoolu ümberehitamiseks.
  - Kavandatav transporditrass lõikub olemasoleva sõidutee ja raudtee ning elektriliinidega.
- Alternatiivi 3 korral kaasneb märkimisväärne mõju läheduses kavandatavatele tegevustele.
  - Alternatiivi 3 ala vahetus läheduses asub kavandatav Varja tuulepargi ala. Tuulepargi ja tööstusjäätmete prügila kõrvuti asetsemisel tuleb arvestada, et prügilaga rajamisega kaasneb reljeefi muutus, mis mõjutab õhuliikumist ja võib seeläbi mõjutada tuulikute töö efektiivsust. Ladestusala reljeefi tõttu ei ole lähedusse otstarbekas tuulikuid kavandada. Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi tellimusel valminud „Kohalike omavalitsuste tuule- ja

päikeseenergia käsiraamat" (SEI, 2021) selgitab võimalikku mõju järgnevalt: „*Kõik looduslikud ja tehisobjektid takistavad tuule sujuvat voolamist, vähendades tuule kiirust ja tekitades õhukeeriseid ehk turbulentse, mistõttu tuleb tuulik paigutada eemale nii puudest, majadest kui muudest tuult segavatest objektidest. Rusikareegel on, et tuuliku kõrgus peaks olema takistusest 10x kõrguse kaugusel või kaks korda kõrgem.*" Ladestusala reljeefi tõttu ei ole lähedusse otstarbekas tuulikuid kavandada. Kuna tööstusjäätmete prügila kavandamine alternatiivi 3 alale takistab tõenäoliselt tuulepargi arendamist ala läheduses, ei ole see kooskõlas strateegiliste planeerimisdokumentidega määratud taastuvenergeetika valdkonna arendamiseks seatud eesmärkidega.

- Transporditrass lõikub maakonnaplaneeringuga kavandatava maanteetrassiga, millega lõikumiseks tuleb leida sobiv lahendus.
- Alternatiivi 3 ala on kaasatud kavandatava biotoodete tootmiskompleksi võimalike asukohaalternatiivide alasse.

Parimaks alternatiiviks on võrdluse põhjal alternatiiv 1, mis osutus enamike kriteeriumide lõikes teiste alternatiividega võrreldes eelistatuks. Alternatiiv 1 eeliseks on paiknemine juba praegu tööstusest intensiivselt mõjutatud ala vahetus läheduses. Lisaks on alal nõukogude ajal tehtud ettevalmistavaid töid prügila rajamiseks, mistõttu on ala juba inimtegevusest tugevalt mõjutatud. Alternatiivi 1 valikuga välditakse metsamaa hõivamist alternatiivi 2 korral ja põllumajanduslikus kasutuses oleva ala hõivamist alternatiivi 3 korral. Ühtlasi on tegemist tootmiskompleksile lähima alternatiiviga, kus on võimalik juurdepääsuks osaliselt kasutada olemasolevat konveierit ning ei ole vajalik rajada rohelist võrgustikku ja metsaala killustavat transporditrassi.

Alternatiivide võrdluses on arvestatud, et igal juhul rakendatakse kõiki vajalikke meetmeid võimaliku keskkonnariski vähendamiseks ning võimalik risk keskkonnareostuse tekkeks on seega erinevate alternatiivide puhul analoogne. Olemasoleva tööstusjäätmete prügila puhul on tegemist jääkreostusobjektina määratletud alaga, mis on seotud teatava keskkonnariskiga. Kui uus tööstusjäätmete prügila rajatakse juba olemasoleva lähedusse, on riskipiirkonda juurde haaratav ala väiksem. Alternatiivi 1 kasutamine aitab hoida võimalikest riskidest potentsiaalselt mõjutatud ala võimalikult väiksena. Ka varasemalt on lähtutud põhimõttest, et tuleks vältida uute alade kasutusele võtmist prügila rajamiseks, näiteks VKG Energia OÜ Põhja SEJ tuhaladestule rajatava uue ohtlike jäätmete prügila ühendamisel riikliku prügilaga sooviti juba prügilate all olevaid alasid maksimaalselt ära kasutada, mistõttu pakutigi välja, et uus ladestusala ühendatakse varasemalt suletud riikliku prügila aladega, et ala maksimaalselt ära kasutada.

Asukohaalternatiivide võrdluse põhjal on tugevalt eelistatud alternatiiv 1, mis asub Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise alal. Haldusorganil tuleb maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel lähtuda maapõueseaduse § 14 lg 1 tingimustest, mistõttu ei ole Lüganuse vallal eriplaneeringu koostajana võimalik käsitleda ala reaalse asukohaalternatiivina tööstusjäätmete prügila planeerimisel ilma § 14 lg 2 erisuse rakendumiseta.

3. KOHTLA-JÄRVE LUBJAKIVIKARJÄÄR

Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. plokis (registrikaardi nr 16) on aktiivse tarbevaruna arvel 23 646 tuh m^3 tsemendilubjakivi (joonis 3).

Osaühingule VKG Tsement (registrikood 11436628, praegune VKG Logistika OÜ) anti Keskkonnaameti 11.05.2018 korraldusega nr 1-3/18/1243 keskkonnaluba nr L.MK/330055[1] maavara kaevandamiseks Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldisel.

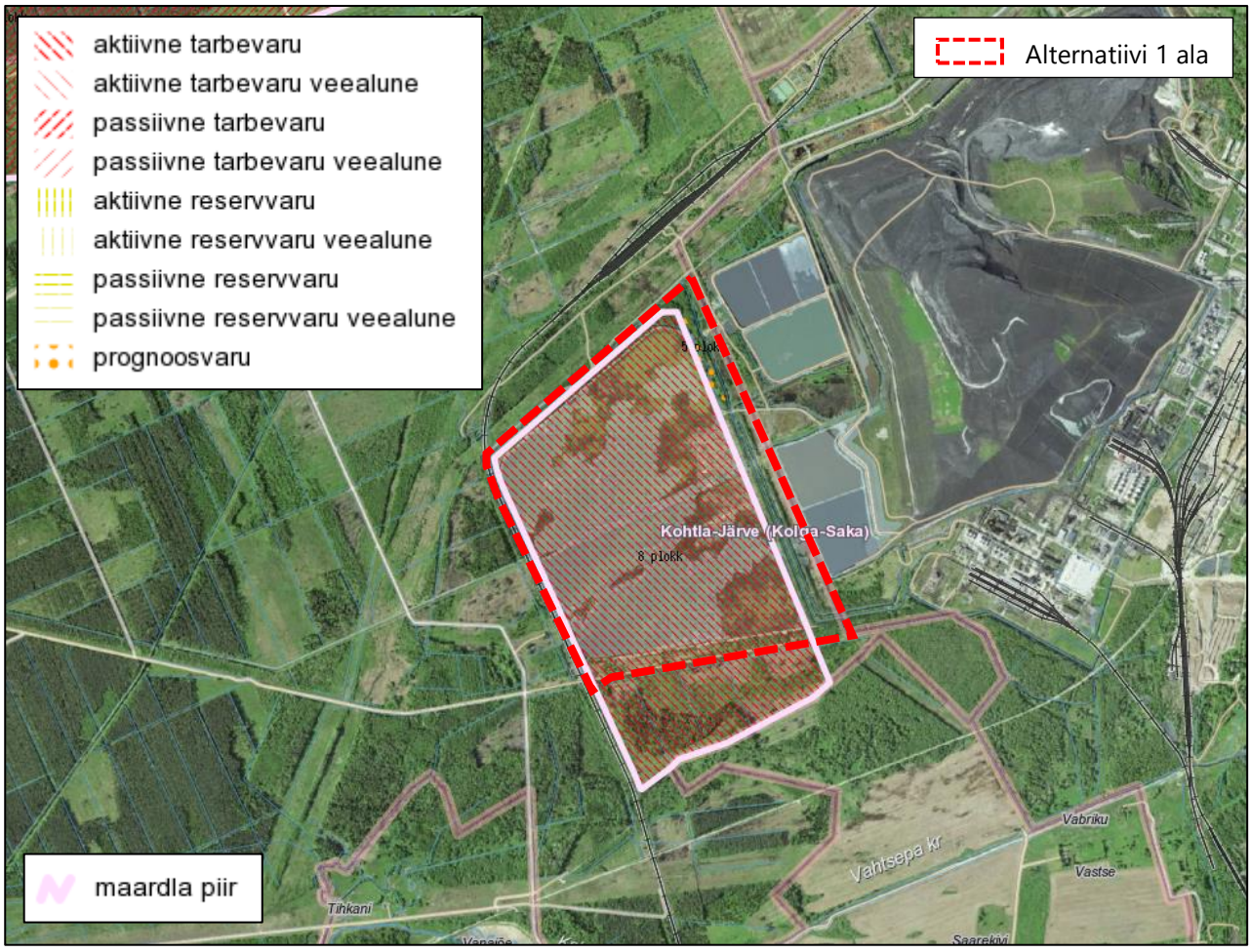

Joonis 3. Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. plokk (Maa-amet, 12.01.2022)

3.1. MAAVARA KVALITEET JA KASUTAMISE VÕIMALUSED

OÜ Inseneribüroo STEIGER koostas alal 2012. aastal üldgeoloogilise uuringu (OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2012), mille eesmärk oli välja selgitada Kohtla-Järve II uuringuruumi piirkonna karbonaatkivimite sobivus tsementitoormeks ja kaevandamistingimuste väljaselgitamiseks. Uuring põhjal leiti, et kivim ei sobi suures osas tsementitoorme tootmiseks ja seisuga 01.09.2012 hinnati ehituslubjakivi kogust 130,69 ha pindalal ühes plokis 23 415 tuh m^3 prognoosvaruna. Alal 2012. aastal tehtud uuringu ja piirkonnas varem tehtud uuringu andmete järgi hinnati uuringuruumis leviv lubjakivi valdavalt vähemalt madalamargilise ehituslubjakivi nõuetele vastavaks ja nähti, et seda võib kasutada ehituskillustiku tootmiseks. Lisati, et edasised uuringud võivad kinnitada ka kivimi vastavust vähemalt Lasnamäe lademe osas kõrgemargilise ehituslubjakivi nõuetele.

2012. aastal tehtud uuringus kasutati varasemalt 2005. aastal AS-i Kunda Nordic Tsement poolt Kunda lubjakivimaardla varu ümberhindamisel tsementitoormele esitatud nõudeid (tabel 4). Koostöös tsementitootmise tehnoloogiapakkujaga leiti, et maardla lubjakivi on tsementitootmiseks põhimõtteliselt sobiv ning sellest lähtudes telliti uus detailuuring. Lähtuvalt kavandatavast tehnoloogiast ja poolkoksi keemilisest koostisest esitas tellija täpsustatud nõuded lubjakivi keemilisele koostisele kasuliku kihi kaalutud keskmistena.

Tabel 4. Lubjakivi keemilise koostisele 2012. ja 2015. aasta uuringutes esitatud nõuded

	CaO	MgO	P_2O_5
2012	mitte alla 45%	mitte üle 3,14%	alla 0,5%.
2015	mitte alla 42%	mitte üle 3,4%	mitte üle 0,5%

OÜ Inseneribüroo STEIGER koostas alal 2015. aastal geoloogilise uuringu (OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2015), mille eesmärk oli täpsustada Kohtla-Järve IV uuringuruumi piires lubjakivi kvaliteeti, et hinnata tsemendi tootmiseks sobiva lubjakivi kogust (vastavalt täpsustatud tingimustele). Geoloogilise uuringu tulemusena jõuti järeldusele, et sobiva kaevandamise tehnoloogia rakendamisel vastab uuringuruumis leviv lubjakivi kogu ulatuses tellija tsementitoorainele esitatud nõuetele. Mitmetes intervallides kivim iseseisvalt tsementitoormele esitatavatele nõuetele ei vasta, kuid kasulik kiht vastab nõuetele iga puuraugu kaalutud keskmiste näitajate poolest, seega on sobiva kaevandamise tehnoloogia rakendamisel maavara kogu ulatuses tsementitoorainena kasutatav. Kaevandamine tuleb kavandada nii, et eri kvaliteediga kihid väljamisel seguneksid. Samuti vastab lubjakivi väheses osas (Uhaku lade) madalamargilisele ja suuremas osas (Lasnamäe ja Aseri lade) kõrgemargilisele ehituslubjakivile esitatavatele nõuetele. Tehtud uuringu tulemusel hinnati 01.01.2015 seisuga tsemendilubjakivi aktiivse tarbevaru suuruseks 134,34 ha suurusel pindalal 23 646 tuh m^3, mis esitati kinnitamiseks ühe varuplokina. Varud kinnitati keskkonnaministri 30.04.2015 käskkirjaga nr 410.

3.2. HUVI KOHTLA-JÄRVE LUBJAKIVIKARJÄÄRI MAAVARA KAEVANDAMISEKS

Geoloogiliste uuringute läbiviimine tulenes VKG huvist käivitada tsementitootmine. Tsementitehase rajamise motivatsioon oli põlevkivitööstuses põlevkivi töötlemise käigus tekkivate jäätmete taaskasutus ja põlevkivitööstuse keskkonnamõju vähendamine, st juba tekkinud või edaspidi tekkiva poolkoksi kasutamine klinkri toormeks. Välja oli töötatud tehnoloogiline kontseptsioon, kus klinkri tootmiseks oleks võimalik maksimaalselt kasutada poolkoksi ja kütuseks põlevkivi töötlemisel tekkivat uttegaasi.

Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara kaevandamisega on seotud mitmeid probleeme, mida on täpsemalt kirjeldatud peatükis 3.3. Kaevandamise seisukohast on mäetehnilised tingimused tavapärasega võrreldes mõnevõrra keerulisemad ning keskkonnaluba nr L.MK/330055 seab mitmeid kõrvaltingimusi, mis kaevandamise võimaldamiseks täita tuleb. Näiteks tuleb arvestada põhjavee alandamisest tulenevate tingimustega:

- enne kaevandama asumist koostada saastunud (etüülbenseeni- ja ksüleeniühendite (BTEX), fenoolide, polüaromaatsete süsivesinike (PAH) jt vees lahustunud kemikaalide sisalduse poolest mitte vastava) karjäärivee puhastamise ja ärajuhtimise projektlahendus ning kooskõlastada see loa andja ja Lüganuse Vallavalitsusega;
- vähendamaks põhjaveetaseme alandust, tuleb karjääri lubjakiviseinad katta vett halvasti juhtiva pinnasega;

- enne alanduslehtri tekkimist tuleb lahendada lähimate (vähemalt 1,1 km mäeeraldise piirist) majapidamiste veevarustus koostöös Lüganuse vallaga ning vajadusel rajada puurkaev.

VKG Oil AS toodab põlevkiviõli kahe erineva tehnoloogiaga – gaasilise soojuskandjaga tehnoloogia Kiviter ja tahke soojuskandjaga (TSK) tehnoloogia Petroter. Poolkoks tekib põlevkivi töötlemisel Kiviter gaasigeneraatorjaamades. Petroter tehnoloogia kasutusele võtmine on järk-järgult tekkiva poolkoksi kogust vähendanud. Tootmise käigus saadavateks toodeteks on erinevate omadustega õlitooted, mis turustatakse ekspordiks peamiselt laevakütusena ja kohalikele tarbijatele soojatootmiseks. Kõrvalproduktina saadavast uttegaasist toodetakse Kohtla-Järve ja Jõhvi linnadele kaugküttesoojust ning Eesti tarbijatele juhitava võimsusega elektrienergiat.

„Ehitusmaavarade kasutamise riiklik arengukava 2011-2020" (heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 10.03.2011 korraldusega nr 127) käsitleb riigi huvi järgmiselt: „*Ehitusmaavaradest lähtudes on riigi huvi tagada tarbijate, eelkõige riigi infrastruktuuri ehitusobjektide nõuetekohane ja majanduslikult optimaalne varustamine kvaliteetsete ehitusmaavaradega, luua tingimused kaevandamise ja kasutamise tehnoloogia igakülgseks arenguks, võttes tarvitusele kõik meetmed ehitusmaavarade ratsionaalseks kasutamiseks ning maavara ja keskkonna kaitsmiseks.*"

Keskkonnaameti 11.05.2018 korralduses nr 1-3/18/1243 on tsemendilubjakivi varustuskindlust selgitatud järgmiselt: „*Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise maavara (tsemendilubjakivi) kuulub maavarade gruppi, kus kaevandamisloa taotluse üle otsustamisel ei kaaluta riigi huvi varustuskindluse aspektist. Tsemendilubjakivi iseloomustab piiratud levik ja kaevandamine spetsiifiliseks otstarbeks. Kuna saadavat toodangut turustatakse suurel territooriumil, siis ei sõltu karjääride asukohavalik toote lõpptarbimise asukohast. Selle grupi maavaradele antakse tooteühiku kohta suurem lisaväärtus. Siia gruppi kuuluvate maavarade karjääre ei saa piirkonniti käsitleda, sest karjäärid ei moodusta üksteisest ega tarbimisest sõltuvat süsteemi, mistõttu karjääridel puudub teeninduspiirkond eespool kirjeldatud tähenduses ning karjäärid on suunatud kas kindla ettevõtte või tootmisharu varustamisele. Seega ei ole sellesse gruppi kuuluvate ehitusmaavarade puhul varustuskindluse kui riigi huvi määratlemise kriteeriumi rakendamine vajalik.*"

Tsemendilubjakivi kuulub maavarade gruppi, mille karjäärid on suunatud kas kindla ettevõtte või tootmisharu varustamisele. Tsemendilubjakivi varu arvele võtmine oli seotud VKG huviga käivitada tsementitootmine. Oluliseks aspektiks sellel alal maavaravaru uurimisel ja maardlana arvele võtmisel oli asukoha logistiline sobivus, sest ala paikneb vahetult tööstusjäätmete prügila kõrval, mis võimaldab viia lubjakivi konveieriga ümber prügila karjäärist tehasesse. Lisaks VKG Logistika OÜ-le on tsemendilubjakivi kaevandamise luba ka AS-il Kunda Nordic Tsement, kellele on väljastatud kolm kaevandamisluba tsemendilubjakivi kaevandamiseks:

- kaevandamisluba nr KMIN-124 Toolse-Lääne lubjakivikarjääri mäeeraldis;
- kaevandamisluba nr KMIN-050 Aru-Lõuna lubjakivikarjääri mäeeraldis;
- kaevandamisluba nr L.MK/329568 Aru-Lõuna II lubjakivikarjääri mäeeraldis.

2021. aastal oli tsemendilubjakivi kaevandatud (sh kaod) kogus 86,4 tuhat m³, 2020. aastal 131,4 tuhat m³, 2019. aastal 418 tuhat m³ ja 2018. aastal 249,6 tuhat m³ (Maa-amet, 2022). 2021. aasta lõpu seisuga oli AS Kunda Nordic Tsement mäeeraldistel tsemendilubjakivi aktiivne reservvaru 76 141,0 tuhat m³, aktiivne tarbevaru 32 928,3 tuhat m³, passiivne reservvaru 49 744,0 tuhat m³ ja passiivne tarbevaru 1250,0 tuhat m³. Ettevõtte tsemendilubjakivi varud on aastase tarbimisega arvestades piisavad ning ei ole põhjust eeldada, et Kohtla-Järve lubjakivikarjäär pakuks ettevõttele huvi.

2015. aastal OÜ Inseneribüroo STEIGER poolt tehtud uuringu järgi vastab lubjakivi väheses osas (Uhaku lade) madalamargilisele ja suuremas osas (Lasnamäe ja Aseri lade) kõrgemargilisele ehituslubjakivile esitatavatele nõuetele. Seega kui puudub nõudlus maavara kasutamiseks tsemendilubjakivina, on võimalik kaaluda maavaravaru ümberarvestamist ehituslubjakivi varuks.

Riiklik huvi on ehitusmaavarade puhul suuresti seotud riigimaanteede rajamise ja korrashoiuga. Transpordiameti prognoosi kohaselt jaguneb taristuehituses lubjakivi vajadus perioodil 2016–2025 Eestis järgmiselt (Transpordiamet, Ehitusmaavarade varustuskindlus, viimati uuendatud 10.02.2021):

- ehituslubjakivist valdav enamus (71%) kulub riigimaanteedele;
- linnade vajadus on kogu ehituslubjakivi tarbitavast kogusest umbes viiendik (22%);
- umbes 7% kuluks Rail Baltica projektiga seotud taristuehituses.

Majanduslikest ja keskkonnahoiuga seotud teguritest (kütuse kulu, õhusaaste, teede kulumine) tingitult on optimaalne kaevandada maavara tarbimiskohale võimalikult lähedal. Eesti geoloogilisest ehitusest tulenevalt asuvad lubjakivi varud eelkõige Põhja-Eestis. Ida-Viru maakonnas on üldiselt head eeldused ehituslubjakivi varustuskindluse tagamiseks.

Lisas 1 on esitatud TalTech geoloogia instituudi koostatud töö, mille eesmärk oli hinnata ja analüüsida Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara sobivust tsemenditoorme ja ehituskillustiku tootmiseks praeguses majanduslikus situatsioonis. Hinnangu andmiseks koostati teoreetiline lubjakivi kaevandamise tehnoloogiline skeem ja majanduslikud arvutused tootmise ühikhindade maksumuse leidmiseks (CApex, OPex).

Killustiku ja tsemendi müügihinna prognooside abil arvutati nii tsemendi kui ka ehituskillustiku tootmise rahavood ja projekti pikaealine tasuvus. Mõlemal juhul on projekt pikaajaliselt negatiivne, 10% diskonteerimisemääraga -236 M eurot (tsemenditootmine) ja -207 M eurot (killustik). Tsemenditootmise korral oleks projekt 20% hindade tõusu juures nõrgalt positiivne.

Enne karjääri ja tsemenditootmise investeerimisotsuse tegemist tuleb põhjalikult analüüsida olemasolevat kriisisituatsiooni, majandus- ja konkurentsi tingimusi ja Euroopa Liidu nn rohepöördega seotud otsuseid, et ka viie ja enama aasta pärast oleks võimalik ettevõtte eesmärgid edukalt ellu viia. Lähiaastatel peab ettevõte tegelema praegu jätkusuutlikkuse tagamisega, et suudaks jätkuvalt põlevkiviõli saadusi toota, investeerida, arendada ning inimestele palka maksta. Selles olukorras ei ole kasumi suurendamine hetkel aktuaalne. Lisaks tuleb arvestada, praeguses majandussituatsioonis ja majanduslikus analüüsis arvutatud tootmishindade juures on VKG-l väga keeruline leida pikaajalist partnerit tsemendi turustajate või tootjate seast.

3.3. KAEVANDAMISEGA SEOTUD PROBLEEMID

3.3.1. Katendi paksus ja kasuliku kihi sügavus

2012. aastal koostatud uuringus toodi välja, et mäenduslikud tingimused on vastuolulised, sest ala asub küll logistiliselt heas kohas, kuid katenditegur[2] alal on suur – 1:2,8 (joonis 4). Toodi välja, et Kunda tsemenditehase

[2] Kaldkihi või maagikeha korral loetakse katendiks seda osa kivimist, mis tuleb eemaldada selleks, et kihis või maagikehas olevat kivimit kaevandada. Katenditegur on katendi mahu ja maavara mahu või massi jagatis. (Tallinna Tehnikaülikool Energeetikateaduskond Mäeinstituut Mäenduse ja geoloogia teadusklubi, 2020. Mäenduse, geoloogia ja geotehnoloogia põhitõed).

tsemendilubjakivi kasuliku kihi kaevandamise ja tsementitoorme tehniliste tingimuste välja töötamisel (1972. aastal instituut GIPROTSEMENT poolt) arvestati, et katte- ja kasuliku kihi suhe peaks olema vähemalt 1:1.

Katendi keskmine paksus oli uuringu põhjal 5,7–6,9 m (keskmiselt 6,2 m) ja kasuliku kihi paksus 13,2–22,2 m (keskmiselt 17,9 m). Hinnanguline setete ja teevalli materjali maht on *ca* 800–1000 tuh m^3. 2015. aastal koostatud uuringu põhjal on katenditeguriks 1:2,6 (0,4), katendi paksus 3,0–9,5 m (keskmiselt 6,8 m) ja kasuliku kihi paksus on 13,0–25,4 m (keskmiselt 17,6 m). Varu kogus on 23 646 tuh m^3.

Ehituslubjakivi kaevandamisel oleks kasulikuks kihiks Lasnamäe ja Aseri lademe lubjakivi. Kõrgemargilise lubjakivini jõudmiseks tuleb eemaldada ka madalamagiline Uhaku lademe lubjakivi, mille kihipaksus plokis on 0,6–13,2 m (keskmiselt 5,3 m), kokku 7111 tuh m^3.

Kokku tuleb kõrgemargilise lubjakivi kaevandamiseks eemaldada keskmiselt 12,1 m paksune katendi ja madalamargilise lubjakivi kiht, mille maht on 16 241 tuh m^3. Lasnamäe ja Aseri lademe lubjakivi paksus plokis on keskmiselt 12,3 m ja varu kogus 16 535 tuh m^3. Ehituslubjakivi kaevandamisel on seega tegevuse otstarbekust mõjutavaks teguriks kasuliku kihi sügavus, mis mõjutab kaevandamise tehnilist keerukust ja seega ka tootmise kulukust.

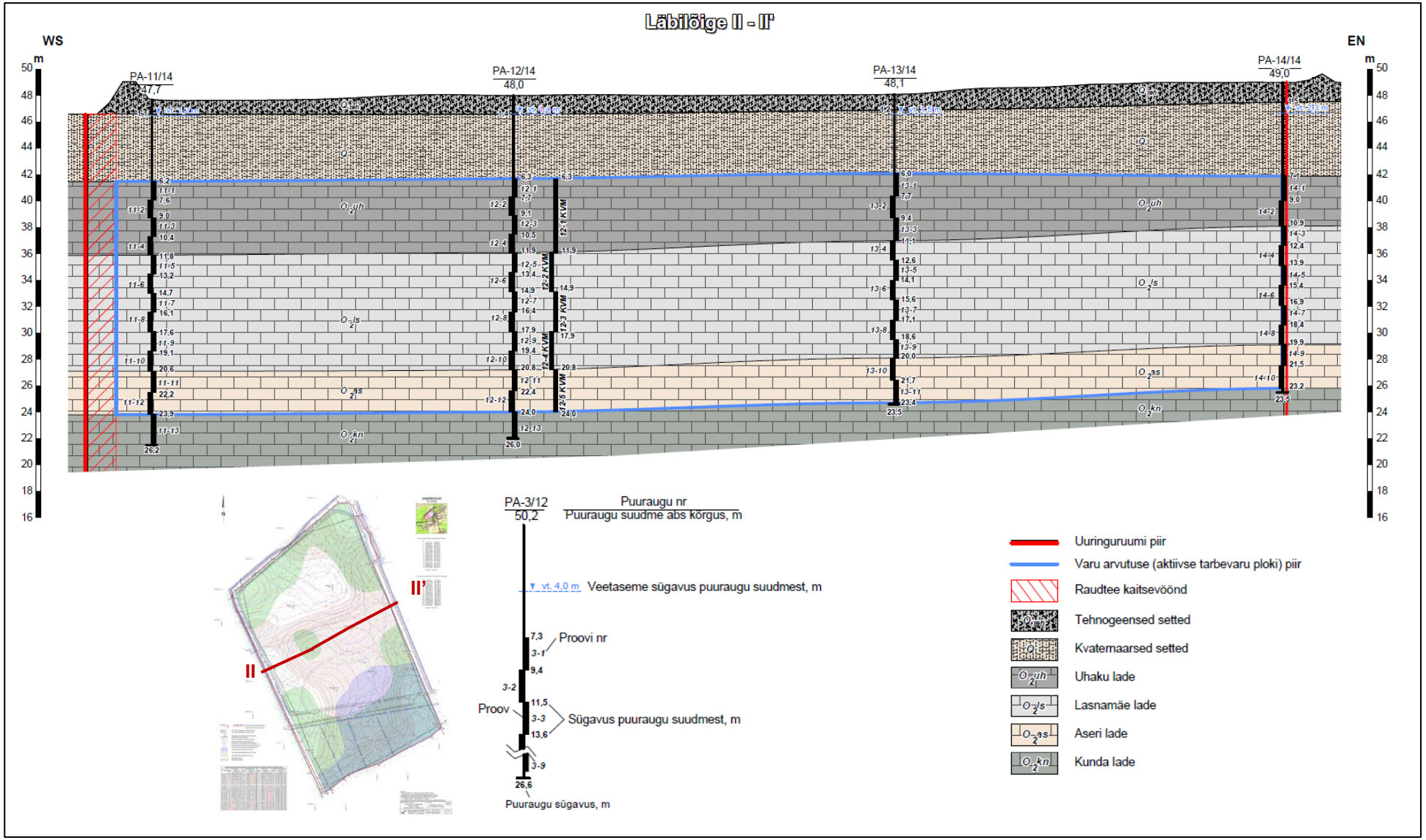

Joonis 4. Kohtla-Järve lubjakivikarjääri läbilõige II – II' (OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2015)

3.3.2. Karjäärist välja pumbatava vee kogus, kvaliteet, alanduslehtri tekkimine

2012. aastal tehtud uuringus toodi välja, et kuna tegemist on allpool põhjavee taset paikneva varuga, mis asub tööstuspiirkonnas, siis tuleb välja selgitada nii hüdrogeoloogilised tingimused kui ka vee kvaliteet, et selgitada kas ja millistel tingimustel on veekõrvaldus võimalik.

2015. aasta uuringuaruandes on põhja- ja karjäärivee keskkonnaaspekte täpsemalt käsitletud. Kogu kasuliku kihi kaevandamiseks tuleb veetaset alandada lamami minimaalse abs kõrguseni (18,9 m) ehk kuni 27,5 m. Dupuit-Forchheimeri põhjaveevoolu valemil põhineva analüütilise modelleerimise (Marinelli, F. & Niccoli, W., 2000) alusel kujuneb veekõrvalduse tõttu tekkiva alanduslehtri raadiuseks karjääri lõpuaastatel *ca* 1,1 km (joonis 5). Uuringus nähti vajadust analüüsida põhjavee alanduslehtri kujunemist täpsemalt hüdrogeoloogilise matemaatilise mudeliga, mis võimaldaks täpsemalt modelleerida alanduslehtri kujunemist erinevates mäetööde etappides ja võtab arvesse regionaalset põhjavee voolusuunda. Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara kaevandamise loa keskkonnamõju hindamise aruandes (Skepast&Puhkim OÜ, 2017) põhjavee alanduslehtri kujunemist hüdrogeoloogilise matemaatilise mudeliga täpsemalt ei modelleeritud ja lähtuti 2015. aasta uuringuaruande määratletud alanduslehtri ulatusest *ca* 1,1 km.

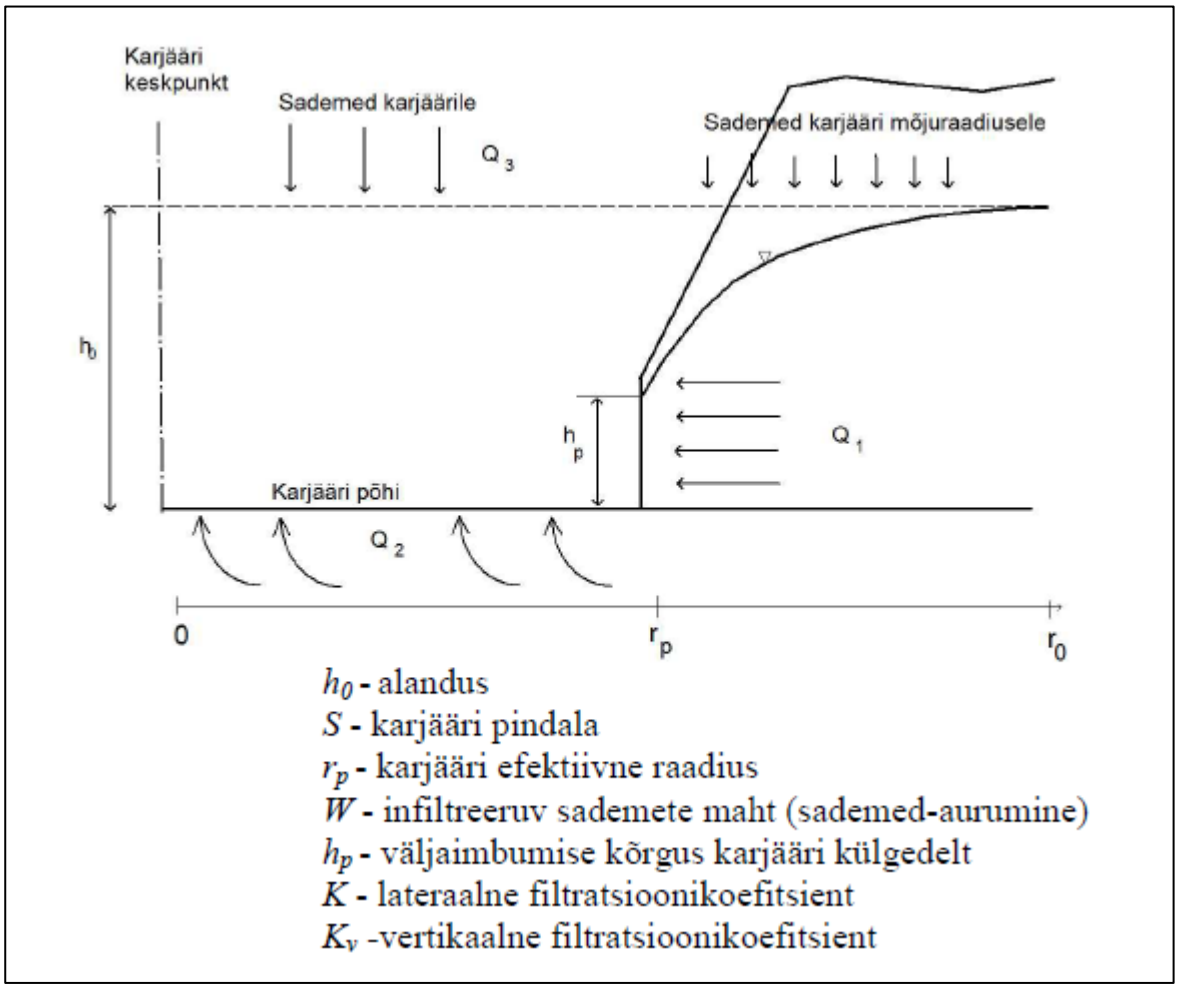

Joonis 5. Analüütilise mudeli skemaatiline joonis (OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2015; Marinelli & Niccoli, 2000)

2015. aasta uuringuaruandes peeti oluliseks pöörata kõrgendatud tähelepanu karjäärivee keemilisele koostisele ja analüüsida selle puhastamise vajadust. Karjäärist välja pumbatav vesi kujuneb tööstusjäätmete prügila piirkonnast pärineva reostunud põhjavee ja ülejäänud perimeetrilt pärineva puhta põhjavee ning

sademete ja lumesula vee seguna. Vee väljapumpamine intensiivistab põhjavee liikumist, millega koos hakkab karjääri suunas liikuma ka reostus. Piirkonnas on põhja- ja pinnavee proovid näidanud pinnaveele kehtestatud piirmäära ületavaid saasteainete sisaldusi. Karjäärist väljapumbatavas vees jäävad kontsentratsioonid eeldatavalt madalamaks kui reostunud põhjavees. Tööstusjäätmete prügila ümbruse pinna- ja põhjavees määratud erinevate ühendite kontsentratsioonide põhjal anti hinnang, et karjäärivees võib tekkida probleeme BTEX, fenoolide, arseeni ja PAH sisaldustega. Tõdeti, et klassikalised hüdrogeoloogilised ja geokeemilised modelleerimise tarkvarad ei suuda täpselt määratleda, milliseks karjäärivee kvaliteet kujuneb.

Purtse, Erra, Kohtla jõe ja fenoolisoo jääkreostuse ohutustamise tööde raames on regulaarselt kogutud seireproove kahest olemasoleva tööstusjäätmete prügila lähedal asuvast seirepunktist, mis jäävad ka karjääri hinnangulise alanduslehtri alale (joonis 6).

Kraavidest 2019. kuni 2021. aasta jooksul võetud pinnaveeproovide põhjal on suurimaks probleemiks püsivalt kõrged 1-aluseliste fenoolide sisaldused. Võetud veeproovide keskmine 1-aluseliste fenoolide summa oli *ca* 4100 µg/l ja maksimaalne *ca* 21 000 µg/l. 1-aluseliste fenoolide komponentide sisaldus oli halvimal juhul 1300 korda suurem keskkonnaministri 24.07.2019 määrusega nr 28 (redaktsiooni kehtivus 01.07.2020 kuni 02.01.2022) sätestatud piirväärtusest. Enamikes proovides tuvastati piirväärtust ületav arseeni sisaldus ning tihti esines ka piirväärtust ületavaid BTEX komponentide sisaldusi. Arseeni keskmine sisaldus oli *ca* 17 µg/l ja maksimaalne sisaldus 35 µg/l, mis ületab piirväärtuse 3,5 korda. BTEX komponentide summa oli keskmiselt *ca* 240 µg/l ja maksimaalselt *ca* 1290 µg/l. Kõige enam ületas BTEX komponentidest piirväärtust benseeni sisaldus, mis ületas halvimal juhul piirväärtust 25-kordselt. Lisaks on kohati tuvastatud piirväärtusest kõrgemaid PAH komponentide sisaldusi ja naftasaaduste sisaldust.

VKG on teinud pidevalt seiret tööstusjäätmete prügila põhjavee seirepunktis (joonis 6, puurkaev 18399), kus on tuvastatud kõrgeid BTEX, 1-aluseliste fenoolide ja 2-aluseliste fenoolide sisaldusi. Tegemist on 17,4 m sügavuse Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogumi puukaevuga. BTEX summa on viimase 10 aasta jooksul olnud keskmiselt *ca* 480 µg/l ja maksimaalselt 1062,5 µg/l. 1-aluseliste fenoolide sisaldus on olnud keskmiselt *ca* 11 100 µg/l ja maksimaalselt 18 640 µg/l. 2-aluseliste fenoolide sisaldus on olnud keskmiselt *ca* 4400 µg/l ja maksimaalselt 15 500 µg/l. Fenoolide summa on olnud keskmiselt *ca* 13 450 µg/l ja maksimaalselt 22 500 µg/l.

Eeltoodust tulenevalt on selge, et karjääri kogunev vesi sisaldab saasteaineid, kuna karjäärisüvendisse jõuab ka olemasoleva tööstusjäätmete prügila alalt pärinevat põhjavett ja fenoolisoo alalt filtreeruvat tugevalt reostunud vett. Karjäärivee koostist ei ole võimalik modelleerida, kuid on ilmne, et vett tuleb enne loodusesse juhtimist puhastada. Fenoolisoo ja Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogumi vee saasteainete sisaldus on väga kõrge ja ka lahjenemine mujalt lisanduva puhta või puhtama põhjavee ja sademeveega ei vähenda saasteainete sisaldust nii palju, et vesi sobiks puhastamata kujul keskkonda juhtimiseks.

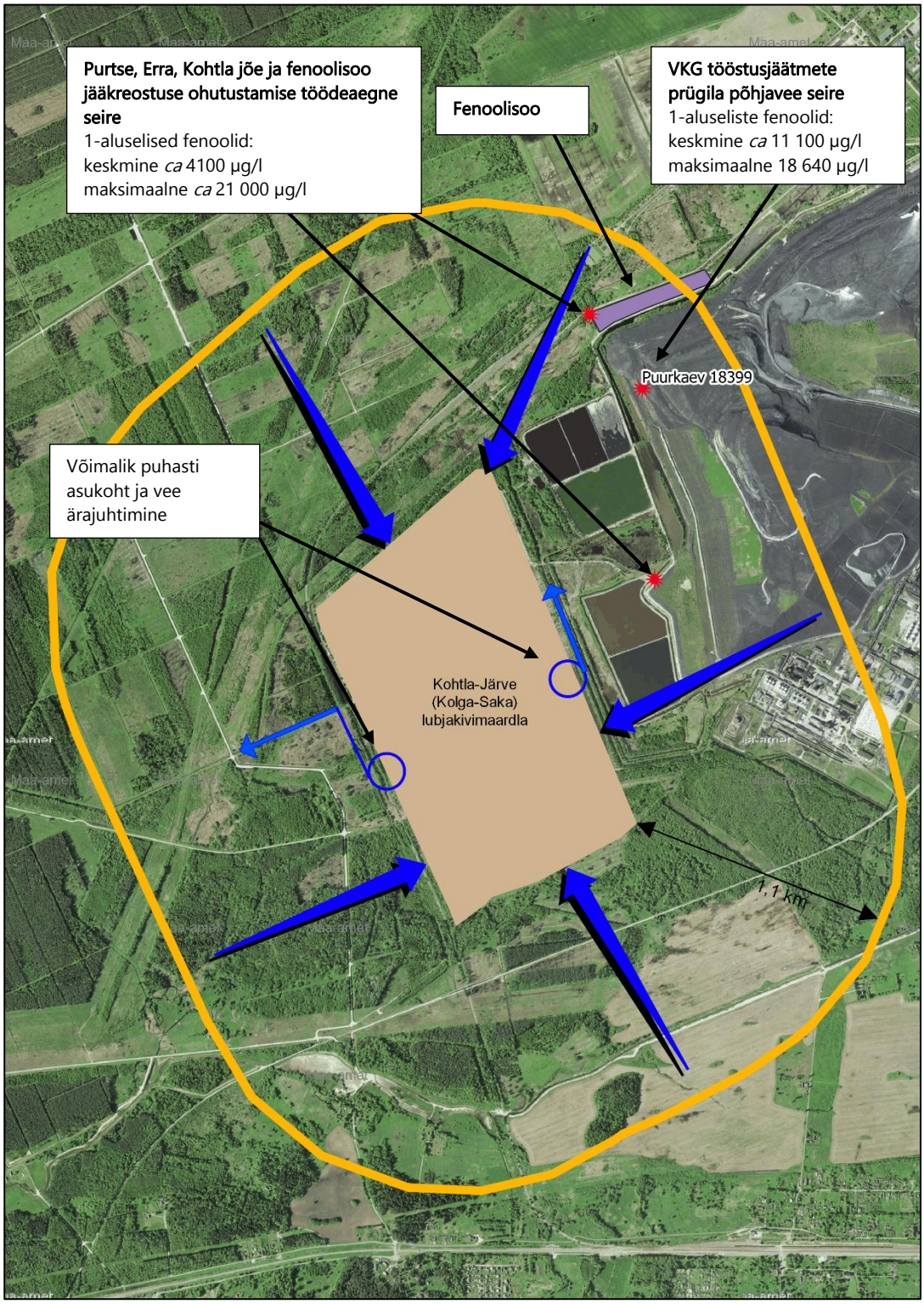

Joonis 6. Skemaatiline põhjavee alanduslehtri ulatus ja seirepunktide asukohad

3.3.3. Karjäärist välja pumbatava vee edasise käitlemise võimalused

2015. aasta uuringuaruandes on esitatud arvutuslikud vee juurdevoolud karjääri erinevatel kaevandamise etappidel (kaevandatud ala pindalad 13 kuni 121 ha) tingimusel, et maavaravaru on väljatud kasuliku kihi lamamini (tabel 5). Neist andmetest lähtuti ka KMH koostamisel.

Tabel 5. Arvutuslikud vee juurdevoolud karjääri (m^3/ööp)

Kaevandatud ala, ha	13	27	40	54	67	80	94	107	121	134,3
Aasta keskmine	12708	15474	17587	19643	21164	22423	24142	25087	26501	27197
Kevadine maksimaalne	17394	23235	28129	32666	36777	40593	44483	47976	51923	55166

Arvutuslikud vee juurdevoolud viitavad, et veetõrje korraldamine on kaevandamisel oluliseks aspektiks, kuna ärajuhitava vee vooluhulk on väga suur.

Skepast&Puhkim OÜ poolt 2017. aastal koostatud KMH aruandes pakuti, et vähendamaks põhjaveetaseme alandust, tuleks karjääri lubjakiviseinad katta vett halvasti juhtiva pinnasega. Ekraaniks võib kasutada kaevandatava maavara pealt kooritud savikamat materjali. See vähendab nõlvakaldeid ja takistab kiiret vee väljavoolu nõlvadest.

Ekraani abi on võimalik vähendada tööstusjäätmete prügila poolt tuleva vee pealevoolu kaevandamisalale, kuid vaatamata sellele on kaevandamise korral hädavajalik karjäärist väljapumbatava vee kvaliteedikontroll ja puhastusmeetmete rakendamine.

Ekraani rajamine on paraku keerukas, kuna rajatav karjääri süvend on väga sügav ja kasuliku varu väljamiseks tuleb karjääri nõlvad rajada suhteliselt järskudena. Selleks, et põhjavee juurdevool ei põhjustaks savikihi üles tõusmist, peab esialgse hinnangu kohaselt ekraaniks kasutatav savikiht olema suurema nõlvusega kui 1:2.

KMH kohaselt on karjäärivee edasijuhtimise võimalused järgmised: karjäärivesi kas pumbatakse Kohtla-Järve rekonstrueeritud reoveepuhastisse (OÜ Järve Biopuhastus), kasutatakse ettevõtte tehnoloogilistes protsessides (nt jäätmete niisutamiseks tööstusjäätmete prügilas) või juhitakse Kohtla jõkke. Vajadus vee kasutamiseks ettevõtte tehnoloogilistes protsessides puudub. Praegu kasutatakse ladestamisel tuha niisutamiseks järvevett ja tootmisprotsessis tekkivat õlitustatud vett. Vajadust täiendavate veekoguste kasutamiseks tuha niisutamisel ei ole.

OÜ Järve Biopuhastus keskkonnaloaga nr L.VV/325554[3] on lubatud Kohtla-Järve regionaalse reoveepuhasti (kood PUH0440010) heitvee juhtimine Kohtla-Järve süvamerelaskme (IV001) kaudu koguses 13 206 000 m^3/a. Arvutuslikuks keskmiseks lubatud koguseks on 36 180 m^3. Arvestades, et arvutuslik vee juurdevool karjääri maksimaalse süvendi pindala korral on 27 197 m^3/ööp ja kevadisel suurveeperioodil võib veekogus olla kuni 55 166 m^3/ööp, ei ole karjäärivee puhastamine olemasolevas puhastis (OÜ Järve Biopuhastus) võimalik, kuna ettevõttel puudub võimekus nii suure koguse vee käitlemiseks.

Teiseks lahenduseks on uue veepuhastusjaama rajamine, milles karjäärist välja pumbatav vesi puhastataks. Tegemist on suure investeeringuga, mis mõjutab lubjakivi tootmise otstarbekust, kuna vee puhastamise kulu väljendub ka toodangu hinnas.

2015. aasta uuringuaruande põhjal tuleb väljapumbatava vee eesvooluna kõne alla Kohtla jõgi, mille kaugus mäeeraldisest on linnulennult *ca* 1,1 km. Kohtla jõe jääkreostuse ohutustamise raames on äsja rajatud uued

[3] Keskkonnaluba nr L.VV/325554 (KOTKAS): https://kotkas.envir.ee/permits/public_detail_view?represented_id=&search=1&permit_nr=&owner_name=j%C3%A4rve%20biopuhast&issue_date_start=&issue_date_end=&valid_start_date_start=&valid_start_date_end=&search_location=&permit_status=ISSUED&permit_id=110555.

truubid ja jõesängi lõigud, mille projekteerimisel ei ole arvestatud sedavõrd suurte lisanduvate veekogustega. Vee juhtimine Kohtla jõkke tingib seega vajaduse teha olulisi rekonstrueerimistöid (suurendada Kohtla jõe sängi ristlõiget ja välja vahetada truubid) äsja korrastatud jõelõigus. Lisanduv veekogus võib ühtlasi mõjutada hiljuti tehtud töödest niigi tugevalt mõjutatud jõeelustikku, kuna täiendav veekogus mõjutab hüdroloogilisi tingimusi ja võib mõjutada ka veekvaliteeti, näiteks vooluhulga suurenemisest tuleneva kulutustegevusega kaasneva vee heljumisisalduse suurenemise kaudu.

Arvestades suure veekoguse juurdevooluga karjääri tuleb vee ärajuhtimiseks ümber ehitada ka VKG kraav, mille kaudu on võimalik vett Kohtla jõkke juhtida. Kraav ei ole projekteeritud nii suurte vooluhulkade jaoks, mistõttu on vajalik truupide rekonstrueerimine ning sängi läbilõike suurendamine. Purtse, Erra ja Kohtla jõgede reostusuuringu (EKUK, 2015) raames võeti VKG kraavi põhjasetete reostuse hindamiseks kolm proovi. Kaks proovi võeti kraavist ja üks kraavist eemaldatud settest. Põhjasetete proovis ületas keskkonnaministri 11.08.2010 määruses nr 38 kehtestatud tööstusmaa piirarve PAH-komponendid ja arseen. Kraavist eemaldatud sette kontrollproovis analüüsitud näitajatest ületasid keskkonnaministri määruses nr 38 kehtestatud elamumaa piirarve PAH-komponendid. Kohtla jõe jääkreostuse ohutustamise tööde raames jõkke suubuvaid kraave ei puhastatud, kuna reostunud sete ei põhjusta tavapärases olukorras vee saastumist. VKG kraavi ümberehitamisel tuleb arvestada, et kraavi põhjasetted võivad olla reostunud ja kraavi süvendamisel võib paljanduda reostunud pinnast, mis tuleb ohutustada, et vältida saasteainete edasikannet vooluveega. Tööde käigus võivad heljum ja saasteained kanduda allavoolu jäävasse äsja puhastatud Kohtla jõkke.

Purtse jõe valgala ja fenoolisoo puhastamise projekti esimese etapi maksumus on 21 miljonit eurot. Projekti rahastatakse 85% ulatuses Euroopa Ühtekuuluvusfondist ning 15% ulatuses SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse keskkonnaprogrammist ja riigieelarvest. Vajadus ja huvi karjäärivee puhastamiseks on seotud varasemalt tehtud Kohtla jõe jääkreostuse ohutustamise töödega, kuna karjääri rajamise veetõrje ohustab ka allavoolu tehtud tööde tulemust. Probleemide esinemisel jõuavad saasteained jõelõiku, kus on tehtud kulukaid töid jääkreostuse eemaldamiseks ja võivad taas põhjasetete reostumist põhjustada. Saavutatud tulemuste ohtu seadmine on töödeks eraldatud ressurssidega arvestades ebamõistlik.

3.3.4. Kohtla-Järve tööstuskompleks jääkreostusobjektina

Kohtla-Järve tööstuskompleks on kantud keskkonnaregistrisse jääkreostusobjektina (JRA0000002). Registrikande põhjal on tegemist eriti ohtliku jääkreostusobjektiga. Pinnas ja põhjavesi on reostunud põlevkiviõli, fenoolide, tolueeni, ksüleenide, stüreeni, naftaleeni, PAH-d, indeenirea süsivesinike ja arseeniga (As) (EELIS, 19.05.2022).

Jääkreostuseks loetakse enne kemikaaliseaduse (vastu võetud 29.10.2015) jõustumist 07.06.1998 tekkinud reostust. Kemikaaliseadusega kehtestati saastaja maksab põhimõte, mille kohaselt vastutab reostuse likvideerimise eest reostaja. Jääkreostuskolleteks on näiteks enne 1993. aastat (Nõukogude Liidu vägede lahkumine 1992. aastal ja erastamise algus 1993. aastal) tekkinud sõjaväe ja tööstusalade reostus. Kui reostus on tekkinud jäätmetest ja reostajat ei ole võimalik kindlaks teha või vastutusele võtta, võib vastutus üle minna maa omanikule, kellele kuuluval maal reostus asub (Keskkonnaministeeriumi veebileht, viimati vaadatud 21.06.2022).

Reostuskollete likvideerimist finantseeritakse maaomanike, ettevõtete ja kohalike omavalitsuste vahenditest. Jääkreostuse likvideerimiseks on võimalik taotleda toetust Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) veemajanduse alamprogrammist. Riikliku tähtsusega jääkreostusobjektide likvideerimist on teostatud EL

Ühtekuuluvusfondi vahenditest. Ühtekuuluvusfondi vahenditest on lokaliseeritud mitmeid riikliku tähtsusega jääkreostuskoldeid, sh tööstusjäätmete prügila Kohtla-Järvel.

Lubjakivi karjääri rajamisel kaasneb mäeeraldise kõrval asuvalt jääkreostusobjektilt reostunud põhjavee sissevool karjäärisüvendisse. Kaevandaja huvi on vee ära juhtimine, kuid samas on tegemist riikliku tähtsusega jääkreostuskoldega, mille puhul on riigi huviks jääkreostuse leviku tõkestamine. Eeldatavalt toimuks vee puhastamine seega riigi kulul või riigi toetuse abil. Selliste kulutuste kanda võtmine riigi poolt täies mahus ei ole tõenäoline ning on ebaselge, kas ja mil määral on võimalik riigil tegevust toetada ja kas see võimaldaks kaevandamisest huvitatud ettevõtja jaoks maavara kaevandamist kasumlikult.

Jääkreostuse leviku seisukohast oleks vajalik karjääri rajamist vältida, et hoiduda jääkreostuse leviku põhjustamisest ja ressursside kulust vee puhastamisele. Olemasoleva tööstusjäätmete prügila jääkreostuskolde lokaliseerimiseks on kasutatud ühtekuuluvusfondi vahendeid. Rajatud on kraavide süsteem, mis võimaldab reostunud nõrgvee koguda, eelpuhastada settetiikides ja edasi OÜ Järve Biopuhastus puhastile suunata. Tööstusjäätmete prügilast pärineva vee puhastamiseks on OÜ Järve Biopuhastus puhastis väljaarendatud vajalik võimekus. Karjääri rajamine põhjustab reostunud põhjavee levikut ja vähendab varasemalt jääkreostuse lokaliseerimiseks tehtud tööde otstarbekust. Sellise olukorra tekitamine, mis nullib ära olemasoleva jääkreostusobjekti ohutustamiseks tehtud tööde tulemuse, ei tohiks olla lubatav. Jääkreostuse levik ohustab ümbruskonna elanike tervist ja elusloodust.

3.3.5. Muud asjaolud

Kogu kasuliku kihi kaevandamiseks tuleb rajada kuni 27,5 m sügavuseni ulatuv karjäärisüvend. Tegemist on väga sügava karjääriga, kus tuleb leida sobiv tehnoloogia maavara väljamiseks.

Mäeeraldise ja selle teenindusmaa lääneserv jäävad aktsiaseltsile NITROFERT kuuluva laiarööpmelise raudtee rööpme teljest *ca* 30 m kaugusele. Kaevandamisloa taotluse menetluse raames saadetud kirjas rõhutas AS NITROFERT, et ettevõtte tavapärasel töörežiimil kasutatakse raudteed ohtlike veoste (ammoniaagi) transpordiks. Seega on väga oluline, et kaevandamine, sh lõhketööd ei mõjutaks raudtee seisukorda. Sellest tulenevalt tegi Aktsiaselts NITROFERT ettepaneku, et lõhkamistööde kooskõlastamisel Tehnilise Järelevalve Ametiga arvestatakse raudtee olemasoluga, lõhkamise kellaajad kooskõlastatakse raudtee omanikuga, et välistada ohtlike veoste samaaegset toimumist, teostatakse seismoloogilisi mõõtmisi, kontrollitakse raudtee seisukorda lõhkamiste järgselt ning kõik raudtee katsevööndis tehtavad tööd kooskõlastatakse Aktsiaseltsiga NITROFERT. Aktsiaseltsi NITROFERT ettepanekutega arvestati kaevandamisloa tingimuste seadmisel.

Kaevandamiseks sobivat tehnoloogiat ja aktsiaseltsi NITROFERT tegevusega arvestamist on TalTech käsitlenud lisas 1 esitatud analüüsis.

4. PRÜGILA RAJAMISE VAJADUS

VKG tütarettevõttes VKG Oil AS toodetakse põlevkiviõli erinevate tehnoloogiatega – gaasilise soojuskandjaga tehnoloogia Kiviter ja tahke soojuskandjaga tehnoloogia Petroter.

Põlevkivis on ligi 50% mineraalset osa, mis väljub põlevkivi utmise protsessis tahkete jäätmetena. Põlevkiviõli tootmisel tekkivaid jäätmed (poolkoks ja tuhk) ladestatakse praegu tootmiskompleksi kõrval asuvasse tööstusjäätmete prügilasse. Teadaolevate põlevkiviõli tootmise tehnoloogiatega ei ole võimalik vähendada tootmisest tulenevate jäätmete tekkimist. Jäätmete tekke vähendamiseks on rakendatud ja otsitakse täiendavalt võimalusi tootmise efektiivsuse tõstmiseks. Arvestades tekkivate jäätmete suurt kogust, on siiski põlevkiviõli tootmisjäätmete ladestamine vajalik kuni jätkatakse põlevkiviõli tootmist.

VKG Oil AS keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338[4] (kehtivus 31.12.2008–...) järgi töödeldakse Kiviter gaasigeneraatorjaamades ümber 1 759 862 t põlevkivi aastas ja tekib 1 003 121 t poolkoksi aastas. VKG Oil AS keskkonnaloa nr KKL/300389[5] järgi on Petroter seadmetel lubatud ümber töödelda 3 650 000 t põlevkivi aastas ja tekib 2 015 000 t põlevkivikoldetuhka aastas (TSK tuhk). Praegu on olemasolevasse prügilasse keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 alusel lubatud ladestada kuni 2 100 000 t põlevkivikoldetuhka (sh põlevkivi soojuselektrijaama ohtlikke aineid sisaldavad gaasipuhastusjäätmed), st summaarne ladestatavate põlevkivijäätmete kogus on 3 103 121 t/a ning lisaks muudest keskkonnaprojektidest pärinevad jäätmed 150 000 t/a.

2018. aastal OÜ Hendrikson & Ko poolt koostatud KMH käsitles Põhja SEJ tuhaladestule rajatud ladestusala ja varasemalt suletud riikliku prügila ala osalist ühendamist, et uue ladestusala rajamisel oleks võimalik kasutada juba olemasolevat infrastruktuuri ja lükata edasi uute alade kasutusele võtmist. Lahenduse kasutusele võtmisel pikenes olemasoleva ladestusala kasutusaeg ligikaudu seitsme aasta võrra (ette nähti II ladestusala mahutavusega 16,63 milj m^3). Lähtuvalt täitumise monitooringust ja prognoosides olemasolevaid tootmisvõimsusi, ammendub põlevkivi ümbertöötlemise jätkamisel praegu tekkiva aastase jäätmete koguse korral olemasolev tööstusjäätmete prügila eeldatavalt 6–10 aasta pärast. Uue tööstusjäätmete prügila rajamine on VKG Oil AS töö jätkamiseks vältimatult vajalik.

VKG Oil AS puhul on tegemist piirkonnas olulise tööandja ja ka Eesti lõikes olulise tööstusettevõttega. Ettevõtte tegevusel on seega märgatav mõju piirkonna tööhõivele, Eesti sisemajanduse kogutoodangule, riigi maksutuludele ja väliskaubandusbilansile. Kuna uue prügila rajamine on vältimatult vajalik VKG Oil AS tegevuse jätkamiseks, on prügila rajamise mõju seotud ka oluliste sotsiaalsete ja majanduslike aspektidega. Vastavalt KPMG poolt 2020. aastal läbiviidud uuringule on Eesti põlevkiviõli sektori poolt toodetud rahvuslik rikkus 8,2 miljardit eurot, millest VKG osakaal on *ca* 50%.

Euroopa Liidu keskkonnapoliitika ja sellest tulenevad strateegilised sihid näevad ette põlevkiviõlitööstuse mahtude vähendamist, kuid seejuures tuleb pöörata tähelepanu sujuvale üleminekule. Otseselt on VKG Oil AS

[4] Keskkonnaluba nr L.KKL.IV-198338 (KOTKAS): https://kotkas.envir.ee/permits/public_detail_view?represented_id=&search=1&permit_nr=L.KKL.IV-198338&owner_name=&issue_date_start=&issue_date_end=&valid_start_date_start=&valid_start_date_end=&search_location=&permit_status=ISSUED&permit_id=121145.

[5] Keskkonnaloa nr KKL/300389 (KOTKAS): https://kotkas.envir.ee/permits/public_detail_view?represented_id=&search=1&permit_nr=KKL/300389&owner_name=&issue_date_start=&issue_date_end=&valid_start_date_start=&valid_start_date_end=&search_location=&permit_status=ISSUED&permit_id=114686.

tegevusest sõltuvad ettevõttes töötavad inimesed ja nende perekonnad. Arvestades töötajate suurt arvu ja töötajate väljavaateid piirkonna tööturul, on ettevõtte tegevuse jätkumine märkimisväärse sotsiaalse mõjuga.

Üleriigiline planeering „Eesti 2030+" (kehtestatud Vabariigi Valitsuse 30.08.2012 korraldusega nr 368) toob välja, et kasvavate keskkonnatasude tõttu ei ole põlevkivienergeetika pika aja jooksul konkurentsivõimeline. Planeeringu kohaselt sõltub Eesti mootorikütuste valdkonnas praegu impordist. Kütuse tootmine Eestis on oluline ka energiajulgeoleku aspektist, sest tegu oleks riigi strateegilise energiareserviga. Sellest tulenevalt nähakse ette põlevkivi väärindamist keemia- ja kütusetööstuse jaoks. Tööstusjäätmete prügila rajamine loob seega eeldused põlevkivi väärindamiseks.

VKG tootmise kõrvalproduktina saadavast uttegaasist toodetakse Kohtla-Järve ja Jõhvi linnadele kaugküttesoojust ning Eesti tarbijatele juhitava võimsusega elektrienergiat. Soojus-ja elektrienergia tootmine toetab samuti Eesti energiajulgeolekut.

VKG Oil AS keskkonnakompleksluba nr L.KKL.IV-198338 võimaldab põlevkiviõli tootmisjäätmete prügilas ladestada ka keskkonnaprojektidest pärinevad jäätmed.

Teistest keskkonnaprojektidest pärinevate jäätmete ladestamise võimaldamine oli seotud riigi huviga Kukruse A-kategooria jäätmehoidla korrastamise käigus kõrvaldatava reostunud materjali ladestamiseks. 2018. aastal OÜ Hendrikson & Ko poolt koostatud KMH aruandes on kirjutatud, et tuleb arvestada, et tegemist on ohtlike jäätmetega ning et ümberladestatavad jäätmed ei moodusta ladestamise järgselt vettpidavat materjali. Teistest keskkonnaprojektidest tulenvad jäätmeid saab ladestada vettpidavale põhjale, milleks on vähemalt 10 m paksune nõuetekohaselt paigaldatud TSK tuha kiht. Ladestamine toimub kärgtehnoloogiaga. Jäätmed paigutatakse nn kärge 0,5 m paksuste kihtidena ning kaetakse seejärel 0,5 m paksuse niiske TSK tuha kihiga, mis takistab sademevee imendumist jäätmemassi. Prügila stabiilsuse tagamiseks peab mujalt toodud jäätmed lõpuks katma igalt küljelt minimaalselt 10 m paksuse nõuetekohaselt paigaldatud TSK tuha või poolkoksi kihiga.

Ida-Viru maakonnas on mitmeid jääkreostusobjekte (joonis 7), neist mitmete ohutustamiseks tuleks reostunud pinnas likvideerida. Näiteks on Keskkonnaministeeriumil käimas jääkreostuse eemaldamise projekt Erra jõe jääkreostuse ohutustamiseks, mille raames eemaldatavaid jõesetteid on kavas ladestada ka Kohtla-Järve ohtlike tööstusjäätmete prügilas.

Jääkreostusobjektide ohutustamine on seotud Euroopa Liidu ja riiklike strateegiliste sihtidega keskkonnaseisundi parandamiseks, mille elluviimist toetab nõuetekohase tööstusjäätmete prügila olemasolu, mis võimaldab ohutult ladestada jääkreostusobjektidelt välja kaevatavat reostunud pinnast.

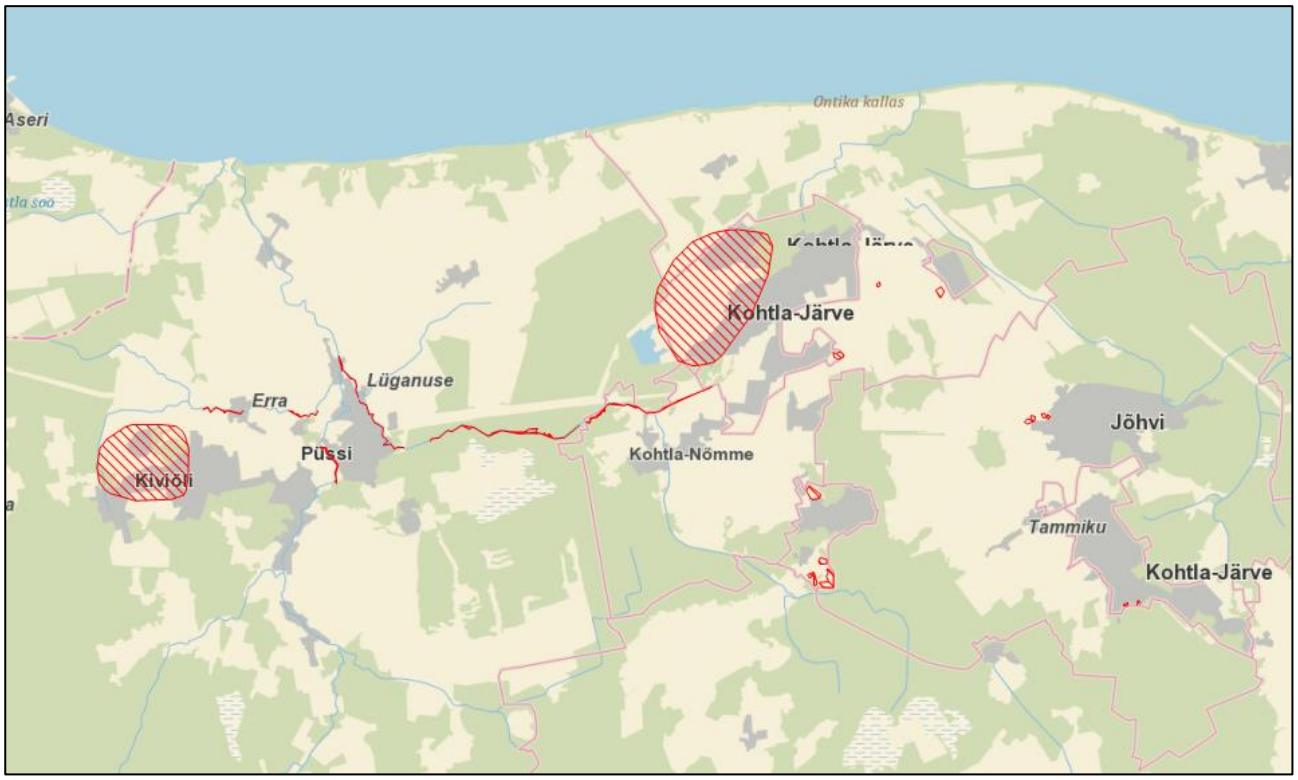

Joonis 7. Jääkreostusobjektid kavandatava tegevuse piirkonnas (EELIS, 17.01.2022)

5. KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED

Haldusorganil tuleb maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel lähtuda MaaPS § 14 lg 1 tingimustest, mistõttu ei ole Lüganuse vallal eriplaneeringu koostajana võimalik käsitleda ala reaalse asukohaalternatiivina tööstusjäätmete prügila planeerimisel. MaaPS § 14 lg 2 p 3 kohaselt võib Keskkonnaministeerium või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutus lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta.

Maa-amet on 15.12.2021 kirjas nr 6-3/21/18168-2 esitanud ettepanekud VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsusele. Kui kaalutlemise tulemusena soovitakse prügilat planeerida Kohtla-Järve lubjakivikarjääri alale, siis palub Maa-amet seletuskirjas põhjalikult selgitada, miks Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. plokis arvel olev 23 646 tuh m^3 tsemendilubjakivi ei ole kaevandamisväärne, miks ükski teine ala ei ole prügila asukoha jaoks sobiv ja mis põhjusel on prügila puhul tegu ülekaaluka avaliku huviga ehitisega.

Uue tööstusjäätmete prügila rajamine on VKG Oil AS töö jätkamiseks vältimatult vajalik. VKG põlevkiviõli tootmisel on märgatav mõju piirkonna tööhõivele, Eesti sisemajanduse kogutoodangule, riigi maksutuludele ja väliskaubandusbilansile, mistõttu on ettevõtte tegevuse võimaldamiseks tööstusjäätmete prügila rajamine vajalik ka tulenevalt avalikust huvist. Kuna uue prügila rajamine võimaldab VKG Oil AS tegevuse jätkamist, on prügila rajamise vajadus seotud ka oluliste sotsiaalsete ja majanduslike aspektidega. Lisaks toetab VKG tegevus Eesti energiajulgeolekut kütuse tootmise ning kõrvalproduktina saadavast uttegaasist soojus-ja elektrienergia tootmise kaudu.

Prügila rajamine on seotud ka riikliku huviga erinevate jääkreostusobjektide likvideerimiseks, kuna tööstusjäätmete prügilas on VKG Oil AS keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 kohaselt võimalik ka teistest keskkonnaprojektidest pärit saastunud pinnase ladestamine. Nõuetekohase tööstusjäätmete prügila olemasolu võimaldab ohutult ladestada jääkreostusobjektidelt välja kaevatavat pinnast. Jääkreostusobjektide ohutustamine on seotud strateegiliste sihtidega keskkonnaseisundi parandamiseks.

Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara arvele võtmisel oli motivatsiooniks VKG huvi tsemendilubjakivi tootmise vastu, kuid põlevkiviõli tootmisega seotud asjaolude muutumisest tulenevalt vajadus tsemendilubjakivi kaevandamiseks praegu puudub.

Tsemendilubjakivi puhul ei hinnata varustuskindlust riiklikust huvist lähtuvalt, kuna tegemist on spetsiifilise kasutusega maavaraga. Osa lubjakivivarust on kasutatav ehituslubjakivina, kuid kaevandamistingimused alal on väga keerulised kasuliku lubjakivivaru sügavuse tõttu ning ümbrusest karjäärisüvendisse koguneva reostunud vee puhastamise vajaduse tõttu.

Arvestades, et reostunud põhjavee puhul on tegemist riikliku tähtsusega jääkreostuskoldega, on reostuse leviku vältimine ka riiklik huvi. Karjääri rajamisega kaasneb vajadus vee puhastamiseks (sh vajadus uue puhasti rajamiseks või olemasoleva puhasti laiendamiseks), mille elluviimiseks tuleks vahendeid eraldada avalikul sektoril. Lisaks tuleb suure veekoguse tõttu arvestada vajadusega potentsiaalselt reostunud põhjasetetega VKG

kraavi ja äsja puhastatud Kohtla jõe rekonstrueerimiseks (veejuhtme sängi ristlõike suurendamine ja truupide vahetamine). Karjääri rajamisega kaasneksid riigile olulised kulutused ja esineb oht varasemalt riigi poolt elluviidud Kohtla jõe jääkreostuse ohutustamise tööde tulemustele. Lisaks vähendab kaevandamine olemasoleva tööstusjäätmete prügila kui riikliku tähtsusega jääkreostuskolde lokaliseerimiseks tehtud tööde ja kasutatud ressursside otstarbekust.

Riigi huvi ehituslubjakivi kaevandamiseks alal võib olla seotud ehituslubjakivi varustuskindlusega, kuid arvestades Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise keerukaid kaevandamistingimusi ja jääkreostuse levikuga seotud probleeme, on põhjust eeldada, et kaevandamine alal osutub ebamõistlikukus, mistõttu ei ole maavaravaru kaevandamisväärne. Seda näitab ka TalTech geoloogia instituudi koostatud majanduslik analüüs (lisa 1).

Kohtla-Järve lubjakivikarjääri ala kasutusvõimalusi (lubjakivi karjäär ja tööstusjäätmete prügila) võrreldi analüütiliste hierarhiate meetodil (AHP) (vt meetodi kirjeldust peatükis 2.1).

Esmalt määratleti kriteeriumid, mis on kavandatava tööstusjäätmete prügila ja võimalike asukohade seisukohast olulised. Kriteeriume võrreldi omavahel paariti (tabel 6), mille tulemusena saadi kriteeriumide olulisust väljendavad kaalud (tabel 7).

Kriteeriumidena ei ole välja toodud tegureid, mille puhul on mõlema tegevusstsenaariumi mõju analoogne, nagu tööstusliku ala tekkimine, alal taimestiku ja pinnase eemaldamine ning masinatega kaasnev müra teke. Kriteeriumide kaalude põhjal on kõige olulisemaks mõju põhjaveele ja pinnaveele.

Iga kriteeriumi lõikes võrreldi Kohtla-Järve lubjakivikarjääri ala kasutusvõimalusi omavahel (tabel 8). Võrdluse põhjal omistati igale alternatiivile hindepall (kaal) iga kriteeriumi suhtes. Kriteeriumide kaalud korrutati alternatiivide hindepalliga ja saadi kaalutud punktid. Seejärel liideti saadud punktid iga alternatiivi jaoks kokku ja saadi alternatiivide paremusjärjestus (tabel 9).

Kohtla-Järve lubjakivikarjääri ala kasutusvõimaluste võrdluse põhjal on eelistatud ala kasutamine tööstusjäätmete prügilana.

- Prügila rajamisel ja kasutamisel rakendatakse tehnilisi lahendusi ja metoodikaid, mille korral on mõju pinna- ja põhjaveele minimaalne. Karjääri rajamisega kaasneb põhjavee saaste levik ja suure veekoguse väljapumpamise ja suublasse juhtimisega kaasneb märkimisväärne koormus maaparandussüsteemile ja Kohtla jõele. Karjääri rajamisel on vajalik piirkonna veejuhtmete põhjalikum ümberehitamine, mis prügila rajamisel tõenäoliselt vajalik ei ole.
- Karjääri ja prügila tegevuse puhul on olulised ümbruses elavaid inimesi ja ümbruses töötavaid ettevõtteid häirivad tegurid nagu lõhn, tolm ja vibratsioon. Mõlemal juhul kaasneb tegevusega tolmu teke. Karjäär on eelistatud lõhna mõju aspektist, kuna prügila kasutamisel kaasneb lõhna teke ja levik, mida karjääriga ei kaasne. Samas kaasneb karjääri tegevusega lõhkamine ja vibratsiooni teke, mis mõjutab nii läheduses elavaid inimesi, kui ka karjääri kõrval asuva raudtee kasutamist.
- Karjääri rajamine on eelistatud visuaalse mõju osas, kuna ei kaasne kaugele nähtavat reljeefi muutust.

Tabel 6. Alternatiivi 1 ala kasutusvõimaluste kriteeriumide võrdlus paari kaupa

	Kriteerium	1	2	3	4	5	6	Suurim omaväärtus	Geomeetriline keskmine	Normeeritud geomeetriline keskmine
1	Mõju põhjaveele	1,00	1,00	7,00	3,00	5,00	5,00	525,0000	2,84	0,332
2	Mõju pinnaveele	1,00	1,00	7,00	4,00	5,00	5,00	700,0000	2,98	0,348
3	Mõju maastikule (visuaalne mõju)	0,14	0,14	1,00	0,20	0,25	0,25	0,0003	0,25	0,029
4	Lõhn	0,33	0,25	5,00	1,00	3,00	3,00	3,7500	1,25	0,146
5	Tolm	0,20	0,20	4,00	0,33	1,00	0,50	0,0267	0,55	0,064
6	Lõhkamine, vibratsioon	0,20	0,20	4,00	0,33	2,00	1,00	0,1067	0,69	0,081
	Summa	2,88	2,79	28,00	8,87	16,25	14,75		8,55	1,00
	Summa × normeeritud geomeetriline keskmine	0,96	0,97	0,82	1,29	1,04	1,19	Summa: 6,27		

Tabel 7. Alternatiivi 1 ala kasutusvõimaluste võrdluse kriteeriumide kaalud

Kriteerium	Kaal
Mõju pinnaveele	**0,348**
Mõju põhjaveele	**0,332**
Lõhn	**0,146**
Lõhkamine, vibratsioon	**0,081**
Tolm	**0,064**
Mõju maastikule (visuaalne mõju)	**0,029**

Tabel 8. Alternatiivi 1 ala kasutusvõimaluste võrdlus paari kaupa

Mõju põhjaveele	Karjäär	Prügila	Geomeetriline keskmine	Kaal/ hinne
Karjäär	1	0,20	0,4	0,167
Prügila	5	1	2,2	0,833
Mõju pinnaveele	**Karjäär**	**Prügila**	**Geomeetriline keskmine**	**Kaal/ hinne**
Karjäär	1	0,20	0,4	0,167
Prügila	5,00	1	2,2	0,833
Mõju maastikule (visuaal)	**Karjäär**	**Prügila**	**Geomeetriline keskmine**	**Kaal/ hinne**
Karjäär	1	3	1,7	0,750
Prügila	0,33	1	0,6	0,250
Lõhn	**Karjäär**	**Prügila**	**Geomeetriline keskmine**	**Kaal/ hinne**
Karjäär	1	5,00	2,2	0,833
Prügila	0,2	1	0,4	0,167
Tolm	**Karjäär**	**Prügila**	**Geomeetriline keskmine**	**Kaal/ hinne**
Karjäär	1	2,00	1,4	0,667
Prügila	0,50	1	0,7	0,333
Lõhkamine, vibratsioon	**Karjäär**	**Prügila**	**Geomeetriline keskmine**	**Kaal/ hinne**
Karjäär	1	0,20	0,4	0,167
Prügila	5,00	1	2,2	0,833

Tabel 9. Alternatiivi 1 ala kasutusvõimaluste võrdluse tulemused

	Karjäär	Prügila
Mõju pinnaveele	0,058	0,290
Mõju põhjaveele	0,055	0,277
Lõhn	0,121	0,024
Lõhkamine, vibratsioon	0,013	0,067
Tolm	0,043	0,021
Mõju maastikule (visuaal)	0,022	0,007
Kaalutud punktisumma	**0,313**	**0,687**

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku LS ja KSH VTK koostamisel määratleti esmase kaardianalüüsi põhjal võimalike asukohaalternatiivide ala, mille ulatuses piiritleti kolm täpsemat asukohaalternatiivi. Seejuures lähtuti eeldusest, et Kohtla-Järve lubjakivikarjääri ala on võimalik käsitleda reaalse alternatiivina. Asukohaalternatiive võrreldi omavahel kasutades AHP meetodit. Alternatiivide võrdlemise tulemuse põhjal on ülekaalukalt eelistatud variandiks lubjakivimaardlat hõlmav ala (alternatiiv 1). Võrreldes alternatiiviga 1 ei ole teised asukohad mõistlikud lähtuvalt teiste alternatiivide korral rohelise võrgustiku toimimisele avalduvast mõjust, transporditrassi rajamisega kaasnevast mõjust ning konfliktist piirkonnas kavandatavate tegevustega.

Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara kaevandamisväärsus on mõjutatud asjaolust, et mäeeraldisel on tingimused kaevandamiseks väga keerulised, kaasnevad märkimisväärsed kulutused seoses veetõrje ja

jääkreostuse leviku ohuga. Lisaks on tsemendilubjakivi spetsiifiline maavara, mille puhul ei kaaluta varustuskindlust riigi huvi aspektist. Avalik huvi prügila rajamiseks tuleneb nii VKG tegevuse jätkamisega seotud sotsiaal-majanduslikest aspektidest kui ka võimalusest ladestada ohutult ohutustatavatelt jääkreostusobjektidelt pärinevaid jäätmeid. Ühtlasi võib pidada riigi huviks Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldisel kaevandamisega kaasnevate probleemide ja kulutuste ära hoidmist. **Tulenevalt eeltoodust on MaaPS § 14 lg 2 p 3 erisuse rakendamine ja ala käsitlemine eriplaneeringu KSH I etapi aruande koostamisel reaalse asukohaalternatiivina põhjendatud.**

6. KASUTATUD MATERJALID

1. Adler, J., 2014. KMH osapoolte huvide kaitse alternatiivide võrdlemisel tegevusloa keskkonnamõju hindamises AHP näitel. Magistritöö. Tartu Ülikool, keskkonnatehnoloogia õppekava.
2. EELIS (Eesti looduse infosüsteem), Keskkonnaagentuur (andmed seisuga 19.05.2022).
3. Eesti 2030+, üleriigiline planeering, kehtestatud Vabariigi Valitsuse 30.08.2012 korraldusega nr 368.
4. Ehitusmaavarade kasutamise riiklik arengukava 2011-2020, heaks kiidetud Vabariigi Valitsuse 10.03.2011 korraldusega nr 127.
5. EKUK, 2015. Jääkreostusobjektide inventariseerimine 2014-2015. Purtse, Erra ja Kohtla jõgede reostusuuringute aruanne.
6. Kemikaaliseadus, vastu võetud 29.10.2015.
7. Keskkonnaministeeriumi veebileht: https://envir.ee/keskkonnakasutus/vesi/jaakreostus (viimati vaadatud 21.06.2022).
8. Keskkonnaotsuste infosüsteem (KOTKAS): https://kotkas.envir.ee/ (viimati vaadatud 21.06.2022).
9. Maa-amet, 2022. Eesti vabariigi 2021. aasta maavaravarude koondbilansid (seisuga 31.12.2021. a).
10. Maapõueseadus, vastu võetud 27.10.2016.
11. Marinelli, F. & Niccoli, W., 2000. Simple analytical equations for estimating ground water inflow to a mine pit. USA.
12. Ohtlike ainete sisalduse piirväärtused pinnases, keskkonnaministri 11.08.2010 määrus nr 38 (redaktsiooni kehtivus 21.08.2010-30.09.2019).
13. OÜ Hendrikson & Ko, 2018. VKG Energia OÜ Põhja SEJ tuhaladestule rajatava uue ohtlike jäätmete prügila ühendamine riikliku prügilaga ja prügila uue sulgemislahenduse kasutuselevõtu keskkonnamõju hindamine. Keskkonnamõju hindamise aruanne.
14. OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2012. Kohtla-Järve II uuringuruumi üldgeoloogilise uurimistöö aruanne (varu seisuga 01.09.2012) (töö nr 12/0956).
15. OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2015. Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla Kohtla-Järve IV uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.01.2015) (töö nr 14/1347).
16. Prioriteetsete ainete ja prioriteetsete ohtlike ainete nimekiri, prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete ja teatavate muude saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused ning nende kohaldamise meetodid, vesikonnaspetsiifiliste saasteainete keskkonna kvaliteedi piirväärtused, ainete jälgimisnimekirjaga seotud tegevused, keskkonnaministri 24.07.2019 määrus nr 28 (redaktsiooni kehtivus 01.07.2020-02.01.2022).
17. Põder, T., 2017. Keskkonnamõju hindamise käsiraamat.
18. Riigi kinnisvararegister: https://riigivara.fin.ee/kvr/ (viimati vaadatud 16.05.2022).
19. Skepast&Puhkim OÜ, 2017. Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara kaevandamise loa keskkonnamõju hindamine. Aruanne.
20. Stockholmi Keskkonnainstituudi (SEI) Tallinna Keskus, 2021. Kohalike omavalitsuste tuule- ja päikeseenergia käsiraamat.

LISA 1. KOHTLA-JÄRVE LUBJAKIVIKARJÄÄRI MAAVARA SOBIVUS TSEMENDI- JA EHITUSKILLUSTIKU TOOTMISEKS KÄESOLEVAS MAJANDUSLIKUS SITUATSIOONIS (TALTECH, 2022)

Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara sobivus tsemendi- ja ehituskillustiku tootmiseks käesolevas majanduslikus situatsioonis

Seletuskiri

Tallinn 2022

Kinnitan:

Olle Hints
Direktor /allkirjastatud digitaalselt/

Töö autorid:

Erik Väli
Volitatud mäeinsener

Vesta Kaljuste
Volitatud mäeinsener

Ragnar Kauril
Tehnikateaduste magister maapõueressursside erialal

Sisukord

Sisukord 2
1. Sissejuhatus 4
2. Ülevaade tehtud geoloogilistest uuringutest ja keskkonnamõju hindamistest 6
3. Geoloogiline, hüdrogeoloogiline ja mäetehniline kirjeldus 7
3.1 Geoloogiline kirjeldus 7
3.2 Mäetehniline kirjeldus 7
4. Tsemenditoorme koostis ja füüsikalised-mehaanilised näitajad 9
5. Parim võimalik tehnoloogia (PVT) mäetöödeks 11
5.1 Ettevalmistus- ja katenditööd 11
5.2 Karjääri avamine ja mäetööde skeem 12
5.3 Puur-lõhketööd 13
5.4 Karjäärivee ärajuhtimise alternatiivid 13
5.5 Kaevandamisega rikutava maa korrastamine 14
6. Tsemenditootmine 17
6.1 Lubjakivi purustamine ja sorteerimine purustus-sorteerimissõlmes 17
6.2 Tsemenditootmine 17
7. Killustiku tootmise tehnoloogia valik 18
8. Tsemendi ja killustiku toomise hind. CApex ja OPex 19
8.1 Kapitalikulud- masinad, seadmed, rajatised 19
8.2 Opereerimiskulud (tsemendi lubjakivi toormele, killustiku tootmine) 20
8.3 Tasuvus 20
9. Hinnang – turusituatsioon vs tootmise hind 24
9.1 Konkurendid ja konkurentsieelis 24
10. Kaevandamistehnoloogia mõju 26
10.1 Infrastruktuuri ja tehnosüsteemide häiringud 26
10.2 Poolkoksi mäe reostus ja mõju pinna - ja põhjaveele 27
10.3 PLT maavõngete ja kivimikildude laialipaiskumine 27
10.4 Transpordimüra ja kaevandamismasinate töötamise müra 28
10.5 Karjäärisisesed- ja välised tolmuallikad 28
10.6 Maastikupildi visuaalse pildi võimalike muutuste ennetamiseks ja vähendamiseks rakendatavad abinõud 28
11. Piirkonna sotsiaalmajandusliku mõju hinnang 29

11.1 Lubjakivikarjääri rajamise ärajätmisega hoitava keskkonnakahju väärtus 29
11.2 Sotsiaalmajanduslik keskkond 30
11.3 Mõju majanduslikule keskkonnale seoses majandusharu arendamise olulisusega ning energia- ja ressursitõhususega 31
12. Kokkuvõte 33
13. Ettepanekud 34
Kasutatud kirjandus 35
Lisa 1. Lähteülesanne 36
Lisa 2. Kaevandamiseluba 37

Graafilised lisad

Graafiline lisa 1 Veeärastusplaan, M 1 : 5000

Graafiline lisa 2 Tsemendi tootmisvoog, mõõtkavatu

Graafiline lisa 3 Killustiku tootmisvoog, mõõtkavatu

1. Sissejuhatus

Viru Keemia Grupp AS (edaspidi VKG) oma 1 612 töötajaga on Ida-Virumaa üks suuremaid tööandjaid ja Eesti suurtööstus. Tarnijate ja töötajate pereliikmete kaudu mõjutab kontserni käekäik kaudselt veel mitme tuhande inimese heaolu antud piirkonnas.

2006. aastal töötati VKG eestvedamisel välja tsemendi tootmise protsess, mis põhitoormena kasutab põlevkivitöötlemise jääk- ja kõrvalprodukte, kütusena põlevkivigaasi ja rasket põlevkiviõli. Koostati protsessi ja tehnoloogia kirjeldus, tehti esimesed majanduslikud arvestused tehase võimaliku tootlikkuse, investeeringu suuruse ning projekti tasuvuse kohta. 2008 asutati VKG tütarfirma VKG Tsement OÜ, kes pidi ja peab realiseerima tsementitehase projekti 2015-2020 aastal (päevane klinkri tootmisemaht 2 500 tonni).

2014 teostati geoloogiline uuring Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla Kohtla Järve IV uuringuruumis. VKG Tsement OÜ taotles Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldist tsementitehase tarbeks vaja mineva tooraine kaevandamise õiguse saamiseks, hõlmates territoriaalselt kinnitatud aktiivse tarbevaru ploki piiri ja sügavuti kogu lasundit. Ehk siis geoloogilise uuringu järel taotleti kaevandamise luba 2015 aastal, millele järgnes keskkonnamõju hindamine. Seejärel anti välja 11.05.2018 Keskkonnaameti poolt Kohtla-Järve lubjakivikarjääris kaevandamiseluba L.MK/330055.

Tänaseni kehtiva kaevandamiseloa alusel on OÜ VKG Tsement (edaspidi Kaevandaja) aastane keskmine kaevandamise maht 770 tuh m^3 ehk 1,9 miljonit tonni lubjakivi. Kaevandamise loa kehtivus on 30 aastat.

Mäeeraldis asub Ida-Viru maakonnas Lüganuse vallas Aa küla territooriumil riigile kuuluvatel kinnistutel Kohtla metskond 4 (katastritunnus 43701:003:0330), mille valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus, ning kinnistul Tuhavälja (katastritunnus 43701:003:0127), mille valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Maa-amet.

Käesoleva töö eesmärk on hinnata ja analüüsida Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara sobivust tsementitoorme ja ehituskillustiku tootmiseks käesoleval hetkel**.** Hinnangu andmiseks koostati teoreetiline lubjakivi kaevandamise tehnoloogiline skeem ja tehti majanduslikud arvutused tootmise ühikhindade maksumuse leidmiseks (CApex, OPex).

Muuhulgas:

- hinnati karjääri toorme maksumust ja kvaliteeti teoreetilise kaevandamise tehnoloogilise skeemi alusel;
- hinnati lubjakivi füüsikalis- ja mehaanilistele omaduste sobivust tsemendi ja killustiku tootmiseks;
- koostati karjääri infiltreeruva ja ärajuhitava vee skeem ja puhastamisetehnoloogia vastavalt Tellija sisendandmetele ning võimalikele puhastusseadmetele piirkonnas;
- hinnati kaevandamistehnoloogia mõju lähimale raudteele;
- hinnati tegevuste s.h. kaevandamistehnoloogia sotsiaal- majanduslikku mõju piirkonnas
- selgitati välja keskkonnakaitselised erisused ja piirkonna keerulist hüdrogeoloogilist situatsiooni tekitavaid tegureid ning pakuti neile leevendusmeetmed.

2. Ülevaade tehtud geoloogilistest uuringutest ja keskkonnamõju hindamistest

Kohtla-Järve lubjakivi maardlas ja olemasoleval mäeeraldisel on tehtud kaks geoloogilist uuringut:

1. „Kohtla-Järve II uuringuruumi üldgeoloogilise uurimistöö aruanne (varu seisuga 01.09.2012)“ , töö nr 12/0956 (OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2014, EGF 8426). Üldgeoloogilise uuringu töö käigus rajati 4 uuringupuurauku, millest võeti proovid nii lubjakivi keemilise koostise kui ka lubjakivi survetugevuse määramiseks. Otsingutööde tulemusena hinnati 130,69 ha pindalal ehituslubjakivi prognoosvaruks 23 415 tuh m^3. Laboratoorsete analüüside tulemusena, mis olid rahuldavad, soovis Arendaja jätkata detailse geoloogilise uuringuga tsemendilubjakivi tarbevaru arvele võtmiseks (Kotenjov, 2015).

2. „Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla Kohtla-Järve IV uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.01.2015)“, töö nr 14/1347 (OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2015). Geoloogilise uuringu eesmärk oli täpsustada Kesk-Ordoviitsiumi lubjakivi kvaliteeti ja kogust uuringuruumis ning Kvaternaari setete levikut. Hinnata lubjakivi sobivust tsemendi tootmiseks, täpsustada hüdrogeoloogilisi ja kaevandamistingimusi ning arvutada varu tarbevaru tasemel, et arendaja saaks taotleda alale maavara kaevandamise luba lubjakivi kaevandamiseks (Kotenjov, 2015). OÜ Inseneribüroo STEIGER 2015.a Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla Kohtla-Järve IV uuringuruumi geoloogilise uuringu aruande (varu seisuga 01.01.2015) Töö nr 14/1347 kohaselt hinnati 30.04.2015. a käskkirjaga nr 410 tsemendilubjakivi aktiivse tarbevaru suuruseks 134,34 ha pindalal 23 646 tuh m^3 (seisuga 01.01.2015 a), mis esitati kinnitamiseks ühe aktiivse tarbevaruplokina (plokk 8).

Maavara kvaliteedi hindamisel jõuti järeldusele, et uuringuruumis lasuv Uhaku, Lasnamäe ja Aseri lademete lubjakivi on sobiva kaevandamise tehnoloogia rakendamisel kogu kasuliku kihi ulatuses tsementitoormena kasutatav.

Osaühing VKG Tsement esitas Keskkonnaametile 19.06.2015 taotluse maavara kaevandamise keskkonnaloa saamiseks (edaspidi maavara kaevandamise luba või kaevandamisluba), milles aktiivne lubjakivi varu 23 646 tuh m^3 ja kaevandatav varu 22 408 tuh m^3. Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks taotleti 770 tuh m^3 . Maavara kasutusala on tsementitoorme tootmine.

Maavara kaevandamise loa taotlusele algatati maavara kaevandamise keskkonnamõju hindamine (edaspidi KMH) Keskkonnaameti 25.06.2015 kirjaga nr V 10-5/15/14884-3 keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 p 1, § 5 ja § 6 lg 1 p 28, § 11 lg 3 alusel.

KMH käigus käsitleti detailselt kaevandamise mõju ümbritsevale keskkonnale ning abinõusid võimalike muutuste ennetamiseks ja vähendamiseks. Aruanne on nõuetele vastavaks tunnistatud Keskkonnaameti Põhja regiooni poolt 07.06.2017 kirjaga nr 6-3/17/6235-2.

Keskkonnaameti 11. mai 2018 maapõuebüroo otsusega nr 1-3/18/1243 väljastati osaühingule VKG Tsement maavara kaevandamise luba nr L.MK/330055 Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardlas, Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldisel kehtivusajaga 30 aastat, tsemendilubjakivi kaevandmiseks.

3. Geoloogiline, hüdrogeoloogiline ja mäetehniline kirjeldus

Käesolevas peatükis on lühidalt olulisemad väljavõtted geoloogilisest uuringuaruandest ja kaevandamise loa taotluse materjalidest.

3.1 Geoloogiline kirjeldus

Olemasoleval mäeeraldisel on tsementitööstuse tooraine Kesk-Ordoviitsiumi ladestiku Uhaku, Lasnamäe ja Aseri lademe lubjakivi. Kõik nimetatud lademed lasuvad Kvaternaari setete all kogu ulatuses, kuid nende paksus vertikaalses läbilõikes on kohati väga erinev, kuna kihid on kagu-lõunasuunalise langusega ~ 5 m/km.

Kvaternaari setete looduslik kogupaksus on 3,7 - 7,2 m. Setted on esindatud helehalli- kuni tumepruuni saviliiva ja liivsaviga (kohati ka saviga ja allosas ka saviliivmoreeniga) ning selle peal lasub turbasegune muld, mille paksus on 0,3 - 0,7 m. Tuhamäe aluse osas katavad looduslikke Kvaternaari setteid täiendavalt tehnogeensed setted (põlevkivi töötlemise aheraine). Selle kihi paksus on 0,7 - 1,6 m (keskmiselt 1,2 m).

Tabel 1 Mäeeraldise geoloogilise läbilõike koondtabel

Nimetus	Geoloogiline indeks	Kihi paksus (puuraukudes fikseeritud), m		
		miinimum	maksimum	keskmine
Tehnogeensed setted	Q_t	-	3,5	1,2
Turbasegune muld	Q_{IV}	0,3	0,7	0,5
Liivsavi, saviliiv, savi, liivsavimoreen	Qg_{III}	3,4	6,9	5,3
Lubjakivi katend	Q kokku	3,7	9,0	7,1
Uhaku lade	O_2uh	0,6	13,2	5,3
Lasnamäe lade	O_2ls	8,8	9,2	9,0
Aseri lade	O_2as	3,1	3,4	3,2
Kunda lade	O_2kn	-	5,4+	-

3.2 Mäetehniline kirjeldus

Mäenduslikud tingimused maavara kaevandamiseks on logistiliselt soodsad, kuna ala jääb Kohtla-Järve linna tööstuspiirkonda. Kaevandamise seisukohast on mäetehnilised tingimused tavapärasega võrreldes mõnevõrra keerulisemad, kuna huvipakkuva lubjakivi kompleksi paksus jääb 13,0 - 25,4 m vahemikku ja katendi kogupaksus ulatub isegi kuni 9,5 meetrini. Katendi keskmine paksus 6,8 m ja kasuliku kihi kompleksi paksus keskmine paksus 17,6 m, mis annab katenditeguriks 1 : 2,6 (0,4).

Katendi koorimisel tuleb tehnogeensed setted, turbane muld, saviliiv ja liivsavi ladustada eraldi, et neid kasutada hiljem ala korrastamisel. Saviseid setteid võib kasutada ka vastavalt karjääri ammendumisele karjääri nõlvade katmiseks – hüdrotõkke ehitamiseks, mis vähendaks nii põhjavee juurdevoolu karjääri kui ka alanduslehtri arengut.

Karjääri pindalast ligikaudu 100 ha moodustab põlevkivi killustikust tuhamäe tarbeks ettevalmistatud alus, kuhu tuhka käesoleval hetkel ladestatud ei ole. Rajatud alus moodustab tasase platoo, mille absoluutkõrgus jääb +48… +49 m. Platoo on ümbritsetud 1,6 .... 3,5 m kõrguse valliga, mille pealt laius on 6… 7 m ja sellel asub tee. Mäeeraldise lõunapoolne osa, ~34 ha on kaetud segametsaga ja Tuhavälja 2/PÜ-54 Kohtla maaparandussüsteemi kuivendusvõrgu kraavidega.

Mäeeraldisele ei jää Natura 2000 võrgustiku alasid, kultuurimälestisi ega teisi muinsus- ja looduskaitseobjekte, samuti puuduvad siin hoonestus ja kommunikatsioonid. Lähim infrastruktuuri objekt on põhja ja läänetiival 30 m kaugusel kulgev AS-ile Nitrofert kuuluv raudtee.

Kohtla-Järve linna tööstuspiirkond on tihedalt tootmis- ja transpordimaadeks jaotatud. Lähim elamu asub ~1,2 km kaugusel lõunas.

2014 teostatud geoloogilise uuringu käigus fikseeriti põhjaveetase keskmiselt 1,2- 40 m sügavusel maapinnast. Eelpool mainitud platoo vett mitte läbilaskva killustiku peenfraktsiooni tõttu on alal kohati vesi maapinnal.

4. Tsemenditoorme koostis ja füüsikalised-mehaanilised näitajad

Tsement on hüdrauliline sideaine s.o peeneks jahvatatud anorgaaniline materjal, mis veega segatult moodustab hüdratiseerumisreaktsioonide ja –protsesside tagajärjel tarduva ja kivineva massi ning säilitab pärast kivinemist oma tugevuse ja stabiilsuse ka vee all. Tsemendile esitatavad nõuded on määratletud standardis EVS-EN 197-1 2011 (Estonia Patent nr EVS-EN 197-1, 2011). Tsement: Osa 1.Harilike tsementide koostis, spetsifikatsioonid ja vastavuskriteeriumid. Standardi kohaselt defineeritakse iga tsemenditüüp selle koostisosade omaduste ja sisalduste kaudu, mille tulemusena jagunevad tsemendid erinevatesse tugevusklassidesse. Määratletakse nõuded koostisosadele, mis sisaldab ka nõudeid mehaanilistele, füüsikalistele ja keemilistele omadustele.

Standardile vastav tsement, CEM-tüüpi tsement peab täitematerjali ja veega korralikult läbisegatuna moodustama betooni või mördi, mis säilitab töödeldavuse piisavaks ajaks, saavutab kindlate ajavahemike järel ettenähtud tugevuse ning on pikaajalise mahupüsivusega.

CEM-tsemendi hüdrauliline kivinemine toimub peamiselt kaltsiumsilikaatide hüdratiseerumise tulemusena, kuid kivinemisprotsessis võivad osaleda ka teised keemilised ühendid, näiteks aluminaadid.

Tsemendi põhikoostisosad on :

- Portland tsemendi klinker
- Granuleeritud kõrgahjuräbu
- Putsolaanmaterjalid (P,Q)
- Lendtuhk
- Põletatud põlevkivi
- Lubjakivi (täpsustatud nõuded alljärgnevalt).
- Peenräni
- Lisakoostisosad anorgaanilised looduslikud mineraalsed materjalid (Estonia Patent nr EVS-EN 197-1, 2011).

Lubjakivi tsemendi koostises peab vastama:

a) CaO sisalduse põhjal arvutatud kaltsiumkarbonaadi (CaCO3) sisaldus peab moodustama vähemalt 75% massist.
b) Standardi EVS-EN933-11:2009 (Estonia Patent nr EVS-EN933-11, 2009) kohaselt tehtud metüleensinise katsega määratud savi sisaldus ei tohi ületada 1,20 g/100 g. Selle katse jaoks peab lubjakivi jahvatama peenuseni, mille vastavalt standardile EN 196-6 määratud eripind on umbes 5000 cm^2/g.
c) Katsetades vastavalt standardile EVS-EN 13639:2017, peab kogu orgaanilise süsiniku sisaldus (TOC) vastama ühele järgnevaist kriteeriumidest:
    - Lubjakivi ei tohi ületada 0,20 % massist.
    - Lubjakivi ei tohi ületada 0,50% massist (Estonia Patent nr EVS-EN 13639, 2017).

Selleks, et eeltoodud nõudeid saavutada lubjakivi puhul on lisaks ka keemilised nõuded. Nõuded CaO, MgO ja P_2O_5 sisaldusele tsemenditoormes on aga tsemenditootjate tehnoloogiate arenedes ajas muutuvad.

Üldgeoloogilise uurimistöö käigus 2012 olid Arendaja poolsed nõuded tsemendi lubjakivi toormele alljärgnevad:

- CaO sisaldus mitte alla 45%;
- MgO sisaldus mitte üle 3,14%;
- P_2O_5 sisaldus mitte üle 0,5%.

Eelpool toodud nõuded on käesoleval mäeeraldisel täidetud Uhaku, Lasnamäe ja Aseri lademe lubjakivi kvaliteedi kaalutud keskmise väärtusena, mis tähendab, et kõiki lademeid tuleb segada, et saavutada kaalutud keskmisena ühtlase toorme tsemendi tootmiseks, kusjuures ei ole see vertikaalselt siiski igas punktis tagatud karjääri väljal. Lisaks, leiti 2012 uuringu kokkuvõttes, et varuploki piires leviv kivim ei sobi üldiselt tsemenditoorme tootmiseks vaid võib sobida ehituskillustiku tootmiseks. Killustiku tootmise varu arvutati 130, 69 ha, prognoosvaruna 23 415 tuh m^3 mahus.

2014 tehti Arendaja tellimusel täiedav lubjakivi detailuuring, milles esitas Arendaja lähtuvalt kavandatavast tehnoloogiast ja poolkoksi keemilisest koostisest keemilise koostise nõuded alljärgnevalt:

- CaO sisaldus mitte alla 42%;
- MgO sisaldus mitte üle 3,4%;
- P_2O_5 sisaldus mitte üle 0,5%.

Tsemenditehase ja lubjakivikarjääri arenduste ettevalmistamisega käis paralleelselt ka tsemenditootmise tehnoloogia pakkujate otsing ja mille käigus kinnitati, et tsemendi lubjakivi toorme komponendid peavad vastama järgmistele nõuetele: $CaO > 45$ %; $MgO < 3,14$ %; $P_2O_5 < 0,5$ %.

Seega maavarana arvele võetud varu 2014 ei vasta tsemenditootjate tehnoloogia pakkujate tingimustele.

Geoloogilise uuringu tulemusena jõuti järeldusele, et sobiva kaevandamise tehnoloogia rakendamisel vastab uuringuruumis leviv lubjakivi kogu ulatuses tellija tsemendi toorainele esitatud nõuetele. Samuti vastab lubjakivi väheses osas (Uhaku lade) madalamargilisele ja suuremas osas (Lasnamäe ja Aseri lade) kõrgemargilisele ehituslubjakivile esitatavatele nõuetele.

5. Parim võimalik tehnoloogia (PVT) mäetöödeks

Alljärgnev mäetööde kirjeldus on teoreetiline ja on koostatud printsiibiga, et Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara sobib variant A- tsementitootmise lubjakivi toormeks, variant B- lubjakivi killustiku tootmiseks kogu arvel oleva maavara varu koguse ja aastamahu juures.

Vaatamata sellele on mäetööde planeerimine vajalik, et oleks võimalik anda hinnanguid, teha majanduslikke kalkulatsioone ning kujundada arvamust karjääri avamise tasuvuse kohta.

5.1 Ettevalmistus- ja katenditööd

Karjääriala kaevandamiseks ettevalmistus algab katendi koorimisest, mille keskmine paksus on 6,8 m. Tegemist on tehnogeensete setete, turba, kasvukihi ja muu pehme katendiga. Suurema osa karjäärist moodustab põlevkivi aherainest ettevalmistatud tuhamäe alus (vaid mäeeraldise lõunapoolne osa ~34 ha pindalal on looduslikul kujul metsaga kaetud).

Mäeeraldise pehme katend ja kasulik kiht lasuvad suuresti (põhja)vee tasemest allpool. Seega juba katendi teisaldamisel tuleb veetaset alandada.

Esimese viie aasta katendi eemaldamise maht (kokku 1,5 miljonit m^3) paigaldatakse puistangusse, tööastangu ette. Tehnogeensed setted (262 tuh m^3), kasvukiht ja turvas (109 tuh m^3) ja ülejäänud pehme katend (1 159 tuh m^3) teisaldatakse eraldi puistangutesse mäeeraldise teenindusmaal. Esimesel tehnoloogilisel võimalusel alustatakse katendi paigutamist karjääri ammendunud ala nõlvadesse (graafiline lisa 1).

Ettevalmistustööde käigus kooritakse esmalt ülemised, tehnogeensed setted buldooseri ja frontaallaaduriga ning ladustatakse puistangutest tööfrondi ees. Hiljem, piisava lahtise nõlva ulatuses teisaldatakse see otse karjääri põhja ja/või kasutatakse nõlvade kujundamisel. Seejärel eraldatakse buldooseri või frontaallaaduriga keskmiselt 0,5 m paksune turbasegune mulla kiht, mis ladustatakse eraldi aunades karjääri alal, tööastangu ees.

Ülejäänud savika kattekihi paksust arvestades on selle eemaldamisel otstarbekas kasutada ekskavaatorit ja autotransporti. Sõltuvalt kaevandamise järgust hiljem ladustatakse eemaldatud kattekiht kas teenindusmaal või vahelaota nõlvade ja karjääri põhja kujundamisel hüdrotõkkena põhjavee juurdevoolu vähendamiseks.

Katendi teisaldamisel on soovitatav, et ekskavaator seisaks vaheastangul, kuna siis saavad veokid paljandatud lubjakivi peal liikuda ja puudub vajadus täiendavate teede ehitamise järele. Eemaldatud katendit saab kasutada ammendatud karjääriala korrastamisel.

Ettevalmistustööde hulka kuulub ka mäeeraldise lõunaosas metsa raadamine ja kändude juurimine, mida tehakse kaevandamise tööee edasiliikumise tempos.

5.2 Karjääri avamine ja mäetööde skeem

Lubjakivi kaevandamise alguspunkt on planeeritud mäeeraldise keskossa (PA-14/14 juures). Vastavalt aastasele tootmismahule tuleb ühe kogu lasundit läbiva 17,6 m tootmisastanguga lõhata vähemalt 219 tuh m^2 ala. Kui karjääri avamisel ei ole eri kihtide omavaheline segamine kohe võimalik, tuleb avamiskoha valikul arvestada, et väljatavad kihid ka ilma segamata tagaksid mäemassi nõutava kvaliteedi.

Eelnevast lähtuvalt ja lähedalasuva, hetkel mittetöötava ettevõtte AS Nitrofert raudtee liiklussagedust arvestades[1], on valitud mäetööd kolmes astmes. Astmed vastavad geoloogilistele lademetele ehk Uhaku, Lasnamäe, Aseri. Seega on aastane puur-lõhketööde maht suurem kui teoreetiliselt arvutatud. Lisaks lähimale raudteele on kolmeastmeline süsteem valitud seetõttu, et peatükis 4 kirjeldatud kolm keemilist ühendit lubjakivis ei jaotu ühtlaselt vertikaalselt ega horisontaalselt kogu karjääriväljal. Kaevandamise käigus on soovitatav lubjakivi keemilist koostist karjääri ees aeg-ajalt kontrollida (näiteks laenguaukude puurpuru analüüsides) ja vajadusel mäetöid suunata tagamaks mäemassi le vajalik kvaliteet.

Karjääri põhja, esmalt avamiskoha lähedale tuleb rajada pumpla P-1 (0,7 tuh m^3) ja seejärel pumbata vesi settetiiki S-1. Kuna karjääri põhja langus on edela suunaline, siis mäetööde edenedes on vaja rajada uus pumpla P-2 väljavoolu kraavi lähedale. Enne äravoolu kraavi tuleb veel rajada ka S-2 settetiik (17 tuh m^3 mahus).

Puhastatud karjääri vesi suunata kraavide ja truupide kaudu ~1,1 km kaugusele Kohtla jõkke.

Sobilikuks avamiskohaks sellest lähtuvalt on karjääri keskosa idapoolne külg PA-14/14 piirkonnas, kus väljatakse algperioodil korraga kogu lasund. Karjääri avamiskohas on soovitatav enne avamist uuringuvõrku eelnevalt tihendada.

Juurdepääsuteede võrk karjäärialale on hea, täiendavaid teid võib rajada hiljem karjääri põhja. Kaevandamise põhimõtteline suund on idast läände.

[1] Kui arvestada E-R ja 8:00-24:00 liikumisega, siis päevane keskmine vagunite maht on 100 vagunit/päevas. Arvestades erinevaid kaubagruppe võib see tähendada iga tund liigutamist keskmiselt 6-7 vagunit korraga (B.Rõuke e-mail 08.04.2022)

5.3 Puur-lõhketööd

Kaevandamisloa taotluse seletuskirja kohaselt on kavandatud puur-lõhketööga raimamist, mis on lubjakivikarjäärides laialt levinud tehnoloogia ning mille kasutamisel on võimalik arvestada ka keskkonnanõuetega (Keskkonnaamet, 2018).

Puur-lõhketöid on otstarbekas teha tellimustööna pädevate spetsialistide poolt. Lõhketööde puhul on oluline hinnata lõhketööde mõju kõrvalasuvatele objektidele. Kuidas mõjutavad tekkivad seismilised lained (vibratsioon) Püssi-LVT ja Püssi-MVT elektriõhuliini, AS-i NITROFERT raudteed, veekogumissüsteemi kraavide võrku, nõrgvee sette- ja puhastusebasseine ning teisi VKG infrastruktuuri objekte.

Enne praktiliste mäetööde algust karjääris, tuleb koostada pädeva spetsialisti poolt puur-lõhketööde projekt. Lõhatavale astangule puurida vastavalt projektis (hetkel küll teoreetiliselt) arvutatud vahekaugustele laenguaukude võrk. Laenguaukude sügavus vastab kaevandatava kihi ehk astangu paksusele, millele lisandub ülepuure. Kuna avamisel pole kihte võimalik segada, siis lõhatud kaevise ammutamiseks vajalike astangute arv algperioodil on kogu lasund ehk 1, edaspidi võib vastavalt maavara keemilisele koostisele jätkata kaevandamist lademe kaupa ehk kolme astanguga.

Lõhkamisel on soovitatav kasutada viitemeetodit, mis tagab üheaegselt lõhatava lõhkeaine ohutu koguse ja seeläbi on võimalik vähendada lõhketöödest tulenevat lööklainet, maavõngete, müra, tolmu ja gaaside mõju ümbritsevale keskkonnale. Maavõngete suhtes tundlike objektide, nagu näiteks raudtee ja truupide läheduses kasutada väiksemaid lõhkeaine koguseid. Lõhketöö läbiviimise prognoositav sagedus on 1 kord kuus (maksimaalselt 2 korda kuus). Lõhkamistöid võib teostada esmaspäevast reedeni, kella 8-17 (lisa 2).

Kobestatud lubjakivi teisaldada ekskavaatoriga mobiilsesse purustus-sorteerimissõlme punkrisse. Purustus-sorteerimissõlme abitöödel kasutada frontaallaadurit, näiteks ülegabariitsete tükkide purustisse uuesti suunamiseks.

Purustatud lubjakivi fraktsioon 0-32 tsementitoomise korral ladustada laoplatsil ja/või laaditakse ekskavaatori või frontaallaaduriga vähemalt 55 t kalluritele, mis omakorda transpordivad toorme tsementitehasesse selle edasiseks töötlemiseks. Laadimisel seisavad masinad lõhatud astangu põhjal, ekskavaator või frontaallaadur ammutab kaevist enda eest ning tõstab selle kallurile.

Soovitame soetada hübriidekskavaatori, mille innovatsioon seisneb hübriidajamis – uus masin on võimeline töötama nii diiselkütuse kui ka elektriga.

5.4 Karjäärivee ärajuhtimise alternatiivid

Puhastatud karjääri vesi suunata Kohtla jõkke on arendaja poolt esitatud põhilahendus (vt kaevandamisloa taotluse seletuskiri). Praegu ei ole selget teavet selle kohta, kui puhas või reostunud

on põhjavesi antud kohas. Seetõttu tuleb karjäärist väljapumbatava vee kvaliteeti seirata regulaarselt ja teha muudatused vastavalt tulemustele.

Käesoleva töö raames on planeeritud S-1 ja P-1 piirkonda ka puhastusseadmed poolkoksi mägedelt valguva vee puhastamiseks ja looduslikku veekokku suunamiseks. Karjääri sissevoolav veehulk on mudeldatud geoloogilise detailuuringu käigus ja on arvutatud keskmiselt 315 l/sek ja maksimaalselt 638 l/sek karjääri viimasel tööaastal.

Lisaks on Arendaja välja pakkunud varasemalt KMH programmi avalikul arutelul (vt KMH programmi avaliku arutelu protokoll) kasutada karjäärivett tootmises (näiteks tsemenditehases). Juhul, kui väljapumbatavat vett saab kasutada tootmisprotsessis on see lahend looduskeskkonna ja ressursside seisukohast kõige säästlikum variant (Keskkonnaamet, 2018).

Settetiike tuleb dimensioneerida ja projekteerida enne karjääri käiku laskmist. Lisaks karjäärist väljapumbatava veekvaliteedi jälgimisele on võimalik settetiigi kaudu peatada pumpamine kui see on vajalik. Käesoleva hinnangu raames on tehtud põhimõttelise lahenduse arvestused ja settetiikide mõõtmed on keskmiselt 30 x 200 m, sügavus 3,0 m ja vesi tiigis peab seisma 30 tundi. Tiigi väljavool varustada truubiga, et oleks võimalik lisada puhastusseadmeid ja filtreid, või puhastada setteruumi.. Seejuures on oluline tagada, et karjäärivee puhastamise meetod tagaks puhastussüsteemist eesvoolu juhitava vee kvaliteedi vastavuse õigusaktides sätestatud nõuetele. Täpsema puhastustehnoloogia väljatöötamisel tuleb erilist tähelepanu pöörata vees lahustunud kemikaalide sisalduse vähendamisele allapoole kehtestatud piirmäärasid.

5.5 Kaevandamisega rikutava maa korrastamine

Pärast maavara varu ammendumist on karjääri korrastamisel kaks võimalust:

- korrastada karjäär veekoguks (nagu on esitatud kaevandamisloa taotluse seletuskirjas);
- täita karjäär põlevkivi kaevandamisel järelejääva aherainega ja metsastada.

Veekogu rajamine on problemaatiline, sest piirkonna põhjavee reostatuse tõttu ei ole tagatud tulevase veekogu vee kvaliteedi vastavus rekreatsiooniks kasutatava veekogule (suplusveele) esitatavatele nõuetele (Skepast & Puhkim OÜ, 2017).

Karjääri täitmiseks tuleks kusagilt mujalt selleks sobivat materjali kohale vedada. Arendaja sõsarettevõttel on Ojamaa põlevkivikaevanduses piisaval hulgal aherainet, mis sobib täiteks suurepäraselt. Siis ei ole täitematerjali saamisega probleemi ja täiendavat keskkonnakahju sellega ei tekitata.

Kokkuvõtlikult teoreetilise karjääri andmed on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. Teoreetilise karjääri ja mäetööde põhinäitajad

Nimetus	Ühik	Katendipaksus				Kasuliku kihipaksus ja maht				Karjääri põhinäi-tajad
		Kokku	QIV	QIII	tehn	Uhaku	Lasna-mäe	Aseri	Kokku	
Miinimum	m	3,00	0,30	3,40	0,00	0,00	8,50	2,90	13,00	-
Maksimum	m	9,50	0,70	6,90	3,60	13,20	9,50	3,60	25,40	-
Keskmine	m	6,80	0,50	5,30	0,90	5,30	9,00	3,30	17,60	-
Maht	tuh m^3	9 130	1258	672	7 200	7 111	12 149	4 386	23 646	-
Killustiku survetugevused, keskm	kg/cm^2					307	472	401		
Killustiku LA	-					LA50	LA35	LA35		
Killustiku külmakindlus	-					F	F4	F4		
Mahumass massiivis	kg/cm3					2,48	2,59	2,54		2,5
Mäeeraldise pindala	ha									134
Väljatav ala pind	ha									128
Kasuliku kihindi mass massiivis	tuh m^3									22 408
Aastatoodang	tuh t									1 925
Arvutuslik iga	a									29
Väljatav ala aastas	ha									5
Katendi maht aastas kui 250 tööp	m^3/ööp									1 255
Katendi maht aastas kui 305 tööp	m^3/ööp									1 029
Eeldatav töötundide arv aastas	h									3 360
Töövahetuste arv ööpäevas	vahet									1
Katendi kobestustegur	-									1,2

Nimetus	Ühik	Katendipaksus				Kasuliku kihipaksus ja maht			Karjääri põhinäitajad
		Kokku	QIV	QIII	tehn	Uhaku	Lasna-mäe	Aseri	Kokku
Kobestatud katendi keskmine maht eemaldamisel	tuh m^3								10 956
	m^3/h								112,0
Paekarjääri keskmine toodang	tuh t/a								1 925
Lubjakivi keskmine kobestustegur kaevandamisel	-								1,4
Lubjakivi karjääri keskmine toodang	tuh t/ aastas								2695
Lubjakivi karjääri tunnitootlikkus vajalik	t/h								764
Teenindusala mõõtmed	ha								1,5
Paekihtide kagu-lõunasuunaline langus vaadeladaval alal									5

6. Tsemenditootmine

Käesoleva töö eesmärk ei ole valida tehnoloogiat tsemenditootmiseks ja seega on siinkohal toodu refereering eelnevatest töödest (keskkonnamõju hindamise aruanne, kaevandamisloa taotlus vms) või mõni muu asjaomane dokument. Lühidalt on kirjeldatud transporti tsemenditehasesse ja vajalikke sõlmesid sellel liinil.

6.1 Lubjakivi purustamine ja sorteerimine purustus-sorteerimissõlmes

Pealesõiduks purustus-sorteerimissõlme võib ehitada rambid, et efektiivistada kolusse kaevise teisaldamist. Purustus- ja sorteerimissõlm peaks olema varustatud kallutusrambiga, mis võimaldab autodel karjääris kiiremini opereerida ja ülesandeid efektiivsemalt täita ning sellest tulenevalt kütust säästa.

Lõhatud kaevis on fraktsiooniga 0-600 m ja sorteeritakse purustus-sorteerimissõlmes ning segatakse segamissõlmes fraktsiooniks 0-32 mm. Purustatud lubjakivi transportida tehasesse vähemalt 55 tonniste kalluritega või kinnise lintkonveieriga. Käesolevas töös antava hinnangu käigus tehtud kalkulatsioonid tuginevad kallurveol tehasesse. Konveiertranspordi korral rajatakse statsionaarne, umbes 2,5 km pikkune lintkonveier poolkoksimäe kagupoolsele küljele. Konveieri kõrval peab olema teenindustee.

6.2 Tsemenditootmine

Tsemenditootmist käesolevas Töös üksikasjalikult ei käsitleta ja siinkohal on ühildatud kaevandamine ja tsemenditootmise voog graafilisel lisal 2.

Alternatiivina kallurtranspordile saab rajada kinnise lintkonveieri, mille keskkonnamõju – peamiselt müra ja osakeste (tolmu) leviku – seisukohalt on oluliselt väiksem.

Kaevandatud lubjakivi veoks kalluritega tuleb rajada aga kapitaalne tee kas poolkoksimäe kagupoolsele või loodepoolsele küljele. Autodega vedu hakkaks toimuma kella 8.00 hommikul kuni kella 22.00 õhtul. Kui müra ei osutu piiravaks asjaoluks, siis võib transportida lubjakivi tehasesse ka autodega ööpäev läbi; sel juhul on vaja vähem kallureid.

7. Killustiku tootmise tehnoloogia valik

Arendajale väljastatud kaevandamise luba on antud tsemendilubjakivi kaevandamiseks. Käesoleva töö majandusarvutuste käigus selgus, et tsemenditootmine ei ole hetkel perspektiivikas ega kasumlik hetke majanduslikus olukorras. Seetõttu on tsemenditoorme sobivuse alternatiiviks kalkuleeritud ja projekteeritud ka variant, kus kogu karjääritoodangut kasutatakse lubjakivi killustikku tootmiseks.

Killustiku tootmise purustus-sorteerimissõlmes saab toota ridakillustikku tükisuurusega 4-16 mm, 16-32 mm, 32-64 mm. Laadimistöödel kasutada frontaallaadurit või hübriid-ekskavaatorit.

Lubjakivi purustamiseks soovitame kolme(3) mobiilset purustus-sorteerimissõlme tootlikkusega u 260 tonni/tunnis, üks mobiilne sõlm igale astangule. Purustussõlme põhisõlmeks on kaks (2) rootorpurustit, mis suudavad toota ühtlasema ja parema kvaliteediga killustikku.

Väljundis on järgnevad fraktsioonid:

- 0-4 mm 35 t/h 14% kogu toodangust
- 4-16 mm 55 t/h 22% kogu toodangust
- 16-32 mm 70 t/h 28% kogu toodangust
- 32-64 mm 85 t/h 35% kogu toodangust.

Kui praegu on lubjakivikarjääride probleemiks see, et tootmise käigus tekib suur kogus killustikku fraktsioonisuurusega 0–4 mm, mis on sisuliselt praaktoode ja mille realiseerimine on keeruline, siis edaspidi soovitame selle asemel toota eraldi fraktsioone 0–2 mm ja 2–4 mm. 0–2 mm fraktsiooni saab müüa põldude lupjamiseks, 2–4 mm fraktsiooni puhul on tegemist väärtuslike ehitusliku toorainega.

Purustus-sorteerimissõlme efektiivsuse tõstmiseks peab olema tagatud purustusseadme pidev lubjakiviga varustamine, mis vähendab ka ebasoovitud toodangu teket ja parandab killustiku tera kvaliteeti.

Killustiku tootmisvoog on lihtsustatud kujul graafilisel lisal 3.

Toodetud killustik laadida laaduriga otse kliendi kallurile või ladustatakse see selleks ettevalmistatud laoplatsidel. Laoplatsil tähistada killustiku fraktsioonid vastava sildiga.

8. Tsemendi ja killustiku toomise hind. CApex ja OPex

Käesoleva töö eesmärk on anda hinnang lubjakivi karjääris tsemendi ja killustiku tootmisele olemasolevas majanduslikus situatsioonis. Selleks on koostatud tootmisvoogude skeemid mõlemal juhul ja põhimõtteline veeärastuse lahend. Neid protsesse on kirjeldatud peatükkides 4 kuni 7. Kõik see tugineb teoreetilisel baasil ja on kasutatud hiljem majanduslikel kalkulatsioonide koostamisel.

Kaevandamise maksumuse kalkuleerimisel on võetud piiritletud raamideks lõhatud kivi laadimine karjääri kallurile ja lõpeb lubjakivi killustiku jõudmisega konveierile, kallurile või lubjakivi killustiku jõudmisega vahelattu enne tsemenditehast.

Toodangut mõõdetakse tonnides (t), mis on ühtlasi käesolevas töös toodanguühikuks.

Lubjakivi killustiku väljavedu ehk müük toimub ostja kalluriga või müüja kalluriga vastavalt müügitehinguga sätestatule.

8.1 Kapitalikulud- masinad, seadmed, rajatised

Töös kasutatud kalkulatsioonides ei ole kasutatud masinate ja seadmete valikul konkreetselt ühe tootja konkreetset marki, tüüpi masinat. Kasutatud on mäemasinate turu-uuringust saadud keskmiseid näitajaid sama suurusjärguga ja maksumusega masinate korral. Näiteks frontaallaaduri, lõhkeaine auto või puurpingi maksumuseks on arvestatud keskmiselt 500 tuh eurot. Hüdrauliline ekskavaator, vähemalt 70 t kuni 86 t, maksumusega 860 tuh eurot. Buldooseri maksumuseks on arvestatud vastavalt tonnaažile 710 tuh eurot.

Abitöödel kasutatavad masinad on arvestatud 50 tuh eurot kuni 200 tuh eurot sõltuvalt masina funktsioonist.

Kapitalikuludele on lisatud juhtimise ja insenertehnilise personali kulud 5% ja ettenägematud kulud 25%.

Tsemenditehase maksumuse number pärineb 2014 aastast ja on 215 mln eurot, mille maksumust kasvatati töös tarbijahinna indeksiga, et hinnata investeeringu suurust praegusel hetkel.

Kinnise lintkonveieri investeeringuid karjäärist materjali veoks tsemenditehasesse ei ole käesolevas arvutuses arvestatud.

8.2 Opereerimiskulud (tsemendi lubjakivi toormele, killustiku tootmine)

Tabel 3. Väljavõte opereerimiskuludest ja erikuludest			
Opereerimiskulud	Hind	Ühik	
Pehme katend	0,26	€/m^3	Teisaldamine buldooseri ja frontaallaaduriga
Kaljune kivim	0,56	€/m^3	Teisaldamine hüdraulilise ekskavaatoriga
Lõhkamine	2,50	€/m^3	Puur-lõhketööde kulu
Purustus-sorteerimissõlm	0,33	€/t	Purustamise ja sõelumise keskmine ühikukulu
Varuosad ja materjalid	0,30	€/t	Keskmine kulu suure tootmismahu korral
Püsikulud	1,00	€/t	Keskmine kulu toodanguühikule kaevanduses
Amortisatsioon	0,75	€/t	-
Veepumpamine	0,19	€/m^3	Keskmine kulu karjääri vee pumpamisel
Veepumpamise keskkonnatasu	0,02	€/m^3	www.riigiteataja.ee,
Maavara kaevandamise õiguse tasu	2,99	€/t	www.riigiteataja.ee, 2024 a seisuga
Muu	10,00	%	-
Ettenägematud kulud	10,00	%	-
Tööjõukulu	37 000	aastas/inim	Keskmine tööjõukulu
Lõhekaine erikulu	0,6	kg/m^3	Keskmine väärtus Eesti lubjakivikarjäärides
Lõhkeaine kogus aastas	654 852	kg	Arvutatud vastavalt aastatoodangule
Müügitulu	6,86	eur/t	http://www.a-killustik.ee/

Opereerimiskuludele on lisatud ka 10% muud kulusid ja 10% ettenägematuid kulusid.

Tsemenditootmise juures on kasutatud fikseeritud opereerimiskulu 27 eur/t 2017 a seisuga, mida on kasvatatud tarbijahinna indeksi abil, keskmiselt 4,1 % aastas kogu eluea jooksul.

Opereerimiskuludest teatud komponente ehk kütus, lõhkamise ühikukulu ja tööjõukulu on sarnaselt eelnevaga kasvatud tarbijahinna indeksi abil kogu projekti eluea jooksul.

8.3 Tasuvus

Järgnevalt on esitatud killlustiku ja tsemenditootmise opereerimis- ja kapitalikulude summana tootmise ühikukulu, eurot/t. Välja on toodud kogu eluea, esimese nelja aasta ning 5-30 aasta tootmise ühikkulu. Projekti tasuvust on näidatud ka IRR ja NPV-ga.

Tabel 4. Tsemendi tootmise OPex + CApex				
	Ühik	0-4 aasta	5-30 aasta	Kokku elueal
Kokku OPex+CAPex toodang	€/t	105,60	104,67	104,79

Vastavalt kehtivale kaevandamise loale on Arendajal luba toota tsemendilubjakivi, kuigi seletuskirja järgi võib arendaja toota ka lubjakivi killustikku. Milline on omavaheline osakaal aastatoodangust ei ole fikseeritud. Seetõttu on majandusarvestustes lahendatud see nii, et aastane kaevandamise määr 770 tuh m^3 on suunatud esimese lahendina tsementidootmisse või teise lahendina kogu karjääri toodang läheb lubjakivikillustiku tootmisse (770 tuh m^3/aastas, lisa 2). Killustiku tootmise juures ei ole arvestatud erisusega, et Uhaku lademe kivim ei sobi kõrgemargilise killistiku tootmiseks. Selleks, et mõlemat tsemendi või killustiku tootmise majanduslikku arvutust saaks omavahel koguse poolest võrrelda, on siinkohal selline erisus jäetud arvestamata.

Tabel 5. Killustiku tootmise OPex + CApex				
	Ühik	0-4 aasta	5-30 aasta	Kokku elueal
Kokku OPex+CAPex toodang	€/t	19,42	21,47	21,20

Tabel 6. Tsementidootmise tasuvus (kogu projekti elueal summeerituna)		
Tulud kokku (tsement + killustik)	eur	5 450 766 037,76 €
Kulud kokku (tsement + killustik)	eur	5 964 872 654,67 €
Rahavoog kokku	eur	-514 106 616,92€
IRR	%	Puudub positiivne väärtus, IRR ei ole võimalik arvutada
NPV	Diskonteerimisemäär: 10%	–235 972 247,17€

Nii tsementidootmise kui ka killustiku tootmise omahinna arvutused on esitatud tabelis 4-5, sisaldab nii kapitalikulude kui ka opereerimiskulude eraldi arvestust ja esitatud summana.

Killustiku tootmise või lubjakivitoorme ja tsementidootmise projekti tasuvus on indikeeritud tabelis 6 ja 7 kogu eluea kohta. Projektitasuvus on arvutatud NPV, diskonteerimismääraga 10% ja IRR abil.

Tabel 7. Killustikutootmise tasuvus (kogu projekti elueal summeerituna)		
Tulud kokku (killustik)	eur	539 181 759,47€
Kulud kokku (killustik)	eur	1 206 888 578,14€
Rahavoog kokku	eur	–667 706 818,67€
IRR	%	Puudub positiivne väärtus, IRR ei ole võimalik arvutada
NPV	Diskonteerimisemäär: 10%	–206 912 411,75€

Arendaja soovil on laiendatud tsemenditootmise projekti tasuvuse analüüsi tundlikkuse analüüsiga, mis on esitatud tabelis 8 ja joonisel 1 ja 2.

Tabel 8 Tsemendi tootmise projekti tundlikkusanalüüs						
Muutus (%)	Tsemendi müügi-hind	Kulud kokku, eur	Tulud kokku, eur	Rahavoog, eur	IRR	NPV (10%)
-30%	49 €	5 964 872 655	3 815 536 226	–2 149 336 428	-	–684 158 651
-20%	55 €	5 964 872 655	4 360 612 830	–1 604 259 824	-	–534 763 183
-10%	62 €	5 964 872 655	4 905 689 434	–1 059 183 221	-	–385 367 715
0	69 €	5 964 872 655	5 423 256 764	–514 106 617	-	–235 972 247
10%	76 €	5 964 872 655	5 995 842 642	30 969 987	4%	–86 576 779
20%	83 €	5 964 872 655	6 540 919 245	576 046 591	13%	62 818 689

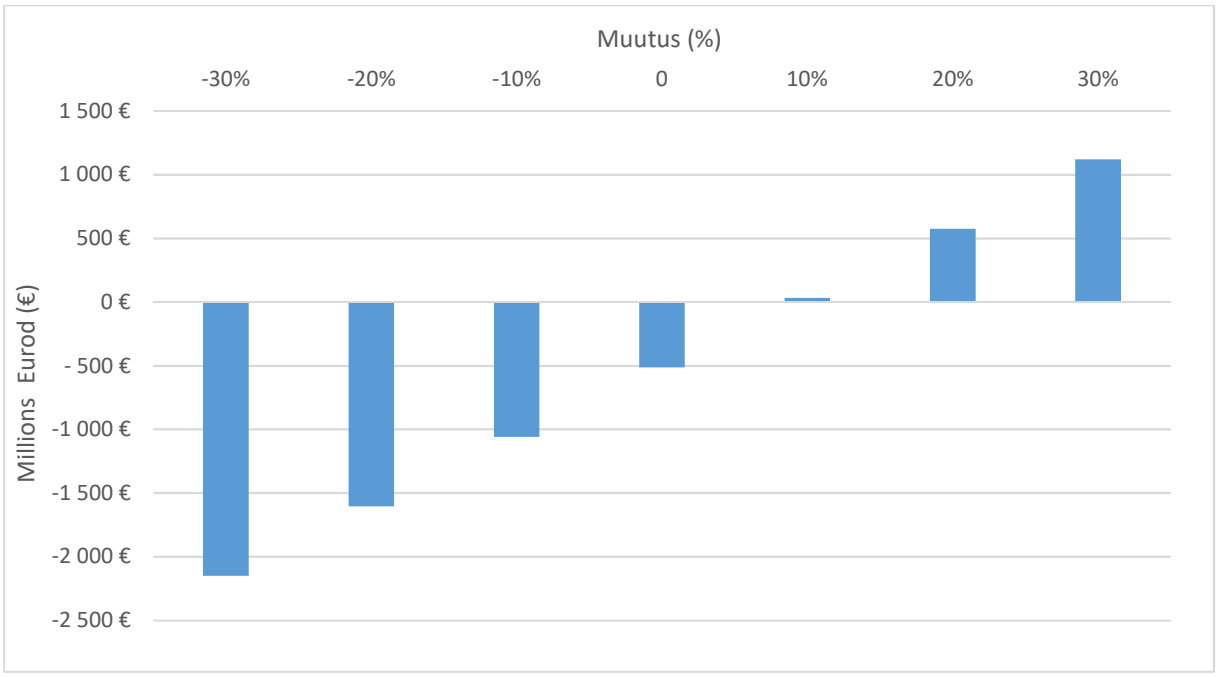

Joonis 1. Tsemenditootmise projekti rahavoo muutus

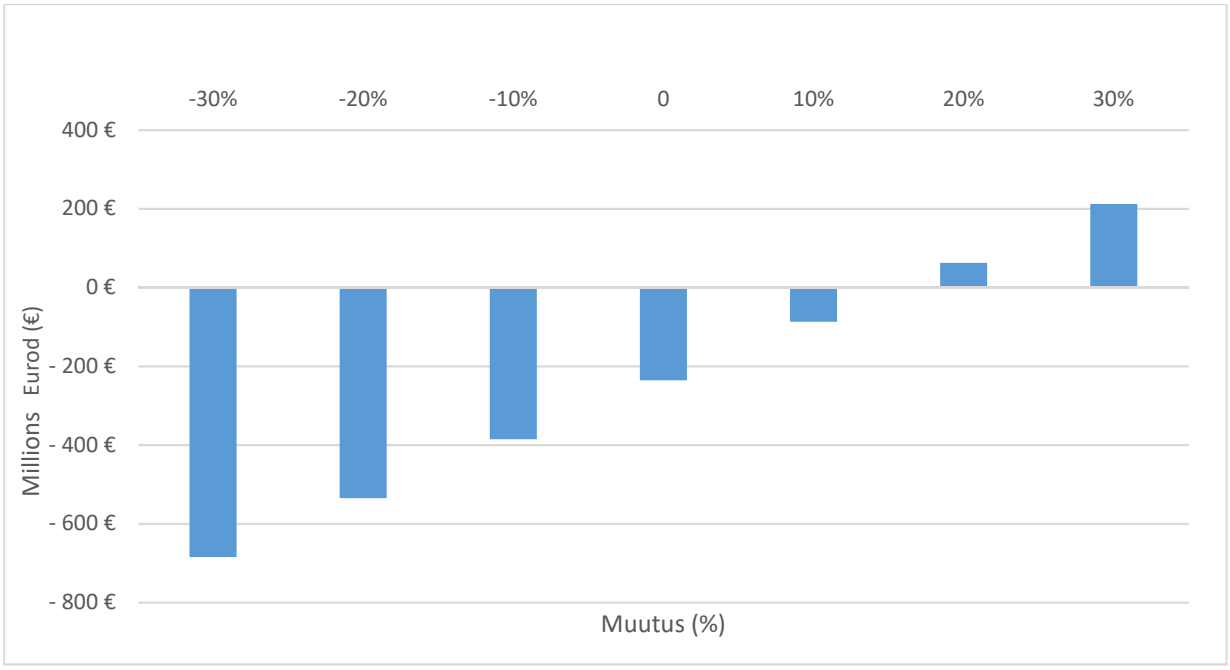

Joonis 2. Tsemenditootmise projekti nüüdisväärtuse muutus

9. Hinnang – turusituatsioon vs tootmise hind

Tegevusalad tsementditootmine ja killustiku tootmine on omavahel tugevalt seotud, sest ilmselt ühes tegevusvaldkonnas klientide leidmine ja müügi suurendamine võimaldab ka teises valdkonnas käivet suurendada.

Kohtla-Järve lubjakivikarjääri põhitegevuseks on tsemendi tootmine. Ettevõtte tooteks oleksid lahtiselt ja pakitult turustatavad tsemendid ja alternatiivina lubjakivikillustik ning sõelmed.

Ettevõtte toodangu hinda hakkab mõjutama eelkõige vabal turul kujunev toote maksumus. Kulude poole pealt mõjutavad toote hinda kaevandamisõiguse tasumaäärad, mis on aastani 2025 seadusandlusega fikseeritud (Riigiteataja, 2019).

VKG Tsement peamised kliendid võiksid olla Eestis, kuhu müüdaks enamiku toodangust. Käesoleva sajandi kahekümnendate aastate Eestis pakuks VKG Tsement tsemendi turuliidrile Eestis, Kunda Nordic Tsement, suurt konkurentsi. Teised suuremad sihtturud oleksid Läti ning Soome.

Kõrge ehitustegevuse jätkudes võiks tsemendi müük jäädagi soodsaks tegevussuunaks, kui see ei peaks arvestama lahvatanud Ukraina kriisi ja majanduslikke piiranguid pikkadeks aastateks. Hetkel on Eesti, Balti ja ka teiste Euroopa riikide tsementditootjad oma tootmismahtusid vähendanud või sootuks seisatanud ka kõrgete CO2 kvootide ja teiste nn“rohepöördega“ kaasnevate mõjude poolest Euroopas. Lisaks tsemendile ja lubjakivikillustikule võiks VKG soodsamal hetkel kaaluda ka MgO sisalduse poolest sobiva Ojamaa kaevanduse põlevkivi kasutamist ka klinkri tootmisel ja selle eksportimisel lähiriikidesse.

Vaatamata sellele, et lähiaastate lubjakivikillustiku põuda Harjumaal on leevendamas Paldiski PHAJ ehitamise käigus toodetav graniitkillustik, leiab Kohtla-Järve karjäärist toodetav kvaliteetne lubjakivikillustik endale turuniši ka kaugemal kui ainult Ida-Virumaal.

9.1 Konkurendid ja konkurentsieelis

Tsemendi müümise valdkonnas võib lähikonkurentideks lugeda naaberriikide Sakret OÜ ja Schwenk Latvia. Selleks, et ettevõte oleks turul konkurentsi pakkuv ettevõte peab tal olema mitmeid eeliseid oma konkurentide ees.

Ettevõtte toodang on peab olema kõrge kvaliteediga, mis nõuab pidevalt investeeringuid tootmisseadmete arendamisse. Kui ettevõttest saab suur tsementditootja, peab olema suur valdkonna ettevõtete kliendibaas, kellele oma tooteid pakkuda. Killustiku ja tsemendi tootmine peavad moodustama sünergilise koosluse mitmel põhjusel:

- samale kliendibaasile saab pakkuda mõlemaid tooteid, mis tähendab, et ühe toote müük suurendab/vähendab teise toote müüki;
- ettevõte saab optimeerida oma tooraine kasutust, suunates vajadusel tooraine kas tsementditootmisesse või killustiku tootmiseks, mis tähendab, et jääkide teke on võimalikult väike.

Tallinna lähedaste killustikutootjate turg on Arendajale lähemale tulemas, kuna mainitud tootjaid kimbutab varude nappus. Ettevõtte peamised konkurendid lubjakivi killustiku kaubastamise osas on Ida- Viru regiooni 60 km raadiuses tegutsevad ettevõtted nagu OÜ Ahtme Killustik, OÜ Kiviõli Keemiatööstus, AS Enefit Kaevandused Estonia kaevanduse lubjakivikillustiku tootmissõlm jt.

Arvestades, et hind kujuneb turumajanduses nõudmise ja pakkumise koosmõjul, võivad antud töös esitatud hinnad mõnevõrra erineda nendest hindadest, mis reaalselt kujunevad. Osa hindasid võib nn mastaabiefekti tõttu langeda, osas aga näiteks ehitusmaterjali defitsiidi tingimustes tõusta.

Pikaajaliselt on Ida-Virumaa kohalikest karjääridest pärit lubjakivikillustiku tootmise tegelik turuhind raskesti ennustatav. Näiteks saab tuua asjaolu, et AS-i Enefit Kaevanduste poolt pakutavat üliodavat fraktsiooni 0-90 karjääride pakutavas killustikus praegu praktiliselt ei esine, sest ligikaudu sarnaste parameetritega killustiku fraktsioonide väljamüügihinnad autotranspordile laadituna on ca 10 eurot tonn. Madalama hinnaga (ca 2,5 eur/tonn) müüakse vaid sõelmeid (näiteks fraktsioon 0-4), mis tehniliste näitajate poolest vaevalt fraktsiooni 0-90 asendab.

10.Kaevandamistehnoloogia mõju

Turusituatsiooni muutustest, tehnikapargi valikust ja keskkonnamõjuga kaasnevateks riskideks loetakse kavandatava tegevusega eeldatavalt kaasnev vahetu või kaudne mõju keskkonnale, inimese tervisele ja heaolule, kultuuripärandile või varale**.**

Antud piirkonna eripära arvestades on võimalikeks lubjakivi kaevandamist mõjutavateks ohtudeks järgmised riskid (tabel 4).

Tabel 8. Riskide esinemise tõenäosus

		Ebatõenäoline	Tõenäoline
1	Turuolukorra muutusest tingitud toote nõudluse vähenemine		x
2	Toorme lokaalsed kvaliteedi muutuste mõju toodangu mahule		x
3	Mäemasinate/seadmete tootlikkus on eeldatust väiksemad	x	
4	Infrastruktuuri ja tehnosüsteemide rikked	x	
5	Poolkoksimäe reostus ja selle mõju pinna- ja põhjaveele		x
6	PLT maavõngete ja kildude laialipaiskumine		x
7	Transpordimüra ja kaevandamismasinate töötamise müra		x
8	Karjäärisisesed ja välised tolmuallikad		x
9	Maastikupildi visuaalne muutumine		x

10.1 Infrastruktuuri ja tehnosüsteemide häiringud

Alast ~300 m kaugusele põhja ja ~25 m kaugusele läände jääb maaparandussüsteem TUHAVÄLJA 1 ja seda reguleeriv võrk. Lõunaosas kattub mäeeraldis (~27 ha ulatuses) maaparandussüsteemi TUHAVÄLJA 2 ning selle reguleeriva võrguga. Kaevandajal on kohustus tagada nimetatud maaparandussüsteemide toimimine (Skepast & Puhkim OÜ, 2017).

Tsemenditoorme väljaveoteede alternatiivid asuvad tööstusalal ning palju eluhooneid müra ja õhusaaste mõjualasse ei jää. Kavandatava karjääri tegevus avaldab negatiivset mõju piirkonna avalikult kasutatavatele teedele, kui teid kasutatakse lubjakivikillustiku müügi puhul (umbes 60 km pikkuses lõigus) mööda Tallinn–Narva maanteed.

Karjääri vahetus läheduses asub hetkel AS –i Nitrofert raudtee. Kui tuleb arvestada selle või samalaadse ettevõtte võimaliku töögraafikuga ja kaubavoo liikumisega E-R ja 8:00-24:00, siis päevane keskmine vagunite maht oleks 100 vagunit/päevas. Arvestades erinevaid kaubagruppe võib see tähendada iga tund liigutamist keskmiselt 6-7 vagunit korraga. Sellepärast on raudtee oluliseim infrastruktuuri objekt, millle töörežiimi ei tohi karjääritöö mõjutada ega rikkuda.

Siit tulenevalt tuleb karjääri lõhketööde puhul hinnata selle mõju kõrvalasuvatele objektidele ja jälgida puur-lõhketöö projektiga ettenähtuga täitmist. Tuleb tellida veel enne tootmise käivitamist puur-lõhketöödega kaasnevate seismiliste lainete (vibratsioon) mõju hinnang Püssi-LVT ja Püssi-MVT elektriõhuliinidele, raudteele, veekogumissüsteemi kraavide võrgu, nõrgvee sette- ja puhastusebasseinidele ning teistele VKG infrastruktuuri objektidele. Muude võimalike ohtude mõju ennetamiseks tuleb tellida pädevalt asutuselt riskianalüüsid.

10.2 Poolkoksi mäe reostus ja mõju pinna - ja põhjaveele

Alast 500 - 600 m kaugusel ida suunas asuvad VKG põlevkiviõli kombinaadi poolkoksi mäed ning vahetult itta jääb ka poolkoksi mägede veekogumissüsteemi kraavide võrk ja 150 - 200 m kaugusel nõrgvee sette- ja puhastusebasseinid. Karjäärist väljapumbatav vesi saab olema segu poolkoksi mäe piirkonnast pärinevast reostunud põhjaveest ja ülejäänud perimeetrilt pärinevast puhtast põhjaveest ning sademete ja lumesula veest. Eriti põuaperioodil kui on vähe sademeid.

Vee väljapumpamine intensiivistab põhjavee liikumist, millega koos hakkab karjääri suunas liikuma ka reostus. Seega tuleb kõrgendatud tähelepanu tuleb pöörata tehnogeensete setete- ja karjäärivee keemilisele koostisele ning jälgida vee puhastusastet. Vajadusel võtta kasutusele lisapuhastusmeetmed. Laialdase põhjavee taseme alanemise leviku vältimiseks kasutada karjääris ammendunud karjääri nõlvade katmist vett halvasti juhtiva pinnasega. Ekraaniks võib kasutada ka kaevandatava maavara pealt kooritud savikamat materjali.

10.3 PLT maavõngete ja kivimikildude laialipaiskumine

Korduvalt mainitud AS-i NITROFERT raudtee, mis asub mäeeraldisest 30 m kaugusel läänes, on maavõngetel oluline roll. Lõhketöödest tekkinud ülenormatiivsed maavõnked võivad praktikas kujutada ohtu lähedalasuvate konstruktsioonidele reeglina kuni 400 m kaugusel lõhkamiskohast. Kivimikildude laialipaiskumine on ohtlik ennekõike ohuraadiuses viibivate inimeste tervisele ja varale. Seetõttu on soovitav lõhkamistel kasutada kattematte raudtee vahetus läheduses või vähendada ühekordse lõhkamise mahtu (mida antud juhul käesolevas töös on ka rakendatud, karjääri tööeed on jagatud 3 astangule).

Lisaks on mäeeraldise läheduses Püssi-LVT ja Püssi-MVT elektriõhuliini paigaldised. Ohuallikaks võib saada PLT kivimikildude laialilend ja maavõnked liinide alustele.

10.4 Transpordimüra ja kaevandamismasinate töötamise müra

Peamisteks müraallikateks lubjakivi tootmisel on järgmised tegevused: aheraine purustamise ja sorteerimisega ning puistamisega seotud tööd (sh kinnised konveierliinid). Kaevandamise käigus võib ohuallikaks võib saada mäeeraldistel töötavate karjäärimasinate tekitatav ja mitme masina korraga töötamisel liituv müra. Vastavalt Eesti Vabariigi kehtestatud müratasemete piirväärtustele tohib elamutega piirkonnas (III kategooria sega-alal) olla müra piirtase päevasel ajal 65 dB ja öösel 50 dB. Kaevandamise käigus tekkiv maksimaalne arvutuslik kombineeritud müra lähima majapidamise juures jääb 46,5 dB tasemele. Arvutuslik tase ei ületa III kategooria segaala päevast ega öist piirtaset. Seega mürast lähtuvalt karjääri tööle ajalisi piiranguid ei ole ette näha.

Võimaliku mürahäiringu ennetamiseks on soovitav (nagu ka kaevandamiseloas on öeldud)katendipuistangud moodustada mäeeraldise teenindusmaale (eelkõige selle lõunaossa, elamute poolsele küljele) selliselt, et need toimiksid ka müratõkkevallina kui see on vajalik. Lõhketöid viia läbi vastavalt kehtivale kaevandamiseloa tingimusele ehk tööpäevadel kella 8-17 (lisa 2).

10.5 Karjäärisisesed- ja välised tolmuallikad

Mäemasinate poolt tekitatud tolmu hulk on väike, kuna masinate liikumiskiirused on väikesed ja tolm sadestub töökohast kuni 100 m raadiuses. Lisaks toimub kaevandamine karjääris astangutega, et oleks võimalik paigutada tehnikat astangu põhjale, mis aitab tõkestada tolmu ja müra.

Kaugemale võib tolm levida lõhatud kivimit teisaldamise ja killustikku vedavatest kallurautode töö tagajärjel. Seniste vaatluste põhjal võib lagedal maastikul tolm levida keskmise tugevusega tuule korral kuni 250 m kaugusele.

Vajadusel kasutada tolmutõkestamiseks teede ja platside niisutamist. Laoplatsi niisutamist ja valmistoodangu puistangute niisutamist. Karjääris töötava purustus-sorteerimissõlme puhul on soovitatav kasutada tolmutõrjeks veepihusteid.

Kaevise ja killustiku teisaldamisest/transpordist tekkivate osakeste (tolmu) leviku vähendamiseks võib karjääri sissepääsuala töödelda kloriidiga ning kuival perioodil vastavalt vajadusele kasta. Kuivadel perioodidel kasta osakeste (tolmu) leviku minimeerimiseks ka karjäärisiseseid teid (Skepast & Puhkim OÜ, 2016).

10.6 Maastikupildi visuaalse pildi võimalike muutuste ennetamiseks ja vähendamiseks rakendatavad abinõud

Kaevandamisega rikutud maastiku esteetiline ilme tuleb taastada korrastamisega. Suurem osa alast moodustab ettevalmistatud tuhamäe alus. Eelistada tuleks ammendatud karjääri täitmist aherainega ja katend sinna tagasi panna. Veekoguna on see ohtlik inimestele ja seab kahtluse alla katendi kasutamise, samuti hakkab veekogusse imbuma reostunud põhjavesi. Arvestades, et mäeeraldisel on viljakat kasvukihti, mida saab kasutada metsastamiseks (Skepast & Puhkim OÜ, 2016).

11. Piirkonna sotsiaalmajandusliku mõju hinnang

Sotsiaalse keskkonna kontekstis mõistetakse võimalikku mõju inimeste tervisele ja heaolule (lähtudes peamiselt joogivee ja välisõhu, sh müra, seisundist) ning võimalikku füüsilist mõju inimeste varale.

11.1 Lubjakivikarjääri rajamise ärajätmisega hoitava keskkonnakahju väärtus

Paljud looduse väärtused ja looduse poolt pakutavad teenused (sh näiteks ökosüsteemi teenused) on turuvälised. Turuväliseid väärtusi (inglise k *non-market values*) iseloomustab see, et nende hind ei kujune turul ostu-müügi protsessi käigus. Seetõttu ei teki turuvälistele looduse väärtustele ka automaatselt rahalist ekvivalenti ja selle leidmiseks tuleb kasutada spetsiifilisi majandusteaduslikke meetodeid, nagu näiteks tingliku hindamise (inglise k *contingent valuation*) meetod, mida kasutatakse uuritava keskkonnakahju rahalise ekvivalendi väljaselgitamiseks. Käesolevas töös ei ole majandusteaduslikke meetodeid kasutatud Arendaja lähteülesandest lähtuvalt.

Iga inimese hinnangus oma elu kvaliteedile sisaldub hinnang tema elatustasemele ja tema poolt tunnetatud, hinnatud ja vajalikuks peetavatele turuvälistele hüvedele. Teoreetiliselt võib iga inimene hinnata, millise (kui suure) osa oma sissetulekust on ta valmis ohverdama (kui palju tahab kulutada) millise mittemajandusliku hüve saavutamiseks - eesmärgiga tõsta oma elu kvaliteedi koguväärtust.[2] Siit tuleneb iga mittemajandusliku hüve iga inimese jaoks erinev ja veel ajaski muutuv majanduslik ekvivalent.

Indiviidide majanduslikku hinnangut looduse turuvälistele väärtustele näitab valmidus maksta loodusobjekti kui väärtuse kandja säilitamise või taastamise eest. Metoodiliselt õigesti väljaselgitatud maksevalmidus annabki informatsiooni looduse väärtuste rahaliste ekvivalentide kohta.

Lubjakivi kaevandamata jätmine Kohtla-Järve lubjakivikarjääris võimaldab säästa keskkonda ja ära hoida keskkonnakahju. Eesti täisealise elanikkonna kogunõudlus kaevandustest rikkumata jääva looduse kui väärtusliku keskkonnakauba järele, mis säilib tänu uute kaevanduste rajamata jätmisele, ulatub miljonitesse eurodesse.

[2] Siin kõne all olev hinnang oleneb väga paljudest ja ajas muutuvatest teguritest: saavutatud ja taotletavast elatustasemest, tervisest, haridusest, harjumustest, inimese sotsiaalsest keskkonnast jne

11.2 Sotsiaalmajanduslik keskkond

Majandusliku keskkonna kontekstis mõistetakse võimalikku mõju piirkonna lühi-ja pikaajalisele arengule, inimeste tööhõivele. Kohtla-Järve lubjakivikarjääri rajamise vajadus on seotud VKG Tsement OÜ kavandatava tsemenditehase jaoks tooraine saamisega. Tsemenditehase rajamise motivatsioon VKG jaoks on põlevkivitööstuses põlevkivi töötlemise käigus tekkivate jäätmete taaskasutus ja põlevkivitööstuse keskkonnamõju vähendamine.

Keskkonna seisukohalt on ehitusmaterjalide tootmisel mõistlik kasutada ära maksimaalselt tekkivad jäätmed. Poolkoksi suhteliselt väikese kaltsiumoksiidi (vajalik komponent klinkri tootmiseks) sisalduse ja suhteliselt suure väävlisisalduse tasakaalustamiseks on vaja hea kvaliteediga lubjakivi, kus kaltsiumoksiidi sisaldus on suhteliselt kõrge. Tsemendi kvaliteeti mõjutava magneesiumoksiidi (sisaldub poolkoksis) sisaldus klinkris on limiteeritud, sest see põhjustab tsemendis järel reaktsioone, mis teeb tsemendi ja sellest tehtud tooted ebapüsivaks. Kvaliteedi mõjutavad veel väävel ja fosfor.

Nimetatud nelja komponenti arvestades sobib Kohtla-Järve mäeeraldise lubjakivi tsemendi tootmiseks. Koos sellega saab toorainesegus kasutada 26% poolkoksi, mis vastab seatud eesmärgile. Seega lubjakivikarjääri rajamine ei ole eesmärk omaette, vaid on abinõu selleks, et poolkoksist oleks võimalik toota klinkrit. See tähendab, et karjääri rajamine võimaldab vähendada ladestatavate jäätmete hulka ning kasutada materjali efektiivselt.

Asukoha mõttes on kavandatava karjääri asukoht ettevõtte erinevate äriprojektide teostamiseks(näit.tsemenditehase rajamine) või varasemalt planeeritud poolkoksimägede laienduseks heas kohas, sest see paikneb vahetult poolkoksimägede kõrval. Samuti on seal looduslikku pinnast suhteliselt vähe (ainult karjääri lõunaosas). Tegemist on tööstusmaastikuga (üle 20 aasta tagasi ette valmistatud settebasseinide ja poolkoksimägede laienemiskohaga).

Arvestades Ida-Virumaal aastatega süvenenud töötust, annaksid VKG erinevad arengustsenaariumid regiooni elanikkonnale tööd, ettevõttele kindlust tulevikuks, võimaldades hajutada riske ja investeeringuid eri valdkondadae vahel ning sõltuda mitte ainult põlevkiviõli tootmise perspektiivist.

11.3 Mõju majanduslikule keskkonnale seoses majandusharu arendamise olulisusega ning energia- ja ressursitõhususega

Kohtla-Järve lubjakivikarjääri avamise negatiivne pool on uute kaevanduste avamisega kaasnev kahju looduskeskkonnale, mis toodangu hindadesse sisestatuna lisab erinevate sotsiaalse tasuvusanalüüside väitel sisendina vähemalt 2 eurot tonni kaevandatava materjali kohta[3].

Näited Eesti erinevate lubjakivikarjääride müügihindadest on toodud alljärgnevas tabelis 9:

Tabel 9. Killustiku müügihinnad erinevates karjäärides üle Eesti

Karjäär	Materjali nimetus	Materjali hind, EUR/tonn, lisandub käibemaks	Allikas
Sutlema	Purustatud paekivi, Fr. 0-32	7,70	
Sutlema	Paekivi killustik, Fr. 063	8,95	
Raikküla	Killustik, Fr 0-63 mm	7,00	https://www.eestikillustik.ee/raikkula
Raikküla	Täiteliiv	7,50	https://www.eestikillustik.ee/raikkula
Anelema	Killustik, Fr 0-32 mm	7,00	https://eestikillustik.ee/anelema
Anelema	Killustik, Fr 0-63 mm	7,00	https://eestikillustik.ee/anelema
Harku	Lubjakivikillustik, Fr 0-31,5	4,90	http://www.killustik.eu/
Harku	Lubjakivikillustik, Fr 0-63	8,50	http://www.killustik.eu/
Helmi- Aakre	Ehitusliiv	3,50	http://www.kiviluks.ee/helmi-aakre
Helmi- Aakre	Täiteliiv	2,50	http://www.kiviluks.ee/helmi-aakre
Mõisametsa	Täiteliiv	3,20	http://www.kiviluks.ee/moisametsakruusakarjaar
Laanemetsa	Ehitusliiv	3,50	http://www.kiviluks.ee/laanemetsa
Laanemetsa	Täiteliiv	2,50	http://www.kiviluks.ee/laanemetsa

[3] Teede Tehnokeskus (2017) Lõpparuanne „Rail Balticu ehitamiseks vajalike ehitusmaavarade varustuskindluse uuring

Karjäär	Materjali nimetus	Materjali hind,	Karjäär
Männiku	Jäme ehitusliiv, Fr 0- 4 mm	6,70	https://silikaat.ee/toode/karjaari-liivad
Männiku	Täiteliiv, Fr 0-4 0-2 mm	5,04	https://silikaat.ee/toode/karjaari-liivad

26.05 seisuga on Ida-Virumaa piirkonna ühe suurema killustikutootja A-Killustik kvaliteetkillustiku (LA<35) fraktsioonide hinnad järgmised: peenkillustik 8-16 mm 5,84 eur, keskmine fraktsioon 16-32 mm 8,90 eur, jäme fraktsioon 32-63 mm 5,84 eur (A-Killustik, 2022). Käesolevas hinnangus kasutati Kohtla-Järve lubjakivi karjääri killustiku kulu/tulu arvutustes Ahtme A-Killustiku fraktsioonide keskmise fraktsiooni 16-32 mm hetke müügihinda (6,86 eur/t + km) killustiku tehase väravas.

12.Kokkuvõte

Käesoleva töö eesmärgiks oli hinnata ja analüüsida Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara sobivust tsemenditoorme ja ehituskillustiku tootmiseks käesolevas majanduslikus situatsioonis. Töö käigus koostati teoreetiline lubjakivi kaevandamise tehnoloogiline skeem (graafiline lisa 2 ja graafiline lisa 3) ning veeärastusplaan (graafiline lisa 1).

Vastavalt tootmisvoo ja veeärastuse skeemile tehti arvutused ja maavara kaevandamise ühikhinna maksumuse kalkulatsioonid. Ühikhinna maksumused tehti eraldi nii CApex kui OPex jaotuses ja summeeriti. Mõlemad ühikhinna komponendid sisaldavad ka ettenägematuid ja muid kulusid.

Tsemenditootmise lubjakivi toorme koos tsemenditootmise hinnaga ning killustiku tootmise ühikukulu on keskmiselt kogu eluea peale vastavalt ~105 eur/t ja ~21 eur/t. Tsemenditootmise protsessi hinda eraldi ei arvutatud, sest Arendaja käsutuses on info, et 2017 a seisuga oli tsemenditootmise omahind 27 eur/t. Kasvatades seda tarbijahinnaindeksiga igal aastal saame käesoleval hetkel tootmise omahinnaks 39 eur/t.

Arendajal on kaevandamiseluba põhimõtteliselt tsemenditootmise lubjakivile ja seetõttu aastatoodangu jaotust ühele (tsemendi lubjakivil või teisele (lubjakivi killustik) toodangule osakaalude kaupa ei tehtud, vaid kalkuleeriti müügi ja tootmisekulud kogu aastamahu ulatuses ühele või teisele toormele.

Killustiku ja tsemendi müügihinna prognooside abil arvutati projekti mõlema lahendi rahavood ja nende abi projekti pikaealine tasuvus. Mõlemal juhul on projekt pikaajaliselt negatiivne, 10% diskonteerimisemääraga -207 M eurot (killustik) ja -236 M eurot (tsemenditootmine). Tsemenditootmise korral oleks projekt 20% hindade muutuse juures nõrgalt positiivne.

Asukoha mõttes sobiks VKG Tsement poolt kavandatavale lubjakivikarjääri alale rohkem poolkoksimägede laiendus, sest teadaolevalt on VKG Keemiatööstusel poolkoksimägede laienemine problemaatiline selleks sobiva territooriumi puudusel mujal.

Käesoleval ajal tuleb aga tegeleda Ukraina konfliktist ja teistest praegustest kriisidest tulenevate tagajärgede ohjamisega, olgu selleks siis hinnatõus või tarneraskused.

Balti riikide ehitusmaterjalide tööstuses on energia osakaal märksa suurem kui Skandinaavias või Kesk-Euroopas ja see hakkab kanduma edasi ka toodangu müügihinda. Sellest sõltub, kui konkurentsivõimeline saab Arendaja olema oma toodanguga nii Eestis, kui ka eksporditurgudel.

Üliolulineon asjaolu, et Ida-Viru regiooni ühe suurima ettevõtte VKG edasine areng parandaks selles regioonis, eriti Kohtla-Järve linnas sealset sotsiaalset ja majanduslikku olukorda.

13. Ettepanekud

Analüüsida enne karjääri ja tsementitootmise investeerimisotsuse tegemist põhjalikult olemasolevat kriisisituatsiooni ning majandus- ja konkurentsi tingimusi.

Süvaanalüüsi vajavad ka tänased Euroopa Liidu nn rohepöördega seotud otsused, et ka viie ja enama aasta pärast oleks võimalik ettevõtte eesmärgid edukalt ellu viia.

Rohepöörde kontekstis peab kokku panema pikaajalise plaani, lisama sinna ressursid, mõõdikud ja vaheetapid, tegema mõjuanalüüsi, et saada selgust, kus ettevõte hetkel on ja mida saab edaspidi teha või mõjutada.

Lähiaastatel peab tegelema praegu jätkusuutlikkuse tagamisega, et suudaks jätkuvalt põlevkiviõli saadusi toota, investeerida, arendada ning inimestele palka maksta. Selles olukorras ei ole kasumi suurendamine hetkel aktuaalne.

Reaalne risk on see, et ettevõtetel ei ole enam seda varu, mille arvelt lähiaastatel kriisides (Ukraina kriis, Covid kriis) ellu jääda, n-ö kellel vana rasva enam ei ole, siis see võib tähendada ettevõtte tegevuse lõpetamist.

See võib juhtuda, kui ei suudeta kasvanud sisendkuludele hinnatõusust tulenevat katet ja kaasinvestorit leida väljastpoolt Eestit, sest meie piirkond investoritele kuigi atraktiivne ja stabiilne paraku hetkesituatsioonis ei näi.

VKG Tsement peaks hetkel arvestama asjaoluga, et praeguses majandussituatsioonis ja Töös arvutatud tsementitoorme ja lubjakivi killustiku tootmishindade juures on väga keeruline leida pikaajalist partnerit tsemendi turustajate või tootjate seast.

Kasutatud kirjandus

A-Killustik. (2022). *A-Killustik*. Allikas: http://www.a-killustik.ee/

Hilger, J. (2014). *Basic Design Considerations for Clinker Production.* Dotternhausen.

Keskkonnaamet. (2018). Maavara kaevandamise luba L.MK/330055. Tallinn.

Kotenjov, R. S. (2015). *Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla Kohtla-Järve IV uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne.* Tallinn.

Riigiteataja. (2019). RT I, 28.12.2018, 28 - jõust. 01.01.2019. Riigile kuuluva maavara, välja arvatud energeetilise maavara, kaevandamisõiguse tasumäärad aastateks 2016-2025.

Skepast & Puhkim OÜ. (2016). *Kohtla-Järve IV lubjakivikarjääri maavara kaevandamise loa keskkonnamõju hindamine. Programm.* Tallinn.

Skepast & Puhkim OÜ. (2017). *Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara kaevandamise loa keskkonnamõju hindamine.* Tallinn.

Standardikeskus. (2009). *Estonia Patent nr EVS-EN933-11.*

Standardikeskus. (2011). *Estonia Patent nr EVS-EN 197-1.*

Standardikeskus. (2017). *Estonia Patent nr EVS-EN 13639.*

Lisa 1. Lähteülesanne

Töö nimetus: Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara sobivus tsemendi- ja ehituskillustiku tootmiseks käesolevas majanduslikus situatsioonis

Objekt: Kohtla- Järve lubjakivikarjäär. Kaevandamise luba L.MK/330055, välja antud 11.05.2018

Tellija: VKG Tsement OÜ

Eesmärk: Hinnata ja analüüsida Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara sobivust tsemendi- ja ehituskillustiku tootmiseks käesoleval hetkel. Hindamise aluseks koostada teoreetiline kaevandamise tehnoloogiline skeem ja teha majanduslikud arvutused tootmise ühikhinna maksumuse leidmiseks

Tähtaeg: 16.mai 2022

Töö sisu:

1. Hinnata karjääri toorme maksumust ja kvaliteedi teoreetilise kaevandamisetehnoloogilise skeemi alusel;
2. Hinnata toorme kvaliteeti vastavalt Tellija poolselt esitatud nõuetele lubjakivi füüsikalis- ja mehaanilistele omadustele tsemendi ja killustiku tootmiseks;
3. Koostada karjääri infiltreeruva ja ära juhtiva vee puhastamisetehnoloogia. Puhastamisetehnoloogia koostada kooskõlas Tellija sisendandmetele ning võimalikele puhastusseadmetele piirkonnas;
4. Hinnata kaevandamistehnoloogia mõju lähimale raudteele.
5. Hinnata kaevandamistehnoloogia sotsiaal- majanduslikku mõju piirkonnas

Tellija poolt tagatud dokumendid Töö koostajale:

1. Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla Kohtla-Järve IV uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga 01.01.2015) koos graafiliste ja tekstilisadega redigeeritavasfaili formaadis
2. Maavara kaevandamise luba L.MK/330055, välja antud 11.05.2018
3. Kehtiv vee-erikasutusluba
4. Karjäärile ligema raudtee tehnilised näitajad ja ohtusklass. Liiklussagedus. Vibratsioonitundlikkus
5. Karjäärile lähima nõrg- ja reovee keemilised näitajad. Puhastusseadmete maksumused Opex/Capex
6. Lõpptoodete, killustiku tehnilised, füüsikalised näitajad (fraktsioon, keemiline koostis, niiskuse sisaldus jms)
7. Killustiku tootmise vajalike seadmete loetelu, maksumus ehk Opex/Capex
8. Mäetehnilisteks töödeks Tellijal olemasolevate masinate loetelu

Lisa 2. Kaevandamiseluba

KESKKONNAAMET

MAAVARA KAEVANDAMISE LUBA

Keskkonnaamet L.MK/330055

1. Loa omaja	1.1. Ettevõtja nimi: **Osaühing VKG Tsement**	
	1.2. Äriregistrikood: **11436628**	1.3. Aadress: **Järveküla tee 14, Kohtla-Järve, 30328 Ida-Viru maakond**
2. Kaevandaja	2.1. Ettevõtja nimi: **Osaühing VKG Tsement**	
	2.2. Äriregistri kood: **11436628**	2.3. Aadress: **Järveküla tee 14, Kohtla-Järve, 30328 Ida-Viru maakond**
3. Maardla	3.1. Maardla nimetus: **Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla**	3.2. Maardlaosa nimetus -
	3.3. Maardla (maardlaosa) registrikaardi number: **0016**	3.4. Maardla põhimaavara: **tsemendilubjakivi**
4. Mäeeraldis ja selle teenindusmaa	4.1. Mäeeraldise nimetus: **Kohtla-Järve lubjakivikarjäär**	
	4.2. Mäeeraldise asukoht (maakond, kohaliku omavalitsuse üksus) **Ida-Viru maakond Lüganuse vald Aa küla**	
	4.3. Mäeeraldise pindala, ha **134,32**	
	4.4. Mäeeraldise teenindusmaa pindala, ha **135,82**	

5. Geoloogiline uuring	Geoloogilise uuringu aruanne: nimetus **Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla Kohtla-Järve IV uuringuruumi geoloogilise uuringu aruanne (varu seisuga** **01.01.2015)** geoloogiafondi number - varude kinnitamise otsus ja kuupäev **Keskkonnaministri 30.04.2015. a käskkiri nr 410**
6. Maavara kogus	6.1. Mäeeraldise piirides arvutatud maavara kasutusala, kogus ja ühik: aktiivne tarbevaru **tsemendilubjakivi 23 646 tuh m^3** aktiivne reservvaru - passiivne tarbevaru - passiivne reservvaru - kaevandatav varu **tsemendilubjakivi 22 408 tuh m^3**
	6.2. Maavara kogus on esitatud seisuga **01.01.2015**
7. Katend, sh muld	Katendi kogus 9 130 tuh m^3, sh mulla kogus 0 tuh m^3
8. Maavara kasutamine	8.1.Maavara kavandatav kasutusvaldkond: **Tsemendi – ja lubjatoorme tootmine**
	8.2. Kaevandamise keskmine aastamäär, kogus ja ühik **770 tuh m^3**
	8.3. Kaevandamise maksimaalne aastamäär, kogus ja ühik -
	8.4. Loa kehtivusaeg **11.05.2018 – 10.05.2048**
9. Korrastamine	Kaevandatud maa kasutamise otstarve: tehisveekogu ja metsamaa

10. Täiendavad tingimused	10.1 . Enne kaevandama asumist tuleb koostada seirekava vastavalt KMH aruande peatükis nr 4 ja Lüganuse Vallavolikogu 25.01.2018 otsuses nr 30 toodud ettepanekutele ning see kooskõlastada loa andjaga; 10.2 Enne kaevandama asumist koostada saastunud (etüülbenseeni- ja ksüleeniühendite (BTEX), fenoolide, polüaromaatsete süsivesinike (PAH) jt vees lahustunud kemikaalide sisalduse poolest mitte vastava) karjäärivee puhastamise ja ärajuhtimise projektlahendus ning kooskõlastada see loa andja ja Lüganuse Vallavalitsusega; 10.3 Vähendamaks põhjaveetaseme alandust, tuleb karjääri lubjakiviseinad katta vett halvasti juhtiva pinnasega; 10.4 Nõuetekohaselt puhastatud karjäärivee juhtimisega Kohtla jõkke ei tohi takistada jõe seisukorra paranemist. Kohtla jõe seire kooskõlastada loa andjaga seirekava koosseisus; 10.5 Maavara katva pinnase reostuse avastamise korral tuleb võtta pinnaseproov ja seda käidelda vastavalt laboritulemustele. Reostusjuhtumitest tuleb koheselt informeerida loa andjat; 10.6 Enne alanduslehtri tekkimist tuleb lahendada lähimate (vähemalt 1,1 km mäeeraldise piirist) majapidamiste veevarustus koostöös Lüganuse vallaga ning vajadusel rajama puurkaevu; 10.7 Tahkete osakeste (tolmu) leviku vähendamiseks niisutada kuival perioodil (5 päeva kestnud sademeteta periood; lähiümbruse elanike kaebuste esinemisel; tuule kiirusel üle 12 m/s) kaevandatavat materjali ja veoteid ning töödelda karjääri teenindavat teed ja karjääri sissepääsuala kloriidiga või viia karjääri teenindav tee tolmuvaba katte alla;

	10.8 Võimaliku mürahäiringu ennetamiseks tuleb moodustada mäeeraldise teenindusmaale (mäeeraldise lõunaossa, elamutepoolsele küljele) katendipuistangutest müratõkkevallid; 10.9 Lõhkamistöid võib teostada esmaspäevast reedeni, kella 8-17. Lõhkamistööde toimumisest tuleb eelnevalt teavitada Aktsiaseltsi NITROFERT ja elanikke; 10.10 Teostada seismoloogilisi mõõtmisi, hindamaks maavõngete ja lööklainete mõju Aktsiaseltsi NITROFERT raudteele; 10.11 Pinnasetööde tegemisel tuleb arvestada kultuuriväärtusega leidude ja arheoloogilise kultuurkihi ilmsikstuleku võimalusega. Leiu ilmnemisel on leidja kohustatud tööd katkestama, jätma leiu leiukohta ning teavitama sellest Muinsuskaitseametit; 10.12 Kaevandamisprojekt kooskõlastada Elering AS-iga ning enne tööde algust tuleb vormistada kõrgepingeõhuliini kaitsevööndis töötamise luba; 10.13 Kaevandamisprojekt, millega on tagatud liigvee äravool karjääri maa-alalt välja jäävast maaparandusehitise kuivendusvõrgust, kooskõlastada Põllumajandusametiga
11. Loa andmise ja muutmise otsused	Luba on antud Keskkonnaameti maapõuebüroo juhataja 11.05.2018 korraldusega nr 1-3/18/1243.

Loa andja nimi ja amet

(allkirjastatud digitaalselt)

Maria Karus
juhataja
maapõuebüroo

Kuupäev: 11.05.2018

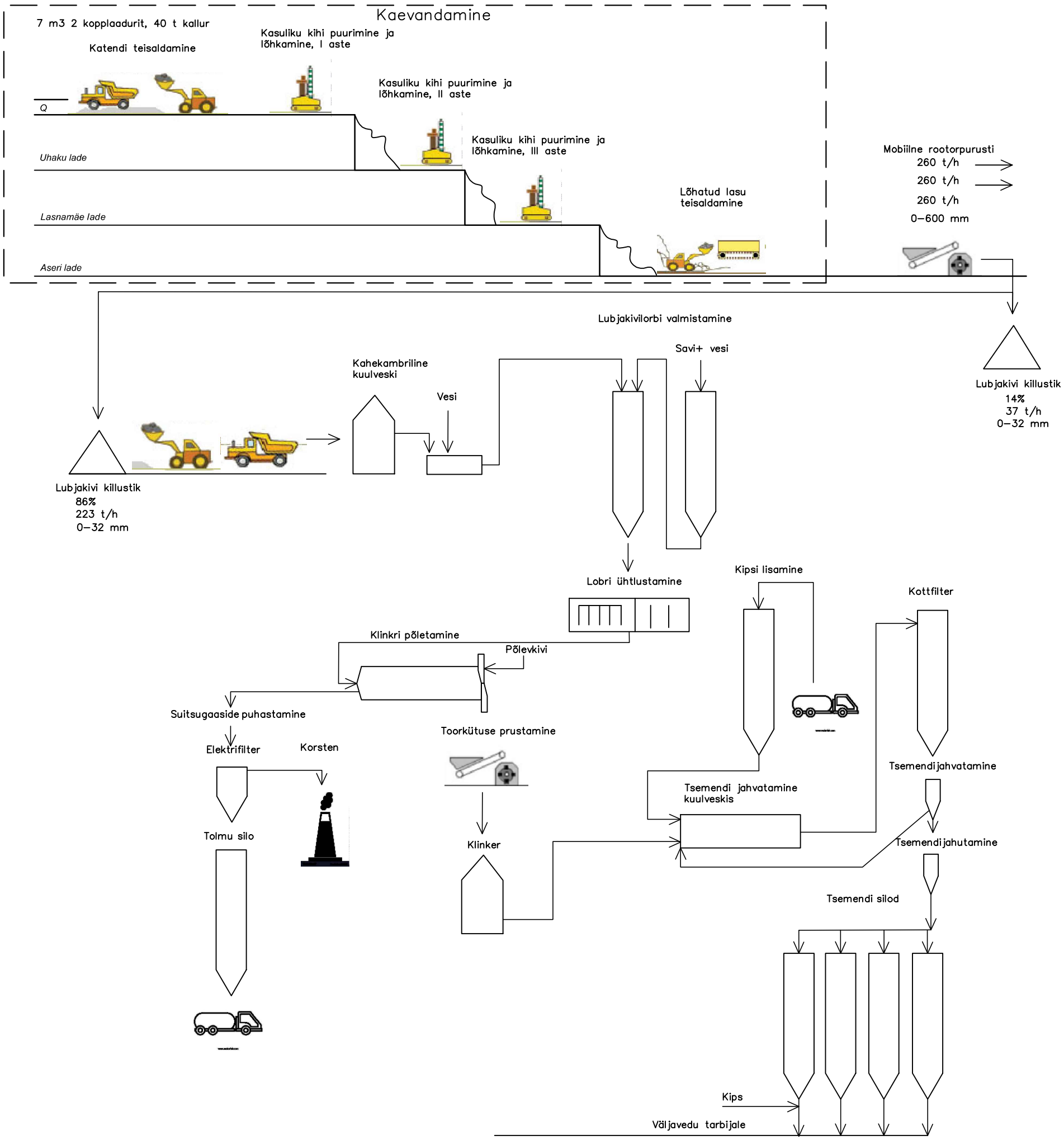

TalTech Geoloogia instituut Ehitajate tee 5, 19086 Tallinn gi@taltech.ee 620 3010	Ida–Virumaa maakond Lüganuse vald Aa küla	GR lisa 2
	TSEMENDI TOOTMISVOOG	
Koostas: Ragnar Kauril Joonestas: Ragnar Kauril Kinnitas: Erik Väli	Tellija: VKG KAEVANDUSED OÜ Järveküla tee 14 30328 Kohtla–Järve	Koostatud: 24.05.2022

Kaevandamine

7 m3 2 kopplaadurit, 40 t kallur

Katendi teisaldamine

Kasuliku kihi puurimine ja lõhkamine, I aste

Kasuliku kihi puurimine ja lõhkamine, II aste

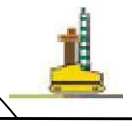

Kasuliku kihi puurimine ja lõhkamine, III aste

Q

Uhaku lade

Lasnamäe lade

Aseri lade

3 x 260 t/h

0–600 mm

Lõhatud lasu teisaldamine purustus–sorteerimissõlme

Mobiilne rootorpurusti

260 t/h →

260 t/h →

260 t/h

0–600 mm

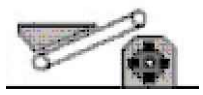

260 t/h

Ava 75 mm

146 t/h

Purusti

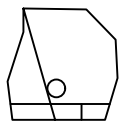

199 t/h

53 t/h

64+ mm

Suuremad tükid lähevad uuesti purustamisele

114 t/h

313 t/h

Sõel 64 mm

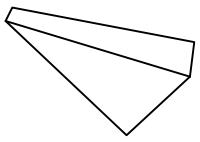

260 t/h

7 m3 kopp

Sõelakomplekt põhifraktsioonide välja sõelumine 3–tekilise sõeluriga

260 t/h

0–63 mm

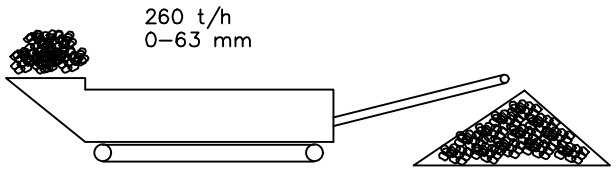

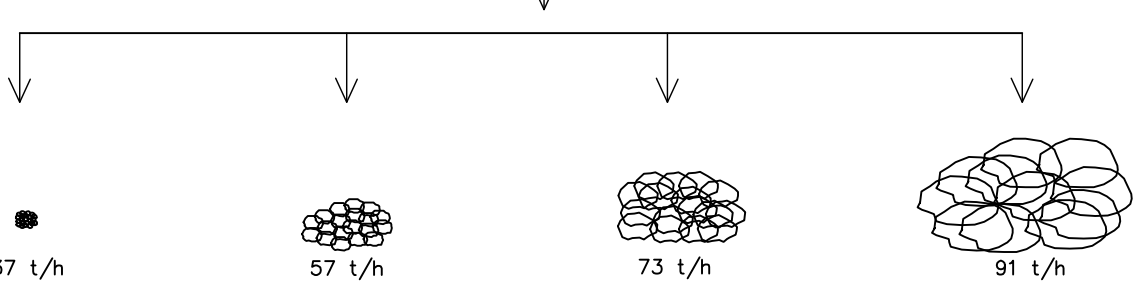

37 t/h

Fraktsioon: 0–4 mm

14%

57 t/h

Fraktsioon: 4–16 mm

22%

73 t/h

Fraktsioon: 16–32 mm

28%

91 t/h

Fraktsioon: 32–63 mm

35%

Transport lattu ja ladustamine

40 t

TalTech Geoloogia instituut
Ehitajate tee 5, 19086 Tallinn
gi@taltech.ee 620 3010

Koostas	Ragnar Kauril	
Joonestas	Ragnar Kauril	
Kinnitas	Erik Väli	

Ida–Virumaa maakond Lüganuse vald Aa küla

GR lisa 3

KILLUSTIKU TOOTMISVOOG

Tellija: VKG KAEVANDUSED OÜ
Järveküla tee 14
30328 Kohtla–Järve

Koostatud: 24.05.2022

ASENDIPLAAN

M 1 : 100 000

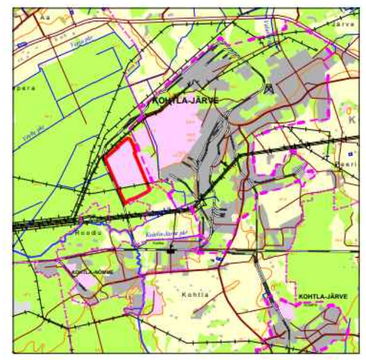

6 588 000

683 000

N

JOONISMÕÕTKAVA

0m 100m 500m

LEPPEMÄRGID

- Kallaktee, kahesuunaline
- 20 — Lamami samakõrgusjoon
- S–1 Settebassein, nimetus, suund
- Mäeeraldise piir
- Teenindusmaa piir
- Raudtee piiranguvöönd
- 50 Maapinna samakõrgusjoon ja kõrgusarv, abs m
- Veejuhe
- P–1 Pumpla, nimetus
- 48.08 Kõrguspunkt
- K–1 Kraav, voolusuund
- Elektriõhuliini 35–110 kV piiranguvöönd
- Elektriõhuliini 110–220 kV piiranguvöönd
- Maaparandussüsteemi piiranguvöönd
- Järsk nõlv
- Kohtla metskond 3 43701:003:0310 Katastriüksus
- T–1 Truup
- VP–1 Veepuhastusseade
- 36.60 I astme lamami kõrgus, m
- 27.60 II astme lamami kõrgus, m
- 25.40 III astme lamami kõrgus, m
- Esmane 5 a. katendipuistang, hiljem teisaldatakse ammendatud karjäärinõlva
- Esmane 5 a. katendipuistang lubjakivi katendile
- Esmane 5 a. katendipuistang turbasegusele mullale, maksimum kõrgus < 3m

Märkused:

1. Koordinaadid on L–EST97 koordinaatide süsteemis.
2. Kõrgused on Balti BH2000
3. Aluskaart on digitaalne mustvalge põhikaart.
4. Autodesk AutoCAD Civil 3D 2019, (Litsents ID: 87140CIV3D_2019_0F)

TalTech Geoloogia instituut Ehitajate tee 5, 19086 Tallinn gi@taltech.ee 620 3010	Ida–Virumaa maakond Lüganuse vald Aa küla	GR lisa 1
	VEEÄRASTUSPLAAN	Mõõtkava: 1:5000 Formaat A1
Koostas Ragnar Kauril Joonestas Ragnar Kauril Kinnitas Erik Väli	Tellija: VKG KAEVANDUSED OÜ Järveküla tee 14 30328 Kohtla–Järve	Koostatud: 25.05.2022

LISA 3. VKG TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA ERIPLANEERINGU ALA TAIMESTIKU VAATLUSE ARUANNE

VKG tööstusjäätmete prügila eriplaneeringu ala taimestiku vaatluse aruanne

Silvia Pihu, botaanik

Vaadeldi kolme eelvalikuala (joonis 1). Välitööd tehti 1. juunil 2022.a. Vaatluse punktide kiht on näidatud joonisel 1 ja lisatud kaardikihina (vkg.shp).

Joonis 1. Valikualade kaart

Valikuala 1. Tegemist on eelnevalt rikutud alaga olemasoleva tööstuse lähedal, kus enamiku alast katavad kunstlikud veekogud. Maismaa osas on tegemist rikutud pinnasega maaga (foto 1). Taimekooslust ei ole õigupoolest välja kujunenud, hajusalt kasvab noori puid ja põõsaid (pajud, haavad, paplid, männid) ning kohati ka rohttaimi. Veekogude ja maismaa piirialadel leidub rohkesti roostikku (foto 2). Floristiline ja koosluseline väärtus alal puudub, kaitsealuseid taimeliike ei leitud. Seega võiks ala olla sobilik tööstusliku prügila jaoks.

Foto 1 alalt 1.

Foto 2 alalt 1.

Valikuala 2. RMK metsamassiiv, mis koosneb majandusmetsadest, millest valdav enamik olulise kuivenduse mõjuga. Metsaregistri andmetel on tegu valdavalt keskealiste metsadega (70-80 a, ka nooremaid ja veidi vanemaid; foto 3), peamiselt männi enamusega, vähem lehtpuudega, enamik teatava soostumise mõjuga – karusambla-mustika, karusambla, kõdusoo, angervaksa-tarna tüübid. Vähesel määral leidub ka jänesekapsa-mustika mineraalmaametsi. Hoolimata sellest, et alal ei ole looduskaitseliselt väga väärtuslikke

metsi, on tegu ilusa tervikliku metsamassiiviga, mis on oluline osa rohevõrgustikust. Osad metsaosad on säilitanud suhteliselt loodusliku ilme, on mitmerindelised (foto 4), kuivendusest vähem mõjutatud (foto 5) või leidub vanemaid haabasid (nt kv KT025 er 8; kv KT049 er 11), mis võivad saada kaitsealuste liikide elupaigaks jne. Lähedal paikneb vähemalt üks vääriselupaik. Sellega seoses peaks selle metsamassiivi säilitama metsamaana, mõistliku majandamise korral (mitte liiga suured raielangid, nende hajus paiknemine, raiete mitte liiga sage ajastamine) säilib siin metsa sidusus, mis võimaldab kaitsealuste ja muude väärtuslike liikide, sh ka jahiloomade levikut ja lindude pesitsemist. Looduskaitsealuseid liike hetkel ei leitud ja ka Keskkonnaregistris ei kajastu, kuid mõne liigi isendeid võib kuskil leiduda ja vanemad metsaosad võivad edaspidi kaitsealustele liikidele sobivaks kujuneda. Metsal on väärtus ka kohalikele elanikele puhkemetsana (marjade, seente korjamine, jahindus). Kõige eelneva tõttu on ala 2 eelvalikualadest kõige vähem sobiv tööstusliku prügila rajamiseks. Metsasihid ja teeümbrused on aga laiad ning lintkonveieri rajamine läbi ala ei tohiks siiski olla probleem.

Foto 3 alalt 2, kv KT026, er 12

Foto 4 alalt 2, kv KT035, er 12

Foto 5 alalt 2. Kv KT035, er 15

Valikuala 3. Põllumassiiv, millel botaaniline väärtus puudub. Botaanilist väärtust ei ole ka põllu vaheribadel, kus domineerivad pajud ja muuhulgas invasiivne liik ida-kitsehernes ehk

galeega (foto 6). Sobivus tööstusprügila rajamiseks oleneb põllumaa majanduslikust väärtusest, botaaniliselt ega ilmselt ka zooloogiliselt probleemi ei ole.

Foto 6 alalt 3

LISA 4. KOOSKÕLASTAMISEL JA ARVAMUSE AVALDAMISEL LAEKUNUD KIRJAD JA ETTEPANEKUTEGA ARVESTAMINE

TARBIJAKAITSE JA
TEHNILISE JÄRELEVALVE
AMET

Lüganuse Vallavalitsus
Keskpuiestee 20
43125 Lüganuse vald, Kiviõli linn
Ida-Viru maakond

Teie: 05.07.2022 nr 6-2/2053-34

Meie: 08.07.2022 nr 16-6/21-14622-008

Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kooskõlastamisest loobumine

Edastasite Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile (TTJA) 05.07.2022 kirja nr 6-2/2053-34, millega soovisite kooskõlastust Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandele.

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila asukoha eelvaliku eesmärk on leida prügilale asukoht, millega oleks võimalik tagada VKG tootmistegevuse jätkamine nii, et looduskeskkonnale ja inimesele avalduv ebasoodne mõju oleks võimalikult väike.

TTJA loobub pädevuse puudumise tõttu Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kooskõlastamisest. Samuti puuduvad täiendavad ettepankud esitatud dokumentidele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Liina Roosimägi
ehituse tegevusõiguse talituse juhataja

Maarja Moks +372 667 2063
maarja.moks@ttja.ee

TERVISEAMET

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee
kaie.metsaots@lyganuse.ee

Teie: 05.07.2022 nr 6-2/2053-34

Meie: 20.07.2022 nr 9.3-4/22/5979-2

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kohta

Esitasite Terviseametile Viru Keemia Grupp (VKG) AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruande kooskõlastamiseks või arvamuse avaldamiseks.

Lüganuse valla eriplaneeringu ning KSH koostamine algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289, mille aluseks oli põlevkivikeemiaga tegeleva VKG AS poolt esitatud 18.08.2020 taotlus Lüganuse valla territooriumile tööstusjäätmete (poolkoks ja põlevkivituhk) prügila kavandamiseks.

Eriplaneeringu I etapi (edaspidi eriplaneering) eesmärk on leida tööstusjäätmete prügila rajamiseks sobiv asukoht, tagades, et looduskeskkonnale ja inimesele VKG jätkuvast tootmistegevusest avalduv ebasoodne mõju oleks võimalikult väike. Eriplaneeringu raames koostati KSH I etapi aruanne (edaspidi KSH aruanne), mis käsitleb kavandatava tegevuse mõjusid asukoha eelvaliku etapi täpsusastmes.

Lüganuse valla kirde osas asuvale eriplaneeringu alale lähedal on Kohtla-Nõmme alev ning läheduses ka Kohtla-Järve tiheasustusala ning Varja ja Voorepera keskused.
Eriplaneeringu alale määratleti prügila võimalike asukohaalternatiivide ala, mis hõlmab riigiomandis olevat maad: alternatiiv 1 (*ca* 130 ha) – Tuhavälja (kü tunnus 43701:003:0127, Kohtla-Järve lubjakarjääri mäeeraldise ala) ja osaliselt Kohtla metskond 3 (kü tunnus 43701:003:0320), alternatiiv 2 (*ca* 206 ha) Kohtla metskond 2 (kü tunnus 43701:003:0310) ja väikeses ulatuses Kohtla metskond 80 (kü tunnus 43701:003:0131), alternatiiv 3 (*ca* 210 ha) - Aru, kü tunnus 43701:004:0176 ja Aasa, kü tunnus 43701:004:0168).
Alternatiivi 1 ala asub olemasoleva tööstusjäätmete prügila ja tööstuspiirkonna läheduses. Alternatiivi 2 ala puhul on tegemist RMK hallatava metsamaaga. Alternatiivi 3 ala praegu eraomandis ning jääb kogu ulatuses maaparandussüsteemi alale.

Esitatud KSH aruande kohaselt võimalike asukohaalternatiivide ala määramiseks seati kriteeriumid, mille järgi elukondlikud hooned peavad jääma kavandatud alast vähemalt 0,7 km kaugusele.

Prügila võimalike asukohaalternatiivide võrdlemisel kasutati mh järgmised kriteeriumid:
- mõju inimese tervisele ja heaolule (prügilast leviv lõhn ja tolm),
- transporditrassi mõju, sh transpordimüra mõju inimestele,
- mõju pinna- ja põhjaveele.

Käsitledes kavandatud tegevuse võimaliku mõju põhjaveele KSH aruandes (lk 32) tuuakse, et „keskkonnaregistrisse kantud olmevee kaevud asuvad asukohaalternatiivide aladest vähemalt 0,5 km kaugusel“. Samuti mh KSH-s hinnatakse tööstusjäätmete prügila rajamisega kaasnev mõju õhukvaliteedile (sh müra ja tolm) nii ehitustegevusel kui ka prügila kasutamisel.

KSH aruandes toodu kohaselt teostatud alternatiivide võrdluse põhjal on alternatiiv 1 parim asukohaalternatiiv prügila rajamiseks. Selle alternatiivi puhul lähimad eluhooned on kaugusel lõunas ja edelas *ca* 1,1 km ja kagu suunas *ca* 1,25 km. Samuti alast ca 1,5 km raadiuses on 11 elukondlikku hoonet, peamiselt eramajad ning võimalikust ladestusalast ca 1,7 km kaugusele kagu ja lõuna poole jääb tihedamalt hoonestatud ala Kohtla-Nõmme alevis. Alternatiivi 1 puhul planeeritakse lintkonveieri rajamine pikendades olemasoleva tööstusjäätmete prügila konveieri ning juurdepääsutee kavandatakse ala lõunaservalt.

KSH aruande järelduste kohaselt põhjavee reostuse ohu minimeerimiseks peab olema rajatud nõuetekohane prügila alus ning vajadusel rakendatud maaparandussüsteemide toimimise tagamiseks vajalikud tegevused. Samuti eeldatakse, et vaatamata sellele, et eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis ei ole veel teada täpselt kõigist võimalikest kaasneda müraallikatest ja liiklussagedusest, on kehtestatud müra piirväärtusi ületamine ebatõenäoline asustuse kauguse tõttu. KSH aruandes täheldatakse, et siiski ehitusperioodil võib müra häiringuid põhjustada transport, mis kasutab olemasolevaid läbivaid tihedamalt asustatud alasid teid kuid see mõju on ajutine, mis lakkab ehitustööde lõpetamisel. KSH aruande kohaselt mõju avaldamine inimese tervisele ja heaolule ka ei ole tõenäoline, kuna asukohaalternatiivide alad ja kavandatud transporditrass jäävad vähemalt 0,7 km kaugusele elukondlikest hoonetest.

Terviseameti Ida regionaalosakond on tutvunud Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvaliku otsuse eelnõuga ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandega ning juhib tähelepanu ka asjaolule:

- joogivesi peab vastama sotsiaalministri määrusega nr 61 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollnõuded ning analüüsimeetodid“ sätestatud kvaliteedi nõuetele kavandatud prügila lähimal asuvates elamutes, kus on joogivee allikaks puurkaevu- või salvkaevuvesi,
- nii ehitusperioodil kui ka prügila kasutamisel ei tohi kavandatava tegevuse ala (sh teevõrgustik) lähimal asuvates elamutes vibratsioon (nt raske veoautode liiklemisest) ületada sotsiaalministri 17.05.2002 määruses nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“ § 3 kehtestatud piirväärtusi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Marje Muusikus
osakonnajuhataja

Jelena Dmitrijeva 5818 1675
jelena.dmitrijeva@terviseamet.ee

POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET

Kaja Välk
Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 05.07.2022 nr 6-2/2053-34

Meie 25.07.2022 nr 2.1-3/22542-2

Tööstusjäätmete prügilast

Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuuri Jõhvi politseijaoskond on läbi vaadanud ja tutvunud Teie poolt esitatud Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise dokumentidega.

Parim ja turvaline elukeskkond tagatakse läbi üld- ja detailplaneeringute koostamise. Hinnates varajases planeerimise staadiumis riske, on tulevikus võimalik vähendada erinevaid võimalikke toimuda võivaid süütegusid ning muuta planeeringutega piirkonna elukeskkond väärtuslikumaks ja kogukonna jaoks turvalisemaks.

Seoses tööstusjäätmete prügila rajamise tuleb arvestada selle koha spetsiifikaga. Kindlasti, tuleb arvestada, et jäätmete prügila territoorium oleks piiratud aia või tõketega, et kõrvaistel isikutel puuduks liigipääs.

Lähtudes eeltoodule ei ole Politsei- ja Piirivalveametil esitatud materjalidele täiendavaid ettepanekuid ega kommentaare.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Sofia Sarap
Ida prefektuur, Jõhvi politseijaoskond, Kohtla-Järve piirkonnagrupp
piirkonnapolitseinik

Sofia Sarap, 3372447, sofia.sarap@politsei.ee

PÄÄSTEAMET

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 05.07.2022 nr 6-2/2053-34

Meie 26.07.2022 nr 7.2-3.3/4614-2

Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande arvamus

Esitasite Päästeametile planeerimisseaduse § 105 lõike 1 alusel kooskõlastamiseks või arvamuse avaldamiseks Lüganuse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande.

Päästeameti Ida päästekeskus tutvus Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõuga ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandega ning Päästeametil puuduvad vastuväited ja ettepanekud esitatud dokumentidele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristina Kazmin
ohutusjärelevalve büroo nõunik
Ida päästekeskus

Teadmiseks: info@siseministeerium.ee

+372 56877767
kristina.kazmin@rescue.ee

RAHANDUSMINISTEERIUM

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 05.07.2022 nr 6-2/2053-34
Meie 26.07.2022 nr 15-3/5645-2

VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja KSH aruande eelnõule arvamuse avaldamine ning täiendavate koostöötegijate määramine

Esitasite Rahandusministeeriumile planeerimisseaduse (PlanS) § 105 lõike 1 alusel arvamuse andmiseks Viru Keemia Grupp AS (edaspidi VKG) tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande (edaspidi KSH), avalikul väljapanekul laekunud kirjad ja vastuskirjad, VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ala taimestiku vaatluse aruande ja teisi dokumente, mis olid allalaaditavad konsultandi Kobras OÜ veebilehel.

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete ladestamise prügila Lüganuse valla eriplaneeringu ülesanne on töötada välja prügila rajamise detailne lahendus, selle toimimiseks vajaliku taristu kavandamine ning teostada parima võimaliku asukoha valiku menetlus. Planeeringu KSH algatas Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289. Planeeringuala, suurusega ca 172 km^2, jääb Lüganuse valla territooriumile. Planeeringualal asuvad Püssi linn, Lüganuse alevik ja Erra alevik. Lisaks on ala idapiiri lähistel Kohtla-Järve linn ja Kohtla-Nõmme alev ning läänepiiri lähistel Kiviõli linn.

Võimaliku asukoha valikuga tuli teha ettepanek olulise ruumilise mõjuga ehitise asukoha määramiseks, kaaludes erinevaid võimalikke asukohaalternatiive (PlanS § 98 lg 2). Asukoha valikute analüüsil eristati kolm võimalikku alternatiivi. Parima valiku kriteeriumitena arvestati prügila jaoks vajaliku maa-ala suuruse, asukohaalternatiivide võrdluseks kasutatud analüütiliste hierarhiate meetodis kirjeldatud erinevate mõjude, teiste teadaolevate piirangute, nagu tehnilised trassid (elektripaigaldised, gaasipaigaldised) olemasoluga, veekogude ja loodusväärtustega (vääriselupaigad, rohevõrgustik). Kõigile esitatud kriteeriumitele kõige sobivamaks osutus esimene alternatiivvaliku ala, mis hõlmab enamjaolt riigiomandis oleva Tuhavälja katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0127) ja osaliselt Kohtla metskond 3 katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0320) üldpindalaga ca 130 ha.

Alternatiivide võrdluse põhjal valituks osutunud alal on kehtiva Lüganuse valla üldplaneeringu (kehtestatud 17.03.1999) juhtotstarbe kohaselt tegemist tööstuse ja ladude maa-alaga. Tööstusjäätmete prügila jaoks sobivaks sihtotstarbeks on jäätmehoidla maa, mis on maakatastriseaduse (vastu võetud 12.10.1994) § 18^1 lõike 6 järgi tootmis- ja olmejäätmete

ladestamisehitiste, sealhulgas prügila maa ning reovee puhastusrajatiste alune ja neid teenindav maa. VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga tehakse ettepanek määrata Tuhavälja katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0127) maakasutuse juhtotstarbeks 100% ulatuses jäätmehoidla maa ning määrata Kohtla metskond 3 katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0320) maakasutuse juhtotstarbeks 35% ulatuses jäätmekäitluse maa-ala. Koostatavas uues Lüganuse valla üldplaneeringus on käsitletava maa-ala juhtotstarbeks määratud jäätmehoidla maa.

Arvestades eriplaneeringus käsitletud võimalikke alternatiive, nõustume, et alternatiiv 1 on parim alternatiiv, kuna antud asukohas on tegemist juba rikutud maastikuga, mis asub ühtlasi ka VKG territooriumi vahetus läheduses. Alternatiiv 1 ehk Tuhavälja maaüksusel asub Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. ploki (Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise) ala, kuhu on väljastatud maavara kaevandamise luba. KSH I etapi aruandes on toodud, et majandusliku analüüsi põhjal on nii tsemendi kui ka ehituskillustiku tootmine praeguses majanduslikus situatsioonis pikaajaliselt negatiivne projekt. Antud alal leviv lubjakivi vastab suuremas osas (Lasnamäe ja Aseri lade) kõrgemargilise ehituslubjakivile esitatud nõuetele. Eesti geoloogilisest ehitusest tulenevalt asuvad lubjakivi varud eelkõige Põhja-Eestis ja kuigi Ida-Viru maakonnas on üldiselt head eeldused ehituslubjakivi varustuskindluse tagamiseks, tuleb põhjalikumalt kaaluda, kas arvestades pikaajalist perspektiivi, on võimalik lubada tegevust, mille tulemusena riigile olulist maavara ei saa väljata asukohast, kuhu on juba maavara kaevandamise luba väljastatud. Samas ei ole KSH aruandes käsitletud, kas on võimalik ja millised mõjud kaasnevad, kui kõigepealt alalt maavara väljata ning seejärel alale prügila rajada. Leiame, et tulenevalt maapõueseadusest on põhjendatud antud teemaga KSH aruannet täiendada.

KSH I etapi aruande lehekülgedel 9 ja 53 on toodud: „Tuha niisutamiseks kasutatakse ladestusalalt kogutavat sademevett, tootmises tekkivat õlitustatud vett või Konsu järvest võetavat pinnavett.“ Arvestades Konsu järve kaugust kavandatavast prügila alast, siis palume täpsustada, kuidas kavandatakse järvest veevõtt korraldada ja vajadusel selle mõju keskkonnale käsitleda.

Kehtivas maakonnaplaneeringus (kehtestatud 28.12.2016) on Tuhavälja katastriüksus ja Kohtla metskond 3 katastriüksus määratud kui sihtotstarbeta maa, Kohtla metskond 3 katastriüksus on taustainfona märgitud kui puistu. PlanS § 55 lõige 2 sätestab, et maakonnaplaneering on üldplaneeringu koostamise alus ning PlanS § 74 lõige 5 sätestab, et üldplaneering on kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise alus, mistõttu tuleb planeeringu koostajatel juhinduda Ida-Viru maakonnaplaneeringus välja toodud põhimõtetest. Vajadusel ja põhjendatud juhul on võimalik teha ettepanek maakonnaplaneeringu muutmiseks.

Eelnevast tulenevalt märgime, et PlanS § 96 lõike 2 kohaselt kohaliku omavalitsuse eriplaneeringut ja KSHd ei algatata kui algatamine on ilmselgelt vastuolus üldplaneeringuga. Antud olukorras ei saa otseselt väita, et eriplaneeringu võimalik lahendus oleks ilmselgelt vastuolus kehtiva üldplaneeringu või Ida-Viru maakonnaplaneeringu lahendusega, kuid selguse eesmärgil soovitame, et eriplaneering esitatakse heakskiitmiseks pärast uue, koostatava üldplaneeringu kehtestamist.

VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja KSH aruande eelnõu kohta on arvamust avaldanud või kooskõlastanud Politsei- ja Piirivalveamet, Muinsuskaitseamet, Transpordiamet, Terviseamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve

Amet, Päästeamet, Keskkonnaamet, Maa-amet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Keskkonnaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Siseministeerium, Kaitseministeerium, Maaeluministeerium, Alutaguse Vallavalitsus, Toila Vallavalitsus, Kohtla-Järve Linnavalitsus. Oma arvamuse on andnud järgmised institutsioonid ja isikud: Elering AS, Eesti Raudtee, Eesti Keskkonnaühenduste Koda, Riigimetsa Majandamise Keskus, Elektrilevi OÜ, Novotrade Invest AS, Nitrofert AS, Saka küla selts, Lüganuse Küla Selts, Lüganuse Tagaküla MTÜ, Kohtla-Nõmme Jahtkond jt. Ettepanekuid maakasutuse osas laekus ka eraisikutelt.

Lähtudes esitatud eriplaneeringu materjalidest ja võttes aluseks PlanS § 103 lõike 3 ning arvestades riigihalduse ministri 01.02.2019 käskkirja nr 1.1-4/16 punktis 2 antud volitust, ei pea Rahandusministeerium vajalikuks määrata Lüganuse valla VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringule täiendavalt koostöötegijaid ja kaasatavaid isikuid, lisaks eespool nimetatud ja planeeringu lähteseisukohtades nõutuile. Koostöö tegemisel tuleb kohalikul omavalitsusel lähtuda Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määrusest nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“.

Ühtlasi palume jälgida, et kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamisse oleksid kaasatud kõik isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada ja isikud, kes on avaldanud soovi olla kaasatud eriplaneeringu koostamisel.

Täiendavalt juhime tähelepanu PlanS § 106 lõikele 7 ning koos eriplaneeringuga on vaja avalikustada ka planeeringu kohta PlanS § 105 lõike 1 kohaselt antud kooskõlastused ja arvamused. Avalikule väljapanekule esitatavast eriplaneeringust peavad selguma esitatud lahenduste kaalutletud põhjendused, eriplaneeringu elluviimise tingimused ja muud eriplaneeringut selgitavad asjaolud.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Mart Uusjärv
kohalike omavalitsuste poliitika osakonna juhataja
regionaalvaldkonna asekantsleri ülesannetes

Tiit Toos 715 5813
Tiit.Toos@fin.ee

MAAELUMINISTEERIUM

Marja-Liisa Veiser
Lüganuse Vallavalitsus

Teie: 05.07.2022 nr 6-2/2053-34

Meie: 27.07.2022 nr 4.1-5/2158-6

Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande eelnõu

Austatud proua Veiser

Maaeluministeerium, vaadanud läbi Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruande eelnõu, nõustub nimetatud dokumentides toodud põhimõtete ja järeldustega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Alo Aasma
Halduse asekantsler kantsleri ülesannetes

Helve Hunt
625 6511 helve.hunt@agri.ee

MAA-AMET

Marja-Liisa Veiser
Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 05.07.2022 nr 6-2/2053-34

Meie 29.07.2022 nr 6-3/22/10625-3

Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kooskõlastamine

Austatud Marja-Liisa Veiser

Esitasite 05.07.2022 kirjaga nr 6-2/2053-34 Maa-ametile kooskõlastamiseks Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande. Kooskõlastust palusite 30 päeva jooksul. Lüganuse valla eriplaneeringu ja KSH koostamine algatati Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289. Eriplaneeringu koostamise eesmärgiks on läbi viia parima võimaliku asukoha valiku menetlus ja töötada välja prügila rajamise detailne lahendus. Planeeringu materjalid olid kättesaadavad veebilehel: https://bit.ly/3OD7k1A. Maa-amet, tutvunud kättesaadaval olnud materjalidega, märgib järgmist.

Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 99 lõike 1 kohaselt tehakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvalik koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi kohaliku omavalitsuse eriplaneering käsitleb. PlanS § 105 lõike 1 kohaselt esitatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu koos keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandega kooskõlastamiseks käesoleva seaduse § 99 lõikes 1 nimetatud asutustele. Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 15 lõike 7 kohaselt, kui planeeritaval maa alal asub maardla või selle osa, kooskõlastatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering PlanS sätestatud korras Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega. Keskkonnaminister on oma 05.03.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/198 andnud Maa-ametile volituse kooskõlastada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuid PlanS sätestatud korras, kui planeeritav maa-ala asub maavarade registris oleval maardlal või selle osal.

MaaPS § 14 lõike 2 kohaselt võib ministri volitatud asutus lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda või halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga või

halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta.

Lüganuse valla eriplaneeringu esmase kaardianalüüsi põhjal selgunud asukohaalternatiivide alal asuvad Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakirimaardla (registrikaart nr 0016) ning kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldis Kohtla-Järve lubjakivikarjäär (loa nr L.MK/330055, loa omaja VKG Logistika OÜ, kehtiv kuni 10.05.2014).

Maa-amet palus oma 15.12.2021 kirjas nr 6-3/21/18168-2 lisada seletuskirja põhjaliku selgituse, miks Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. plokis arvel olev 23 646 tuh m^3 tsemendilubjakivi ei ole kaevandamisväärne, miks ükski teine ala ei ole prügila asukoha jaoks sobiv ja mis põhjusel on prügila puhul tegu ülekaaluka avaliku huviga ehitisega. Selgitasime, et vastavalt MaaPS §14 lõike 2 punktile 3, juhul kui kavandatav tegevus halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, on seda maardla alale võimalik planeerida vaid siis, kui tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta.

Planeeringu dokumentide hulgas on vastav analüüs, kus selgitatakse, miks on tegemist ülekaaluka avaliku huviga ehitisega, miks selle jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta ning miks arvel olev tsemendilubjakivi ei ole kaevandamisväärne. Muuhulgas on märgitud järgmist:

1. Tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitisega, kuna VKG Oil AS puhul on tegemist piirkonnas olulise tööandja ja ka Eesti lõikes olulise tööstusettevõttega. Ettevõtte tegevusel on seega märgatav mõju piirkonna tööhõivele, Eesti sisemajanduse kogutoodangule, riigi maksutuludele ja väliskaubandusbilansile. Kuna uue prügila rajamine on vältimatult vajalik VKG Oil AS tegevuse jätkamiseks, on prügila rajamise mõju seotud ka oluliste sotsiaalsete ja majanduslike aspektidega. Samuti võimaldab VKG Oil AS keskkonnakompleksluba nr L.KKL.IV-198338 põlevkiviõli tootmisjäätmete prügilas ladestada ka keskkonnaprojektidest pärinevad jäätmed. Lisaks toetab VKG tegevus Eesti energiajulgeolekut kütuse tootmise ning kõrvalproduktina saadavast uttegaasist soojus-ja elektrienergia tootmise kaudu.
2. Tsemendilubjakivi puhul ei hinnata varustuskindlust riiklikust huvist lähtuvalt, kuna tegemist on spetsiifilise kasutusega maavaraga. AS Kunda Nordic Tsement tsemendilubjakivi varud on aastase tarbimisega arvestades piisavad ning ei ole põhjust eeldada, et Kohtla-Järve lubjakivikarjäär pakuks ettevõttele huvi. Osa lubjakivivarust on kasutatav kõrgemargilise lubjakivina, kuid kaevandamistingimused alal on väga keerulised kasuliku lubjakivivaru sügavuse tõttu (katend keskmiselt 12,1 m) ning ümbrusest karjäärisüvendisse koguneva reostunud vee puhastamise vajaduse tõttu. Karjääri rajamisega kaasneksid riigile olulised kulutused ja esineb oht varasemalt riigi poolt elluviidud Kohtla jõe jääkreostuse ohutustamise tööde tulemustele. Lisaks vähendab kaevandamine olemasoleva tööstusjäätmete prügila kui riikliku tähtsusega jääkreostuskolde lokaliseerimiseks tehtud tööde ja kasutatud ressursside otstarbekust. Riigi huvi ehituslubjakivi kaevandamiseks alal võib olla seotud ehituslubjakivi varustuskindlusega, kuid arvestades Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise keerukaid kaevandamistingimusi ja jääkreostuse levikuga seotud probleeme, on põhjust eeldada, et kaevandamine alal osutub ebamõistlikuks, mistõttu ei ole maavaravaru kaevandamisväärne.

Lähtudes eelnevast kooskõlastab Maa-amet Lüganuse vallavalitsuse 05.07.2022 kirjaga nr 6-2/2053-34 esitatud Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande.

Tuhavälja kinnisasjale on Keskkonnaameti 11.05.2018 korraldusega nr 1-3/18/1243 antud maavara kaevandamise keskkonnaluba nr L.MK/330055. Kuivõrd kaevandamisloa omaja ei ole Maa-ametile kinnisasja rendile saamise taotlust esitanud, siis ei ole seda kinnisasja kaevandamiseks rendile antud. MaaPS alusel antakse riigile kuuluv kinnisasi kaevandamiseks kasutada isikule, kellele kaevandamisloa andja on loa andnud, ainult maavara kaevandamise eesmärgil. Palume arvestada, et kui riigile kuuluvat kinnisasja ei kasutata kaevandamiseks, siis reguleerib kinnisasjaga seonduvat riigivaraseadus.

Reformimata riigimaade ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate maaüksuste, mille volitatud asutus on Maa-amet (sh Tuhavälja), osas annab kohaliku omavalitsuse eriplaneeringule seisukoha Keskkonnaministeerium.

Palume hoida Maa-ametit kursis planeeringu edasise menetlemisega ning edastada planeering enne vastuvõtmist Maa-ametile kooskõlastamiseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Artu Ellmann
peadirektori asetäitja peadirektori ülesannetes

Teadmiseks: Keskkonnaministeerium - keskkonnaministeerium@envir.ee

Holger Ehrlich
675 0194 holger.ehrlich@maaamet.ee

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Lüganuse Vallavalitsus

Teie: 05.07.2022 nr 6-2/2053-34

Meie: 4.08.2022 nr 1-5/22/5513

Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõust ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandest

Täname võimaluse eest avaldada arvamust Viru Keemia Grupp AS poolt Lüganuse valda kavandatava tööstusjäätmete prügila asukohavaliku ja KSH aruande teemal. Eesti Keskkonnaühenduste Koda juhib tähelepanu, et KSH aruande peatükk 6.5 "MÕJU VEEKVALITEEDILE JA VEEREŽIIMILE, SH MAAPARANDUSSÜSTEEMIDE EESVOOLUDELE" ei sisalda mõjuanalüüsi veekvaliteedi ja veerežiimi osas, käsitletud on vaid mõju maaparandussüsteemidele. KSH aruande peatükki 6.5 tuleb oluliselt täiendada ning lisada veekvaliteedi ning veerežiimi teemade sisuline käsitlus.

Lugupidamisega

/*allkirjastatud digitaalselt*/

Laura Uibopuu
Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator

KESKKONNAMINISTEERIUM

Marja-Liisa Veiser
Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 05.07.2022 nr 6-2/2053-34

Meie 04.08.2022 nr 7-15/22/3143-3

Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande tingimuslik kooskõlastamine

Austatud proua Veiser

Esitasite Keskkonnaministeeriumile kooskõlastamiseks Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (edaspidi *eriplaneering*) asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruande. Keskkonnaministeerium kooskõlastab otsuse eelnõu ja KSH aruande tingimusel, et arvestatakse järgmiste märkuste ning ettepanekutega.

KSH aruande peatükkides 5.9 ja 6.7 on õhukvaliteedi osas käsitletud vaid väävelvesiniku ja „tolmu“ võimalikku eraldumist. Aruandes tuleb käsitleda ka lenduvate orgaaniliste ühendite ja teiste võimalike saasteainete eraldumist ning levi. Samuti palume lahti mõtestada mõiste „tolm“, millise fraktsiooniga osakesed võivad territooriumilt välja kanduda ning millist ohtu võivad nad põhjustada. Lisatavate andmete alusel tuleb ümber hinnata ka alternatiivid.

Peatükis 6.10 tuleb täpsustada, et EL ülene eesmärk kasvuhoonegaaside vähendamine vähemalt 55% võrreldes 1990. aasta tasemega on juba vastu võetud. Kuigi jõustumise tähtaeg on ära toodud, võib tekstist jääda mulje, et eesmärki alles kehtestatakse. Lisaks EL kliimapoliitikale on ka Eestis vastu võetud kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärgid: nii arengustrateegias „Eesti 2035“ kui ka pikaajalises visioondokumendis „Kliimapoliitika põhialused aastani 2050“, kohanemise eesmärgid arengukavas „Kliimamuutustega kohanemise arengukava 2030“ – ka nendele dokumentidele võiks olla aruandes viidatud. Samas peatükis on öeldud, et raadamisel ja taimkatte hävimisel on kaudne mõju kliimale. Kuna taimestik on kasvuhoonegaaside looduslik siduja, siis taimkatte hävimisel on otsene mõju kasvuhoonegaaside kontsentratsioonile atmosfääris ning seega ka kliimale. Peatükis 7.3 on toodud, et „Suure metsaala raadamine on vastuolus Euroopa Liidu kliimapoliitikast tulenevate strateegiliste sihtidega“ – palume täiendada, et see on vastuolus ka Eesti kliimapoliitika eesmärkidega.

KSH eksperdirühma koosseisus on määratud kaks KSH juhteksperti. Juhime tähelepanu, et keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse järgi määratakse üks KSH

juhtekspert, kes juhib strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat keskkonnamõju strateegilist hindamist.

Planeerimisseaduse (PlanS) § 105 lõike 1 kohaselt esitatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande kooskõlastamiseks PlanS § 99 lõikes 1 nimetatud valitsusasutustele, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi kohaliku omavalitsuse eriplaneering käsitleb, ning teavitatakse § 99 lõikes 2 nimetatud isikuid, kelle õigusi võib planeering puudutada, isikud, kes on avaldanud soovi olla eelvaliku tegemisse kaasatud, samuti isikud ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu elluviimise vastu võimalusest avaldada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande kohta arvamust.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuses määratleti planeeringuala analüüsi tulemusel prügila võimalike asukohaalternatiivide ala, mis selle kohaselt hõlmas sihtotstarbeta maad Tuhavälja (katastritunnus 43701:003:0127) katastriüksusel ning maatulundusmaad Kohtla metskond 2 (katastritunnus 43701:003:0310), Kohtla metskond 80 (katastritunnus 43701:003:0131), Kohtla metskond 81 (katastritunnus 43701:003:0132), Aru (katastritunnus 43701:004:0176) ja Aasa (katastritunnus 43701:004:0168) katastriüksusel. Samuti oli esitatud järgnev selgitus: „*Eriplaneeringu käigus tuleb järgnevalt eelkõige joonisel 16 määratud ala ulatuses läbi viia asukoha eelvalik. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku tegemise ja KSH esimese etapi aruande koostamise käigus võib ilmneda asjaolusid, mille tõttu võib olla vajalik keskkonnamõju seisukohalt vaadeldava ala suurendamine või vähendamine. Prügila asukoha eelvaliku ala täpsustamine esmase analüüsi abil ei välista hiljem täiendavate alade kaasamist või ala kitsendamist. Ala planeerimisel keskendutakse esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alale, kuid käsitletava ala ruumilist ulatust täpsustatakse vajadusel vastavalt töö käigus ilmnevale teabele*.“.

Asukoha eelvaliku otsuse eelnõu peatükis 3.1 on märgitud järgnev: „*Asukohaalternatiivide valimisel lähtuti eeldusest, et Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise ala on võimalik käsitleda reaalse alternatiivina (vt ptk 3.1.1.1), arvestati prügila jaoks vajaliku maa-ala suuruse (vt ptk 2.4) ja teiste teadaolevate piirangutega, nagu tehnilised trassid (elektripaigaldised ja gaasipaigaldised), veekogud ja loodusväärtused (vääriselupaigad). Eeltoodust lähtuvalt määratleti võimalike asukohaalternatiivide alal kolm täpsemat ala ehk asukohaalternatiivi (skeem 3), mida on kirjeldatud järgnevates alapeatükkides*.“. Peatüki 3.1.1 kohaselt „*Alternatiivi 1 ala hõlmab peaaegu täielikult riigiomandis oleva Tuhavälja katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0127) ja osaliselt Kohtla metskond 3 katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0320)“*. Juhime tähelepanu, et Tuhavälja (katastritunnus 43701:003:0127) kinnisasja riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Maa-amet. Kohtla metskond 3 (katastritunnus 43701:003:0320) kinnisasja riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). Asukohaalternatiivi ala asub Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardlal. Peatükis 3.1.2 on öeldud, et „*Asukohaalternatiivi 2 ala paikneb põhiliselt riigiomandis oleval Kohtla metskond 2 katastriüksusel (kü tunnus 43701:003:0310) ja väikeses ulatuses Kohtla metskond 80 katastriüksusel (kü tunnus 43701:003:0131). Kogu ulatuses on tegemist RMK hallatava metsamaaga*.“. Kohtla metskond 2 (katastritunnus 43701:003:0310) ja Kohtla metskond 80 (katastritunnus 43701:003:0131) kinnisasja riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus RMK. Peatüki 3.1.3 kohaselt asukohaalternatiivi 3 ala paikneb eraomandis oleval maal.

Otsuse eelnõu peatükis 3.4 on esitatud järeldus: „*Parimaks alternatiiviks on võrdluse põhjal alternatiiv 1, mis osutus enamike kriteeriumide lõikes teiste alternatiividega võrreldes eelistatuks*.“. Lisaks on täpsustatud, et „*Asukohaalternatiivide võrdluse põhjal on tugevalt eelistatud alternatiiv 1, mis asub Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise alal. Haldusorganil tuleb maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel lähtuda MaaPS § 14*

tingimustest. Võrdluse põhjal eelistatud asukohaalternatiiv on VKG tööstusjäätmete prügila rajamiseks võimalik, kui tegevus on kooskõlas maapõueseaduse tingimustega.“. Peatükis 4.2 on öeldud, et „*VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga tehakse ettepanek määrata Tuhavälja katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0127) maakasutuse juhtotstarbeks 100% ulatuses jäätmehoidla maa ning määrata Kohtla metskond 3 katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0320) maakasutuse juhtotstarbeks 35% ulatuses jäätmekäitluse maa-ala*.“.

Maapõueseaduse (MaaPS) § 15 lõike 7 kohaselt, kui planeeritaval maa alal asub maardla või selle osa, kooskõlastatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering PlanS-s sätestatud korras Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega. Keskkonnaminister on oma 05.03.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/198 andnud Maa-ametile volituse kooskõlastada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuid PlanS-is sätestatud korras, kui planeeritav maa-ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal. Lähtuvalt asjaolust, et asukohaalternatiivi 1 ala asub maardlal, otsustab MaaPS alusel kõnealuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõule ja KSH esimese etapi aruandele kooskõlastuse andmise Maa-amet. Tuhavälja (katastritunnus 43701:003:0127) kinnisasja riigivara valitsejana Keskkonnaministeerium nõustub eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõuga.

Keskkonnaminister on oma 14.04.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/301 andnud RMK-le volituse Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevatel kinnisasjadel, mille riigivara volitatud asutus on RMK, andma seisukohti kohaliku omavalitsuse eriplaneeringute menetlustes PlanS-s sätestatud korras. Lähtuvalt sellest annab Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate kinnisasjade, mille volitatud asutus on RMK, osas kõnealuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõule ja KSH esimese etapi aruandele seisukoha RMK.

Planeeringualale jäävate kinnisasjade riigivara valitsejana palume arvestada, et eriplaneeringuga ei lahendata prügila rajamiseks vajalike kinnisasjade omandiküsimust ning maakasutusõiguse saamine toimub riigivaraseaduse alusel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Madis Kallas
Minister

Teadmiseks: Maa-amet, Riigimetsa Majandamise Keskus

Antti Pääsukene, 626 2854, antti.paasukene@envir.ee
Imre Bányász, 626 0719, imre.banyasz@envir.ee
Rainer Persidski, 626 2973, rainer.persidski@envir.ee
Reet Pruul, 626 0731, reet.pruul@envir.ee

TRANSPORDIAMET

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee
Keskpuiestee 20
43199, Ida-Viru maakond, Lüganuse vald, Kiviõli linn

Teie 05.07.2022 nr 6-2/2053-34

Meie 04.08.2022 nr 7.2-1/22/15061-2

Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kooskõlastamine

Olete esitanud meile kooskõlastamiseks Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande.

Võttes aluseks planeerimisseaduse ning Transpordiameti põhimääruse, **kooskõlastame** Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Marek Lind
juhtivspetsialist
projekteerimise osakonna taristu kooskõlastuste üksus

Lisad:

1. 2022.07.01 VKG tööstusjäätmete prügila EP asukoha eelvaliku otsuse eelnõu
2. 2022.07.01 VKG tööstusjäätmete prügila EP KSH I etapi aruanne

Tuuli Tsahkna
58073001, Tuuli.Tsahkna@transpordiamet.ee

KESKKONNAAMET

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 05.07.2022 nr 6-2/2053-34

Meie 05.08.2022 nr 6-5/22/13282-2

Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kooskõlastamisest

Esitasite Keskkonnaametile planeerimisseaduse § 105 lg 1 alusel kooskõlastamiseks või arvamuse avaldamiseks Lüganuse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruande.

Keskkonnaamet on tutvunud materjalidega ja esitab täiendavad asjaolud ja märkused, millega palume arvestada:

1. Märgime, et KSH aruande ptk-s 2. on puudu võrdlus veemajanduskavaga 2022-2027 (eelnõu) ettenähtud meetmetega põhjavee (Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogumile, Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogumile) ja pinnavee (Kohtla jõele, Varbe peakraavile, Varja peakraavile, Konsu järvele) kaitseks. Lisaks on puudu võrdlus riigi jäätmekavaga.

2. KSH aruandes on kohati kasutatud ohtlike jäätmete prügila mõistet. Keskkonnaamet teeb ettepaneku aruandes läbivalt kasutada ohtlike jäätmete prügila mõistet tööstusjäätmete mõiste asemel.

3. 1 kg tuha niisutamiseks kulub 0,45 l vett, sh 0,2 l jahutamiseks ja konveieril ning 0,25 l lõplikuks ladestamiseks. St 1 tonni tuha jaoks kulub 450 l ehk 0,45 m^3 vett. KSH ptk 3.2. järgi ladestatakse aastas 3 103 121 t põlevkivijäätmeid. Seega igal aastal kulub tuha niisutamiseks 1 396 404,45 m^3 vett ning ümardades 1,4 miljonit m^3. Keskkonnaametil jääb selgusetuks mis on ptk-s 3.2. nimetatud „*lisaks muudest keskkonnaprojektidest pärinevad jäätmed 150 000 t/ha*“ – mis need on ja kas ka nende niisutamiseks kulub vett? Prügila eeldatav kogumaht on 100 miljonit tonni ehk eeldatav veekogus on 45 miljonit kuupmeetrit vett.

   KSH ptk-s 1.3. nimetatakse, et tuha niisutamiseks kasutatakse ladestusalalt kogutavat sademevett, tootmises tekkivat õlitustatud vett või Konsu järvest võetavat pinnavett. Edaspidi kirjeldatakse ainult sademevee kasutamist. Juhime tähelepanu, et kas sademeveest piisab? Samas kirjeldatakse, et kuidas tiikidest peab üleliigset vett välja juhtima.

4. Kavandatud on kasutada Konsu järve vett. Kas ja kui palju kavatsetakse kasutada Konsu järve vett? Kuidas see mõjutab niigi väga halvas seisus olevat Kurtna järvestiku (Natura 2000 võrgustiku ala) seisundit?
   Kui kasutatakse tootmises tekkinud vett, siis kas see sisaldab ohtlikke aineid?

5. KSH ptk-s 3.2. kirjeldatakse 10 ha suurust kogumisbasseini. Märgime, et pindalast olulisem on selle mahutavus.

6. KSH-s (lk 32) alternatiivi 1 ala vahetus läheduses paikneb keskkonnaregistrisse kantud Kohtla-Järve tööstuskompleksi jääkreostusobjekt (JRA0000002), kus on tegemist pinnase ja põhjavee reostusega. Reostuse allikaks on olemasolev põlevkivitööstuse jäätmeladestuskoht. Alal on pinnas ja põhjavesi reostunud põlevkiviõli, fenoolide, tolueeni, ksüleenide, stüreeni, naftaleeni, PAH-ide, indeenirea süsivesinike ja arseeniga (As) (EELIS, 19.05.2022). Juhime tähelepanu, et kuidas välditakse sarnase olukorra tekkimist? Plaanis on ju kasutada praegugi kasutusel olevat tehnoloogiat.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Anna-Maria Tael 5351 3920 (keskkonnakorraldus)
anna-maria.tael@keskkonnaamet.ee

Julia Dubova 5693 4908 (vesi)
julia.dubova@keskkonnaamet.ee

Reet Siilaberg 5884 9116 (jäätmed)
reet.siilaberg@keskkonnaamet.ee

Katrin Jürgens 523 8548 (loodushoiutööd)
katrin.jurgens@keskkonnaamet.ee

KAITSEMINISTEERIUM

Lüganuse Vallavalitsus

valitsus@lyganuse.ee

Teie 05.07.2022 nr 6-2/2053-34

Meie 12.08.2022 nr 12-1/22/2781

Arvamus Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu kohta

Lüganuse Vallavalitsus on esitanud Kaitseministeeriumile kooskõlastamiseks või arvamuse avaldamiseks Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande.

Arvamust või kooskõlastust on palutud planeerimisseaduse § 105 lõike 1 punkti 1 alusel 30 päeva jooksul kirja saamisest. Kaitseministeeriumile laekus kiri 06.07.2022. Palume vabandust, et seoses puhkuste perioodiga on kiri jäänud tähtaegselt vastamata ning Kaitseministeerium esitab oma seisukoha hilinemisega. Kaitseministeeriumi seisukoht on oluline riigikaitseliste ehitiste töövõime tagamiseks.

Esitatud eelnõu peatükis 3.1.1 „Alternatiiv 1“ on märgitud, et prügila kõrguseks kujuneb ca 160 m. Eelnõus ei ole täpsustatud, kas tegu on kõrgusega maapinnast või absoluutkõrgusega.

Juhime tähelepanu, et prügila asukohaalternatiiv 1 (Tuhavälja katastriüksus 43701:003:0127) asub piirkonnas, kus kehtivad olulised kõrguspiirangud riigikaitseliste ehitiste töövõime tagamiseks. Nendest piirangutest ja kaitseministri 26.06.2015 määruse nr 16 „Riigikaitselise ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitselise ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta“ § 4 lõikest 2 tulenevalt võib eelnõus kajastatud alternatiivi 1 alale rajada kuni 62 m kõrguse (absoluutkõrgus) ehitise (sh prügilas ladestavast materjalist tekkiv mägi).

Lähtudes eeltoodust palume eelnõud korrigeerida. Muude alternatiivsete alade kaalumisel soovitame enne selle eelnõusse kandmist küsida teavet konkreetsel alal kehtiva kõrguspiirangu kohta Kaitseministeeriumilt.

Täname teid, et arvestate eriplaneeringu koostamisel riigikaitseliste tingimustega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Sakala 1 / 15094 Tallinn / 717 0022 / kantselei@kaitseministeerium.ee / www.kaitseministeerium.ee
Registrikood 70004502

Oliver Tsarski
Innovatsiooni osakonnajuhataja asetäitja
osakonnajuhataja ülesannetes

Paul Kunimägi 717 0225
paul.kunimagi@kaitseministeerium.ee

Ene Mägi 5332 6339
ene.magi@kaitseinvesteeringud.ee

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Marja-Liisa Veiser
Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee
Keskpuiestee 20
Lüganuse vald, 43199, Kiviõli, Ida-
Viru maakond

Teie 05.07.2022 nr 6-2/2053-34

Meie 12.08.2022 nr 1.10-17/2022/4471-2

Arvamuse andmine Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõule ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandele

Austatud Marja-Liisa Veiser

Soovite Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) arvamust Lüganuse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõule ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandele.

Esitatud materjalides dokumendis „Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine I etapi aruande“ lk 75 alternatiivi nr 1, mis näeb ette lubjakivi maardla alale prügila kavandamist, käsitlevas osas on märgitud:
„Osa lubjakivivarust on kasutatav ehituslubjakivina, kuid kaevandamistingimused alal on väga keerulised kasuliku lubjakivivaru sügavuse tõttu ning ümbrusest karjäärisüvendisse koguneva reostunud vee puhastamise vajaduse tõttu. Majandusliku analüüsi põhjal on nii tsemendi kui ka ehituskillustiku tootmine praeguses majanduslikus situatsioonis pikaajaliselt negatiivne projekt.“

Siin viidatakse majandusanalüüsile, mille kohaselt on lubjakivi kasutuselevõtt perspektiivitu. MKM palub materjalides täpsustada, millisele majandusanalüüsile tuginetakse. Maavaravarude määratlemise mõte ei seisne selles, et need kohe kasutusele võtta, vaid need on kaitsemeetmed, et kunagi tulevikus see kasutus võimaldada, mitte see keerukamaks või võimatuks muuta.

MKM soovitab loobuda alternatiivis nr 1 ettenähtud lubjakivivaru peale prügila rajamisest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Ahti Kuningas
transpordi asekantsler kantsleri ülesannetes

Ülle Otsepp 611 3196 ulle.otsepp@fin.ee

MUINSUSKAITSEAMET

Pr. Marja-Liisa Veiser
vallavanem
Lüganuse vallavalitsus
Keskpuiestee 20
Kiviõli
Lüganuse vald
43199 Ida-Viru maakond
valitsus@lyganuse.ee

Teie 05.07.2022 nr 6-2/2053-34

Meie 23.08.2022 nr 1.1-7/3447-6

Seisukoht Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kohta

Esitasite Muinsuskaitseametile kooskõlastamiseks või arvamuse avaldamiseks Lüganuse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande.

Muinsuskaitseamet kooskõlastab oma pädevusvaldkonnast lähtudes Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Kalle Merilai
Ida-Virumaa nõunik
Keskväljak 1
41594 Jõhvi
e-post: kalle.merilai@muinsuskaitseamet.ee
tel: 5347 8582

KAITSEMINISTEERIUM

Lüganuse Vallavalitsus

valitsus@lyganuse.ee

Teie:
05.07.2022 nr 6-2/2053-34
22.12.2022 nr 6-1/12-40
Meie: 22.02.2023 nr 12-1/23/5136

Lüganuse valda kavandatava Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande esitamine kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks

Lüganuse Vallavalitsus esitas Kaitseministeeriumile kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks Lüganuse valda kavandatavate Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande ning Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande.

Tööstusjäätmete prügila asukoha eelvaliku osas andis Kaitseministeerium oma esialgse arvamuse 12.08.2022 kirjaga nr 12-1/22/2781, milles palus arvestada olulise kõrguspiiranguga, mis on vajalik riigikaitselise ehitise töövõime tagamiseks. Biotoodete tootmiskompleksi asukoha eelvaliku kooskõlastamisel osutus esmasel hinnangul samuti probleemseks KSH aruandes kajastatud ning hiljem Lüganuse vallalt lisaks saadud teave kavandatava ehitise kõrguse kohta, mistõttu palus Kaitseministeerium asjaolude täiendavaks analüüsimiseks ja kaalumiseks kooskõlastamise tähtaja pikendamist 20.01.2023 kirjaga nr 12-1/23/5136.

Nüüdseks on Kaitseministeerium koostöös Kaitseväega veelkord põhjalikult kaalunud võimalusi ja tingimusi esitatud eriplaneeringute asukoha eelvaliku otsuste eelnõude ja KSH esimese etapi aruannete kooskõlastamiseks.

Eeldades, et kõnealuste KOV eriplaneeringute alale laienevad lähiaastatel Mandri-Eestit, sealhulgas Kirde-Eestit osaliselt kõrguspiirangutest vabastada võimaldavad riigikaitselised kompensatsioonimeetmed, kooskõlastab Kaitseministeerium Lüganuse valda kavandatava Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande ning Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH

esimese etapi aruande tingimusel, et eriplaneeringuid ei asuta realiseerima enne riigikaitseliste kompensatsioonimeetmete täielikku rakendumist, eeldatavalt 2026. aastast.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Miiko Peris
Innovatsiooni osakonna juhataja

Paul Kunimägi 717 0225
paul.kunimagi@kaitseministeerium.ee

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kooskõlastamine ja arvamuse avaldamine			
Esitaja, kuupäev ja kirja nr		Ettepanek	Ettepanekuga arvestamine/mittearvestamine
1	**Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet** 08.07.2022 (kiri nr 16-6/21-14622-008)	TTJA loobub pädevuse puudumise tõttu Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kooskõlastamisest. Samuti puuduvad täiendavad ettepanekud esitatud dokumentidele.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande täiendamiseks.
2	**Terviseamet** 20.07.2022 (kiri nr 9.3-4/22/5979-2)	Terviseameti Ida regionaalosakond on tutvunud Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvaliku otsuse eelnõuga ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandega ning juhib tähelepanu ka asjaolule: • joogivesi peab vastama sotsiaalministri määrusega nr 61 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollnõuded ning analüüsimeetodid“ sätestatud kvaliteedi nõuetele kavandatud prügila lähimal asuvates elamutes, kus on joogivee allikaks puurkaevu- või salvkaevuvesi, • nii ehitusperioodil kui ka prügila kasutamisel ei tohi kavandatava tegevuse ala (sh teevõrgustik) lähimal asuvates elamutes vibratsioon (nt raske veoautode liiklemisest) ületada sotsiaalministri 17.05.2002 määruses nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“ § 3 kehtestatud piirväärtusi.	**Seisukohaga arvestatakse.** KSH I etapi aruande peatükki 6.8 on lisatud viide vajadusele arvestada nimetatud õigusaktidega edasisel planeerimisel.
3	**Päästeamet** 26.07.2022 (kiri nr 7.2-3.3/4614-2)	Päästeameti Ida päästekeskus tutvus Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõuga ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandega ning Päästeametil puuduvad vastuväited ja ettepanekud esitatud dokumentidele.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande täiendamiseks.
4	**Rahandusministeerium** 26.07.2022 (kiri nr 15-3/5645-2)	Arvestades eriplaneeringus käsitletud võimalikke alternatiive, nõustume, et alternatiiv 1 on parim alternatiiv, kuna antud asukohas on tegemist juba rikutud maastikuga, mis asub ühtlasi ka VKG territooriumi vahetus läheduses. Alternatiiv 1 ehk Tuhavälja maaüksusel asub Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. ploki (Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise) ala, kuhu on väljastatud maavara kaevandamise luba. KSH I etapi aruandes on toodud, et majandusliku analüüsi põhjal on nii tsemendi kui ka ehituskillustiku tootmine praeguses majanduslikus situatsioonis pikaajaliselt negatiivne projekt. Antud alal leviv lubjakivi vastab suuremas osas (Lasnamäe ja Aseri lade) kõrgemargilise ehituslubjakivile esitatud nõuetele. Eesti geoloogilisest ehitusest tulenevalt asuvad lubjakivi varud eelkõige Põhja-Eestis ja kuigi Ida-Viru maakonnas on üldiselt head eeldused ehituslubjakivi varustuskindluse tagamiseks, tuleb põhjalikumalt kaaluda, kas arvestades pikaajalist perspektiivi, on võimalik lubada tegevust, mille	**Selgitus.** Kaevandamise luba kehtib kuni 2048. aastani ning kaevandamistegevuse toimumine ja selle ajaline raamistik on ebaselge. Olemasoleva tööstusjäätmete prügila maht ammendub eeldatavalt 6–10 aasta jooksul. Praeguses majanduslikus situatsioonis ei ole kaevandamine kasumlik ning ei ole tõenäoline, et enne olemasoleva prügila ammendumist oleks võimalik maavara väljata ja alale prügila rajada. VKG tootmistegevuse jätkamiseks on vajalik uue prügila rajamine enne olemasoleva prügila ammendumist, seega ei ole ajaliselt võimalik enne prügila rajamist maavara väljata.

		tulemusena riigile olulist maavara ei saa väljata asukohast, kuhu on juba maavara kaevandamise luba väljastatud. Samas ei ole KSH aruandes käsitletud, kas on võimalik ja millised mõjud kaasnevad, kui kõigepealt alalt maavara väljata ning seejärel alale prügila rajada. Leiame, et tulenevalt maapõueseadusest on põhjendatud antud teemaga KSH aruannet täiendada.	Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande täiendamiseks.
		KSH I etapi aruande lehekülgedel 9 ja 53 on toodud: „Tuha niisutamiseks kasutatakse ladestusalalt kogutavat sademevett, tootmises tekkivat õlitustatud vett või Konsu järvest võetavat pinnavett.“ Arvestades Konsu järve kaugust kavandatavast prügila alast, siis palume täpsustada, kuidas kavandatakse järvest veevõtt korraldada ja vajadusel selle mõju keskkonnale käsitleda.	**Selgitus.** Konsu pinnaveehaardest (PIH0000024) veevõtuks on OÜ-le VKG Energia väljastatud keskkonnakompleksluba nr L.KKL.IV-204118. VKG OIL AS keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 kohaselt kasutatakse praegu nii tehnoloogilisest protsessist tulenevat vett, sademevett kui ka järvevett. Kavandatava prügila rajamisel soovitakse jätkata senist erialaekspertide poolt välja töötatud ja praktikas tõhusaks osutunud lahenduse kasutamist. Vajalik taristu OÜ-lt VKG Energia saadava pinnavee kasutamiseks olemasolevas prügilas on rajatud ning kavandatava prügila rajamisel on võimalik pikendada olemasolevat veetrassi. Teema põhjalikum käsitlemine eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis ei ole vajalik, kuna veekasutus ja võimalik mõju on erinevate asukohaalternatiivide korral analoogne. Teemat käsitletakse ka detailse lahenduse etapis koostatavas KSH aruandes.
		Kehtivas maakonnaplaneeringus (kehtestatud 28.12.2016) on Tuhavälja katastriüksus ja Kohtla metskond 3 katastriüksus määratud kui sihtotstarbeta maa, Kohtla metskond 3 katastriüksus on taustainfona märgitud kui puistu. PlanS § 55 lõige 2 sätestab, et maakonnaplaneering on üldplaneeringu koostamise alus ning PlanS § 74 lõige 5 sätestab, et üldplaneering on kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamise alus, mistõttu tuleb planeeringu koostajatel juhinduda Ida-Viru maakonnaplaneeringus välja toodud põhimõtetest. Vajadusel ja põhjendatud juhul on võimalik teha ettepanek maakonnaplaneeringu muutmiseks. Eelnevast tulenevalt märgime, et PlanS § 96 lõike 2 kohaselt kohaliku omavalitsuse eriplaneeringut ja KSHd ei algatata kui algatamine on ilmselgelt vastuolus üldplaneeringuga. Antud olukorras ei saa otseselt väita, et eriplaneeringu võimalik lahendus oleks ilmselgelt vastuolus kehtiva üldplaneeringu või Ida-Viru maakonnaplaneeringu lahendusega, kuid	**Teatavaks võetud.** Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamisel tehakse koostööd Lüganuse valla üldplaneeringu koostajaga. Üldplaneeringu koostajat teavitatakse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsusega tehtavast ettepanekust maakasutuse juhtotstarbe muutmiseks. Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande täiendamiseks.

		selguse eesmärgil soovitame, et eriplaneering esitatakse heakskiitmiseks pärast uue, koostatava üldplaneeringu kehtestamist.	
		VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja KSH aruande eelnõu kohta on arvamust avaldanud või kooskõlastanud Politsei- ja Piirivalveamet, Muinsuskaitseamet, Transpordiamet, Terviseamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Päästeamet, Keskkonnaamet, Maa-amet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Keskkonnaministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Siseministeerium, Kaitseministeerium, Maaeluministeerium, Alutaguse Vallavalitsus, Toila Vallavalitsus, Kohtla-Järve Linnavalitsus. Oma arvamuse on andnud järgmised institutsioonid ja isikud: Elering AS, Eesti Raudtee, Eesti Keskkonnaühenduste Koda, Riigimetsa Majandamise Keskus, Elektrilevi OÜ, Novotrade Invest AS, Nitrofert AS, Saka küla selts, Lüganuse Küla Selts, Lüganuse Tagaküla MTÜ, Kohtla-Nõmme Jahtkond jt. Ettepanekuid maakasutuse osas laekus ka eraisikutelt.	Tegemist on eksliku infoga. Kirja saatmise ajal oli Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kooskõlastamine ja arvamuse avaldamine alles toimumas.
		Lähtudes esitatud eriplaneeringu materjalidest ja võttes aluseks PlanS § 103 lõike 3 ning arvestades riigihalduse ministri 01.02.2019 käskkirja nr 1.1-4/16 punktis 2 antud volitust, ei pea Rahandusministeerium vajalikuks määrata Lüganuse valla VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringule täiendavalt koostöötegijaid ja kaasatavaid isikuid, lisaks eespool nimetatud ja planeeringu lähteseisukohtades nõutuile. Koostöö tegemisel tuleb kohalikul omavalitsusel lähtuda Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määrusest nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“. Ühtlasi palume jälgida, et kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamisse oleksid kaasatud kõik isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada ja isikud, kes on avaldanud soovi olla kaasatud eriplaneeringu koostamisel. Täiendavalt juhime tähelepanu PlanS § 106 lõikele 7 ning koos eriplaneeringuga on vaja avalikustada ka planeeringu kohta PlanS § 105 lõike 1 kohaselt antud kooskõlastused ja arvamused. Avalikule väljapanekule esitatavast eriplaneeringust peavad selguma esitatud lahenduste kaalutletud põhjendused, eriplaneeringu elluviimise tingimused ja muud eriplaneeringut selgitavad asjaolud.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande täiendamiseks.
5	**Maaeluministeerium** 27.07.2022 (kiri nr 4.1-5/2158-6)	Maaeluministeerium, vaadanud läbi Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruande eelnõu, nõustub nimetatud dokumentides toodud põhimõtete ja järeldustega.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande täiendamiseks.
6	**Politsei- ja Piirivalveamet**	Politsei- ja Piirivalveameti Ida prefektuuri Jõhvi politseijaoskond on läbi vaadanud ja tutvunud Teie poolt esitatud Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu	**Teatavaks võetud.**

	25.07.2022 (kiri nr 2.1-3/22542-2)	lähteseisukohtade ja keskkonnamõju strateegilise hindamise dokumentidega. Parim ja turvaline elukeskkond tagatakse läbi üld- ja detailplaneeringute koostamise. Hinnates varajases planeerimise staadiumis riske, on tulevikus võimalik vähendada erinevaid võimalikke toimuda võivaid süütegusid ning muuta planeeringutega piirkonna elukeskkond väärtuslikumaks ja kogukonna jaoks turvalisemaks. Seoses tööstusjäätmete prügila rajamise tuleb arvestada selle koha spetsiifikaga. Kindlasti, tuleb arvestada, et jäätmete prügila territoorium oleks piiratud aia või tõketega, et kõrvaistel isikutel puuduks liigipääs. Lähtudes eeltoodule ei ole Politsei- ja Piirivalveametil esitatud materjalidele täiendavaid ettepanekuid ega kommentaare.	Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande täiendamiseks.
6	**Maa-amet** 29.07.2022 (kiri nr 6-3/22/10625-3)	Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 99 lõike 1 kohaselt tehakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvalik koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi kohaliku omavalitsuse eriplaneering käsitleb. PlanS § 105 lõike 1 kohaselt esitatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu koos keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandega kooskõlastamiseks käesoleva seaduse § 99 lõikes 1 nimetatud asutustele. Maapõueseaduse (edaspidi MaaPS) § 15 lõike 7 kohaselt, kui planeeritaval maa alal asub maardla või selle osa, kooskõlastatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering PlanS sätestatud korras Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega. Keskkonnaminister on oma 05.03.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/198 andnud Maa-ametile volituse kooskõlastada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuid PlanS sätestatud korras, kui planeeritav maa-ala asub maavarade registris oleval maardlal või selle osal. MaaPS § 14 lõike 2 kohaselt võib ministri volitatud asutus lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda või halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga või halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta. Lüganuse valla eriplaneeringu esmase kaardianalüüsi põhjal selgunud asukohaalternatiivide alal asuvad Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakirimaardla (registrikaart nr 0016) ning kehtiva kaevandamisloaga mäeeraldis Kohtla-Järve lubjakivikarjäär (loa nr L.MK/330055, loa omaja VKG Logistika OÜ, kehtiv kuni 10.05.2014).	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande täiendamiseks.

		Maa-amet palus oma 15.12.2021 kirjas nr 6 3/21/18168 2 lisada seletuskirja põhjaliku selgituse, miks Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardla 8. plokis arvel olev 23 646 tuh m3 tsemendilubjakivi ei ole kaevandamisväärne, miks ükski teine ala ei ole prügila asukoha jaoks sobiv ja mis põhjusel on prügila puhul tegu ülekaaluka avaliku huviga ehitisega. Selgitasime, et vastavalt MaaPS §14 lõike 2 punktile 3, juhul kui kavandatav tegevus halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, on seda maardla alale võimalik planeerida vaid siis, kui tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitise, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta. Planeeringu dokumentide hulgas on vastav analüüs, kus selgitatakse, miks on tegemist ülekaaluka avaliku huviga ehitisega, miks selle jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta ning miks arvel olev tsemendilubjakivi ei ole kaevandamisväärne. Muuhulgas on märgitud järgmist: 1. Tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitisega, kuna VKG Oil AS puhul on tegemist piirkonnas olulise tööandja ja ka Eesti lõikes olulise tööstusettevõttega. Ettevõtte tegevusel on seega märgatav mõju piirkonna tööhõivele, Eesti sisemajanduse kogutoodangule, riigi maksutuludele ja väliskaubandusbilansile. Kuna uue prügila rajamine on vältimatult vajalik VKG Oil AS tegevuse jätkamiseks, on prügila rajamise mõju seotud ka oluliste sotsiaalsete ja majanduslike aspektidega. Samuti võimaldab VKG Oil AS keskkonnakompleksluba nr L.KKL.IV-198338 põlevkiviõli tootmisjäätmete prügilas ladestada ka keskkonnaprojektidest pärinevad jäätmed. Lisaks toetab VKG tegevus Eesti energiajulgeolekut kütuse tootmise ning kõrvalproduktina saadavast uttegaasist soojus ja elektrienergia tootmise kaudu. 2. Tsemendilubjakivi puhul ei hinnata varustuskindlust riiklikust huvist lähtuvalt, kuna tegemist on spetsiifilise kasutusega maavaraga. AS Kunda Nordic Tsement tsemendilubjakivi varud on aastase tarbimisega arvestades piisavad ning ei ole põhjust eeldada, et Kohtla-Järve lubjakivikarjäär pakuks ettevõttele huvi. Osa lubjakivivarust on kasutatav kõrgemargilise lubjakivina, kuid kaevandamistingimused alal on väga keerulised kasuliku lubjakivivaru sügavuse tõttu (katend keskmiselt 12,1 m) ning ümbrusest karjäärisüvendisse koguneva reostunud vee puhastamise vajaduse tõttu. Karjääri rajamisega kaasneksid riigile olulised kulutused ja esineb oht varasemalt riigi poolt elluviidud Kohtla jõe jääkreostuse ohutustamise tööde tulemustele. Lisaks vähendab kaevandamine olemasoleva tööstusjäätmete prügila kui riikliku tähtsusega jääkreostus kolde lokaliseerimiseks tehtud tööde ja kasutatud ressursside otstarbekust. Riigi huvi ehituslubjakivi	

		kaevandamiseks alal võib olla seotud ehituslubjakivi varustuskindlusega, kuid arvestades Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise keerukaid kaevandamis tingimusi ja jääkreostuse levikuga seotud probleeme, on põhjust eeldada, et kaevandamine alal osutub ebamõistlikuks, mistõttu ei ole maavaravaru kaevandamisväärne. Lähtudes eelnevast kooskõlastab Maa-amet Lüganuse vallavalitsuse 05.07.2022 kirjaga nr 6-2/2053-34 esitatud Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande.	
		Tuhavälja kinnisasjale on Keskkonnaameti 11.05.2018 korraldusega nr 1-3/18/1243 antud maavara kaevandamise keskkonnaluba nr L.MK/330055. Kuivõrd kaevandamisloa omaja ei ole Maa-ametile kinnisasja rendile saamise taotlust esitanud, siis ei ole seda kinnisasja kaevandamiseks rendile antud. MaaPS alusel antakse riigile kuuluv kinnisasi kaevandamiseks kasutada isikule, kellele kaevandamisloa andja on loa andnud, ainult maavara kaevandamise eesmärgil. Palume arvestada, et kui riigile kuuluvat kinnisasja ei kasutata kaevandamiseks, siis reguleerib kinnisasjaga seonduvat riigivaraseadus. Reformimata riigimaade ja Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate maaüksuste, mille volitatud asutus on Maa-amet (sh Tuhavälja), osas annab kohaliku omavalitsuse eriplaneeringule seisukoha Keskkonnaministeerium. Palume hoida Maa-ametit kursis planeeringu edasise menetlemisega ning edastada planeering enne vastuvõtmist Maa-ametile kooskõlastamiseks.	**Teatavaks võetud.** Keskkonnaministeerium on 04.08.2022 kirjas nr 7-15/22/3143-3 märkinud järgmist: *„Maapõueseaduse (MaaPS) § 15 lõike 7 kohaselt, kui planeeritaval maa alal asub maardla või selle osa, kooskõlastatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering PlanS-s sätestatud korras Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega. Keskkonnaminister on oma 05.03.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/198 andnud Maa-ametile volituse kooskõlastada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuid PlanS-is sätestatud korras, kui planeeritav maa-ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal. Lähtuvalt asjaolust, et asukohaalternatiivi 1 ala asub maardlal, otsustab MaaPS alusel kõnealuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõule ja KSH esimese etapi aruandele kooskõlastuse andmise Maa-amet. Tuhavälja (katastritunnus 43701:003:0127) kinnisasja riigivara valitsejana Keskkonnaministeerium nõustub eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõuga.* *…* *Planeeringualale jäävate kinnisasjade riigivara valitsejana palume arvestada, et eriplaneeringuga ei lahendata prügila rajamiseks vajalike kinnisasjade omandiküsimust ning maakasutusõiguse saamine toimub riigivaraseaduse alusel.“*

			KSH I etapi aruande peatükki 6.3 täpsustatakse infoga kinnisasja valitseja ja volitatud asutuse kohta ning lisatakse selgitus, et eriplaneeringuga ei lahendata prügila rajamiseks vajalike kinnisasjade omandiküsimust ning maakasutusõiguse saamine toimub riigivaraseaduse alusel. Arendajat informeeritakse kinnisasjade omandiküsimusega seotud asjaoludest.
7	**Eesti Keskkonnaühenduste Koda** 04.08.2022 (kiri nr 1-5/22/5513)	Täname võimaluse eest avaldada arvamust Viru Keemia Grupp AS poolt Lüganuse valda kavandatava tööstusjäätmete prügila asukohavaliku ja KSH aruande teemal. Eesti Keskkonnaühenduste Koda juhib tähelepanu, et KSH aruande peatükk 6.5 "MÕJU VEEKVALITEEDILE JA VEEREŽIIMILE, SH MAAPARANDUSSÜSTEEMIDE EESVOOLUDELE" ei sisalda mõjuanalüüsi veekvaliteedi ja veerežiimi osas, käsitletud on vaid mõju maaparandussüsteemidele. KSH aruande peatükki 6.5 tuleb oluliselt täiendada ning lisada veekvaliteedi ning veerežiimi teemade sisuline käsitlus.	**Seisukohaga ei arvestata.** Teema põhjalikum käsitlemine eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis ei ole vajalik, kuna võimalik mõju veerežiimile ja veekvaliteedile on erinevate asukohaalternatiivide korral analoogne. Teemat käsitletakse detailse lahenduse koostamise etapis koostatavas KSH aruandes. Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande täiendamiseks.
8	**Transpordiamet** 04.08.2022 (kiri nr 7.2-1/22/15061-2)	Võttes aluseks planeerimisseaduse ning Transpordiameti põhimääruse, kooskõlastame Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande täiendamiseks.
9	**Keskkonnaministeerium** 04.08.2022 (kiri nr 7-15/22/3143-3)	Keskkonnaministeerium kooskõlastab otsuse eelnõu ja KSH aruande tingimusel, et arvestatakse järgmiste märkuste ning ettepanekutega.	
		KSH aruande peatükkides 5.9 ja 6.7 on õhukvaliteedi osas käsitletud vaid väävelvesiniku ja „tolmu“ võimalikku eraldumist. Aruandes tuleb käsitleda ka lenduvate orgaaniliste ühendite ja teiste võimalike saasteainete eraldumist ning levi. Samuti palume lahti mõtestada mõiste „tolm“, millise fraktsiooniga osakesed võivad territooriumilt välja kanduda ning millist ohtu võivad nad põhjustada. Lisatavate andmete alusel tuleb ümber hinnata ka alternatiivid.	**Selgitus.** Teema põhjalikum käsitlemine eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis ei ole vajalik, kuna tööstusjäätmete prügila võimalik mõju õhukvaliteedile on erinevate asukohaalternatiivide korral analoogne. Õhusaaste teemat (sh lenduvate orgaaniliste ühendite ja teiste võimalike saasteainete eraldumine) käsitletakse täpsemalt detailse lahenduse koostamise etapis koostatavas KSH aruandes. Alternatiivide võrdluses on kriteeriumiks mõju inimese tervisele ja heaolule, mis avaldub prügilast inimeste elukohtadeni leviva õhusaaste kaudu olenemata konkreetsetest saasteainetest ning oleneb eelkõige elukondlike hoonete kaugusest ja mõjusfääris elavate inimeste arvust. Kriteeriumi

			sõnastust täpsustakse: *mõju inimese tervisele ja heaolule – mõju avaldub prügilast inimeste elukohtadeni leviva õhusaaste (sh lõhna ja tolmu) kaudu ning oleneb eelkõige elukondlike hoonete kaugusest ja mõjusfääris elavate inimeste arvust*.
		Peatükis 6.10 tuleb täpsustada, et EL ülene eesmärk kasvuhoonegaaside vähendamine vähemalt 55% võrreldes 1990. aasta tasemega on juba vastu võetud. Kuigi jõustumise tähtaeg on ära toodud, võib tekstist jääda mulje, et eesmärki alles kehtestatakse. Lisaks EL kliimapoliitikale on ka Eestis vastu võetud kasvuhoonegaaside vähendamise eesmärgid: nii arengustrateegias „Eesti 2035“ kui ka pikaajalises visioondokumendis „Kliimapoliitika põhialused aastani 2050“, kohanemise eesmärgid arengukavas „Kliimamuutustega kohanemise arengukava 2030“ – ka nendele dokumentidele võiks olla aruandes viidatud.	**Seisukohaga arvestatakse.** KSH I etapi aruande peatükki 6.10 täiendatakse.
		Samas peatükis on öeldud, et raadamisel ja taimkatte hävimisel on kaudne mõju kliimale. Kuna taimestik on kasvuhoonegaaside looduslik siduja, siis taimkatte hävimisel on otsene mõju kasvuhoonegaaside kontsentratsioonile atmosfääris ning seega ka kliimale. Peatükis 7.3 on toodud, et „Suure metsaala raadamine on vastuolus Euroopa Liidu kliimapoliitikast tulenevate strateegiliste sihtidega“ – palume täiendada, et see on vastuolus ka Eesti kliimapoliitika eesmärkidega.	**Seisukohaga arvestatakse.** KSH I etapi aruande peatükki 7.3 täiendatakse.
		KSH eksperdirühma koosseisus on määratud kaks KSH juhteksperti. Juhime tähelepanu, et keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse järgi määratakse üks KSH juhtekspert, kes juhib strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevat keskkonnamõju strateegilist hindamist.	**Seisukohaga arvestatakse.** KSH I etapi aruannet muudetakse, KSH juhteksperdiks jääb Urmas Uri.
		Planeerimisseaduse (PlanS) § 105 lõike 1 kohaselt esitatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande kooskõlastamiseks PlanS § 99 lõikes 1 nimetatud valitsusasutustele, kelle valitsemisalas olevaid küsimusi kohaliku omavalitsuse eriplaneering käsitleb, ning teavitatakse § 99 lõikes 2 nimetatud isikuid, kelle õigusi võib planeering puudutada, isikud, kes on avaldanud soovi olla eelvaliku tegemisse kaasatud, samuti isikud ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu elluviimise vastu võimalusest avaldada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande kohta arvamust. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuses määratleti planeeringuala analüüsi tulemusel prügila võimalike asukohaalternatiivide ala, mis selle kohaselt hõlmas sihtotstarbeta maad	**Seisukohaga arvestatakse.** KSH I etapi aruande peatükki 6.3 täpsustatakse infoga kinnisasja valitseja ja volitatud asutuse kohta ning lisatakse selgitus, et eriplaneeringuga ei lahendata prügila rajamiseks vajalike kinnisasjade omandiküsimust ning maakasutusõiguse saamine toimub riigivaraseaduse alusel. Arendaja on teadlik kinnisasjade omandiküsimusega seotud asjaoludest.

		Tuhavälja (katastritunnus 43701:003:0127) katastriüksusel ning maatulundusmaad Kohtla metskond 2 (katastritunnus 43701:003:0310), Kohtla metskond 80 (katastritunnus 43701:003:0131), Kohtla metskond 81 (katastritunnus 43701:003:0132), Aru (katastritunnus 43701:004:0176) ja Aasa (katastritunnus 43701:004:0168) katastriüksusel. Samuti oli esitatud järgnev selgitus: „*Eriplaneeringu käigus tuleb järgnevalt eelkõige joonisel 16 määratud ala ulatuses läbi viia asukoha eelvalik. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku tegemise ja KSH esimese etapi aruande koostamise käigus võib ilmneda asjaolusid, mille tõttu võib olla vajalik keskkonnamõju seisukohalt vaadeldava ala suurendamine või vähendamine. Prügila asukoha eelvaliku ala täpsustamine esmase analüüsi abil ei välista hiljem täiendavate alade kaasamist või ala kitsendamist. Ala planeerimisel keskendutakse esmase analüüsi põhjal selgunud prügila võimalike asukohaalternatiivide alale, kuid käsitletava ala ruumilist ulatust täpsustatakse vajadusel vastavalt töö käigus ilmnevale teabele*.“. Asukoha eelvaliku otsuse eelnõu peatükis 3.1 on märgitud järgnev: „*Asukohaalternatiivide valimisel lähtuti eeldusest, et Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise ala on võimalik käsitleda reaalse alternatiivina (vt ptk 3.1.1.1), arvestati prügila jaoks vajaliku maa-ala suuruse (vt ptk 2.4) ja teiste teadaolevate piirangutega, nagu tehnilised trassid (elektripaigaldised ja gaasipaigaldised), veekogud ja loodusväärtused (vääriselupaigad). Eeltoodust lähtuvalt määratleti võimalike asukohaalternatiivide alal kolm täpsemat ala ehk asukohaalternatiivi (skeem 3), mida on kirjeldatud järgnevates alapeatükkides.*“. Peatüki 3.1.1 kohaselt „*Alternatiivi 1 ala hõlmab peaaegu täielikult riigiomandis oleva Tuhavälja katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0127) ja osaliselt Kohtla metskond 3 katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0320)*“. Juhime tähelepanu, et Tuhavälja (katastritunnus 43701:003:0127) kinnisasja riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Maa-amet. Kohtla metskond 3 (katastritunnus 43701:003:0320) kinnisasja riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK). Asukohaalternatiivi ala asub Kohtla-Järve (Kolga-Saka) lubjakivimaardlal. Peatükis 3.1.2 on öeldud, et „*Asukohaalternatiivi 2 ala paikneb põhiliselt riigiomandis oleval Kohtla metskond 2 katastriüksusel (kü tunnus 43701:003:0310) ja väikeses ulatuses Kohtla metskond 80 katastriüksusel (kü tunnus 43701:003:0131). Kogu ulatuses on tegemist RMK hallatava metsamaaga.*“. Kohtla metskond 2 (katastritunnus 43701:003:0310) ja Kohtla metskond 80 (katastritunnus 43701:003:0131) kinnisasja riigivara valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutus RMK. Peatüki 3.1.3 kohaselt asukohaalternatiivi 3 ala paikneb eraomandis oleval maal.	

		Otsuse eelnõu peatükis 3.4 on esitatud järeldus: „*Parimaks alternatiiviks on võrdluse põhjal alternatiiv 1, mis osutus enamike kriteeriumide lõikes teiste alternatiividega võrreldes eelistatuks*.“. Lisaks on täpsustatud, et „*Asukohaalternatiivide võrdluse põhjal on tugevalt eelistatud alternatiiv 1, mis asub Kohtla-Järve lubjakivikarjääri mäeeraldise alal. Haldusorganil tuleb maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel lähtuda MaaPS § 14 tingimustest. Võrdluse põhjal eelistatud asukohaalternatiiv on VKG tööstusjäätmete prügila rajamiseks võimalik, kui tegevus on kooskõlas maapõueseaduse tingimustega*.“. Peatükis 4.2 on öeldud, et „*VKG tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga tehakse ettepanek määrata Tuhavälja katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0127) maakasutuse juhtotstarbeks 100% ulatuses jäätmehoidla maa ning määrata Kohtla metskond 3 katastriüksuse (kü tunnus 43701:003:0320) maakasutuse juhtotstarbeks 35% ulatuses jäätmekäitluse maa-ala.*“. Maapõueseaduse (MaaPS) § 15 lõike 7 kohaselt, kui planeeritaval maa alal asub maardla või selle osa, kooskõlastatakse kohaliku omavalitsuse eriplaneering PlanS-s sätestatud korras Keskkonnaministeeriumi või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega. Keskkonnaminister on oma 05.03.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/198 andnud Maa-ametile volituse kooskõlastada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuid PlanS-is sätestatud korras, kui planeeritav maa-ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal. Lähtuvalt asjaolust, et asukohaalternatiivi 1 ala asub maardlal, otsustab MaaPS alusel kõnealuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõule ja KSH esimese etapi aruandele kooskõlastuse andmise Maa-amet. Tuhavälja (katastritunnus 43701:003:0127) kinnisasja riigivara valitsejana Keskkonnaministeerium nõustub eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõuga. Keskkonnaminister on oma 14.04.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/301 andnud RMK-le volituse Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevatel kinnisasjadel, mille riigivara volitatud asutus on RMK, andma seisukohti kohaliku omavalitsuse eriplaneeringute menetlustes PlanS-s sätestatud korras. Lähtuvalt sellest annab Keskkonnaministeeriumi valitsemisel olevate kinnisasjade, mille volitatud asutus on RMK, osas kõnealuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõule ja KSH esimese etapi aruandele seisukoha RMK. Planeeringualale jäävate kinnisasjade riigivara valitsejana palume arvestada, et eriplaneeringuga ei lahendata prügila rajamiseks vajalike kinnisasjade omandiküsimust ning maakasutusõiguse saamine toimub riigivaraseaduse alusel.	

10	**Keskkonnaamet** 05.08.2022 (kiri nr 6-5/22/13282-2)	Märgime, et KSH aruande ptk-s 2. on puudu võrdlus veemajanduskavaga 2022-2027 (eelnõu) ettenähtud meetmetega põhjavee (Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogumile, Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogumile) ja pinnavee (Kohtla jõele, Varbe peakraavile, Varja peakraavile, Konsu järvele). Lisaks on puudu võrdlus riigi jäätmekavaga.	**Seisukohaga arvestatakse.** Veemajanduskava meetmeprogrammis on välja töötatud meetmed, mille rakendamine tagab veekogumite soodsa seisundi. Varbe peakraav ja Varja peakraav ei ole määratletud veekogumina. KSH I etapi aruande peatükki 2 täiendatakse, käsitledes Ordoviitsiumi Ida-Viru põlevkivibasseini põhjaveekogumi ning Kohtla jõe ja Konsu järve pinnaveekogumiga seotud meetmeid. KSH I etapi aruande peatükki 2 täiendatakse käsitledes riigi jäätmekavaga seonduvat.
		KSH aruandes on kohati kasutatud ohtlike jäätmete prügila mõistet. Keskkonnaamet teeb ettepaneku aruandes läbivalt kasutada ohtlike jäätmete prügila mõistet tööstusjäätmete mõiste asemel.	**Seisukohaga ei arvestata.** Lüganuse Vallavolikogu 29.10.2020 otsusega nr 289 algatati eriplaneering ja KSH Viru Keemia Grupi tööstusjäätmete prügila rajamiseks. KSH I etapi aruande sissejuhatuses (peatükk 1) on selgitatud, et planeeritava tööstusjäätmete prügila puhul on tegemist jäätmeseaduse (vastu võetud 28.01.2004) § 34 lg 4 tähenduses ohtlike jäätmete prügilaga. KSH I etapi aruandes on üldiselt läbivalt kasutatud detailplaneeringu algatamisel kasutatud mõistet tööstusjäätmete prügila, ohtlike jäätmete prügila mõistet on kasutatud vaid seoses keskkonnaministri 29.04.2004 määrusega nr 38 „Prügila rajamise, kasutamise ja sulgemise nõuded“ ning seoses OÜ Hendrikson & Ko (2018) tööga „VKG Energia OÜ Põhja SEJ tuhaladestule rajatava uue ohtlike jäätmete prügila ühendamine riikliku prügilaga ja prügila uue sulgemislahenduse kasutuselevõtu keskkonnamõju hindamine. Keskkonnamõju hindamise aruanne“.
		1 kg tuha niisutamiseks kulub 0,45 l vett, sh 0,2 l jahutamiseks ja konveieril ning 0,25 l lõplikuks ladestamiseks. St 1 tonni tuha jaoks kulub 450 l ehk 0,45 m 3 vett. KSH p tk 3.2 järgi ladestatakse aastas 3 103 121 t põlevkivijäätmeid. Seega igal aastal kulub tuha niisutamiseks 1 396 404,45 m3 vett ning ümardades 1,4 miljonit m^3.	KSH I etapi aruande peatükki 6.5 täiendatakse arvutuskäiguga.
		Keskkonnaametil jääb selgusetuks, mis on ptk-s 3.2. nimetatud „lisaks muudest keskkonnaprojektidest pärinevad jäätmed 150 000 t/ha“ mis need on ja kas ka nende niisutamiseks kulub vett?	**Selgitus.** VKG Oil AS keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 kohaselt on lubatud 50 000 m^3 ohtlikke aineid sisaldava kivide ja pinnase (17 05 03*), 50 000 m^3 ohtlikke aineid sisaldava

			süvenduspinnase (17 05 05*) ja 50 000 m^3 ohtlikke aineid sisaldava teetammitäitematerjali (17 05 07*) ladestamine. Eelnimetatud jäätmeliikide olemasolu loas võimaldab keskkonnaprojektidest pärit saastunud pinnase ladestamist. Teistest keskkonnaprojektidest pärinevate jäätmete ladestamise võimaldamine on seotud riigi huviga Kukruse A-kategooria jäätmehoidla korrastamise käigus kõrvaldatava reostunud materjali ladestamiseks. 2018. aastal OÜ Hendrikson & Ko poolt koostatud KMH aruandes esitati lahendus muude keskkonnaprojektide jäätmete ladestamiseks. 2019. aastal OÜ IPT Projektijuhtimine poolt teostatud eksperthinnangus nr 19-04-1480 analüüsiti täiendavalt varasemalt välja töötatud lahendust ladestamisega nn „kärgedesse“, nii et see võimaldaks ladestada hoidlale mittetsementeeruvaid naftaprodukte sisaldavaid Purtse ja Erra jõe setteid. Keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-198338 tabelis J6 (Jäätmekäitlustoimingule esitatavad tehnilised ja keskkonnakaitsenõuded) on ära nimetatud jääkreostuse likvideerimise projektidest „Erra ja Purtse jõest eraldatud naftasaadustega reostatud setteid“ ja „Kohtla-Nõmme rehvitehase jääkreostuse ohustamisel väljakaevatava reostunud pinnase“ tekkivate jäätmete ladestamine. Tegevuse kirjelduse põhjal ladestatakse vastavalt OÜ IPT Projektijuhtimine poolt teostatud eksperthinnangule nr 19-04-1480 projektidest tulenevad setted poolkoksist või tuhast valmistatud kärgedesse kuni 1 m paksuse kihina, mis omakorda kaetakse 0,5-1 m paksuse poolkoksi või tuha kihiga. Hoidla üldise stabiilsuse tagamiseks tuleb Erra ja Purtse jõe setete ladestamisel „kärgedesse“ tagada ladestamiskoha kaugus vähemalt 30 m hoidla välisküljest. Ei ole ette teada, millistest keskkonnaprojektidest pärit jäätmeid täpsemalt võib olla vajadus prügilas ladestada. Kõige tõenäolisem on vajadus jääkreostusobjektidelt väljakaevatava pinnase

			ladestamiseks. Jääkreostusobjektide jäätmete ladestamisel täiendavat niisutamist ei kaasne, ladestamine toimub väljatöötatud metoodika alusel. KSH I etapi aruande peatükki 1.2.2 ja 1.3 täiendatakse lähtuvalt eeltoodud selgitusest.
		Prügila eeldatav kogumaht on 100 miljonit tonni ehk eeldatav veekogus on 45 miljonit kuupmeetrit vett. KSH ptk-s 1.3 nimetatakse, et tuha niisutamiseks kasutatakse ladestusalalt kogutavat sademevett, tootmises tekkivat õlitustatud vett või Konsu järvest võetavat pinnavett. Edaspidi kirjeldatakse ainult sademevee kasutamist. Juhime tähelepanu, et kas sademeveest piisab? Samas kirjeldatakse, et kuidas tiikidest peab üleliigset vett välja juhtima.	**Selgitus.** Üleliigse sademevee ära juhtimist on kirjeldatud seoses võimalike sademeterohkete perioodidega, mil vett tuha niisutamiseks ei kasutata ning prügila alalt kogunev veekogus võib perioodiliselt olla liialt suur. Teema põhjalikum käsitlemine eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis ei ole vajalik, kuna veekasutus ja võimalik mõju on erinevate asukohaalternatiivide korral analoogne. Teemat käsitletakse ka detailse lahenduse etapis koostatavas KSH aruandes.
		Kavandatud on kasutada Konsu järve vett. Kas ja kui palju kavatsetakse kasutada Konsu järve vett? Kuidas see mõjutab niigi väga halvas seisus olevat Kurtna järvestiku (Natura 2000 võrgustiku ala) seisundit?	**Selgitus.** OÜ-le VKG Energia keskkonnakompleksloa nr L.KKL.IV-204118 kohaselt on Konsu veehaardest aastane lubatud veevõtt on 7 500 000 m^3/a ja seda ei ole ületatud. Kavandatava prügila rajamisel soovitakse jätkata senist erialaekspertide poolt välja töötatud ja praktikas tõhusaks osutunud lahenduse kasutamist, veevõtt ei suureneks ning järvevee võtmine jätkuks OÜ VKG Energia poolt. Senise praktika kohaselt saab vajaliku veekoguse peamiselt tootmisprotsessidest väljuvast puhastatud veest ehk prügilas tuha niisutamiseks kasutatava järvevee maht ei mõjuta oluliselt veevõttu Konsu järvest. Vajalik taristu OÜ-lt VKG Energia saadava pinnavee kasutamiseks olemasolevas prügilas on rajatud ja kavandatava prügila rajamisel on võimalik pikendada olemasolevat veetrassi. KSH I etapi aruande peatükki 5.6 lisatakse Konsu järve kirjeldus ning peatükki 6.5 täiendatakse eeltoodud infoga. Teema põhjalikum käsitlemine eriplaneeringu asukoha eelvaliku etapis ei ole vajalik, kuna

			veekasutus ja võimalik mõju on erinevate asukohaalternatiivide korral analoogne. Teemat käsitletakse ka detailse lahenduse etapis koostatavas KSH aruandes.
		Kui kasutatakse tootmises tekkinud vett, siis kas see sisaldab ohtlikke aineid?	**Selgitus.** KSH I etapi aruande peatükis 6.5 on selgitatud, et IPT Projektijuhtimine OÜ (2014) uuringu tulemuste põhjal sobib tuha niisutamiseks tootmises tekkiv õlitustatud vesi. Õlitustatud vee kasutamisel ei teki leostumisel ohtlike aineid vaid need seotakse tuha tsementeerumise käigus. Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande täiendamiseks.
		KSH ptk-s 3.2. kirjeldatakse 10 ha suurust kogumisbasseini. Märgime, et pindalast olulisem on selle mahutavus.	**Selgitus.** Eriplaneeringu asukoha eelvaliku täpsusastmes on arvestatud 10 ha suuruse kogumisbasseini rajamise vajadusega. Vajalik kogumisbasseini maht täpsustub edasisel planeerimisel. Asukoha eelvaliku etapis arvestati ligikaudse ruumivajadusega, et tagada võimalus kogumisbasseini rajamiseks. KSH I etapi aruandes on viidatud, et detailse lahenduse koostamisel tuleb täpsustada vajalik kogumisbasseini mahutavus. Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande täiendamiseks.
		KSH-s (lk 32) alternatiivi 1 ala vahetus läheduses paikneb keskkonnaregistrisse kantud Kohtla-Järve tööstuskompleksi jääkreostusobjekt (JRA0000002), kus on tegemist pinnase ja põhjavee reostusega. Reostuse allikaks on olemasolev põlevkivitööstuse jäätmeladestuskoht. Alal on pinnas ja põhjavesi reostunud põlevkiviõli, fenoolide, tolueeni, ksüleenide, stüreeni, naftaleeni, PAH ide, indeenirea süsivesinike ja arseeniga (As) (EELIS, 19.05.2022). Juhime tähelepanu, et kuidas välditakse sarnase olukorra tekkimist? Plaanis on ju kasutada praegugi kasutusel olevat tehnoloogiat.	**Selgitus.** Olemasoleva tööstusjäätmete prügila alal oleva Kohtla-Järve tööstuskompleksi jääkreostusobjekti (JRA0000002) puhul on tegemist varasemalt toimunud tööstusliku tegevuse ja toona kasutatud ladestusmetoodikatest tulenenud reostusega. Reostus ei ole tekkinud olemasolevas tööstusjäätmete prügilas praegu kasutatava ja kavandatavas prügilas kasutusele võetava ladestamismetoodika tagajärjel. Kohtla-Järve tööstuskompleksi jääkreostusobjektiga (JRA0000002) analoogse reostusobjekti

			kujunemine kavandatava prügila alale on välistatud. KSH I etapi aruande peatükki 6.4 ja 6.5 täiendatakse eeltoodud selgitusega.
11	**Kaitseministeerium** 12.08.2022 (kiri nr 12-1/22/2781)	Esitatud eelnõu peatükis 3.1.1 „Alternatiiv 1“ on märgitud, et prügila kõrguseks kujuneb ca 160 m. Eelnõus ei ole täpsustatud, kas tegu on kõrgusega maapinnast või absoluutkõrgusega.	**Seisukohaga arvestatakse.** Tegemist on suhtelise kõrgusega. KSH I etapi aruannet täpsustatakse.
		Juhime tähelepanu, et prügila asukohaalternatiiv 1 (Tuhavälja katastriüksus 43701:003:0127) asub piirkonnas, kus kehtivad olulised kõrguspiirangud riigikaitseliste ehitiste töövõime tagamiseks. Nendest piirangutest ja kaitseministri 26.06.2015 määruse nr 16 „Riigikaitselise ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline ulatus ja andmed riigikaitselise ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta“ § 4 lõikest 2 tulenevalt võib eelnõus kajastatud alternatiivi 1 alale rajada kuni 62 m kõrguse (absoluutkõrgus) ehitise (sh prügilas ladestavast materjalist tekkiv mägi). Lähtudes eeltoodust palume eelnõud korrigeerida. Muude alternatiivsete alade kaalumisel soovitame enne selle eelnõusse kandmist küsida teavet konkreetsel alal kehtiva kõrguspiirangu kohta Kaitseministeeriumilt.	**Teatavaks võetud.**
12	**Kaitseministeerium** 12.08.2022 (kiri nr 12-1/22/2781)	Tööstusjäätmete prügila asukoha eelvaliku osas andis Kaitseministeerium oma esialgse arvamuse 12.08.2022 kirjaga nr 12-1/22/2781, milles palus arvestada olulise kõrguspiiranguga, mis on vajalik riigikaitselise ehitise töövõime tagamiseks. Biotoodete tootmiskompleksi asukoha eelvaliku kooskõlastamisel osutus esmasel hinnangul samuti probleemseks KSH aruandes kajastatud ning hiljem Lüganuse vallalt lisaks saadud teave kavandatava ehitise kõrguse kohta, mistõttu palus Kaitseministeerium asjaolude täiendavaks analüüsimiseks ja kaalumiseks kooskõlastamise tähtaja pikendamist 20.01.2023 kirjaga nr 12-1/23/5136. Nüüdseks on Kaitseministeerium koostöös Kaitseväega veelkord põhjalikult kaalunud võimalusi ja tingimusi esitatud eriplaneeringute asukoha eelvaliku otsuste eelnõude ja KSH esimese etapi aruannete kooskõlastamiseks. Eeldades, et kõnealuste KOV eriplaneeringute alale laienevad lähiaastatel Mandri-Eestit, sealhulgas Kirde-Eestit osaliselt kõrguspiirangutest vabastada võimaldavad riigikaitselised kompensatsioonimeetmed, kooskõlastab Kaitseministeerium Lüganuse valda kavandatava Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande ning Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande tingimusel, et eriplaneeringuid ei asuta realiseerima enne riigikaitseliste kompensatsioonimeetmete täielikku rakendumist, eeldatavalt 2026. aastast.	**Teatavaks võetud.**

13	**Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium** 12.08.2022 (kiri nr 1.10-17/2022/4471-2)	Esitatud materjalides dokumendis „Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine I etapi aruande“ lk 75 alternatiivi nr 1, mis näeb ette lubjakivi maardla alale prügila kavandamist, käsitlevas osas on märgitud: „*Osa lubjakivivarust on kasutatav ehituslubjakivina, kuid kaevandamistingimused alal on väga keerulised kasuliku lubjakivivaru sügavuse tõttu ning ümbrusest karjäärisüvendisse koguneva reostunud vee puhastamise vajaduse tõttu. Majandusliku analüüsi põhjal on nii tsemendi kui ka ehituskillustiku tootmine praeguses majanduslikus situatsioonis pikaajaliselt negatiivne projekt.*“ Siin viidatakse majandusanalüüsile, mille kohaselt on lubjakivi kasutuselevõtt perspektiivitu. MKM palub materjalides täpsustada, millisele majandusanalüüsile tuginetakse.	**Seisukohaga arvestatakse.** KSH I etapi aruande teksti korrigeeritakse viidates tööle „Kohtla-Järve lubjakivikarjääri maavara sobivus tsemendi- ja ehituskillustiku tootmiseks käesolevas majanduslikus situatsioonis“ (TalTech, 2022).
		Maavaravarude määratlemise mõte ei seisne selles, et need kohe kasutusele võtta, vaid need on kaitsemeetmed, et kunagi tulevikus see kasutus võimaldada, mitte see keerukamaks või võimatuks muuta. MKM soovitab loobuda alternatiivis nr 1 ettenähtud lubjakivivaru peale prügila rajamisest.	**Teatavaks võetud.** KSH I etapi aruandes on analüüsitud maavara kaevandamisega seotud aspekte. Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 määruse nr 133 kohaselt tuleb juhul, kui planeeringualal asub maavarade registris olev maardla või selle osa, planeering kooskõlastada Keskkonna-ministeeriumiga või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutusega. Keskkonnaminister on oma 05.03.2019 käskkirjaga nr 1-2/19/198 andnud Maa-ametile volituse kooskõlastada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuid, kui planeeritav maa-ala asub keskkonnaregistri maardlate nimistus oleval maardlal või selle osal. Maa-amet on 29.07.2022 kirjaga nr 6-3/22/10625-3 kooskõlastanud eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande.
14	**Muinsuskaitseamet** 23.08.2022 (kiri nr 1.1-7/3447-6)	Muinsuskaitseamet kooskõlastab oma pädevusvaldkonnast lähtudes Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande.	**Teatavaks võetud.** Puudub vajadus eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande täiendamiseks.

Eriplaneeringu dokumentide nimetustega seotud segaduse tõttu on kooskõlastamiseks saadetud eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu dokument avaliku väljapaneku etapis nimetatud ümber asukoha eelvaliku aruandeks. Lüganuse vald edastas 09.03.2023 kirjaga nr 6-2/2053-55 asjaomastele asutustele Viru Keemia Grupp AS kavandatava tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu, mille lisadeks on varasemalt kooskõlastamiseks saadetud materjalid. Kuna pärast kooskõlastusringi asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandes sisulisi muudatusi teha ei olnud vaja, saadeti kiri teavitamise eesmärgil.

LISA 5. AVALIKUL VÄLJAPANEKUL LAEKUNUD KIRJAD JA ETTEPANEKUTEGA ARVESTAMINE

MAAELUMINISTEERIUM

Marja-Liisa Veiser
Lüganuse Vallavalitsus

Teie: 24.03.2023 nr 6-2/2053-56

Meie: 19.04.2023 nr 4.1-5/2158-9

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avalikustamine

Austatud proua Veiser

Lüganuse Vallavalitsus teavitas planeerimisseaduse § 106 lõike 4 alusel Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruande avalikust väljapanekust ning võimalusest anda nimetatud dokumentide kohta arvamusi.

Lüganuse Vallavolikogu otsuse eelnõus märgitu kohaselt osutus asukohavaliku alternatiivide võrdlusanalüüsil sobivaimaks alternatiiv nr 1, mille ala hõlmab peaaegu täielikult riigi omandis oleva Tuhavälja katastriüksuse (katastritunnus 43701:003:0127) ja osaliselt Kohtla metskond 3 katastriüksuse (katastritunnus 43701:003:0320). Alternatiiv 1 maa-ala suurus on u 130 hektarit, see on osaliselt võsastunud ja osaliselt on maa-alale tekkinud veekogu.

Maaeluministeerium nõustub Lüganuse Vallavolikogu otsuse eelnõus toodud järelduste ja otsustega ning KSH esimese etapi aruande eelnõus toodud järeldustega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Madis Pärtel
Põllumajandus- ja maaelupoliitika asekantsler

Helve Hunt
625 6511 helve.hunt@agri.ee

Tere!

Teile on saadetud Transpordiameti dokumendihaldussüsteemi Delta kaudu kiri.

Pealkiri: **Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avalikustamisest**

Registreerimise kuupäev: **20.04.2023**

Registreerimise number: **7.2-1/23/5532-3**.

Olete teavitanud meid Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avalikustamisest.

Oleme kooskõlastanud Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeirngu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande 04.08.2022 kirjaga nr 7.2-1/22/15061-2 ning meil puuduvad hetkel täiendavad kommentaarid.

Lugupidamisega

Tuuli Tsahkna
peaspetsialist
58073001

Transpordiamet
Valge 4
11413 Tallinn
kliendiinfo 620 1200, info@transpordiamet.ee
www.transpordiamet.ee

KESKKONNAMINISTEERIUM

Marja-Liisa Veiser
Lüganuse Vallavalitsus

Teie 27.03.2023 nr 6-2/2053-56

Meie 05.05.2023 nr 7-15/23/1920

Täiendavad ettepanekud Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kohta

Austatud proua Veiser

Lüganuse Vallavalitsus teavitas planeerimisseaduse § 106 lõike 4 alusel Keskkonnaministeeriumit Viru Keemia Grupp AS (VKG AS) tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (KOV ERP) asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) I etapi aruande avalikust väljapanekust. Keskkonnaministeerium kooskõlastas tingimuslikult VKG AS tööstusjäätmete prügila KOV ERP asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande 04.08.2022 kirjaga nr 7-15/22/3143-3.

Keskkonnaministeerium on tutvunud avalikustamisel olevate täiendatud dokumentidega ning juhib tähelepanu, et täiendatud KSH aruandes ei ole arvestatud Keskkonnaministeeriumi tingimuslikus kooskõlastuses välja toodud märkusega õhukvaliteedi kohta. Endiselt on KSH aruandes käsitletud vaid väävelvesiniku ja „tolmu“ võimalikku eraldumist. Palume kindlasti käsitleda lenduvate orgaaniliste ühendite ja teiste võimalike saasteainete eraldumist ja levi ning lahti mõtestada tolmu mõiste, millise fraktsiooniga osakesed võivad territooriumilt välja kanduda ja millist ohtu nad võivad põhjustada. Lisatavate andmete alusel tuleb ümber hinnata ka asukohaalternatiivid. Selgitustabelis toodud vastus ei ole ammendav, sest „tolmul“ puuduvad õhukvaliteedi piirväärtused ning seetõttu ei saa ka asukohaalternatiividele toimivat saastet õigesti hinnata.

Tehnilise märkusena palume KSH aruande lk 24 esimeses lõigus lisada ladestusala ümber planeeritava vööndi laiusele 15 juurde ühik ning lk 40 täiendada (Õhukvaliteedi portaal, 15.06.2022) lingiga www.õhuseire.ee.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Kerli Kiili
Välissuhete osakonna juhataja asekantsleri ülesannetes

Reet Pruul, 626 0731,
reet.pruul@envir.ee
Kristy Käärid, 626 0742
kristy.kaarid@envir.ee

KESKKONNAAMET

Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee

Teie 24.03.2023 nr 6-2/2053-56

Meie 08.05.2023 nr 6-5/23/9361

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avalik väljapanek ja avalik arutelu

Teavitasite Keskkonnaametit planeerimisseaduse § 106 lg 4 alusel Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) I etapi aruande avalik väljapaneku (10.04-09.05.2023) ja avaliku arutelu toimumisest.

Keskkonnaamet esitas 05.08.2022 kirjaga nr 6-5/22/13282-2 arvamuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõule ja KSH I etapi aruandele. Eriplaneeringu materjalides on eelmainitud Keskkonnaameti kirjas esitatud märkustega arvestamist või mitte arvestamist ammendavalt selgitatud ja KSH I etapi aruannet täiendatud.

Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu kohaselt osutus sobivaimaks alternatiiviks nr 1 asukoht, mille ala hõlmab peaaegu täielikult riigiomandis olevat Tuhavälja ja osaliselt Kohtla metskond 3 katastriüksuseid. Keskkonnaametil puuduvad täiendavad ettepanekud esitatud eriplaneeringu materjalidele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Anna-Maria Tael 5351 3920
anna-maria.tael@keskkonnaamet.ee

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Lüganuse Vallavalitsusele

Teie: 24.03.2023 nr 6-2/2053-56

Meie: 9.05.2023 nr 1-5/23/5791

Eesti Keskkonnaühenduste Koja seisukohad Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruande avalikustamise raames

Eriplaneeringu kehtestamisega langetatakse põhimõtteline otsus prügila rajamiseks. Detailse lahenduse etapis lahendatakse eelvalitud alal rajatise ehitusõigused jm planeerimisseadusest tulenevad nõuded, kuid ei kaaluta enam seda, kas rajatist üleüldse rajada või mitte. Seepärast on oluline, et haldusorganil oleks juba eelvaliku tegemise etapis piisav ülevaade tegevusega kaasnevatest keskkonnamõjudest, sh nendest mõjudest, mis on eelvalikualade puhul analoogsed ehk kaasnevad tegevusega igal juhul, hoolimata lõpuks valitavast asukohast. Vastasel juhul ei ole haldusorganil igakülgset teavet kavandatava tegevusega kaasnevast mõjust, mida võtta arvesse põhimõttelise otsuse tegemisel (st kas üldse prügila rajada) Nõnda ei ole haldusorgan täitnud HMS §-st 6 tulenevat uurimispõhimõtet. Ka PlanS § 104 lg 2 ja KeHJS § 40 lg 4 p 6 kohaselt peab KSH aruanne sisaldama “hinnangut eeldatavalt olulise vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise, soodsa ja ebasoodsa mõju kohta keskkonnale, sealhulgas /…/ vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele /…/ ning mõju prognoosimise meetodite kirjeldust”. Sealjuures ei täpsusta seadus, et hinnang tuleb anda vaid nendele mõjudele, mis on erinevate asukohaalternatiivide puhul erinevad.

Eelnevast tulenevalt palume anda hinnang tegevusega kaasnevale mõjule veekvaliteedile ja veerežiimile (peatükk 6.5), nagu viitab ka peatüki pealkiri (“MÕJU VEEKVALITEEDILE JA VEEREŽIIMILE, SH MAAPARANDUSSÜSTEEMIDE EESVOOLUDELE”). KeHJS § 40 lg 4 p 5 kohaselt peab KSH arvestama strateegilise planeerimisdokumendi jaoks olulisi rahvusvahelisi, Euroopa Liidu või riiklikke keskkonnakaitse eesmärke ja kirjeldust, kuidas neid eesmärke ja muid keskkonnakaalutlusi on strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel arvesse võetud. Tulenevalt HELCOMi tegevuskavast ning veepoliitika ja merestrateegia raamdirektiividest peab Eesti Soome lahte jõudva lämmastiku ja fosfori koormust vähendama, mistõttu KSH peab hindama, kuidas kavandatav tegevus selle asukohast sõltumata antud eesmärgi saavutamist mõjutab.

Lisaks palume täiendada hinnangut prügila rajamise ja kasutamise mõju kliimamuutustele arvestades, et prügila on vältimatult vajalik fossiilkütuste, eelkõige põlevkiviõli tootmiseks ning toodetavate fossiilkütuste põletamine põhjustab kliimamuutust.

Peatükis 5.10 (aruande lk 64) tuginetakse vananenud “Kliimapoliitika põhialused aastani 2050” (edaspidi: KPP) redaktsioonile. 8. veebruaril 2023 võttis Riigikogu vastu KPP

muudatused, millega muudeti mh punkte 1 ja 2. Muudatuste kohaselt ei ole enam Eesti eesmärk vähendada 2050. aastaks KHG heidet 80% võrra võrreldes 1990. aasta tasemega (nagu seisab KSH aruandes lk 64), vaid saavutada kliimaneutraalsus ehk kasvuhoonegaaside netonullheide. Palume viia aruanne kooskõlla kehtiva KPP-ga ja selgitada selles, kas ja kuidas mõjutab ohtlike jäätmete prügila rajamine, milles ladustatakse peamiselt põlevkivitööstuse jäätmeid ja mis seega toetab põlevkivitööstuse tegevust, Eesti kliimaeesmärkide ning Pariisi kokkuleppest tulenevate eesmärkide täitmist.

Palume lisada peatükki 5.10 strateegia “Eesti 2035” käsitluse juurde info, et strateegiaga on seatud Eestile eesmärk, et 2035. aastal on Eesti süsinikuheide kuni 8 miljonit tonni aastas. Samuti palume selgitada, kuidas on põlevkivitööstuse jäätmete ladestamiseks mõeldud prügila rajamine, mis võimaldab jätkata Viru Keemia Grupil põlevkivist fossiilkütuste, eeskätt põlevkiviõli tootmist (KSH aruanne lk 8), selle eesmärgiga kooskõlas.

Lugupidamisega

/*allkirjastatud digitaalselt*/

Maia-Liisa Anton
Eesti Keskkonnaühenduste Koja (EKO) koordinaator

MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUM

Marja-Liisa Veiser
Lüganuse Vallavalitsus
valitsus@lyganuse.ee
Keskpuiestee 20
Lüganuse vald, 43199, Kiviõli, Ida-Viru maakond

Teie 24.03.2023 */ /*nr 6-2/2053-56

Meie 11.05.2023 nr 1.10-17/2023/1735-2

Arvamuse esitamine Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõule ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandele

Austatud Marja-Liisa Veiser

Vastavalt planeerimisseaduse (PlanS) § 106 lõikele 1 olete teavitanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) Viru Keemia Grupp AS (VKG) tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruande avalikustamisest. Alljärgnevalt esitame MKM arvamuse KSH esimese etapi aruande kohta avaliku väljapaneku toimumise ajal ning täname võimaluse eest arvamust avaldada.

PlanS § 106 lõike 2 kohaselt avaliku väljapaneku jooksul on igal isikul õigus avaldada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kohta arvamust. Sama paragrahvi lõike 6 kohaselt kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande avalikust väljapanekust teatatakse selle seaduse § 99 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikutele ja asutustele. § 99 lõike 2 kohaselt kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvaliku koostamisse kaasatakse valdkonna eest vastutav minister, isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada, isikud, kes on avaldanud soovi olla eelvaliku tegemisse kaasatud, samuti isikud ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu elluviimise vastu. Vabariigi Valitsuse seaduse § 63 lõike 1 kohaselt on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas riigi maapõueressursside valdkonnas geoloogiline kaardistamine ja riikliku geoloogilise kompetentsi tagamine. Vabariigi Valitsuse 23.10.2002 määrusega nr 323 kehtestatud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi põhimääruse § 11 punkt 17 kohaselt on maavarade osakonna põhiülesanne muuhulgas maapõueressursside kasutuselevõtu ja geoloogilise kaardistamisega seotud arengukavade ja programmide väljatöötamine ning elluviimise ja tulemuslikkuse seire, samuti maapõueressursside haldamise ja kasutamise uurimise korraldamine.

Oma pädevusvaldkonnale tuginedes on MKM seisukohal, et esitatud materjalides VKG tööstusjäätmete prügila asukohavaliku eelistatud alternatiiv 1 eeldab Kohtla-Järve lubjakivimaardlale ehitamist, kuid tulevikus võib selle maardlas kaevandamise võimalus ja vajadus tekkida teistel kaevandusettevõtetel. MKM on oma 11.01.2022 kirjas nr 1.10-17/21-0054/6774-2 asjaolule tähelepanu juhtinud. KSH esimese etapi aruandes toodu järgi ollakse arvamusel, et piisavalt on analüüsitud ja tõendatud asjaolu, et *ülekaalukaks avalikuks huviks võib osutuda rajada prügila just alternatiivsele alale nr 1*. Juhime veelkord

tähelepanu, et Lüganuse Vallavalitsusel tuleb maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel lähtuda maapõueseaduse §-s 14 esitatud tingimustest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Ahti Kuningas
kantsler

Margus Raha
625 6406 margus.raha@mkm.ee

Ülle Otsepp
58513998 ylle.otsepp@fin.ee

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avalikul väljapanekul laekunud ettepanekud ja seisukohad ning nendega arvestamine		
Esitaja, kuupäev ja kirja nr	Ettepanek, seisukoht	Seisukohaga ja ettepanekuga arvestamine/mittearvestamine
Maaeluministeerium 19.04.2023 (kiri nr 4.1-5/2158-9)	Lüganuse Vallavolikogu otsuse eelnõus märgitu kohaselt osutus asukohavaliku alternatiivide võrdlusanalüüsil sobivaimaks alternatiiv nr 1, mille ala hõlmab peaaegu täielikult riigi omandis oleva Tuhavälja katastriüksuse (katastritunnus 43701:003:0127) ja osaliselt Kohtla metskond 3 katastriüksuse (katastritunnus 43701:003:0320). Alternatiiv 1 maa-ala suurus on u 130 hektarit, see on osaliselt võsastunud ja osaliselt on maa-alale tekkinud veekogu. Maaeluministeerium nõustub Lüganuse Vallavolikogu otsuse eelnõus toodud järelduste ja otsustega ning KSH esimese etapi aruande eelnõus toodud järeldustega.	**Teatavaks võetud.** Dokumentide täiendamine ei ole vajalik.
Transpordiamet 20.04.2023 (kiri nr 7.2-1/23/5532-3)	Oleme kooskõlastanud Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande 04.08.2022 kirjaga nr 7.2-1/22/15061-2 ning meil puuduvad hetkel täiendavad kommentaarid.	**Teatavaks võetud.** Dokumentide täiendamine ei ole vajalik.
Keskkonnaministeerium 05.05.2023 (kiri nr 7-15/23/1920)	Keskkonnaministeerium kooskõlastas tingimuslikult VKG AS tööstusjäätmete prügila KOV ERP asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH I etapi aruande 04.08.2022 kirjaga nr 7-15/22/3143-3. Keskkonnaministeerium on tutvunud avalikustamisel olevate täiendatud dokumentidega ning juhib tähelepanu, et täiendatud KSH aruandes ei ole arvestatud Keskkonnaministeeriumi tingimuslikus kooskõlastuses välja toodud märkusega õhukvaliteedi kohta. Endiselt on KSH aruandes käsitletud vaid väävelvesiniku ja „tolmu“ võimalikku eraldumist. Palume kindlasti käsitleda lenduvate orgaaniliste ühendite ja teiste võimalike saasteainete eraldumist ja levi ning lahti mõtestada tolmu mõiste, millise fraktsiooniga osakesed võivad territooriumilt välja kanduda ja millist ohtu nad võivad põhjustada. Lisatavate andmete alusel tuleb ümber hinnata ka asukohaalternatiivid. Selgitustabelis toodud vastus ei ole ammendav, sest „tolmul“ puuduvad õhukvaliteedi piirväärtused ning seetõttu ei saa ka asukohaalternatiividele toimivat saastet õigesti hinnata.	**Seisukoha osas on Keskkonnaministeeriumiga täiendavalt suheldud ja kokku lepitud.** Dokumentide täiendamine ei ole vajalik. Teemat käsitletakse täpsemalt detailse lahenduse koostamise etapi KSH aruande raames.
	Tehnilise märkusena palume KSH aruande lk 24 esimeses lõigus lisada ladestusala ümber planeeritava vööndi laiusele 15 juurde ühik ning lk 40 täiendada (Õhukvaliteedi portaal, 15.06.2022) lingiga www.õhuseire.ee.	**Seisukohaga arvestatakse.** KSH I etapi aruannet parandatakse.
Keskkonnaamet 08.05.2023 (kiri nr 6-5/23/9361)	Keskkonnaamet esitas 05.08.2022 kirjaga nr 6-5/22/13282-2 arvamuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõule ja KSH I etapi	**Teatavaks võetud.** Dokumentide täiendamine ei ole vajalik.

	aruandele. Eriplaneeringu materjalides on eelmainitud Keskkonnaameti kirjas esitatud märkustega arvestamist või mitte arvestamist ammendavalt selgitatud ja KSH I etapi aruannet täiendatud. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu kohaselt osutus sobivaimaks alternatiiviks nr 1 asukoht, mille ala hõlmab peaaegu täielikult riigiomandis olevat Tuhavälja ja osaliselt Kohtla metskond 3 katastriüksuseid. Keskkonnaametil puuduvad täiendavad ettepanekud esitatud eriplaneeringu materjalidele.	
Eesti Keskkonnaühenduste Koda 09.05.2023 (kiri nr 1-5/23/5791)	Eriplaneeringu kehtestamisega langetatakse põhimõtteline otsus prügila rajamiseks. Detailse lahenduse etapis lahendatakse eelvalitud alal rajatise ehitusõigused jm planeerimisseadusest tulenevad nõuded, kuid ei kaaluta enam seda, kas rajatist üleüldse rajada või mitte. Seepärast on oluline, et haldusorganil oleks juba eelvaliku tegemise etapis piisav ülevaade tegevusega kaasnevatest keskkonnamõjudest, sh nendest mõjudest, mis on eelvalikualade puhul analoogsed ehk kaasnevad tegevusega igal juhul, hoolimata lõpuks valitavast asukohast. Vastasel juhul ei ole haldusorganil igakülgset teavet kavandatava tegevusega kaasnevast mõjust, mida võtta arvesse põhimõttelise otsuse tegemisel (st kas üldse prügila rajada) Nõnda ei ole haldusorgan täitnud HMS §-st 6 tulenevat uurimispõhimõtet. Ka PlanS § 104 lg 2 ja KeHJS § 40 lg 4 p 6 kohaselt peab KSH aruanne sisaldama “hinnangut eeldatavalt olulise vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise, soodsa ja ebasoodsa mõju kohta keskkonnale, sealhulgas /…/ vee ja õhu kvaliteedile, kliimamuutustele /…/ ning mõju prognoosimise meetodite kirjeldust”. Sealjuures ei täpsusta seadus, et hinnang tuleb anda vaid nendele mõjudele, mis on erinevate asukohaalternatiivide puhul erinevad.	**Selgitus.** Eriplaneeringu I etapi (asukoha eelvaliku etapi) eesmärk on kaaluda mitut võimalikku asukohta sobivaima asukoha leidmiseks. KSH I etapi aruandes on mõju hindamisel antud ülevaade prügila rajamisega kaasnevatest mõjudest arvestades asukoha eelvaliku etapi täpsusastmega, kusjuures eriplaneeringu I etapi eesmärgi täitmiseks on põhjalikumalt välja toodud erinevate asukohaalternatiivide võrdlemisel olulised aspektid.
	Eelnevast tulenevalt palume anda hinnang tegevusega kaasnevale mõjule veekvaliteedile ja veerežiimile (peatükk 6.5), nagu viitab ka peatüki pealkiri (“MÕJU VEEKVALITEEDILE JA VEEREŽIIMILE, SH MAAPARANDUSSÜSTEEMIDE EESVOOLUDELE”).	**Seisukohaga arvestatakse osaliselt.** Palute anda hinnangu tegevusega kaasnevale mõjule veekvaliteedile ja veerežiimile. Olete KSH I etapi aruande kooskõlastamise ja arvamuse avaldamise etapis 04.08.2022 saadetud kirjas nr 1-5/22/5513 viidanud, et KSH I etapi aruande peatükk 6.5 "MÕJU VEEKVALITEEDILE JA VEEREŽIIMILE, SH MAAPARANDUSSÜSTEEMIDE EESVOOLUDELE" ei sisalda mõjuanalüüsi veekvaliteedi ja veerežiimi osas, käsitletud on vaid mõju maaparandussüsteemidele. Juhime tähelepanu, et peatükis oli siiski käsitletud ka mõju põhjavee kvaliteedile, kavandatavat veekasutust, vee ärajuhtimise ja puhastamise vajadust. Lisaks täiendati KSH I etapi aruannet enne avalikule väljapanekule suunamist nõrgvee tekke ja

		veekasutuse osas. KSH I etapi aruandes on veekvaliteedi ja veerežiimiga seotud olulistest aspektidest näiteks välja toodud, et kavandatava tegevuse korral ei esine võimalust vedelate jäätmete sattumiseks vette; kasutatakse ladestusmetoodikat, mille korral moodustub tugev ja vettpidav mäemassiiv, mille puhul on nõrgvee teke minimaalne; tuha niisutamisega ei kaasne võrreldes praegusega täiendavat veekasutust ega täiendavate veekoguste juhtimist suublasse; tuha niisutamisel tootmises tekkiva heitvee kasutamisel seotakse vees sisalduvad orgaanilised reostavad ühendid tuha tsementeerumisel ära kivistuvas tuhamassis; kui on vajadus vee juhtimiseks keskkonda, siis valitakse sõltuvalt vee kvaliteedist (arvestades keskkonnaministri 08.11.2019 määruse nr 61 nõuetega) sobiv lahendus ära juhtimiseks. KSH I etapi aruandes on teemat piisavalt põhjalikult käsitletud asukoha valiku tegemiseks.
	KeHJS § 40 lg 4 p 5 kohaselt peab KSH arvestama strateegilise planeerimisdokumendi jaoks olulisi rahvusvahelisi, Euroopa Liidu või riiklikke keskkonnakaitse eesmärke ja kirjeldust, kuidas neid eesmärke ja muid keskkonnakaalutlusi on strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel arvesse võetud. Tulenevalt HELCOMi tegevuskavast ning veepoliitika ja merestrateegia raamdirektiividest peab Eesti Soome lahte jõudva lämmastiku ja fosfori koormust vähendama, mistõttu KSH peab hindama, kuidas kavandatav tegevus selle asukohast sõltumata antud eesmärgi saavutamist mõjutab.	**Selgitus.** Viitate, et tulenevalt HELCOMi tegevuskavast ning veepoliitika ja merestrateegia raamdirektiividest peab Eesti Soome lahte jõudva lämmastiku ja fosfori koormust vähendama, mistõttu KSH peab hindama, kuidas kavandatav tegevus selle asukohast sõltumata antud eesmärgi saavutamist mõjutab. Kavandatavas prügilas kogutakse sademevesi ladestusalalt kogumisbasseini, millest on vett võimalik juhtida konveieri otsa juurde ümberlaadimissõlme, et kasutada vett tuha niisutamiseks. Sademeterohkel perioodil, kui vett tuha niisutamiseks ei kasutata, võib olla vajadus liigse vee ärajuhtimiseks. Vee ärajuhtimise kavandamisel arvestatakse paralleelselt kahe võimalusega olenevalt vee kvaliteedist: vett on võimalik juhtida suublasse või vett tuleb juhtida reoveepuhastisse. Olemasolevas prügilas kogutakse sademevesi (valgvesi) samuti kogumisbasseinidesse. VKG OIL AS keskkonnakompleksloas nr L.KKL.IV-198338 on arvestatud võimalusega kogumisbasseinide vee juhtimiseks väljalaskmesse IV002, kuid praeguse praktika kohaselt ei ole VKG-l seni olnud vajadust kogumisbasseinidest valgvee loodusesse juhtimiseks. Praeguse kogemuse põhjal võib

		seega eeldada, et ka kavandatavas prügilas on vajadus kogumisbasseinide vee suublasse juhtimiseks vähene. Kavandatavas prügilas ladestatavad jäätmed ja kasutatav ladestamise metoodika on analoogne olemasolevas tööstusjäätmete prügilas alatest 2016. aastast toimuvale ladestamisele. Olemasoleva prügila kogumisbasseini vee seireandmed iseloomustavad kaudselt kavandatavas prügila puhul kujuneva valgvee kvaliteeti. Perioodi 2016-2023 seire põhjal on üldlämmastiku sisaldus olnud kogu perioodi vältel oluliselt alla keskkonnakompleksloas nr L.KKL.IV-198338 väljalaskme IV002 jaoks määratud suurima lubatud sisalduse (55 mg/l). Üldfosfori sisalduse määramine kogumisbasseini vees seire raames ei ole olnud asjakohane. IPT projektijuhtimine OÜ töös „AS VKG Petroter meetodil tekkiva TSK tuha ja poolkoksi optimaalse koosladustamise tehnoloogia välja töötamine“ (töö nr 13-11-1124/1) on ladestusmetoodika väljatöötamisel näidatud, et õlitustatud heitveega tsementeerunud TSK tuha leovees on Nüld sisaldus <1 mg/l ja PO_4 anioonide sisaldus <1 mg/l ning defenoleeritud heitveega tsementeerunud TSK tuha leovees on Nüld sisaldus 6 mg/l ja PO4 anioonide sisaldus samuti <1 mg/l. VKG tööstusjäätmete prügilasse ladestatavate jäätmete koostisest tulenevalt (tuginedes ka senistele veeseire tulemustele) on lämmastiku ja fosfori leostumine prügila alalt kogutavasse sademevette (valgvette) marginaalne. Ei ole seega põhjust eeldada, et prügila alalt kogutava vee kvaliteet võiks mõjutada Soome lahte jõudvat fosfori ja lämmastiku koormust, mistõttu ei ole ka teema põhjalikum käsitlemine KSH I etapi aruandes vajalik.
	Lisaks palume täiendada hinnangut prügila rajamise ja kasutamise mõju kliimamuutustele arvestades, et prügila on vältimatult vajalik fossiilkütuste, eelkõige põlevkiviõli tootmiseks ning toodetavate fossiilkütuste põletamine põhjustab kliimamuutust.	**Selgitus.** VKG tootmistegevuse mõju hinnatakse vajadusel laialdasemalt keskkonnakompleksloa keskkonnamõju hindamise raames ning põlevkivitööstuse üldist kliimamõju hinnatakse vastavate arengukavade KSH raames. Eriplaneeringu koostamise eesmärk on VKG tööstusjäätmete prügila parima võimaliku asukoha määramine ja prügila rajamise detailse lahenduse väljatöötamine. Prügila rajamine on küll seotud VKG tootmistegevusega, mis toimub kehtiva keskkonnakompleksloa alusel, kuid eriplaneering ja selle

		KSH ei hõlma kogu tootmistegevust vaid ainult selle osa (jäätmete ladestamise) jaoks vajaliku taristut ja sellega rajamisega kaasnevat mõju. Eriplaneeringu kehtestamisega võimaldatakse prügila rajamist, kuid otsus ei taga õigust tootmistegevuseks. Eriplaneeringu ja selle KSH raames ei ole seega kogu tootmistegevuse käsitlemine asjakohane. Vastava selgitus lisatakse KSH I etapi aruande peatükki „Mõju kliimamuutustele ja kliimamuutustega arvestamine“.
	Peatükis 5.10 (aruande lk 64) tuginetakse vananenud “Kliimapoliitika põhialused aastani 2050” (edaspidi: KPP) redaktsioonile. 8. veebruaril 2023 võttis Riigikogu vastu KPP muudatused, millega muudeti mh punkte 1 ja 2. Muudatuste kohaselt ei ole enam Eesti eesmärk vähendada 2050. aastaks KHG heidet 80% võrra võrreldes 1990. aasta tasemega (nagu seisab KSH aruandes lk 64), vaid saavutada kliimaneutraalsus ehk kasvuhoonegaaside netonullheide. Palume viia aruanne kooskõlla kehtiva KPP-ga ja selgitada selles, kas ja kuidas mõjutab ohtlike jäätmete prügila rajamine, milles ladustatakse peamiselt põlevkivitööstuse jäätmeid ja mis seega toetab põlevkivitööstuse tegevust, Eesti kliimaeesmärkide ning Pariisi kokkuleppest tulenevate eesmärkide täitmist.	**Seisukohaga arvestatakse osaliselt.** KSH I etapi aruande teksti parandatakse vastavalt „Kliimapoliitika põhialused aastani 2050“ muudatusele. **Selgitus.** Vt eelnevat selgitust kogu tootmistegevuse käsitlemise kohta.
	Palume lisada peatükki 5.10 strateegia “Eesti 2035” käsitluse juurde info, et strateegiaga on seatud Eestile eesmärk, et 2035. aastal on Eesti süsinikuheide kuni 8 miljonit tonni aastas. Samuti palume selgitada, kuidas on põlevkivitööstuse jäätmete ladestamiseks mõeldud prügila rajamine, mis võimaldab jätkata Viru Keemia Grupil põlevkivist fossiilkütuste, eeskätt põlevkiviõli tootmist (KSH aruanne lk 8), selle eesmärgiga kooskõlas.	**Seisukohaga ei arvestata.** Strateegiaga „Eesti 2035“ ei ole nimetatud eesmärki seatud. Eesmärk on pigem seotud „Kliimapoliitika põhialused aastani 2050“ dokumendiga, kuid nagu eelnevalt viitasite on dokumenti uuendatud ja seatud uueks eesmärgiks saavutada kliimaneutraalsus ehk kasvuhoonegaaside netonullheide. **Selgitus.** Vt eelnevat selgitust kogu tootmistegevuse käsitlemise kohta.
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium 11.05.2023 (kiri nr 1.10-17/2023/1735-2)	PlanS § 106 lõike 2 kohaselt avaliku väljapaneku jooksul on igal isikul õigus avaldada kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kohta arvamust. Sama paragrahvi lõike 6 kohaselt kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande avalikust väljapanekust teatatakse selle seaduse § 99 lõigetes 1 ja 2 nimetatud isikutele ja asutustele. § 99 lõike 2 kohaselt kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu eelvaliku koostamisse kaasatakse valdkonna eest vastutav minister, isikud, kelle õigusi võib planeering puudutada, isikud, kes on avaldanud soovi olla eelvaliku tegemisse kaasatud, samuti isikud ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või kohaliku omavalitsuse	**Teatavaks võetud.** Maapõueseaduse § 14 lg 2 kohaselt võib Keskkonnaministeerium või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutus võib lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus: 1) ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda; 2) halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga või 3) halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid

	eriplaneeringu elluviimise vastu. Vabariigi Valitsuse seaduse § 63 lõike 1 kohaselt on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas riigi maapõueressursside valdkonnas geoloogiline kaardistamine ja riikliku geoloogilise kompetentsi tagamine. Vabariigi Valitsuse 23.10.2002 määrusega nr 323 kehtestatud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi põhimääruse § 11 punkt 17 kohaselt on maavarade osakonna põhiülesanne muuhulgas maapõueressursside kasutuselevõtu ja geoloogilise kaardistamisega seotud arengukavade ja programmide väljatöötamine ning elluviimise ja tulemuslikkuse seire, samuti maapõueressursside haldamise ja kasutamise uurimise korraldamine. Oma pädevusvaldkonnale tuginedes on MKM seisukohal, et esitatud materjalides VKG tööstusjäätmete prügila asukohavaliku eelistatud alternatiiv 1 eeldab Kohtla-Järve lubjakivimaardlale ehitamist, kuid tulevikus võib selle maardlas kaevandamise võimalus ja vajadus tekkida teistel kaevandusettevõtetel. MKM on oma 11.01.2022 kirjas nr 1.10-17/21-0054/6774-2 asjaolule tähelepanu juhtinud. KSH esimese etapi aruandes toodu järgi ollakse arvamusel, et piisavalt on analüüsitud ja tõendatud asjaolu, et ülekaalukaks avalikuks huviks võib osutuda rajada prügila just alternatiivsele alale nr 1. Juhime veelkord tähelepanu, et Lüganuse Vallavalitsusel tuleb maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel lähtuda maapõueseaduse §-s 14 esitatud tingimustest.	tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitisega, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitselise ehitise (edaspidi riigikaitseline ehitis) ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta, või tegemist on elektrituruseaduse tähenduses taastuvat energiaallikat kasutava elektrienergia tootmisseadme ja seonduva taristu (edaspidi taastuvenergia ehitis) ehitamisega. Maa-amet on 29.07.2022 kirjaga nr 6-3/22/10625-3 kooskõlastanud eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande.

LÜGANUSE VALLAVALITSUS

Nimekirja alusel

28.06.2023 nr 6-2/2053-64

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila Lüganuse valla kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avalikustamise tulemused

Lüganuse Vallavalitsus edastab planeerimisseaduse § 106 lõike 8 alusel Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruande avaliku väljapaneku jooksul arvamust avaldanutele avalikustamise tulemuste koondtabeli (lisa). Avalikustamise järgselt täiendatud materjalid on kättesaadaval valla veebilehel https://www.lyganuse.ee/vkg-toostusjaatmete-prugila ja eriplaneeringu kodulehel https://arcg.is/zSnD5.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Marja-Liisa Veiser
vallavanem

Lisa: Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avalikul väljapanekul laekunud ettepanekud ja seisukohad ning nendega arvestamine

Kaie Metsaots
5361 8707; kaie.metsaots@lyganuse.ee

Sys.WebForms.PageRequestManagerServerErrorException: Invalid JSON primitive: .

Amphora Professional
Teenustase: Standard

Avaleht

English Blue Logi välja

Moodul Otsi ka arhiivist

!! DHX moodulis on registreerimata dokumente !!

Uus Dokument Uus Asi Lisa Uus

Dokumendid

Asi

- 5-6 Hajaasustuse prc
- 5-7 Keskkonnaalasec
- 5-8 Keskkonna- ja he
- 5-9 Kirjavahetus maa
- 6. Planeerimis- ja ehitust
- 6-1 Planeeringute toi
- 6-2 Kirjavahetus plar
- 6-3 Ehitiste toimikud
- 6-4 Kirjavahetus ehitu
- 6-5 Muinsuskaitseala
- 6-6 Kultuurimälestist
- 6-7 Puurkaevude dok
- 6-8 Kaeveload
- 6-9 Kirjavahetus koh
- 6-10 Maa-ala geodee
- 6-11 Ehitusalase järe

6-2

Suund	Saatja	Saaja	Edast. viis	Loodud	Edastatud	Staatus
Välja	Lüganuse Vallavalitsus (77000223), valitsus@lyganuse.ee	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, info@mkm.ee	E-post	28.06.2023 14:21	28.06.2023 22:50	Saadetu
Välja	Lüganuse Vallavalitsus (77000223), valitsus@lyganuse.ee	Eesti Keskkonnaühenduste Koda, info@eko.org.ee	E-post	28.06.2023 14:20	28.06.2023 22:50	Saadetu
Välja	Lüganuse Vallavalitsus (77000223), valitsus@lyganuse.ee	Keskkonnaamet, info@keskkonnaamet.ee	E-post	28.06.2023 14:19	28.06.2023 22:50	Saadetu
Välja	Lüganuse Vallavalitsus (77000223), valitsus@lyganuse.ee	Keskkonnaministeerium, keskkonnaministeerium@envir.ee	E-post	28.06.2023 14:19	28.06.2023 22:50	Saadetu
Välja	Lüganuse Vallavalitsus (77000223), valitsus@lyganuse.ee	Transpordiamet, info@transpordiamet.ee	E-post	28.06.2023 14:18	28.06.2023 22:50	Saadetu
Välja	Lüganuse Vallavalitsus (77000223), valitsus@lyganuse.ee	Maaeluministeerium, info@agri.ee	E-post	28.06.2023 14:17	28.06.2023 22:50	Saadetu

Klienditugi: help@amphora.ee, E-õpe ja koolitusmaterjalid

www.amphora.ee
Amphora @ Facebook

ver. 15.0.0 (20.06.2023 14:20:46)

LISA 6. AVALIKU ARUTELU PROTOKOLL JA OSALEJATE NIMEKIRI

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande ning asukoha eelvaliku otsuse eelnõu

AVALIK ARUTELU

PROTOKOLL

Asukoht: Kiviõli Linnaraamatukogu (Viru tn 7, Kiviõli linn)

Toimumisaeg: 05.06.2023, kell 15.00

Osavõtjaid: 17 (12 kohapeal ja 5 *Microsoft Teams* keskkonnas)

Koosoleku juhataja: Helve Pettai (Lüganuse Vallavalitus, abivallavanem)

Ettekanded ja sõnavõtud:

- Kavandatava tegevuse ja selle vajaduse lühitutvustus – Bert Lõuke (Viru Keemia Grupp AS, *eriplaneeringu koostamisest huvitatud isik*);
- Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande tutvustus, kooskõlastamisel ja arvamuse avaldamisel ning avalikul väljapanekul laekunud ettepanekute ja seisukohtade tutvustus ning ülevaade nendega arvestamisest – Urmas Uri (Kobras OÜ, eriplaneeringu koostamise konsultant ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostaja).

Küsimused ja arutelu:

Helve Pettai (Lüganuse Vallavalitsus, H.P.): Kui tuhka hakatakse vedama, siis see on tuline, kuidas seda autodega sinna veetakse?

Bert Lõuke (VKG, B.L.): Jahutatakse maha, kõigepealt on soojusvahetid, kus jahutatakse õhu ja veega. Lisaks doseeritakse all tuhale vett 0,25 l /kg kohta. Tuhk pumbatakse üles mäkk, , seal lisatakse veel vett. Vesi töötab kahel eesmärgil, et jahutada ning et küllastunud olekus tuhk kivistuks ja tekib kõva kiht.

H.P.: Kas seda sooja linnale ei anna?

B.L.: Ei, sooja on mujal protsessis piisavalt palju. Pärast soojusvahetit on tuha temperatuur juba all 80 kraadi, mis on madalam, kui kaugküttesse antav vee temperatuur. Kaugküttesse anname vett temperatuuriga 90 kuni 120 kraadi sõltuvalt välistemperatuurist (see ei kee, kuna on rõhu all). Elektrijaamas toodame sellest veel elektrit ja heitsoojuse anname linna. Energeetiline potentsiaal kasutatakse maksimaalselt ära.

H.P.: Milline osa praegusest prügilast lähiaastatel täis saab?

B.L.: 2026. aastaks oleks uut prügilat vaja. Praegusele ehitusprojektile vastav maht saab täis. Peame enne hakkama uut prügilat ehitama ja ka täitma, kuna tehnoloogiliselt saab praeguses prügilas lõpuks ainult mingeid osasid täita.

H.P.: Kas praegune prügila on ainult Kohtla-Järve maa peal? Ja kuhu uus tuleb?

B.L.: Jah. Uue eelistatud asukoht on praeguse kõrval, kohe valla piiri ääres. See on kõige lähem koht. Teeme konveieri praeguse prügila eest uue prügilani välja.

H.P.: Konveieriga, mitte autodega? Kas konveier on lahtine või kinnine?

B.L: Jah, täna läheb ka konveier mäkke üles ja siis veetakse kohapeal autodega laiali. Konveier on kinnine.

H.P.: Kui paksult haljastusprojektis Järve Biopuhastuse neutraliseeritud komposti kasutasite? Milline talvel on?

B.L.: *Ca* 30 cm. Praegu on ilus roheline. Talvel päris roheline ei ole, aga samamoodi nagu heinamaa.

H.P.: Kas see jõest väljakaevatud materjal, mis Püssist veeti eelmine suvi, toodi teile? Seal oli ka päris tõrva.

B.L. Osa oli tõrva, see läks utiliseerimisele, see oli väiksem osa. Reostunud pinnas toodi meile.

H.P.: Kas Keskkonnaamet maksis teile ka selle eest?

Imre Aruoja (VKG, I.A.): Nii palju kui on ladestustasu.

H.P.: Kas Kliimaministeeriumi tulek ei hakka teie tootmist segama?

I.A.: Kliimaministeerium räägib praegu uute kaevanduste mitte avamisest. Uus-Kiviõli luba kehtib kuni 2049. aastani, selle ajani on lubatud kaevandada ja seda põlevkivi kasutada.

B.L. Turutrendid näitavad, et nõudlus õlile on nagunii. Keegi selle õli toodab. Täna on load olemas, et toimetada. Küsimus võib olla maksupoliitika muutumises. Tänastes tingimustes saaksime hakkama. CO_2 kvoodid hinnas ka, sest täna on juba hind selline nagu prognoositi 2030. aastaks.

H.P.: Miks on mõju maastikule kriteeriumi kaal on nii väike? Muudate ju maastiku täielikult ära.

Urmas Uri (Kobras OÜ, U.U.): Arvestatud on ka sellega, kas kriteerium on oluline asukohaalternatiivide omavahelises võrdluses. Maastiku muutus on kõigi kolme alternatiivi korral.

H.P.: Kas alternatiivi 1 ala ei ole rohelise võrgustiku ala?

U.U: Ei, selle kõrval on roheline võrgustik.

H.P.: Keskkonnaametilt tuli palju märkusi.

Maris Palo (Kobras OÜ, M.P.): Kooskõlastamise märkustele vastati ja avaliku väljapanekul oli Keskkonnaamet vastustega nõus.

H.P.: Põhjavee kriteeriumi kaal oli ka väike. Kas imendumist maapinnast läbi ei toimu?

M.P.: Kriteeriumite kaal puhul on arvestatud, et on asukoha eelvaliku etapp. Mõju põhjaveele on kindlasti oluline aspekt, aga erinevates asukohtades on mõju pigem sarnane ja asukohtade võrdluses ei olnud seega põhjavesi kõige olulisemate kriteeriumite hulgas.

U.U: VKG esindaja rääkis põhjalikult ladestamise põhimõttest. Filtratsioonimoodul peab olema $<10^{-9}$ m/s. TTÜ ja TÜ teadlaste andmetel vastab ladestamistehnoloogia sellele nõudele.

B.L.: Teeme ka prügila põhja vastavalt seadusandluse nõuetele.

I.A.: Nõukogudeaegsel prügila osal ei ole sellist põhja, see ongi veereostus põhjustanud.

U.U.: Alternatiivi 1 ala on varasemalt (nõukogude ajal) olnud ettenähtud jäätmehoidlaks. Ala on puhastatud, on rajatud vallid ja osaliselt kraavid. Ilmselt oli plaanis hakata ala kasutama prügilana. Vahepeal tuli idee hakata seal kaevandama lubjakivi, mis on keeruline, kuna katendi paksus on hästi suur. Tuleb teha suur süvend ja kaasneb põhjaveetaseme alandamine, mis võib tingida, et vana prügilaga seotud jääkreostuse tõttu reostunud vesi hakkab voolama süvendisse. Selle riski tõttu on sellel alal selgelt eelistatud jäätmehoidla rajamine kaevandamisele. Karjäär mõjuraadius oleks 1,1 km, see ulatuks osaliselt vana prügila ja fenoolisoo alla.

B.L.: TTÜ tõi oma analüüsis lubjakivi kaevandamisega seoses välja seda sama argumenti.

H.P.: Kas see lubjakivi on selline, mis päikese käes ei lagune, või nagu see, mis tuleb kaevandusest?

U.U.: See on kihiti erinev. Pealmine on kehvema kvaliteediga ja selle all kvaliteetsem.

B.L.: Neid analüüse on ka tehtud, et lubjakivi kaevanduse tegemiseks ei ole kvaliteet piisav. Madala kvaliteedilist kruusa saaks, aga seda saab ka mujalt, kus ei ole selliseid riske.

H.P.: Kas asukoht on nii palju lõuna pool, et suurele maanteele välja ei paista?

M.P.: Mingil määral ikka paistab, KSH I etapi aruandes on olemas visualiseeringud.

B.L.: Biotoodete tehas osaliselt jääb ette, aga see ei ole üks tervik, on erinevaid hooneid.

Protokolli koostas: Maris Palo (Kobras OÜ)

LÜGANUSE VALLA VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGU ASUKOHA EELVALIKU JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE I ETAPI ARUANDE NING ASUKOHA EELVALIKU OTSUSE EELNÕU AVALIK ARUTELU

KOOSOLEKUST OSAVÕTJATE NIMEKIRI

05. juuni 2023 **Kiviõli Linnaraamatukogu (Viru tn 7, Kiviõli linn)**

Jrk nr	Nimi	Keda esindab ja kontaktandmed	Allkiri
1	Noeela Kulm	Kobras OÜ	[signature]
2	Maris Palo	Kobras OÜ	[signature]
3	Urmas Uri	Kobras OÜ	
4	Marja-Liisa Neiser	Lüganuse VV	[signature]
5	Liisa Maria Mihhailov	Lüganuse VV	[signature]
6	Gerly Pallo	Lüganuse VV	[signature]
7	Viktor Kudrjasov	Lüganuse VV	[signature]
8	[signature]	VKG AS	[signature]
9	IMRE ARUOJA	VKG AS	[signature]
10	HELNE PETTAI	Lüganuse VV	[signature]
11	Kaie Metsaots	Lüganuse VV	[signature]
12	Irina Kojuma	Viru Keemia Grupp	[signature]
13			

LÜGANUSE VALLA VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGU ASUKOHA EELVALIKU JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE I ETAPI ARUANDE NING ASUKOHA EELVALIKU OTSUSE EELNÕU AVALIK ARUTELU

KOOSOLEKUST OSAVÕTJATE NIMEKIRI

05. juuni 2023 **Kiviõli Linnaraamatukogu (Viru tn 7, Kiviõli linn)**

Jrk nr	Nimi	Keda esindab ja kontaktandmed	Allkiri
13	Lauri Raid	Viru Keemia Grupp osales Microsoft Teams keskkonnas	
14	Merilin Keerme	Viru Keemia Grupp osales Microsoft Teams keskkonnas	
15	Merlin Kriisk	Viru Keemia Grupp osales Microsoft Teams keskkonnas	
16	Arvo Tordik	Viru Keemia Grupp osales Microsoft Teams keskkonnas	
17	Indrek Aarna	Viru Keemia Grupp osales Microsoft Teams keskkonnas	
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande ning asukoha eelvaliku otsuse eelnõu

AVALIK ARUTELU

PROTOKOLL

Asukoht: Lüganuse Rahvamaja (Lüganuse tee 25, Lüganuse alevik)

Toimumisaeg: 05.06.2023, kell 17.30

Osavõtjaid: 14 (12 kohapeal ja 2 *Microsoft Teams* keskkonnas)

Koosoleku juhataja: Helve Pettai (Lüganuse Vallavalitus, abivallavanem)

Ettekanded ja sõnavõtud:

- Kavandatava tegevuse ja selle vajaduse lühitutvustus – Bert Lõuke (Viru Keemia Grupp AS, *eriplaneeringu koostamisest huvitatud isik*);
- Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande tutvustus, kooskõlastamisel ja arvamuse avaldamisel ning avalikul väljapanekul laekunud ettepanekute ja seisukohtade tutvustus ning ülevaade nendega arvestamisest – Urmas Uri (Kobras OÜ, eriplaneeringu koostamise konsultant ja keskkonnamõju strateegilise hindamise koostaja).

Küsimused ja arutelu:

Juhan Pärtna (kohalik elanik, J.P.): Kas ei ole sellist tehnoloogia veel välja mõeldud, et poolkoks ära kasutada, sest seal on väga palju aineid veel sees?

Bert Lõuke (VKG, B.L.): Me oleme tellinud erinevaid uuringuid tellinud, tehnikaülikooliga koos töötanud ja on käinud ka välismaalt spetsialiste. Täna sellises mahus ja majanduslikult mõistlikult ei ole tehnoloogiat, et oleks võimalik seda taaskasutada. Poolkoksist ja tuhast saadavad baasained on praegu liiga odavad, et oleks mõistlik taaskasutuseks seda taaskäidelda.

J.P: Millest tuhk üle jääb?

B.L.: Põlevkivis on 52% (tuhk ja poolkoks), mis ei sisalda orgaanilist ainet. See tuleb kiviga kaasa, sellega ei ole midagi teha.

Helve Pettai (Lüganuse Vallavalitsus, H.P.): Mis on haljastusprojektis kasutatud külvisegus 1 ja 2?

B.L.: Mõlemad on ristiku baasil, mis on kõige vastupidavam. Piltidel põõsa moodi on Järve Biopuhasti mudaga kaasa tulnud malts, mis esimesel aastal kasvama hakkas. See tuleb alguses, teisel ja kolmandal aastal jääb püsima rohtkate.

J.P.: Kas vana raudtee jääb tuhamäe alla?

U.U.: Raudtee jääb kõrvale, see piiritleb ala ja sellele on omad vööndid.

H.P.: Kas see on Nitrofetri oma, kas see toimib?

B.L.: Täna ei toimi.

I.A.: Raudtee liinid võivad tulevikus kasutust leida. Praegu on raudtee liinide alune liipristki pehme, sinna rongi peale ei laseks.

H.P.: Te pidite hakkama seal plasti pressima? Kas see mõte areneb?

I.A.: Jah, ikka.

H.P.: Kas te rongist maha ei ole jäänud? Enefit pidi oma kandis hakkama tegema.

B.L.: Nemad teevad n-ö kütust. Meil on päriselt ringmajandusprojekt, kus pürolüüsitud plast kasutatakse plasti tootmise sisendiks. Eestis tekib plasti 100 000 t/a, meie plaan on 20 000 kuni 30 000 t/a sellest kokku saada. Meil on see sisend olemas.

I.A.: Jäätmekäitlejatega on pidev suhtlus. Mõni juba tahab tuua, aga meil pole veel kuhugi panna. Eesti Energia soovib paar protsenti põlevkivile lisaks panna, meie ei soovi üldse põlevkiviga koos kasutada. Praegu puhuvad tuuled ringlusse võtu soodustamisele, koospõlevkiviga ahju lükkamine pigem keelatakse ära üldse.

B.L.: See on ikkagi fossiilkütuse kasutamine sellisel kujul, aga meil on ringmajanduse projekt. Eesti peabki taaskäitlema enamuse tekkivast platist. Muud moodi ei ole see võimalik. Esimene aste on mehaaniline taaskasutus, aga see on piiratud. Paratamatult tuleb keemilist taaskasutust ka teha.

Protokolli koostas: Maris Palo (Kobras OÜ)

LÜGANUSE VALLA VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGU ASUKOHA EELVALIKU JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE I ETAPI ARUANDE NING ASUKOHA EELVALIKU OTSUSE EELNÕU AVALIK ARUTELU

KOOSOLEKUST OSAVÕTJATE NIMEKIRI

05. juuni 2023 **Lüganuse Rahvamaja (Lüganuse tee 25, Lüganuse alevik)**

Jrk nr	Nimi	Keda esindab ja kontaktandmed	Allkiri
1	Maris Palo	Kobras OÜ	Maris Palo
2	Noela Kulm	Kobras OÜ	[illegible]
3	Urmas Uri	Kobras OÜ	[illegible]
4	Jurhan Pärtna	elanik	[illegible]
5	[illegible] Lõuna	VKG AS	[illegible]
6	Kaire Mutsaats	Lüganuse hallahalitsus	[illegible]
7	IMRE ARUOJA	VKG AS	[illegible]
8	~~Bert Lonke~~	~~Viru Keemia Grupp~~	
9	Irina Bojenko	Viru Keemia Grupp	[illegible]
10	HELVE Pettai	Lüganuse Vallavalitsus	[illegible]
11	Merike Tomaand-Mägi	Lüganuse rahvamaja	[illegible]
12	Laila Meister	Lüganuse elanik ja volikogu liige	[illegible]
13	Katrin Proodi	Lüganuse mita ja volikogu liige	[illegible]

LÜGANUSE VALLA VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGU ASUKOHA EELVALIKU JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE I ETAPI ARUANDE NING ASUKOHA EELVALIKU OTSUSE EELNÕU AVALIK ARUTELU

KOOSOLEKUST OSAVÕTJATE NIMEKIRI

05. juuni 2023 **Lüganuse Rahvamaja (Lüganuse tee 25, Lüganuse alevik)**

Jrk nr	Nimi	Keda esindab ja kontaktandmed	Allkiri
14	Lauri Raid	Viru Keemia Grupp osales Microsoft Teams keskkonnas	
15	Merlin Kriisk	Viru Keemia Grupp osales Microsoft Teams keskkonnas	
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			

LISA 7. VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA LÜGANUSE VALLA KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGU ASUKOHA EELVALIKU OTSUSE EELNÕU JA KSH ESIMESE ETAPI ARUANDE AVALIKUSTAMISE TULEMUSTEST TEAVITAMINE AMETLIKES TEADAANNETES, AJALEHES POSTIMEES NING LÜGANUSE VALLALEHES

Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse avalikustamise tulemustega arvestamise teade

Avaldamise algus: 19.06.2023
Avaldamise lõpp: tähtajatu

Lüganuse Vallavalitsus avaldab teadaande planeerimisseaduse (PlanS) § 108 lõike 1 alusel.

Lüganuse Vallavalitsus teatab Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste arvestamisest.

Lüganuse Vallavalitsus teatab, et 10.04.2023-09.05.2023 toimus Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avalik väljapanek. Avaliku väljapaneku tulemuste avalikud arutelud toimusid 05.06.2023 kell 15.00 Kiviõli Linnaraamatukogus ja kell 17.30 Lüganuse Rahvamajas. Avalikel aruteludel tutvustati kavandatavat tegevust ja selle vajadust, avaliku väljapanekul olnud dokumentide sisu, avalikul väljapanekul laekunud ettepanekuid ja seisukohti ning vastati kohalolnute küsimustele.

Avaliku väljapanekul laekus kuus kirja. Oma seisukoha esitasid Maaeluministeerium, Transpordiamet, Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet, Eesti Keskkonnaühenduste Koda ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Asukoha eelvaliku põhilahenduse või keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande olulist muutmist kaasa toovaid seisukohti ei esitatud.

Laekunud ettepanekute ja vastustega ning ettepanekute alusel täiendatud dokumendiga saab tutvuda eriplaneeringu veebilehel https://arcg.is/zSnD5 ja Lüganuse valla kodulehel https://www.lyganuse.ee/vkg-toostusjaatmete-prugila.

Dokumendid

- avalikul väljapanekul esitatud seisukohad ja ettepanekud ning vastused neile

Lüganuse Vallavalitsus
Kiviõli linn, Lüganuse vald, Ida-Viru maakond, Keskpuiestee 20
Telefon: 3321322
E-post: valitsus@lyganuse.ee

Teadaande number 2086749

Valitsuse maksutõus toob uuel aastal suurema inflatsiooni ja väiksema majanduskasvu

Eesti Pank ennustab, et keskmine palk ületab 2025. aastal 2000 euro piiri

2023–2025 prognoos

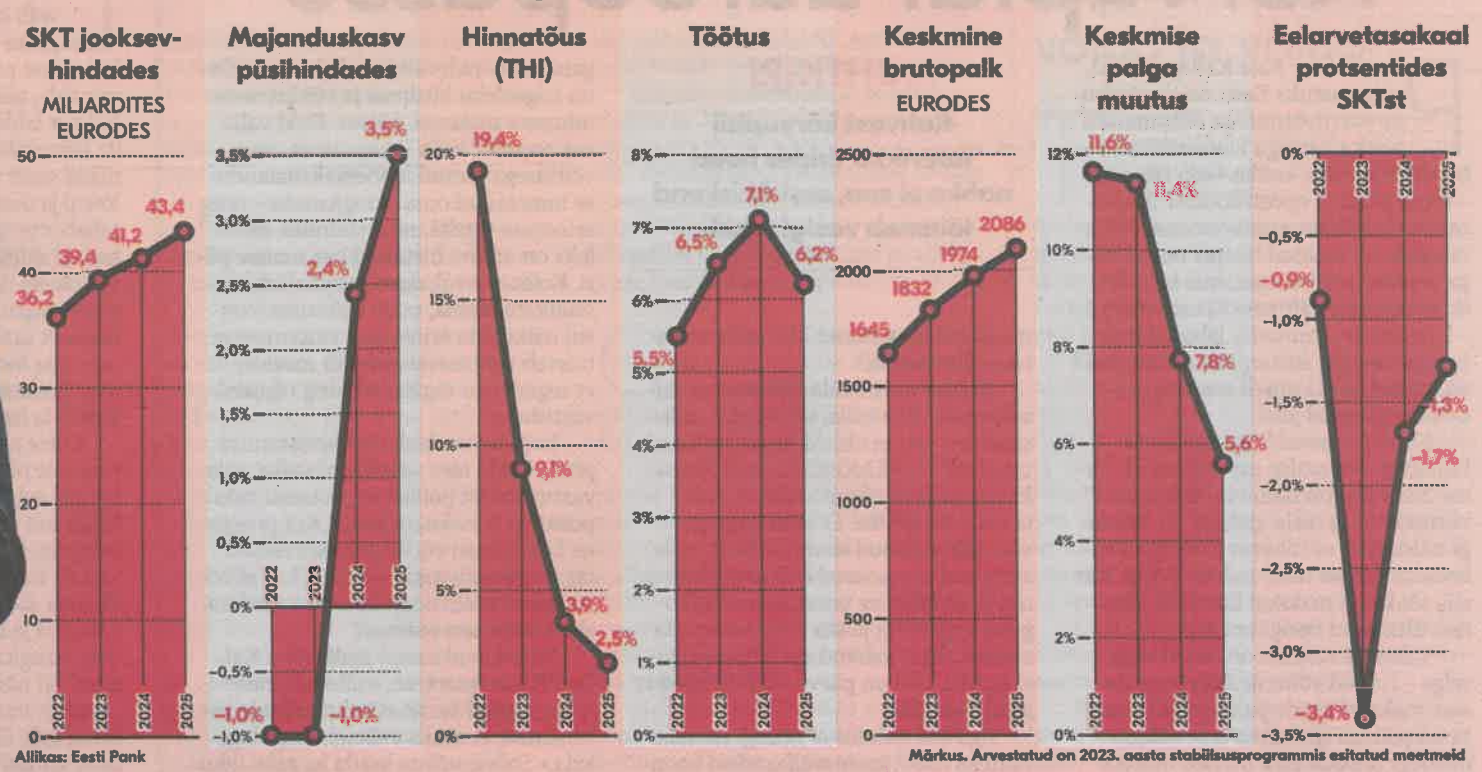

Allikas: Eesti Pank

Märkus. Arvestatud on 2023. aasta stabiilsusprogrammis esitatud meetmeid

AKS

nk andis oma majandusprognoo-ta, et valitsuse sed eelarve- ja nuudatused löövad inflatsiooni üles rsivad majandus-uid nende et mõju peaks a nägema nisel aastal.

sti Panga kõige värske-nas ennustuses hinna-i, et Eesti majandus tä-avu langusest ei pääse: okkuvõttes kukub tä-avu majandus ühe prot-ra. Panga president Ma-märkis, et Eesti majan-duse olukord on keskmisest pisut halvem. Kriisist rääkida ei saa, aga olukord on kehv.

Pilti mõjutab oluliselt aga see, milliseid numbreid vaadata: kas võtta arvesse inflatsiooni mõju või mitte. Eurodes mõõdetuna (SKT jooksevhinnas) on Eesti majandus kasvanud kahe aastaga ligi 30 protsenti. Kui vaadata aga reaalväärtust (SKT püsivhinnas), siis on Eesti majandus kahanenud viis kvartalit järjepanu. Panga ennustuse kohaselt hakkab olukord paranema käesoleva aasta teises pooles ning üle kolme protsendine SKT kasv saavutatakse 2025. aastaks.

Tarbijate jaoks on positiivsem see, et tarbijahinnad peaksid langema ja jõudma aasta lõpuks viie protsendi juurde. Aasta peale kokku teeb see siiski *ca* üheksaprotsendise inflatsiooni. Panuse olukorra paranemiseks annab siin energiahindade ja maailma toiduhindade langus, mille osas Eesti Pank märkis, et siin peaks hinnalangus sel aastal siiski ka Eesti poodidesse jõudma. Tarbimine on eelmise aastaga võrreldes küll tublisti langenud, kuid Müller meenutas, et eelmisel aastal oli tarbimise tase ka enneolematult kõrge – see oli tingitud koroonaaja säästude ja II samba rahade majandusse paiskamisest. Samas rõhutas pank, et ennustused on praegu käimasoleva Vene-Ukraina sõja tõttu muutliku iseloomuga.

Euroopa Keskpanga intressitõstmised ja seega euribori tõus on ka Eesti inimeste elu keerulisemaks teinud. Kuid Eesti Panga andmetel on täiendav intressikulu ettevõtetele umbkaudu 10 protsenti kasumist ja majapidamistele alla kahe protsendi tarbimiskulutustest. Kolme kuu euribori tõusu tipp peaks kätte jõudma tänavu sügisel ning jääma veidi üle nelja protsendi.

Mis veel kasvab, on inimeste palgad. Eesti Panga ennustuste kohaselt saavad Eesti inimesed tänavu 11,6 protsenti palgalisa – ja seda isegi inflatsiooniga korrigeeritult. Keskmine brutokuupalk jõuab tänavu 1832 euroni ning ületab 2025. aastal 2000 euro piiri. Samas pole inimeste reaalpalk suure inflatsiooni löögist veel taastunud, see peaks toimuma alles järgmisel aastal; aga seda eeldusel, et inimesed ka palgatõusud kätte saavad. Vastasel juhul inimeste reaalpalk jätkuvalt langeb. Kiire palgakasv jätkub ka tuleviku, kuid 2025. aastaks peaks see jõudma viie-kuue protsendi juurde aastas. Panga andmetel on ettevõtted aga nii kiirelt oma toodete ja teenuste hindu tõsta saanud, et see kasumikasvule saatuslikuks ei saa. Mülleri hinnangul peaks varsti palgatõus jälle olema kiirem kui hinnatõus.

> **Eesti majanduse olukord on keskmisest pisut halvem. Kriisist rääkida ei saa, aga olukord on kehv.**
> Eesti Panga president Madis Müller

Tööturg on veel tugev, kuid pankurid on pessimistlikud: kui mullu oli töötus 5,5 protsendi juures, siis tänavu kasvab see 6,5 protsendi peale ja tipneb järgmisel aastal 7,1 protsendi juures. Kõige rohkem on pihta saanud ehitus- ja tööstussektor.

Eesti Pank tegi majandusprognoosi kahel viisil: esiteks, ilma valitsuse maksumuudatusteta ja teiseks selliselt, et seal olid arvesse võetud täna öösel riigikogus otsustatud maksumuudatused, sealhulgas käibemaksu tõus 20 protsendi pealt 22 protsendi peale.

Müller ütles, et valitsuse maksupakettide mõju toob kaasa ajutiselt suurema inflatsiooni.

Kui muidu jäänuks Eesti inflatsioon Mülleri sõnul kahe protsendi juurde aastas, siis ennekõike kaudsete maksude tõstmise tõttu kerkib inflatsioon nelja protsendi juurde ehk muutub topeltsuureks.

Müller selgitas, et suurem mõju on käibemaksu tõusul, mis toob poodides kaasa kõrgemad hinnad. Kõrgemate hindade tõttu on oodata eratarbimise vähenemist.

Riigieelarve auku aitavad maksumuudatused lappida, kuid auku need päris ära ei kaota, leiab Müller. Järgmisel aastal mõjutab maksutõus SKTd negatiivselt: ilma maksutõusudeta oleks see 2,8 protsenti, aga maksumuudatuste tõttu kõigest 2,4 protsenti. 2025. aastal oleks SKT kasv mõlema stsenaariumi korral 3,5 protsenti.

«Hinnakasvuga seotud riiklikud kulutused suurenevad viitajaga. Valitsuse plaanitud kõikide eelarvepoliitiliste muudatuste rakendamine suurendab ajutiselt hinnakasvu, kuid pikemas vaates vähendab püsivat hinnatõusu survet. Eesti Panga hinnangul on vaja vähendada püsivaks kujunenud eelarvepuudujääki, sest see aitaks ohjeldada kiiret hinnakasvu. Samuti aitaks eelarvepuudujäägi vähendamine vältida Eesti riigivõla ja selle pealt makstavate intressikulude edasist kasvu,» selgitati pangast.

epudel autos muutub väga kiiresti mürgiseks

LEES
@postimees.ee

epudel kuumas autos ib praeguse tempera-uuri juures muutuda ari tunniga mürgiseks tt ei tohiks enam juua. giste monomeeride ekst-i kiirus pudeliseintest vab üle 20-kraadise tem-i korral kaks-kolm kor-si muu-sti mür-hoiatas Tehni-li eme-sor Rein «Kui pu-n kõrge-peratuu-rohkem tundi, ei saa seda enam likuks pidada.»

hedamates tingimustes atud pudelis olev vesi ihe päevaga, sest juba 24 rast võivad hakata bak-s märgatavalt kasvama, Munter.

livett on kolme tüüpi: mineraalvesi, allikavesi atud kraanivesi. Esime-on looduslikud ja mitte-klooritud. Mineraalvees on bakterite teke ja kasv aeglasem kui allikavees, kuid mõlemad on soovitatav pärast avamist 24 tunni jooksul ära kasutada. Ametliku müügiloaga pudeliveel peab olema peale märgitud kinnise pudeli säilivusaeg, tavaliselt on see üks-kaks aastat.

«On hinnatud, et pärast seda aega muutub plastpudeli seintest vette eraldunud toksiliste monomeeride kontsentratsioon – ftalaat, mis eraldub polüetüleenkanistrite (PET) seintest, ja BPA (Bisfenool A), mis eraldub polükarbonaatpudelite seintest, aga ka Al-joogipudelite epoksüvaiguga kaetud siseseintest – inimese tervisele liiga ohtlikuks,» ütles Munter.

> **Kui pudelivesi on kõrgemal temperatuuril olnud rohkem kui paar tundi, ei saa seda enam joogikõlblikuks pidada.**

Pudeldatud kraanivesi on eelnevalt klooritud ning sisaldab rohkemal või vähemal määral lahustunud kloori. Pärast esmakordset avamist kloor lahtub ning vees võivad pärast 24 tundi hakata arenema bakterid.

«Üldiselt ollakse maailmas arvamusel, et korralikult kinni korgitud kanistrites jahedas ja pimedas ruumis on kraanivesi joogikõlblik kuni kuus kuud,» lausus Munter.

Pudelivesi kuumal ajal autos muutub väga kiiresti jooja tervisele ohtlikuks. FOTO: LUGEJA FOTO

Kui veepudelit täita korduvalt, peab see pudel olema mõeldud korduskasutamiseks. Näiteks veepudel, mis ostetakse poest koos veega, on mõeldud ühekordseks kasutamiseks, ütles põllumajandus- ja toiduameti toiduosakonna peaspetsialist Margot Paavel.

Kas ja mil määral mitmesuguseid ühendeid plastist vette eraldub, sõltub sellest, kuidas hoiustatakse pudeleid ja mis plastist on pudel tehtud.

«Näiteks polükarbonaatplastis (tähis PC) on kasutatud bisfenool A-d (BPA), mis võib kahjustada endokriinsüsteemi toimimist. Plast, mis sisaldab stüreeni, võib olla genotoksiline,» rääkis Paavel.

Kui hoida veepudeleid päikese käes, võivad mitmesugused ained hakata migreeruma pudelist vette ja seetõttu soovitab Paavel hoida pudeleid otsesest päikesest eemal.

Kui varuda kodus kraani- või kaevuvett pikemaks ajaks, sõltub selle säilivus ja kvaliteet hoiutingimustest.

«Kanister, mida kasutatakse, peab olema puhas ja lubatud kasutada toiduga kokkupuuteks,» rõhutas Paavel. «Kui kaua vesi säilib, ei saa öelda, sest see sõltub pudeli või kanistri puhtusest, hoiutingimustest, vee kvaliteedist, kas pudelist otse juuakse vett ja muudest teguritest.»

Kui keemilised ühendid vees pole silmaga näha ega maitsemeelega tajuda, siis kindlad märgid, mis viitavad sellele, et vesi pole enam joogikõlblik, on muutunud lõhna- ja maitseomadused ja pudelisse tekkinud biokile, ütles Paavel.

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste arvestamine

Lüganuse vallavalitsus teatab, et 10.04.2023–09.05.2023 toimus Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avalik väljapanek. Avaliku väljapaneku tulemuste avalikud arutelud toimusid 05.06.2023 kell 15.00 Kiviõli linnaraamatukogus ja kell 17.30 Lüganuse rahvamajas. Avalikel aruteludel tutvustati kavandatavat tegevust ja selle vajadust, avalikul väljapanekul olnud dokumentide sisu, avalikul väljapanekul laekunud ettepanekuid ja seisukohti ning vastati kohalolnute küsimustele.

Avalikul väljapanekul laekus kuus kirja: Oma seisukoha esitasid Maaeluministeerium, Transpordiamet, Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet, Eesti Keskkonnaühenduste Koda ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Asukoha eelvaliku põhilahenduse või keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande olulist muutmist kaasa toovaid seisukohti ei esitatud.

Laekunud ettepanekute ja vastustega ning ettepanekute alusel täiendatud dokumendiga saab tutvuda eriplaneeringu veebilehel https://arcg.is/zSnD5 ja Lüganuse valla kodulehel https://www.lyganuse.ee/vkg-toostusjaatmete-prugila. Teadaande aluseks on planeerimisseaduse § 108 lõige 1. Lähem informatsioon telefonil 332 1320 või e-postil valitsus@lyganuse.ee.

Lüganuse Vallavolikogu esimees Dmitri Dmitrijev võtab vallakodanikke vastu reedel, 14. juulil kell 12-15 ja esmaspäeval, 14. augustil kell 15-17 Lüganuse vallamaja saalis (Keskpuiestee 20, Kiviõli).

TÄNUAVALDUS

Maidla Kool tänab Lüganuse Vallavalitsust bussi kasutamise võimaluse eest õppeekskursioonide korraldamisel.

Eriline tänu kuulub bussijuht Ivar Koppelile.

Meelike Abroi
direktor

TEADE

AS Kiviõli Soojus teatab, et seoses seadmete ja soojustrasside hooldustöödega katkestatakse sooja veega varustamine 3.- 10.juulini 2023.

Vabandame ebamugavuste pärast.

KIVIÕLI SOOJUS

UUDIS

Lüganuse vallavalitsus soetas kriisivalmiduse toetusega kaks diiselgeneraatorit

Eelmisel kevadel otsustas Päästeamet toetada omavalitsuste kriisivalmidust 2,28 miljoni euroga. Raha võis taotleda alternatiivsete sidepidamisvahendite ja generaatorite ostmiseks ning kriisijuhtimise koolitusteks.

Lüganuse Vallavalitsus soetas „Kohalike omavalitsuste kriisivalmisoleku suurendamine“ toetusvooru kaudu 2 diiselgeneraatorit Lüganuse vallamaja kriisijuhtimispunkti ning Kiviõli Tervisekeskuse toimepidevuse tagamiseks võimalike elektrikatkestuste korral. Toetuse summa oli 26 888 eurot, valla omaosalus generaatorite soetamiseks 9808 eurot.

Generaatorid on paigaldatud ning koolitused/õppused kasutamise, ühendamise jm kohta läbitud. Samuti on generaatorite tööle seadistamine ja kasutamine juba läbi tehtud reaalse elektrikatkestuse ajal 17. mail Kiviõli Tervisekeskuses. Koostöös Päästeametiga on projekti ülesanded ja eesmärgid edukalt saavutatud.

Lüganuse Vallavalitsus

LÜGANUSE vallaleht

Väljaandja
Lüganuse Vallavalitsus
Keskpuiestee 20, Kiviõli linn,
Lüganuse vald

Kujundus
MK Meedia OÜ
info@mkmeedia.ee

Toimetaja
Viivian Päll
Tel 512 4398,
viivian.pall@lyganuse.ee

Trükk
Printall AS
printall@printall.ee

Toimetusel on õigus kirju ja teisi kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada.

Ajalehte saab lugeda
www.lyganuse.ee/lyganuse-vallaleht

Lüganuse valda kavandatakse Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi

Lüganuse Vallavolikogu 25.08.2021 otsusega nr 317 algatati Viru Keemia Grupp AS biotoodete tootmiskompleksi (edaspidi BTT) rajamiseks Lüganuse valla eriplaneering ja eriplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi KSH).

Leiame, et paberipuidu kohapealset väärindamist on oluline ja õige arendada, et mitte suunata ümarpalki eksporti või põletada energia tootmiseks. Puidu väärindamine on keskkonnasäästlik ning pika väärtusahelaga. Biotoodete ning nendest valmistatavate lõpptoodetega puutume meie igapäevaelus kokku igal sammul. BTT hakkaks toormena tootma lahustuvat ja tavalist tselluloosi, rohelist energiat ja bioväetisi. lõpptoodanguna pakendi-, hügieeni-, trüki- ja eriotstarbega paberitoodete ja tekstiilitööstusele erinevate kangaste toorainet.

Tänaseks on 2022. a jaanuaris aktiivselt alanud eriplaneeringu protsessile kavandatud 36-kuulise ajakava tegevused jõudnud poole peale ja üsna olulisse etappi – valminud on tootmiskompleksi asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruanne, mis on Lüganuse Vallavolikogu 29. juuni istungi päevakorras eelnõuna vastuvõtmiseks. Peale aruande vastuvõtmist ei hakata veel tehast projekteerima ega ehitama, vaid järgnevad tootmiskompleksi detailse lahenduse koostamine ja veelgi täpsem keskkonnamõju strateegiline hindamine. Asukoha eelvaliku tegemisel kaaluti kahte võimalikku asukohta, mille tulemusena selgus BTT sobivaim asukoht ehk niinimetatud Põhja ala, mis asub Aa külas Kohtla metskonna maal.

Teha ja uurida on järgneva 1,5 aasta jooksul veel väga palju. Järgmises etapis toimub eriplaneeringu detailse lahenduse koostamine ja sellega seotud keskkonnamõjude hindamine. Kavas on viia läbi asjakohased uuringud, näiteks hüdrogeoloogiline ja pinnavee mõju uuring, meresuubla kollektori rajamise mõju väljaselgitamine merelistele protsessidele ja ökosüsteemidele. Viiakse läbi liikuvuse uuring ja modelleeritakse toorme, toodangu ning perspektiivse tööjõu liikumine. Puhastatud heitvee trassi osas on mereni jõudmiseks välja pakutud erinevad variandid, lõplik otsus trassi asukoha osas selgub eriplaneeringu detailse lahenduse käigus. Toimub müra ja õhusaaste modelleerimine.

Palju on küsitud, millised on projekti sotsiaalmajanduslikud põhjendused ja kas on olemas avalik huvi? Eriplaneeringu protsessis oleme ka neid teemasid uurinud ja leidnud mitmed tugevad argumendid, miks on vajalik BTT arendamine.

BTT rajamisega lisandub hinnanguliselt 250 uut otsest töökohta ja vähemalt 1000 kaudset töökohta tootmiskompleksi teenindavas väärtusahelas.

Skandinaaviamaade kogemus näitab, et suure ettevõtte rajamisel kaasneb piirkonnas palgakasv. Täiendavad töökohad ja mõju ettevõtluse arengule loovad piirkonnas nõudluskasvu kinnisvara ja infrastruktuuri järgi.

Planeeritava kompleksi tootmisvõimsus oleks sõltuvalt tootest ja toorainest 330 000 kuni 500 000 tonni biotooteid aastas. Tootmisprotsessis toodetaks bioenergiat: elektrit kuni 730 GWh ja soojust kuni 2720 GWh. Elektrienergiast osa kasutatakse omatarbeks ning ülejäänud (*ca* 50%) suunatakse elektrivõrku. BTT-ga luuakse võimekus varustada tänast Kohtla-Järve ja Jõhvi piirkonda soojus- ja kaugkütteenergiaga.

Investeeringu hinnanguline maht piirkonda on *ca* 1000 mln eurot.

BTT rajamisel tekib võimalus väärindada suur osa seni eksporditavast või energeetikas kasutatavast paberi- ja hakkepuidust Eestis. Sellel on kaudne positiivne mõju Eesti metsamajandusele tänu stabiilse kohapealse paberipuidu ja puiduhakke töötleja tekkele.

BTT rajamine toetab rohepööret, selle rajamise näol luuakse seni põlevkivi kaevandamisele ja töötlemisele põhinevas piirkonnas eeldused üleminekuks taastuval toorainel põhinevale tootmistegevusele, millega kaasnevad ka positiivsed mõjud Eesti kasvuhoonegaaside bilansile.

Vallas tekib rohetooraine väärindamisel põhinev suurtööstus, mis mitmekesistab piirkonna ärikeskkonda ja loob eeldused biotoodete klastri ja uute investeeringute tekkeks piirkonnas.

Viru Keemia Grupp AS on olnud juba aastaid aktiivne panustaja ka Lüganuse valla avalikesse üritustesse ja objektidesse ning see toetus kindlasti jätkub ja võimendub edaspidi, kui BTT juba käivitub.

Seega on tegemist olulist positiivset mõju omava projektiga ja väljatoodud sotsiaal-majanduslikud põhjendused näitavad, et tehase rajamisega kaasneb ülekaalukas avalik huvi.

Anu Horn
Lüganuse valla poolne VKG BTT eriplaneeringu protsessi projektijuht

Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste arvestamine

Lüganuse Vallavalitsus teatab, et 10.04.2023-09.05.2023 toimus Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande avalik väljapanek. Avaliku väljapaneku tulemuste avalikud arutelud toimusid 05.06.2023 kell 15.00 Kiviõli Linnaraamatukogus ja kell 17.30 Lüganuse Rahvamajas. Avalikel aruteludel tutvustati kavandatavat tegevust ja selle vajadust, avaliku väljapanekul olnud dokumentide sisu, avalikul väljapanekul laekunud ettepanekuid ja seisukohti ning vastati kohalolnute küsimustele.

Avaliku väljapanekul laekus kuus kirja. Oma seisukoha esitasid Maaeluministeerium, Transpordiamet, Keskkonnaministeerium, Keskkonnaamet, Eesti Keskkonnaühenduste Koda ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Asukoha eelvaliku põhilahenduse või keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande olulist muutmist kaasa toovaid seisukohti ei esitatud.

Laekunud ettepanekute ja vastustega ning ettepanekute alusel täiendatud dokumendiga saab tutvuda eriplaneeringu veebilehel https://arcg.is/zSnD5 ja Lüganuse valla kodulehel https://www.lyganuse.ee/vkg-toostusjaatmete-prugila. Teadaande aluseks on planeerimisseaduse § 108 lõige 1. Lähem informatsioon telefonil 332 1320 või e-postil valitsus@lyganuse.ee.

Hooldereform jõudis ka Lüganuse valda

Juulis jõustuv hooldeform nõuab nii omavalitsustelt kui ka hooldekodudelt suurt pingutust ja koostööd, kuid tänu sellele muutub hooldusteenus senisest kättesaadavamaks ja õiglasemaks. On selge, et iga eakas soovib elada võimalikult kaua oma kodus ja ise toime tulla. Ühel hetkel tuleb aga ehk tõdeda, et päris üksi siiski kõigega toime ei tule ja lähedaste abi on vältimatu. Võib juhtuda, et lapsed või lapselapsed on kaugel või nad on sootuks ise abivajajad – siis võib piisata sobivast kodusest toest, mida pakub omavalitsus. Samas, kui aga vajadus kasvab, tuleb leida koht sobivas hooldekodus. Teatavasti on hooldekodu koht paljudele peredele üle jõu käinud, mistõttu on omastehooldajate küsimus olnud aastaid terava tähelepanu all.

Kandev roll hoodereformi ettevalmistamisel ja elluviimisel on omavalitsustel. Näiteks viimased hooldereformieelsed kuud on valla sotsiaalteenistusele eriti töömahukad. Sotsiaaltöötajad on pidanud välja selgitama omakandi inimesed, kes juba viibivad hooldekodus ning hinnanud nende abivajadusi, mille põhjal teha rahastamisotsused ja neist inimestele teada anda. Hooldekodude ülesanne selles protsessis on selgitada välja täpne hind, see avalikustada ning mõelda läbi ööpäevaringse hooldusteenuse arveldamise protsess.

Informatsioon hooldereformist on leitav valla veebilehel https://www.lyganuse.ee/hoolekandeasutused.

Lisaküsimuste korral pöörduge valla sotsiaalteenistusse või kirjutage e-posti aadressil max.kaur@lyganuse.ee.

Max Kaur
abivallavanem

PILTUUDIS

Trikoloorid Eesti lipu päevaks

Kultuuriminister Heidy Purga ja siseminister Lauri Läänemets jagasid Toila-Oru pargis Eesti lipu päeva eel Ida-Viru omavalitsusjuhtidele lippe, mis jõuavad ka ühistuteni, et tähtpäevadel oleks Ida-Virumaa sinimustvalgem. Lüganuse Vallavalitsusest käis lippe vastu võtmas vallavanem Marja-Liisa Veiser.

LVL

LISA 8. 01.08.2023 AVALIKE ARUTELUDE PROTOKOLLID JA OSALEJATE NIMEKIRJAD

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande ning asukoha eelvaliku otsuse eelnõu

TÄIENDAV AVALIK ARUTELU

PROTOKOLL

Asukoht: Kiviõli Linnaraamatukogu (Viru tn 7, Kiviõli linn)

Toimumisaeg: 01.08.2023, kell 15.00

Osavõtjaid: 8

Koosoleku juhataja: Kaie Metsaots (Lüganuse Vallavalitsus)

Ettekanded ja sõnavõtud:

- Kavandatava tegevuse ja selle vajaduse lühitutvustus – Bert Lõuke (Viru Keemia Grupp AS, *eriplaneeringu koostamisest huvitatud isik*);
- Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande tutvustus, kooskõlastamisel ja arvamuse avaldamisel ning avalikul väljapanekul laekunud ettepanekute ja seisukohtade tutvustus ning ülevaade nendega arvestamisest – Noeela Kulm (Kobras OÜ, eriplaneeringu koostamise konsultant ja keskkonnamõju strateegilise hindamise juhteksperdi abi).

Küsimused ja arutelu:

Kaie Metsaots (Lüganuse Vallavalitsus): Kui palju ladestatakse mäkke tuhka ja kui palju poolkoksi?

Noeela Kulm (Kobras OÜ): Kehtiva keskkonnakompleksloa alusel on olemasolevas tööstusjäätmete prügilas lubatud ladestada aastas kuni 2,1 miljonit tonni põlevkivikoldetuhka ja 1 miljonit tonni põlevkivi poolkoksi.

Olga Valijeva (Lüganuse Vallavalitsus): Kui palju materjali veel mahub olemasolevasse mäkke?

Bert Lõuke (VKG AS): Nagu ettekandes näitasin, siis mäkke mahub veel ca 14 miljonit m3 materjali ehk et 2026. aastal vajame juba uut prügilat.

Olga Valijeva (Lüganuse Vallavalitsus): kas ei ole võimalik leida ladestatavale materjalile taaskasutusvõimalusi?

Irina Bojenko (VKG AS): TalTechi ülikooli teadlased teevad selle kallal tööd, et leida taaskasutusvõimalusi, aga see lihtne ei ole.

Olga Valijeva (Lüganuse Vallavalitsus): Kui prügila rajatakse vähemalt 25 aastaks, siis kui kaua tegelikult üldse põlevkivi kaevandatakse veel, kui Eesti liigub järjekindlalt roheenergeetika kasutuselevõtu intensiivistamisele?

Bert Lõuke (VKG AS): Õli tarbimine kasvab vähemalt kuni 2040. aastani, isegi mitte ei vähene. Turg on olemas ja kindlasti tehakse seda ka mujal ja oluliselt keskkonnakahjulikumalt kui me seda siin teeme.

Eestile jääks õli tootmata jätmisel lisaväärtus sellisel juhul teenimata, mida on võimalik investeerida roheenergeetikasse, taaskasutusse ja teistesse sarnastesse tööstusprojektidesse, nii nagu VKG oma põhitegevuse kõrval arendab biotoodete tehase projekti, mida meil on võimalik teha, kuna meil on ühelt poolt olemas *know-how* (teadmine) ja teiselt poolt vajalik finantsvõimekus.

Irina Bojenko (VKG AS): Eestis ei ole seatud ühtegi konkreetset eesmärki põlevkivist täielikult väljumise kohta. Eesti on liitunud Euroopa Liidu ambitsiooniga aastaks 2050 muuta Euroopa Liit kliimaneutraalseks. Kliimaministeeriumi poolt on välja käidud plaan, et võibolla sügisel tulevad konkreetsemad ajaraamistikud. Meie soovime väärindada põlevkivi niikaua, kuni eksisteerib nõudlus ja niikaua, kuni regulatsioonid lubavad.

Olga Valijeva (Lüganuse Vallavalitsus): Mis saab pärast uue prügila rajamist ja kasutusele võtmist vanade tuhamägedega?

Bert Lõuke (VKG AS): Need me sulgeme, katame kinni ja haljastame.

Irina Bojenko (VKG AS): Teist suusakuurorti raja ei ole plaanis.

Protokolli koostas: Noeela Kulm (Kobras OÜ)

LÜGANUSE VALLA VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGU ASUKOHA EELVALIKU JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE I ETAPI ARUANDE NING ASUKOHA EELVALIKU OTSUSE EELNÕU AVALIK ARUTELU

KOOSOLEKUST OSAVÕTJATE NIMEKIRI

01. august 2023

Kiviõli Linnaraamatukogu (Viru tn 7, Kiviõli linn)

Jrk nr	Nimi	Keda esindab ja kontaktandmed	Allkiri
1	Olga Valijeva	Lüganuse Vallavalitsus olga.valijeva@lyganuse.ee	
2	Gerly Pällo	Lüganuse Vallavalitsus gerly.pallo@lyganuse.ee	
3	Liisa Maria Mihhailov	Lüganuse Vallavalitsus liisamaria.mihhailov@lyganuse.ee	
4	Noorela Kulm	Kobras OÜ	
5	Irina Bojarko	Viru Keemia Grupp	
6	Evelina Koidu	Viru Keemia Grupp	
7	Bert Lõuna	Viru Keemia Grupp	
8	Ivare Metsaots	Lüganuse Vallavalitsus	
9			
10			
11			
12			
13			

Lüganuse valla Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande ning asukoha eelvaliku otsuse eelnõu

TÄIENDAV AVALIK ARUTELU

PROTOKOLL

Asukoht: Lüganuse Rahvamaja (Lüganuse tee 25, Lüganuse alevik)

Toimumisaeg: 01.08.2023, kell 17.00

Osavõtjaid: 6 (osavõtjate nimekiri lisatud arutelu protokollile)

Koosoleku juhataja: Kaie Metsaots (Lüganuse Vallavalitsus)

Päevakord:

- Kavandatava tegevuse ja selle vajaduse lühitutvustus – Bert Lõuke (Viru Keemia Grupp AS, *eriplaneeringu koostamisest huvitatud isik*);
- Viru Keemia Grupp AS tööstusjäätmete prügila kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruande tutvustus, kooskõlastamisel ja arvamuse avaldamisel ning avalikul väljapanekul laekunud ettepanekute ja seisukohtade tutvustus ning ülevaade nendega arvestamisest – Noeela Kulm (Kobras OÜ, eriplaneeringu koostamise konsultant ja keskkonnamõju strateegilise hindamise juhteksperdi abi).

Kuna avalikule arutelule on kokku tulnud ainult Lüganuse Vallavalitsuse, eriplaneeringu ja KSH koostaja (OÜ Kobras) ja eriplaneeringu koostamisest huvitatud ettevõtte (VKG AS) esindajad, siis sisulist arutelu ei toimunud. Lüganuse Vallavalitsuse esindajad said oma küsimustele vastused 01.08.2023 kell 15.00 Kiviõli linnaraamatukogus toimunud avalikul arutelul.

Protokolli koostas: Noeela Kulm (Kobras OÜ)

KOBRAS

LÜGANUSE VALLA VIRU KEEMIA GRUPP AS TÖÖSTUSJÄÄTMETE PRÜGILA KOHALIKU OMAVALITSUSE ERIPLANEERINGU ASUKOHA EELVALIKU JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE I ETAPI ARUANDE NING ASUKOHA EELVALIKU OTSUSE EELNÕU AVALIK ARUTELU

KOOSOLEKUST OSAVÕTJATE NIMEKIRI

01. august 2023

Lüganuse Rahvamaja (Lüganuse tee 25, Lüganuse alevik)

Jrk nr	Nimi	Keda esindab ja kontaktandmed	Allkiri
1	Bert Lorche	Viru Keemia Grupp	[signature]
2	Nina Bojenko	Viru Keemia Grupp	[signature]
3	Helve Pettus	Lüganuse vallavalitsus	[signature]
4	Riisa Maria Mihhailov	Lüganuse Vallavalitsus lüsamaria.mihhailov@lyganuse.ee	[signature]
5	Kare Mettsaats	Lüganuse Vallavalitsus	[signature]
6	Noella Kulm	Kobras OÜ	[signature]
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			